

WERKEN DER H. TERESIA

H. BOGAERTS PINXIT.

WARE AFBEELDING DER H. TERESIA VAN JEZUS,
OP 67-JARIGEN LEEFTIJD,

VERVAARDIGD NAAR HET DOODSMASKER, BEWAARD TE BESANÇON.

Werken der H. Teresia

Uit het Spaansch vertaald door Dr. Titus Brandsma, Dr. Eugenius Driessen, Dr. Hubertus Driessen en Dr. Athanasius v. Rijswijck, van de orde der Broeders van Onze Lieve Vrouw van den Berg Carmel

DEEL I

HET BOEK VAN HAAR LEVEN
VERTAALD DOOR Dr. TITUS BRANDSMA

UITGEGEVEN IN MCMXVIII BIJ N.V. UITGEVERS-
MAATSCHAPPIJ V.H. PAUL BRAND / BUSSUM

IMPRIMATUR

G. A. Meijer, O. P.

Libr. Cens.

Zwollis, die 19 Martii 1918

CUM PERMISSU SUPERIORUM ORDINIS

P. Antonius Wessing, O. Carm.

P. Dr. Cyprianus Verbeek, O. Carm.

Censores delegati.

Oss, die 19 Martii, 1918

INHOUD

Bladz.

INLEIDING XI

INLEIDING DER HEILIGE ZELVE 1

Eerste Hoofdstuk,

waarin zij verhaalt, hoe de Heer deze ziel in hare jeugd tot de beoefening der deugd begon op te wekken, en hoeveel het haar hielp, dat hare ouders deugdzaam waren 3

Tweede Hoofdstuk,

zij verhaalt, hoe zij deze deugden verloor en van hoeveel belang het is, in de jeugd om te gaan met deugdzame personen 6

Derde Hoofdstuk,

waarin zij verhaalt, hoeveel de goede omgang er toe bijdroeg, dat hare goede voornemens weder in haar werden opgewekt en op welke wijze de Heer haar enig licht begon te geven om haar misleiding te erkennen 12

Vierde Hoofdstuk,

zij verhaalt, hoe de Heer haar hielp, zichzelf geweld aan te doen en het kloosterkleed aan te nemen, en van de vele ziekten, welke Zijne Majesteit haar begon over te zenden 15

Vijfde Hoofdstuk,

zij verhaalt verder, aan welke hevige ziekten zij leed en welk een geduld de Heer haar hierin verleende en hoe uit hetgeen geschiedde ter plaatse, waar zij hare genezing zocht, blijkt, dat Hij uit het kwade het goede weet te trekken. 22

Zesde Hoofdstuk,

zij verhaalt, hoe grooten dank zij God verschuldigd is, wijl Hij haar zulk een hevig lijden met overgeving deed verdragen, hoe zij den roemrijken H. Jozef tot haar bemiddelaar en voorspreker koos en hoe heilzaam haar dit was. . 30

Zevende Hoofdstuk,

zij verhaalt van den tijd, waarin zij de gunsten, haar door den Heer geschonken, weder verloren liet gaan en welk een verkeerd leven zij begon te leiden; zij zegt, hoe verkeerd het voor de zusterskloosters is, geen slot te hebben 37

Achtste Hoofdstuk,

zij verhaalt, hoe God, om hare ziel niet geheel ten gronde te doen gaan, haar de groote gunst verleende, het inwendig gebed niet geheel na te laten, en welk een uitstekend middel dit is om het verlorene terug te winnen; zij tracht, allen te overreden, het te beoefenen; zij zegt, welk een groot voordeel daarin is gelegen en dat, al zou men het later weder nalaten, het toch een groot voordeel is, eenigen tijd de vruchten van dit verheven goed te genieten 51

Negende Hoofdstuk,

zij verhaalt, met welke middelen de Heer hare ziel begon te wakken, hoe Hij haar in zoo groote duisternis het eerste licht gaf en, opdat zij Hem niet meer zou beleedigen, hare deugden begon te bevestigen 58

Tiende Hoofdstuk,

zij begint te verklaren, welke gunsten de Heer haar bij het inwendig gebed verleende, hoe wij zelve tot het verkrijgen daarvan kunnen medewerken en van hoeveel belang het is, een juist inzicht te hebben in de gunsten, welke de Heer ons schenkt; zij vraagt hen, tot wie dit verhaal gericht is, omdat zij haar de opdracht gaven, tot in bijzonderheden te verhalen, welke gunsten haar door den Heer geschonken zijn, geheim te houden, hetgeen zij verder mededeelt 63

Elfde Hoofdstuk,

zij wijst de reden aan, waarom wij niet in korten tijd komen tot een volmaakte liefde Gods; door een vergelijking, door haar ingesteld, begint zij de vier trappen van inwendig gebed te verklaren; zij handelt hier vervolgens over den eersten trap; dit hoofdstuk is zeer belangrijk voor de beginnenden en voor degenen, die geen zoetheid smaken in het inwendig gebed . . . 70

Twaalfde Hoofdstuk,

zij vervolgt haar verklaring van den eersten trap van het inwendig gebed; zij zegt, hoever wij met de hulp van God uit onszelve kunnen komen en hoe verkeerd het is, den geest tot bovennatuurlijke en buitengewone dingen te willen opvoeren, zoolang God dit niet doet 80

Dertiende Hoofdstuk,

zij vervolgt haar verklaring van den eersten trap van het inwendig gebed en geeft raad in eenige bekoringen, welke de duivel ons daarop pleegt in te geven; zij geeft met betrekking daartoe eenige wenken; het hier gezegde is van groot nut 85

Veertiende Hoofdstuk,

zij begint hare verklaring van den tweeden trap van het inwendig gebed, waarop de Heer aan de ziel reeds eenige bijzondere genietingen te smaken geeft; zij verklaart dien om te doen inzien, hoe die genietingen reeds bovennatuurlijk zijn; het hier gezegde is zeer bemerkenswaard 98

Vijftiende Hoofdstuk,

zij schrijft verder over dezelfde stof en geeft eenige wenken, hoe men bij het gebed van rust met zichzelf moet handelen; zij verhaalt, hoe vele zielen tot dezen trap van gebed opklimmen, weinige echter hooger stijgen; het hier gezegde is in hooge mate noodzakelijk en nuttig 105

Zestiende Hoofdstuk,

zij spreekt over den derden trap van inwendig gebed en verklaart daarvan zeer verheven dingen; zij zegt, wat de ziel nog vermag, als zij dezen trap bereikt, en wat deze groote gunsten des Heeren in de ziel uitwerken; het hier gezegde strekt ten zeerste om den geest te verheffen tot verheerlijking van God en zal degenen, die dezen trap bereiken, veel helpen 116

Zeventiende Hoofdstuk,

zij schrijft verder over dezelfde stof en vervolgt haar verklaring van den derden trap van inwendig gebed; zij besluit haar verklaring van hetgeen hier in de ziel wordt uitgewerkt; zij spreekt over de stoornis, welke op dezen trap de verbeelding en het geheugen brengen 121

Achttiende Hoofdstuk,

waarin zij spreekt over den vierden trap van inwendig gebed; zij begint te verklaren, tot welk een hooge waardigheid God op dezen trap de ziel verheft; het hier gezegde strekt ten zeerste om de beoefenaars van het inwendig gebed aan te sporen, hun best te doen, tot dezen trap te geraken, want, ofschoon men dit nooit verdient, door de goedheid Gods kan men toch hier op aarde dien trap bereiken 127

Negentiende Hoofdstuk,

zij schrijft verder over dezelfde stof; zij begint te verklaren, wat deze trap van inwendig gebed in de ziel uitwerkt; zij raadt ten sterkste aan, ook al zou men na het ontvangen van deze gunst weder vallen, toch niet terug te keeren en de oefening van het inwendig gebed niet na te laten; zij geeft aan, welke nadeelige gevolgen men uit het nalaten van het inwendig gebed zou zien voortvloeien; het hier gezegde is zeer bemerkenswaard en strekt vooral tot bemoediging van zwakken en zondaren 136

Twintigste Hoofdstuk,

waarin zij uiteenzet, welk verschil er bestaat tusschen de vereeniging en de verrukking; zij verklaart, wat de verrukking is en spreekt over het goed, dat de ziel deelachtig wordt, als de Heer haar in zijn goedheid daartoe opvoert; zij zegt, wat de verrukking in de ziel uitwerkt 146

Een-en-Twintigste Hoofdstuk,

zij vervolgt en besluit haar beschrijving van den laatsten trap van het inwendig gebed; zij zegt, wat het de ziel, tot dezen trap verheven, kost, tot het leven dezer wereld te moeten terugkeeren en hoe de Heer haar door zijn verlichtingen de misleiding dier wereld doet kennen; dit hoofdstuk is zeer leerrijk 162

Twee-en-Twintigste Hoofdstuk,

waarin zij aangeeft, welk een veiligen weg de beschouwende zielen volgen met den geest niet tot verheven dingen op te voeren, zoolang de Heer haar

daartoe niet verheft, en hoe de Menschheid van Christus het middel moet zijn om tot de meest verheven beschouwing te geraken; zij verhaalt, in welke dwaling zij een tijd lang verkeerde; dit hoofdstuk is zeer nuttig 168

Drie-en-Twintigste Hoofdstuk,

waarin zij weder het verhaal van haar leven vervolgt en mededeelt, hoe zij naar hoogere volmaaktheid begon te streven en welke middelen zij daarvoor aanwendde; hoe het voor personen, die zielen bij het inwendig gebed moeten leiden, van groot nut is, te weten, hoe zij in den beginne met haar moeten handelen; eindelijk hoe voordeelig het haar was, dat men haar wist te leiden 180

Vier-en-Twintigste Hoofdstuk,

zij zet het begonnen verhaal voort en zegt, hoe hare ziel, toen zij begonnen was te gehoorzamen, groote vorderingen maakte; hoe weinig het haar baatte, weerstand te bieden aan de gunsten van God en hoe de Heer haar die nog overvloediger verleende 190

Vijf-en-Twintigste Hoofdstuk,

waarin zij verhaalt, hoe en op welke wijze men de woorden verstaat, door God tot de ziel gesproken, zonder dat men ze hoort; hoe men daarbij soms misleid kan worden, doch weten kan, wanneer dit het geval is; dit hoofdstuk is van veel nut voor wie zich tot dezen trap van inwendig gebed ziet opgevoerd, wijl het daarvan een zeer goede verklaring geeft; het is bovendien zeer leerzaam 195

Zes-en-Twintigste Hoofdstuk,

zij schrijft verder over dezelfde stof; zij verklaart en verhaalt, welke dingen haar vrees kwamen wegnemen en haar overtuigden, dat de goede geest tot haar sprak 207

Zeven-en-Twintigste Hoofdstuk,

waarin zij verhaalt, hoe de Heer de ziel nog op een andere wijze onderricht en zonder tot haar te spreken op wonderbare wijze zijn wil doet kennen; zij tracht ook een verklaring te geven van een visioen en een verheven gunst, haar door den Heer zonder tusschenkomst der verbeelding verleend; dit hoofdstuk is zeer bemerkenswaard 211

Acht-en-Twintigste Hoofdstuk,

waarin zij verhaalt, welke verheven gunsten de Heer haar verleende en hoe Hij haar voor het eerst verscheen; zij legt uit, dat dit een visioen der verbeelding is; zij verhaalt, welke verheven uitwerkselen en kenteekenen dit achterlaat, zoo het van God komt; dit hoofdstuk is zeer nuttig en bemerkenswaard 224

Negen-en-Twintigste Hoofdstuk,

zij schrijft verder over het onderwerp, waarmede zij is begonnen, en verhaalt eenige verheven gunsten, haar door den Heer verleend; tevens welke

dingen Zijne Majesteit haar zeide om haar gerust te stellen en haar beval te antwoorden aan degenen, die haar weerspraken 234

Dertigste Hoofdstuk,

zij keert weer terug tot het verhaal van haar leven en zegt, hoe de Heer veel lijden van haar wegnam door den heiligen man, Broeder Petrus van Alcantara, uit de orde van den roemrijken H. Franciscus, te voeren naar de plaats, waar zij woonde; zij spreekt over de groote bekoringen en het innerlijk lijden, door haar eenige malen doorstaan 243

Een-en-Dertigste Hoofdstuk,

zij verhaalt, met welke uitwendige bekoringen en voorstellingen de duivel haar soms vervolgde en welke folteringen hij haar aandeed; zij spreekt bovendien over eenige dingen, welke bijzonder strekken tot waarschuwing van personen, die den weg der volmaaktheid bewandelen 257

Twee-en-Dertigste Hoofdstuk,

waarin zij verhaalt, hoe de Heer haar in den geest wilde voeren naar een plaats in de hel, welke zij door haar zonden verdiend had; in vergelijking met hetgeen het is, verhaalt zij echter maar weinig van hetgeen haar daar te zien werd gegeven; zij begint ook te verhalen, hoe en op welke wijze het klooster werd gesticht, waar zij thans woont, nl. dat van den H. Jozef. 271

Drie-en-Dertigste Hoofdstuk,

zij schrijft verder over dezelfde stof, de stichting van het klooster van den roemrijken H. Jozef; zij verhaalt, hoe men haar beval, zich daarmede niet meer bezig te houden en hoelang zij het liet rusten; verder welke moeilijkheden zij had te verduren en hoe de Heer haar daarin troostte 281

Vier-en-Dertigste Hoofdstuk,

zij verhaalt, hoe zij in dien tijd de stad moest verlaten; zij zegt, om welke reden, wijl nl. haar overste haar beval, een zeer voorname dame, die in groote droefheid verkeerde, te gaan troosten; zij begint te verhalen, hetgeen daar geschiedde en hoe de Heer haar de groote gunst verleende, het middel te zijn, waardoor Zijne Majesteit een voornaam persoon opwekte, Hem op bijzondere wijze te dienen en hoe zij later in dezen persoon een helper en beschermer had; dit hoofdstuk is zeer bemerkenswaard 292

Vijf-en-Dertigste Hoofdstuk,

zij schrijft verder over dezelfde stof, de stichting van dit huis ter eere van haar roemrijken Vader, den H. Jozef; zij verhaalt, op welke wijze de Heer er de heilige armoede onderhouden wilde zien; vervolgens om welke reden zij wegging bij de dame, bij wie zij was, en welke andere dingen haar nog overkwamen 304

Zes-en-Dertigste Hoofdstuk,

zij schrijft verder over hetgeen zij begon te verhalen en deelt mede, hoe deze zaak ten slotte een goed einde nam en dit klooster ter eere van den

roemrijken H. Jozef werd gesticht; zij verhaalt, welke groote tegenkantingen en vervolgingen zij had te verduren, nadat de zusters er het kleed hadden aangenomen, en hoeveel lijden en bekoringen zij had te doorstaan; hoe echter de Heer haar uit dit alles zegevierend te voorschijn deed treden en het deed strekken tot zijn eer en verheerlijking 314

Zeven-en-Dertigste Hoofdstuk,

zij verhaalt, welke uitwerkselen zich in haar openbaarden, wanneer de Heer haar een of andere gunst verleende; zij verbindt daarmede zeer nuttige lessen en zegt, hoe men zijn best moet doen en er veel waarde aan moet hechten, een hooger trap van heerlijkheid te bereiken en nooit om eenig lijden goederen moet prijsgeven, welke eeuwig zijn 331

Acht-en-Dertigste Hoofdstuk,

waarin zij verhaalt, hoe de Heer haar eenige verheven gunsten mededeelde, doordat Hij haar niet alleen eenige geheimen des Hemels openbaarde, doch Zijne Majesteit tevens goed vond, haar nog andere verheven visioenen en openbaringen te schenken; zij verhaalt, welke uitwerkselen deze in haar achterlieten en welk een voordeel daaruit voor hare ziel voortsproot . . . 338

Negen-en-Dertigste Hoofdstuk,

zij schrijft verder over dezelfde stof en vervolgt haar verhaal over de verheven gunsten, haar door den Heer verleend; zij verhaalt, hoe Hij haar beloofde, te doen, wat zij Hem voor verschillende personen vragen zou; zij deelt eenige merkwaardige feiten mede, waarin Zijne Majesteit haar deze gunst bewees 355

Veertigste Hoofdstuk,

zij schrijft verder over dezelfde stof en verhaalt, welke verheven gunsten de Heer haar schonk; uit eenige dezer kan men zeer nuttige lessen trekken; het is ook, gelijk zij gezegd heeft, na het voldoen aan de gehoorzaamheid, haar hoofdbedoeling geweest, die gunsten te vermelden, welke voor de zielen nuttig kunnen zijn; met dit hoofdstuk besluit zij de beschrijving, welke zij van haar Leven gaf; moge het strekken tot verheerlijking van den Heer. Amen 370

BESLUIT 383

INLEIDING

De Werken van de H. Teresia van Jezus!

Het is, of bij die aankondiging een tuin ontsloten wordt, waarin wij weten, dat de heerlijkste bloemen bloeien, een tuin, welken wij haast niet durven binnengaan, omdat wij vreezen, niets van die bloemen te zullen kennen, duchten, dat die rijke kleurschakeering en geurenverscheidenheid boven onze waarneming uitgaan, en wij er in zullen ronddolen zonder die schoonheid te genieten, zonder dat onze vermogens worden gestreeld en geboeid.

Wij begrijpen, dat het schoon moet zijn in dien bloemenhof, want wij hoorden er telkens hoog van opgeven door mannen en vrouwen, wier gezag wij niet betwisten.

Het is, of wij terugschrikken voor die schoonheid, wijl zij ons traag en zwaar en aardsch begrip te boven gaat.

Waar echter zoovelen genieten van de weelde, ten toon gespreid in die lustwarande van Gods liefde en vrijgevigheid, daar mogen ook wij hopen, niet onvoldaan te zullen blijven.

Waar wij personen van beiderlei geslacht, van alle gezindten hooren gewagen van de wonderbare bekoorlijkheid van Sint-Teresia's werken, daar willen wij ons de streeling dier bekoring niet onthouden, daar willen wij zelve zien, wat heerlijks, wat wonder-zoets, welke schoone en edele gedachten die werken behelzen.

Haar werken, vertaald in bijna alle Europeesche talen, zijn in telkens nieuwe uitgaven verspreid over de geheele beschaafde wereld, overal met vreugde ontvangen. Het zou niet moeilijk zijn, bladzijden te vullen met getuigenissen van voorname personen, die niet slechts Teresia's wonderbaar leven, doch ook hare geschriften verheerlijken. Zeker, zij zijn verheven, de stof er van is dikwijls zoo hoog, dat er niets hoogers of verheveners denkbaar is; zij schrijft over de innigste vereeniging van de ziel met God, maar het is, gelijk P. Silverius van de H. Teresia schrijft in zijn Inleiding tot de laatste Spaansche uitgave harer werken,¹⁾ het is, of de Mystiek tot den tijd der Heilige voor de minder ontwikkelden was als het Boek der zeven zegelen, waarvan zij zelfs de termen niet vermochten te verstaan, en of de H. Teresia door hare eenvoudige ongekunstelde taal een nieuw tijdperk voor de Christelijke Mystiek inluidde en allen daarin binnenriep.

„Zij beweegt zich,” gelijk Paus Pius X in 1915 schreef ter gelegen-

¹⁾ Obras de Sta Teresa de Jesus, ed. P. Silverio de Santa Teresa, C. D. (Burgos, 1915), I, Preliminares, XIII.

heid van het vierde eeuwfeest harer geboorte, „op het terrein der Mystieke Godgeleerdheid met zooveel gemakkelijheid in de hoogste sferen van het geestelijk leven, dat men zeggen zou, dat zij daar in hare eigenlijke sfeer schijnt te zijn. Er is in deze wetenschap geen geheim, dat zij niet tot voorwerp der diepste navorsching maakte. Eerst nadat zij alle trappen van het beschouwende leven heeft doorloopen, neemt zij hare vlucht zoo hoog, dat, wie deze goddelijke inwerkingen in de ziel niet zelve heeft ervaren, niet in staat is, ze te begrijpen. En toch leert zij niets, dat niet in overeenstemming is met de uitspraken der meest gezonde Godgeleerdheid, en zet zij haar leer met zoo grooten eenvoud, met zoo groote helderheid uiteen, dat het reeds in haar tijd de bewondering wekte der grootste geleerden, die niet begrijpen konden, hoe deze maagd met zooveel meesterschap en sierlijkheid tot één geheel wist samen te voegen, wat de Kerkvaders zonder bepaalde orde en slechts in vage bewoordingen hadden geleerd.”¹⁾

Dit was dan ook de hoofdoorzaak van de groote verspreiding harer werken, zoo zelfs, dat er volgens het oordeel van Spaansche letterkundigen, na het heldendicht van Cervantes in Spanje geen werk zoo verspreid is als de boeken, door de H. Teresia geschreven.²⁾

Zij schonken niet slechts genot, zij oefenen ook een niet geringen invloed uit, niet geringer, dan de Heilige zelve uitoefende tijdens haar leven.

Bleek zij in staat, de mannen en vrouwen, met wie zij omging, in grooten getale tot een nieuw leven op te wekken, dienzelfden invloed oefenen na haar dood hare werken. Talrijke voorbeelden geven er het bewijs van. Wij wijzen hier slechts op een drietal bekeerlingen van lateren tijd, op den bekenden Pater Faber en de Kardinalen Newman en Manning, die allen na hun bekeering getuigenis aflegden van den grooten invloed, welken de werken der H. Teresia op hen hadden uitgeoefend.³⁾

En blik in haar werken zal ons dien invloed verklaren.

Dan verhalend, dan leerend, telkens de innigste gevoelens haars harten uitstortend voor God, brengen haar werken den lezer onwillekeurig in de gedachtensfeer, waarin de ziel der Heilige zweefde.

¹⁾ Acta Apostolicae Sedis, 1915.

²⁾ Vgl. Escritos de Santa Teresa, por Don Vicente de la Fuente (Madrid, 1861), I, Preliminares, V; Spaansche Uitgave (P. Silverius), t. a. p. XIV.

³⁾ Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), t. a. p.

Mededeelingen en beschouwingen over de dingen van het dagelijksche leven wisselen af met lessen en bespiegelingen der hoogste Mystiek. Zonder een handleiding te zijn voor de beoefening der volmaaktheid of der Mystiek in den zin eener schoolsche wetenschap, bevatten hare werken alle elementen voor beide in de meest ongedwongen orde. Het dorre en stijve eener handleiding is dezen werken vreemd. En toch onderrichten zij ons over alle punten beter en treffender, dan de meeste handleidingen, zelfs nu zij haar den weg wees, vermogen. Dit meesterschap is de vrucht harer groote ervaring. Geen Heilige wellicht was, als zij, trouw in de kleine dingen van het dagelijksche leven. Haar belofte, altijd te doen, wat zij het volmaaktste achtte, doet naar het woord van haar grooten vereerder, den H. Alphonsus, zelfs de edelmoedigste zielen huiveren en verstomd staan.¹⁾ Geen Heilige wellicht ook leefde, als zij, in de bijna voortdurende erkende en geziene tegenwoordigheid Gods. Was het wonder, dat zij den „Weg der Volmaaktheid” wist te beschrijven en tevens in „Het Kasteel der Ziel” de onderscheiden trappen van vereeniging met God? Dit meesterschap maakte het haar mogelijk, over zoo verheven onderwerpen zoo eenvoudig te spreken. De stijl der H. Teresia is niet gepolijst, herzien en nog eens herzien om den juisten klank te vinden en den waren toon met de bedoeling, letterkundig iets schoons voort te brengen. Het tegendeel is waar. Zij heeft niet kunnen vermoeden, dat haar werken eens de roem zouden zijn van de Spaansche letterkunde. Zoo eenvoudig mogelijk, alsof zij met u zit te praten, spreekt zij u toe in hare geschriften. Maar het is juist dat ongekunstelde, ware, oprechte, warme en levende, dat hare werken zoo schoon maakt. Alle gezochtheid is haar vreemd. Dit neemt niet weg, dat zij de heerlijkste beelden weet te gebruiken, soms in verheven dichterlijke ontboezemingen haar gevoel uitstort, doch ook daar blijft zij ongekunsteld. Men mag het betreuren, dat de Heilige zich niet den tijd gunde, hare werken te herzien en van enkele onnauwkeurigheden in taal en beeldspraak te zuiveren, die angstvallige verzorging zou haar werken minder levend, minder gewoon-met-u-sprekend hebben gemaakt. Ik acht het niet noodig, hier in den breede de eigenschappen van haar taal en haar stijl te bespreken. Er zou op zoovele punten

¹⁾ Sämtliche Schriften der heiligen Theresia von Jesu, von Fr. Petrus de Alcantara a. S. Maria u. Fr. Aloisius ab Immaculata Conceptione (Regensburg, 1903—1913), I, 493.

kunnen worden gewezen, op den gemoedelijken toon harer mededeelingen, den korten klaren betoogtrant in hare onderrichtingen, op de levendigheid harer beschrijvingen, op de fijne weergave van de gesteltenis der ziel, hoe duister en ingewikkeld deze toestand ook schijne, op het soms ondeugende harer opmerkingen, op het niet versmaden van scherts en typeerende uitdrukkingen, naar den eersten indruk meer geëigend voor de gesproken dan voor de geschreven taal. Er zijn er geweest, al waren het weinigen, die sommige uitdrukkingen der Heilige bijna te gewoon, sommige woorden taalkundig niet juist, sommige zinnen te weinig afgewerkt achtten. Een erkend criticus der Spaansche letterkunde, eerste uitgever van de werken der H. Teresia, de Augustijn Mag. Luis de Leon, noemt het een dwaling, de woorden der Heilige te willen verbeteren. „Zoo men goed Castiliaansch kende, zou men zien,” zoo schrijft hij, „dat de taal van Moeder Teresia de sierlijkheid zelve is”.¹⁾

De H. Teresia heeft ons vele geschriften nagelaten. Zij schreef ze bij verschillende gelegenheden, zonder dat zij te zamen als één geheel bedoeld zijn. Men heeft ze uitgegeven in zeer verschillende volgorde en voor die volgorde ook allerlei gronden aangevoerd. De eerste plaats werd steeds gegeven aan „Het Boek van haar Leven.” Daarna volgen in de meeste uitgaven de „Mededeelingen” aan hare Biechtvaders, met recht beschouwd als aanvullingen van het Boek van haar Leven. Na de eerste uitgave zijn echter zoovele brieven gevonden, welke wellicht in nog hoogere mate aanvullingen van haar leven mogen worden genoemd, dat het thans in een volledige uitgave harer werken beter schijnt, die aanvullingen in andere deelen samen te brengen en niet langer uit te geven als aanhangsel van het eerste deel.

„Het Boek van haar Leven” eindigt, mogen wij zeggen, met het verhaal van de stichting van het eerste klooster der Hervormde Orde. „Het Boek der Kloosterstichtingen” vervolgt het verhaal van die Hervorming, waar dit in „Het Boek van haar Leven” wordt afgebroken. Dit schijnt daardoor als tweede in de reeks door de Heilige zelve aangewezen. Beide samen geven ons een

¹⁾ In een brief aan de Eerbiedw. Anna van Jezus in de eerste uitgave der werken der H. Teresia (Salamanca, 1588); Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, Preliminares, LXI.

blik op haar leven en haar werken en zijn, hoezeer doorvlochten en onderbroken door onderrichtingen en mystieke beschouwingen, uit hun aard en door hun opzet geschiedkundige werken. In het nauwste verband tot dit tweede deel staan natuurlijk „Regel en Constitutiën der Hervormde Orde” en hare beschrijving van de „Wijze van Visitatie der Kloosters.” Deze twee kleine geschriften zijn dan ook als aanhangsel aan het tweede deel toegevoegd.

Na deze twee meer geschiedkundige werken volgen in het derde deel hare twee hoofdwerken als „Meesteres van het geestelijk leven,” „De Weg der Volmaaktheid” en „Het Kasteel der Ziel.”

Dan volgen drie deelen, waarin telkens ongeveer honderdvijftig „Brieven” naar tijdsorde worden opgenomen.

In het zevende, laatste deel vinden de overige kleinere geschriften der Heilige een plaats: de reeds genoemde „Mededeelingen”, hare „Verklaring van eenige Verzen van het Hooglied”, de „Bede der Ziel tot God”, hare „Gedichten”, „Raadgevingen” enz. In dit deel zal ook een overzicht over haar Leven en Werken worden gegeven, aangevuld met stukken en getuigenissen, welke voor een juist inzicht in sommige gedeelten harer werken onontbeerlijk mogen worden geacht. Een uitvoerig algemeen Register over de zeven deelen zal het werk besluiten.

Van een uitvoerige Inleiding, in soortgelijke uitgaven gebruikelijk, hebben wij ons meenen te moeten onthouden. De werken spreken voor zichzelf. Onze eerste bedoeling is, de woorden te doen hooren, welke de H. Teresia tot ons spreekt. Slechts als zij is uitgesproken, willen wij in een beknopt Overzicht op het beeld, door de Heilige zelve in haar werken geschetst, nog een oogenblik het volle licht laten vallen, zoowel door het mededeelen van uit ootmoed verzwegen of door gebrek aan tijd of om welke reden dan ook niet vermelde bijzonderheden als door een korte samenvatting van hetgeen zij leerde en deed.

Het spreekt van zelf, dat in deze uitgave te vergeefs wordt gezocht naar werken, welke weliswaar soms aan de Heilige worden toegeschreven, doch niet van hare hand bleken te zijn. Wij noemen hier op de eerste plaats de „Zeven Overwegingen over het Onze Vader,” voor het eerst opgenomen in de uitgave van 1630 bij Moretus te Antwerpen. Wel schreef de H. Teresia een uitvoerige beschouwing over het „Onze Vader,” doch deze is als een onder-

deel opgenomen in „De Weg der Volmaaktheid.” Ook een Verhandeling over de Melancholie, aan haar toegeschreven en verloren gewaand, is hoogstwaarschijnlijk niets anders dan „De Weg der Volmaaktheid,” waarin zij herhaaldelijk over de zwaarmoedigheid spreekt. Zij zou ook met haar broer Rodrigo als kind een boek met Ridderavonturen hebben samengesteld. Zoowel Ribera in zijn beroemde levensbeschrijving¹⁾ als Pater Hieronymus Gratianus, haar vertrouweling, getuigen het ons. Er is echter nooit een spoor van ontdekt. Wellicht werd het door Teresia en Rodrigo zelve als ijdel kinderspel vernietigd.

Hoewel reeds zeer spoedig een goede uitgave van de werken der H. Teresia het licht zag, is het een geluk te noemen, dat naast deze uitgave ook haar Hss. bewaard bleven en het mogelijk maakten, die uitgave te herzien en te verbeteren. Het ligt niet in onze bedoeling, in bijzonderheden te treden over de vele uitgaven harer werken zoowel in als buiten Spanje. Een korte vermelding der voornaamste moge volstaan. Het bewijst ons, hoe vooral in Spanje die werken werkelijk een buitengewone verspreiding vonden.

Reeds in 1583 gaf Mgr. Teutonio de Braganza te Evora de „Raadgevingen” der Heilige en „De Weg der Volmaaktheid” uit. Hij mocht de Hss. daarvoor nog van de H. Teresia zelve ontvangen. Vóórdat de druk gereed was, stierf echter de Heilige 15 October 1582. „De Weg der Volmaaktheid” werd in 1585 opnieuw uitgegeven door P. Hieronymus Gratianus, ter drukkerij van Foquel in Salamanca. Men wenschte echter een vollediger uitgave. Hiertoe werd 1 Sept. 1586 door het Definitorium der Hervormde Orde besloten. Een der Definitoren was de H. Joannes van het Kruis, die ook reeds in een zijner geschriften den wensch had uitgedrukt, dat, hetgeen de H. Teresia had geschreven, gedrukt mocht worden.²⁾ De uitgave geschiedde door den reeds genoemden Augustijn, Mag. Luis de Leon en zag het licht bij Foquel te Salamanca in het jaar

¹⁾ Opgenomen in de Acta Sanctorum der Bollandisten (15 October). In deze beroemde uitgave van de Levens der Heiligen hebben de Paters Jezuïeten voor de Heilige, die hun Orde zoo hooge vereering toedroeg, een gedenkteeken opgericht, dat getuigt van hun dankbare wederliefde. Het zeer verspreide „Leven der H. Teresia naar de Bollandisten” geeft slechts een flauw, hier en daar zelfs onjuist beeld van hetgeen in de Acta Sanctorum over de Heilige is samengebracht.

²⁾ Declaracion del Cantico espiritual, XIII (Obras, Madrid, 1872, II, 190).

1588. Zeker ontbrak het in de Orde zelve niet aan mannen, die deze taak op zich konden nemen. Wij behoeven slechts te herinneren aan den H. Joannes van het Kruis. Om echter alle verdenking den ingang af te sluiten, gelijk P. Franciscus a S. Maria schrijft,¹⁾ droeg de Provinciaal de uitgave op aan een boven alle verdenking verheven man buiten de Orde, Mag. Luis de Leon, als Hoogleeraar in de H. Schrift niet slechts in de kerkelijke wetenschappen zeer ervaren, doch tevens een letterkundige van grooten naam, nog heden met eere genoemd in de geschiedenis der Spaansche letteren. De Eerbiedw. Anna van Jezus, de trouwe gezellin der H. Teresia, toen Priorin te Madrid, was hierin zijn ijverige medewerkster. „Het Boek der Kloosterstichtingen” werd in deze eerste uitgave niet opgenomen en zag voor het eerst het licht in de uitgave van Brussel in 1610.

Reeds in 1589 verscheen van deze eerste uitgave een tweede druk. In 1592 volgde een nieuwe uitgave te Saragossa, in 1597 een andere te Madrid, weder een andere in 1604 te Napels. Wij noemden reeds de uitgave van Brussel in 1610, twee jaar later terzelfder plaatse herdrukt. In 1613 volgde een uitgave te Valencia, in 1615 te Madrid, in 1623 te Saragossa, in 1627 te Madrid, in 1630 te Antwerpen, in 1635 te Madrid, in 1636 te Madrid.

Hoewel sommige dezer uitgaven vermelden, dat zij met de oorspronkelijke Hss. werden vergeleken, werden met al die uitgaven de fouten en afwijkingen steeds talrijker. In 1661 deed de Generaal der Hervormde Orde een werkelijk verbeterde uitgave het licht zien bij Manuel Lopez te Madrid, in 1662 en 1670 terzelfder plaatse herdrukt. Om den herdruk der vele onnauwkeurige uitgaven te voorkomen, vroeg en verkreeg de Orde, dat voortaan alleen zij tot uitgave dezer werken zou gerechtigd zijn. Tengevolge van dit privilege verschenen te Brussel twee zeer goede uitgaven bij Franciscus Foppens, een in vier deelen in quarto in 1674, een andere in twee deelen in folio in 1675. Waren in vorige uitgaven reeds enkele brieven opgenomen, deze laatste gaf daaraan een belangrijke uitbreiding. De uitgave van Foppens was onder alle opzichten een vooruitgang, niet slechts door schoonheid van uitvoering, doch ook door grooter nauwkeurigheid en volledigheid.

¹⁾ In „La Reforma de los Descalzos,” Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, Preliminares, LXXXIII.

In 1678 en 1722 verschenen hiervan nog herdrukken te Madrid, in 1724 een andere te Barcelona, weder een andere in 1752 te Madrid. Voor deze laatste had men een nieuwe vergelijking met de Hss. willen instellen, doch dit werd niet toegestaan. Slechts mocht men gebruik maken van de copieën, op last des konings met groote nauwkeurigheid vervaardigd, wel een bewijs, hoe hooge waarde aan de Hss. werd toegekend. In 1778 verscheen bij Doblado te Madrid een nieuwe herdruk, waarin echter in een afzonderlijk deel een groot aantal brieven en onuitgegeven fragmenten werden opgenomen.

In 1754 werd aan P. Andreas van de Menschwording opgedragen, een kritische uitgave voor te bereiden zoowel van de werken van den H. Joannes van het Kruis als van de H. Teresia. Geheel zijn leven wijdde deze aan het bijeenbrengen van alles, wat op het leven en de werken dezer twee groote Heiligen betrekking heeft. Hij bracht ze in zijn „Memorias Historiales” in vier deelen samen, waarvan drie in Hs. worden bewaard in de Nationale Bibliotheek te Madrid; het derde schijnt verloren gegaan. In deze „Memorias” heeft hij zijn studiën en bemerkingen gerangschikt volgens de letters van het alfabet. Het eerste deel is in hoofdzaak gewijd aan den H. Joannes van het Kruis, de andere aan de H. Teresia. Zij zijn een onschatbare bron voor allen, die zich met de geschiedenis der Hervorming in de Orde van Carmel bezig houden, en werpen licht op vele duistere plaatsen in de geschiedenis van beide Heiligen. Een trouwe medewerker vond P. Andreas in P. Manuel a S. Maria. Het deel, dat verloren ging, bevatte nog eenige onuitgegeven fragmenten van de H. Teresia en aantekeningen bij hare brieven. Dank deze nasporingen wellicht kon de uitgave van 1778, gelijk gezegd is, met een groot aantal brieven worden vermeerderd. Van de bevindingen en aantekeningen van P. Andreas is daarin echter verder geen gebruik gemaakt, evenmin als in de uitgave, welke in 1793 te Madrid verscheen en een nieuw aantal onuitgegeven fragmenten en brieven het licht deed zien. Deze laatste uitgave, waarvan in 1851 nog een met nog enkele nieuwe brieven vermeerderde herdruk verscheen bij Nicolaus de Castro Palomino, wordt nog zeer veel in Spanje gebruikt. Sommigen verkiezen haar zelfs boven de kritische uitgave van Vicente de la Fuente, wiens aantekeningen en opmerkingen niet overal even groote waardeering vonden en

wiens tekst ook nog vele, zij het meest zeer kleine, afwijkingen van het oorspronkelijke vertoont.

Dit neemt niet weg, dat de uitgave van 1861 door Don Vicente de la Fuente, waarvan in 1881 nog een volksuitgave in zes deelen verscheen, van groote beteekenis is geweest en hij zich door zijne uitgave buitengewoon verdienstelijk heeft gemaakt. Zijn uitgave, opgenomen in de „Biblioteca de Autores Españoles” brengt vele tot dan toe onuitgegeven brieven en fragmenten, een schat van documenten en aantekeningen, voor ieder geschrift een met zorg bewerkte Inleiding, een met de Hss. zoowel als met de beste uitgaven vergeleken tekst, in één woord, zij heeft een kritisch aanzien. Moge men ook al een enkelen keer op een onnauwkeurigheid stuiten, over het algemeen zijn zij van weinig verre strekking.

Om zijn werk de kroon op te zetten heeft de la Fuente, overtuigd van de onvolmaaktheid van zijn uitgave, „Het Boek van haar Leven” en „Het Boek der Kloosterstichtingen” geheel in fotolithografie doen verschijnen, opdat iedereen den tekst met de reproductie van het oorspronkelijke zou kunnen vergelijken. Naar zijn voorbeeld zijn ook „De Weg der Volmaaktheid,” „Het Kasteel der Ziel,” de „Raadgevingen,” de „Wijze van Visitatie der Kloosters” en een gedeelte der „Brieven” aldus uitgegeven. Wij geven in dit deel een reproductie van de Inleiding, welke de Heilige zelve schreef voor „Het Boek van haar Leven.”

Uit de fotolithografische reproductie der werken bleek, hoe ook in de beroemde uitgave van de la Fuente, gelijk wij zeiden, nog vele onnauwkeurigheden inslopen. Een verdienstelijk werk deden derhalve de Spaansche Ongeschoeide Carmelieten te Burgos met een nieuwe uitgave harer werken, waarin de tekst nogmaals werd herzien. In 1915 verscheen van deze uitgave het eerste deel. Deze uitgave, bezorgd door P. Silverius a S. Teresia, geeft niet slechts den tekst zoo getrouw mogelijk weer, doch vult dezen ook aan met een rijke verzameling bijlagen. De uitgave vordert langzaam, doch intusschen heeft men in 1916 te Burgos van den eigenlijken tekst een volksuitgave in vijf deeltjes doen verschijnen. Van de „Brieven” is daarin echter slechts een bloemlezing opgenomen.

Naast deze uitgaven in de Spaansche taal komt een bijzondere plaats toe aan de uitgave van de „Brieven” der Heilige in het Fransch

door P. Grégoire de St. Joseph (Rome, Pustet). Hoewel ook, wat de brieven betreft, de uitgave van de la Fuente een grooten stap voorwaarts zette, wist toch P. Grégoire nog eenige brieven aan de rijke verzameling toe te voegen. Die, welke nog niet in de Spaansche taal waren uitgegeven, gaf hij naast de Fransche vertaling ook in de oorspronkelijke taal, zoodat zijn werk als een aanvulling van dat van de la Fuente moet worden beschouwd. Deze Nederlandsche vertaling is, gelijk van zelf spreekt, naar de laatste uitgaven bewerkt.

Wat de uitgaven in andere talen aangaat, willen wij hier slechts de aandacht vestigen op vier, welke in den tegenwoordigen tijd buiten Spanje de draagsters zijn van St.-Teresia's gedachten.

Algemeen bekend is de Fransche vertaling van Pater Bouix, S. J., wat de eerste deelen betreft herzien door Pater Peyré, S. J. (Parijs, Lecoffre), een vertaling, welke uitmunt door sierlijkheid en ook den zin van hetgeen de H. Teresia schreef met juistheid weergeeft, dikwijls echter een zeer vrije vertaling is van hare eigenlijke woorden. De vertaling van P. Bouix heeft zeer veel bijgedragen tot verspreiding der werken buiten Spanje en is, vooral na de herziening door P. Peyré, een uitstekende gids.

Een verdienstelijke uitgave, rijk met aantekeningen voorzien en wat de vertaling betreft, nauwer aansluitend aan de woorden der Heilige, is die der Carmelitessen van Parijs, na haar verbanning gevlucht naar Anderlecht bij Brussel (Parijs, Beauchesne).

De letterlijkste vertaling is wel de Engelsche door den bekeerling David Lewis, herzien door Pater Zimmerman, O. Carm. Disc. (London, Thomas Baker). Ook door hare geschiedkundige aantekeningen is deze uitgave ten zeerste aan te bevelen.

Een schoone en getrouwe vertaling, zij het met weinig aantekeningen, doch van den anderen kant aangevuld met vele belangrijke bijlagen, is verschenen bij Pustet in Regensburg van de hand van P. Petrus van Alcantara a S. Maria en P. Aloysius ab Immaculata Conceptione, Ongeschoeide Carmelieten in Beieren.

De eerste Nederlandsche vertaling van de voornaamste werken der H. Teresia verscheen reeds in het begin der zeventiende eeuw. Zij geschiedde door de Paters Jezuieten van het College te Brussel

op de dringende bede van de Eerbiedw. Moeder Anna van Jezus, die als Priorin te Madrid zooveel tot de eerste Spaansche uitgave had bijgedragen en als Priorin in de hoofdstad der Spaansche Nederlanden niets vuriger verlangde, dan dat ook in het Nederlandsch de werken der hoogvereerde Heilige het licht zouden zien.

In 1608 schrijft zij, dat aan haar wensch is voldaan en Leven en Werken der Heilige Teresia ook in het Nederlandsch in druk zijn gegeven. Zij waren althans ter perse. In 1610 schrijft P. Gratianus, dat door de zorgen der Paters Jezuieten van het College te Brussel de H. Teresia ook in de Nederlandsche taal tot ons spreekt.¹⁾ P. Roland van Overstraten, S. J. gaf in 1609 het Leven der Heilige door haarzelve beschreven in het Nederlandsch uit bij Rogerius Velpius, denzelfden, die in 1610 de reeds genoemde Spaansche Uitgave van Brussel bezorgde. Ten onrechte plaatsen Foppens in zijn „Bibliotheca Belgica” en de „Acta Sanctorum” deze eerste uitgave in 1619. In 1632 verscheen hiervan een tweede druk. Van denzelfden Pater R. van Overstraten, S. J. verscheen in 1613 te Brussel, in 1634 bij H. Aertssens te Antwerpen „Den Wech der Volmaecthey.” Opmerking verdient, dat in 1608 eveneens bij Rogerius Velpius te Brussel en tegelijk bij Hieronymus Verdussen te Antwerpen van de hand van den Minderbroeder W. Spoelberch een Nederlandsche vertaling verscheen van het „Casteel oft Wooninghe vande Ziele”, in 1650, door P. Antonius van Jezus verbeterd, te Antwerpen herdrukt. Hieruit zou men afleiden, dat hij met de Paters Jezuieten voor de eerste uitgave van de werken der H. Teresia samenwerkte. In 1632 verscheen naast de vertaling van R. van Overstraten, S. J. een Nederlandsche vertaling van het Boek van haar Leven door Pater Elias a S. Teresia (J. B. Wils), Ord. Carm., welke herhaaldelijk werd herdrukt o.a. in 1673 te Antwerpen en te Gent, in 1687 en 1780 te Antwerpen. J. van der Moere S. J., de schrijver van het Leven der H. Teresia in de Acta Sanctorum, schrijft van P. Elias, dat deze van alle hem bekende vertalers de H. Teresia het nauwkeurigst heeft bewerkt.²⁾ In 1697 verscheen intusschen te Gent een vollediger uitgave van

¹⁾ Vgl. Spaansche Uitgave (de la Fuente, 1861), t.a.p. XXXV; Spaansche Uitgave (P. Silverius), t.a.p. CVII; Acta Sanctorum, t.a.p. blz. 337.

²⁾ Acta Sanctorum, 15 Oct. t.a.p.

de werken der Heilige door P. Servatius van den H. Petrus, O. Carm. Disc., in 1700 terzelfder plaatse aangevuld met de Uitgave der Brieven. Deze vertaling werd in 1711—1712 te Gent herdrukt. Van den laatsten tijd zijn te vermelden de vertaling van „Het Boek van haar Leven” door Pastoor W. Wessels (Utrecht, Wed. J. R. van Rossum, 1870). Daar deze echter vertaalde naar de toch reeds vrije vertaling van Pater Bouix, wijkt deze uitgave hier en daar nog al sterk af van de woorden der Heilige, al is over het algemeen de zin uitstekend weergegeven. Minder te prijzen is een vertaling van „Het Kasteel der Ziel” door een theosofo, Mej. Weggeman—Guldemont (Venlo, 1907; Amersfoort, 1909), een vertaling, waarvan Pater Molkenboer schreef, dat zij een profanatie is.¹⁾ Doch, genoeg over deze uitgaven. Nog een enkel woord over het Boek van haar Leven, in dit eerste deel opgenomen.

Reeds in 1556 schreef de Heilige een beknopt verhaal van haar leven: „un discurso de mi vida lo mas claramente que yo entendi y supe”²⁾ om haar biechtvader zoo goed mogelijk „los males y bienes” van haar leven te doen kennen en hem een juist oordeel te doen vellen over haar wijze van overwegen. Dit verhaal, slechts voor den biechtvader bestemd, is wel zoo goed als zeker vernietigd. In 1561—1562 stelde zij een uitvoeriger verhaal samen, dat weliswaar ook voor haar biechtvaders bestemd was, doch niet het geheime karakter droeg van het eerste. Zij schreef het, gelijk P. Dominicus Bañez uitdrukkelijk verklaart,³⁾ vooral op verlangen van P. Petrus Ibáñez, O.P., al hadden ook reeds andere biechtvaders haar daartoe aangespoord. De Heilige beëindigde dit verhaal naar haar eigen verklaring in Juni 1562, toen zij door een bijzondere beschikking der Voorzienigheid verbleef te Toledo ten huize van Dona Luisa de la Cerda. Ook deze bewerking ging verloren. Over de uitgebreidheid er van verschilt men van gevoelen. De meening, dat het slechts een korte mededeeling was, wordt door de Heilige zelve

¹⁾ In het Jaarboekje van Jos. Alb. Thijm (Annuaire Apol. Ver. Petrus Canisius), 1910, Letterkundig Overzicht, blz. 327.

²⁾ Vgl. Hfdst., XXIII, 17.

³⁾ In het Proces der Zaligverklaring te Salamanca in 1591. Vgl. Spaansche Uitgave (de la Fuente 1861) II, 377.

weersproken, waar zij het op het einde van het Hs. der laatste bewerking een boek noemt.¹⁾

In 1562 beval P. Garcia de Toledo, O. P. haar de stichting van het St.-Jozefsklooster te Avila te beschrijven en ook nog eenige andere bijzonderheden te boek te stellen, in haar Leven nog niet vermeld. De Heilige getuigt dit zelve in hare Inleiding tot „Het Boek der Kloosterstichtingen.” Dit was wel de eerste aanleiding tot een nieuwe bewerking van „Het Boek van haar Leven.” Nog een andere omstandigheid droeg daartoe bij. P. Hieronymus Gratianus verhaalt ons, dat, toen kort daarna de Groot-Inquisiteur Don Franciscus Soto de Salazar, later Bisschop van Salamanca, te Avila kwam, de Heilige, door gewetensangst gedreven, aan dezen geleerden priester hare twijfelingen openbaarde en haar wensch, zich aan het oordeel der Inquisitie te onderwerpen. Deze antwoordde haar echter, dat dit niet tot de taak der Inquisitie behoorde en deze slechts de kettters strafte. Hij ried haar, hetgeen in haar binnenste plaats greep, vrij en openhartig op te schrijven en te onderwerpen aan het oordeel van Magister Joannes van Avila; zoo deze hare wijze van gebed goedkeurde, kon zij gerust zijn.²⁾ Zoo schreef de Heilige dan opnieuw haar leven zoowel om te voldoen aan den last van P. Garcia de Toledo en andere biechtvaders als aan den raad van den Inquisiteur Soto. Zij schreef het in het St.-Jozefsklooster te Avila. Aan haar eerste bewerking voegde zij zoovele nieuwe bijzonderheden toe, dat het als het ware een nieuw boek werd. Zij deelde het nu ook af in veertig hoofdstukken,³⁾ waaraan zij korte opschriften omtrent den inhoud deed voorafgaan. Men heeft gemeend, dat deze opschriften niet van hare hand zijn en in vele uitgaven zijn zij door andere vervangen. Dit is echter zeker onjuist, het Hs. laat daaromtrent geen twijfel toe.

Daar de eerste bewerking van „Het Boek van haar Leven” verloren ging — het verhaal van 1556 willen wij niet als zoodanig doen gelden — is niet te bepalen, waarin de aanvullingen hebben bestaan, althans niet met voldoende zekerheid, zeker echter

¹⁾ Vgl. in deze Uitgave blz. 384.

²⁾ Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, Introducción a la Vida, CXVIII, v. Vgl. ook in deze Uitgave: blz. 383.

³⁾ Vgl. de noot van P. Bañez, op blz. 384.

behooren daartoe de feiten, welke plaats hadden na Juni 1562. Deze aanvullingen geven ongeveer den tijd aan, waarin de Heilige hare tweede bewerking beëindigde. Wij vinden daarin niet slechts den dood vermeld van den H. Petrus van Alcantara, die 18 Oct. 1562 overleed, doch ook van P. Petrus Ibañez, die eerst 2 Febr. 1565 stierf. Toen was het dus nog niet gereed. Hoogstwaarschijnlijk slaat ook, hetgeen zij in Hoofdstuk XXXIX, 20 zegt van een Breve des Pausen, op de Breve, 17 Juli 1565 uitgevaardigd, zoodat wij de beëindiging meenen te mogen stellen in de laatste helft van 1565.

Zij zond het boek naar alle waarschijnlijkheid aan P. Garcia de Toledo, die het weder ter inzage schijnt te hebben gegeven aan P. Dominicus Bañez. Slechts heel enkele personen ontvingen het ter inzage. Met de grootste moeite was P. Bañez, die het boek in bewaring had, er toe te bewegen, dat het aan anderen ter lezing werd gegeven. Op aandringen der Heilige werd het ten slotte toch aan Mag. Joannes van Avila gezonden, hoewel deze reeds geschreven had, dat, waar zoo hoog staande mannen er geen fouten in hadden gevonden, ook hij die niet zou ontdekken. Hij las het niettemin en zond het 12 Sept. 1568 met een schrijven van goedkeuring terug. Zij zoude, zoo meende hij, goed doen, enkele woorden te veranderen, een paar punten ook wat nader te verklaren. Hieraan zijn willicht de enkele verbeteringen in de opschriften en eenige aanvullingen, op den rand van het Hs. door de Heilige zelve aangebracht, te verklaren.¹⁾

In 1574 kwam het Hs. in het bezit der Inquisitie. In dat jaar werd waarschijnlijk door de Prinses de Eboli een aanklacht daartegen bij de Inquisitie ingediend. Op deze wijze wilde de Prinses zich wreken op de Heilige, toen deze niet langer kon voldoen aan hare grillen ten opzichte van het klooster te Pastrana. Zoodra P. Bañez dit hoorde, zond hij het Hs. met enkele kleine verbeteringen en een paar kantteekeningen aan de Inquisitie toe. Deze zond het hem echter terug om er zijn meening over mede te deelen. Hij deed dit in het boek zelf op enkele bladzijden, welke daarin op het einde nog onbeschreven waren. Het oordeel was al zeer gunstig. Even welwillend was het oordeel van P. Hernando del Castillo, O. P., die het werk eveneens voor de Inquisitie onderzocht. Het

¹⁾ Dit schrijven wordt opgenomen in Dl. VII dezer Uitgave.

gevolg was, dat de strenge Rechtbank het werk niet alleen niet veroordeelde, doch de uitgave er zelfs van bevorderde, door het Hs., dat steeds in haar bezit bleef, in 1588 af te staan aan Mag. Luis de Leon. Reeds vroeger had zij toegelaten, dat er copieën van werden vervaardigd.¹⁾

Na den dood van Mag. Luis de Leon kwam het Hs. in het bezit van diens Ordebroeder Mag. Augustinus Antonilez. Toen in 1592 Koning Philips II hoorde, dat het door de H. Teresia zelve geschreven boek nog werd bewaard, liet hij Pater Antonilez vragen, het hem af te staan voor de Bibliotheek van het Escuriaal. Hier bleef het tot heden als een kostbare schat bewaard. De oude copieën zijn bijna alle verdwenen. De oudste, welke nog bewaard wordt in het klooster der Carmelitessen te Salamanca, dagteekent uit het jaar 1585. Hoewel ook daarin fouten voorkomen, is zij toch nauwkeuriger dan de eerste uitgave. Dezelfde Carmelitessen bezaten vroeger ook nog van deze eerste uitgave het exemplaar, dat door P. Hieronymus Gratianus werd gebruikt en de aantekeningen bevatte, door hem bij het lezen gemaakt. Naar deze aantekeningen wordt in deze uitgave ter plaatse verwezen. In 1594 werd dit exemplaar overgebracht naar het Generaal-Archief der Orde te Madrid, waar het deelde in de algemeene vernietiging en verstrooiing bij de troebelen van 1835. De aantekeningen waren echter reeds door P. Andreas van de Menschwording overgenomen. Bovendien bewaart de Nationale Bibliotheek te Madrid de aantekeningen van Zr. Maria van den H. Jozef, een zuster van P. Gratianus. Deze blijken woordelijk overeen te komen met de noten, door P. Andreas overgeschreven uit het boek van haar broer.

Men zou zich van het Boek van haar Leven een onjuiste voorstelling maken, zoo men meende, dat de H. Teresia daarin naar tijdsorde de voornaamste gebeurtenissen van haar leven mededeelt. De Inleiding door haarzelve geschreven doet reeds zien, dat zij op de eerste plaats de gesteltenis beschrijft, waarin zich hare ziel in het gebed bevindt, de wijze, waarop zij hare overwegingen doet, de gunsten, welke God haar verleent. Het is een beschrijving van haar leven, maar voor alles van het leven harer ziel. Daar-

¹⁾ Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, Introducción a la Vida, CXXIII.

naast tracht zij van Hoofdstuk XI—XXVII een verklaring te geven van de vier verschillende wijzen, waarop in de ziel, voorgesteld onder het beeld van een tuin, de bloemen van deugd van water kunnen worden voorzien en tot bloei gebracht. Men stelle zich echter evenmin voor, dat haar boek ook niet op vele andere bijzonderheden van haar leven een helder licht werpt. Het tegendeel is waar. Vooral de eerste geschiedenis van de Hervorming harer Orde beschrijft zij op de meest aanschouwelijke wijze.

De Hervorming harer Orde, het werd haar levenstaak. Het is haar roem en glorie! In het verhaal van haar leven hooren wij van haar zelve, hoe zij daartoe gebracht werd, hoe de Heer haar daarbij leidde en hoe Hij daaraan een vlucht gaf, welke haar eerste voorstellingen en plannen nog verre overtrof. Wij mogen zeggen, dat haar werk volmaakter werd, naarmate onder de gunsten van den Heer, hare liefde inniger en vuriger werd. Die liefde streefde naar steeds hooger volmaaktheid, ook in de onderhouding van den Regel. Dit verklaart, dat de Hervorming harer Orde haar meer werd ingegeven door hare liefde en haar verlangen naar volmaaktheid dan door een verregaande verslapping en ont-aarding van de Orde, waarin zij leefde. Verklaarde zij zelve niet, dat hare Oversten in de Orde mannen waren van groote deugd, bevordersaars van dezer beoefening onder al hare vormen, dat in het klooster, waarin zij leefde, God oprecht en vurig werd gediend? Zeide God haar zelf niet, toen Hij haar opwekte tot stichting van een klooster, waar de Regel in al zijn gestrengheid zou worden onderhouden, dat zij zich wachten moest voor de meening, dat Hij in de kloosters, die den verzachten Regel volgden, slechts matig werd gediend? Stelde God haar ook die kloosters niet voor als een behoud voor de wereld, als plaatsen, waar men Hem ijverig diende? Betoonde men eindelijk de Heilige van de zijde der oude Orde niet een groote welwillendheid en gingen niet velen tot hare Hervorming over? Mogen wij echter naar het woord van Christus zelve in de Hervorming der Orde geen blaam zien voor de Oude Observantie, wij buigen vol bewondering en eerbied het hoofd voor het edelmoedig, ja, heldhaftig besluit, den Regel zoo volmaakt mogelijk te onderhouden, wat het ook mocht kosten en hoeveel er naar menschelijke berekening ook tegen was.

Vol bewondering en eerbied zien wij op naar de vrouw, die zwak en ziekelijk, wat hare lichamelijke gesteltenis betreft, door de sterkte van haar geest en het vuur harer liefde tal van zielen, mannen en vrouwen, ontvlamde en bewoog, naar diezelfde volmaaktheid te streven.

Eerbied en bewondering vervult ons, als wij ons spiegelen aan het voorbeeld van de velen, die aan de wereld volledig trachtten te sterven om slechts met God te leven en door God met de verhevenste gunsten werden verblijd.

Slechts van verre vermogen wij die verheven voorbeelden te volgen en geve God, dat wij hen volgen en niet veeleer verslappen in den ijver, waarmede wij eens besloten God te dienen!

Moge daartoe het lezen en overwegen dezer hemelsche geschriften bijdragen! Mogen zij, eens ingegeven door een hart vol liefde, een sprankje van dat liefdevuur doen gloeien in onze ziel! De Heilige schreef op het einde van het Boek van haar Leven, dat zij het, behalve uit gehoorzaamheid, slechts met deze bedoeling schreef en zij hare moeite ook rijk beloond zou achten, wanneer het lezen er van ook slechts één keer leidde tot verheerlijking van God. Kunnen de vertalers meer verlangen, dan dat het doel bereikt wordt, dat zich de Heilige voorstelde? Moge de goedheid Gods hunne moeite beloonen door ook henzelve de vruchten te doen eten van den tuin, welken zij door deze uitgave ontsluiten!

Oss, op den Feestdag van den H. Jozef, 1918.

Si quisiera yo q̄ como fuese mandado y dado
 la galicencia para q̄ se criba el mundo de
 oracion y las cosas q̄ el Señor me a echo me labie
 ran para q̄ muy por menudo y con claridad dijera
 mis grandes pecados y fuyr vida diera megra
 con sueldo mas no an q̄rido antes a todo me mu
 cho en este caso y por esto pido por amor del Señor
 tenga delante de los ojos quien este de su
 de mi vida leyere q̄ asi dotan fuyr q̄ me alla
 do santo de los q̄ se tornaron adios con quien me
 solaz por q̄ con si deo q̄ des pues q̄ el Señor me
 llamada no le tornaban a o fender y om feto
 tornaba a ser peor fino q̄ parece to a ya es bido
 a ffe fir tir los q̄ su majestad me agra como qui
 en sebia (o obligar a servir mas y extendi a des fi
 mo por dia pagarlo me mis de lo q̄ de via sea bendito
 por fienpe q̄ tanto me espero a quien con todo mis co
 ra con su plico me de gracia para q̄ con to da clari
 dad y verdad yo agra esta ffe lacion q̄ mis con feso
 res q̄ mis con feso res me mandan y an el Señor se yo
 quiere un dias a fino q̄ yo no me a tre bido
 sea pagaria y a la banca suya para q̄ de quia
 ante como cien do me ellos mi jur ay y den a mi
 a q̄ ca para me da servir al de de los q̄ de bido el
 sea a bendito de los q̄ se a men

Facsimile van de Inleiding door de H. Teresia zelve geschreven voor „Het Boek van haar Leven” (ongeveer op de helft verkleind).

INLEIDING DER HEILIGE ZELVE

JEZUS

Ik wilde, dat zij, die mij de opdracht gaven en groote vrijheid lieten om te beschrijven, op welke wijze ik mijn gebed verricht en welke gunsten de Heer mij mededeelde, mij deze eveneens verleenden om helder en nauwkeurig mijn groote zonden¹⁾ te be-lijden en uiteen te zetten, hoe slecht mijn leven was. Het zou mij groote voldoening hebben geschonken, doch men heeft het niet gewild, integendeel, in dit opzicht mijn handen zeer gebonden. Ik vraag daarom ter liefde Gods aan allen, die deze beschrijving van mijn leven zullen lezen, voor oogen te houden, dat mijn leven zoo slecht was, dat ik onder de Heiligen, die zich tot God bekeerden, niemand ken, met wiens beschouwing ik mij zou kunnen troosten. Want ik zie, dat zij, nadat de Heer hen riep, niet meer hervielen in hun zonden. Ik evenwel werd niet alleen daarna nog slechter, maar scheen er zelfs op uit te zijn, weerstand te bieden aan de gunsten, welke de Heer mij bewees, als iemand, die zich daardoor tot grooter dienst verplicht ziet en begrijpt, niet het minste te kunnen wedergeven van hetgeen hij schuldig wezen zou. Eeuwig zij Hij gezegend, wyl Hij zoo geduldig op mij wachtte.

¹⁾ Meermalen spreekt de H. Teresia in dit boek, nu en dan zelfs zeer uitdrukkelijk, van groote zonden, door haar bedreven. Men vergete niet, dat zij dit schreef, toen hare vurige liefde haar meer in den Hemel dan op aarde deed wonen en reeds de Engel haar hart doorboord had met een schicht der goddelijke liefde. God zelf openbaarde haar telkens opnieuw zijne heerlijkheid en in dat licht moesten haar de fouten van haar vroeger leven wel groot schijnen. Waar het oog niets dan de grootste reinheid ziet, doet een straal van het zonlicht weder een wolk van stof aanschouwen. De aandachtige studie van haar leven bracht dan ook bij het proces harer heiligverklaring de raadsheeren van het hooge kerkelijke Gerechtshof, de Romeinsche Rota, tot het besluit, dat ofschoon zij in het verhaal van haar leven hare fouten veel grooter voorstelt, men toch gelooft, dat zij nooit een doodzonde heeft begaan en het bruilofskleed der genade, in het Doopsel ontvangen, allerzuiverst heeft bewaard. (*In Relatione de ejus virtutibus*, art. 8.) Paus Urbanus VIII schrapte ook uit het voor haar feest ontworpen Brevier-officie het woord „grote zonden” en stelde er „kleine zonden en fouten” voor in de plaats. „De H. Teresia,” zoo zeide hij, „heeft nimmer een doodzonde bedreven. Hetgeen zij in haar ootmoed zichzelf verwijt, mag den menschen geen aanleiding geven tot het vermoeden, dat zij zich aan groote zonden heeft schuldig gemaakt. Paus Gregorius XV had in zijn bulle van 12 Maart 1622 reeds in dienzelfden geest gesproken en verklaard, dat de H. Teresia „hare engelachtige reinheid van ziel en lichaam zuiver hield van elke smet.”

Van ganscher harte vraag ik Hem de genade, dat ik met helderheid en getrouwheid deze beschrijving geve, mij door mijn biechtvaders opgedragen — ook de Heer, ik weet het, wenschte die reeds lang, maar ik durfde ze niet ondernemen — zij moge strekken tot zijne eer en verheerlijking. Mogen ook mijn biechtvaders mij daarvoor beter kennen en voortaan in mijn zwakheid steunen en ik aldus iets wedergeven van het vele, dat ik verschuldigd ben aan den Heer, dien alle dingen altijd mogen verheerlijken. Amen.

EERSTE HOOFDSTUK,

waarin zij verhaalt, hoe de Heer deze ziel in hare jeugd tot de beoefening der deugd begon op te wekken, en hoeveel het haar hielp, dat hare ouders deugdzaam waren.

1. — Ik had het voorrecht, deugdzaam en godvreezende ouders ¹⁾ te bezitten. Dit zou, gevoegd bij de gunsten, mij door den Heer geschonken, voldoende zijn geweest om mij goed te doen leven, ware ik zelve niet zoo slecht geweest. Mijn vader las zeer gaarne goede boeken en had deze in het Castiliaansch, opdat ook zijn kinderen ze zouden kunnen lezen. Het lezen dezer boeken en de zorg, welke mijne moeder had, ons te doen bidden en godsvrucht in te prenten tot Onze Lieve Vrouw en eenige Heiligen, wekten, naar ik meen, in mij op een leeftijd van zes of zeven jaren de eerste goede gevoelens op. Veel hielp mij ook, dat ik mijn ouders slechts de deugd zag beloonen. Zij zelve bezaten een schat van deugden. Mijn vader was een man vol liefde voor de armen en medelijden met de zieken, tot zelfs met de dienstbaren. Dit ging zoover, dat hij er nooit toe kon besluiten, slaven in zijn dienst te nemen, ²⁾ zooveel medelijden had hij met hen. Toen eens een slavine in dienst van een zijner broeders bij ons in huis was, behandelde hij haar even goed en welwillend als zijn eigen kinderen; hij zeide, uit louter medelijden niet te kunnen verdragen, dat zij haar vrijheid miste. Hij was zeer waarheidlievend en nooit hoorde

¹⁾ Hare ouders waren Alphonsus Sanchez de Cepeda en Beatrix Dávila y Ahumada, beiden van ouden, zuiver Spaanschen adel, niet onbemiddeld, doch ook niet rijk. Zij woonden te Avila, waar ook de H. Teresia op Woensdag 28 Maart 1515, des morgens omstreeks 5 uur werd geboren. 4 April daaropvolgende werd zij gedoopt. Haar vader was eerst gehuwd geweest met Catharina del Peso y Henao. Uit dit huwelijk stamden Maria, Joannes Velasquez en nog een zoon, vermoedelijk Petrus genaamd, doch verder niet bekend. Uit het tweede huwelijk werden geboren Ferdinand, Rodrigo, Teresia, Laurentius, Antonius, Petrus, Hieronymus, Augustinus en Joannes. De helft der kinderen droeg den naam des vaders „de Cepeda“, de andere, onder wie de H. Teresia, den naam der moeder „de Ahumada“. Toen de Heilige de hervorming van den Carmel begon, legde zij haar familienaam af en noemde zich voortaan „Teresa de Jesus“.

Vgl. hfdst. 37, waarin zij verhaalt, hoe zij hare ouders in den Hemel zag.

²⁾ In dien tijd hadden nog vele meer bemiddelde familiën in Spanje afstammelingen der vroeger gevangenen genomen Mooren of ook andere krijgsgevangenen in dienst.

men hem vloeken of kwaadspreken. Hij toonde eindelijk een buitengewone reinheid van zeden.

2. — Ook mijn moeder bezat vele deugden. Haar leven was een aaneenschakeling van lijden. Zij beoefende de grootste zedigheid. Hoewel zij bijzonder schoon was, hoorde men nooit, dat zij zich daarop iets liet voorstaan. Ofschoon zij reeds op drie-en-dertigjarigen leeftijd overleed, kleepte zij zich steeds als een bejaarde vrouw. Zij was zeer beminnelijk en toonde een meer dan gewoon verstand. Al den tijd van haar leven had zij met lange en ernstige ziekten te kampen. Allerchristelijkst scheidde zij uit dit leven.

3. — Wij waren met drie zusters en negen broers. Door Gods goedheid evenaarden zij allen in deugdzaam leven hunne ouders, alleen ik niet. Toch was ik de lieveling mijns vaders en vóór ik God begon te beleedigen, scheen daarvoor eenige reden te zijn, want droefheid overweldigt mij, als ik er aan denk, hoe schoone neigingen de Heer mij had geschonken en hoe slecht ik daarmede mijn voordeel wist te doen. En mijn broers en zusters waren voor mij in geenen deele een beletsel, God te dienen.

4. — Ik had een broer, ongeveer even oud als ik, met wien ik mij dikwijls afzonderde om samen de levens der Heiligen te lezen.¹⁾ Ofschoon ik allen een innige liefde toedroeg en zij mij eveneens, hield ik toch van hem het meest. Als ik de martelingen beschouwde, welke sommige heilige vrouwen²⁾ voor God verduurden, scheen het mij toe, dat zij toch voor een geringen prijs het geluk verwierven, God te genieten, en verlangde ik vurig, ook zoo te sterven, niet wijl ik zoo groote liefde voor Hem in mijzelve gevoelde, maar veeleer om in zoo korten tijd het groote geluk te genieten, dat, gelijk ik las, in den Hemel ons deel werd. Ik kwam dan samen met mijn broer om te overleggen, of daartoe geen middel zou bestaan. Wij kwamen overeen, ter liefde Gods bedelend, naar de Mooren te trekken, opdat men ons daar zou onthoofden. Het schijnt mij toe, dat de Heer ons op dien tengeren leeftijd den moed daartoe gaf. Als wij slechts een uitweg hadden gezien, doch onze ouders schenen ons wel de grootste hinderpaal.³⁾

¹⁾ Rodrigo, die echter vier jaar ouder was.

²⁾ „las Santas”. Vroegere Spaansche uitgaven hebben hier „los Santos”. De juiste lezing schijnt echter „las Santas” te zijn.

³⁾ Teresia en Rodrigo beproefden werkelijk hun plan ten uitvoer te brengen. Stil

5. — Zeer trof het ons, in de boeken, welke wij lazen, te hooren, dat zoowel de straf als de glorie eeuwig waren. Soms spraken wij langen tijd daarover en schepten wij er behagen in, dikwijls te herhalen: eeuwig, eeuwig, eeuwig. God wilde, dat door het dikwijls herhalen dezer woorden mij op dien teederen leeftijd reeds de weg der waarheid bleef ingeprent.

6. — Toen ik inzag, dat ik onmogelijk kon komen, waar men mij voor God den marteldood zou doen sterven, besloten wij kluizenaars te worden en trachtten wij in den tuin bij ons huis, zoo goed wij konden, kluizen te bouwen; wij stapelden de steentjes op elkaar, doch deze vielen ons dadelijk weder om. En zoo vonden wij geen enkel middel om ons verlangen te bevredigen. Wat stemt het mij thans nog tot godsvrucht, te zien, hoe God mij zoo vroeg reeds gaf, wat ik later door eigen schuld verloren liet gaan. Ik gaf zooveel aalmoezen, als mogelijk was, doch ik kon slechts weinig doen. Ik was gaarne in de eenzaamheid om daar de vele gebeden te verrichten, waarvoor ik godsvrucht gevoelde, in het bijzonder om den rozenkrans te bidden. Mijn moeder had daarvoor groote godsvrucht en stortte die ook ons in. Ik schepte er een bijzonder genoegen in, bij het spel met de andere meisjes kloostertje te spelen en te doen, alsof wij zusters waren. Het schijnt mij toe, dat ik ook wel gaarne zuster wilde worden. Ik verlangde daarnaar echter niet zoo vurig als naar hetgeen, waarvan ik boven sprak.

7. — Ik herinner mij, dat, toen mijn moeder stierf, ik als een meisje van ongeveer twaalf jaren achterbleef.¹⁾ Daar ik reeds eenigszins begreep, wat ik had verloren, vluchtte ik in mijn droefheid naar

verlieten zij het ouderlijk huis, gingen de brug over de Adaja over en sloegen den weg in naar Salamanca. Op een kwartier afstand van de stad, bij „los cuatro Postes”, ontmoetten zij hun oom Franciscus de Cepeda, die de kleinen naar huis terugbracht. Toen hun moeder hen berispte, zeide Rodrigo, dat zijn zusje het plan had opgezet en hem had meegenomen. Teresia was toen 7 jaar. Rodrigo nam later dienst in het Spaansche leger in Zuid-Amerika en sneuvelde in 1536 of 1537 in een strijd tegen de Indianen aan de la-Platarivier. Na zijn dood vereerde Teresia hem als een martelaar voor het Geloof. Volgens de bulle der zaligverklaring en de lessen van het brevier zou de H. Teresia naar Afrika hebben willen oversteken. De Bollandisten betwijfelen dit, daar in dien tijd nog niet alle Mooren uit Spanje waren verdreven.

¹⁾ Daar de H. Teresia in Maart 1515 was geboren en hare moeder einde 1528 stierf, was Teresia bij haar dood ruim 13, bijna 14 jaar. In hare tijdsopgaven is de Heilige over het algemeen minder nauwkeurig.

een beeld van Onze Lieve Vrouw en smeekte haar onder vele tranen, dat zij mijne moeder wezen zou. Ofschoon ik dit in allen eenvoud deed, schijnt het mij toch heilzaam te zijn geweest, want zichtbaar heb ik steeds bij deze verheven Maagd gevonden, waarvoor ik mijzelve bij haar aanbeval en ten slotte heeft zij mij tot zich getrokken in haar dienst. Met droefheid zie en overdenk ik thans, waarom ik niet volhardde in de goede voornemens, door mij gemaakt.

8. — O Heer, als Gij toch, gelijk het schijnt, besloten hebt, mij zalig te maken — behage het Uwe Majesteit, dat het zoo zij — en mij zoo groote gunsten te verleenen, als Gij reeds deedt, zou het dan niet goed zijn, niet om mij, doch tot uw eigen eer, dat de woning, waarin Gij zoo aanhoudend wildet wonen, niet zoo verontreinigd was? Doch ook deze vraag stemt mij droevig, want ik weet, dat het alles mijn schuld was. Ik geloof niet, dat van uwe zijde iets is nagelaten om mij vanaf dien leeftijd reeds niet geheel de uwe te doen zijn. Als ik mij over mijn ouders zou willen beklagen, zou ik dat al zeer slecht kunnen, wijl ik bij hen niets dan goed zag en de grootste zorg, ook mij goed te doen zijn. Toen ik, ouder geworden, de natuurlijke gaven leerde kennen, welke de Heer mij, naar men zeide, in ruime mate had geschonken, en ik Hem daarvoor mijn dankbaarheid had moeten betuigen, begon ik deze te misbruiken en Hem daarmede te beleedigen, gelijk ik thans zal mededeelen.

TWEEDE HOOFDSTUK,

zij verhaalt, hoe zij deze deugden verloor en van hoeveel belang het is, in de jeugd om te gaan met deugdzame personen.

1. — Het schijnt, dat hetgeen ik thans zal mededeelen, een eersten nadeeligen invloed op mij uitoefende. Ik denk er soms over na, hoe verkeerd de ouders doen met er niet voor te zorgen, dat hun kinderen steeds en onder alle opzichten slechts de beoefening van de deugd aanschouwen. Want ofschoon mijn moeder, gelijk ik zeide, toch zoo goed was, nam ik, tot de jaren van verstand gekomen, van hare goede eigenschappen niet veel, ja, zoo goed

als niets over, terwijl het verkeerde in haar een zeer nadeeligen invloed op mij uitoefende. Zij las hartstochtelijk gaarne ridderromans.¹⁾ Zij gaf zich echter aan dit tijdverdrijf niet over zooals ik. Terwijl zij niet wilde, dat hare werkzaamheden daaronder leden, maakten wij onzen arbeid gauw gedaan om weer die boeken te kunnen lezen. Zij deed het wellicht ook om haar gedachten wat van haar groote pijnen af te leiden en om haar kinderen bezig te houden en niet aan verkeerde dingen te doen denken. Mijn vader mishaaide dit dermate, dat wij voorzichtig moesten zijn, dat hij het niet bemerkte. Ik begon van het lezen dier boeken geheel een gewoonte te maken. Deze kleine fout, door mij in mijne moeder gezien, maakte mijn eerst zoo vurige verlangens minder levendig. Zij deed mij ook in andere dingen te kort schieten. Ik zag er niets verkeerd in, vele uren van den dag en van den nacht in deze ijdele bezigheid zoek te brengen, zonder dat mijn vader het mocht zien. Ik had er mijn zinnen zoo opgezet, dat ik geen rust meende te hebben, zoolang ik geen nieuw boek had.

2. — Ik begon mij ook fijner te kleeden en te verlangen, door een goede uiterlijke verschijning te bekoren. Ik maakte veel werk van mijn handen, mijn hoofdhaar, van reukwerken en alle mogelijke ijdelheden, welke ik mij maar kon verschaffen en dit was nog al veel, wijl ik er met zorg op uit was. Ik had daarmede geen verkeerde bedoeling; ik zou niet gaarne gezien hebben, dat iemand om mij God beleedigde. Vele jaren had ik een groote, ja, overdreven zorg voor reinheid en deed ik vele andere dingen, welke mij in het geheel niet zondig schenen; thans zie ik, hoe verkeerd dit heeft moeten zijn.

3. — Ik had een paar neven, die bij mijn vader in bijzondere gunst stonden en zodoende boven anderen het voorrecht hadden, in ons ouderlijk huis te worden toegelaten.²⁾ Mijn vader was in

¹⁾ Romans of novellen met allerlei onwaarschijnlijke, buitengewone en dikwijls weinig eerbare avonturen, waartegen de zedekundigen van dien tijd ernstig waarschuwd, welke echter niet op één lijn zijn te stellen met de romanlectuur van onzen tijd.

²⁾ Men meent, dat Teresia hier doelt op de kinderen van den reeds genoemden oom Franciscus de Cepeda, den broer haars vaders. Hunne huizen stonden naast elkander aan het St-Dominicusplein en waren, naar het schijnt, ook binnenshuis door een poort of deur met elkander verbonden. De huizen zijn veranderd in een Carmelietenklooster.

dit punt zeer streng. Hadde het God behaagd, dat hij dit ook ten hunnen opzichte was geweest, want, nu zie ik, hoe gevaarlijk het is, op een leeftijd, waarop men beginnen moet de deugden aan te kweeken, om te gaan met personen, die de ijdelheid der wereld wel niet kennen, maar ons niettemin prikkelen, ons daaraan over te geven. Zij waren ongeveer van mijn leeftijd, een weinig ouder dan ik; wij waren altijd bij elkaar en hielden zeer veel van elkander. Ik onderhield mij met hen over allerlei dingen, waarin zij belang stelden en luisterde naar het verhaal van hunne niet altijd even goede streken en liefhebberijen. Het ergste was, dat mijn ziel zich geheel blootgaf voor hetgeen de oorzaak zou worden van al haar ellende. Zoo ik een raad mocht geven, ik zou aan de ouders zeggen, zich er bijzonder rekenschap van te geven, met welke personen hun kinderen op dien leeftijd omgaan. Daarin ligt de oorzaak van veel kwaad. Onze natuur volgt nu eenmaal eerder het verkeerde dan het goede.

4. — Ik heb dit zelve ondervonden. Van mijn veel oudere zuster,¹⁾ uitmuntend in reinheid en goedheid, nam ik niets over, maar ik onderging al den nadeeligen invloed van een bloedverwante, die veel in ons huis verkeerde. Deze was zoo lichtzinnig, dat mijn moeder scheen te vermoeden, dat zij een nadeeligen invloed op mij moest uitoefenen, en zich veel moeite gaf, haar niet bij ons te laten komen. Zij slaagde daarin echter niet, wijl deze te veel gelegenheid daartoe had. Met haar nu ging ik bijzonder gaarne om. Met haar wist ik altijd te praten en mij te onderhouden. Zij hielp mij bij alwat ik voor tijdverdrijf juist het liefste deed en stelde mij daartoe in de gelegenheid, ging gezellig met mij om en deelde mij al haar ijdelheden mede.

Totdat ik met haar omging en zij vriendschap met mij sloot en mij al haar doen en laten mededeelde — ik was toen veertien jaar oud of zelfs, naar ik meen, iets ouder — had ik, voor zoover ik weet, God nog niet door eenige groote zonde beledigd noch de vreeze Gods verloren. Ik handelde echter meer uit eergevoel. Dit prikkelde mij zoozeer, dat ik mijn goeden naam toch niet geheel op het spel zette. Ik geloof niet, dat iets ter wereld mij in dit punt tot andere gedachten had kunnen brengen of ik voor iemand zulk een liefde had kunnen opvatten, dat ik daarbij mijn

¹⁾ Maria de Cepeda, de oudste dochter uit het eerste huwelijk haars vaders.

goeden naam uit het oog had verloren. Zoo bezat ik de kracht, niets tegen de eer van God te doen, maar die kracht gaf mij mijn natuurlijke zucht, toch niet te verliezen, hetgeen voor mij de eer der wereld scheen. Ik zag niet in, dat ik deze op vele andere wijzen toch verloor.

Ik was overdreven in mijn liefde tot haar. Aan hetgeen noodig was voor haar behoud, dacht ik niet; alleen had ik nog groote zorg, mijzelve niet geheel in het verderf te storten.

5. — Mijn vader en mijn zuster bedroefde deze vriendschap zeer. Dikwijls berispten zij mij daarover, doch wijl zij haar de gelegenheid niet konden benemen, bij ons te komen, baatten hun goede zorgen weinig, want waar het iets verkeerd gold, was mijn scherpzinnigheid groot. Soms ontstelt mij de gedachte, welk een nadeeligen invloed een verkeerde omgang heeft. Zoo ik het niet zelve had ondervonden, zou ik het niet kunnen gelooven. Vooral in dien tijd, waarin men zoo ontvankelijk is voor allerlei indrukken, moet die nadeelige invloed zeer groot zijn. Ik wilde, dat alle ouders van mijn leven leerden, hieraan de grootste oplettendheid te wijden. Die omgang bracht werkelijk in mij zulk een omkeer te weeg, dat van de deugden mijner ziel en mijner natuur zoo goed als niets overbleef, terwijl zij en nog een andere persoon, die op dezelfde wijze haar tijd zoek bracht, mij geheel haar gesteltenis schenen in te drukken.

6. — Hierdoor is het mij duidelijk, welk een voordeel een goede omgang oplevert en ik houd er mij van overtuigd, dat, zoo ik op dien leeftijd met deugdzame personen ware omgegaan, ik de deugd ongeschonden had bewaard. Had men mij op dien leeftijd geleerd, God te vreezen, dan zou ik daaruit de noodige kracht hebben geput om niet te vallen. Toen ik later die vreeze Gods geheel verloren had, bleef mij nog slechts de zorg voor mijn eer en goeden naam. Deze kwelde mij voortdurend bij alles, wat ik deed. Met de gedachte, dat toch niemand het te weten kwam, veroorloofde ik mij toen vele dingen, met mijn eigen eer zoowel als met die van God in strijd.

7. — Hetgeen ik hier mededeel, oefende, dunkt mij, den eersten nadeeligen invloed op mij uit. Dit moet echter niet zoozeer haar schuld als wel mijn eigen zijn geweest, want ook later bleek voor mijn zonden mijn eigen gesteltenis slecht genoeg. Daarbij kwam nog, dat ik tot overmaat van ramp in de dienstboden gereede werktuigen vond. Had de eene of andere mij ten goede geraden,

wellicht had ik mij haar raad ten nutte gemaakt, maar haar eigenbelang verblindde haar, gelijk mij mijn verkeerde neigingen. Toch gevoelde ik mij nooit tot groot kwaad getrokken, want van nature had ik een afschuw van alwat oneerbaar was. Ik zocht slechts tijdverdrijf en gezellig verkeer, maar daar ik in de naaste gelegenheid verkeerde, was het gevaar dreigend, ook voor de eer van mijn vader, broers en zusters.

God nam die genietingen van mij weg en scheen er aldus tegen mijn wil voor te willen zorgen, dat ik niet geheel ten gronde ging. Ook kon ik niet alles zoo in het verborgen doen, of het schaadde toch ernstig aan mijn eer en aanzien en wekte argwaan bij mijn vader.

8. — Zoo had ik mij, geloof ik, nog geen drie maanden aan die ijdelheden overgegeven, toen men mij naar een klooster¹⁾ zond, dat in de plaats gelegen was en waar meisjes zooals ik, alleen niet zoo slecht van leven, hare opvoeding ontvingen. Dit geschiedde met zooveel omzichtigheid, en de ware reden daarvoor hield men zoo goed geheim, dat slechts ik en nog een bloedverwant het wisten. Opdat het geen opzien zou baren, had men een geschikte gelegenheid afgewacht, het huwelijk namelijk mijner zuster.²⁾ Het zou immers niet goed zijn, als ik alleen, zonder moeder, thuis bleef.

9. — Mijn vader hield zoo buitengewoon veel van mij en ik hield mij ook voor hem zoo goed, dat hij niet zoo heel veel kwaad van mij kon denken. Hij bleef dan ook niet boos op mij. Daar het nog slechts korten tijd had geduurd, kon hem ook, al had men dan ook iets gezien, niet met zekerheid veel kwaad van mij zijn meegedeeld. Uiterst bezorgd voor mijn eer had ik alles gedaan om mijn slecht gedrag verborgen te houden. Ik lette er niet op, dat ik dit niet vermocht voor Hem, die alles ziet. O mijn God, welk een kwaad sticht het in de wereld, dat men dit over het hoofd ziet en denkt, jegens U te kunnen misdoen, zonder dat het gezien wordt. Ik ben er zeker van, dat veel kwaad zou worden vermeden, indien wij begrepen, hoe er alles aan gelegen is, niet, dat wij op onze hoede

¹⁾ Het Augustinessenklooster van Onze Lieve Vrouw van Genade, buiten de muren der stad.

²⁾ Maria de Cepeda, die 11 Januari 1531 huwde met Martinus de Guzman en zich in het dorpje Castellanos de la Cañada vestigde. Teresia was toen 15, bijna 16 jaar en niet 14, gelijk zij meende.

zijn voor de menschen, doch dat wij ons wachten, U te mishagen.
10. — De eerste acht dagen leed ik veel, maar meer wjl ik vermoedde, dat men mijn lichzinnig gedrag had opgemerkt, dan wel omdat ik daar was. Mijn leven begon ook mijzelve reeds tegen te staan en een groote vrees beving mij, dat ik wellicht God had beleedigd. Ik zorgde dan ook spoedig te biechten. Ik was geheel van streek, maar reeds na acht dagen en ik geloof nog eerder, was ik er beter op mijn gemak dan thuis bij mijn vader. Allen hielden veel van mij. In dit opzicht gaf de Heer mij het voorrecht, dat ik overal, waar ik kwam, een goeden indruk maakte. Zoo zag men mij steeds gaarne.

Wel gevoelde ik toen nog niet de geringste neiging, zuster te worden, maar toch deed het mij veel genoegen, zoo goede zusters om mij heen te zien, en in dat huis waren zij dit in hooge mate. Zij muntten uit in zedigheit, godsvrucht en ingetogenheit.

11. — Met dit al liet de duivel niet na, mij op de proef te stellen door mij te laten storen met allerlei boodschappen van buiten. Daar dit echter niet werd toegelaten, hield dit spoedig op en begon mijn ziel zich weder de goede gesteltenis mijner eerste jaren eigen te maken. Ik zag in, welk een groot voorrecht God schenkt aan degenen, die Hij in een goede omgeving plaatst. Het scheen, of Zijne Majesteit steeds op nieuwe middelen zon om mij tot Zich te trekken. Gezegend zijt Gij, o Heer, dat Gij zooveel geduld met mij hadt. Amen.

12. — Er was ééne omstandigheid, welke wellicht mijn gedrag zou hebben verontschuldigd, zoo ik niet nog zooveel andere fouten had begaan. Ik dacht, dat zij, met wie ik omging, mij later als ze gehuwd waren, nog vele diensten konden bewijzen.¹⁾ Ik vroeg mijn biechtvader en ook andere personen om raad en van vele dingen zeiden zij mij, dat ik daarmede voor God geene zonde deed.

Voor het toezicht op ons, meisjes uit de wereld, sliep een zuster²⁾ bij ons. God scheen Zich van haar te willen bedienen om in mijne ziel het eerste licht te storten, gelijk ik thans ga mededeelen.

¹⁾ „que era el trato con quien por via de casamiento me parecia podia acabar en bien”. De meeste vertalers lezen hier, dat de Heilige dacht, door hare bemiddeling en vriendschap later zelve gemakkelijker te kunnen huwen. Ik volg hier liever de vertaling gegeven door Lewis, herzien door P. Zimmerman. Vgl. hfdst. V. 11.

²⁾ Zuster Maria de Briceño y Contreras, afstammeling van een oud adellijk geslacht van Avila, geroemd om hare groote begaafdheid zoowel als om haar deugdzaam leven. Als meesteres der meisjes was zij altijd bij haar, zelfs al kwamen

DERDE HOOFDSTUK,

waarin zij verhaalt, hoeveel de goede omgang er toe bijdroeg, dat hare goede voornemens weder in haar werden opgewekt en op welke wijze de Heer haar eenig licht begon te geven om haar misleiding te erkennen.

1. — Zoodra ik deelnam aan de goede en heilige gesprekken dezer zuster, hoorde ik met vreugde, hoe schoon zij sprak over God, want zij was zeer verstandig en heilig tevens. Ik geloof overigens, dat ik dit ten allen tijde gaarne hoorde. Zij begon mij te vertellen, hoe zij alleen door het lezen van de woorden uit het Evangelie: „Velen zijn geroepen, weinigen uitverkoren”¹⁾ er toe gekomen was, zuster te worden. Zij sprak mij van de groote belooning, welke de Heer gaf aan hen, die alles om zijnentwil verlaten. Deze goede omgang verdreef weder de slechte gewoonten, welke een verkeerde omgeving mij hadden aannemen, en in mijn geest kwam weder het verlangen op naar de eeuwige dingen. Ook mijn afkeer van het kloosterleven verminderde. Als ik een zuster onder het gebed tranen zag storten of andere deugden in haar opmerkte, benijdde ik haar ten zeerste, want mijn hart was in dit opzicht zoo koud en ongevoelig, dat, al las ik ook het geheele Lijden, ik geen traan zou storten. Die ongevoeligheid bedroefde mij.

2. — Ik bleef in dit klooster anderhalf jaar en werd er veel beter. Ik begon veel te bidden en vroeg alle zusters in hare gebeden God voor mij te vragen, dat Hij mij zou wijzen, in welken levensstaat ik Hem moest dienen. Ik hoopte, dat het niet wezen zou als zuster en dat het niet in Gods bedoeling lag, mij tot dien staat te roepen. Ik vreesde echter evenzeer, een huwelijk aan te gaan. Op het einde van mijn verblijf gevoelde ik reeds meer neiging, zuster te worden, maar niet in dat klooster. Dit was omdat ik daar de deugd in meer dan gewone mate zag beoefend en dit mij overdreven scheen. Eenige jongere zusters bevestigden mij nog in die meening. Waren allen één van zin geweest, ik geloof, dit zou op mij een beteren invloed hebben uitgeoefend. Ik had echter een

hare ouders haar bezoeken. P. Michael Varona noemt haar in zijn *Noticias historicas y Protocolo del Convento de Gracia* Eerbiedwaardig.

¹⁾ Matth. XX, 16.

grootte vriendin in een ander klooster¹⁾ en daarom wilde ik, zoo ik zuster worden moest, slechts intreden, waar deze was. Ik lette er meer op, wat mijn zinnelijke neigingen en mijn ijdelheid streelde, dan wat goed was voor mijn ziel. Die goede gedachte, zuster te worden, kwam zoo nu en dan eens bij mij op, maar verdween dan ook weer dadelijk. Ik kon nog niet besluiten, het te worden.

3. — Ofschoon ik in dien tijd de zorg voor mijn verbetering niet verwaarloosde, toonde toch de Heer nog grooter zorg om mij in de vereischte gesteltenis te brengen voor den staat, welke voor mij de beste wezen zou. Hij zond mij eene ernstige ziekte over, zoodat ik verplicht was, naar huis terug te keeren.

4. — Toen ik hersteld was, liet men mij een bezoek brengen aan mijn zuster, die nu in een dorp woonde. Zij hield buitengewoon veel van mij; hadde het aan haar gelegen, ik was niet meer heengegaan. Ook haar man hield veel van mij, althans hij betoonde mij de grootste hartelijkheid. Ik ben hiervoor nog meer dank verschuldigd aan den Heer, die maakte, dat men mij overal gaarne zag. In dank daarvoor dien ik Hem zoo.

5. — Op weg daarheen moest ik voorbij het huis van een broer mijns vaders, een zeer verstandig en deugdzaam man, wiens echtgenootte was overleden. Ook hij werd door God er toe gebracht, nog op gevorderden leeftijd alwat hij had te verlaten en zich aan zijn dienst te wijden. Hij werd kloosterling en eindigde zijn leven op zulk een wijze, dat ik mag gelooven dat hij het aanschijn Gods geniet.²⁾ Hij wilde, dat ik eenige dagen bij hem zou blijven. Hij hield zich meest onledig met het lezen van goede boeken in het Castiliaansch en sprak gewoonlijk over God of over de ijdelheid der wereld. Hij wilde ook, dat ik hem zou voorlezen. Ofschoon ik niet in die boeken viel, hield ik mij, alsof ik ze gaarne las, want ik beijverde mij steeds ten zeerste, anderen genoeg te doen, al kostte mij dit ook nog zooveel. Bij anderen zou dit een deugd zijn geweest, bij mij was het veeleer een grootte fout, wijl ik daarin geen maat kende en te ver ging. Grootte God, langs welke wegen bracht mij Uwe Majesteit tot den staat, waarin Gij door mij wildet gediend worden. Zonder dat ik daaraan dacht, dwongt Gij mij, mijzelve geweld aan te doen. Wees eeuwig gezegend. Amen.

¹⁾ Zuster Joanna Suarez in het Carmelitessenklooster der Menschwording te Avila.

²⁾ Petrus Sanchez de Cepeda, die in Hortigosa, vier mijlen van Avila, woonde. Hij trad in de orde der Hieronymieten te Avila.

6. — Ofschoon ik slechts enkele dagen bij hem vertoefde, stortten het lezen en het hooren van Gods woord zoowel als de goede omgeving mij nieuwe krachten in. Ik herkreeg weer het inzicht van mijn jeugd, dat alles niets was, de wereld niets was dan ijdelheid en dat al zeer spoedig de dood een einde zou maken aan mijn leven. Ik begon ook te vreezen, dat, zoo de dood mij overviel, ik naar de hel zou gaan en ofschoon mijn wil zich nog niet buigen wilde, zag ik toch in, dat zuster worden de beste en zekerste levensstaat was. Zoo kwam ik er van lieverlede toe, mijzelve tot het aanvaarden van dien staat te dwingen.

7. — Drie maanden duurde die strijd. Ik deed mijzelve geweld aan, met de gedachte, dat alle hardheid en moeilijkheden van het kloosterleven niet grooter konden wezen dan de pijnen des Vagevuurs. En ik had de hel verdiend. Het beteekende dus niet veel, al leefde ik als in een vagevuur. Ik zou daarna recht naar den hemel gaan en dat wilde ik toch. In dezen trek naar het kloosterleven leidde mij echter, naar het mij voorkomt, meer een slaafsche vrees dan de liefde.

8. — De duivel hield mij voor, dat ik het strenge leven in het klooster niet zou kunnen verdragen. Ik was daarvoor veel te teer opgevoed. Ik stelde daartegenover, dat Christus zooveel leed en dat het dus weinig te beteekenen had, iets voor Hem te lijden, Ik moet er ook wel aan gedacht hebben, dat Hij mij helpen zou, die moeilijkheden te overwinnen, maar ik kan mij dit laatste toch niet herinneren. Ik had in die dagen met veel bekoringen te kampen. Daar ik steeds een tengere gezondheid genoot, was die voortdurende strijd oorzaak, dat ik aan koortsaanvallen en ernstige flauwten begon te lijden, maar de liefde, welke ik steeds voor goede boeken had, hield mij staande in den strijd. Ik las toen de *Brieven van den H. Hieronymus*.¹⁾ Deze troffen mij zoo, dat ik besloot mijn vader mijn plan mede te deelen. Dit stond voor mij bijna gelijk met het aannemen van het kloosterkleed, want ik stond zoo op mijn woord, dat ik op geen enkele wijze meer zou terugtreden, wanneer ik het eenmaal had gezegd.

Hij hield zooveel van mij, dat ik hem er niet toe brengen kon, mij zijn goedkeuring te schenken. Ook de tusschenkomst van

¹⁾ Deze werden in het Spaansch vertaald door Joannes de Molina, in 1520 voor het eerst te Valencia uitgegeven en daarna meermalen herdrukt.

andere personen, die ik hem daarover deed spreken, baatte niet. Alwat ik kon bereiken, was, dat ik na zijn dood kon doen, wat ik verlangde. Ik kende echter mijzelve en mijn zwakheid en vreesde van meening te zullen veranderen. Ik dacht daarom, dat het niet goed zou zijn, zoolang te wachten en ik koos dan ook een anderen weg, gelijk ik thans zal mededeelen.

VIERDE HOOFDSTUK,

zij verhaalt, hoe de Heer haar hielp, zichzelve geweld aan te doen en het kloosterkleed aan te nemen, en van de vele ziekten, welke Zijne Majesteit haar begon over te zenden.

1. — In de dagen, dat ik met deze plannen rondliep, sprak ik met een van mijn broers¹⁾ over de ijdelheid der wereld en overreedde ik ook hem, naar het klooster te gaan. Wij kwamen overeen, ons op een bepaalden dag in alle vroegte samen naar het klooster te begeven, waar de vriendin woonde, die ik zoo groote genegenheid toedroeg. Ik was echter, wat dit laatste betreft, zoo gestemd, dat ik ook naar elk ander klooster had willen gaan, zoo ik geweten had, dat dit aangenamer was aan God of mijn vader dat zou hebben gewild. Ik dacht reeds meer aan hetgeen goed was voor mijne ziel en zocht volstrekt niet meer, wat mijzelve bevredigde. Nog staat het mij in alle levendigheid voor den geest, wat ik leed bij het verlaten van het huis mijns vaders. Ik geloof in waarheid, dat ik bij mijn dood geen grooter smart zal hebben te verduren. Het scheen, of mijn binnenste geheel werd verscheurd en uiteengerukt. Mijn liefde tot God was niet zoo groot, dat zij de liefde tot mijn vader en mijn verwanten beheerschte. Ik leed

¹⁾ Antonius de Ahumada. Hij bracht eerst de H. Teresia naar het klooster der Menschwording en ging toen zelf naar het klooster der Dominicanen te Avila. Wellicht werd hij daar niet aangenomen, in elk geval bleef hij daar niet lang en trad hij later in de orde der Hieronymieten te Avila. Wegens ziekte moest hij ook dit klooster verlaten. Hij ging later naar Amerika, waar hij in den beroemden slag van Iñaquito doodelijk werd gewond. Twee dagen daarna, 20 Januari 1546 stierf hij te Quito. In dienzelfden slag streden wel vijf broers der H. Teresia mede: Ferdinand, Hieronymus, Laurentius, Antonius en Augustinus. Vgl. Pólit, *La familia de Santa Teresa en America*, c. 2.

daarom zóóveel, dat, had de Heer mij niet geholpen, al mijn beschouwingen mij niet de kracht zouden hebben geschonken, door te zetten. Hij echter gaf mij zooveel moed in den strijd met mijzelve, dat ik mijn plan volvoerde.

2. — Reeds aanstonds bij de kleeding ¹⁾ deed de Heer mij gevoelen, hoe goed Hij is voor degenen, die zichzelf geweld aandoen om Hem te kunnen dienen. Niemand dacht dit van mij. Men meende, dat het mij geheel van harte ging. Terzelfdertijd stortte Hij mij zooveel vreugde in over het aanvaarden van dien staat, dat zij mij nooit meer heeft verlaten. De dorheid, welke mijn ziel gevoelde, veranderde Hij tevens in de innigste zoetheid. Alle dingen van het klooster verschaften mij het grootste genot. Wel moest ik op uren, welke ik placht te besteden aan genot en ijdel opschik, het klooster vegen, maar dan gaf mij de gedachte, van die ijdelheden vrij te zijn, een nieuwe vreugde zoo groot, dat ik er verwonderd over stond en niet begreep, waaruit die voortsproot.

3. — Als ik daaraan denk, kan niets mij meer afschrikken, hoe moeilijk men de onderneming er van ook voorstelt. In vele zaken toch heb ik ondervonden, dat al helpt God eerst het besluit daartoe nemen, Hij niettemin, al geschiedt ook de zaak geheel voor Hem, ter vermeerdering onzer verdiensten wil, dat de ziel tot aan het oogenblik, waarop zij moet beginnen, grooten schrik gevoelt, doch als zij niettemin doorzet, ook hoe grooter te voren de angst is, des te grooter daarna het loon is en de voldoening des harten. Soms beloont Zijne Majesteit dit reeds in dit leven op een wijze, dat slechts wie dit loon ontvangt, in staat is, zich daarvan een voorstelling te maken. Ik heb dit, gelijk ik zeg, in vele en zeer gewichtige aangelegenheden ondervonden. Zoo ik een raad mocht geven, zou ik dan ook nooit aanraden, uit vrees voor moeilijkheden na te laten, aan eene goede inspraak, welke herhaaldelijk bij ons opkomt, gehoor te geven. Wij hebben niet te vreezen,

¹⁾ Hare kleeding had plaats 2 November 1535, hare professie een jaar later, 3 November 1536. Voor hare kleeding verbleef de Heilige waarschijnlijk eenigen tijd als postulante in het klooster. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), 1915, II, Apendices, 104; Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman), 1916, 16.- De zusters deelden den vader de vlucht zijner dochter mede. Zij wachtten echter niet op zijne goedkeuring, doch namen de Heilige terstond in haar klooster aan. De vader spoedde zich daarheen en bracht er op den berg Carmel het offer zijner dochter. Vgl. *Reforma de los Descalços*, lib. I, cap. VIII, 5.

dat een onderneming, welke enkel en alleen voor God geschiedt, slecht uitvalt. Hij toch is machtig genoeg, om alle moeilijkheden te overwinnen. Hij zij altijd gezegend. Amen.

4. — Mijn opperste Goed en hoogste Bevrediging, de gunsten mij tot hiertoe door uwe goedheid en grootheid bewezen, waren wel overvloedig. Langs hoeveel omwegen toch bracht Gij mij tot een zoo veiligen levensstaat en in een huis, waar ik van de dienaressen Gods, die daar leefden, leeren kon, steeds grooter vorderingen in uwen dienst te maken. Ik weet niet, hoe ik verder zal gaan, wanneer ik bedenk, op welke wijze ik mijne geloften aflegde, hoe vast besloten ik was en met welk een vreugde ik ze deed, als ik denk aan de verloving, met U aangegaan. Ik kan niet verder spreken zonder tranen te storten, bloedige tranen moesten het zijn, mijn hart moest breken van droefheid en die droefheid is nog gering, als ik beschouw, hoe ik Hem later beledigde.

Het komt mij thans voor, dat ik reden had, niet naar zulk een verheven staat te verlangen, wijl ik daarvan zulk een slecht gebruik zou maken. Maar Gij, o Heer, hebt bijna twintig jaren, al den tijd, dat ik uwe gunsten misbruikte, mijn beledigingen willen verdragen, opdat ik mij nog beteren zou. O, mijn God, het schijnt wel, dat ik beloofde, niets te zullen onderhouden van hetgeen ik had beloofd. Wel had ik toen die meening niet, maar als ik zie, hoe ik later handelde, dan weet ik niet, welke meening ik moet hebben gehad. Maar het geschiedde zoo, opdat duidelijker zou uitkomen, wie Gij waart, o mijn Bruidegom, en wat ik ben.

5. — Het is de zuivere waarheid, dikwijls wordt mijn droefheid over mijn tekortkomingen getemperd door de vreugde, welke ik gevoel bij de gedachte, dat daardoor uwe barmhartigheid te beter wordt gekend. In wie, o Heer, kan die schitterender uitstralen dan in mij, die door mijn slecht gedrag een sluier wierp over de gunsten, welke Gij begonnen waart mij mede te deelen. Ach mijn Schepper, als ik een verontschuldiging zou willen zoeken, ik zou er geene vinden: niemand treft hier schuld dan mij alleen. Zou ik slechts een weinig wederliefde hebben geschonken voor de liefde, welke Gij mij in dien eersten tijd betoondet, ik zou die liefde aan niemand hebben kunnen schenken dan aan U; daarmede was alles weder goed geweest. Doch ik verdiende dat niet, ik ben niet zoo gelukkig geweest. O Heer, moge mij thans uw barmhartigheid bewaren.

6. — De verandering van leven en van spijzen werkte nadeelig op mijn gezondheid en hoe blijde en tevreden ik ook was, dit alleen was niet voldoende. De flauwten namen in hevigheid toe en ik kreeg zulk een ernstige hartaandoening, dat zij, die de aanvallen er van zagen, zich ten zeerste bezorgd maakten. Bovendien leed ik nog aan vele andere kwalen. Zoo bracht ik het eerste jaar in zeer slechte gezondheid door, doch ik geloof niet, in dat jaar God veel te hebben beleedigd. Mijn ziekte werd zoo ernstig, dat ik voortdurend van bijna alle bewustzijn was beroofd, soms zelfs geheel buiten kennis geraakte. Mijn vader stelde dan ook alles in het werk om daarvoor genezing te zoeken. Toen de geneesheeren ter plaatse deze niet gaven, zorgde hij er voor, dat ik naar een streek werd gebracht, waar volgens den algemeenen roep vele andere ziekten genazen en, naar men zeide, ook ik de gezondheid zou herkrijgen.¹⁾ De vriendin, die ik, zooals ik zeide, in dit klooster had en die reeds tot de oudere zusters behoorde, ging met mij mede. In het huis, waarin ik zuster was, deed men geen belofte van slot.

7. — Bijna een jaar bleef ik weg. Drie maanden daarvan leed ik in de straffe kuur, welke men mij deed ondergaan, zulke hevige pijnen, dat ik niet weet, hoe ik deze heb kunnen verdragen. Gelijk ik nog zal mededeelen,²⁾ bleek ten slotte mijn gestel daartegen ook niet bestand, al verdroeg ik ook die pijnen.

Eerst tegen den zomer kon ik met de kuur beginnen en ik was daar reeds bij het begin van den winter. Om niet heen en weer te moeten reizen, bleef ik al dien tijd bij mijn reeds genoemde zuster, die in een dorpje in de nabijheid woonde, en wachtte daar de maand April af. Onderweg kreeg ik van mijn oom, wiens huis, gelijk ik reeds zeide, op mijn weg lag, een boek, dat tot titel droeg: „*Het derde A B C*”³⁾ en de oefening van het inwendig

¹⁾ Becedas, vijf mijlen westelijk van Avila, waar een persoon woonde, die vele zieken behandelde en genas. De naam van dezen persoon is echter niet bekend.

²⁾ Hfdst. V, 15

³⁾ d.i. Het Derde Deel van het „*Abecedario Espiritual*” van den Minderbroeder Franciscus de Osuna in zes deelen. Het derde deel verscheen in 1527 te Toledo. Het exemplaar der Heilige wordt nog heden bewaard in het St-Jozefsklooster te Avila. Vele zinnen daarin zijn door de Heilige onderstreept, bij andere plaatste zij een kruisje, een hart, een hand. De noten daarin zijn echter niet van de hand der Heilige.

gebed behandelde. Wel had ik dat eerste jaar goede boeken gelezen en wyl ik den nadeeligen invloed der andere kende, besloten, geen verkeerde meer ter hand te nemen, maar ik wist toch niet, hoe ik bij het inwendig gebed moest te werk gaan of in mijzelve moest treden. Ik was dan ook hoogelijk ingenomen met dit boek en besloot, uit al mijn vermogen den daarin gewezen weg te volgen. Reeds had de Heer mij de gave der tranen geschonken en vond ik er genoeg in, goede boeken te lezen. Nu begon ik ook bepaalde tijden voor de afzondering te bestemmen, dikwijls te biechten en den mij gewezen weg in te slaan. Het boek was mijn leidsman. Twintig jaar later had ik nog steeds geen anderen, d. w. z. geen biechtvader, die mij begreep, gevonden, hoewel ik mij daarvoor toch veel moeite gaf. Dit heeft mij zeer veel schade gedaan en was oorzaak, dat ik verschillende malen meer achteruit dan vooruit ging. Het had zelfs oorzaak van mijn algeheelen ondergang kunnen worden. In elk geval zou hij mij geholpen hebben, de gelegenheden tot zonde te ontvluchten.

Zijne Majesteit schonk mij dezen eersten tijd zooveel genaden, dat ik mij op het einde van de negen maanden mijner afzondering aldaar reeds veel vrijer hield van zonden, hoewel nog niet zoo vrij, als mijn boek dit eischte. Ik maakte mij daarover echter niet bekommerd. Zooveel nauwkeurigheid scheen mij onmogelijk; wel had ik de grootste zorg, geen doodzonden te bedrijven. Gave God, dat ik daarvoor steeds had zorg gedragen. Uit de dagelijksche zonden maakte ik weinig en dit was mijn ondergang. Niettemin begon de Heer mij in dien eersten tijd de grootste gunsten mede te deelen en kwam Hij mij met de meeste goedheid op dezen weg tegemoet. Hij verleende mij de genade van het gebed van rust, ja, eenige malen kwam ik zelfs tot dat der vereeniging. Ik kende noch het eene noch het andere en besepte ook niet hun hooge waarde. Hadde ik ze gekend, ik geloof, het zou mij zeer ten goede zijn gekomen. Het is waar, dat der vereeniging duurde zoo kort, dat ik niet weet, of het wel den duur van een Weesgegroet aanhield, maar het liet zulk een diepen indruk in mij na, dat ik, ofschoon toen nog geen twintig jaar,¹⁾ de geheele wereld met voeten scheen te treden en mij herinner, medelijden te hebben gevoeld met allen, die, al is het ook in geoorloofde dingen, die wereld volgen.

¹⁾ De heilige was toen 23 jaar oud.

10. — Ik deed alwat in mijn vermogen was, om mij Jezus Christus, ons Heil en onzen Heer, voor te stellen als in mij tegenwoordig en ging bij mijn gebed op de volgende wijze te werk. Als ik iets van het Lijden overwoog, stelde ik mij dit in mijn binnenste voor, maar den meesten tijd besteedde ik aan het lezen van goede boeken. Daarin alleen vond ik verkwikking en steun. God toch had mij niet de gave geschonken, al redeneerende met het verstand te kunnen werken of de verbeelding te benutten. Mijn verbeelding was zoo arm,¹⁾ dat ik er ondanks mijn moeite niet in slaagde, daarin de menschelijke natuur des Heeren uit te drukken om die te overdenken en mij voor te stellen.

11. — Als men niet in staat is, met het verstand te werken en niettemin volhardt, klimt men wel spoediger op tot de beschouwing, maar het kost ook veel meer moeite en inspanning. Wijl toch de wil niet wordt bezig gehouden en aan zijn liefde geen zichtbaar voorwerp wordt geboden, heeft de ziel bijna geen steun of bezigheid; de verlatenheid en dorheid kwellen haar ten zeerste en zij heeft voortdurend te strijden met allerlei verstrooiende gedachten. De personen, die in deze gesteltenis verkeeren, behoeven grooter reinheid van geweten dan zij, die met hun verstand vermogen te werken. Wie immers met zijn verstand kan nagaan, wat de wereld is, wat wij aan God verschuldigd zijn, hoeveel Hij voor ons leed, hoe slecht wij Hem dienen, eindelijk hoeveel Hij aan degenen, die Hem hun liefde schenken, wedergeeft, put daaruit zulk een rijkdom van gedachten, dat hij zich tegen de verstrooiing, tegen de gelegenheden en gevaren van zonde wapenen kan. Maar wie daarvan geen gebruik kan maken, is veel meer blootgesteld en moet, daar hij niets uit zichzelf kan putten, wel veel tijd besteden aan lezen.

12. — Deze wijze van bidden kost zulken personen zooveel inspanning, dat, zoo de geestelijke leidsman er bij hen op aandringt, zonder lezing veel tijd aan het inwendig gebed te wijden, zij dit onmogelijk langen tijd zullen vermogen vol te houden en zoo zij er mede doorgaan, te veel inspanning van zichzelf zullen vergen en hun gezondheid benadeelen. Voor degenen, die zich in dezen toestand aan het inwendig gebed willen wijden, is het lezen een krachtig middel om in zichzelf te treden; in plaats der overweging,

¹⁾ Vgl. Hfdst. IX, 4, 7.

waartoe zij niet in staat zijn,¹⁾ moeten zij lezen, al is het ook maar weinig.

13. — Het schijnt mij thans, dat de Heer het in zijn Voorzienigheid zoo beschikte, dat ik niemand vond, die mij onderrichtte, want, zooals ik zeide, ik was niet in staat, bij mijzelve redeneerend te werk te gaan en het zou mij, geloof ik, onmogelijk zijn geweest, de achttien jaren, dat ik die moeilijkheden en de grootste dorheid ondervond, desniettegenstaande vol te houden. Al dien tijd durfde ik nimmer, tenzij terstond na de Communie, zonder boek aan de overweging beginnen. Had ik bij mijn overweging geen boek, dan gevoelde mijn ziel zich zoo beangst, als moest zij tegen een groote menigte strijden. Had ik echter een boek te mijner beschikking, dan was haar dit als een afdeeling medestrijders en als een schild, waarop zij de slagen der vele verstrooiende gedachten kon opvangen en was zij vol moed. Ik verkeerde niet geregeld in een staat van dorheid, maar als ik geen boek had, altijd. Dan was mijn ziel terstond geheel in de war. Wanneer ik een boek had, kon ik mijn gedachten bijeen houden en mijn ziel als met zachte hand leiden. Dikwijls ook, als ik er een had, had ik het niet noodig. Nu eens las ik weinig, dan weder veel, dit hing geheel af van de genade, welke de Heer mij verleende.

14. — In dien eersten tijd, waarover ik hier spreek, scheen, zoo ik slechts een boek had en gelegenheid vond tot afzondering, geen gevaar in staat, mij van dit groote goed te berooven. Ik geloof ook, dat het met Gods hulp ook zoo geweest zou zijn, had ik een leidsman gehad of althans iemand, die mij er op gewezen had, dat ik de verkeerde gelegenheden op het eerste gezicht moest mijden en, zoo ik daarin was geraakt, mij deze spoedig weer had doen ontvluchten. Had de duivel mij toen openlijk aangevallen, ik zou, meende ik, onmogelijk in groote zonde zijn gevallen. Maar hij ging zoo verborgen te werk en mijn gesteltenis was nog zoo slecht, dat al mijn voornemens mij weinig baatten tenzij op de dagen, dat God het wilde en zij mij veel hielpen om met groot geduld, door Zijne Majesteit mij geschonken, mijn verschrikkelijke pijnen te verdragen.

Dikwijls stond ik verbaasd over de groote goedheid Gods en schepte ik er behagen in, zijn groote vrijgevigheid en barmhartig-

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVI, 6.

heid te beschouwen. Hij zij in alles gezegend, want duidelijk heb ik gezien, hoe Hij geen enkele goede begeerte zelfs in dit leven onbeloond laat. Hoe slecht en onvolmaakt mijn handelingen ook waren, Hij, de Heer, maakte ze beter en volmaakter en schonk er waarde aan. Mijn verkeerde handelingen en zonden echter onttrok hij dadelijk aan het oog. Zelfs liet Zijne Majesteit toe, dat zij, die deze voor hun oogen zagen, er blind voor waren en wischte Hij die uit hun geheugen. Hetgeen ik verkeerd deed, hulde Hij in een glans van goud en Hij deed in mij een deugd uitschitteren, welke Hij zelf in mijne ziel stortte en bijna dwong te bewaren.

15. — Ik wil echter terugkeeren tot hetgeen mij is opgedragen. Maar ik zeg, dat, zoo ik in bijzonderheden zou moeten beschrijven, op welke wijze de Heer in dien eersten tijd met mij handelde, er een ander talent dan het mijne zou noodig wezen om beter te beschrijven, hetgeen ik Hem verschuldigd ben en hoe ondankbaar en slecht ik was, want dit alles ben ik vergeten. Altijd zij Hij gezegend, wijl Hij zooveel geduld met mij heeft gehad, Amen.

VIJFDE HOOFDSTUK,

zij verhaalt verder, aan welke hevige ziekten zij leed en welk een geduld de Heer haar hierin verleende en hoe uit hetgeen geschiedde ter plaatse, waar zij hare genezing zocht, blijkt, dat Hij uit het kwade het goede weet te trekken.

1. — Ik vergat te zeggen, hoe in mijn proefjaar mijn gemoedsrust zeer werd verstoord, doordat men mij herhaaldelijk schuldig oordeelde aan dingen, welke in zich wel van weinig beteekenis waren, doch waaraan ik in het geheel niet schuldig was. Ofschoon mijn groote vreugde, dat ik zuster was, mij over alles deed heenkomen, verdroeg ik dit toch met groote moeite en onvolmaaktheid. Daar men mij de eenzaamheid zag zoeken en soms zag weenen over mijne zonden, dacht men en zeide ook, dat ik geen schik had.

2. — Ik vond intusschen het grootste genot in alle dingen des kloosters, maar wat op geringschatting geleek, kon ik niet verdragen. Ik was blij, als men mij hoogschatte en toonde in alwat

ik deed, de grootste nauwkeurigheid en stiptheid. Ik dacht, daarmede de deugd te beoefenen, maar dit strekt niet te mijner verontschuldiging, want ik wist zeer goed, dat ik mijn eigen voldoening zocht. Onwetendheid kan ik derhalve niet ter verontschuldiging aanvoeren. Wel zou ik kunnen aanhalen, dat het klooster niet werd gesticht voor beoefening van een hoogen graad van volmaaktheid.¹⁾ Slecht als ik was, volgde ik het onvolmaakte, dat ik zag, en veronachtzaamde het goede.

3. — In dien tijd werd een der zusters door een zeer ernstige en allersmartelijkste ziekte aangetast. Een verstopping der ingewanden had in haar buik gaten doen ontstaan, langs welke alwat zij at, zich afscheidde. Zij stierf spoedig. Ik zag, dat allen een afschrik hadden van die ziekte, doch haar geduld wekte in hooge mate mijn naijver op. Ik vroeg God, ook mij dat geduld te schenken en daarmede alle ziekten, welke Hij wilde. Ik vreesde, dunkt me, geen enkele, want ik was zoo vast besloten, schatten voor de eeuwigheid te winnen, dat ik elk middel aangreep, dat mij in het bezit daarvan stelde.

4. — Dit verwondert mij zeer, want, mij dunkt, ik bezat toen nog niet die vurige liefde tot God, welke mij later, naar ik meen, bezielde, nadat ik begonnen was, mij aan het inwendig gebed te wijden. Ik handelde uit een bijzondere verlichting, waardoor alwat vergaat, mij gering scheen, terwijl hetgeen men daarmede wint, omdat het eeuwig is, de grootste waarde bezit. Zijne Majesteit verhoorde mij niettemin. Voordat nog twee jaar waren verlopen, geraakte ik, gelijk ik straks zal mededeelen, in een toestand, welke weliswaar niet geleek op de ziekte dezer zuster, maar toch, geloof ik, niet minder smartelijk en pijnlijk was en drie jaren aanhield.

5. — Toen de tijd der kuur, dien ik in genoemde plaats bij mijn zuster afwachtte, was aangebroken, brachten mijn vader, mijn zuster en de vriendin uit het klooster, die in hare overgroote liefde bij mij was gebleven, mij weg, allen met de grootste zorg, dat ik er goed zou worden verpleegd. Hier begon de duivel mijn ziel te verontrusten, doch God deed daaruit veel goeds ontspruiten.

¹⁾ Het klooster werd oorspronkelijk, in 1479, voor Derde-Ordelingen gesticht en in 1515 in een Carmelitessenklooster der Tweede Orde veranderd.

6. — Er woonde ter plaatse, waarheen ik mij voor de kuur had begeven, een geestelijke van voorname geboorte. Hij bezat ook een goed verstand en maakte eenige studiën, hoewel niet vele. Bij hem ging ik biechten. Ik had steeds een voorliefde voor min of meer ontwikkelde personen, al oefenden ook de halfgeleerden als biechtvader een zeer nadeeligen invloed op mij uit. Niet steeds toch kon ik zoo goed ontwikkelde biechtvaders vinden, als ik wel wenschte. De ondervinding heeft mij doen zien, dat, zoo de biechtvaders slechts deugdzzaam zijn en heilig van leven, het beter is, dat zij geene, dandat zij weinig studiën hebben gemaakt. De eersten toch vertrouwen zichzelf niet en ook ik zou niet op hen vertrouwen, zoo zij niet eerst aan goed ontwikkelden raad vroegen en een werkelijk geleerde heeft mij nog nooit misleid. Ook de anderen moeten mij wel niet hebben willen misleiden, doch zij wisten niet beter. Ik hield hen echter voor meer ontwikkeld en achtte mij ten stelligste verplicht, hun geloof en vertrouwen te schenken, ook zoo hetgeen zij mij zeiden, een weinig lossen en vrijer van opvatting was. Hadden zij trouwens strenger gesproken, ik was slecht genoeg geweest, naar een ander te gaan. Wat dagelijksche zonde was, noemden zij niets; van groote zonden zeiden zij, dat het dagelijksche waren.¹⁾

7. — Dit had op mij een zeer verkeerden invloed en ik acht het daarom niet overbodig, het hier mede te deelen om anderen voor zulk een verkeerde zienswijze te waarschuwen. Ik zie heel goed in, dat dit in de oogen van God voor mij geen verontschuldiging is, want dat die dingen in zich niet goed waren, was voor mij voldoende aanwijzing, mij daarvan te onthouden. Ik geloof, ter oorzake mijner zonden liet God toe, dat zij zich vergisten en mij misleidden en ik van mijn kant weder vele anderen misleidde door hetgeen mij was gezegd, ook dezen mee te deelen.

8. — Meer dan zeventien jaren, geloof ik, leefde ik in die verblindheid. Toen hielp een Dominicaan van groote geleerdheid²⁾ mij in enkele punten uit mijn dwaling en vervulden de Paters Jezuïeten, die, gelijk ik later zal mededeelen, mijn slecht begin veel zwaarder opnamen, mij over al die dingen met groote vrees.³⁾

¹⁾ Vgl. Dl. III, Weg der Volmaaktheid, Hfdst. V. 2.

²⁾ P. Vincentius Barrón, ook biechtvader haars vaders.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXIII.

9. — Zoodra ik bij genoemden geestelijke ging biechten, vatte deze, wijl ik toen nog, als trouwens geheel den eersten tijd, dat ik zuster was, in vergelijking met later, weinig had te biechten, een buitengewone genegenheid voor mij op. Deze genegenheid was niet verkeerd, doch wijl zij overdreven was, tenslotte ook niet goed. Hij had van mij gehoord, dat ik vast besloten was, nooit eenige groote zonde jegens God te bedrijven, voor wat ter wereld ook en hij verzekerde mij hetzelfde. Zoo spraken wij veel met elkander. Geheel in God verslonden, sprak ik in dien tijd over niets liever dan over Hem. Daar ik nog zoo jong was, maakte hem dit beschaamd, en door de groote genegenheid, welke hij mij toedroeg, geleid, kwam hij er toe, mij te openbaren, in welk een verdorven toestand hij verkeerde. Werkelijk was zijn toestand dit in hooge mate. Niet slechts had hij genegenheid opgevat voor eene vrouw van diezelfde plaats en hield hij omgang met haar, maar bovendien las hij in die gesteltenis Mis en dit reeds bijna zeven jaren. Hij verkeerde dus wel in een zeer gevaarlijke gesteltenis. De zaak was zoo bekend, dat hij zijn eer en goeden naam reeds had verloren, maar niemand durfde hem daarover aanspreken. Ik had innig medelijden met zijn toestand, want ik hield veel van hem. In mijn groote lichtzinnigheid en verblindung achtte ik het een deugd, mij dankbaar en trouw te toonen jegens hen, die mij liefhadden. Vervloekt zij een trouw, welke ten slotte zoover gaat, dat zij God beledigt. Het is een dwaze opvatting dezer wereld, waardoor ook ik mij in mijn dwaasheid liet leiden. Alle goed, dat zij ons bewijzen, danken wij God en wij houden het voor deugd, niet met die vriendschap te breken, ook al zou zij Hem beledigen. Wat is de wereld toch verblind. Hadde het U behaagd, o Heer, dat ik in al die dingen zoo ondankbaar mogelijk was geweest, maar nooit jegens U. Doch ter oorzake mijner zonden was juist het tegenovergestelde het geval.

10. — Van zijn huisgenooten wist ik nog nadere mededeelingen en inlichtingen te verkrijgen. Ik begreep daaruit nog duidelijker, in welken verderfelijken staat hij zich bevond, ook zag ik, dat den armen man niet de grootste schuld trof. Die ongelukkige vrouw had toovermiddelen in een koperen beeldje gedaan en hem gevraagd, dit ter liefde van haar om den hals te dragen. Niemand had invloed genoeg om hem dit te doen afleggen. Ik voor mij geloof niet aan die dingen, vooral niet aan toovermiddelen,

maar ik deel slechts mede, hetgeen ik vernam, om de mannen te waarschuwen, op hun hoede te zijn voor vrouwen, die op zulke wijze te werk gaan. Laten zij er van overtuigd zijn, dat zij in geen enkel opzicht vertrouwen kunnen stellen in vrouwen, die, terwijl zij nog meer dan de mannen tot het bewaren der zedigheid verplicht zijn, alle schaamte voor God hebben verloren. Waar het geldt, haar wil door te zetten en de genegenheid te bevredigen, haar door den duivel ingestort, zien zij naar niets.

11. — Hoe slecht ik ook was, in zulke zonden viel ik nooit; nooit was ik er op uit, kwaad te doen. Al was ik daartoe ook in staat geweest, nooit zou ik iemands liefde tot mij hebben willen afdwingen. God bewaarde mij daarvoor. Zou Hij mij aan mijzelve overlaten, ik zou ook in dit punt zondigen, gelijk ik het in andere deed.

12. — Toen ik dit alles wist, begon ik hem nog grooter liefde te toonen. Was mijn meening daarbij goed, ik handelde verkeerd. Want om iets goeds, hoe groot het ook moge wezen, te bereiken, mag men zelfs het geringste kwaad niet bedrijven. Ik sprak hem meestal over God en dit moet zeker een goeden invloed op hem hebben uitgeoefend, maar ik geloof toch, dat zijn groote genegenheid tot mij nog meer invloed had. Om mij genoeg te doen kwam hij er tenslotte toe, mij dat beeldje te geven. Ik liet het aanstonds in het water werpen. Toen hij dit had afgelegd, begon hij, als uit een diepen slaap ontwaakt, te zien en te overdenken, wat hij die jaren had gedaan. Met schrik voor zichzelf en berouw over zijn verdorven toestand vervuld, begon hem deze een afschuw in te boezemen. Onze Lieve Vrouw moet hem hierin wel hebben bijgestaan, want hij bezat een groote godsvrucht tot hare Ontvangenis. Op dien dag vierde hij werkelijk feest. Eindelijk zag hij er geheel van af, die vrouw nog te bezoeken of te ontvangen en hij hield niet op, God te danken voor het licht, dat Hij hem geschonken had. Een jaar later stierf hij, juist op den dag, waarop ik hem het eerst ontmoette.

13. — Reeds had hij God weder ijverig gediend; de groote genegenheid tenminste, welke hij mij toedroeg, al had zij zuiverder kunnen zijn, heb ik nooit voor verkeerd gehouden. Niettemin sloot zij, wanneer wij God niet zoo zorgvuldig voor oogen hadden gehouden, de gelegenheid in, God grootelijks te beledigen. Gelijk ik zeide,¹⁾ zou ik toen nooit iets hebben gedaan, dat ik

¹⁾ Vgl. Hfdst. V, 9.

voor groote zonde hield en het schijnt mij toe, dat het zien dezer gesteltenis hem sterkte in zijn liefde tot mij. Trouwens ik geloof, dat de mannen wel meer moeten houden van vrouwen, die zij de deugd zien liefhebben, en, gelijk ik later nog zal doen zien, dat ook de vrouwen van haar kant hier op aarde langs dezen weg bij de mannen gemakkelijker bereiken, wat zij verlangen. Ik houd mij verzekerd, dat hij op den weg ter zaligheid is. Hij stierf zeer goed en geheel aan die zondige gelegenheid onttrokken. God schijnt gewild te hebben, dat hij op deze wijze zalig werd.

14. — Drie maanden bracht ik daar in de hevigste pijnen door, want de kuur was straffer, dan mijn gestel kon verdragen. Na twee maanden was ik door de krachtige geneesmiddelen den dood nabij. De hartkwaal, waarvoor ik genezing zocht, was in hevige mate verergerd. Soms was het mij, of scherpe tanden mijn hart grepen en ik van pijn krankzinnig dreigde te worden. Mijn tegenzin in eten was zoo groot, dat ik slechts vloeibare spijzen kon gebruiken en dan nog zeer weinig. Ik had voortdurend koorts en wjl men mij een maand lang dagelijks een middel ter ontlasting gaf, leed ik aan de grootste uitputting. Ik was in hooge mate verzwakt en zoo uitgeteerd, dat mijn zenuwen begonnen samen te schrompelen. Dit veroorzaakte mij zulke ondragelijke pijnen, dat ik noch overdag noch des nachts eenige rust kon genieten en de grootste neerslachtigheid zich van mij meester maakte.

15. — Aldus dan hersteld, haalde mij mijn vader naar huis, waar de geneesheeren mij weder kwamen bezoeken. Allen gaven mij op en zeiden, dat ik bij al die kwalen ook nog de tering had. Ik gaf daar weinig om. Mijn pijnen alleen folterden mij, want ik leed die over het geheele lichaam, van het hoofd tot de voeten. Zenuwpijnen zijn toch, gelijk de geneesheeren zeggen, ondragelijk en daar bij mij alle zenuwen waren samengeschrompeld, onderging ik het verschrikkelijkst martelaarschap, als ik door eigen schuld de vrucht daarvan niet had laten verloren gaan.

16. — Dit hevig lijden duurde niet langer dan drie maanden, maar het scheen onmogelijk, gedurende dien tijd zooveel pijnen tegelijk te verduren. Thans sta ik daarover zelve verwonderd en ik beschouw het als een groote gunst des Heeren, dat Zijne Majesteit mij zooveel geduld verleende, want klaarblijkelijk kwam dit van Hem. Veel hielp mij, om mijn geduld te bewaren, dat ik

in de Moraalboeken van den H. Gregorius de geschiedenis van Job gelezen had.¹⁾ Het schijnt, dat de Heer dat zoo beschikte en mij ook met het inwendig gebed deed beginnen met het doel, dat ik dat lijden met zoo groote overgeving zou kunnen dragen. Ik sprak slechts met Hem. Meestal herhaalde ik, hetzij in den geest, hetzij ook met den mond, de woorden van Job: „Als wij het goede uit de hand van God aanvaardden, waarom zouden wij dan ook niet het kwade aannemen?“²⁾ Deze woorden gaven mij, dunkt mij, weder nieuwen moed.

17. — Inmiddels was de Lieve-Vrouwendag in Augustus aangebroken. De marteling had nu van April tot dan toe geduurd en was de laatste drie maanden zelfs nog heviger geworden. Ik drong er op aan, te biechten. Men meende, dat ik zulks deed uit angst voor den dood en om mijn angst geen nieuw voedsel te geven, liet mijn vader het niet toe. Wat is de liefde des vleesches toch ongeregeld, dat zij zelfs een zoo geloovigen en verstandigen man als mijn vader, die volstrekt niet in onwetendheid handelde, zoo verkeerd ten mijnen opzichte deed optreden.

18. — Dien nacht overviel mij een hevige aanval van koorts, welke bijna vier volle dagen duurde en mij van alle bewustzijn beroofde. In dien toestand diende men mij het Sacrament des Oliesels toe en ieder uur, ja, ieder oogenblik meende men, dat ik den geest zou geven. Alsof ik nog iets verstond, hield men niet op, mij de geloofsbelijdenis voor te bidden. Men was enkele malen zoo vast overtuigd, dat ik gestorven was, dat ik later nog de was in mijn oogen vond.³⁾ Mijn vader leed er zeer onder, dat hij mij niet had laten biechten. Hij bleef God bidden en smeecken. Gezegend zij Hij, dat Hij zijn gebed heeft willen verhooren.

¹⁾ Uitgave Sevilla, J. Cromberger, 1527, in twee deelen. Het door de Heilige gebruikte exemplaar wordt nog in het St.-Jozefsklooster te Avila bewaard. Ook hierin zijn onderstreepingen en teekens door de Heilige zelve aangebracht; de noten zijn echter, zeker wat het meerendeel betreft, niet van hare hand. Voor in het tweede deel wordt nog vermeld, dat de Heilige het dikwijls mede naar bed nam en dan later onder haar hoofd legde.

²⁾ Job, II, 10.

³⁾ Volgens Ribera was men zoo vast overtuigd van haar dood, dat de zusters haar reeds van het ouderlijk huis naar het klooster wilden terugvoeren om haar daar te doen begraven. Op aanraden des vaders, die veel verstand van zieken had, wachtte men echter nog eenigen tijd. Een achteloosheid van haar broer

19. — Nadat in mijn eigen klooster anderhalven dag mijn graf gedolven was en wachtte op mijn lijk en de Broeders onzer Orde in een klooster buiten de stad reeds een rouwdienst hadden gehouden, wilde de Heer, dat ik weer bijkwam. Terstond vroeg ik te biechten. Ik ontving de H. Communie onder een vloed van tranen, maar ik geloof niet, dat ik daarbij, louter wijl ik God beleedigd had, een droefheid en spijt gevoelde, groot genoeg om mij mijne zaligheid te verzekeren, zoo mij tenminste niet ten goede kwam, dat men mij misleid had door geen doodzonde te noemen, wat ik later duidelijk als zoodanig erkende.

20. — Ofschoon mijn pijnen ondragelijk waren en ik daardoor slechts weinig bewustzijn had, geloof ik toch, dat ik volledig alles biechtte, waardoor ik God meende te hebben beleedigd. Onder vele andere gunsten schonk de Heer mij ook deze, dat ik, sinds ik voor het eerst communiceerde, nooit verzuimde te biechten, wat ik voor zonde hield en, al was de zonde ook een dagelijksche, daarom toch niet naliet, mij daarvan te beschuldigen. Toch schijnt het ontwijfelbaar zeker, dat, ware ik toen gestorven, mijn eeuwige zaligheid groot gevaar zoude hebben geloopen, eenerzijds wijl mijn biechtvaders te weinig ontwikkeld waren, anderzijds wijl ik zelve zoo slecht was en nog om vele andere redenen. Ja, waarlijk, wanneer ik in mijn herinnering hiertoe terugkeer en zie, hoe de Heer mij als het ware weder ten leven opwekte, dan beef ik van schrik en ontsteltenis.

21. — O mijn ziel, mij dunkt het zou goed zijn, dat Gij steeds voor oogen hielt, uit welk een groot gevaar de Heer u verlost. Als dan de liefde u niet weerhield, Hem te beleedigen, dan zoudt Gij toch weerhouden worden door de vrees, dat Hij u duizend keeren in gevaarlijker gesteltenis kon doen sterven. Ik geloof niet, dat ik overdrijf, als ik spreek van duizend keeren. Hij, die mij de opdracht gaf, mij in de opsomming mijner zonden te matigen, zal mij dit wellicht verwijten, maar ik geloof integendeel, Laurentius had haar in dien toestand van schijndood een nog bijna verschrikkelijker dood doen sterven. Hij bleef des nachts bij haar waken, doch liet zich door den slaap overmeesteren. Een kaars, welke op het bed stond, brandde intusschen op en deed het beddegoed vlam vatten. De schroeilucht en de rook wekten hem nog juist bijtijds om het vuur te blusschen. Nog verhaalt Ribera, van P. Bañez te hebben vernomen, dat de Heilige in die vier dagen van haar schijndood een visioen had van de hel. Vgl. Ribera, lib. I, cap. 4, 7 en 12.

dat ik ze al zeer verklein. Ik smEEK hem ter liefde Gods, van mijn zonden niets af te doen, want daarin openbaart zich nog duidelijker, hoe buitengewoon goed God is en hoeveel geduld Hij eene ziel betoont. Eeuwig zij Hij gezegend. Moge het Zijne Majesteit behagen, mij eerder te vernietigen, dandat ik zou ophouden Hem te beminnen.

ZESDE HOOFDSTUK,

zij verhaalt, hoe grooten dank zij God verschuldigd is, wijl Hij haar zulk een hevige lijden met overgeving deed verdragen, hoe zij den roemrijken H. Jozef tot haar bemiddelaar en voorspreker koos en hoe heilzaam haar dit was.

1. — Na die vier dagen van bezwijming was ik in een toestand, dat alleen God weet, welke ondragelijke pijnen ik leed. Mijn tong was geheel stukgebeten. Doordat ik al dien tijd niets had gebruikt en geheel was uitgeput en verzwakt, scheen mijn keel dichtgeschroefd en dreigde ik te stikken. Ik kon er zelfs geen water door krijgen. Het scheen mij, als was ik geheel uiteengerukt. Mijn hoofd duizelde en draaide. Ik was geheel ingekrompen en als een kluwen samengetrokken, zoo vreeselijk had de pijn die laatste dagen mij aangetast. Als men mij niet hielp, kon ik armen noch voeten, handen noch hoofd bewegen, het was nog erger, dan wanneer ik dood was geweest. Alleen in één vinger van mijn rechterhand kon ik, naar ik meen, nog beweging brengen. Bovendien wist men niet, hoe mij op te nemen, want ik was over mijn geheele lichaam zoo pijnlijk, dat ik geen aangrijpen kon verdragen. Men droeg mij in een laken, dat de een boven, de ander beneden vasthield. Die toestand duurde tot Palmzondag.¹⁾

2. — Mijn eenige verlichting bestond daarin, dat de pijn soms een tijd lang wegbleef, als men mij niet aanraakte. In de hoop een beetje rust te hebben, zeide ik dan ook, dat ik het goed

¹⁾ 30 Maart 1539. De Heilige ging in den herfst van 1537 naar haar zuster, in het voorjaar 1538 naar Becedas en kwam in Juli 1538 thuis. Palmzondag 1539 werd zij weder naar het klooster teruggebracht. Bijna 3 jaar later, in 1542 had hare wonderbare genezing plaats.

maakte, want ik vreesde anders mijn geduld te verliezen. Ik was al blij, mij op die wijze tenminste vrij te zien van die hevige en aanhoudende pijn, al leed ik bij de heftige aanvallen eener hooge dubbele vierdendaagsche koorts nog ondragelijke smarten. Ook had ik nog den grootsten tegenzin in eten.

3. — Ik drong er dadelijk op aan, naar het klooster terug te keeren en liet er mij dan ook heen brengen. Men had gemeend, mijn lijk te zullen ontvangen en ontving mij levend, maar mijn lichaam was nog erger dan dood. Ieder, die mij zag, moest medelijden met mij hebben. Het is niet te zeggen, hoe uiterst zwak ik was. Ik was nog slechts een geraamte. Reeds zeide ik, dat die toestand acht maanden aanhield, die lamheid zelfs, al werd deze geleidelijk beter, bijna drie jaren. Ik dankte God, toen ik mij weer voor het eerst op handen en voeten kon voortbewegen. Ik leed dit alles met groote overgeving en, den eersten tijd uitgezonderd, zelfs met groote blijdschap, want vergeleken bij de pijnen en folteringen van het begin hadden de latere pijnen weinig meer te beteekenen. Ik vereenigde mij geheel met den wil van God, al zou Hij mij ook altijd in dien toestand hebben gelaten. Alleen verlangde ik, dunkt mij, weder beter te worden om mij, gelijk ik geleerd had, in alle eenzaamheid aan het gebed te kunnen wijden. In de ziekenkamer had ik daartoe geen gelegenheid. Ik biechtte zeer dikwijls en sprak veel over God, zoodat ik alle zusters stichtte en zij verwonderd waren over mijn geduld. Dit werd mij echter door den Heer geschonken, want het was wel onmogelijk, dat lijden met zooveel geduld te verduren, was mij dit niet door de hand Zijner Majesteit gegeven.

4. — De grootste waarde echter had voor mij de genade, dat God mij met de oefening van het inwendig gebed had doen beginnen en mij daarin deed begrijpen, wat het zeggen wil, Hem lief te hebben. In korten tijd ontdekte ik in mijzelve nieuwe deugden, al waren zij ook nog niet hecht. Zij waren tenminste niet hecht genoeg om mij staande te houden op den weg der gerechtigheid. Ik was gewoon, van niemand iets verkeers te zeggen, hoe gering ook, en alle kwaadspreken te vermijden. Ik hield steeds levendig voor oogen, dat ik van een ander niet moest vragen of zeggen, wat ik van mijzelve niet gezegd zou willen hebben. Bood zich een gelegenheid daartoe aan, dan was ik op mijn uiterste hoede. Toch

deed ik dit niet zoo volmaakt, of enkele malen, als er al zeer veel aanleiding toe was, brak ik mijn gewoonte nog in een of ander opzicht. In den regel echter hield ik mij aan mijn besluit en zoo wist ik ook degenen, die bij mij waren en geregeld met mij omgingen, te overreden, dezelfde gewoonte aan te nemen. Tenslotte wist men, dat, waar ik was, de afwezigen gerust konden zijn, dat over haar niet achter haar rug werd gesproken en dit gold ook van degenen, met wie ik trouwe vriendschap hield of die onderricht van mij genoten. Ik weet echter heel goed, dat ik voor God rekenschap zal moeten afleggen over het slechte voorbeeld, dat ik haar in andere punten gaf. Gewaardige Zich Zijne Majesteit, mij te vergeven, dat ik oorzaak was van veel kwaad, al geschiedde dat niet met die verkeerde meening, waarmede later het kwaad werd gedaan.

5. — Ik bleef naar de eenzaamheid verlangen. Ook sprak en handelde ik gaarne over God. Kon ik dit met iemand doen, dan gaf mij dit meer vreugde en ontspanning dan alle aardigheden — grofheden is nog beter woord — van de gesprekken dezer wereld. Zeer dikwijls ging ik biechten en communiceeren of had ik het verlangen daarnaar. Buitengewoon gaarne las ik goede boeken. Had ik God beledigd, dan vervulde mij het innigst berouw. Ik herinner mij, dat ik soms niet durfde overwegen uit schrik voor de groote smart, welke ik dan over mijn belediging van God zou gevoelen. Die smart stond voor mij met een hevige tuchtiging gelijk. Later nam zij nog zoo in hevigheid toe, dat ik niet weet, waarmede ik die foltering zal vergelijken. Zij kwam volstrekt niet voort uit vrees, maar als ik overdacht, welke gunsten de Heer mij in de overweging verleende, hoeveel ik Hem verschuldigd was en hoe slecht ik Hem dit alles vergold, dan kon ik het niet meer uithouden. Ik ergerde mij vreeselijk over de tranen, welke ik over mijn zonden stortte, als ik zag, hoe weinig ik mij beterde en hoe noch mijn voornemens noch het leed, dat ik gevoelde, in staat waren, mij, zoodra de gelegenheid zich voordeed, voor hervallen te behoeden. Het schenen mij slechts gehuichelde tranen en als ik zag, hoe groote goedheid de Heer mij bewees, met mij die tranen en dat innig berouw te schenken, kwam mij mijn schuld nog grooter voor.

6. — Ik zorgde spoedig te biechten en deed, dunkt mij, alwat in

mijn vermogen was om weer in staat van genade te geraken. Maar het verkeerde bestond hierin, dat ik de gelegenheden niet geheel en al wegnam en ook slechts weinig steun bij mijn biechtvaders vond. Hadden zij mij gezegd, in welk gevaar ik verkeerde en dat ik verplicht was, die betrekkingen te verbreken, zonder eenigen twijfel, dunkt mij, zou ik mij hebben gebeterd. Ik zou onmogelijk hebben kunnen verdragen, ook maar één dag in doodzonde te blijven leven, zoodra ik die erkend had.

7. — Al deze openbaringen van de vreeze des Heeren waren de vrucht mijner overwegingen, maar dezer grootste vrucht was toch, dat ik geheel opging in de liefde, terwijl de gedachte aan de straf niet bij mij opkwam. Gedurende al den tijd, dat ik zoo ziek was, had ik de grootste zorg, mijn geweten rein te houden van doodzonde.

8. — Ach, God, ik verlangde naar beterschap om Hem beter te dienen en mijn beterschap was juist oorzaak van al mijn kwaad. Toen ik mij op nog zoo jeugdigen leeftijd geheel verlamd zag en beschouwde, in welk een toestand mij de geneesheeren dezer wereld brachten, besloot ik, mijn toevlucht tot de hemelsche te nemen en van hen mijn genezing te vragen. Wel leed ik met vreugde, maar toch wilde ik gaarne beter zijn. Ik dacht wel soms, dat het beter was zoo te blijven, als ik met beter te worden verloren zou gaan, doch ik meende maar, God veel beter te zullen dienen, als ik gezond was. Zoo misleiden wij onszelve met niet volkomen te berusten in hetgeen de Heer beschikt, terwijl Hij toch het beste weet, wat goed voor ons is.

9. — Ik begon in dien tijd een bijzondere godsvrucht te gevoelen voor de H. Mis en voor andere onder alle opzichten goedgekeurde gebeden en oefeningen, maar ik heb nooit veel opgehad met verschillende andere oefeningen van godsvrucht, meest vergezeld van allerlei ceremoniën, welke voor mij onuitstaanbaar waren, doch sommige personen en vooral vrouwen tot godsvrucht opwekken. Later bleek, dat zij ook niet waren goed te keuren en niet vrij waren van bijgeloof. Ik koos den roemrijken H. Jozef tot mijn voorspreker en beschermer en beval mij dringend in zijne voorbede aan. Ik heb duidelijk leeren inzien, dat hij mij als een vader en beschermer redde zoowel uit mijn toenmalige ellende als uit andere nog grooter noodden, waarin mijn eer en het heil mijner

ziel op het spel stonden. Hij hielp mij beter, dan ik het wist te vragen. Ik herinner mij niet, hem tot heden iets gevraagd te hebben, dat hij in gebreke bleef voor mij te doen. Het is verwonderlijk, hoe groote gunsten God mij door de tusschenkomst van dezen verheven Heilige heeft verleend, uit hoeveel gevaren zoowel naar lichaam als naar ziel hij mij redde. Aan andere Heiligen schijnt God de gunst te hebben geschonken, in een bepaalden nood te hulp te komen, doch van dezen glorievollen Heilige weet ik bij ondervinding, dat hij in alle aangelegenheden zijne hulp verleent, en ook, dat de Heer ons daarmede wil te kennen geven, dat, gelijk Hij hem onderworpen was op aarde, waar hij zijn vader heette en als hoofd des gezins Hem kon bevelen, Hij zoo ook in den Hemel doet, wat hij vraagt. Eenige personen, dien ik ried, eveneens tot hem hun toevlucht te nemen, hebben dit met mij ondervonden. Reeds ken ik velen, die op die wijze zijn vereerders of vereersters zijn geworden en telkens opnieuw de waarheid van het hiergezegde ondervinden.

10. — Ik deed mijn best, zijn feest met de grootst mogelijke plechtigheid te doen vieren.¹⁾ In mijn zorg, alles goed en netjes te doen verloopen, werd ik echter meer geleid door ijdelheid dan door den waren geest. Wel had ik een goede meening, maar ik had de fout, als de Heer mij de genade gaf, iets goeds te verrichten, dit steeds met tal van onvolmaaktheden en tekortkomingen te doen gepaard gaan. God vergeve het mij, dat ik voor het kwaad, de ijdelheid en lichtzinnigheid steeds zoo groote vaardigheid aan den dag legde.

11. — Ik zou allen willen overreden, dezen roemrijken Heilige te vereeren, want ik heb herhaaldelijk ondervonden, dat hij veel bij God vermag. Ik ken niemand, die hem met ware godsvrucht vereerde en niet groote vorderingen maakte in de deugd. De zielen, die tot hem hare toevlucht nemen, helpt hij op buitengewone wijze. Reeds sinds eenige jaren, meen ik, vraag ik hem op zijn feest de een of andere bijzondere gunst en altijd zag ik mijn bede verhoord. Als ik met mijn bede niet op den rechten weg was, wist hij ze ten mijnen beste op den goeden weg te brengen.

¹⁾ Het was in vele Spaansche kloosters in de 16de eeuw de gewoonte, dat iedere zuster het feest van een of anderen Heilige op bijzondere wijze liet vieren en daarvoor ook over eenig geld mocht beschikken.

12. — Had mijn schrijven gezag, gaarne zou ik hierover nog verder uitwijden en in bijzonderheden mededeelen, welke gunsten deze Heilige mij en anderen personen heeft bewezen, maar om mijn opdracht niet te overschrijden zal ik in vele punten kort zijn, korter dan ik wel zou willen; in andere punten echter weer uitvoeriger, dan noodig is. Zoo gaat het nu eenmaal, als men in het goede slechts in geringe mate de gave des onderscheids bezit. Slechts vraag ik ter liefde Gods, dat, wie mij niet gelooft, er de proef van neme. De ondervinding zal hem doen zien, hoe goed het is, dien roemrijken Patriarch te vereeren en zich in zijne voorspraak aan te bevelen. Vooral personen, die zich aan het gebed wijden, moeten een bijzondere godsvrucht tot hem koesteren. Ik zou niet weten, hoe men zich de Koningin der Engelen in den langen tijd, met het Kindje Jezus doorgebracht, zou kunnen voorstellen, zonder dat zij den H. Jozef danken voor het goede, dat hij hun door zijne hulp bewees. Wie geen leermeester kan vinden om te weten, welken weg hij bij de overweging moet inslaan, hij kieze dezen roemrijken Heilige tot zijn leidsman en hij zal zich in den weg niet vergissen.

13. — God geve, dat ik niet verkeerd deed met hierover te durven spreken, want hoewel ik hem openlijk veel godsvrucht toedraag, in zijn dienst en in zijn navolging ben ik altijd te kort geschoten. In zijn goedheid maakte hij, dat ik weer staan en loopen kon en ook mijn lamheid week. In mijn slechtheid echter misbruikte ik die gunsten.

14. — Wie zou gezegd hebben, dat ik reeds zoo spoedig zou vallen, nadat ik zoovele gunsten van God ontvangen had. Zijne Majesteit was begonnen mij deugden in te storten, alleen reeds voldoende om mij tot zijn dienst te brengen; ik was den dood nabij en in het grootste gevaar, verloren te gaan, toen Hij mij weder naar ziel en lichaam ten leven opwekte; allen, die mij zagen, stonden er verwonderd over, dat ik nog leefde. Ach, mijn Heer, dat wij toch zulk een gevaarlijk leven moeten leiden! Als ik dit schrijf, is het mij en schijnt het mij toe, als kon ik met uwe genade en door uwe barmhartigheid met den H. Paulus zeggen, zij het niet in volledig dezelfde beteekenis, dat niet ik meer leef, maar Gij, mijn Schepper, leeft in mij.¹⁾ Reeds eenige jaren toch, zoo

¹⁾ H. Paulus, Brief a. d. Galaten, II, 20.

dunkt mij, reikt Gij mij uw hand en zie ik mij niet slechts vervuld met voornemens en verlangens, maar zie ik mij ook in vele punten uitvoering geven aan mijn besluit, niets te doen in strijd met uwen wil, hoe gering dit ook moge zijn. Toch moet ik onbewust Uwe Majesteit nog vele beleedigingen aandoen. Niets echter zou men mij, geloof ik, ter liefde van U kunnen vragen, dat ik niet met groote beslistheid zou doen. Reeds deed uw hulp mij in moeilijke ondernemingen slagen. Ik zoek deze wereld niet noch iets, dat van de wereld is; niets, dunkt mij, kan mij bevredigen, tenzij wat komt van U. Al het andere schijnt mij een moeilijk te dragen kruis.

15. — Wel kan ik mij vergissen, ja, ik zal het wel doen, en niet in de gesteltenis verkeeren, welke ik mijzelve toeschrijf, maar Gij weet, o Heer, dat voorzoover ik de dingen kan beoordeelen, ik geen onwaarheid spreek en ik vol vrees ben en met reden, als Gij mij weder zoudt verlaten. Want ik weet reeds, hoeveel mijn eigen kracht en mijn geringe deugd vermogen, als Gij mij niet de uwe mededeelt en mij helpt, U niet te verlaten. Geve Uwe Majesteit, dat ik thans reeds niet van u verlaten ben, nu ik dit alles zoo aan mijzelve toeschrijf.

16. — Ik begrijp niet, hoe wij het leven nog kunnen liefhebben, terwijl toch alles zoo onzeker is. O Heer, het scheen mij onmogelijk, mij zoo geheel van U af te wenden en toch hoevele malen verliet ik U! Ik kan de vrees niet uit mijn hart verbannen, want zoudt Gij U ook maar een weinig terugtrekken, ik lag met alles op den grond. Eeuwig zijt Gij gezegend, dat Gij, niettegenstaande ik mij van U afwendde, U nooit geheel van mij afkeerdet, maar mij steeds weer de hand reiktet en mij deedt opstaan. Dikwijls Heer, wilde ik die hand niet, noch wilde ik begrijpen, dat telkens weer opnieuw uw stem mij riep. Ik ga dit thans verhalen.

ZEVENDE HOOFDSTUK,

zij verhaalt van den tijd, waarin zij de gunsten, haar door den Heer geschonken, weder verloren liet gaan en welk een verkeerd leven zij begon te leiden; zij zegt, hoe verkeerd het voor de zusterskloosters is, geen slot te hebben.

1. — Toen ik aldus het eene tijdverdrijf na het andere zocht, de eene ijdele handeling de andere volgde en ik telkens nieuwe gelegenheden aangreep, begonnen deze laatste spoedig zoo talrijk en verleidelijk te worden en begon mijn ziel in die vele ijdelheden zoo verstrikt te geraken, dat ik mij schaamde voor God te verschijnen en zoo innig met Hem te verkeeren, als in de overweging geschiedt.¹⁾ Daar kwam nog bij, dat, naarmate mijne zonden toenamen, mijn smaak en lust in de beoefening der deugd begonnen te verdwijnen. Ik zie zeer goed in, o Heer, dat deze mij verlieten, omdat ik U verliet.

2. — Het was wel de verschrikkelijkste misleiding, waarin de duivel mij kon brengen, onder schijn van nederigheid, omdat ik zag, hoe slecht ik was, niet te durven overwegen. Het scheen mij beter, maar te doen als zoovelen, want ik was toch een der slechtsten. Wie verdiende, onder de duivelen te zijn, deed beter, maar de verplichte mondgebeden te verrichten dan te overwegen en zulk een innig verkeer met God te zoeken. Het was mij, alsof ik de menschen bedroog, want uiterlijk deed ik mij deugdzaam voor. Het klooster, waar ik was, treft dan ook geen schuld, want ik wist er altijd voor te zorgen, dat men een goede gedachte van mij had. Ik deed dit echter niet met voorbedachten rade, alsof ik een christelijk leven had willen huichelen. Tot eer van God mag ik getuigen, dat ik niet weet, Hem ooit door schijnheiligheid of zucht naar ijdele eer te hebben beledigd. Als de eerste opwelling daartoe bij mij opkwam, gaf mij dit de grootste zorg, zoodat ten slotte de duivel verloor en ik won. Het gevolg was, dat hij mij slechts zeer zelden daartoe bekoorde. Had God ongelukkigerwijze toegelaten, dat hij mij onder dit opzicht even sterk als onder andere had bekoord, ik zou ook in dit punt gevallen zijn, maar tot heden heeft God mij daarvoor bewaard. Eeuwig zij Hij gezegend. Het

¹⁾ Vgl. Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXVIII, 3.

deed mij innig leed, dat men zoo'n goede gedachte van mij had, want ik wist te goed, wat er in mijn binnenste omging.

3. — Dat zij mij niet voor zoo slecht hielden, kwam, doordat zij mij, nog zoo jong en met zoo overvloedige gelegenheid tot verstrooiing, dikwijls de eenzaamheid zagen zoeken en daar langen tijd zagen bidden en lezen, mij dikwijls hoorden spreken over God en gaarne overal Gods beeltenis zagen aanbrengen. Ik had bovendien een eigen bidplaats en had daar vele dingen, welke tot godsvrucht stemden. Ik sprak van niemand kwaad en deed nog vele andere dingen, welke wel den schijn van deugd moesten wekken; ijdel als ik was, wist ik achting af te dwingen door dingen, waarvoor de wereld nu eenmaal achting pleegt te koesteren.

4. — Zodoende liet men mij veel vrijheid, meer nog dan aan oudere zusters en stelde men in mij het grootste vertrouwen. Zelve de vrijheid tot iets nemen of zonder verlof iets doen, zooals aan hoeken en gaten of, als het donker was, in het klooster zelf met de menschen te spreken, mij dunkt, ik zou daartoe nooit hebben kunnen besluiten en ik deed zulks dan ook nooit. De hand des Heeren hield mij vast. Ik moest, dacht me, juist en met opzet veel dingen ontzien, omdat het al heel verkeerd zou zijn, door mijn slecht gedrag de eer van zooveel goede zusters in gevaar te brengen. Alsof ik overigens alles goed deed! Wel was mijn meening niet zoo slecht als de daad, maar ook mijn meening was verkeerd,

5. — Het werkte daarom, dunkt mij, zeer verkeerd op mij, dat ik niet in een slotklooster leefde. De goede zusters, die geen slot beloofden en dus geen strengere verplichtingen hadden, konden die vrijheid wel verdragen, maar, slecht als ik was, zou zij mij naar de hel hebben doen gaan, had de Heer mij niet met alle middelen, tegemoetkomingen en bijzondere gunstbewijzen uit dit gevaar gered. In dit opzicht schijnt mij een vrouwenklooster zonder slot al zeer gevaarlijk en voor haar, die tot het verkeerde geneigd zijn, eer een weg, die naar de hel voert, dan een middel, uit de lauwheid op te staan. Dit passe men niet toe op het klooster, waar ik was, want daarin dienen zooveel den Heer werkelijk met groote volmaaktheid, dat Zijne Majesteit, goed als Hij is, haar zijne bijzondere gunsten niet kan onthouden. Het behoort echter ook niet tot de kloosters, waar het in- en uitgaan het

drukt is. De regel wordt er in alle punten onderhouden. Ik spreek hier over andere, welke ik ken en zag.

6. — Het doet mij werkelijk innig leed, dat de Heer de zusters in die kloosters niet eens, maar herhaaldelijk en dringend roepen moet om haar tot de zaligheid te brengen. De eer en vermaken der wereld schijnen haar zoo van-zelf-sprekend en zij hebben zulke verkeerde gedachten over haar verplichtingen, dat God geven moge, dat zij niet, zooals ik zoo dikwijls, wat zonde is voor deugd houden. Het is zoo moeilijk, haar tot beter inzicht te brengen, dat de Heer hier zelf en met krachtige hand moet ingrijpen.

7. — Indien de ouders van mij een raad willen aannemen, laten zij dan, ook al bekommeren zij er zich weinig om, dat hun dochters op den weg ter zaligheid, door haar ingeslagen, meer gevaar loopen dan in de wereld, tenminste denken aan haar goeden naam. Laten zij haar liever verre onder haar stand laten huwen, dan in dergelijke kloosters doen intreden, tenzij zij daarvoor een zeer bijzondere neiging gevoelen. Dan moge God haar helpen. Laten zij ze anders thuis houden.¹⁾ Indien zij verkeerd willen, zal dat in dit geval hoogstens een korten tijd verborgen kunnen blijven, daar echter zeer lang, totdat tenslotte de Heer het openbaar laat worden niet slechts tot haar eigen schande en verderf, doch tot schade en schande aller zusters. Den armen meisjes zelve treft niet altijd schuld. Zij voegen zich naar hetgeen zij vinden. Het is jammer voor haar. Zij verlangen de wereld te verlaten, denken den Heer te gaan dienen en verre te zijn van de gevaren der wereld en zien zich verplaatst in tien werelden tegelijk, zoodat zij niet weten, hoe zij staande zullen blijven of verandering brengen in haar toestand. Haar jeugd, haar zinnelijke begeerten en de duivel neigen en brengen er haar toe, dingen te volgen, welke geheel van de wereld zijn, ja, bij wijze van spreken, zij denken daarmede nog goed te doen.

8. — Zij zijn, dunkt mij, eenigermate gelijk aan die ongelukkige kettters: zij zoeken zichzelf te misleiden en wijs te maken, dat hetgeen zij volgen, goed is; zij gelooven het zelve en gelooven het toch ook weder niet, want in hun binnenste zegt hun toch iets, dat het verkeerd is.

9. — Welk een verschrikkelijk, ja, werkelijk verschrikkelijk kwaad

¹⁾ Vgl. Weg der Volmaaktheid, Hfdst. VIII, 1.

stichten de kloosters, waar de kloostertucht niet meer wordt onderhouden — en ik spreek hier niet op de eerste plaats van vrouwen-, doch evenzeer van mannenkloosters — als er twee wegen worden gevolgd, een van deugd en onderhouding van den regel en een van overtreding daarvan en beide als het ware gelijkelijk worden betreden, maar neen, wat zeg ik, niet gelijkelijk: door onze neiging tot het kwaad volgen wij meer den onvolmaakten weg en, meer gevolgd, wordt deze ook meer bevoorrecht. Die van de ware onderhouding van den regel wordt zoo weinig betreden, dat wie dien werkelijk geheel zou willen volgen, meer van zijn medebroeders of van haar medezusters heeft te duchten dan van alle duivels samen. Er is meer beleid en omzichtigheid noodig om te kunnen spreken over de vriendschap, welke men met God zou wenschen te onderhouden dan om te handelen over allerlei vriendschapsbetrekkingen en genegenheden, welke de duivel in de kloosters brengt. Ik zie dan ook niet in, waarom wij er ons over verwonderen, dat zoovele rampen de Kerk treffen, als degenen, van wie allen als van hun voorbeeld de deugd moesten leeren, op die wijze de voetstappen uitwisschen, welke ten koste van zooveel arbeid de geest der vroegere Heiligen in de kloosterinstellingen naliet. Behage het de Goddelijke Majesteit, hierin verbetering te brengen, gelijk Hij ziet, dat noodig is. Amen.

10. — Toen ik aldus het verkeer met de buitenwereld begon te zoeken, meende ik, dat, gelijk ik dit in het klooster in zwang zag, het aan mijn ziel niet zooveel nadeel en schade zou toebrengen. Eerst later begreep ik, welk nadeel uit dergelijke betrekkingen voortvloeit. Ik meende, dat een zoo algemeen gebruik, als het ontvangen van bezoek in vele kloosters was, mij niet meer kwaad zou doen dan anderen, die ik toch als goede zusters kende. Ik dacht er niet aan, dat zij veel beter waren en dat hetgeen voor mij gevaarlijk was, voor anderen niet zoo groot gevaar behoefde op te leveren. Eenige ongerustheid evenwel bleef mij daarover bij, al was het alleen maar om het slecht gebruik van den tijd.

11. — Eens toen ik mij onderhield met een persoon, slechts korten tijd, nadat ik dien had leeren kennen, beproefde de Heer mij tot het inzicht te brengen, dat die vriendschapsbetrekkingen mij niet pasten. Hij kwam mij waarschuwen en verlichten in mijn blindheid. Met een streng gelaat verscheen Christus mij, terwijl

Hij mij te verstaan gaf, dat zoiets Hem niet aangenaam was.¹⁾ Ik zag Hem met de oogen der ziel,²⁾ duidelijker dan ik Hem met de oogen des lichaams had kunnen aanschouwen en dit inzicht maakte op mij zulk een diepen indruk, dat het mij na zes en twintig jaren nog is, of ik het voor mij had.³⁾ Ik was er hevig van geschrokken en ontsteld en wilde den persoon, met wien ik mij onderhield, niet verder spreken.

12. — Ongelukkig voor mij, wist ik toen nog niet, dat men ook zonder de oogen des lichaams iets kan zien en de duivel bevestigde mij nog in mijn onwetendheid. Hij hield mij voor, dat zoo iets onmogelijk was, dat ik het mij slechts inbeeldde, dat het de duivel zou kunnen zijn en andere dergelijke dingen, maar mij bleef toch steeds de gedachte bij, dat het van God kwam en geen spel was mijner verbeelding. Wijl die gedachte echter weinig strookte met mijn neigingen, trachtte ik mij deze uit het hoofd te zetten. Ik durfde er met niemand over spreken en zoo kwam ik in de grootste moeilijkheden. Men verzekerde mij, dat er niets kwaads in was gelegen, bezoek te ontvangen van dergelijke personen, dat daardoor mijn goede naam volstrekt niet leed, zulks mijn aanzien veeleer nog verhoogde. Onder dien aandrang knoopte ik de betrekkingen met dien persoon weder aan en later ook nog andere, want vele jaren gaf ik mij aan die allerverderfelijkste ontspanning over. Terwijl ik dit deed, scheen het mij wel niet zoo slecht, als het inderdaad was, maar toch van tijd tot tijd zag ik duidelijk in, dat het niet goed was. Ik vond echter in niets meer verstrooing dan juist daarin. Ik was er al te zeer aan gehecht.

13. — Een anderen keer, dat ik mij met denzelfden persoon onderhield, zagen wij en ook anderen, die er bij waren, iets als een groote pad, maar veel sneller van beweging, op ons afkomen. Ik kan niet begrijpen, hoe op de plaats, waar het dier vandaan kwam, midden op den dag zulk een ondier komen kon; men zag ze daar nooit. De indruk, dien het op mij maakte, scheen mij dan

¹⁾ De H. Teresia schreef oorspronkelijk: „Hem leed deed“. Pater Bañez, dien zij het boek ter inzage zond, verbeterde „*le pesaba*“ in „*no le agradaba*.“

²⁾ De „oogen der ziel“ zijn voor de H. Teresia de verbeelding. Het was dus een gezicht niet van het verstand, doch der verbeelding. Vgl. Hfdst. XXVII, 3.

³⁾ Is de tijdsopgave juist, dan had dit visioen plaats, vóór zij naar Becedas ging. Zij schreef dit op zijn laatst einde 1564.

ook niet zonder geheim; ik zal dien nooit vergeten. O God, hoe groot zijt Gij en met welk een zorg en liefde waarschuwdet Gij mij op alle mogelijke wijzen en hoe weinig voordeel trok ik daaruit.

14. — Ik had in dien tijd onder de zusters een reeds bejaarde bloedverwante, een oprechte dienaarssé Gods en zeer stipt in het onderhouden van den regel. Ook zij waarschuwde mij eenige malen, doch niet alleen geloofde ik haar niet, doch haar vermaningen mishaaagden mij en het scheen mij, dat zij zich zonder reden ergerde. Ik zeg dit om te doen zien, in welk een slechte gesteltenis ik verkeerde, welk een bijzondere goedheid God mij bewees en hoezeer ik om mijn ondankbaarheid de hel verdiende. Zoo de Heer het zoo beschikt en wil, dat de zusters dit lezen, laten zij dan een waarschuwende les uit mijn leven trekken. Ter liefde van Onzen Heer smee ik haar, dat soort van ontspanningen te mijden.

15. — Geve Zijne Majesteit, dat althans een enkele door mij aan hare begoocheling worde ontrukkt. Ik heb zoovelen misleid met te zeggen, dat er niets verkeerd in was gelegen, en gerust gesteld, terwijl zij zich in het grootst gevaar bevonden. Ik deed dit in mijn verblindheid, want nooit zocht ik haar met opzet te misleiden. Ook door het slechte voorbeeld, dat ik gaf, was ik, gelijk ik zeide,¹⁾ oorzaak van veel kwaad, al meende ik ook, niet zoo groot kwaad te doen.

16. — In de eerste dagen mijner ziekte had ik in plaats van mij zelve te verbeteren, het grootst verlangen, anderen vooruit te brengen,²⁾ een bekoring, welke beginnenden zeer dikwijls overvalt, doch mij tot heil verstrekte. Wijl niets mij in dit leven hooger waarde scheen te hebben dan de oefening van het inwendig gebed en ik mijn vader de grootste liefde toedroeg, verlangde ik hem deelachtig te maken aan het goed, dat ik in de oefening der overweging meende te vinden. Ik trachtte hem daarom geleidelijk en zoo goed ik kon, tot de overweging te brengen. Met dit doel gaf ik hem eenige boeken. Daar hij, zooals ik zeide,³⁾ zeer deugdzaam was, maakte hij zich die oefening zoo eigen en maakte hij in vijf

¹⁾ Hfdst. VI, 4.

²⁾ Vgl. Kasteel der Ziel, 5de verblijf, III, 1; Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XLI, 8.

³⁾ Hfdst. I, 1.

of zes jaren daarin zulke vorderingen, dat ik den Heer daarvoor den grootsten lof moet brengen en daarvan groote voldoening ondervond. Hij had onder allerlei opzicht met veel lijden te kampen, doch hij verdroeg dit alles met de grootste berusting. Dikwijls kwam hij mij bezoeken, want het deed hem goed, met mij over de dingen van God te kunnen spreken.

17. — Toen ik op den verkeerden weg was gekomen en geen overweging meer hield, kon ik niet verdragen, dat hij mij nog in mijn vroegere gesteltnis waande en ik hem niet uit zijn begoocheling verlost. Reeds meer dan een jaar toch onthield ik mij van de overweging onder voorwendsel, dat dit meer met de nederigheid strookte. Gelijk ik later nog zal mededeelen,¹⁾ was dit de zwaarste bekoring, welke mij ooit overviel en was ik daarmede op den weg ten verderf. Zoolang ik overwoog, kwam ik tenminste nog, nadat ik op een of anderen dag God beleedigde, op andere dagen weder tot mijzelve en onttrok ik mij weder aan de gelegenheid tot zonde.

18. — Toen de goede man mij weder kwam bezoeken, stootte het mij verschrikkelijk, hem nog in den waan te zien, dat ik met God omging, zooals ik dat eenmaal pleegde, en ik zeide hem, dat ik geen overweging meer hield; niet echter, waarom ik dit niet deed. Ik stelde mijn ziekten als een beletsel voor, want ofschoon ik van die ernstige ziekte was genezen, toch had ik tot dan toe en heb ik nog steeds met hevige ongesteldheden te kampen. Wel zijn ze den allerlaatsten tijd niet meer zoo hevig, maar zij hebben mij toch nog niet verlaten en ik heb daaronder nog veel te lijden. Vooral moest ik gedurende twintig jaar des morgens dikwijls overgeven, zoodat ik vaak eerst na twaalf en soms nog later iets kon gebruiken.²⁾ Nu ik veelvuldiger communiceer, heb ik dit des avonds, voor ik ter ruste ga en lijd ik daaronder nog heviger, omdat ik het dan met een veer of met andere middelen moet opwekken; zou ik dit niet doen, dan was het nog veel erger. Bijna nooit, kan ik wel zeggen, ben ik zonder veel, soms zeer hevige pijnen, vooral aan het hart. De hartkwaal echter, welke mij vroeger voortdurend kwelde, openbaart zich nu slechts van tijd tot tijd. Ook van de hevige aanvallen, welke ik vroeger geregeld had van verlamming of van koorts, ben ik sinds acht jaren genezen.

¹⁾ Hfdst. XIX, 9, 17.

²⁾ Hfdst. XI, 3. Vgl. Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, I, 14.

Over al die ziekten maak ik me echter weinig zorgen, ja, dikwijls verheug ik mij daarin, wijl ik daarmede den Heer, naar het schijnt, een weinig dienen mag.

19. — Mijn vader geloofde, dat dit de reden was, want zelf sprak hij nooit onwaarheid en na hetgeen ik hem had meegedeeld, moest hij wel veronderstellen, dat ik het ook niet deed. Opdat hij het nog te gereeder zou gelooven, want ik zag heel goed in, dat dit toch geen verontschuldiging voor mij was, zeide ik hem, dat het reeds veel was, dat ik het koorgebed kon medemaken. Mijn reden was wel allerminst voldoende om die oefening na te laten; daarvoor toch zijn geen lichamelijke krachten noodig, maar alleen liefde en dat men er zich een gewoonte van maakt. Als wij het slechts willen, stelt de Heer ons daartoe altijd in de gelegenheid. Ik zeg „altijd”, want ofschoon het bij voorkomende gelegenheden of ziekten wel eens onmogelijk kan zijn, veel tijd in afzondering door te brengen, er komen weer andere tijden, dat men daartoe gezond genoeg is en ook bij ziekten of andere gelegenheden kan de ziel, die bemint, nog zeer goed het inwendig gebed beoefenen, als zij alles aan God opdraagt, zich herinnert, voor wien zij lijdt, zich met zijn wil vereenigt en duizend andere dingen, welke zich vanzelf aanbieden. Daarin is de liefde werkzaam en daartoe wordt geen kracht vereischt, welke soms vereischt kan worden om eenigen tijd in afzondering door te brengen. Welnu, al het andere behoort niet tot het wezen van het inwendig gebed.

20. — Wanneer men zich slechts een weinig moeite geeft, kan men op die wijze, zoo de Heer ons door ziekten geen tijd laat voor de overweging, toch zeer veel goeds deelachtig worden. Zoolang ik mijn geweten rein en zuiver hield, werd ik dit ook. In zijn goede gedachte van mij en de groote liefde, welke hij mij toedroeg, geloofde mijn vader mij volkomen, ja, hij had nog medelijden met mij. Daar hij echter reeds een hoogen graad van volmaaktheid had bereikt, bleef hij later niet meer zoo lang bij mij. Als hij mij weer gezien en gesproken had, ging hij heen. Het zou verder maar tijdverlies zijn, zeide hij. Ik bekommerde mij weinig over dat verlies van tijd en bracht dien zoek met andere nietswaardige dingen.

21. — Niet slechts hem, ook andere personen bracht ik tot de overweging, Zelfs in den tijd, dat ik mij aan zooveel ijdele bezig-

heden overgaf leerde ik degenen, die ik gaarne mondgebeden zag verrichten, hoe zij konden overwegen. Ik hielp haar vooruit en gaf haar boeken. Van den eersten tijd af, dat ik mij aan het inwendig gebed wijdde, behield ik het verlangen, waarover ik reeds sprak,¹⁾ dat anderen God zouden dienen. Als ik zelve den Heer niet diende, zooals ik begreep verplicht te zijn, dan mocht toch, dacht mij, hetgeen Zijne Majesteit mij deed kennen niet verloren gaan en moesten tenminste anderen Hem dienen in mijn plaats.²⁾ Ik verhaal dit om te doen begrijpen, hoe verblind ik was. Mijzelve zou ik verloren laten gaan en anderen verdiensten doen verzamelen.

22. — In dien tijd overviel mijn vader de ziekte, waaraan hij sterven zou en welke slechts enkele dagen duurde. Ik kwam hem verplegen, maar ik was met al mijn ijdele beslommeringen zeker naar de ziel dan hij naar het lichaam. Voorzoover ik weet, kwam ik echter in den tijd mijner meest verdorven gesteltenis, waarover ik hier spreek, nooit zoover, dat ik in staat van doodzonde verkeerde. Had ik dat gemeend, voor niets ter wereld zou ik in dien staat zijn gebleven. Ik leed veel door zijn ziekte, ik geloof, ik gaf hem op die wijze iets terug voor hetgeen hij bij de mijne leed. Hoewel ik mij zeer ziek gevoelde, deed ik mijzelve geweld aan en, ofschoon met zijn heengaan voor mij alle vreugde en innig verkeer heengingen — wij waren een en hij was alles voor mij — was ik toch sterk genoeg om hem mijn droefheid niet te toonen en tot hij stierf, mijzelve te houden, alsof ik er in het geheel niet onder leed. Maar toen ik het leven aan hem zag ontvlieden, was het mij, of men mij de ziel uit het lichaam rukte. Ik hield zooveel van hem.

23. — Het stemde tot verheerlijking en dankbaarheid jegens God, te zien, hoe schoon hij stierf, met welk een vreugde hij uit dit leven scheidde, welke vermaningen hij ons gaf, nadat hij het H. Oliesel had ontvangen, hoe hij ons op het hart drukte, hem Gode aan te bevelen, barmhartigheid voor hem af te smeeken, altijd God te blijven dienen en er aan te denken, dat alles eens een einde neemt. Weenend zeide hij ons, dat het hem innig speet, zichzelf niet aan den dienst van God te hebben toegewijd, dat

¹⁾ Hfdst. VII, 6.

²⁾ Vgl. Kasteel der Ziel, 5de Verblif, III, 2.

hij een kloosterbroeder zou willen wezen en zou wenschen, behoord te hebben tot de strengste orde, die er bestond. Ik ben er vast van overtuigd, dat de Heer hem veertien dagen voor zijn dood had doen begripen, dat zijn leven ten einde liep. Voor dien tijd reeds was zijn toestand hoogstgevaarlijk, doch wilde hij dit niet inzien; na dien tijd was hij veel beter, ook de geneesheeren verklaarden dit, maar hij wilde er niet van hooren en dacht er nog slechts aan, de zaken zijner ziel te regelen.

24. — Het meest leed hij van een hevige pijn in de schouders. Deze verliet hem in het geheel niet en greep hem soms zoo hevig aan, dat hij er onder gedrukt was. Wilt hij een bijzondere godsvrucht had voor de Kruisdraging des Heeren, zeide ik hem, dat hij moest denken, dat de Heer hem iets wilde laten lijden van hetgeen Hijzelf bij die marteling verduurde. Dit gaf hem zooveel troost, dat ik meen, hem niet meer te hebben hooren klagen.

25. — Drie dagen was hij bijna geheel buiten kennis. Den dag, waarop hij stierf,¹⁾ gaf de Heer hem het bewustzijn zoo volledig weer, dat wij er over verwonderd stonden en hij behield het, totdat hij midden onder de geloofsbelijdenis, welke hij zelf nog bad, den laatsten adem uitblies. Hij lag daar als een engel en gerekend naar de goede gesteltenis, waarin zijn ziel verkeerde, scheen hij mij, om zoo te zeggen, ook een engel.

26. — Ik weet niet, waarom ik dit alles heb verhaald, tenzij om nog schriller licht te werpen op mijn slecht leven. Wilde ik in iets op mijn vader gelijken, dan had ik mij, nu ik zulk een dood had aanschouwd en zulk een leven voor mij zag, toch moeten beteren. Zijn biechtvader, een Dominicaan van groote geleerdheid,²⁾ twijfelde er, gelijk hij zeide, niet aan, of hij ging recht naar den Hemel.³⁾ Hij was sinds eenige jaren zijn biechtvader en prees hem om zijn reinheid van geweten.

27. — Door dezen goeden en godvreezenden Dominicaan maakte ik groote vorderingen. Ook ik biechtte bij hem. Hij wendde alle zorgen aan om mijn ziel weer op den goeden weg te brengen en deed mij begripen, in welke verdorven gesteltenis ik verkeerde.⁴⁾

¹⁾ 24 December 1543. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius) 1914, I, 49. II, 97, vv.

²⁾ P. Vincentius Barrón.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXXVIII, 1.

⁴⁾ Vgl. Hfdst. XIX, 19.

Hij liet mij alle veertien dagen communiceeren.¹⁾ Nadat ik wat vertrouwelijker met hem was geworden, sprak ik hem zoo geleidelijk ook over mijn overweging. Hij zeide mij, dat ik deze niet mocht achterlaten, dat zij mij, hoe dan ook, niets dan voordeel kon opleveren. Ik begon deze oefening dan ook weder op te nemen en liet ze nooit meer na. Ik kwam er echter nog niet toe, ook die verkeerde gelegenheden te vermijden. Ik had aldus een zeer zwaar leven, want in de overweging zag ik duidelijk, waarin ik te kort schoot. Eenerzijds hoorde ik de stem van God, anderzijds volgde ik nog de wereld. De dingen van God schonken mij de hoogste bevrediging, maar ook die der wereld hielden mij gebonden. Ik wilde, dunkt mij, de twee elkander zoo scherp tegengestelde uitersten, als het geestelijk leven en de zinnelijke bevredigingen, genoegens en ontspanningen, vereenigen.²⁾

28. — Vooral in de overweging leed ik veel, want de geest was er niet meester, maar slaaf. Zoo kon ik volgens de werkwijze, welke ik altijd bij de overweging volgde, niet in mijzelve treden, mij niet in mijzelve opsluiten zonder tegelijk duizend verstrooiingen mede binnen te leiden. Ik bleef vele jaren in dien toestand. Ik sta er over verwonderd, hoe mijn natuur dit uithield en ik niet het eene of het andere liet. Ik weet echter, dat het reeds niet meer in mijn macht stond, het inwendig gebed nog weder op te geven, want Hij, die mij beminde, hield mij bij de hand. Hij wilde mij nog grooter gunsten mededeelen.

29. — Groote God, ik zou niet kunnen zeggen, aan hoeveel verkeerde gelegenheden God mij in die jaren ontrukte, terwijl ik mij weder daarin begaf, noch hoe dikwijls Hij mij bevrijdde uit het gevaar, mijn goeden naam geheel te verliezen. Van mijn kant openbaarde ik door mijn daden, wie ik eigenlijk was, maar de Heer van zijn kant onttrok mijn zonden aan het oog, om mijn geringe deugd, zoo ik die al bezat, in het licht te stellen en te doen schitteren in aller oogen, met het gevolg, dat men mij steeds een hooge achting toedroeg. Want al was het hier en daar al te

¹⁾ De veelvuldige H. Communie was toen niet zoo gewoon. De Constitutiën der Orde schreven slechts een twaalfstal Communiën per jaar voor en veroorloofden wel op andere dagen, voornamelijk Zon- en Feestdagen, te communiceeren, doch eischten daarvoor dan ook een meer volmaakt leven.

²⁾ Vgl. Hfdst. XIII, 7, 8.

duidelijk, hoe ijdel mijn handelingen waren, dan wilde men dat toch niet gelooven, omdat men zooveel andere schijnbaar goede dingen in mij zag. Dit geschiedde, omdat de Alwetende had gezien, dat zulks noodig was. Hij wilde, dat, als ik later zou spreken over den dienst van God, men mij geloof zou schenken. Zijn alles overziende blik zag niet naar mijn groote zonden, hij zag, dat ik dikwijls het voornemen maakte, Hem te dienen en hoe bedroefd ik was, niet de kracht te bezitten, dit in daden om te zetten.

30. — O, Heer mijner ziel, hoe kan ik naar waarheid mededeelen, welke gunsten Gij mij in die jaren verleendet en hoe Gij mij in den tijd, dat ik U het zwaarst beleedigde, in korten tijd door instorting van het innigst berouw in de gesteltenis bracht, uwe gunsten en gaven te genieten. Ja, waarlijk, mijn Koning, Gij pastet op mij de fijnste en smartelijkste straf toe, welke er voor mij zijn kon. Gij toondet, dat Gij wist, wat voor mij het pijnlijkst was. Met groote gunsten tuchtigdet Gij mijn misdrijven. En ik geloof niet, dat ik hier een dwaasheid zeg, al zou ik er krankzinnig van kunnen worden, als ik mij thans mijn ondankbaarheid en slechtheid in het geheugen roep.

31. — Na het bedrijven van groote zonden bijzondere gunstbewijzen te ontvangen, was in mijn gesteltenis veel smartelijker dan een gerechte straf, ja waarlijk, een enkele gunst drukte, beschaamde en pijnigde mij, naar het mij toeschijnt, meer dan vele ziekten en ernstige wederwaardigheden samen. Ik begreep, deze te verdienen en ik dacht daardoor tenminste eenige boete te doen voor mijn zonden, al was het in vergelijking met dezer aantal nog weinig. Maar, nadat ik de ontvangen weldaden zoo slecht vergold, weer nieuwe te ontvangen, dat was een soort van marteling, welke verschrikkelijk voor mij was en ik geloof wel voor allen, die eenige liefde en kennis van God bezitten. Wij kunnen dit afleiden uit de deugdzame gesteltenis, waarin zij moeten verkeeren. Vandaar mijn tranen en mijn verdriet, als ik zag en moest erkennen, dat, ofschoon mijn voornemens en verlangens in den tijd, waarover ik spreek, vast waren, ik toch in een gesteltenis verkeerde, dat ik ieder oogenblik weer kon vallen.

32. — Een groot nadeel is het voor de ziel, in zulke groote gevaren alleen te staan. Zoo ik iemand had gehad, met wien ik

over dit alles vertrouwelijk had kunnen spreken, mij dunkt, dit zou mij voor hervallen hebben behoed, zoo niet uit schaamte voor God, dan toch alleen reeds uit schaamte voor dien persoon.

33. — Ik zou daarom dengenen, die zich aan het inwendig gebed wijden, raden, vooral in het begin vriendschap en vertrouwelijk verkeer te zoeken met personen, die daarover met hen willen spreken. Dit is een zaak van het hoogste belang, alleen reeds, omdat zij elkander door hun gebeden steunen. Hoeveel te meer dan, nu dit bovendien nog vele andere voordeelen oplevert. Als men voor het onderhouden van het gewone verkeer en genoegen, ook al is dit weinig goed, vrienden zoekt, om zijn hart eens uit te storten en door het mededeelen van zijn ijdele genoegens dubbel te genieten, dan zie ik niet in, waarom men dengenen, die God oprecht zoeken te beminnen en te dienen, niet zou veroorloven, met andere personen over hun lief en leed te spreken. Dit lief en leed hebben zij, die zich aan het gebed wijden, toch zeker evenzeer.

34. — Zoekt men oprechte vriendschap met God, dan behoeft men geen vrees te koesteren, daarmede aan ijdele eerezucht toe te geven. Komt een eerste opwelling daartoe bij iemand op, dan zal hij deze overwinnen en er verdienste van hebben. Ook geloof ik, dat wie in deze gesteltenis daarover met anderen spreekt, zoowel zichzelf als dengenen, die naar hem luisteren, voordeel doet. Hij zal er zelf mede leeren en, zonder te weten hoe, ook zijn vrienden onderrichten. Wie zich bij het spreken hierover zou schuldig maken aan ijdele eerezucht, zal dat eveneens doen, als hij ten aanschouwe van anderen godvruchtig mishoort of andere dingen doet, welke hij doen moet om Christen te blijven en niet mag nalaten uit vrees, dat hij zich daarop in ijdele eerezucht zou verheffen.

35. — Voor zielen, die nog niet in de deugd bevestigd zijn en nog zooveel vijanden en vrienden hebben, die hen tot het kwaad verleiden, is dit van zoo allergrootst belang, dat ik er niet genoeg den nadruk op kan leggen. De duivel schijnt het als een zaak van veel gewicht te beschouwen, als hij op sluwe wijze degenen, die God oprecht willen beminnen en dienen, kan verborgen doen houden, waarnaar zij eigenlijk streven. Van den anderen kant zet hij er hen toe aan, andere minder verheven genegenheden, ja zelfs, de beleedigingen, God daarmede aangedaan, te openbaren. Dit is zoo gewoon, dat het tot de goede toon schijnt te behooren.

36. — Ik weet niet, of hetgeen ik zeg, geen dwaasheid is. Is dit zoo, gelieve het dan te verscheuren.¹⁾ Is het dit niet, kom mij dan in mijn eenvoud te hulp en voeg er veel aan toe. Want men is over het algemeen zoo flauw in den dienst van God, dat degenen, die Hem nog dienen, elkander noodzakelijk moeten helpen om vooruit te komen. Het najagen van de ijdelheden en genoegens der wereld wordt als iets goeds beschouwd. Wie daaraan deelnemen, trekken weinig oogen tot zich, maar zoo slechts één zich geheel aan God wil wijden, zijn er zoovelen, die daarover aanmerkingen maken, dat hij te zijner verdediging wel medestanders moet zoeken, totdat hij sterk genoeg is en hem het lijden niet meer deert. Zoekt men geen hulp, dan komt men in groote verdrukking.

37. — Sommige Heiligen moeten wel daarom, dunkt mij, naar de woestijn zijn getrokken, Maar het is ook een vorm van nederigheid, als men niet op zichzelf bouwt, maar niettemin gelooft, dat God ons terwille van degenen, met wie wij omgaan, helpen zal. De liefde wordt door mededeeling sterker en nog duizend andere voordeelen spruiten uit die mededeeling voort. Ik zou daarover niet spreken, zoo ik daarvan niet de rijkste ervaring had opgedaan. Het is waar, ik ben slechter en flauwer dan alle kinderen der menschen, maar ik geloof, dat niemand, al is hij nog zoo sterk, er bij verliezen zal, als hij zich vernedert, niet in zijn kracht gelooft en in dit punt meer geloof schenkt aan hetgeen de ondervinding leert. Had de Heer mij deze waarheid niet duidelijk doen kennen en mij niet in de gelegenheid gesteld, geregeld om te gaan met personen, die het inwendig gebed beoefenden, met vallen en opstaan, mag ik zeggen, zou ik tenslotte in de hel zijn terechtgekomen. Want tot mijn val werkten vele vrienden mede, maar om weer op te staan, was ik alleen, ja, was ik zoo verlaten, dat het mij thans verwondert, dat ik niet ben blijven liggen en ik loof de barmhartigheid van God, want Hij alleen heeft mij de hand gereikt. Eeuwig en altijd zij Hij gezegend. Amen.

¹⁾ Verzoek aan de biechtvaders, in wier opdracht zij dit Leven schreef.

ACHTSTE HOOFDSTUK,

zij verhaalt, hoe God, om hare ziel niet geheel ten gronde te doen gaan, haar de groote gunst verleende, het inwendig gebed niet geheel na te laten, en welk een uitstekend middel dit is om het verlorene terug te winnen; zij tracht allen te overreden, het te beoefenen; zij zegt, welk een groot voordeel daarin is gelegen en dat, al zou men het later weder nalaten, het toch een groot voordeel is, eenigen tijd de vruchten van dit verheven goed te genieten.

1. — Niet zonder reden heb ik aan dit gedeelte van mijn leven zooveel aandacht geschonken. Ik zie zeer goed in, dat het zien van zooveel slechts niemand aangenaam zal aandoen en werkelijk ik zou willen, dat allen, die dit lezen, een afschuw van mij opvatten bij het zien van de halsstarrigheid en ondankbaarheid mijner ziel jegens Hem, die mij zoo groote weldaden bewees. Ik zou wenschen, dat het mij vrij stond, mede te deelen, hoe dikwijls ik in dien tijd van God afviel, omdat ik mij niet vasthield aan de hechte zuil van het inwendig gebed.

Bijna twintig jaar bleef ik op deze stormachtige zee. Ik viel, en stond weder op, doch slechts ten halve, want aanstonds viel ik weer. Ik leefde op zulk een lagen trap van volmaaktheid, dat ik de dagelijksche zonden niet telde en de doodzonden nog wel vreesde, maar niet, gelijk ik dat had moeten doen; gevaren meed ik niet. Ik kan verklaren, dat ik het zwaarste leven had, dat men zich, dunkt me, kan voorstellen. Ik smaakte noch de genieting van God noch de voldoening der wereld.

2. — Wanneer ik de genoegens der wereld smaakte, dacht ik aan mijn verplichtingen jegens God en voelde ik mij droevig gestemd; was ik met God bezig, dan lieten mijn wereldsche genegenheden mij geen rust. Dit is zulk een harde strijd, dat ik niet weet, hoe ik dien een maand zou kunnen volhouden. Hoe dan zooveel jaren? Uit dit alles zie ik duidelijk in, welk een groote barmhartigheid de Heer mij bewees, door mij ondanks mijn verkeer met de wereld den moed te schenken, het inwendig gebed te beoefenen. Ik spreek van moed, want ik zou niet weten, voor wat ter wereld meer moed vereischt wordt dan om, op verraad van den koning zinnend en wetend, dat hem dit bekend is, toch nooit van zijne zijde te wijken.

Zeker, wij staan altijd voor Gods oog, maar zij, die het inwendig gebed beoefenen, schijnen mij toch op een bijzondere wijze voor Hem te staan. Zij zien, dat Hij zijn blik op hen gevestigd houdt, terwijl de anderen dagen kunnen hebben, dat zij er niet aan denken, dat God hen ziet.

3. — Ik moet toegeven, in die jaren wist ik mij vele maanden, ik geloof, soms zelfs een jaar voor beleediging van God te bewaren. Ik legde mij met ijver toe op het inwendig gebed en nam soms ook krachtige middelen ter hand om Hem niet meer te beleedigen. Omdat ik, alwat ik hier schrijf, in alle oprechtheid heb meegedeeld, wil ik ook dit verhalen. Maar ik herinner mij van die goede dagen weinig en zoo zullen zij ook slechts weinig in aantal zijn geweest. Van de slechte evenwel herinner ik mij veel. Tenzij ik heel ziek was of het buitengewoon druk had, besteedde ik dagelijks langen tijd aan het inwendig gebed. Dagen, dat ik dit niet deed, waren uitzonderingen.

4. — Als ik ziek was, gevoelde ik mij veel inniger met God vereenigd. Ik trachtte ook de personen, die met mij omgingen, tot die vereeniging te brengen en smeekte God vurig daarom. Ik sprak veel over Hem. Deze strijd en halfslachtigheid om tegelijk met God en de wereld vriendschap te houden, duurde, met uitzondering van het ééne jaar, waarover ik vroeger heb gesproken, meer dan achttien van de acht en twintig jaren, welke verlopen zijn, sinds ik met het inwendig gebed begon. Gedurende de overige jaren, welke mij thans ter bespreking resten, had mijn strijd een geheel andere oorzaak. Ook deze strijd was niet licht. Maar voor zoover ik weet, diende ik toen God en besepte ik de ijdelheid der wereld. Zoo was het, gelijk ik later zal mededeelen,¹⁾ een onder alle opzichten zoete strijd.

5. — Ik heb hierover zoo uitvoerig willen spreken, vooreerst, gelijk ik zeide,²⁾ opdat men zien zou, hoe barmhartig God, hoe ondankbaar ik was. Doch ten anderen ook, opdat men zou begrijpen, welk een groote gunst God aan een ziel verleent, als Hij haar in de gesteltenis brengt, gaarne te overwegen, al zou die gesteltenis ook nog niet zoo volmaakt zijn, als wel noodig is; eindelijk, om te doen erkennen, hoe, als de ziel ondanks zonden, bekoringen en

¹⁾ Vgl. Hfdst. IX, 10.

²⁾ Hfdst. VIII, 1.

duizenderlei overtredingen door den duivel bewerkt, volhardt, de Heer haar tenslotte, ik ben er van overtuigd, de poorten des heils zal binnenleiden, gelijk Hij ook mij, zooals het thans schijnt, daarheen leidt. Geve Zijne Majesteit, dat ik niet weder mijzelve in het verderf storte. Vele heilige en geleerde schrijvers hebben in het licht gesteld, welk een goed dengenen ten deel valt, die het inwendig gebed, ik bedoel hier de overweging, beoefenen. God zij dank daarvoor. Was dit niet het geval, ik zou, al ben ik weinig nederig, toch niet zoo aanmatigend zijn, daarover te spreken.

6. — Uit hetgeen ik zelve heb ondervonden, kan ik echter zeggen, dat wie er mede begonnen is, het nooit moet achterlaten, hoeveel kwaad hij ook bedrijve, want het is juist het middel, waardoor hij zich weer beteren kan. Zonder dat zal hem dit veel moeilijker vallen. Hij late zich ook niet, zooals ik, door den duivel verleiden, het uit nederigheid niet meer te beoefenen.¹⁾ Hij vertrouwde er vast op, dat Gods woorden onfeilbaar zijn, dat, als wij oprecht berouw hebben en onszelve voornemen, Hem niet meer te beleedigen, Hij ons weder in dezelfde vriendschap aanneemt en ons dezelfde gunsten schenkt, welke Hij ons tevoren verleende, soms zelfs, als ons berouw dat verdient, nog grootere. Wie nog niet met deze oefening begonnen is, hem vraag ik ter liefde Gods, zich toch niet van zulk een goed te berooven.

7. — Hier is niets te vreezen, alles begeerenswaard. Wanneer hij niet zoo groote vorderingen maakt of, om tot de volmaaktheid te komen, zichzelf niet zooveel geweld aandoet, dat hij de gunsten en geneugten verdient, welke God denzulken verleent, toch zal hij spoedig zooveel hebben gewonnen, dat hij den weg ten hemel heeft leeren kennen. Volhardt hij, dan heb ik vertrouwen in de barmhartigheid Gods. Hem koos nog niemand tot vriend, zonder dat Hij Zichzelf tot loon daarvoor wedergaf.²⁾ Het inwendig gebed is mijns inziens niets anders dan een verkeer met een vriend, van wien wij weten, dat hij ons bemint en met wien wij daarom dikwijls samenkomen om alleen en vertrouwelijk met hem te spreken. Maar, als gij Hem niet zoudt beminnen, omdat voor

¹⁾ Vgl. Hfdst. VII, 17; XIX, 8, 17.

²⁾ „que no se lo pagase.” Deze laatste vijf woorden ontbreken in het Hs. der Heilige, doch zijn daar naar den zin, reeds in de eerste uitgave harer werken aan toegevoegd.

ware liefde en duurzame vriendschap twee moeten samenkomen, die gelijk gestemd zijn, dan zoudt gij nooit tot een vurige liefde voor Hem kunnen geraken, want wij weten, dat aan de gesteltenis des Heeren geen onvolmaaktheid kleven kan, maar wij ons steeds in een zondige, zinnelijke en ondankbare gesteltenis bevinden. Zijn gesteltenis komt nooit met de uwe overeen. Maar gij moet de onaangenaamheid, welke er gelegen is in het veelvuldig verkeer met iemand, die geheel van U verschilt, juist gaarne op U nemen, wijl gij ziet, hoe goed het voor u is, vriendschap met Hem te onderhouden en hoe innig Hij u bemint.

8. — O oneindige goedheid Gods, dat ik als het ware U aanschouw en mijzelve één zie met U. O Vreugde der Engelen, wat zou ik, als ik dit zoo zie, toch wenschen, geheel in de liefde tot U op te gaan. O, het is zeker, Gij verdraagt zelfs hem, die niet verdragen kan, dat Gij U met hem vereenigt. En toch, wat zijt Gij o, mijn Heer, een goed vriend voor hem, welk een welwillendheid en geduld hebt Gij ten zijnen opzichte. Gij wacht geduldig, tot hij in de door U vereischte gesteltenis is. Zoolang verdraagt Gij zijn slechten staat. O mijn Heer, Gij telt slechts de uren, welke hij naar U verlangt, en na een oogenblik van berouw vergeet Gij, wat hij jegens U misdreef.

9. — Ik heb dit duidelijk bij mijzelve gezien en ik begrijp niet, o mijn Schepper, waarom niet de geheele wereld zich in die innige vriendschap met U zoekt te vereenigen. De slechten vooral, die zich niet in de door U vereischte gesteltenis bevinden, moeten bij U komen, Gij zoudt hen weder goed maken. Als zij slechts wilden toelaten, dat Gij U met hen onderhieldt, al was het slechts twee uur per dag en al zouden zij, zooals ik, zich ook niet bezig houden met U, maar met duizenderlei beslommingen van werldsche zorgen en gedachten. Gij weet, dat zij onder dit opzicht in den beginne, en soms ook later nog, niet tot meer in staat zijn en zich reeds geweld moeten aandoen om in die heilige vereeniging te volharden. Als loon daarvoor doet Gij den duivel geweld aan. Hij kan hen niet meer overvallen en elken dag vermag hij minder tegen hen. Hunzelven echter geeft Gij kracht, den duivel te overwinnen. O, Leven van alle leven, Gij wilt den dood van niemand, die zich op U verlaat en U als zijn vriend zoekt te bezitten, ja, Gij onderhoudt en versterkt het leven van het lichaam en schenkt het leven aan de ziel.

10. — Ik begrijp niet, hoe men er tegen op kan zien, met de oefening van het inwendig gebed te beginnen en zou niet weten, waarvoor men beducht is. Die vrees is het werk van den duivel, die ons daarmede werkelijk ernstige schade berokkent. Door die vrees bereikt hij, dat ik er niet aan denk, hoezeer ik God heb beleedigd, hoeveel ik Hem verschuldigd ben, dat er een hel is en een hemel, hoeveel lijden en smarten Hij voor mij verduurde. En daarin juist bestond mijn gebed ten tijde, dat ik in de groote gevaren, waarover ik heb gesproken, verkeerde. Daarover dacht ik na, tenminste als ik kon, want eenige jaren hield ik mij dikwijls meer bezig met uitzien naar het einde van het uur, dat ik wilde vol maken, en met luisteren, of de klok nog niet sloeg, dan met andere, goede dingen. Ik weet niet, welke zware boetedoening men mij dikwijls had kunnen opleggen en ik liever volbracht had, dan mij in de eenzaamheid terug te trekken voor het houden der overweging. Werkelijk het geweld, dat de duivel en mijn slechte gewoonten mij aandeden om mij van het gebed terug te houden, en de gedruktheid, welke mij overviel, zoodra ik de bidplaats binnentrad, waren zoo ondragelijk, dat ik om mijzelve te beheerschen al mijn moed behoefde. En men zegt toch, dat ik nog al moed bezit en het is ook gebleken, dat God mij meer moed gaf, dan een vrouw in den regel toont. Ik heb daarvan echter een slecht gebruik gemaakt. Tenslotte, de Heer hielp mij. Als ik aldus mijzelve geweld had aangedaan, gevoelde ik mij veel rustiger en gelukkiger, dan wanneer ik soms het voornemen maakte, maar mondgebeden te verrichten.

11. — Hoe kan men, men zij dan nog zoo slecht, vrees koesteren, als de Heer met iemand, zoo slecht als ik, zoolang geduld heeft gehad en duidelijk door deze oefening al mijn verkeerde neigingen beter werden. Hoe slecht men ook moge wezen, men zal het niet meer zijn, als men zooveel jaren zoo groote gunsten van den Heer heeft ontvangen. Wie kan er nog wanhopen, als Hij met mij zooveel geduld heeft gehad, alleen omdat ik verlangde en mijn best deed, tijd en plaats te vinden, waar Hij vertrouwelijk tot mij kon spreken, dikwijls zelfs zonder dat ik daarin zelve behagen had, ja, ik mijzelve of anders de Heer mij het grootste geweld moest aandoen.

12. — Als de oefening van het inwendig gebed dan voor degenen, die God niet dienen, ja, Hem beleedigen, zoo voordeelig en nood-

zakelijk is en niemand er eenig nadeel door kan ondervinden, dat opweegt tegen het nadeel, in de niet beoefening daarvan gelegen, hoe zouden dan zij, die God dienen en willen dienen, het achterlaten. Werkelijk, ik zou het niet anders kunnen verklaren dan om de wederwaardigheden des levens moeilijker te dragen en God den weg af te sluiten, hun zijn genietingen mede te deelen. Het spijt mij waarlijk voor hen, dat zij God dienen ten koste van zichzelf, want voor degenen, die het inwendig gebed beoefenen, draagt de Heer de lasten. In loon voor een luttel inspanning geeft Hij zooveel bevrediging, dat daarbij alle lijden en moeite verdwijnt.

13. — Ik spreek hier niet verder over de bevrediging, door God geschonken aan hen, die in de oefening van het inwendig gebed volharden. Daarover wordt later uitvoerig gehandeld. Dit alleen wil ik zeggen, dat het inwendig gebed de deur opent voor de groote weldaden, mij door Hem bewezen. Houdt men die deur gesloten, dan weet ik niet, hoe Hij ons die weldaden nog zal doen toekomen. Al zou Hij zich ook met de ziel willen vermeien en haar zijn weldaden willen schenken, de gelegenheid daartoe ontbreekt, want Hij eischt daarvoor, dat de ziel alleen is, zuiver en vol verlangen, die gunsten deelachtig te worden. Als wij Hem zoovele beletselen stellen en niets doen om deze weg te nemen, hoe zal God dan bij ons komen en kunnen wij willen, dat Hij zijn groote gunsten aan ons mededeelt?

14. — Ik spreek hierover, opdat men zijn barmhartigheid leere kennen en inzie, hoe voordeelig het voor mij geweest is, dat ik het inwendig gebed en de geestelijke lezing niet blijvend heb nage laten. Het is van het grootste belang, goed in te zien, welk een moeite de duivel aanwendt om een ziel onder zijn macht te brengen en welke juiste middelen de Heer in zijn barmhartigheid kiest om haar weder tot Zich te trekken; eindelijk, hoe men voor de gevaren, waarvoor ik mij niet wachtte, op zijn hoede moet zijn. Bij de groote liefde echter, waarmede Hij ons weder tot Zich doet terugkeeren, vraag ik vóór alles, dat men de gelegenheden mijde, want zijn wij eenmaal daarin, dan behoeven wij, waar zoo sterke vijanden ons aanvallen en wij zoo zwak tegenover hen staan, er niet op te rekenen, stand te zullen houden.

15. — Ik wilde, dat ik een voorstelling kon geven van de gevangenschap, waarin zich mijne ziel bevond. Ik begreep zeer goed, dat

ik gevangen zat, doch ik kon maar niet begrijpen, wat mij gevangen hield. Ook kon ik niet geheel gelooven, dat hetgeen mijn biechtvaders zoo ernstig niet opnamen, zoo groot kwaad was, als ik in mijne ziel gevoelde. Een hunner zeide mij, toen ik hem mijn ongerustheid openbaarde, dat, zelfs als ik in hooge beschouwing leefde, die gelegenheden van verstrooing en die vriendschapsbetrekkingen niet verkeerd waren. Dit was op het laatst van den tijd, waarin ik met de hulp van God de groote gevaren reeds meer vermeed, maar mij nog niet geheel aan die verkeerde gelegenheden wist te onttrekken.

16. — Daar zij mijn goede voornemens kenden en mij het inwendig gebed zagen beoefenen, scheen het hun, dat ik reeds veel deed. Mijn ziel begreep echter, dat zij ten opzichte van Hem, dien zij zooveel verschuldigd was, zelfs niet deed, waartoe zij verplicht was. Ik heb thans medelijden met haar, dat zij zooveel moest lijden en zoo weinig hulp vond, ja, bij niemand dan bij God alleen, en dat men haar met betrekking tot haar ontspanningen en de bevrediging harer neigingen zooveel vrijheid gaf en deze geoorloofd noemde.

17. — Een niet geringe kwelling brachten mij de preeken. Ik hoorde ze buitengewoon gaarne en als iemand naar inhoud en vorm goed preekte, vatte ik onwillekeurig en zonder dat ik wist waarom, een bijzondere liefde voor hem op. Al was ook een preek naar het zeggen der hoorders niet veel, bijna nooit scheen ze mij zoo slecht, dat ik ze niet heel graag hoorde. Was ze goed, dan beschouwde ik het hooren daarvan als een bijzonder genot. Sinds ik begonnen was het inwendig gebed te beoefenen, verveelde het mij bijna nooit, over God te spreken of te hooren spreken. Schonken mij onder dit opzicht de preeken een groote voldoening, onder ander opzicht brachten zij mij veel last en verdriet, want ik hoorde dan weer, dat ik met betrekking tot vele punten niet was, gelijk ik zijn moest.

18. — Ik smeekte den Heer mij te helpen, maar, naar het mij thans toeschijnt, moet ik daarin zijn te kort geschoten, in zooverre ik niet al mijn vertrouwen stelde in Zijne Majesteit en nog niet geheel en al het vertrouwen in mijzelve had verloren. Ik zocht naar middelen ter verbetering, stelde daartoe ijverige pogingen in het werk, doch mocht maar niet begrijpen, dat dit alles weinig baat, als wij niet onder alle opzichten het vertrouwen in onszelve

laten varen en stellen op God. Ik verlangde te leven. Ik begreep, dat ik eigenlijk niet meer leefde, veeleer worstelde met den dood. Ik had echter niemand, die mij het leven gaf en zelve was ik niet in staat, het mij in te storten. En Hij, die het geven kon, had reden, mij niet te hulp te komen, want reeds zoo dikwijls had Hij mij tot Zich teruggevoerd en ik Hem weer verlaten.

NEGENDE HOOFDSTUK,

zij verhaalt, met welke middelen de Heer hare ziel begon te wekken, hoe Hij haar in zoo groote duisternis het eerste licht gaf en opdat zij Hem niet meer zou beleedigen, hare deugden begon te bevestigen.

1. — Reeds begon mijn ziel een afkeer te gevoelen van de slechte gewoonten, welke ik had aangenomen, doch zij lieten mij geen rust, hoezeer ik daarnaar ook verlangde. Toen trof het, dat ik op een dag de bidplaats binnentredend daar een schilderij zag, gehaald voor een feest in het klooster en daar zoolang ter bewaring neergehangen. Het stelde Christus voor, met wonden overdekt.¹⁾ Zij stemde zoo tot godsvrucht, dat het mij bij den aanblik er van tot in het diepst mijner ziel roerde, Hem in zulk een staat voor mij te zien. Zij drukte duidelijk uit, wat Hij voor ons leed. Ik gevoelde mij zoo bedroefd over mijn ondankbaarheid jegens zooveel lijden, dat mijn hart scheen te breken en ik mij onder een vloed van tranen voor de schilderij ter aarde wierp, God smeekend, dat Hij mij nu toch kracht zou geven, Hem nooit meer te beleedigen.

2. — Ik had veel godsvrucht tot de H. Magdalena en dikwijls dacht ik aan hare bekeering, in het bijzonder, wanneer ik ter Communie ging. Wjl ik wist, dat de Heer dan zeker in mijn binnenste vertoefde, wierp ik mij aan zijne voeten. Het scheen mij, dat Hij ook mijn tranen niet versmaden zou. Ik wist niet, wat ik zeide, want het was te veel, dat Hij mij toestond, over Hem te weenen, terwijl ik die aandoening zoo spoedig weer vergeten zou. Ik vroeg die roemrijke Heilige, vergiffenis voor mij te verwerven.

¹⁾ Deze schilderij wordt thans nog in het klooster der Menschwording te Avila bewaard. Het is een „Ecce Homo”, niet een voorstelling van Jezus aan de geeskolom. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 63.

3. — Dezen laatsten keer trok ik uit de aanschouwing van genoemde schilderij een bijzonder groot nut. Ik verwachtte niets meer van mijzelve en stelde al mijn vertrouwen op God. Mij dunkt, ik zeide Hem, niet te zullen weggaan, voor Hij deed, hetgeen ik Hem vroeg. Ik geloof vast, dat mij dit tot heil verstrekte, want sindsdien werd ik veel beter.¹⁾

4. — Wjl ik in de overweging niet met het verstand redeneerend werkzaam kon zijn, volgde ik een anderen weg²⁾ en trachtte ik mij Christus in mijzelve voor te stellen. Ik bevond er mij het beste bij, dunkt me, als ik Hem mij voorstelde, in een toestand, waarin ik Hem het meest verlaten zag. Zoo alleen en vol smarten moest Hij, dacht me, gelijk iemand, die aan alles behoefte heeft, wel toelaten, dat ik bij Hem kwam.

5. — Ik gebruikte veel van zulke eenvoudige voorstellingen. Bijzonder gaarne verplaatste ik mijzelve bij het Gebed in den Hof van Olijven, daar kon ik Hem gezelschap houden. Ik dacht aan zijn doodsweet en aan de droefheid, welke Hij daar gevoelde. Ik verlangde dat smartelijk doodsweet te kunnen afwisschen, maar bij den aanblik mijner zonden, dit herinner ik mij zeer goed, had ik nooit den moed, daartoe te besluiten. Bij die voorstelling bleef ik, zolang mijn gedachten mij daar bij Hem lieten blijven, want steeds kwelden mij vele verstrooide gedachten. Vele jaren dacht ik de meeste avonden, voor ik ging slapen, steeds, als ik mij voor de nachtrust Gode aanbeval, eenigen tijd na over dat Gebed in den Hof, reeds toen ik nog geen zuster was, want men had mij gezegd, dat men daarmede vele aflaten kon verdienen. Ik houd het er voor, dat mijne ziel hieruit veel voordeel trok, want ik begon aldus het inwendig gebed te beoefenen, vóór ik wist, wat het was. Ik was dit zoo gewoon geworden, dat ik het nooit naliet, zoomin als het maken van het kruisteeken voor het te ruste gaan.

6. — Doch ik sprak van den last, welken mijn verstrooide gedachten mij veroorzaakten. Overwegen, zonder dat daarbij het verstand redeneerend werkzaam is, heeft dit eigenaardige, dat ofwel de ziel vele vorderingen maakt ofwel de geheele overweging verloren moeite is. Brengt de overweging de ziel vooruit, dan doet zij haar groote vorderingen maken, wjl dit geschiedt in de

¹⁾ Dit voorval had plaats omstreeks 1555.

²⁾ Vgl. Hfdst. IV, 10; X, 1.

liefde. Het kost haar echter veel, dit gevolg te bereiken, tenzij God haar in korten tijd tot het gebed van rust wil brengen, gelijk ik weet, dat Hij eenigen deed. Voor degenen, die op deze wijze te werk gaan, is een boek van het grootste nut om spoedig in zichzelf te treden. Voor mij was ook het aanschouwen van het veld, van het water, van bloemen voldoende. Het zien van die dingen riep mij hun Schepper voor den geest, zij stemden mij tot nadenken en deden mij in mijzelf treden. Zij dienden mij tot boek en herinnerden mij aan mijn ondankbaarheid en aan mijn zonden. Voor de dingen des hemels en voor iets verhevens was mijn verstand zoo weinig ontvankelijk, dat ik mij daarvan nooit een beeld kon vormen, totdat de Heer mij op een andere wijze daarvan een voorstelling gaf.¹⁾

7. — Ik was zoo weinig in staat, mij in mijn verstand iets voor te stellen, dat, als ik het niet voor mij zag, mijn verbeelding niets uitrichtte, hoewel andere personen toch, zoodra zij in zichzelf treden, daarmede allerlei voorstellingen kunnen maken. Ik kon mij Christus alleen voorstellen als mensch, nooit slaagde ik er in, mij Hem voor te stellen, gelijk Hij in mij woonde, hoeveel ik ook las van zijn schoonheid of hoezeer ik ook zijn beeltenis aanschouwde. Ik was als een blinde of iemand in het donker, die, ook al spreekt hij met een persoon, zich slechts in zooverre bij hem ziet, als hij weet, dat deze daar is. Hij begrijpt en gelooft, dat die persoon zich daar bevindt, maar zien kan hij hem niet. Op deze wijze ging het ook mij, als ik dacht aan Onzen Heer. Ik hield daarom ook veel van prentjes. Ongelukkig degenen, die door eigen schuld het nut, daarin gelegen, verloren laten gaan. Het lijkt wel, of zij den Heer niet beminnen. Hadden zij Hem lief, zij zouden er behagen in scheppen, zijn beeltenis te aanschouwen, want het doet toch goed, het afbeeldsel te zien van iemand, dien men liefheeft.

8. — In dien tijd gaf men mij de *Belijdenissen* van den H. Augustinus.²⁾ Ik zie daarin een beschikking des Heeren, want zelve deed ik niets om ze te krijgen en ik had ze ook nooit gezien. Ik gevoel

¹⁾ Nl. in hare latere visioenen en openbaringen. Vgl. Hfdst. IV, 11.

²⁾ In het Spaansch vertaald door den Portugeeschen Augustijn P. Sebastianus Toscano, die zijn vertaling in 1554 uitgaf te Salamanca en opdroeg aan Eleonora Mascareñas, hofdame van Philips II en een bijzondere vriendin van de H. Teresia.

een bijzondere godsvrucht tot den H. Augustinus, zoowel omdat het klooster, waarin ik als meisje van de wereld vertoefde, tot zijne Orde behoorde¹⁾ als ook omdat hij eens een zondaar was. Altijd toch vond ik troost in het beschouwen van Heiligen, die de Heer na een zondig leven tot Zich deed terugkeeren. Zij zouden mij, dacht mij, helpen en gelijk de Heer aan hen vergaf, zoo kon Hij ook mij, meende ik, vergeven. Slechts één ding maakte mij, gelijk ik zeide,²⁾ mistroostig, dat nl. de Heer hen slechts eenmaal behoefde te roepen en zij daarna niet meer hervielen, mij echter riep Hij reeds zoovele malen. Dit bedroefde mij zeer. Maar als ik dan dacht aan de liefde, welke Hij mij toedroeg, begon ik weder moed te vatten, want ik verloor nooit het vertrouwen in zijne barmhartigheid; wel wanhoopte ik dikwijls aan mijzelve.

9. — O God, hoe ontstelt mij de verstoktheid mijner ziel bij zoo veel hulp van God. Ik word bang, als ik zie, hoe weinig ik uit mijzelve vermocht en hoeveel banden mij nog weerhielden van het besluit, mij geheel aan God te geven. Toen ik de *Belijdenissen* begon te lezen, vond ik daarin, dunkt mij, mijzelve terug en begon ik mij dringend aan dezen grooten Heilige aan te bevelen. Toen ik aan zijne bekeering kwam en las, hoe hij in den tuin die stem hoorde,³⁾ dacht ik niet anders, of de Heer richtte die ook tot mij. Mijn hart zeide mij dit. Geruimen tijd bleef ik geheel in tranen versmolten en gevoelde ik mij van smart en droefheid vervuld. O God, wat lijdt eene ziel, als zij hare vrijheid heeft verloren, die vrijheid, welke zij juist had moeten bewaren om als meesteres van zichzelf te kunnen handelen. Wat een marteling ondergaat zij. Met verwondering vraag ik mij thans af, hoe ik onder die marteling heb kunnen leven. God zij geloofd, dat Hij mij de levenskracht gaf om aan dien eeuwigen dood te ontkomen. De Goddelijke Majesteit schonk mijne ziel die kracht, dunkt mij, in ruime mate. Hij moet mijne smeekingen hebben verhoord en medelijden hebben gehad met mijne tranen.

10. — Ik vond er voortaan meer genoeg in, geruimer tijd met Hem te spreken en de verkeerde gelegenheden uit mijn oogen te

¹⁾ Vgl. Hfdst. II, 8.

²⁾ In hare Inleiding.

³⁾ Vgl. *Belijdenissen*, Bk. VIII, hfdst. XII, § 29. (Vertaling mr. Erens, 1ste dr., blz. 168.)

verbannen en als ik die vermeed, dan keerde zich mijne liefde vanzelf tot Zijne Majesteit. Ik begreep, dunkt mij, zeer goed, dat ik Hem beminde, maar toch begreep ik niet, wat het eigenlijk zeggen wil, God waarlijk te beminnen. Wel had ik dat moeten begrijpen. Nog was mijn gesteltnis en mijn besluit Hem te dienen, niet volmaakt, toen Zijne Majesteit mij reeds weder zijn vertroosting mededeelde. Wat anderen slechts ten koste van veel opofferingen verwerven, scheen de Heer mij te schenken, alsof Hij het als een gunst beschouwde, dat ik ze wilde aannemen. Hij schonk mij die weldaden en vertroosting en reeds die laatste jaren. Nooit heb ik Hem durven vragen, mij die gunsten of ook die teedere aandoeningen van godsvrucht te geven. Ik vroeg Hem alleen, mij de genade te schenken. Hem niet meer te beledigen en mij mijn groote zonden te vergeven. Wijl ik zag, hoe groot deze waren, durfde ik nooit willens en wetens naar genietingen en vertroosting zelfs maar verlangen. Mij dunkt, Hij deed in zijn goedheid reeds veel. Hij betoonde mij waarlijk de grootste barmhartigheid met mij in zijne tegenwoordigheid toe te laten, mij zelfs tot Zich te trekken, want ik zag wel in, dat, zoo Hij daarvoor niet zooveel moeite had aangewend, ik nooit tot Hem zou zijn gekomen.

11. — Slechts eens in mijn leven herinner ik mij om vertroosting te hebben gevraagd. Ik was toen aan de grootste dorheid ten prooi. Zoodra ik mij bewust werd van hetgeen ik had gedaan, gevoelde ik mij zoo beschaamd, dat de droefheid over het zien mijner geringe nederigheid mij gaf, hetgeen ik had durven vragen. Ik wist wel, dat het geoorloofd was, daarom te bidden, maar dit gold slechts, dacht me, voor hen, die in de vereischte gesteltnis daarvoor verkeerden en met inspanning van al hun krachten de ware godsvrucht hadden weten te verwerven, welke daarin bestaat, dat men God niet meer beledigt en bereid en besloten is, alwat goed is te doen. Mijn tranen schenen mij slechts nuttelooze vrouwen-tranen, want ik bereikte daarmede niet, wat ik verlangde. Maar tenslotte geloof ik toch, dat zij mij nuttig waren, want, gelijk ik zeide, vooral sinds die twee aandoeningen van het innigst berouw en leedwezen mijns harten begon ik mij meer aan het inwendig gebed te wijden en mij minder in te laten met de dingen, welke een verkeerden invloed op mij hadden. Geheel en al onthield ik

mij daarvan nog niet, maar ik zeide het reeds, God hielp mij die vermijden. Wyl Zijne Majesteit slechts wachtte op eenige medewerking mijnerzijds, werden de geestelijke gunsten overvloediger, zooals ik zal mededeelen. Het was iets ongewoons van den Heer, dat Hij ze mij verleende. Hij pleegt die slechts te schenken aan personen, die veel zuiverder van geweten zijn.¹⁾

TIENDE HOOFDSTUK,

zij begint te verklaren, welke gunsten de Heer haar bij het inwendig gebed verleende, hoe wij zelve tot het verkrijgen daarvan kunnen medewerken en van hoeveel belang het is, een juist inzicht te hebben in de gunsten, welke de Heer ons schenkt; zij vraagt hen, tot wie dit verhaal gericht is, omdat zij haar de opdracht gaven, tot in bijzonderheden te verhalen, welke gunsten haar door den Heer geschonken zijn, geheim te houden, hetgeen zij verder mededeelt.²⁾

1. — Gelijk ik reeds zeide,³⁾ had ik eenige malen, al duurde het slechts kort, een voorsmaak van hetgeen ik nu ga verhalen. Wanneer ik mij, gelijk ik mededeelde,⁴⁾ Christus in mijzelve trachtte voor te stellen en mij in den geest voor Hem ter aarde wierp, eenige malen ook bij de geestelijke lezing gevoelde ik plotseling de tegenwoordigheid van God, zoodat ik op geenerlei wijze meer twijfelen kon, of Hij was in mijn binnenste en ik was geheel verzonken in Hem. Dit geschiedde echter niet bij wijze van een visioen. Ik geloof, men noemt dit de mystieke theologie.⁵⁾ De ziel is geheel weg,

¹⁾ Vgl. Hfdst. IV, 11.

²⁾ De Heilige onderbreekt hier haar verhaal om te spreken over eenige moeilijke punten der mystieke theologie; zij vervolgt het verhaal van haar leven weder in Hfdst. XXIII.

³⁾ Hfdst. IV, 9.

⁴⁾ Hfdst. IX, 4; vgl. IV, 10.

⁵⁾ Gelijk uit het vervolg duidelijk is, verstaat daaronder de Heilige op de eerste plaats het gebed der vereeniging, waarover zij in Hfdst. XVIII en volgende uitvoerig handelt. Het wordt „theologie” genoemd, wyl het voert tot de kennis Gods en handelingen insluit welke God tot onmiddellijk voorwerp hebben, het kennen nl., beminnen en genieten van God. Deze theologie is „mystiek”, in zooverre zij

d.w.z. zij is geheel buiten zichzelf. De wil bemint. Het geheugen schijnt bijna geheel verdwenen. Het verstand is, dunkt mij, niet redeneerend werkzaam, maar toch niet geheel werkeloos. Het behoeft zich, gelijk ik zeide, in het geheel geen moeite te geven, maar staat verbaasd, dat het zooveel begrijpt; God toch wil, dat het inziet, niets te begrijpen van hetgeen God het voorstelt.

2. — Reeds vroeger had ik dikwijls langen tijd van die teedere aandoeningen van godsvrucht, welke men, naar het mij toeschijnt, eenigermate bij zichzelf kan opwekken, een genot, dat niet geheel zinnelijk, maar evenmin zuiver geestelijk is. In zijn geheel is het een geschenk van God, maar het schijnt mij toe, dat wij daartoe kunnen medewerken door te beschouwen, hoe nietig en gering wij zijn, hoe ondankbaar wij ons jegens God betoonen, hoeveel Hij voor ons deed, welke pijnen Hij in zijn lijden voor ons verduurde, welk een smartvol leven Hij leidde; verder door ons te verlustigen in het aanschouwen van zijn werken, van zijn grootheid, van zijn liefde tot ons en door vele andere dingen, welke iemand, die zijn best doet, vorderingen in de deugd te maken, herhaaldelijk op zijn weg ontmoet, ook al schenkt hij daaraan geen bijzondere oplettendheid. Bezit men een weinig liefde, dan moet de ziel genieten, het hart worden geroerd, dan moeten de tranen opwellen in onze oogen. Soms is het, of wij die zelve met geweld te voorschijn roepen, dan weer of de Heer ze schenkt en wij er niet aan kunnen weerstaan. Zijne Majesteit schijnt ons voor dien geringen toelag onzerzijds te willen beloonen met een zoo groote gunst als de voldoening der ziel bij het zien, dat zij tranen mag storten over het bezit van zulk een verheven Heer. Het verwondert mij geenszins, dat dit de ziel troost en voldoening schenkt, daarvoor is alle reden. Dan geniet zij waarlijk en voelt zij zich geheel voldaan.

3. — Mij dunkt, hier past een vergelijking, welke mij op dit oogenblik invalt, als zouden die geneugten van het inwendig gebed kunnen worden vergeleken met de genietingen van de Heiligen

slechts bestaat voor God en de ziel, die met Hem is vereenigd, voor anderen verborgen blijft en tevens aan de ziel verborgen waarheden ontsluit, welke zij niet in staat is, anderen duidelijk te maken. Het gebed der vereeniging is geen wetenschappelijke of leerstellige mystieke theologie, doch zuiver empirisch, door onmiddellijke gewaarwording verkregen.

in den hemel. Terwijl zij niet meer zien, dan de Heer hun naar de maat hunner verdiensten te aanschouwen geeft en zij hun geringe verdiensten kennen, zijn zij toch allen over den trap, waarop zij geplaatst zijn, voldaan. Toch is er in den hemel tusschen genieten en genieten een zeer groot verschil, veel grooter dan hier op aarde tusschen de onderscheiden geneugten bij het gebed. En daarbij is het verschil toch ook reeds groot.

Wanneer immers God aan de ziel voor het eerst de genade van het inwendig gebed verleent, meent deze waarlijk bijna, dat haar niets meer te wenschen overblijft en acht zij zich ruimschoots beloond voor alwat zij in zijn dienst heeft verricht. Zij heeft daarvoor reden te over, want ook wanneer wij, gelijk ik zeide, als het ware zelve die tranen doen opwellen, al geschiedt niets zonder God, dan nog is reeds een enkele traan niet te vergelijken met alle wederwaardigheden dezer wereld. Zoo groote waarde hebben voor ons die tranen. Of kunnen wij meer winnen dan een bewijs, dat wij aan God behagen? Wie dus daartoe geraakt, mag God wel innig danken en zichzelf als een groot schuldenaar ten opzichte van God beschouwen, want het schijnt reeds, dat Hij hem in zijne woning roept en, zoo hijzelf niet omkeert, hem voor zijn rijk heeft uitverkoren.

4. — Hij moet niet toegeven aan een soort van nederigheid, waartoe hij zich soms voelt aangetrokken en waarover ik nog zal spreken.¹⁾ Deze bestaat hierin, dat hij onder schijn van ootmoed niet zou willen erkennen, dat God hem zijne gunsten mededeelt. Laten wij het toch geheel beschouwen, gelijk het is, zij worden ons door God gegeven zonder eenige verdienste onzerzijds. En laten wij Zijne Majesteit dankbaar daarvoor zijn. Als wij niet willen erkennen, dat wij ze ontvangen hebben, dan worden wij ook niet opgewekt tot liefde. Het is zeker, hoe beter wij erkennen, dat wij uit onszelve arm zouden wezen, en toch zien, dat wij rijk zijn, hoe grooter voordeel en hoe dieper ware nederigheid daaruit voor ons zal voortvloeien.

5. — Handelden wij anders, zou de ziel, zoodra de Heer haar zijn gunsten mededeelt, uit vrees voor ijdele roemzucht, terugschrikken voor die gunsten, dan zou zij spoedig allen moed verliezen en zich zelfs niet in staat achten, zoo groote weldaden te

¹⁾ Hfdst. XXX, 10 en 11.

ontvangen.¹⁾ Gelooven wij toch, dat Hij, die ons die gunsten verleent, ons ook de genade geven zal, te bemerken, wanneer de duivel ons hiertoe zou beginnen te bekoren en ons eveneens de kracht zal schenken, daaraan weerstand te bieden, als wij tenminste in alle oprechtheid voor God wandelen en slechts aan Hem, niet aan de menschen willen behagen. Het is duidelijk, dat wij iemand meer lief hebben, als wij ons dikwijls de weldaden herinneren, welke hij ons bewijst.

6. — Het is niet alleen geoorloofd, maar zelfs zeer verdienstelijk, ons altijd voor den geest te stellen, dat wij van God het bestaan ontvingen, dat Hij ons schiep uit het niet, ons doet voortbestaan en ons door zijn lijden en dood nog zooveel andere weldaden schonk, ja, dat Hij lang voor onze schepping die weldaden toedacht aan een ieder, die thans leeft. Waarom zou ik dan niet mogen erkennen, inzien en herhaaldelijk mogen beschouwen, dat ik gewoon was over allerlei ijdele dingen te spreken en dat de Heer mij thans de genade heeft gegeven, over niets liever te spreken dan over Hem?

7. — Dit is een kostbaar juweel. Als wij ons herinneren, dat het ons werd geschonken en wij het thans bezitten, zal het ons met geweld tot liefde nooden. Die liefde nu moet juist de vrucht zijn van de overweging, welke de nederigheid tot grondslag heeft. Hoe zal het dan zijn met hen, die zich in het bezit zien van nog veel kostbaarder juweelen, gelijk sommige dienaren Gods die hebben ontvangen, zooals de minachting van de wereld, ja, van zichzelf? Het is duidelijk, zij moeten zich veel grooter schuldenaars achten en zich veel strenger verplicht zien, niet slechts God te dienen, niet slechts te erkennen, dat wij niets bezitten uit onszelve, maar ook te beseffen, hoe edelmoedig de Heer is, dat Hij aan onze ziel meer rijkdommen wil schenken, dan zij zelfs verlangen kan, niettegenstaande zij zoo arm is en zonder eenige verdienste, dat het eerste dezer juweelen al voldoende, ja, meer dan voldoende voor haar zou wezen.

8. — Wij moeten hieruit nieuwe krachten putten voor zijn dienst en ons best doen niet ondankbaar te zijn. De Heer toch geeft ons die juweelen onder voorwaarde, dat wij van dien schat en van dien verheven staat een goed gebruik maken. Anders ontnemt Hij ons die weer en laat Hij ons in grooter armoede achter. Zijne Majesteit schenkt dan die juweelen aan een ander, die daarmede weet te schitteren en zoowel voor zichzelf als voor anderen

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIII, 5.

voordeel weet te doen. Maar hoe kan iemand, die zijn rijkdom niet kent, daarmede zijn voordeel doen of vrijgevig daarvan mededeelen? Met het oog op onze natuur kan, dunkt mij, iemand onmogelijk den moed hebben, groote dingen te ondernemen, als hij niet erkent, dat hij door God wordt begunstigd. Want wij zijn zoo nietswaardig en zoo tot het aardsche geneigd, dat al zeer moeilijk iemand hier beneden alles werkelijk zal vermogen te verachten of in staat zal wezen daarvan volledig afstand te doen, als hij niet erkent, een onderpand van het hiernamaals te bezitten. De kracht daartoe, welke wij verloren door onze zonden, geeft de Heer ons weer door deze gunstbewijzen.

9. — Niemand zal er naar verlangen, dat allen hem minachten en ontevreden over hem zijn, of zal andere verheven deugden beoefenen, aan de volmaakten eigen, als hij niet een onderpand heeft van de liefde, door God voor hem gekoesterd, en daarenboven een levendig geloof bezit. Onze natuur toch is zoo doodelijk traag, dat wij ons slechts wenden tot hetgeen wij in onze onmiddellijke nabijheid zien en daarom moeten die gunsten in ons de kracht en het geloof wakker roepen. Wellicht oordeel ik, slecht als ik ben, te veel naar mijzelve en behoeven anderen voor het stellen der volmaaktste handelingen slechts de waarheden des geloofs, terwijl ik in mijn nietswaardigheid al dit andere noodig had.

10. — Zij mogen voor zichzelf spreken. Ik verhaal hetgeen met mij geschiedde. Dit toch is mij opgedragen. Zoo het niet goed is, dan moge hij, aan wien dit schrijven gericht is¹⁾ en beter weet dan ik, wat verkeerd is, het verscheuren. Ik smeek hem echter ter liefde Gods, vrij te openbaren, wat ik tot hiertoe over mijn slecht leven heb meegedeeld. Ik geef hiertoe vanaf heden het volste verlot aan al mijn biechtvaders en tot hen behoort ook degene, voor wien dit verhaal bestemd is. Zij mogen dit, zoo zij willen, terstond nog tijdens mijn leven doen, opdat ik niet langer de wereld, die nog iets goeds in mij veronderstelt,²⁾ misleide. En werkelijk, ik zeg het in alle oprechtheid, voor zoover ik thans mijzelve ken, zou dat werkelijk een groote voldoening voor mij zijn.

¹⁾ Pater Petrus Ibañez, Dominicaan van het Sint-Stephanusklooster te Salamanca, doch voor enkele jaren Professor in de Godgeleerdheid in het Sint-Thomasklooster te Avila. Vgl. Engelsche uitgave (Lewis-Zimmerman), Leven, 75 Vgl. ook Hfdst. XI, 12

²⁾ Vgl. Hfdst. XXXI, 17.

11. — Voor hetgeen ik nu verder ga mededeelen, geef ik echter dit verlot niet. Ik wil niet, dat, zoo zij het iemand ter inzage geven, zij zeggen, met wien dit geschiedde noch wie dit schreef. Daarom noem ik ook mijzelve niet en niemand, maar heb ik bij het schrijven al het mogelijke gedaan om niet gekend te worden. Ik vraag dit ter liefde Gods. De naam van zoo geleerde en hoogstaande personen ¹⁾ geeft voldoende gezag aan het goede, dat de Heer in zijn goedgunstigheit mij wellicht deed zeggen. Is er iets goeds in, het is van Hem, niet van mij. Ik ben immers noch geleerd noch heilig van leven noch ook ben ik door personen van wetenschap of anderen onderwezen. Alleen zij, die mij de opdracht daartoe gaven, weten, dat ik dit schrijf. Van dezen is op dit oogenblik niemand hier. ²⁾ Ik moet den tijd daartoe als het ware stelen en kom er slechts met moeite toe. Het schrijven houdt mij van het spinnewiel en men moet bedenken, dat ik in een arm huis ben en drukke bezigheden heb. ³⁾ Al zou de Heer mij ook meer geschiktheid en een beter geheugen hebben gegeven, zoodat ik meer voordeel zou kunnen doen met hetgeen ik heb gehoord en gelezen, op deze wijze zou ik mij toch maar weinig kunnen herinneren. Als ik dan ook iets goeds zeg, wil de Heer dit om een of andere goede reden. Wat verkeerd is, komt van mij en U Eerw. zal goed doen met dit te schrappen.

12. — Noch voor het een noch voor het ander heeft het nut, mijn naam te noemen. Bij mijn leven past het niet, over het goede te spreken, dit is duidelijk en na mijn dood is daarvoor evenmin reden. Het zou slechts het gezag daaraan ontnemen en er geen vertrouwen in doen stellen, wijl het geschreven is door een zoo nietswaardig en slecht persoon. Omdat ik dan ook veronderstel, dat U doen zal, hetgeen ik U ter liefde Gods vraag en de anderen, die het zullen inzien, eveneens, durf ik vrij alles schrijven. Ik zou daarover anders de grootste gewetensangst gevoelen, behalve waar het gold, mijn zonden te belijden. Daarvoor ken ik die gewetensangst niet, maar met betrekking tot het overige zou ik alleen reeds, omdat ik eene vrouw ben, de vleugels laten hangen. Hoeveel te meer dan, nu ik bovendien zoo slecht ben.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XV, 12.

²⁾ Volgens een aantekening van P. Hieronymus Gratianus doelt de Heilige hier op de twee Paters Dominicanen Dominicus Bañez en Garcia de Toledo. Vgl. Inleiding.

³⁾ Vgl. Hfdst. XIV, 12. Zij was toen in het St.-Jozefsklooster te Avila.

13. — Omdat UEerw. er op heeft aangedrongen, dat ik een uiteenzetting zou geven van de gunsten, mij door den Heer in de overweging geschonken, daarom vraag ik U, alwat iets anders is dan het eenvoudig verhaal van mijn leven, slechts voor Uzelf te bewaren, als het tenminste in overeenstemming is met de waarheden van ons H. Katholiek Geloof. Zou het dit niet zijn, verbrand het dan aanstonds. Ik onderwerp mij daaraan bij voorbaat. Ik zal mededeelen, wat met mij geschiedt. Komt het met het geloof overeen, zoo moge U daarmede eenig nut kunnen stichten; doet het dit echter niet, dan moge U mijn ziel uit hare begoocheling verlossen, opdat niet, waar ik meen te winnen, de duivel winst behaalt. De Heer toch weet het, ik zal dit later nog mededeelen,¹⁾ altijd heb ik gezocht naar iemand, die mij licht gaf.

14. — Hoe duidelijk ik ook zal trachten de dingen betreffende het inwendig gebed uiteen te zetten, het zal toch nog duister blijven voor wie in deze dingen geen ondervinding heeft. Ik zal spreken over eenige beletselen, welke mijns inziens het voortgaan op dezen weg verhinderen en over eenige andere dingen, welke gevaar zouden kunnen opleveren. Ik zal slechts zeggen, hetgeen de Heer mij door de ondervinding heeft geleerd en ik nadien nog heb besproken met mannen van groote geleerdheid en met personen, die jaren lang een geestelijk leven leidden. Zij zijn van oordeel, dat Zijne Majesteit mij in de nauwelijks zeven en twintig jaren, dat de Heer mij de genade van het inwendig gebed verleende, niettegenstaande ik zooveel beletselen stelde en dien weg zoo slecht bewandelde, een ondervinding gaf, welke anderen, die in boetvaardigheid en voortdurende beoefening der deugd dien weg gingen, eerst verwierven in zeven en veertig en zeven en dertig jaren.

15. — Hij zij voor alles geloofd en bediene Zich van mij, Zijne Majesteit bezit het recht daartoe. De Heer weet wel, dat ik hiermede niets anders beoog, dan dat Hem weder een weinig lof en dank worde gebracht, wijl men ziet, dat Hij een vuile stinkende mestvaalt herschiep in een tuin met zoo welriekende bloemen. Geve Zijne Majesteit, dat ik ze door mijn zonden niet weder uitrukke en weder worde, wat ik was. Ter liefde Gods bid ik U, dit voor mij te vragen. UEerw. weet beter, dan U mij hier laat mededeelen, wie ik ben.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXIV, 5.

ELFDE HOOFDSTUK,

zij wijst de reden aan, waarom wij niet in korten tijd komen tot een volmaakte liefde Gods; door een vergelijking, door haar ingesteld, begint zij de vier trappen van inwendig gebed te verklaren; zij handelt hier vervolgens over den eersten trap;¹⁾ dit hoofdstuk is zeer belangrijk voor de beginnenden en voor degenen, die geen zoetheid smaken in het inwendig gebed.

1. — Ik spreek thans van degenen, die er toe overgaan, zich in den dienst der liefde te stellen, want niets anders doen wij, wanneer wij het besluit nemen, Hem, die ons zoo innig liefheeft, langs den weg van het inwendig gebed te volgen. Dit is zulk een verheven roeping, dat de gedachte daaraan mij reeds de grootste vreugde doet smaken. Alle slaafsche vrees is daarbij vanaf het eerste oogenblik geweken, zoo wij tenminste op het begin van dien weg wandelen, gelijk van ons geischt wordt. O Heer mijner ziel en mijn Behoud, waarom wilt Gij niet, dat eene ziel, die er toe besluit, U te beminnen, en doet, wat in haar vermogen is om alles te verlaten en zich aldus steeds meer te vervullen van de liefde tot God, ook reeds aanstonds de zoetheid van het bezit dier volmaakte liefde gevoelt? Doch ik spreek verkeerd. Ik moest mijzelve aanklagen en zeggen: waarom willen wij niet? Het ligt immers geheel aan ons, als wij niet terstond de geneugten van dien verheven staat smaken. Als wij tot het volmaakt bezit dier ware liefde Gods geraken, vloeit met haar alle goed ons toe.

2. — Het kost ons echter zooveel en wij zijn zoo traag in ons besluit, ons geheel aan God te geven, dat wij, hoewel wetend, dat Zijne Majesteit ons het genot van zulk een kostbare zaak niet dan voor hoogen prijs wil schenken, toch niet er toe komen, ons in de vereischte gesteltenis daarvoor te brengen. Ik zie zeer goed in, dat er niets is, waarvoor wij hier op aarde een goed van zoo hooge waarde kunnen koopen, maar zoo wij deden, wat wij vermogen, om ons aan niets van dit aardsche te hechten, doch slechts dachten en spraken over den hemel, dan zou ons, dit geloof ik vast, binnen korten tijd dit goed geschonken worden. Maar wij moeten ons, evenals sommige Heiligen deden, in korten

¹⁾ De gewone overweging.

tijd in de vereischte gesteltenis daarvoor brengen. Wij meenen, dat wij alles geven en in werkelijkheid bieden wij God slechts de rente en de vruchten aan, terwijl wij kapitaal en bezit behouden.

3. — Wij besluiten er toe, arm te worden, en dit is zeer verdienstelijk, maar herhaaldelijk wenden wij weder alle zorg en moeite aan om niet slechts het noodzakelijke, doch ook het overtoellige niet te ontberen; wij trachten de gunst van vrienden te winnen, opdat zij ons daarvan voorzien. Opdat ons toch niets ontbreke, brengen wij onszelve in grooter zorgen, ja, wellicht in grooter gevaren, dan wij vroeger leefden, toen wij nog in het bezit van onze goederen waren.

4. — Als kloosterling of als iemand, die begonnen is een geestelijk leven te leiden en de volmaaktheid te beoefenen, schenen wij ook afstand te hebben gedaan van onze eer, maar nauwelijks tast men die in een enkel puntje aan, of wij denken er niet meer aan, dat wij ze reeds aan God ten offer brachten, wij willen ons weder met eere verheffen en strekken als het ware, nadat de Heer met onzen vrijen wil de beschikking daarover scheen te hebben verkregen, weer de handen daarnaar uit. En zoo is het met alle andere dingen.

5. — Wij zoeken zoo de liefde Gods wel op een mooie wijze! Terstond zouden wij die, bij wijze van spreken, met volle handen willen grijpen en tegelijkertijd onze eigen genegenheden aanhouden en geen moeite doen om onze voornemens ten uitvoer te brengen noch beproeven ons boven het aardsche te verheffen. Maar het gaat toch niet goed, tegelijk daarmede veel geestelijke voldoening te smaken. Het eene is, dunkt mij, onvereinigbaar met het andere. Omdat wij niet besluiten kunnen, ineens alles ten offer te brengen, daarom ook wordt ons die schat niet ineens geheel geschonken. Geve de Heer, dat Zijne Majesteit ons dien slechts druppel voor druppel schenkt, al was het ten koste van alle lijden dezer wereld.

6. — Dengenen, dien God de genade en den moed verleent tot het besluit, dit goed met inspanning van alle krachten te verwerven, bewijst Hij de grootste barmhartigheid, want zoo men slechts volhardt, houdt God Zich van niemand terug. Geleidelijk brengt Hij de ziel in zulk een gesteltenis, dat zij tenslotte zegeviert. Ik spreek hier van moed, want in den beginne voert de duivel alle mogelijke

dingen aan, om ons niet metterdaad dien weg te doen inslaan. Hij weet zeer goed, welk een nadeel voor hem daaruit voortvloeit, dat hij dan niet slechts die ziel verliest, maar vele andere tevens. Zoo degene, die dien weg inslaat, met Gods hulp zijn uiterste best doet, tot den top der volmaaktheid te geraken, dan geloof ik nooit, dat hij alleen naar den hemel gaat. Hij zal altijd velen met zich voeren. God wil, dat hij als een goed kapitein soldaten heeft in zijne compagnie.

7. — De duivel stelt hem dan ook zooveel gevaren en moeilijkheden voor, dat er niet weinig maar zeer veel moed en bijzondere hulp van God voor noodig is om niet terug te wijken.

8. — Ik wil hier voor degenen, die er toe besluiten, dit verheven goed¹⁾ na te streven en dit genomen besluit ook willen doorzetten, nog iets meer zeggen over den eersten tijd. Later handel ik nog over het andere, waarover ik in verband met hetgeen men, geloof ik, de mystieke theologie noemt, was begonnen te schrijven.²⁾ De grootste moeilijkheid ondervinden zij juist bij het begin, want de Heer geeft dan slechts het kapitaal, zelve moeten zij daarmede werken. Op de hoogere trappen van het inwendig gebed neemt de genieting de eerste plaats in. Toch moeten allen hun kruis dragen, zoowel zij die onderaan als die middenin en bovenaan staan, al zijn dan ook de kruisen verschillend. Dien weg ging Christus en moeten allen, die Hem volgen, gaan, als zij niet willen afdwalen. Maar wel gelukkig lijden, dat zelfs hier in dit leven zoo overvloedig wordt beloond.

9. — Ik moet hier gebruik maken van een vergelijking. Ik zou dit als vrouw liever niet doen en eenvoudig weg schrijven, wat men mij heeft opgedragen, maar het is voor ongeletterden als ik zoo moeilijk, mij bij het spreken over die geestelijke dingen duidelijk uit te drukken, dat ik er wel iets op moet vinden. En het is zeer goed mogelijk, dat nog meestal de vergelijking niet juist is. Het zien van zulk een domheid zal U een oogenblik afleiding geven. Ik meen die vergelijking reeds hier of daar te hebben gelezen of gehoord, doch weet niet meer waar, noch met welke strekking. Voor mijn doel komt zij mij echter op het oogenblik geschikt voor.

10. — Een beginnende moet zich voorstellen, dat hij in zeer

¹⁾ De volmaakte liefde tot God, waartoe het inwendig gebed de ziel moet brengen.

²⁾ Hfdst. X, 1.

slechten grond, vol onkruid, een tuin gaat aanleggen, waarin de Heer Zich kan verlustigen. Zelf rukt Zijne Majesteit het onkruid uit, hij echter moet er de bloemen in planten. Maar veronderstellen wij, dat dit reeds geschied is, als de ziel er toe besluit, zich aan het inwendig gebed te wijden en met de beoefening daarvan begonnen is. Met Gods hulp hebben wij dan als goede hoveniers te zorgen, dat die plantjes groeien, en er op te letten, ze water te geven. Zij mogen niet dood gaan, integendeel, zij moeten bloemen voortbrengen, zoo welriekend, dat zij Onzen Heer verwikken en Hij Zich derhalve dikwijls in dien tuin komt verlustigen en Zich tusschen de bloemen van deugd komt vermeien.

11. — Laten wij nu eens zien, op welke wijze men dien tuin water kan geven om daaruit te leeren, wat wij hebben te doen, welke moeite wij hebben aan te wenden, of deze niet grooter is dan hetgeen wij daarmede winnen, en hoelang wij daarmede moeten voortgaan. Op vier wijzen, dunkt mij, kan men dien tuin van water voorzien, vooreerst door uit een put het water met een emmer op te halen, hetgeen ons heel wat moeite kost; vervolgens door met een schep rad en bakken het water al draaiende omhoog te brengen, hetgeen ik zelve wel eens deed en dat niet alleen reeds minder moeite kost dan het eerste, maar ook veel grooter hoeveelheid water aanvoert¹⁾); verder doordat een rivier of beek dien tuin water geeft, op welke wijze de grond veel beter wordt gedrenkt en veel overvloediger van water voorzien blijft, men derhalve niet zoo dikwijls heeft te gieten en de tuinier dus veel minder moeite heeft; eindelijk doordat het overvloedig regent en de Heer zelf begiet, zonder dat wij ons eenige moeite hebben te getroosten. Deze laatste is onvergelykelijk van al de besproken wijzen de beste.

12. — Thans moet ik deze vier wijzen van watervoorziening, waarmede men dien tuin, wil hij niet vervallen, moet in stand houden, toepassen op hetgeen ik hier behandel. Mij dunkt, men kan daarmede een verklaring geven van de vier trappen van gebed, waarop de Heer in zijne goedheid van tijd tot tijd mijne ziele voerde. Geve Zijne Goedheid, dat ik dit zoo wete uit te drukken, dat het eenig nut hebbe voor één dergenen, die mij de opdracht tot schrijven

¹⁾ Deze wijze van bevloeiing der velden wordt in Spanje en Zuid-Frankrijk veel toegepast. Op zeer vele boerderijen vindt men een *noria*, gelijk het werktuig in Spanje gewoonlijk genoemd wordt.

gaven. Hem bracht reeds de Heer in vier maanden verder, dan ik kwam in zeventien jaren.¹⁾ Hij had zich beter in de vereischte gesteltenis gebracht en zoo voorzag hij dien bloementuin, zonder dat het hem moeite kostte, op alle vier wijzen van water, al valt ook voor hem de regen nog slechts druppelsgewijze. Het laat zich echter aanzien, dat hij er met de goedheid Gods spoedig door overstroomd zal worden. Als hem mijn wijze van verklaren dwaas schijnt, mag hij daarom lachen, het kan mij slechts genoegschikken.

13. — Van hen, die met het inwendig gebed beginnen, kunnen wij zeggen, dat zij het water nog met een emmer uit den put ophalen. Dit vraagt, gelijk ik zeide, van hun kant heel veel moeite. Zij moeten zich veel inspanning getroosten om in ingetogenheid de aandoeningen hunner zinnen te beheerschen. Daar zij gewoon zijn, zich aan allerlei verstrooiingen over te geven, valt hun dit zeer zwaar. Zij moeten zich er aan gewennen, dat hun niets te zien of te hooren wordt geboden en moeten dit ook in de uren der overweging trachten te verwerklijken. Zij moeten zich in de eenzaamheid begeven en in afzondering nadenken over hun vervlogen leven. Trouwens dit moeten allen veelvuldig doen, zoowel zij, die op den laagsten als die op den hoogsten trap staan, maar, gelijk ik later zal uiteenzetten, kan dat nadenken in meer of mindere mate noodig zijn. In den beginne stemt het ook tot droefheid, dat men niet weet, of men wel berouw heeft over zijne zonden. Wijl zij besloten zijn, God zoo oprecht te dienen, hebben zij dit echter zeker. Zij moeten hun best doen, zich bezig te houden met het leven van Christus, ook al vermoeit dit hun verstand. Tot zoover kunnen wijzelve komen, wel te verstaan, met de hulp van God, want zonder Hem, dit weten wij, kunnen wij zelfs geen goede gedachte vormen.

14. — Dit beginnen vergelijk ik met het water ophalen uit den put. Wilde God steeds, dat zij water vonden! Als wij echter komen om te putten en doen, wat in ons vermogen is, om die bloemen te begieten, dan ligt dit tenminste niet aan ons. En God is zoo goed, dat, wanneer Hij om redenen, aan Zijne Majesteit bekend, wellicht tot ons grooter voordeel, wil, dat de put geen water geeft, en wij toch als goede hoveniers doen, wat wij kunnen, Hij die

¹⁾ Volgens een aantekening van P. Hieronymus Gratianus: P. Petrus Ibañez, vgl. Hfdst. X, 10.

bloemen ook zonder water in het leven houdt en onze deugden doet groeien. Ik versta hier onder het water de tranen en zoo deze ontbreken, de teederheid en het inwendig gevoel van godsvrucht.

15. — Maar wat moet hier degene doen, die vele dagen slechts dorheid, afkeer en tegenzin bij zichzelf ontwaart en zoo weinig lust gevoelt, water te putten, dat hij het geheel zou willen opgeven, als hij niet wist, met dien arbeid aan den Heer van den tuin te behagen en Hem daarmede te dienen, en ook niet begreep, niet slechts al zijn moeite nutteloos te maken, maar ook nog te verliezen, wat hij hoopt verdiend te hebben met zijn troosteloozen arbeid, telkens weer den emmer neer te laten in den put en leeg weer op te halen? Dikwijls zal het hem overkomen, dat hij zijn armen niet meer kan opheffen en geen goede gedachte meer kan vormen, want men begrijpt, met dit water halen aan den put bedoel ik het werken met het verstand.

16. — Maar wat moet, gelijk ik zeg, in dit geval de hovenier doen? Zich verheugen en zich troosten en het als een allergrootste gunst beschouwen, in den tuin van zulk een verheven Gebieder te mogen werken. Daar hij weet, dat hij Hem daarmede genoegen doet, en het zijn bedoeling niet mag zijn, zichzelf, doch slechts Hem te behagen, moet hij Hem hoogst dankbaar zijn voor het vertrouwen, dat Hij in hem stelt, als Hij ziet, hoe hij ook zonder eenig loon te ontvangen, de grootste zorg heeft voor hetgeen hem werd opgedragen. Hij moet Hem zijn kruis helpen dragen en bedenken, dat Hij dit geheel zijn leven deed. Hij moet zijn rijk niet hier beneden zoeken en nooit de overweging achterlaten. Zoo moet hij het besluit vormen, dat, al hield die dorheid ook geheel zijn leven aan, hij Christus toch niet met zijn kruis zou laten vallen.¹⁾

17. — De tijd zal komen, dat hem alles ineens wordt betaald. Hij behoeft geen vrees te hebben, dat zijn arbeid nutteloos is geweest. Hij dient een goeden meester, die steeds het oog op hem gevestigd houdt. Hij make zich geen zorgen over slechte gedachten en bedenke, dat de duivel ook den H. Hieronymus in de woestijn zulke gedachten ingaf.²⁾ Dat lijden kost veel, ik zelve heb het vele jaren

¹⁾ Vgl. Hfdst. XV, 17.

²⁾ Vgl. *S. Hieronymi Epistola XXII ad Eustochium*.

doorstaan. Ik beschouwde het als een gunst des Heeren, als ik één druppel water uit dien gezegenden put mocht ophalen. Ik weet, dat dit lijden allersmartelijkst is en men heeft daarvoor meer moed noodig, zou ik zeggen, dan voor veel ander lijden dezer wereld. Maar ik heb ook duidelijk gezien, dat God het niet zonder groote belooning laat, reeds in dit leven. Want waarlijk, één der uren, welke de Heer mij later Zichzelven te genieten gaf, vergoedde mij alle moeite, welke ik mij gedurende langen tijd moest getroosten om in het inwendig gebed te volharden.

18. — Ik houd het er voor, dat de Heer deze kwellingen en nog vele andere voorkomende beproevingen, veelal in den beginne, doch ook wel later, verzendt om zijn beminnaars op de proef te stellen en, vóór Hij zijn schatten aan hen mededeelt, zekerheid te hebben, of zij in staat zijn, zijn kelk te drinken ¹⁾ en Hem het kruis te helpen dragen. Ik beschouw het als een groot voordeel, dat de Heer ons dezen weg doet gaan en geloof, dat Hij daarmee de bedoeling heeft, ons te doen inzien, hoe weinig wij vermogen. De gunsten toch, welke Hij ons later schenkt, zijn zoo verheven, dat, vóór Hij ons die geeft, Hij ons bij eigen ervaring onze eigen nietigheid wil laten aanschouwen, opdat het ons niet verga als Lucifer.

19. — O Heer, wat zoudt Gij doen, dat niet zou strekken tot grooter welzijn van de ziel, die Gij reeds de uwe weet, die zich onder uwe leiding stelt om U te volgen, waarheen Gij gaat, tot aan den dood des kruises, die besloten is, U dat kruis te helpen dragen en U daarmee niet alleen te laten. Wie zich daartoe besloten ziet, neen, gij allen, die een geestelijk leven leidt, neen, gij hebt niets te vreezen, gij hebt geen reden, bedroefd te zijn. Wie reeds zulk een hoogen trap bereikt heeft, dat hij verlangt, met God alleen te zijn en de verstrooiingen der wereld niet meer zoekt, hij heeft het meeste reeds verricht. Loof daarvoor Zijne Majesteit en vertrouw op de goedheid van Hem, die nog nooit zijn hulp onthield aan degenen, die Hem hun liefde schenken. Sluit uw oogen voor de gedachte: waarom schenkt Hij dezen de godsvrucht na zoo weinige dagen en mij nog niet na zooveel jaren? Gelooven wij, het geschiedt alles tot ons welzijn. Laat Zijne Majesteit ons leiden, langs welken weg het Hem behaagt,

¹⁾ Vgl. Matth. XX, 22.

wij behooren immers niet meer aan onszelve, doch aan Hem. Hij bewijst ons de grootste gunst, als Hij Zich gewaardigt, ons het verlangen in te storten naar den arbeid in zijn tuin. Blijven wij dicht bij den Heer van den tuin. Hij is daar zeker bij ons. Zoo Hij wil, dat bij de eenen die planten en bloemen groeien, door hen in de gelegenheid te stellen, water uit den put te halen, en bij anderen zonder water, wat gaat mij dat aan? Doe, Heer, hetgeen U behaagt. Maak slechts, dat ik U niet beleedige en zoo Gij uit louter goedheid van uw kant mij eenige deugden hebt geschonken, deze niet weer verloren gaan. Gaarne lijd ik, Heer, want Gij hebt ook geleden. Moge, op welke wijze ook, uw wil in mij vervuld worden en Uwe Majesteit niet gedoogen, dat een zoo kostbaar goed als uwe liefde gegeven wordt aan iemand, die U alleen dient ter wille van uw vertroosting.

20. — Men moet in het oog houden — en ik zeg dit, wijl ik het bij ondervinding weet — dat reeds een groot eind weegs door een ziel is afgelegd, als zij den vasten wil heeft, den weg van het overwegend gebed te volgen en zichzelf er toe kan brengen, er niet veel uit te maken en zich noch bijzonder te verheugen noch zich mistroostig te gevoelen, of die vertroosting en teedere aandoeningen van godsvrucht wegblijven, dan wel de Heer ze schenkt. Al struikelt zij ook nog zoo dikwijls, zij behoeft geen vrees te hebben, dat zij zal omkeeren. Haar gebouw wordt op hechten grondslag opgetrokken. De liefde Gods toch bestaat niet in het storten van tranen, in die vertroosting en teedere aandoeningen, dat wij die op de eerste plaats zouden moeten verlangen of ons daarin verheugen, maar in het dienen van God in gerechtigheid, met sterken geest en in ootmoed. Het eerste schijnt mij onzerzijds meer een ontvangen dan een geven.

21. — Voor zwakke en over weinig krachten beschikkende vrouwen, zooals ik, is het, dunkt mij, nuttig, dat God haar onderweg zijn vertroosting mededeelt, gelijk Hij mij thans doet om mij in staat te stellen, sommige beproevingen, welke de Heer wil, dat ik lijd, te doorstaan. Maar dat dienaren Gods, flinke, geleerde en verstandige mannen er zich zorgen over maken, als God hun die godsvrucht niet schenkt, ik mag het niet zien of hooren. Ik zeg niet, dat, zoo de Heer die aan hen schenkt, zij die niet moeten aanvaarden of op hoogen prijs stellen, want de Heer zal dan wel

zien, dat zij goed voor hen is, ik zeg slechts, dat, zoo zij die niet gevoelen, zij dan daarover niet mogen tobben, doch begrijpen moeten, dat, als Zijne Majesteit die niet geeft, zij ook niet noodig wezen zal; zij moeten zichzelf weten te beheerschen en stil verder gaan. Laten zij mij gelooven, ik heb het zelve ervaren; laten zij gelooven, dat het een onvolmaaktheid van hen is en zij aldus niet wandelen in de vrijheid des geestes, maar slechts weifelend de eerste schreden zetten.

22. — Al hecht ik aan het hier gezegde voor de beginnenden veel waarde, omdat het van zoo groot belang is, met een vrijen geest en een vasten wil te beginnen, toch zeg ik dit niet alleen voor hen, maar eveneens voor de anderen. Velen toch beginnen wel, maar weten het niet tot een goed einde te brengen. Ik geloof, dat dit grootendeels komt, omdat zij niet vanaf het eerste begin het kruis omhelzen. Het schijnt hun, dat zij niets tot stand brengen en daarover gevoelen zij zich bedroefd. Als zij niet met hun verstand kunnen werken, beschouwen zij dit als iets ondragelijks en toch wordt wellicht dan juist hun wil gevoed en gesterkt, maar dat willen zij niet inzien.

23. — Wij moeten er aan denken, dat de Heer naar deze dingen niet ziet en al schijnen zij ook verkeerd, zij dit daarom toch niet zijn. Zijne Majesteit kent onze nietswaardigheid en onze slechte natuur beter dan wijzelve. Hij weet, dat die zielen altijd aan Hem zouden willen denken, gaarne Hem altijd zouden beminnen. Welnu, juist dit verlangen, dit besluit wil Hij. Die droefheid, welke wij bij onszelve opwekken, strekt slechts om onze ziel te verontrusten. Wanneer zij eerst in een heel uur niet in staat was eenige vorderingen te maken, kan zij dit in die onrust nog niet in vier. Dikwijls toch — ik heb daarvan veel ondervinding en weet, dat het zoo is, want ik heb er met alle aandacht op gelet en daarover later nog gesproken met personen, die een geestelijk leven leiden — dikwijls komt dit voort van lichamelijke ongesteldheid. Wij zijn soms zoo slecht gesteld, dat die arme gevangene ziel in de ellende van ons lichaam deelt. De veranderingen van het weer en de loop der lichaamssappen zijn dikwijls oorzaak, dat de ziel, zonder dat zij daaraan eenige schuld heeft, niet in staat is tot hetgeen zij wel zou willen, integendeel, op allerlei wijzen heeft te lijden. Hoe meer geweld men haar in die gesteltenis zou aandoen, hoe erger het zou worden en hoe langer haar lijden zou duren.

Men moet onderscheid weten te maken en, als men ziet, dat dit de oorzaak is, die arme ziel niet plagen. Laten zij inzien, dat zij ziek zijn en op het uur der overweging iets anders doen. Dikwijls zal die toestand zelfs eenige dagen aanhouden. Laten zij zich, zoo goed zij kunnen, schikken in die ballingschap, al is het voor een ziel, die God bemint, verschrikkelijk, zichzelf in dien toestand te zien, niet in staat tot hetgeen zij zou willen en dat alleen, omdat zij inwoont bij zulk een slechten huisheer als het lichaam.

24. — Ik zeide, dat men onderscheid moet weten te maken, soms toch is de duivel de oorzaak. Het is derhalve raadzaam, niet altijd, als men zeer verstrooid en de geest verward is, de overweging na te laten, maar evenmin altijd de ziel geweld aan te doen voor iets, waartoe zij niet in staat is. Er zijn ook andere goede werken, bestaande uit uitwendige handelingen, werken van naastenliefde bijvoorbeeld of de geestelijke lezing, maar soms zal zij ook daartoe niet in staat zijn. Laat zij dan ter liefde Gods het lichaam een wijle ter wille zijn, opdat dit later weer langen tijd de ziel diene; laat zij eenig heilig tijdverdrijf zoeken in den omgang met anderen of wat naar buiten gaan, al naar gelang de biechtvader haar zal raden. De ondervinding is in dit geval van veel waarde, want zij zegt, wat goed voor ons is; voor God is het allemaal goed. Zijn juk is zoet¹⁾ en het is van veel belang, de ziel niet, om zoo te zeggen, voort te sleepen. Men leide haar met zachtheid, zij zal dan veel meer vorderingen maken.

25. — Ik herhaal dan ook nogmaals mijn waarschuwing²⁾ en al zou ik die nog dikwijls herhalen, het zou volstrekt niet erg zijn, want het is van het grootste gewicht, dat men zich over dorheid, onrust en verstrooidheid van gedachten noch beangstigd noch bedroefd make. Wie de vrijheid des geestes wil verwerven, moet beginnen, geen vrees te koesteren voor het kruis. Hij zal zien, dat de Heer het zal helpen dragen, dat men daarin groote voldoening zal vinden en zoo uit alles groot voordeel kan trekken. Het is toch duidelijk, dat, als in den put geen water is, wij daarin geen water kunnen brengen. Maar het is ook waar, dat, wanneer er water in is, wij niet mogen veronachtzamen, het te putten, want dan wil de Heer door dit middel onze deugden vermeederen.

¹⁾ Vgl. Matth. XI, 30.

²⁾ Vgl. Hfdst. XI, 16, 18, 20.

TWAALFDE HOOFDSTUK,

zij vervolgt haar verklaring van den eersten trap van het inwendig gebed; zij zegt, hoever wij met de hulp van God uit onszelve kunnen komen en hoe verkeerd het is, den geest tot bovennatuurlijke en buitengewone dingen te willen opvoeren, zoolang God dit niet doet.

1. — In het vorig hoofdstuk ben ik dikwijls afgedwaald tot andere dingen, omdat mij dit noodzakelijk scheen. Ik heb daarin trachten aan te geven, wat wij nog door eigen inspanning kunnen bereiken en hoe wij, wat die eerste aandoeningen van godsvrucht betreft, onszelve eenigermate kunnen vooruitbrengen. Wanneer wij immers overdenken en nagaan, wat de Heer voor ons leed, wekt ons dit op tot medelijden en strekt derhalve de moeite, welke wij daarbij aanwendden, tenslotte tot onze verkwikking en zoo is het ook met de tranen, welke wij daarover storten. De gedachte aan de heerlijkheid, welke ons te wachten staat, aan de liefde, welke de Heer ons toedraagt, aan zijn verrijzenis, zij stemt ons tot vreugde, een vreugde noch geheel geestelijk noch zuiver zinnelijk, doch niettemin heilig. Ook hier schenkt ons onze moeite groote verdiensten.

2. — Zoo is het met alle dingen, welke ons tot godsvrucht opwekken. Gedeeltelijk komen wij daartoe door de werking des verstands, al kan dit niets verdienen of verwerven, dat God het niet geeft. Voor een ziel, die nog niet tot een hooger trap is opgevoerd, is het goed, niet te trachten hooger te stijgen. En laat zij hiermede wel rekening houden, want niets zou haar sneller ten ondergang voeren. Op dezen trap kan zij veelvuldige acten van deugd stellen, en daarin besluiten, veel voor God te doen, zich tot liefde opwekken of haar deugden trachten te versterken. Een boek getiteld: „*De Kunst, God te dienen*”¹⁾ beschrijft dit alles uitvoerig. Voor degenen, die nog op dezen eersten trap staan, is het zeer goed en aanbevelenswaardig, dit boek te lezen, wijl dan hun verstand moet werken.

3. — Zij kan zich verder stellen in de tegenwoordigheid van

¹⁾ *Arte para servir a Dios*, door Pater Alphonsus van Madrid, van de Orde der Minderbroeders, voor het eerst verschenen te Sevilla in 1521, herhaaldelijk herdrukt en ook in het Fransch vertaald.

Christus en zich gewoon maken met de teederste liefde zijn H. Menschheid te beschouwen, Hem altijd bij zich te houden, met Hem te spreken, in haar nooden tot Hem hare toevlucht te nemen, Hem haar leed te klagen en in haar vertroosting, in plaats van Hem daarbij te vergeten, zich daarin met Hem te verheugen. Zij moeten daarbij niet zoeken naar schoon opgestelde gebeden, doch slechts naar woorden, welke hun nooden en verlangens uitdrukken.

4. — Dit is een uitstekende wijze, vorderingen en wel snelle vorderingen te maken en wie zich moeite geeft, steeds in dit kostbaar gezelschap te blijven, daaruit veel voordeel weet te trekken en voor den Heer, dien hij zooveel verschuldigd is, oprechte liefde opvat, hem acht ik reeds ver gevorderd. Wij moeten ons daarom, gelijk ik zeide,¹⁾ geen zorgen maken over dat gevoel van godsvrucht, maar God dankbaar zijn, dat Hij ons het voor-nemen instort, Hem te behagen, al voeren wij dit ook nog slechts aarzelend uit. Het is op alle trappen des gebeds van groot nut, Christus op deze wijze altijd bij zich te hebben, maar voor hen, die op den eersten trap staan, is het een allerkrachtigst middel, vorderingen te maken en spoedig tot den tweeden trap van het inwendig gebed te geraken; de meer-gevorderden helpt het zich beveiligen tegen de gevaren, waarin de duivel hen zou kunnen brengen.

5. — Zoover kunnen wij uit eigen krachten komen. Wie hooger zou willen stijgen en den geest zou willen opvoeren tot het smaken van geneugten, welke hem niet geschonken worden, hij zal naar mijne meening het eene met het andere verliezen.²⁾ Dit toch is bovennatuurlijk en zoodra het verstand niet langer werkzaam is, blijft de ziel in verlatenheid en groote dorheid achter. Het gebouw moet geheel op den grondslag der nederigheid worden opgetrokken. Naarmate wij derhalve dichter tot God naderen, moeten wij ook in deze deugd grooter vorderingen maken. Geschiedt dit niet, dan is al onze moeite vergeefs. Het schijnt mij een soort van hoogmoed toe, uit onszelve hooger te willen stijgen, want als wij bedenken, wie wij zijn, dan moeten wij inzien, dat God ons reeds

¹⁾ Hfdst. XI, 20, 25.

²⁾ Hij verkrijgt niet de vrucht der beschouwing door God aan de ziel in het gebed van rust geschonken en verliest de vrucht van de natuurlijke beschouwing des verstands. Vgl. Franciscus a S. Thoma, *Medulla Mystica* tr. IV, c. XI, n. 69.

buitenmate veel schenkt, als Hij ons zoo dicht bij Zich laat komen.

6. — Men meene echter niet, dat ik hiermede bedoel, dat het verstand niet zou mogen opstijgen tot de overweging van de meest verheven dingen des hemels of van God, van de heerlijkheid, welke wij daar zullen aanschouwen, of van Gods groote wijsheid. 't Is waar, zelve deed ik dit nooit. Ik was daartoe, gelijk ik gezegd heb,¹⁾ niet in staat en vond mijzelve zoo slecht, dat God mij de genade gaf, in te zien, dat ik reeds niet weinig waagde met over de dingen dezer wereld te durven overwegen. Hoeveel te meer gold dit dan voor de dingen des hemels. Andere personen echter kunnen daaruit groot voordeel trekken, vooral indien zij eenige studiën hebben gemaakt. Dit laatste is naar mijne meening voor deze oefening een groot voordeel, zoo de kennis tenminste gepaard gaat met nederigheid. Eenige dagen geleden zag ik dit nog bij eenige mannen van wetenschap. Eerst kort geleden waren zij met deze oefening begonnen en reeds hebben zij groote vorderingen gemaakt. Dit doet mij dan ook zoo vurig verlangen, gelijk ik later nog zal mededeelen,²⁾ dat velen hunner een geestelijk leven leiden.

7. — Als ik zeg, dat men zelf niet hooger moet stijgen, zoolang God ons niet omhoog voert, dan is dit geestelijke taal. Wie eenige ondervinding in deze dingen heeft, zal mij wel begrijpen. Begrijpt men het zoo niet, dan weet ik niet, hoe ik mij zou moeten uitdrukken.

8. — In de mystieke Theologie, waarover ik begonnen was te spreken,³⁾ houdt het verstand op nog arbeid te verrichten, wijl God dien arbeid opheft, gelijk ik later, zoo ik kan en God mij daartoe zijn genade verleent,⁴⁾ uitvoeriger zal verklaren. Ik wil slechts zeggen, dat wij het zelve niet moeten wagen of er aan mogen denken, dien arbeid op te heffen en niet moeten ophouden met ons verstand werkzaam te zijn. Wij zouden zien, hoe dom wij deden en hoe koud het ons zou laten. Wij zouden noch op de eene noch op de andere wijze iets bereiken. Wanneer echter de Heer dien arbeid opheft en het verstand doet rusten, dan geeft Hij het zooveel te aanschouwen, dat het in verrukking

¹⁾ Hfdst. IV, 10.

²⁾ Hfdst. XXXIV, 9 vgl. Hfdst. XI, 12.

³⁾ Hfdst. X, 1.

⁴⁾ Hfdst. XVIII, 1 vv. Vgl. ook haar verklaring van den tweeden en derden trap.

geraakt en daardoor geheel in beslag is genomen, dan doet Hij het in den tijd van een „Ik geloof in God den Vader” zonder redeneering meer begrijpen, dan wij met allen toelig ter wereld in staat zijn in vele jaren uit onszelve te achterhalen.

9. — Het is een dwaasheid, de vermogens zijner ziel te willen bezighouden en tegelijk te meenen die vermogens rust te kunnen doen genieten. En ik zeg opnieuw, dat het een bewijs is van niet groote nederigheid, al zal men dat zoo niet inzien. Al doen wij daarmede geen zonde, wel zullen wij de nadeelige gevolgen daarvan onder vinden, want al onze moeite is vergeefs. De ziel is tenslotte geheel onbevredigd op dezelfde wijze als iemand, die, tot een sprong gereed, van achteren wordt vastgegrepen. Zij meent alle krachten te hebben ingespannen en ziet zich niettemin geen stap nader tot hetgeen zij wilde bereiken. Zoo iemand daaraan zijn aandacht zou willen schenken, zou hij aan zijn geringe vorderingen kunnen zien, dat er, gelijk ik zeide,¹⁾ nog iets hapert aan zijn nederigheid. Want deze deugd heeft de uitmuntende eigenschap, dat geen handeling, welke zij vergezelt, de ziel onvoldaan laat. Ik meen mij thans duidelijk te hebben uitgedrukt, maar wellicht nog slechts voor mijzelve. Moge de Heer hun, die dit zullen lezen, de oogen openen door het hen zelve te doen ervaren. Al geschiedt dit ook in slechts geringe mate, zij zullen mij terstond begrijpen.

10. — Vele jaren verkeerde ik in een toestand, dat hoeveel ik ook las, ik van alles toch niets vermocht te begrijpen en als de Heer mij soms eenig begrip daarvan schonk, dan kostte mij toch de geringe arbeid der geestelijke lezing zooveel, dat ik geen woorden weet te vinden om er een voorstelling van te geven. Wanneer Zijne Majesteit dit wil, dan doet Hij in één oogenblik alles begrijpen op een wijze, waarover ik verbaasd sta. Eén ding kan ik in alle waarheid zeggen: ik sprak over deze dingen met vele geestelijke personen en zij beproefden ook mij eenig begrip te geven van hetgeen de Heer mij schonk, opdat ik in staat zou zijn, het mee te deelen, maar waarlijk, mijn domheid was zoo groot, dat het mij weinig of niets baatte.

11. — Zijne Majesteit zij boven alles geloofd, dat Hij steeds mijn leermeester heeft willen zijn, al vervult het mij met schaamte, dat ik dit in alle waarheid zeggen mag. Hij wilde, dat ik niets anders

¹⁾ Hfdst. XII, 5.

te doen had dan dankbaar te zijn. Zonder dat ik het wilde, zonder dat ik het vroeg — ik was in deze dingen, waar het juist een deugd was geweest, het te zijn, niet nieuwsgierig, wel waar het andere nietswaardige dingen gold — wilde God mij in één oogenblik alles met de grootste helderheid doen inzien, zoo zelfs, dat ik in staat was mij uit te drukken op een wijze, dat men er zich ten zeerste over verwonderde. Ik zelve stond daarover nog meer verwonderd dan mijn biechtvaders, want ik wist beter, hoe dom ik in deze dingen was. Dit is nog slechts kort geleden en zoo doe ik ook geen moeite om hetgeen de Heer mij niet heeft doen kennen, nog te onderzoeken, tenzij waar het mijn geweten geldt.

12. — Ik herhaal nogmaals mijne waarschuwing, dat het van het grootste belang is, den geest niet hooger te doen stijgen, zoolang de Heer — en dit erkent men dadelijk — hem niet omhoog voert. Vooral voor de vrouwen zou dit zeer verkeerd zijn, wijl de duivel bij haar lichter bedriegelijke voorstellingen zal kunnen opwekken. Ik houd het echter niettemin voor zeker, dat de Heer den duivel niet zal toelaten, eenig nadeel toe te brengen aan dengene, die in allen ootmoed tot Hem tracht te naderen. Integendeel, juist uit hetgeen de duivel zal doen om naar zijn meening diens ondergang te bewerken, zal deze grooter nut en voordeel trekken.

13. — Wijl de meesten den weg der beginnenden bewandelen en de gegeven waarschuwingen zoo uitermate belangrijk zijn, heb ik daarover zoo in den breedte uitgewijd. Zij zullen ook in andere boeken en, ik wil dit gaarne toegeven, beter zijn beschreven. Dat ik daarover heb gehandeld, maakt mij in hooge mate verlegen en beschaamd, hoewel nog niet in die mate, als wel passen zou. Gezegend zij de Heer boven alles, dat Hij wil en toelaat, dat iemand zooals ik over zijne dingen spreekt en nog wel over dingen van zoo verheven aard en strekking.

DERTIENDE HOOFDSTUK,

zij vervolgt haar verklaring van den eersten trap van het inwendig gebed en geeft raad in eenige bekoringen, welke de duivel ons daarop pleegt in te geven; zij geeft met betrekking daartoe eenige wenken; het hier gezegde is van groot nut.

1. — Het scheen mij dienstig, iets te zeggen over eenige bekoringen, welke, gelijk ik ervaren heb, de beginnenden plegen te overvallen en waarvan enkele ook bij mijzelve opkwamen; verder eenige wenken te geven met betrekking tot dingen, welke mij noodzakelijk schijnen. Men doe zijn best, in den beginne met vrijheid en opgewektheid voort te gaan. Er zijn personen, die al hun godsvrucht meenen te verliezen, als zij slechts een weinig minder zorgen en lijden ondervinden. Het is echter goed, steeds eenig wantrouwen voor zichzelf te koesteren en nooit zooveel vertrouwen in zichzelf te stellen, dat men zich zou blootstellen aan een gelegenheid, waarin men God pleegt te beledigen. Zoolang men niet geheel in de deugd bevestigd is, blijft dat wantrouwen dringend noodig. Niet velen vermogen zulk een hoogen trap van deugd te bereiken, dat zij zich zonder zorg kunnen blootstellen aan gelegenheden, welke hun natuurlijke neigingen streelen. Zoolang wij leven, zal het altijd goed zijn, al was het slechts ter beoefening van de nederigheid, rekening te houden met onze armzalige natuur. Maar, gelijk ik reeds zeide,¹⁾ er zijn ook vele dingen, waarin men vrij eenige verstrooiing mag zoeken, al zou dit alleen maar zijn, om zich daarna met nieuwen ijver aan het gebed te kunnen wijden.

2. — In al deze dingen heeft men de gave des onderscheids noodig. Wij moeten een groot vertrouwen hebben, want het is allernuttigst, ons bij onze voornemens en begeerten niet te zeer te beperken, integendeel, wij moeten vertrouwen stellen in God. Als wij onszelven een weinig geweld aandoen, zullen ook wij kunnen komen, waartoe met zijne hulp vele Heiligen mochten geraken, al gaat dat niet ineens. Indien zij nooit het voornemen daartoe hadden gevormd of het vaste besluit hadden gemaakt, dit geleidelijk ten uitvoer te brengen, zij zouden nooit tot hun verheven staat zijn opgeklommen.

¹⁾ Hfdst. XI, 24.

3. — Zijne Majesteit wil moedige zielen. Van haar houdt Hij, mits zij nederig zijn en zonder vertrouwen in zichzelf. Ik heb nog nooit gezien, dat op den weg des gebeds een ziel in deze gesteltenis laag bij den grond bleef. Ik heb echter ook een ziel, die onder schijn van nederigheid haar lafheid verborg, ook in vele jaren, niet zien komen, waartoe de eersten in slechts enkele jaren opstegen. Het is verwonderlijk, hoeveel voordeel het geeft, zich op dezen weg tot groote dingen op te wekken. Al bezit de ziel daartoe op het oogenblik niet de noodige kracht, het doet haar toch vliegen. Het brengt haar ver, al is het dan ook als een vogeltje, dat nog slecht in de veeren zit, dra moede wordt en telkens weer moet rusten.

4. — Ook hield ik mij dikwijls voor, wat de H. Paulus zegt, dat men in God alles vermag.¹⁾ Zeer goed zag ik in, dat ik uit mijzelf tot niets in staat was. Dit hielp mij veel. Ook herhaalde ik dikwijls de woorden van den H. Augustinus: „Heer, geef mij de kracht tot hetgeen Gij beveelt en beveel mij, wat Gij wilt.”²⁾ Ik overdacht dikwijls, hoe de H. Petrus er niets mede verloor, dat hij zich in het water stortte, al begon hij later ook bevreesd te worden.³⁾ Die eerste besluiten zijn van zeer veel waarde. Niettemin moet men op dezen eersten trap van gebed gematigd te werk gaan en zich laten leiden door het verstandig oordeel en inzicht van zijn leidsman. Men moet echter toezien, als zoodanig iemand te kiezen, die ons geen padden leert worden noch tevreden is, als de ziel alleen de kunst verstaat, hagedissen te vangen. Altijd moet de ootmoed ons leiden en ons doen inzien, dat wij de krachten daartoe niet aan onszelve ontleenen.

5. — Het is evenwel noodig, dat wij weten, hoe onze nederigheid behoort te zijn, want ik geloof, dat de duivel aan degenen, die zich op het inwendig gebed toeleggen, veel nadeel berokkent en hen belet, vele vorderingen te maken, door hen een verkeerd begrip van de nederigheid in te storten. Het schijnt ons hoogmoed toe, groote begeerten te koesteren, de Heiligen te willen navolgen en naar het martelaarschap te verlangen. Aanstonds zegt de duivel ons en beproeft hij ons te doen inzien, dat de

¹⁾ *Brief a. d. Philipp.* IV, 13.

²⁾ „Da quod jubes, et jube quod vis.” *Belijdenissen*, Bk. X, hfdst. 29.

³⁾ *Matth.* XIV, 30.

dingen, door de Heiligen gedaan, zijn te bewonderen, maar dat wij, zondige menschen, zoo iets niet behoeven te doen. Ik zeg dit ook, maar men moet onderscheid weten te maken tusschen hetgeen wij te bewonderen en hetgeen wij na te volgen hebben. Het zou niet goed zijn, dat iemand, die zwak en ziekelijk is, zichzelf veel vasten en strenge boetvaardigheid zou opleggen, naar de woestijn zou trekken, waar hij niet zou kunnen slapen noch iets eetbaars vinden zou, of andere dergelijke dingen zou beginnen.

6. — Wij moeten er evenwel aan denken, dat wij met de hulp van God wel in staat zijn, met een weinig inspanning onzerzijds onszelve te brengen tot groote verachting van de wereld, tot minachting van alle eer, tot onthechting van hetgeen wij bezitten. Doch wij zijn zoo enghartig, dat wij het meenen te besterven, als wij een weinig minder zorg aan ons lichaam besteden en die aan de ziel wijden. Dan meenen wij dadelijk, dat het voor het leiden van een ingetogen leven goed is, alwat wij behoeven, in ruime mate te bezitten, wjl de zorgen daarover ons bij de overweging zouden storen. Ik betreur het ten zeerste, dat wij zoo weinig vertrouwen in God en zoo groote liefde tot onszelve koesteren, dat die zorg ons nog hindert. Het is echter zoo. Zoolang de ziel nog zoo weinig, niet verder dan dezen eersten trap, is gevorderd, bezorgen ons verschillende nietigheden evenveel last als anderen groote en belangrijke dingen. En dan halen wij ons nog in het hoofd, dat wij geestelijke menschen zijn.

7. — Die wijze van vooruitgaan schijnt mij een poging, lichaam en ziel met elkander te verzoenen, eenerzijds niet in zijn rust en gemak gestoord te worden, anderzijds toch ook God te genieten. En men slaagt daarin tenslotte, tenminste als men braaf blijft leven en trouw de deugd beoefent. Men gaat vooruit, maar met de stappen van een kip. Tot de vrijheid des geestes komt men op die wijze nooit. Deze wijze van gaan schijnt mij goed voor den staat der gehuwden. Zij moeten hun roeping volgen. Maar voor den geestelijken staat acht ik het in geen deele wenschelijk, op deze wijze vooruit te willen gaan. Men zal er mij ook nooit van overtuigen, dat het goed is. Ik heb in dit punt te veel ervaring. Nog steeds zou ik op die wijze voortgaan, zoo de Heer mij in zijn goedheid niet een anderen korteren weg had getoond.

8. — Ook toen echter waren mijn voornemens wel steeds groot,

maar, gelijk ik zeide,¹⁾ ik wilde mij op het gebed toelleggen en tegelijk een behagelijk leven leiden. Had toen iemand mij geholpen en geleerd, omhoog te vliegen, ik geloof, ik zou alle moeite hebben gedaan, om die voornemens in daden om te zetten. Ter oorzaak onzer zonden hebben echter slechts weinigen geen geheel verkeerd inzicht in deze dingen. Men kan ze tellen. Ik beschouw dit dan ook als een der voornaamste redenen, waarom zij, die het inwendig gebed beginnen te beoefenen, niet sneller tot hooge volmaaktheid geraken. De Heer toch onthoudt ons zijn hulp niet. Het ligt niet aan Hem, dat wij niet hooger stijgen. Wij zelve schieten te kort en zijn te traag.

9. — Men kan ook de Heiligen navolgen door de eenzaamheid te zoeken, het stilzwijgen te bewaren en door vele andere dingen, welke het leven niet kosten aan die akelige lichamen. Deze willen zoo naar eisch en orde worden behandeld, dat met de eischen der ziel geen rekening kan worden gehouden en dezer orde wordt verstoord. En de duivel draagt er nog toe bij om het lichaam ongeschikt te maken, zoodra hij maar eenige vrees of aarzeling bij ons ontwaart. Hij ziet niets liever dan die vrees, want deze brengt ons in den waan, dat alles ons het leven en de gezondheid zal benemen. Hij doet ons zelfs vreezen, dat de gave der tranen tot blindheid zal leiden. Ik heb dit zelve ondervonden en daarom weet ik het. Maar ik weet niet, of wij beter gezicht en gezondheid kunnen verlangen dan het verlies daarvan ter wille dezer tranen. Daar ik zeer zwak ben, was ik daardoor altijd gebonden en was ik tot niets in staat, totdat ik besloot, niets meer uit mijn lichaam en mijn gezondheid te maken. En ook nu doe ik nog weinig.

10. — Nadat God mij echter die list des duivels deed doorzien, zeide ik hem, als hij mij weder voorstelde, dat ik mijn gezondheid zou verliezen: Er is weinig aan gelegen, of ik ook sterf. — Ja, maar... een rustig leven. ... Ik heb geen rustig leven noodig, slechts het kruis. En zoo nog andere dingen. Ik zag duidelijk, dat, al was ik inderdaad zeer zwak, het toch in vele gevallen niets anders was dan een bekoring van den duivel of een te groote gevoeligheid van mijn kant... Toen ik mij dan ook later niet meer zoo ontzag en verzorgde, was ik veel gezonder. Het is voor degenen, die met de beoefening van het inwendig gebed beginnen,

¹⁾ Hfdst. VII, 27, 31.

in den eersten tijd van veel belang, alle vrees uit hun gedachte te verbannen. Laat men mij hierin gelooven, want ik weet het bij ondervinding en onder dit opzicht kan het zijn nut hebben gehad, deze tekortkomingen van mijzelve te belijden. Men moge aan mij een waarschuwend voorbeeld nemen.

11. — Zeer dikwijls komt ook nog een andere bekoring voor. Men zou, zoodra men zelf de rust en het genot van het geestelijk leven is beginnen te genieten, allen een geestelijk leven willen zien leiden. Deze wensch is niet verkeerd, maar het zou wel eens niet goed kunnen zijn, dien te willen verwezenlijken, tenminste als het niet met veel verstand geschiedt en zonder aanstellerij. Het mag niet den schijn hebben, dat men anderen zou willen onderrichten. Wie onder dit opzicht eenig goed zou willen doen en anderen niet in bekoring wil brengen, moet zelf zeer vast staan in de deugd. Ik weet dit te goed, want ik heb het zelve ervaren, toen ik, gelijk ik reeds verhaald heb,¹⁾ mijn best deed, ook anderen het inwendig gebed te doen beoefenen. Van den eenen kant toch zagen zij mij hoog opgeven van het verheven goed, in de beoefening van het inwendig gebed gelegen, maar van den anderen kant zagen zij mij al zeer arm aan deugden. Dat ik niettemin dit gebed beoefende, bracht hen in bekoring, zij begrepen er niets van. En wel met reden, gelijk zij mij later kwamen zeggen. Zij begrepen niet, hoe het eene met het andere kon samengaan en dit was oorzaak, dat zij niet voor verkeerd hielden, wat dit voor haar wel degelijk was. Zij zagen immers, dat ik het eveneens deed en beschouwden dit in mij als iets goeds.

12. — Zoo doet de duivel. Hij schijnt voordeel te trekken uit de deugden, welke wij bezitten, en daardoor, zooveel hij kan, het kwaad, door hem beoogd, als geoorloofd te doen beschouwen. Hoe gering dit kwaad ook moge zijn, waar het een geheele kloostergemeente geldt, moet hij daarmee veel bereiken. Hoeveel meer bereikte hij, nu ik zooveel verkeerde dingen deed. Zoo kwam het, dat gedurende vele jaren slechts drie zusters²⁾ nut deden met

¹⁾ Vgl. Hfdst. VII, 16.

²⁾ Volgens de aantekeningen van P. Hieronymus Gratianus waren dit Zr. Maria v. d. H. Paulus, Zr. Anna v. d. Engelen en haar nicht Maria de Cepeda. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius) I, 95. Volgens anderen is hier sprake niet van drie zusters, maar in het algemeen van drie personen en moet men tot hen zeker haar vader rekenen. Vgl. Hfdst. VII, 16.

hetgeen ik haar zeide, nadat de Heer echter mijn deugd bevestigd had, in den loop van slechts twee of drie jaren velen voordeel daaruit trokken, gelijk ik later nog verhalen zal.¹⁾

13. — Maar afgezien hiervan is aan dezen ijver nog een ander groot nadeel verbonden en wel, dat de ziel zelve achteruit gaat. Wij moeten derhalve in den beginne voor alles ons best doen, slechts zorg te hebben over onszelve en ons voor te stellen, dat er op aarde niets is dan God en onze ziel. Dit is voor haar het beste.

14. — Er is ook nog een andere bekoring. Als alle andere komt ook deze onder schijn van verlangen naar de deugd, zoodat men wel moet toezien en op zijn hoede moet wezen. Deze bekoring bestaat daarin, dat wij ons bedroefd gevoelen over de zonden en tekortkomingen van anderen. De duivel stelt het voor, dat die droefheid niets anders is dan de begeerte, dat God niet worde beleedigd, en ijver voor zijn eer. Terstond zouden zij daarin verbetering willen brengen. Dit verontrust hen zoozeer, dat het hun de overweging belet. Het grootste nadeel is echter hierin gelegen, dat zij het beschouwen als een deugd, als een volmaaktheid, als vurigen ijver voor de eer van God. Ik spreek hier niet van de droefheid, welke men gevoelt, zoo men iets, dat duidelijk zonde is, in een kloostergemeente gewoonte ziet geworden of zoo men het nadeel aanschouwt, dat de Kerk ondervindt van die ketterijen, waardoor wij zooveel zielen zien verloren gaan. Deze droefheid is zeer goed en wijl zij goed is, brengt zij de ziel ook niet in onrust. Het veiligst is het intusschen voor de ziel, die het inwendig gebed wil beoefenen, over andere dingen en menschen, welke en wie dan ook, geen zorgen te koesteren en slechts te denken aan zichzelf en niets te willen dan God behagen. Dit is verreweg het beste.

15. — Als ik alle fouten moest opsommen, welke ik zag begaan in vertrouwen op de goede meening Laten wij altijd de deugden en goede eigenschappen, welke wij in anderen zien, voor oogen houden en door onze eigen ellende te beschouwen, hun gebreken niet zien. Al doen wij dit niet aanstonds volmaakt, zoo wij op deze wijze te werk gaan, winnen wij toch een groote deugd, nl. dat wij anderen beter achten dan onszelve. Op deze wijze komen wij daartoe, natuurlijk, zoo God ons helpt, want zijn

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXI, 7; XXXVIII, 4 en XXXIX, 14.

hulp is bij alles noodig. Ontbreekt ons deze, dan is al onze moeite vergeefs. Wij moeten Hem bidden, ons die deugd te schenken, want, als wij van onzen kant de noodige moeite daarvoor aanwenden, onthoudt Hij zijne hulp aan niemand.

16. — Zij, die goed met hun verstand redeneerend kunnen werken en uit één gedachte vele andere gedachten en voorstellingen afleiden, moeten weder de volgende waarschuwing ter harte nemen. Zij, die niet met hun verstand werkzaam kunnen blijven, gelijk dit mij geschiedde, hebben geen waarschuwing noodig, tenzij dat zij geduld moeten hebben, totdat de Heer hun stof en licht geeft. Want uit zichzelf kunnen zij zoo weinig, dat hun verstand hen eer hindert dan helpt.

17. — Om dus terug te keeren tot degenen, die met hun verstand redeneerend kunnen werken, ik zeg hun, dat zij daaraan toch niet allen tijd mogen besteden. Wel is dit zeer verdienstelijk, maar, omdat deze wijze van bidden hun veel voordeelen oplevert, meenen zij geen Zondag te moeten vieren, geen tijd, waarin men zich van werken moet onthouden. Dit schijnt hun aanstonds tijdverlies, maar ik beschouw dit verlies als een groote winst. In plaats daarvan moeten zij zich, gelijk ik zeide,¹⁾ voorstellen, zich in de tegenwoordigheid van Christus te bevinden en zonder het verstand te vermoeien, met Hem spreken en genieten van zijn bijzijn. Zij moeten geen moeite doen om mooie zinnen te vormen, maar eenvoudig zeggen, wat zij noodig hebben en hoeveel recht God heeft, hen niet in zijne tegenwoordigheid te dulden. Alles op zijn tijd, het eene na het andere, opdat de ziel niet moe worde, altijd dezelfde spijs te eten. Beide spijzen zijn smakelijk en versterkend. Zoo de smaak zich gewoon maakt daarvan te eten, zullen zij ons veel krachten geven, leven schenken en de ziel groote vorderingen doen maken.

18. — Ik zou mij gaarne duidelijker uitdrukken, want al deze dingen over het inwendig gebed zijn moeilijk te begrijpen en als men geen leermeester heeft, is het zeer moeilijk, zich daarvan een juist begrip te vormen. Al zou ik daarom ook korter willen zijn, en al zou het ook voor het scherper verstand van hem, die mij de opdracht tot schrijven gaf, voldoende zijn, deze dingen slechts aan te stippen, mijn domheid maakt het mij onmogelijk, dingen, aan welker juiste uiteenzetting zooveel is gelegen, in weinig

¹⁾ Hfdst. XII, 3.

woorden uit te drukken en duidelijk te maken. Wilt ik zelve zoo veel moeite heb gehad, heb ik medelijden met degenen, die in den beginne alleen op boeken zijn aangewezen, want het is verwonderlijk, hoeveel de voorstelling, welke men zich uit de boeken maakt, verschilt van hetgeen men later bij eigen ervaring aanschouwt.

19. — Om terug te keeren tot hetgeen ik besprak, stellen wij ons voor, dat wij een voorval uit het Lijden overwegen, laten wij zeggen, het oogenblik, toen de Heer aan de geesekolom stond. Het verstand gaat dan na, of de Heer ons daar ook leert, om welke reden dit geschiedde, welke hevige smarten en droefheid Zijne Majesteit in die verlatenheid gevoelde en vele andere dingen, welke daaruit, zoo men in staat is met het verstand redeneerend werkzaam te zijn of geletterd is, kunnen worden geput. Met deze wijze van overwegen moeten allen beginnen, voortgaan en eindigen, het is een uitstekende en veilige weg, zoolang de Heer hen niet tot andere bovennatuurlijke dingen opvoert.

20. — Ik zeg „allen”, want vele zielen trekken meer voordeel uit andere overwegingen dan uit die over het Heilig Lijden. Gelijk er in den hemel vele woningen zijn, zoo leiden daarheen ook vele wegen. Sommige personen trekken veel nut uit een beschouwing van de hel, anderen voelen zich door de gedachte aan de hel terneergedrukt en trekken meer voordeel uit de beschouwing van den hemel, weer anderen uit die van den dood. Eenigen zijn zoo week van harte, dat de aanhoudende gedachte aan het Lijden hun zwaar zou vallen, terwijl zij zich gesterkt gevoelen en vooruitgang bespeuren bij de beschouwing, hoe machtig en groot God zich toont in zijne schepselen, hoeveel liefde Hij ons toedraagt, hoe Hij in alle dingen ons een beeld van Zichzelven te aanschouwen geeft. En het is zeker wonderbaar goed, op deze wijze te werk te gaan, maar toch mag men niet nalaten, herhaaldelijk ook het Lijden en het Leven van Christus te beschouwen, want daardoor is alle goed tot ons gekomen en komt dit nog tot ons.

21. — Om wel te kunnen onderscheiden, wat hen het meest vooruit brengt, hebben degenen, die pas beginnen, leiding noodig. Zij hebben dringend behoefte aan een leidsman. Deze moet echter eenige ervaring bezitten. Ontbreekt hem die, dan kan hij grootelijks

dwalen en eene ziel leiden zonder haar te begrijpen, zonder haar bovendien zelve tot inzicht in haar toestand te laten geraken. Zij weet immers, dat het zeer verdienstelijk is, zich aan haar leidsman te onderwerpen en durft daarom niet afwijken van hetgeen deze haar voorschrijft. Ik heb zielen aangetroffen, geheel ontmoedigd en ter neer geslagen, omdat het dengenen, die haar leidden, aan ervaring ontbrak. Ik had medelijden met haar. Eén dezer wist niet meer, wat zij moest beginnen. Zulke meesters, zonder inzicht in het geestelijk leven, kwellen lichaam en ziel en houden allen vooruitgang tegen.

22. — Eén dezer zielen deelde mij mede, dat haar bestuurder haar sinds acht jaren gebonden hield en haar niet toeliet, in hare overwegingen iets meer te zoeken dan de kennis van zichzelf. Toch had de Heer haar reeds opgevoerd tot het gebed van rust. Zij leed op die wijze veel.

23. — Zeker, de oefening der zelfkennis mag men nooit nalaten en op den weg des gebeds vindt men nooit een ziel, zoo, als een reus, boven allen uitgegroeid, dat zij er geen behoefte meer aan heeft, dikwijls als een kind het eerste voedsel weer te drinken. Men vergeet dit nooit. Misschien zal ik het nog dikwijls herhalen,¹⁾ want het is van het grootste belang. Geen trap van het inwendig gebed is zoo verheven, dat het niet dikwijls noodig is, terug te keeren tot het begin. De beschouwing zijner zonden en de kennis van zichzelf zijn het brood, dat, zoolang men op dezen weg is, gegeten moet worden bij alle spijzen, hoe fijn deze ook mogen zijn. Zonder dit brood kan men zich niet staande houden. Maar men moet het eten met mate en als eene ziel zich geheel overgegeven ziet en duidelijk erkent, dat zij niets goeds heeft van zichzelf, als zij zich voor een zoo verheven koning met schaamte vervuld ziet en beseft, hoe weinig zij weergeeft in vergelijking met hetgeen zij verschuldigd is, wat heeft zij dan nog noodig, daarmee tijd te verliezen. In plaats daarvan moeten wij ons dan bezig houden met andere dingen, door den Heer ons voorgesteld. Er is geen reden voor, dit niet te doen, want Zijne Majesteit weet beter dan wij, welke spijze het beste voor ons is.

24. — Het is derhalve van veel belang, dat de zielbestuurder een verstandig man is, d.w.z. begaafd met een goed inzicht, verder een man

¹⁾ Vgl. Hfdst. XV, 20.

van ervaring. Het is zeer veel waard, zoo hij bovendien een man is van wetenschap. Maar kan men niet iemand vinden, die deze drie eigenschappen in zich vereenigt, dan zijn de twee eerste de voornaamste. Wanneer het noodig is, kan men zich altijd nog in verbinding stellen met geleerde mannen. Ik meen zelfs, dat, als de bestuurders zelve het inwendig gebed niet beoefenen, hun wetenschap den beginnenden weinig voordeel zal aanbrengen. Ik wil hiermede echter niet zeggen, dat ook de beginnenden geen voeling moeten hebben met geleerde personen, want is een ziel in het begin niet op den goeden weg, dan zou ik haar liever de overweging in het geheel niet zien beoefenen. De wetenschap is van zeer veel gewicht. Zij leert ons dingen kennen, waarvan wij weinig wisten, zij geeft ons licht, zij zegt ons, welke waarheden de H. Schrift ons leert en doet ons aldus verrichten, hetgeen wij verplicht zijn. En van domme godsvruchten verlosse ons God.

25. — Ik wil beproeven dit nog duidelijker te maken, alhoewel ik vrees, er te veel bij te halen. Ik zeide het reeds,¹⁾ het is altijd een gebrek van mij geweest, dat ik mij slechts met een grooten omhaal van woorden weet uit te drukken. Laat, om een voorbeeld te noemen, eene zuster beginnen, het inwendig gebed te beoefenen. Indien een onervaren man haar bestuurt, zal deze, zoo hem dit invalt, haar wellicht te verstaan geven, dat het beter is, aan hem dan aan haar overste te gehoorzamen. Hij zal dit niet doen met een verkeerde bedoeling, maar hij zal denken, dat dit werkelijk zoo is. Als hij geen kloosterling is, zal hij meenen, dat het zoo behoort. Een gehuwde vrouw zal hij op den tijd, waarop zij voor haar huishouding moet zorgen, zeggen, dat het beter is, zich over te geven aan het gebed, ook al zou haar echtgenoot daarover verstoord worden. Zoo zal hij niet in staat zijn, den juisten tijd of de juiste bezigheden aan te wijzen of alles te doen geschieden, gelijk dit betaamt. Als hemzelve het licht ontbreekt, kan hij dit anderen niet geven, ook al zou hij het willen.

26. — Ofschoon hiervoor wel geen wetenschap noodig schijnt, is het toch steeds mijn meening geweest en zal het dit ook blijven, dat ieder Christen, zoo hij kan, bij wel onderwezen mannen te rade moet gaan. Hoe geleerder zij zijn, hoe beter. Zij, die den weg des gebeds bewandelen, hebben daaraan nog grooter behoefte,

¹⁾ Hfdst. XIII, 18.

en des te grooter, naarmate zij een hooger trap van geestelijk leven hebben bereikt. Men zegge niet, dat mannen, die wel wetenschap, maar niet den geest van gebed bezitten, niet in staat zijn, anderen in de oefening van het gebed te leiden. Men zou zich vergissen. Ik heb veel met hen verkeerd, want vooral sinds eenige jaren had ik daaraan meer dan ooit behoefte. Altijd hield ik veel van hen. Al hebben ook eenigen hunner in deze geen ondervinding, zij zijn niet afkeerig van het geestelijk leven en ook de kennis daarvan ontbreekt hun niet. Zij lezen de H. Schrift en vinden daarin steeds de uitspraken van den goeden Geest. Ik ben er van overtuigd, dat, iemand, die het inwendig gebed beoefent en bij geleerde mannen te rade gaat, als hij zichzelf niet wil misleiden, door den duivel niet met valsche voorstellingen misleid zal worden. Ik houd het voor zeker, dat de duivel groote vrees koestert voor geleerden, die nederig en deugdzaam zijn. Hij weet, dat hij door dezen zal worden ontmaskerd en hij met verlies zal moeten af-trekken.

27. — Ik zeg dit, wijl sommigen meenen, dat mannen van wetenschap, zoo zij zelve niet een geestelijk leven leiden, niet in staat zijn, de beoefenaars van het inwendig gebed te besturen. Ik zeide reeds, dat deze laatsten een geestelijk leidsman noodig hebben, maar zoo deze geen wetenschap bezit, ondervinden zij daarvan veel nadeel. Het is een voornaam hulpmiddel, wetenschappelijke personen te kunnen raadplegen, zoo deze tenminste deugdzaam zijn. Ook al leiden zij geen geestelijk leven, zoo zal mij dit toch van groot nut zijn. God zal hun het juiste inzicht geven in hetgeen zij moeten leeren, ja, hen zelfs tot een geestelijk leven brengen om ons vooruit te helpen. Hetgeen ik hier zeg, heb ik zelve ondervonden. Het is met meer dan twee mijner zielbestuurders zoo geschied.

28. — Nog zeg ik, dat, zoo een ziel zich geheel aan een enkelen leidsman overgeeft, zij verkeerd zou doen, niet iemand te kiezen, die de genoemde eigenschappen bezit. In een klooster moet men zich aan de beschikking van zijn overste onderwerpen. Zoo den benoemden biechtvader wellicht alle drie eigenschappen ¹⁾ ontbreken, zal dit een niet licht kruis wezen, tenzij men zijn oordeel gaarne onderwerpt aan een leidsman, dien het juiste inzicht ontbreekt.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIII, 24.

Ik heb daartoe tenminste nooit kunnen komen en het komt mij ook niet dienstig voor.¹⁾

29. — Is men in de wereld, dan love men God, zelf den persoon te mogen kiezen, aan wiens leiding men zich overgeeft en nooit geve men deze vrijheid prijs. Liever blijve men zonder leidsman, totdat men gevonden heeft, dien de Heer hun geven zal, zoo hen in alles slechts de ootmoed leidt en zij werkelijk een goede keuze nastreven. Ik loof Hem ten zeerste en wij, vrouwen en ongeletterden, moeten Hem steeds oneindig dankbaar wezen, dat er nog zijn, die ten koste van veel moeite hebben achterhaald, wat wij, onwetenden, niet kennen. Ik sta er dikwijls verrukt over, dat ik mij zonder andere moeite dan er naar te vragen ten nutte maken kan, wat de mannen der wetenschap, vooral de kloosterlingen, met zooveel moeite hebben verkregen. En dan zijn er nog, die er niet aan denken, daarmede hun voordeel te doen. Mocht God dit niet toelaten.

30. — Het vervult mij dikwijls met werkelijk groote schaamte, als ik zie, hoe die mannen de toch niet lichte ongemakken van het kloosterleven dragen, de boetvaardigheid beoefenen, weinig smakelijk eten, zich aan de gehoorzaamheid onderwerpen, bovendien ongemakkelijk of weinig slapen, in één woord, een leven leiden vol kruisen en moeilijkheden. Het schijnt mij dan al zeer verkeerd, door eigen schuld zulk een verheven goed voor zich te laten verloren gaan. En toch kan het voorkomen, dat eenigen onzer, ziende, hoe wij van al die moeilijkheden zijn gevrijwaard,

¹⁾ Men versta goed, wat de H. Teresia hier bedoelt. Zij spreekt hier van het geval, dat het den biechtvader aan inzicht ontbreekt en hij niet in staat is een gezond oordeel te vormen, de kloosterling daarentegen, die hem tot leidsman ontvangt, met een goed verstand is begiftigd en een goed inzicht bezit. Dit is een geval, waarin een gewoon kloosterling tegenover zijn biechtvader, zeker in den tegenwoordigen tijd, zelden zal verkeeren, waarin de Heilige echter zeker nu en dan verkeerd zal hebben. God schonk haar buitengewone verlichtingen en verstandige, door ervaring en wetenschap gevormde mannen bevestigden haar Gods openbaringen. Wij kunnen begrijpen, dat zij het in zulke gesteltenis niet dienstig oordeelde, haar oordeel te onderwerpen aan een of anderen leidsman, die, gelijk zij schijnt aan te duiden behalve de ervaring en de wetenschap, ook het gezond oordeel, het goede inzicht miste. Voor den gewonen kloosterling zal het over het algemeen genomen en in den regel zeer onvoorzichtig zijn, zich niet naar het oordeel van den biechtvader te voegen. Gevallen, waarop de Heilige hier doelt, zullen voor hen steeds hooge uitzonderingen zijn.

hoe men ons, om zoo te zeggen, alles kant en klaar opdient, hoe wij geheel op ons gemak kunnen leven, meenen een veel volmaakter, boven zooveel getob verheven leven te leiden, omdat wij een weinig meer tijd aan het gebed besteden. Geloofd zijt Gij, o Heer, dat Gij mij zoo onwetend liet en zoo tot niets in staat, maar grooter lof nog breng ik U, omdat Gij zoovele mannen opwektet om ons op hun beurt op te wekken. Voortdurend moeten wij bidden voor degenen, die ons voorlichten. Wat zou er zonder hen van ons zijn geworden bij de stormen, welke de Kerk thans zoo hevig teisteren? Zoo er onder hen al eenige slechten zijn geweest, dit doet de goeden nog des te meer uitschitteren. Gewaardige Zich de Heer, hun zijn hand te reiken en hen te helpen, opdat zij ons kunnen bijstaan. Amen.

31. — Ik ben ver afgedwaald van het onderwerp, waarmede ik begonnen was, doch ik wilde dit alles zeggen, opdat de beginnenden, wanneer zij dezen verheven weg inslaan, daarbij werkelijk op den goeden weg zijn. Om dan terug te keeren tot hetgeen ik behandelde, de beschouwing n.l. van Christus aan de geeskolom,¹⁾ het is goed, zich daarmede een tijdlang redeneerend bezig te houden, te overwegen, hoeveel smarten Hij daar verduurde, voor wie Hij die doorstond, wie Hij is, die dat leed, met hoeveel liefde Hij dit alles verdroeg. Maar men vermoeie zich niet den geheelen tijd met dat onderzoek. Men stelle zich tevens voor, dat men daar bij Hem is en late het verstand een tijdlang zijn redeneeringen staken. Zoo wij kunnen, moeten wij het op andere wijze bezighouden, den blik richten op Hem, die zijn blik op ons gevestigd houdt, ons in zijn gezelschap stellen, met Hem spreken, tot Hem bidden, zich voor Hem vernederen, zich in zijn bijzijn verheugen, steeds indachtig, dat men niet verdient, daar bij Hem te zijn. Zoo men dit vermag, dan zal men daaruit het grootste voordeel trekken, ook al is men nauwelijks met de beoefening van het inwendig gebed begonnen. Deze wijze van overweging doet ons snelle voordeelingen maken. Mijne ziel tenminste deed zij snel vooruitgaan. Ik weet niet, of ik er in slaagde, mij in deze beschrijving juist uit te drukken. U Eerw. zal dit moeten beoordeelen. Geve de Heer, dat ik er althans in slage, Hem steeds over mij tevreden te doen zijn.

¹⁾ Hfdst. XIII, 19.

VEERTIENDE HOOFDSTUK,

zij begint hare verklaring van den tweeden trap van het inwendig gebed,¹⁾ waarop de Heer aan de ziel reeds eenige bijzondere genietingen te smaken geeft; zij verklaart dien om te doen inzien, hoe die genietingen reeds bovennatuurlijk zijn; het hier gezegde is zeer bemerkenswaard.

1. — Nadat ik besproken heb, hoeveel moeite het kost, dezen bloementuin water te geven en in het bijzonder, wanneer men dit met de hand uit den put moet ophalen, wil ik thans spreken van de tweede wijze, waarop men water op kan halen. Hierbij regelt de Heer van den tuin het zoo, dat de tuinman met behulp eener inrichting met schepraderen, bakken en goten met veel minder moeite veel meer water kan putten, daarmede niet voortdurend behoeft bezig te blijven en van tijd tot tijd kan rusten. Deze wijze wil ik thans nader bespreken en toepassen op den trap van gebed, dien men het gebed van rust noemt.

2. — Hier begint de ziel in zichzelf te keeren. Reeds raakt zij eenigszins het bovennatuurlijke, want, hoeveel moeite zij ook zou aanwenden, op geenerlei wijze vermag zij uit zichzelf hiertoe te geraken. Weliswaar schijnt zij zich nog eenigen tijd te moeten vermoeien met het draaien van het rad, d.w.z. met eenigen arbeid des verstands, vóór de goten met water gevuld zijn, maar het water staat hier veel hooger. Zij heeft veel minder moeite aan

¹⁾ Het gebed van rust. Hieraan gaat gewoonlijk nog het gebed der bovennatuurlijke ingekeerdheid vooraf. Men kan dit echter ook beschouwen als een begin en een voorbereiding tot het gebed van rust. Men noemt dit laatste ook het gebed der ingestorte beschouwing, wijl de ziel daarin op bovennatuurlijke wijze tot beschouwing wordt gebracht. Hoewel dit hoofdstuk handelt over het gebed van rust, kan men in de eerste nummers een korte bespreking zien van het gebed der bovennatuurlijke ingekeerdheid. De H. Teresia spreekt hierover nog in hfdst. XXVIII van *De Weg der Volmaaktheid* (Dl. III), in een harer mededeelingen aan P. Rodriguez (Dl. VII), het meest uitvoerig echter in hfdst. III van het *Derde Verblijf van Het Kasteel der Ziel* (Dl. III). De H. Teresia noemt het gebed van rust en wat daarmede gepaard gaat, bovennatuurlijk, niet alsof niet ieder gebed, in staat van genade verricht, een bovennatuurlijke handeling zou wezen, doch wijl de mensch door zijn natuurlijke vermogens niet in staat is, tot dezen trap van gebed op te klimmen en dit dus onder een nieuw opzicht bovennatuurlijk moet worden genoemd.

te wenden, dan wanneer zij met een emmer het water uit den put moest ophalen. Als ik zeg, dat zij hier veel gemakkelijker het water kan bereiken, bedoel ik daarmede, dat de genade zich veel duidelijker aan de ziel kenbaar maakt.

3. — Het is een in zichzelf gekeerd zijn harer vermogens, waardoor deze met meer smaak hun bevrediging kunnen genieten. De vermogens zijn echter niet geheel werkeloos. Ook slapen zij niet. Alleen de wil is volledig werkzaam, doch zoo, dat hij zich geheel gevangen geeft. Hij doet niets anders dan er in toestemmen, dat God hem in zijn boeien sluit, omdat hij zeer goed weet, gevangen te worden gehouden door iemand, die hem liefheeft. O Jezus, mijn Heer, welk een waarde heeft hier voor ons uwe liefde. Zij houdt de onze zoo gebonden, dat zij haar geen vrijheid laat, op dat oogenblik iets anders te beminnen dan U.

4. — De beide andere vermogens helpen den wil en trachten hem steeds meer ontvankelijk te maken voor de genieting van zulk een verheven goed. Een enkelen keer gebeurt het, dat zij den wil, zelfs al is deze in vereeniging met God, ten zeerste hinderen. Laat de wil zich dan niet om hen bekommeren, maar in zijn genieting en rust volharden,¹⁾ want zou hij beproeven, ze in zichzelf te doen keeren, dan zou hij met hen zijn ingekeerdheid verliezen. Zij zijn als sommige duiven, welke niet tevreden zijn met het voeder, dat haar, zonder dat zijzelve eenige moeite hebben te doen, door den heer van den duivenslag gegeven wordt. Zij gaan elders eten zoeken, doch vinden zulk slecht voeder, dat zij weer terugkomen. Zoo gaan en komen ook de vermogens weer terug om te zien, of de wil hen laat deelen in hetgeen hij geniet.

5. — Indien de Heer dit wil, zal Hij hun voedsel geven, zoo niet, dan vliegen zij weer heen om dit te zoeken. Zij moeten wel bedenken, dat zij daarmede den wil slechts een dienst bewijzen, want als het geheugen of de verbeelding hem een voorstelling zoude willen maken van hetgeen hij geniet, zouden zij hem slechts schaden. Gelijk ik nog zal zeggen, moet hij dus wel voorzichtig met hen omgaan. Op dezen trap gaat verder alles vergezeld van de innigste bevrediging en van zoo weinig inspanning, dat dit gebed niet vermoeit, ook al duurt het geruimen tijd. Het verstand

¹⁾ Vgl. Hfdst. XVII, 12. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXXI, 6, 7 (Dl. III).

toch is hier in slechts zeer geringe mate werkzaam, maar krijgt toch veel meer water, dan toen het dit nog uit den put moest ophalen. De tranen, door God op dezen trap geschonken, vloeien reeds onder de zoetste genieting en, hoewel men ze gewaar wordt, behoeft men toch geen moeite aan te wenden om ze te doen opwellen.

6. — Dit water der verheven weldaden en gunsten, door den Heer op dezen trap geschonken, doet onze deugden onvergelykelijk sneller groeien dan op den vorigen trap van gebed. Reeds verheft zich de ziel boven haar eigen ellende en wordt haar een voor-smaak gegeven van de genietingen des hemels. Dit vooral doet haar deugden sneller groeien en brengt haar dichter bij de ware deugd, van welke alle deugden voortkomen, dit is, bij God. Zijne Majesteit begint Zich hier mede te deelen aan de ziel en wil, dat deze gewaar wordt, hoe Hij Zich aan haar mededeelt.

7. — Zoodra de ziel dezen trap bereikt, begint zij terstond het verlangen naar de dingen dezer aarde te verliezen. En geen wonder, want zij ziet duidelijk, dat men zich hier beneden geen voorstelling kan maken van die genieting, dat geen rijkdom, macht, eer of genot in staat zijn, ook maar één oogenblik deze bevrediging te schenken. Hier is ware bevrediging. Wij voelen, dat zij ons bevredigt. Ik zou niet weten, hoe wij in de dingen dezer aarde zulk een voldoening zouden kunnen vinden, want nooit ontbreekt daarbij het „wel” en het „niet”.¹⁾ Op dezen trap echter is gedurende den geheelen tijd, dat de bevrediging duurt, alles bevestigend. De ontkenning komt eerst als men ziet, dat de genieting heeft opgehouden en men die niet weder kan terugroepen, ja, niet weten zou, hoe dit zou kunnen geschieden. Want al zou men zich uitputten in boetplegingen en gebeden en alle mogelijke andere dingen doen, indien de Heer haar niet tot dien trap wil opheffen, zal dit weinig baten. In zijn grootheid wil God, dat de ziel begrijpt, dat Zijne Majesteit zoo dicht bij haar is, dat zij tot Hem geen boden

¹⁾ D. w. z. het genot heeft hier op aarde steeds een schaduwzijde, is steeds met een ontkenning van genot, met leed en moeite verbonden. Wij kunnen de woorden der H. Teresia vrij vertalen: „nooit ontbreekt daarbij het licht en de schaduw. Op dezen trap echter is gedurende den geheelen tijd, dat de bevrediging duurt, alles licht. De schaduw, de duisternis komt eerst, als men bemerkt, dat de genieting heeft opgehouden enz.

behoeft te zenden, maar zij zelve tot Hem kan spreken en niet met woorden, neen, Hij is zoo dicht bij haar, dat, als zij slechts haar lippen beweegt, Hij haar verstaat.

8. — Het schijnt een dwaasheid, dit te zeggen. Wij weten immers, dat God ons altijd verstaat en altijd bij ons is. Het is ook ontwijfelbaar zeker zoo. Maar onze Heer en Gebieder wil, dat wij op dezen trap begrijpen, dat Hij ons verstaat en tevens wat zijne tegenwoordigheid in ons uitwerkt, hoe Hij op bijzondere wijze in onze ziel wil werken door haar de grootste in- en uitwendige voldoening¹⁾ te schenken en haar het onderscheid te doen gevoelen, dat, gelijk ik zeide, bestaat tusschen deze genietingen en die dezer wereld. Hij doet dit in die mate, dat de leegte, welke wij door onze zonden in onze ziel gevoelden, geheel schijnt aangevuld.

9. — Zij gevoelt deze bevrediging tot in het diepste harer ziel, maar toch weet zij niet, vanwaar noch hoe deze haar gewordt; dikwijls zelfs weet zij niet eens, wat zij doen moet, wat zij zal verlangen of vragen. Het schijnt haar, of zij ineens alles gevonden heeft en toch weet zij niet, wat zij vond. Ik weet het ook niet uit te drukken, want voor heel veel dingen zou men de wetenschap der geleerden moeten bezitten. Zoo zou het goed zijn, hier uiteen te zetten, wat moet worden beschouwd als de algemeene werking der genade en welke werking meer in het bijzonder eigen is aan dezen trap van gebed. Velen toch hebben hiervan in het geheel geen begrip. Verder, hoe de Heer zeer in het bijzonder wil, dat op dezen trap de ziel die werking als het ware met eigen oogen aanschouwt. Die wetenschap zou eveneens noodig zijn voor vele andere dingen, waarvan ik thans wel een verkeerde voorstelling zal geven. Niettemin schrijf ik onbezorgd verder, wijl het wordt nagezien door personen, die bevoegd zijn, te beoordeelen, of ik mij verkeerd heb uitgedrukt. Ik weet, dat ik mij zoowel op hun wetenschap als op hun geest kan verlaten en zij, aan wie dit gericht is, in staat zijn, hetgeen verkeerd mocht zijn, te erkennen en te schrappen.

10. — Gaarne zou ik van dezen trap een goede verklaring geven, want het gaat hier nog over den eersten tijd. Wanneer boven-

¹⁾ In het gebed van rust deelt zich de bevrediging der ziel dikwijls mede aan de vermogens des lichaams en juichen ziel en lichaam in het bezit van den levenden God. Vgl. Ps. LXXXIII, 3.

dien de Heer de ziel zijne gunsten begint mede te deelen, weet deze niet, hoe zij met zichzelf moet handelen. Leidt God haar, gelijk Hij mij deed, langs den weg der vreeze en heeft zij niemand, die haar verstaat, dan heeft zij zeer veel te lijden. Het zal haar dan groote vreugde verschaffen, zich hier geschilderd te zien en zij zal duidelijk begrijpen, dat ook zij op dien weg is. Op welken trap van gebed men ook staat, steeds zal het voor onzen vooruitgang van veel belang zijn, te weten, wat wij te doen hebben. Veel heb ik moeten lijden en zeer veel tijd is voor mij verloren gegaan, wijl ik niet wist, wat ik doen moest. Ik heb dan ook innig medelijden met de zielen, die, tot dezen trap gekomen, alleen staan, want ofschoon ik vele geestelijke boeken heb gelezen, ook boeken handelend over hetgeen hier wordt besproken, zij verklaarden mij zeer weinig. Maar ook al verklaren zij veel, dan zal het voor een ziel, die in deze dingen geen rijke ervaring heeft, toch zeer moeilijk zijn, die verklaringen te begrijpen.

11. — Gaarne zoude ik willen, dat de Heer mij zijn hulp verleende om een voorstelling te geven van hetgeen deze gunsten in de ziel uitwerken, want zij beginnen reeds bovennatuurlijk te worden. Aan de uitwerking zou men dan kunnen erkennen, wanneer Gods geest in ons werkzaam is. Ik spreek hier van erkennen, inzoover dit hier op aarde kan worden erkend. Altijd toch blijft het raadzaam, met vreeze en omzichtigheid in deze te werk te gaan, want al is Gods geest in ons werkzaam, toch kan nog soms onder de gedaante van een engel des lichts de duivel zich vertoonen.¹⁾ Zoo de ziel in dit opzicht niet veel ervaring bezit, zal zij dit niet bemerken. Om dit te kunnen zien, is het noodig, dat men reeds de hoogste hoogte van het gebed heeft bereikt en aldus de rijkste ervaring heeft opgedaan.

12. — Daar ik slechts weinig tijd heb, kan ik mij dien slechts weinig ten nutte maken en moet Zijne Majesteit wel zelf werken. Ik moet immers de oefeningen des kloosters volgen. Ik ben bovendien, gelijk men nog zal zien, in een huis, dat pas begint,²⁾ en heb dus vele andere bezigheden. Ik kan er dan ook niet voor gaan zitten om hierover te schrijven, maar moet dit bij beetje doen. Ik zou daarom willen, dat God mij hielp, want als de Heer

¹⁾ Ipse enim Satanas transfiguratur se in angelum lucis. *2de Brief a. d. Corinth.* XI, 14.

²⁾ Het St. Jozefsklooster te Avila. Vgl. Hfdst. X, 11, XXXVI, 23.

mij zijn geest instort, kan ik mij veel gemakkelijker en juister uitdrukken. Het is dan, of men een voorbeeld voor zich heeft en dit slechts heeft te volgen. Helpt ons die geest niet, dan kan men, om zoo te zeggen, even goed Arabisch praten als hierover spreken, ook al heeft men vele jaren in gebed doorgebracht. En zoo schijnt het mij van het grootste belang, bij mijn schrijven dien geest te bezitten. Duidelijk zie ik, dat dan niet ik spreek noch ik met mijn verstand die dingen behandel, ja, ik weet dan zelfs niet eens, hoe ik er in slaag, mij zoo goed uit te drukken. Dit geschiedt mij herhaalde malen.¹⁾

13. — Keeren wij thans terug naar onzen hof of bloementuin en zien wij, hoe de boomen zich tot bloeien beginnen te zetten en daarna tot het dragen van vruchten, hoe de bloemen en anjelieren hetzelfde doen om hun geuren te verspreiden. Deze vergelijking gebruik ik gaarne, want reeds vanaf het eerste begin gaf het mij herhaaldelijk de zoetste voldoening, mijn ziel te beschouwen als een tuin, waarin de Heer Zich komt vermeien. Geve de Heer, dat ik thans werkelijk begonnen ben, Zijne Majesteit te dienen. Als ik hier spreek van het eerste begin, dan bedoel ik daarmede het begin van hetgeen ik in het vervolg van dit leven zal verhalen. Ik bad Hem, dat Hij die bloempjes van deugd, welke schenen te willen uitkomen, nog welriekender zou maken, dat alles tot zijn verheerlijking zou dienen en Hij ze in het leven zou houden. Ik zeide Hem, dat ik niets voor mijzelve begeerde en Hij zou afsnijden, wat Hij wilde. Ik wist wel, dat zij dan nog schooner zouden uitloopen.

14. — Ik spreek van afsnijden, want er komen voor de ziel tijden, dat van dien tuin niets meer over is. Alles schijnt verdord en er schijnt ook geen water meer te zijn om het in het leven te houden. Het lijkt, of er in de ziel nooit een deugd gebloeid heeft. De ziel lijdt daarbij veel, want de Heer wil dan, dat het den hovenier voorkomt, als ware alwat hij deed om zijn tuin in stand te houden en te besproeien, te vergeefs geweest. Dan kan

¹⁾ In het 2de verslag der H. Rota, blz. 477, (Benedictus XIV. *De Canoniz.* III, 26, n. 12; Bollandisten, *Acta*, 1315) lezen wij in verband hiermede: „Sunt et alii testes de visu affirmantes, quod, quando beata Teresia scribebat libros, facies ejus resplendebat.” Dit doelt op de getuigenissen van Zr. Anna v. d. Menschwording en Zr. Maria v. d. H. Franciscus, afgelegd te Granada en Medina, dat zij het gelaat der H. Teresia bij het schrijven nu en dan zagen stralen van licht.

echter juist het overgebleven onkruid, al is het nog zoo klein, worden gewied en uitgerooid met wortel en al, doordat wij erkennen, dat al onze moeite ijdel is, zoo God ons het water der genade onthoudt, en doordat wij ons eigen nietig wezen gering, ja, nog minder dan niets achten. Dan maken wij groote vorderingen in de nederigheid en beginnen de bloemen opnieuw te groeien.

15. — O mijn Heer en hoogste Goed, ik kan het niet zeggen zonder tranen te storten en zonder dat mijn ziel de zoetste bevrediging gevoelt: Gij, o Heer, Gij wilt bij ons zijn, gelijk Gij het reeds zijt in het H. Sacrament.¹⁾ Wij mogen dit in alle waarheid zeggen, want het is zoo. Wij hebben alle recht, deze vergelijking te maken. Wij mogen ons in uw bijzijn verheugen, als wij dit niet door eigen schuld onmogelijk maken. Gij vindt er genoeg in, bij de kinderen der menschen te wezen.²⁾ O mijn God wat beteekent dit? Steeds als ik die woorden hoor, voel ik de zoetste bevrediging, reeds toen ik nog geheel op den verkeerden weg was.

16. — O Heer, kan er nog een ziel zijn, die het geluk heeft, van U zulke gunsten en genietingen te ontvangen en te hooren, dat Gij er genoeg in vindt, bij haar te zijn, en die U toch weer beleedigt, nadat zij zooveel weldaden en zoo overtuigende bewijzen ontving van uwe liefde voor haar, dat zij daaraan niet vermag te twijfelen, omdat zij de uitwerkselen dier liefde aanschouwt? Ja, zulk een ziel bestaat maar al te zeer; en zij beleedigde U niet eens, maar herhaalde malen; ik ben het zelve. Geve uwe goedheid, Heer, dat alleen ik zulk een ondankbare was, zooveel slechtheid had bedreven en mij aan zoo verregaanden ondank had schuldig

¹⁾ Wel is er een groot onderscheid tusschen deze beide vormen der goddelijke tegenwoordigheid: in de H. Communie is de 2de Persoon der H. Drievuldigheid, God en Mensch, in ons als onze Verlosser en als de spijsze, welke het bovennatuurlijk leven onzer ziel onderhoudt; buiten de H. Communie leeft en werkt God in ons als onze Schepper en Bewaarder op de eerste plaats van ons natuurlijk bestaan, doch kan Hij bovendien in ons zijn in de bovennatuurlijke orde, in zoverre Hij als God onze natuur met hare vermogens tot een bovennatuurlijk bestaan en bovennatuurlijke werkingen opvoert. Wij kunnen de H. Communie en deze mededeeling Gods in het gebed van rust met elkander vergelijken, in zoverre in beide God, hoewel niet op dezelfde wijze tegenwoordig, toch op bovennatuurlijke wijze in ons leeft en werkzaam is.

²⁾ Spreuken, VIII, 31.

gemaakt. Uwe oneindige goedheid immers heeft daaruit nog iets goeds weten te trekken en naarmate het kwaad grooter was, komt de heerlijkheid uwer barmhartigheid nog schitterender uit. Hoeveel reden heb ik niet, haar eeuwig te bezingen.

17. — Ik smeek U, o mijn God, dat ik het doen moge, haar bezinge zonder ophouden, nu Gij zoo goed zijt geweest, mij uwe barmhartigheid in zulk een ruime mate te bewijzen, dat het bij allen, die het aanschouwen, bewondering wekt en mij herhaalde malen geheel buiten mijzelve brengt om U nog meer te kunnen loven. Want alleen en zonder U, mijn Heer, zou ik tot niets in staat zijn. Ik zou zijn als die tuin, wanneer de bloemen zijn afgesneden, ja, het arme stukje grond zou weer als vroeger dienen om er den afval op te werpen. O Heer, laat dit niet toe en gedoog niet, dat een ziel, die Gij ten koste van zooveel lijden hebt vrijgekocht, die Gij zoo dikwijls telkens weer opnieuw verlost en aan de tanden van den vreeselijken draak ontrukkt hebt, zichzelf nog ten ondergang voert.

18. — UEerw. vergeve mij, dat ik weder van mijn onderwerp ben afgeweken. Verwonder er U niet over, dat ik zeg, hetgeen mij in de gedachte komt, want, wat ik schrijf, overweldigt mijne ziel zoozeer, dat ik mij soms het grootste geweld moet aandoen om, als mij onder het schrijven voor den geest komt, hoeveel ik God verschuldigd ben, op te houden Hem te verheerlijken. Ik geloof ook, dat U dit niet onaangenaam zal wezen, want beiden, dunkt mij, mogen wij dezelfde barmhartigheid bezingen, al werd deze ons niet in dezelfde mate bewezen. U weet het, ik ben God veel meer verschuldigd, want mij heeft Hij veel meer vergeven.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over dezelfde stof en geeft eenige wenken, hoe men bij het gebed van rust met zichzelf moet handelen; zij verhaalt, hoe vele zielen tot dezen trap van gebed opklimmen, weinige echter hooger stijgen; het hier gezegde is in hooge mate noodzakelijk en nuttig.

1. — Keeren wij thans tot ons onderwerp terug. Deze rust en ingekeerdheid der ziel kenmerkt zich door een ingestort gevoel

van voldoening en vrede, vergezeld van de innigste rust en bevrediging harer vermogens en van het zoetste genot.¹⁾ Wijl zij nog niet tot een hooger trap is opgeklommen, is het, of haar niets meer te wenschen overblijft en zij gaarne met den H. Petrus den wensch zou uiten, hier hare woonstede te vestigen.²⁾ Zij durft zich niet roeren of bewegen. Het is haar, of dit verheven goed dan haar handen zou ontglippen. Soms zou zij zelfs den adem willen inhouden.³⁾ Zij begrijpt niet, de arme, dat gelijk zij uit zichzelf niets kan doen om dit verheven goed tot zich te trekken, zij nog veel minder in staat is, het langer te behouden, dan de Heer wil.

2. — Reeds zeide ik,⁴⁾ dat in dezen eersten toestand van ingekeerdheid en rust de vermogens der ziel niet geheel werkeloos zijn, maar de ziel vindt in haar verkeer met God zooveel voldoening, dat zoolang dit duurt, de wil met God vereenigd blijft en zoo de rust en kalmte der ziel niet verloren gaan, ook al dwalen de twee andere vermogens af. Veeleer geschiedt het tegendeel en brengt de wil geleidelijk ook verstand en geheugen tot ingekeerdheid. Wel is de wil niet geheel in God verslonden, maar toch is hij, zonder te weten, op welke wijze, zoozeer door God ingenomen, dat, hoeveel moeite die beide vermogens ook aanwenden, zij niet in staat zijn, hem zijn bevrediging en genieting te ontrooven.⁵⁾ Integendeel, zonder dat de wil daarvoor de minste moeite heeft te doen, zullen die vermogens er nog toe bijdragen, dat dit vonkje van de liefde Gods niet uitdooft.

3. — Behage het Zijne Majesteit, mij de genade te verleen, dit duidelijk uit te drukken, want veel, zeer veel zielen klimmen op tot dezen trap, maar weinige stijgen hooger. Ik weet niet, wie hier de schuld draagt. Zeer zeker ligt de schuld niet bij God, want daar Zijne Majesteit ons de gunst verleent, tot deze hoogte op te stijgen, geloof ik niet, dat Hij zal nalaten, nog grooter gunsten mee te deelen, als wij door eigen schuld geen beletselen daaraan stellen.

¹⁾ Vgl. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXXI, 1, 2.

²⁾ Vgl. Matth. XVII, 4.

³⁾ Vgl. Hfdst. XVII, 6.

⁴⁾ Vgl. Hfdst. X, 1.

⁵⁾ Vgl. Hfdst. XIV, 3, 4.

4. — Het is voor de ziel, die dezen trap heeft bereikt, van het grootste belang, te erkennen, hoe hoog zij is verheven, welk een gunst de Heer haar heeft verleend, met hoeveel recht men van haar eischen kan, niet langer een aardsch leven te leiden. Zijne goedheid schijnt haar immers reeds den hemel nabij te brengen, als zij door eigen schuld niet op de aarde hangen blijft. Keert zij terug, dan is zij diep ongelukkig. Het zou haar, dunkt mij, ten afgrond voeren. Ook ik zou dien afgrond tegemoet zijn gegaan, zoo mij de Heer in Zijn barmhartigheid niet weder tot zich had bekeerd. Die terugkeer zal naar mijne meening, dan ook meestal te wijten zijn aan groote schuld van haren kant. Het is ook niet mogelijk, zulk een verheven goed te veronachtzamen, als men niet voor veel verkeerde dingen geheel blind is.

5. — De zielen, dien Zijne Majesteit de gunst bewezen heeft, tot dezen trap omhoog te klimmen, smee ik daarom ter liefde Gods, haar eigen waarde te beseffen en hoog te schatten en in de nederige erkenning daarvan niet terug te keeren tot de vleeschpotten van Egypte. En zoo zij door zwakheid en boosheid en tengevolge van de slechte en treurige neigingen harer natuur, weer zouden vallen, gelijk ook ik deed, laten zij dan steeds voor oogen houden, welk een goed zij hebben verloren. Laten zij inzien, met angst en met vreeze — zij hebben daartoe alle reden — dat, zoo zij niet terugkeeren tot de oefening des gebeds, zij van kwaad tot erger zullen vervallen. Slechts die ziel noem ik werkelijk gevallen, die den weg schuwte, waarop zij zoo veel goeds deelachtig werd. Tot die zielen spreek ik hier. Ik zeg niet, dat zij God niet meer moeten beleedigen, niet meer in zonden moeten vallen, want, och, al hebben de zielen, die deze gunsten ontvingen, alle reden, zich voor de zonde te wachten, wij zijn tot zoo weinig in staat. Wat ik haar aanraad, is, dat zij het inwendig gebed niet moeten laten varen. Daarin toch zal de ziel zien, wat zij doet, van den Heer berouw ontvangen en kracht, zich weder op te richten. Zij geloove, ja, zij geloove toch, dat, zoo zij dit achterlaat, zij mijns inziens werkelijk gevaar loopt. Ik weet echter niet, of ik in hetgeen ik hier zeg, een juist inzicht heb, want, gelijk ik zeide,¹⁾ ik oordeel naar mijzelve.

6. — Deze trap van inwendig gebed is nog slechts een vonkje

¹⁾ Vgl. Hfdst. X, 9.

van de liefde Gods, door den Heer in de ziel onstoken. Hij wil, dat de ziel begripen gaat, wat die liefde en hare genietingen beteekenen. Zoo deze rust en ingekeerdheid, dit vonkje, voortkomt van den geest Gods en niet een zoete aandoening is, door den duivel ingestort of opgewekt door onszelve, dan kan het niet anders, of iemand, die eenige ervaring bezit, erkent terstond, daartoe uit zichzelf niet te kunnen geraken. Onze natuur is echter zoo belust op hetgeen haar verkwikt, dat zij het op alle manieren beproeft. Al zeer spoedig evenwel lijdt zij koude, want hoeveel moeite zij ook telkens weder doet om het vuur te doen branden en zoo dit genot te smaken, het lijkt wel, of zij er water op werpt om het uit te dooven. Is dit vonkje door God in de ziel onstoken, dan doet het groote dingen, hoe klein het ook moge wezen. Als het niet door onze zonden wordt uitgedoofd, zal het, gelijk ik te zijner plaatse nog zal uiteenzetten¹⁾, in ons het vuur der liefde Gods in vollen gloed ontsteken, zooals Zijne Majesteit dit de volmaakten doet bezitten.

7. — In dit vonkje geeft God de ziel een teeken of een onderpand, dat Hij haar voor groote dingen heeft uitverkoren, zoo zij zich slechts voor het ontvangen daarvan in de vereischte gesteltenis wil brengen. Het is een groote weldaad, grooter dan ik zeggen kan. Dit spijt mij. Want, gelijk ik zeide,²⁾ ik ken vele zielen, die dezen trap bereiken, doch zie zoo weinig hooger stijgen, hoewel zij dat toch moesten doen. Ik schaam mij het te moeten zeggen. Ik zeg niet, dat er weinig zijn, neen, er moeten wel veel zijn, want er moet toch iets zijn, waarom God ons doet voortbestaan. Ik zeg slechts, wat ik zelve zag.

8. — Ik zou dien zielen dringend willen raden, er aan te denken, het haar geschonken talent niet verborgen te houden. God schijnt haar uitverkiezing te willen tot heil van vele anderen, vooral in dezen tijd, nu het meer dan anders noodig is, dat sterke beminnaars van God den zwakken tot steun zijn. Zij, die zich de gave van het inwendig gebed geschonken zien, mogen zich tot die beminnaars Gods rekenen, zoo zij zijn wetten vermogen te onderhouden. Dit laatste eischt reeds een goede vriendschap dezer wereld. Zien zij, dat zij de gave des gebeds niet bezitten, dan moet hen, gelijk ik

¹⁾ Vgl. Hfdst. XVIII, 4 en XXI, 9.

²⁾ Vgl. Hfdst. XV, 3.

zeide,¹⁾ vrees en angst vervullen, dat zij zichzelf groot nadeel berokkenen. Gave God, dat zij het alleen zichzelf deden!

9. — In deze tijden van rust moet de ziel heel stil en zonder omhaal te werk gaan. Omhaal noem ik hier met het verstand naar vele woorden en beschouwingen zoeken om voor deze weldaad te bedanken, verder zijn zonden en fouten opstapelen om tot het inzicht te komen, dat men die weldaad niet verdient. Dit dringt zich hier vanzelf op, zoowel door de voorstelling des verstands als door de werking van het geheugen. Dit geschiedt soms zelfs in zulk een mate, dat ik die vermogens somtijds werkelijk moede werd. Wel heb ik een slecht geheugen, maar toch vermocht ik niet het in toom te houden. Kalm en verstandig beseffe de wil, dat men bij God niets doet met de kracht zijner armen,²⁾ dat het zou zijn, als wierp men zonder overleg een paar groote stukken hout op dat vonkje. Het gevolg zou zijn, dat het werd uitgedoofd. De wil moge dat inzien en in allen ootmoed zeggen: o Heer, wat vermag ik hier? Wat wil de dienaar tegenover zijn Heer, wat de aarde tegenover den hemel? Of andere woorden van liefde, welke in deze gesteltenis vanzelf op onze lippen komen. Hij zij er diep van doordrongen, dat hetgeen hij zegt, ook waarheid is en hij bekommere zich in het geheel niet om het verstand, dat niets dan last veroorzaakt.

10. — Als in deze vereeniging en rust het verstand naar alle zijden afdwaalt, zal men dikwijls zien, dat de wil het aan zijn genietingen wil deelachtig maken en alle moeite aanwendt om het in zichzelf te doen keeren. Het is echter veel beter, dat hij, ik bedoel den wil, het late begaan, het niet naloop, maar veeleer in zichzelf gekeerd, als een wijze bij, geniet van hetgeen hem geschonken is. Als er geen bij in den korf gaat, maar ze alle elkander achternavliegen, zal er moeilijk honing kunnen worden bereid. De ziel zal er dan ook werkelijk veel bij verliezen, zoo zij in dit opzicht niet bedachtzaam te werk gaat, vooral zoo het verstand scherp is. Het meent dan ook iets te kunnen doen, als het mooie toespraken begint te vormen, allerlei overwegingen opspoort en in schoone woorden tracht uit te drukken.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XV, 5.

²⁾ Daarmede bedoelt hier de Heilige de inspanning van de natuurlijke vermogens der ziel, in het bijzonder den arbeid des verstands. Vgl. Hfdst. XI, 15.

11. — De eenige overweging, welke hier op haar plaats is, kan slechts zijn, duidelijk in te zien, dat God ons zulk een verheven gunst verleent op grond van geen andere overweging dan van zijn goedheid; wij hebben verder slechts te beseffen, hoe dicht wij bij Hem zijn, Zijne Majesteit om zijne gunsten te vragen, te bidden voor de Kerk, voor degenen, die in ons gebed zijn aanbevolen en voor de zielen in het vagevuur, niet met omhaal van woorden, maar met innig verlangen, verhoord te worden. Deze wijze van bidden omvat veel en men komt daarmede heel wat verder dan met vele beschouwingen des verstands. De wil vindt daarbij nog andere overwegingen. Deze vloeien als vanzelf uit de genoemde voort, zoodra de wil zijn hooge verheffing aanschouwt; zij strekken om zijn liefde nog te verlevendigen. Hij verwekke eenige acten van liefde en zegge, wat hij voor Hem, dien hij zooveel verschuldigd is, zou willen doen. Gelijk ik echter zeide, late hij daarbij het verstand geen omhaal maken of verheven bespiegelingen zoeken. Een paar stroohalmen, in ootmoed opgelegd — en wat wij opleggen, is nog minder dan stroo — zijn, dunkt mij, beter en zullen meer helpen om het vuur te ontsteken dan een groote stapel hout van geleerde overwegingen. Deze zouden het binnen den tijd van een „Ik geloof in God den Vader” hebben uitgedoofd.¹⁾

12. — Dit geldt in het bijzonder voor de geleerden, die mij de opdracht tot schrijven gaven en door Gods goedheid allen dezen trap hebben bereikt. Wellicht verliezen zij hun tijd met toepassingen uit de H. Schrift. Ofschoon hun wetenschap hun voor en na hun gebed steeds groote diensten zal blijven bewijzen, onder het inwendig gebed hebben zij op dezen trap daaraan weinig behoefte. Het gebruik er van zou slechts hun wil verkoelen. Het verstand toch ziet zich dan zoo nabij het licht, dat alles het buitengewoon helder schijnt, ja, al blijf ik, wie ik ben, in dit licht schijn ik geheel veranderd. Al versta ik zoo goed als niets van hetgeen in het Latijn gebeden wordt, vooral niet van de Psalmen, in dezen toestand van rust is het voorgekomen, dat ik niet alleen het vers in het Castiliaansch verstond, maar nog verder ging en het geluk had ook te begrijpen, wat dit in het Castiliaansch beteekende en zeggen wilde. Een zoo ontvangen verklaring zou ik

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXX, 25; XXXI, 25.

echter ter zijde willen zien gesteld, zoo men moet prediken of onderricht geven. Dan toch doet men goed, zich van zijn wetenschap te bedienen en daarmee de armen te helpen, die, zooals ik, nog zoo weinig weten. Die beoefening der liefde en die arbeid voor het heil der zielen is altijd iets verhevens, zoo men tenminste louter werkt tot eer van God.

13. — In die tijden van rust moeten zij derhalve de ziel heel stil van haar rust laten genieten en de wetenschap ter zijde stellen. Er komt wel weer een tijd, dat deze hun voor den dienst des Heeren te stade komt en zij haar zoo hoog schatten, dat zij hun kennis voor geen geld ter wereld zouden willen missen. Want alleen reeds om Zijne Majesteit te dienen is zij hun van het grootste nut. Maar geloof mij, voor zijne oneindige wijsheid is een weinig beoefening van de nederigheid, ja, een enkele acte dezer deugd meer waard dan alle wetenschap der wereld. Hierbij heeft men niet te redeneeren, doch slechts openlijk te erkennen, wat wij zijn, en ons in eenvoud in Gods tegenwoordigheid te stellen. Hij wil, dat de ziel zich klein maakt, gelijk zij dat in zijne tegenwoordigheid in waarheid is. Zijne Majesteit zelf vernedert Zich zoo diep,¹⁾ als Hij haar in zijne tegenwoordigheid toelaat. Wij toch zijn slechts wat wij zijn.

14. — Het verstand beproeft intusschen toch in mooie woorden te danken. De wil echter weet in zijn rust, terwijl hij als de tollenaar de oogen niet durft opslaan,²⁾ veel beter te bedanken dan het verstand met alle wendingen der welsprekendheid zal vermogen. Toch behoeft men op dezen trap het eigenlijk overwegend gebed niet geheel achterwege te laten en evenmin het gebruik van woorden. Men mag deze zelfs vrij met den mond uitspreken, zoo men dit tenminste zou willen en kunnen. Wanneer namelijk de rust zeer diep is, kan men nauwelijks en slechts met groote moeite spreken.

15. — Of de rust voortkomt van den geest Gods danwel door onszelve te voorschijn is geroepen, kan men, dunkt mij, daaraan

¹⁾ P. Bañes schreef onder het woord „humilla” zonder dit echter door te halen, dus veeleer ter verklaring: „humana” om aan te geven, hoe de vernedering in de Menschwording God onder de menschen doet verblijf houden en den mensch met God doet verkeerren.

²⁾ Vgl. Luc. XVIII, 13.

erkennen, dat, als God ons een eerste aandoening van godsvrucht schenkt en wijzelve, gelijk ik zeide,¹⁾ tot deze rust van den wil zouden willen overgaan, deze alle uitwerking mist. Al spoedig is de rust ten einde en laat zij ons in dorheid achter. Is zij het werk van den duivel, dan, dunkt mij, zal een ziel, die eenige ervaring bezit, dit zeker erkennen. Hij toch brengt ons in onrust, maakt ons minder ootmoedig en ook minder ontvankelijk voor hetgeen de geest Gods in ons uitwerkt, hij schenkt geen licht aan het verstand, geen bevestiging in de waarheid.²⁾

16. — De duivel kan echter op dezen trap aan de ziel weinig of geen nadeel toebrengen, zoo zij slechts hare genietingen en de zoete aandoeningen, welke zij gevoelt, tot God richt en, gelijk ik haar reeds aanried, op Hem al haar gedachten en begeerten gevestigd houdt. De duivel kan dan niets winnen, integendeel, God beschikt, dat hij juist verliest, wanneer hij in de ziel genietingen zou opwekken. Daar de ziel in de meening is, dat God in haar werkt, dragen die genietingen er nog toe bij, dat zij zich, uit verlangen naar Hem, dikwijls tot het gebed begeeft. Is de ziel nederig, maakt zij zich geen zorgen en bekommert zij zich weinig over die genietingen, al zijn die ook zuiver geestelijk, bemint zij veeleer het kruis, dan zal zij uit het genot, dat de duivel haar instort, weinig maken. Zij kan dat echter niet, wanneer de geest Gods in haar werkt. Dan moet zij het op hoogen prijs stellen. Men moet intusschen de grootste zorg aanwenden om bij alwat in het inwendig gebed geschiedt en genoten wordt, te trachten nederig te blijven. Wat de duivel geeft, is, als hijzelf, niets dan leugen. Ziet de duivel, dat de ziel zich bij haar genietingen en zoete aandoeningen vernedert, dan zal hij niet dikwijls terugkomen. Hij ziet, dat hij er mede verliest.

17. — Daarom en om vele andere redenen nog gaf ik bij de bespreking van den eersten trap van het inwendig gebed en van de eerste wijze van besproeiing³⁾ aan, welk een groote waarde het voor de ziel heeft, zich aan het inwendig gebed te wijden en

¹⁾ Vgl. Hfdst. XII, 5.

²⁾ „Firmeza en la verdad”. Verschillende schrijvers meenen, dat de Heilige zich hier verschreef en lezen of vertalen: „firmeza en la voluntad”: „vastheid aan den wil”.

³⁾ Vgl. Hfdst. XI, 16.

zich tegelijkertijd te onthechten aan elke voldoening, te beginnen met het besluit, slechts Christus te helpen bij het dragen van zijn kruis, te zijn als ware ridders, die hun koning willen dienen zonder soldij, zeker als zij zijn van hun belooning. Houden wij het oog gericht op het ware en eeuwig koninkrijk, dat wij veroveren willen.

18. — Het is van zeer veel belang, steeds, maar vooral in den eersten tijd, voor oogen te houden, hoe kort alles duurt, hoe alles niets is, en hoe weinig waarde de rust voor ons moet hebben. Later ziet men dit zoo duidelijk in, dat, om nog te kunnen leven, het veeleer noodig is, het te vergeten dan het in zijn geheugen terug te roepen. Dit schijnt van geringe beteekenis en het is ook waar, dat zij, die op een hoogen trap van volmaaktheid staan, het een schande zouden achten en zich voor zichzelf zouden schamen, als zij zich voorstelden, de goederen dezer wereld te verlaten, wijl deze een einde nemen, neen, al zouden die ook altijd duren, dan nog zouden zij ze om God met vreugde prijsgeven en met des te meer vreugde, naarmate hun volmaaktheid hooger en de bestendigheid der aardsche goederen grooter was.

19. — In hen groeide reeds de liefde en deze werkt in hen. Maar voor de eerstbeginnenden is het een zaak van het grootste belang. Zij mogen dit niet van geringe beteekenis achten, want zij winnen daardoor zeer veel. Ik druk hun daarom ten sterkste op het hart, dat zij die beschouwing nog noodig hebben, ja, soms behoeven haar ook nog degenen, die reeds grooten voortgang in het gebed maakten, in tijden nl. dat de Heer hen wil beproeven en hen schijnt te verlaten.

20. — Ik zeide reeds ¹⁾ en ik zou niet willen, dat men het vergat, in het leven, dat wij leiden, groeit de ziel niet op dezelfde wijze als het lichaam, al zeggen wij dit en al groeit de ziel ook werkelijk. Nadat immers een kind gegroeid en volwassen is, een man is geworden, neemt het niet weer af, zoodat het weder klein wordt, maar bij het gebed wil de Heer dat wel van de ziel, althans zoo zag ik bij mijzelve. Verder weet ik het niet. Dit moet wel zijn om ons, in ons eigen belang, te vernederen en ons niet zorgeloos te doen leven, zoolang wij in dit ballingsoord zijn. Hoe hooger iemand staat, des te meer moet hij voor zichzelf bevreesd zijn en minder op zichzelf vertrouwen. Er komen ook tijden, dat

¹⁾ Hfdst. XIII, 23.

zelfs zij, die reeds hun wil geheel met dien van God vereenigden, aan die beschouwing nog behoefte hebben om zich van belediging van God vrij te houden. Zij zien zich soms zoo door bekoringen overvallen, dat zij, om geen zonde te doen, zich weer van de eerste wapenen van het gebed moeten bedienen en weer hun toevlucht moeten nemen tot de gedachte, dat alles een einde neemt, dat er een hemel is en een hel, en andere soortgelijke gedachten.

21. — Doch laten wij terugkeeren tot hetgeen, waarover ik sprak. Wil men zich vrijwaren voor de listen en genietingen van de zijde des duivels, dan legt men daarvoor een goeden grondslag, zoo men begint met het besluit, vanaf den eersten tijd den weg des kruises in te slaan en niet naar genietingen te verlangen. Onze Heer heeft ons zelf dezen weg naar de volmaaktheid gewezen, toen Hij zeide: „Neem uw kruis op en volg Mij”.¹⁾ Hij is ons voorbeeld. Wie zijn raadgevingen volgt en alleen Hem zoekt te behagen, heeft niets te vreezen. Ziet de ziel, dat zij vooruitgaat, dan kan zij daaruit afleiden, dat niet de duivel in haar werkt. Al zou zij later weder vallen, als zij zich spoedig opricht, is dit voor haar een teeken, dat niettemin de Heer in haar werkte. Ik wil echter nog over eenige andere teekenen spreken.

22. — Wanneer de geest Gods in ons werkt, behoeven wij niet te zoeken naar dingen, welke ons tot nederigheid en vrees opwekken. De Heer geeft ons die op een geheel andere wijze, als wij ze met onze eigen redeneerinkjes zouden kunnen verwerven. Deze laatste is niets in vergelijking met de ware nederigheid, welke de Heer ons door zijn verlichtingen leert en welke ons zoo diep beschaamt, dat wij als in het niet verzinken. Wij zien allerduidelijkst, wat God ons wil doen zien om ons tot de erkenning te brengen, dat wij niets goeds hebben van onszelve. Wij zien dit des te duidelijker, naarmate zijn gunsten grooter zijn. Hij stort de ziel een vurig verlangen in, op den weg des gebeds vooruit te gaan en dien niet meer te verlaten, welke moeilijkheden zij op dien weg ook mag ontmoeten. Zij verklaart zich tot alles bereid. Zij gevoelt zich zeker, dat zij zalig worden zal, al gaat dit gevoel nog vergezeld van ootmoed en vrees. Terstond echter verdrijft de

¹⁾ Marc. VIII, 34; Matth. XVI, 24.

geest Gods uit de ziel alle slaafsche vrees.¹⁾ Slechts de vreeze der getrouwen²⁾ doet hij toenemen. De ziel ziet, dat zij begint, God geheel belangeloos te beminnen, zij verlangt naar de tijden, waarop zij in de eenzaamheid beter van haar groot geluk kan genieten.

23. — Het is in één woord — om mij daarover niet verder te vermoeden — het begin van alle goed,³⁾ een op ontluiken staan der bloemen. Er ontbreekt dezen bijna niets meer om haar knoppen te doen opengaan. De ziel ziet dit ook zeer duidelijk. Onmogelijk kan zij zich voorstellen, dat niet God in haar werkt, totdat zij weder in zichzelf haar fouten en onvolmaaktheden beschouwt. Dan toch koestert zij weder den grootsten argwaan. Het is ook goed, dat zij vrees koestert, al zijn er zielen, wien een vaste overtuiging, dat God in haar werkt, nuttiger is dan alle vrees, welke men haar zou kunnen instorten. Is de ziel van nature tot liefde en dankbaarheid geneigd, dan zal de herinnering aan de gunsten, door God haar geschonken, haar eerder tot God terugvoeren dan de voorstelling van alle pijnen der hel. Tenminste zoo was het met mij, hoe slecht ik ook was.

24. — Het heeft mij veel moeite gekost, om een duidelijk inzicht te krijgen in de teekenen, waaraan men den goeden geest kan erkennen en daarover zal dan ook nog uitvoeriger worden gesproken.⁴⁾ Met de hulp van God geloof ik daarover althans iets goeds te kunnen zeggen. Behalve toch dat ik door eigen ervaring hier veel heb geleerd, weet ik dit ook van mannen van uitstekende wetenschap en groote heiligheid, die alle vertrouwen verdienen. Zoo mogen dan de zielen, die door Gods goedheid dezen trap bereiken, niet de moeite hebben, welke ik heb ondervonden.

¹⁾ Vgl. den 1sten Brief v. d. H. Joannes, IV, 18: De volmaakte liefde verdrijft alle vrees. Het verdrijven van alle vrees, is zooals trouwens reeds uit dit en het volgende nummer blijkt, niet een habitueele, blijvende, doch slechts een actueele, voorbijgaande toestand, omdat onze liefde hier op aarde nooit volmaakt is.

²⁾ „Fiel temor”. De meesten lezen en vertalen hier „filial temor”, „kinderlijke vreeze”.

³⁾ Vgl. Hfdst. XI, 1.

⁴⁾ Vgl. Hfdst. XXV.

ZESTIENDE HOOFDSTUK,

zij spreekt over den derden trap van inwendig gebed¹⁾ en verklaart daarvan zeer verheven dingen; zij zegt, wat de ziel nog vermag, als zij dezen trap bereikt, en wat deze grootte gunsten des Heeren in de ziel uitwerken; het hier gezegde strekt ten zeerste om den geest te verheffen tot verheerlijking van God en zal degenen, die dezen trap bereiken, veel helpen.

1. — Gaan wij thans over tot het bespreken van de derde wijze, waarop men dien tuin van water kan voorzien, als nl. van een rivier of bron het water zelf toestroomt. Op deze wijze kan men den tuin met veel minder moeite water geven. Men heeft alleen nog eenige moeite met het water te leiden. De Heer wil hier zijn tuinman helpen. Hij speelt als het ware zelf den tuinier en doet alles zelf. Onze vermogens zijn als in een droom. Wel zijn zij niet geheel werkeloos, maar zij weten evenmin, hoe zij nog werken. Het genot, de zoetheid, de voldoening is onvergelykelijk grooter dan op den vorigen trap. De genade doet de ziel het water tot aan den hals komen. Zij kan niet meer vooruit, en weet ook niet, hoe zij nog verder zou kunnen gaan of zou kunnen terugkeeren. Zij verlangt naar het genot van de grootste heerlijkheid. Het is, of hield zij reeds de sterfkaars in de hand en scheelde het maar weinig meer, of zij stierf den dood, dien zij verbeidt.²⁾ In dien doodstrijd smaakt zij een genot, grooter, dan ik zeggen kan. Het schijnt mij niets anders dan een volkomen sterven aan alle dingen dezer wereld en genieten van God. Ik kan geen andere uitdrukkingen vinden om te zeggen of duidelijk te maken, wat het is. De ziel weet dan ook niet, wat zij doen moet, zij weet niet eens, of zij moet spreken of zwijgen, lachen of schreien. Het is een heerlijke verdwazing, een hemelsche uitzinnigheid, waarin men de ware wijsheid leert. Het is voor de ziel de genotvolste aller genietingen.

2. — Ik geloof, nu reeds vijf of zes jaren heeft de Heer mij

¹⁾ De roes der liefde, waarbij de ziel dronken en dwaas is van liefde tot God.

²⁾ Die dood is voor de ziel haar volmaakte vereeniging met God; op dezen trap is zij dien toestand zoo nabij, dat zij als het ware ligt te sterven en in doodstrijd is. Die toestand kan uren, ja, soms dagen aanhouden.

herhaalde malen en in overvloedige mate dit gebed geschonken, zonder dat ik het begreep of zou hebben weten uit te drukken,¹⁾ Ik nam mij dan ook voor, als ik aan dezen trap gekomen was, daarover weinig of niets te zeggen. Wel begreep ik, dat er geen algeheele vereeniging van alle vermogens plaats had, en zeer duidelijk ook, dat hun vereeniging toch inniger was dan op den voorgaanden trap, maar ik beken, dat ik niet kon bepalen of begrijpen, waarin het verschil bestond.

3. — Om de nederigheid, geloof ik, welke U^{er}w. heeft beoefend door hulp te zoeken bij een zoo onwetende als ik, gaf de Heer mij heden na de H. Communie dit gebed, zonder dat ik vermocht hooger te stijgen. Hij gaf mij toen de vergelijkingen in, welke ik hier gebruik. Hij toonde mij, hoe ik mij moest uitdrukken en wat de ziel op dezen trap moet doen. Waarlijk, ik stond geheel verwonderd. Ik begreep in één oogenblik alles. Reeds dikwijls was ik bijna uitzinnig en dronken van die liefde, maar nooit had ik kunnen begrijpen, wat dit was. Wel begreep ik, dat God in mij werkte, doch hoe Hij hier werkzaam was, daarvan kon ik mij geen voorstelling maken. Wel zijn werkelijk de vermogens bijna geheel met God vereenigd, maar zij zijn toch niet zoo in Hem verzonken, dat zij zelve niet meer werken. Het schonk mij de innigste voldoening, dat ik dit thans inzag. Gezegend zij de Heer, dat Hij mij die gunst geschonken heeft.

4. — De vermogens zijn alleen nog in staat, zich geheel met God bezig te houden. Geen enkel schijnt zich te durven roeren en ook wij schijnen niet in staat, ze in werking te brengen. Wij zouden tenminste veel moeite moeten doen, om ons te verstroomen, maar ook dan nog, dunkt mij, zouden wij daarin niet gemakkelijk slagen. Men gebruikt in dezen toestand heel veel woorden om God te verheerlijken, maar het zijn woorden zonder samenhang, als de Heer ze tenminste zelf niet samenvoegt. Het verstand vermag hier niets. De ziel zou haar lofprijzingen willen uitschreeuwen. Zij is geheel buiten zichzelf en haar uitgelatenheid is haar een genot. Nu, ja, nu gaan de bloemen open en beginnen zij haar geuren te verspreiden.

5. — De ziel zou in dien toestand willen, dat allen haar zagen en haar verheffing erkenden om God daarvoor te loven en haar te

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIV, 12 en XVIII, 10.

helpen dit te doen. Zij zou haar geluk met hen willen deelen, want zij is niet in staat, dit groote geluk geheel te genieten. Zij is, dunkt mij, als de vrouw van het Evangelie, die haar geburen riep of wilde roepen.¹⁾ Dit geluk moet ook, meen ik, de bewonderenswaardige geest van den koninklijken Profet David hebben gesmaakt, toen hij op de harp speelde en zong ter verheerlijking van God. Ik gevoel veel godsvrucht voor dien roemrijken koning en ik zou willen, dat allen dit deden, vooral zondaren, zooals ik.²⁾

6. — O God, welk een nieuwe eigenschappen verwerft de ziel op dezen trap! Zij zou uit zooveel tongen willen bestaan om God daarmede te verheerlijken. Zij zegt duizend dwaasheden en toch weet zij te behagen aan Dengene, die haar in die gesteltenis houdt. Ik ken iemand zonder dichterlijken aanleg, die in korten tijd in de innigst gevoelde verzen uitdrukking gaf aan de smart, welke de ziel in dien toestand foltert.³⁾ Niet het verstand geeft die in, neen, het is een klagen van de ziel tot God om nog meer te genieten van de heerlijkheid, welke haar een zoo verkwikkende pijn doet lijden. Om te toonen, wat die pijn haar doet genieten, zou zij haar lichaam en haar ziel geheel willen laten verscheuren. Welke martelingen men haar in dien toestand ook zou voorhouden, het zou een genot voor haar zijn, die voor haar Heer te mogen verduren. Ik zie duidelijk, dat de martelaren bij het verdragen hunner folteringen van hun kant bijna niets deden. De ziel begrijpt zeer goed, dat de kracht daartoe van eene andere zijde komt.

7. — Maar wat moet de ziel gevoelen, als zij weder tot zichzelf komt, als zij ziet, nog in deze wereld te moeten leven en tot de zorgen en plichtplegingen dezer wereld te moeten terugkeeren? Mij dunkt, ik gaf volstrekt geen overdreven voorstelling van deze wijze van genieten, door den Heer in deze ballingschap aan de ziel te smaken gegeven, ja, ik ben nog verre beneden de werkelijkheid gebleven. O Heer, wees eeuwig geloofd! En mogen alle dingen U altijd loven!

1) Vgl. Lucas, XV, 9.

2) Vgl. in Dl. II. Het Boek der Kloosterstichtingen, Hfdst. XXIX, 9. In 1564 keurde het Generaal Kapittel der Orde goed, dat o.a. ook het feest van den H. Koning David onder de feesten der Orde werd opgenomen.

3) Men meent vrij algemeen, dat de Heilige hier van zich zelve spreekt. Haar verzen worden opgenomen in Dl. VII dezer uitgave.

8. — O mijn Koning, door uwe goedheid en barmhartigheid ben ik, terwijl ik dit schrijf, niet vrij van deze heilige, hemelsche uitzinnigheid. En die gunst hebt Gij mij geschonken zonder eenige verdienste mijnerzijds. Ik smeek U, wil, dat allen, met wie ik omga, uitzinnig zijn van liefde tot U. Of schenk mij de gunst, met niemand meer eenigen omgang te hebben. Of beschik, Heer, dat ik mij om niets ter wereld meer bekommer. Of neem mij van hier weg. O mijn God, uwe dienstmaagd kan de smarten niet meer dragen, welke zij zou lijden, als zij zich zag zonder U. Als zij moet blijven leven, wil zij in dit leven geen rust meer. Wil Gij die haar dan ook niet geven. De ziel zou in dien toestand vrij willen zijn, het eten schijnt haar doodend, het slapen staat haar tegen, zij ziet heel haar leven voorbijgaan in genot en gemak, terwijl toch niets haar geluk kan verschaffen dan Gij. Het is haar, of leefde zij tegen haar natuur in, want zij zou niet langer haar eigen leven willen leiden, doch slechts wenschen te leven in U.

9. — O mijn waarachtige Heer en Heerlijkheid, welk een licht en allerzwaarst kruis tevens houdt Gij bereid voor degenen, die dezen trap bereiken; licht, omdat het zoo zoet is, het te dragen; zwaar, omdat er tijden komen, dat geen geduld sterk genoeg is om het te torschen. Toch zou de ziel het zich niet ontnomen willen zien, tenzij om reeds bij U te wezen. Wanneer zij er aan denkt, dat zij U eigenlijk nog in het geheel niet diende en zij door te leven op aarde U dienen kon, zou zij een nog veel zwaarderen last willen torschen en niet willen sterven voor het einde der wereld. De rust heeft voor haar geen waarde meer, als zij U ook maar den geringsten dienst zou kunnen bewijzen. Zij weet niet, waarnaar zij moet verlangen, maar wel begrijpt zij, dat zij niets anders verlangt dan U.

10. — O mijn Zoon — hij, aan wien dit verhaal is gericht en die mij de opdracht tot schrijven gaf, is zoo nederig, dat hij aldus genoemd wil worden ¹⁾ — laat dit alleen voor U geschreven zijn, als UEerw. oordeelt, dat ik te ver ga. Want geen overwegingen zijn in staat mij te weerhouden, wanneer de Heer mij buiten mij-zelve brengt. Sinds dezen morgen na de H. Communie ²⁾ spreek

¹⁾ Zij spreekt hier van P. Petrus Ibañez. P. Bañez schreef later voor „Zoon”: „Vader” en schrapte den tusschenzin.

²⁾ Vgl. Hfdst. XVI, 3.

ik, geloof ik, niet meer uit mijzelf. Het is, of ik een droom heb. Ik zou allen willen zien lijden aan de uitzinnigheid, waaraan ik zelve lijd. Ik bid UEerw., laten wij allen dwaas worden uit liefde tot Hem, die het om ons wilde worden genoemd.¹⁾

11. — Daar UEerw. zegt, dat U mij liefheeft, bid ik U, mij dit te toonen door U in de gesteltenis te brengen, dat God U deze genade kan verleen. Ik ken zoo weinigen, die zich niet te verstandig toonen, waar het geldt hun neigingen te bevredigen, ja, wellicht ben ik van allen zelve nog de ergste. O mijn Vader, UEerw. dulde dit niet in mij. U is mijn biechtvader, aan U heb ik mijn ziel toevertrouwd. Zeg mij ronduit de waarheid, want dit doet men maar al te weinig.

12. — Ik zou willen, dat wij met ons vijven,²⁾ die elkander in Christus beminnen, daartoe een verbond sloten. Evenals in deze tijden anderen zich in het geheim vereenigden om tegen Zijne Majesteit samen te spannen en allerlei verkeerde dingen en kettersche stellingen te bespreken,³⁾ zoo moesten ook wij af en toe samenkomen om elkander ronduit op onze gebreken te wijzen en te zeggen, waarin wij ons verbeteren kunnen en Gode welgevalliger kunnen zijn. Niemand toch kent zichzelf beter dan zij, die ons gadeslaan, wanneer zij dit tenminste doen met liefde en uit verlangen, ons vooruit te helpen. Ik zeg, dat wij dit in het geheim en onder ons moeten doen, want het is geen gebruik, zoo tot elkander te spreken. Zelfs de predikanten richten hun preeken zoo in, dat zij niemand mishagen. Zij doen dit met een goede meening en het zal wel goed zijn, wat zij doen. Maar zoo beteren zich toch weinig. Hoe komt het, dat niet velen ten gevolge van een preek nalaten, hetgeen toch openlijk verkeerd is? Weet U,

¹⁾ Vgl. Joannes, X, 20.

²⁾ Men verkeert in het onzekere, wie hier door de Heilige worden bedoeld. P. Silverius veronderstelt, behalve de Heilige zelve, Magister Daza, Franciscus de Salcedo, Doña Guiomar de Ullua en P. Ibañez (Spaansche uitgave, I, 120). P. Zimmerman meent, dat de Heilige spreekt van P. Ibañez, P. Garcia de Toledo en wellicht van Franciscus de Salcedo en Magister Daza (Engelsche uitgave, 131). De la Fuente noemt Julianus de Avila, kapelaan van het St. Jozefsklooster, Franciscus de Salcedo, den H. Joannes v. h. Kruis en haar broeder Laurentius.

³⁾ De Heilige doelt hier op de geheime samenkomsten te Valladolid onder leiding van den afvalligen priester Dr. Cazalla gehouden, waaraan 21 Mei 1559 door diens veroordeeling door de Inquisitie een einde werd gemaakt.

wat ik denk? Omdat degenen, die preeken, al te verstandig willen zijn, omdat zij hun verstand niet ter zijde willen stellen en zich niet laten bezielen door de vurige liefde tot God, welke de Apostelen verteerde. Op die wijze gaat er van hun licht weinig warmte uit. Ik wil niet zeggen, dat hun liefde zoo groot moet zijn als die der Apostelen, maar ik zou toch willen, dat zij grooter ware, dan ik haar zie.¹⁾ UEerw. weet, waarop het vooral aankomt. Men moet zoover komen, dat men het leven niet acht en de eer geringschat. Zij toch gaven er niets om, of zij er alles mede verloren of alles mede wonnen, waar het gold, voor de eer van God de waarheid te verkondigen of te verdedigen. Wie in waarheid dit alles om God in de weegschaal stelt, hij is in staat, zoowel de winst als het verlies van alles te dragen. Ik zeg niet, dat ik zelve zoo ben, maar ik zou toch zoo willen wezen.

13. — O heerlijke vrijheid, als men het als een slavernij beschouwt, zijn leven en gebruiken naar de eischen der wereld te moeten regelen. Zoo men deze vrijheid van den Heer verkrijgt, dan is er geen slaaf meer, die niet alles op het spel zet om zich vrij te maken en naar zijn vaderland terug te keeren. Dit is de ware weg. Nooit mogen wij meenen, het einde er van bereikt te hebben. Nooit mogen wij op dien weg rusten, want vóór ons leven ten einde is, zullen wij nooit zoover komen, dat wij dien verheven schat bezitten. De Heer geve ons daartoe zijn genade. Verscheur UEerw. gerust hetgeen ik hier gezegd heb, indien U dit dienstig voorkomt. Beschouw het als een brief voor U alleen en vergeef mij, dat ik zoover ben gegaan.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over dezelfde stof en vervolgt haar verklaring van den derden trap van inwendig gebed; zij besluit haar verklaring van hetgeen hier in de ziel wordt uitgewerkt; zij spreekt over de stoornis, welke op dezen trap de verbeelding en het geheugen brengen.

1. — Ik heb thans uitvoerig genoeg over deze wijze van inwendig gebed gesproken en voldoende aangegeven, wat de ziel daarbij te

¹⁾ P. Bañez schreef naast dit gedeelte: „Legant praedicatores”.

doen heeft of, liever, hoe God in haar werkt, want Hij neemt hier de plaats in van den hovenier. Hij wil, dat de ziel slechts geniet. De wil heeft niets te doen dan goed te vinden, dat de ziel deze gunsten smaakt en zich bereid te verklaren tot alwat de ware Wijsheid in haar wil uitwerken. Hiervoor is moed noodig, werkelijk moed, want soms is het genot zoo groot, dat de ziel op het punt schijnt, er onder te bezwijken en het lichaam dreigt te verlaten. Welk een heerlijke dood zou dit zijn! In dezen toestand, dunkt mij, zal de ziel goed doen, zich geheel te werpen in de armen van God. Wil Hij haar ten hemel voeren, zij ga; wil Hij haar naar de hel leiden, het zal haar geen smart veroorzaken, wijl zij er heen gaat in vereeniging met haar hoogste Goed. Wil Hij, dat haar leven reeds ten einde is of dat zij nog duizend jaren zal leven, het is haar gelijk. Zijne Majesteit mag over haar als over zijn eigendom beschikken. De ziel behoort niet langer aan zichzelf, zij is geheel aan den Heer geschonken. Zij mag zich van alle zorg ontheven achten.

2. — Ik wil zeggen, dat, als God de ziel op dezen trap van gebed plaatst, zij dit alles en nog veel meer vermag. Het zijn de natuurlijke vruchten van dit gebed. Zij weet bovendien, dat zij dat alles doen kan, zonder haar verstand ook maar eenigszins te vermoeien. Zij staat er, dunkt mij, geheel over verwonderd, dat zij den Heer zoo goed den hovenier ziet spelen en Hij niet wil, dat zij zich eenige moeite geeft, haar integendeel wil doen genieten van de eerste geuren harer bloemen.

3. — Zulk een tuinman, die tenslotte de schepper is van het water, geeft den tuin bij een enkel bezoek, hoe kort ook, water zonder mate. Wat de arme ziel met al haar inspanning na misschien twintig jaren arbeids van haar verstand niet heeft kunnen bereiken, doet deze hovenier thans in een enkel oogenblik. De vruchten groeien en rijpen zoo snel, dat zij van haar tuintje kan leven. Dat wil de Heer ook, maar Hij veroorlooft haar niet, reeds van haar vruchten mee te delen, vooraleer zij deze zelve gegeten en zich daarmee gesterkt heeft. Hij wil niet, dat zij die vruchten uitdeelend, tenslotte zelve niets zou hebben. Zij zou er op die wijze zelve geen voordeel uit trekken, maar ook van degenen, wien zij ze gaf, daarvoor niets terug ontvangen. Integendeel, zij zou hen op hare kosten onderhouden, aan hen te eten geven en

tenslotte wellicht zelve van honger sterven.¹⁾ Wie tot dezen trap is gekomen, zal dit alles begrijpen en beter weten toe te passen, dan ik het met al mijn moeite zou kunnen uitdrukken.

4. — De deugden eindelijk vinden op dezen trap krachtiger bevestiging dan op den vorigen van het gebed van rust. De ziel ziet zich geheel veranderd. Zij beseft niet, dat zij groote dingen begint uit te werken, nu de Heer wil, dat haar bloemen open gaan en haar geuren verspreiden. De Heer toch wil de ziel doen zien, dat zij deugd bezit. Zij ziet echter zeer goed, dat zij die zelve, zelfs in vele jaren, niet zou hebben kunnen verwerven, maar dat de hemelsche hovenier haar die in één oogenblik heeft geschonken. Na dit gebed bezit de ziel veel grooter en dieper ootmoed dan na dat van den vorigen trap. Zij ziet hier nog duidelijker in, dat zij niets anders deed dan er in toestemmen, dat de Heer haar deze gunst verleende, en dat haar wil die als het ware slechts met open armen ontving.

5. — Deze wijze van inwendig gebed is, dunkt mij, een duidelijk kenbare vereeniging der geheele ziel met God, maar toch schijnt God aan enkele vermogens nog vrijheid te willen laten tot de erkenning en genieting van hetgeen Hij op dezen trap in de ziel uitwerkt. Soms, ja, dikwijls gebeurt het, dat alleen de wil in de vereeniging is opgenomen. Ik zeg dit, opdat U Eerw. moge inzien, dat dit kan en wanneer het voorkomt, zich daarvan een juiste voorstelling make. Mij toch bracht het geheel in de war. De wil is dan geheel geboeid en in genieting verslonden, maar ook alleen de wil geniet die diepe rust. Verstand en geheugen zijn zoo vrij, dat zij zich zelfs met de gewone zaken kunnen bezighouden en aandacht kunnen schenken aan werken van liefde.

6. — Al schijnt deze toestand gelijk aan dien van het gebed van rust, waarover ik reeds sprak,²⁾ toch is hij daarvan ten deele onderscheiden. Daarin toch is de ziel zoo gesteld, dat zij roerloos en onbewegelijk zou willen blijven om de heilige rust van Maria te genieten, op dezen trap echter kan zij tevens Martha zijn.³⁾ Zij leidt aldus tegelijkertijd een werkend en een beschouwend leven. Zij kan zich bezig houden met werken van liefde en met

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIX, 4, 22.

²⁾ Vgl. Hfdst. XV, 1.

³⁾ Vgl. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXXI, 4.

dingen, welke haar levensstaat meebrengt en ook met het lezen van boeken. Toch zijn op dezen trap de vermogens niet geheel meester van zichzelf en begrijpen zij heel goed, dat het edeler deel der ziel in een andere sfeer leeft. Het is, als spraken wij met iemand en sprak tegelijkertijd een ander tot ons, zoodat wij noch den eene noch den andere onze volle aandacht kunnen schenken. Men is zich dezen toestand zeer duidelijk bewust en het bezit er van doet ons de grootste voldoening en bevrediging smaken. Hij is voor de ziel de naaste voorbereiding voor den staat der meest volmaakte rust, zoodra de tijd der afzondering is aangebroken of zoodra zij alle zaken kan ter zijde stellen. Het gaat met haar als met iemand, die voor zichzelf verzadigd is en geen behoefte heeft, nog iets te eten. Hij gevoelt, dat zijn maag voldaan is en hij naar geen spijs, welke ook, verlangt. Toch is hij niet zoo verzadigd, of hij zou, wanneer hij nog iets smakelijks zou zien, dit nog met genoegen opeten. Zoo vindt ook de ziel in dezen toestand geen voldoening meer in de genoegens dezer wereld of zal zij daarnaar verlangen, omdat zij Dengene bezit, die haar veel grooter voldoening schenkt. Een nog grooter genieting echter van God, een nog vuriger begeerte, zijn wil te volbrengen, een nog inniger vereeniging met Hem, ja, dat wil zij nog gaarne.

7. — Er is nog een andere vorm van vereeniging, welke nog wel niet volmaakt is, maar toch inniger dan die, waarover ik zoo juist heb gesproken. Zij is echter niet zoo innig als die, welke ik met de derde wijze van watervoorziening heb vergeleken. Wanneer U de Heer al deze vormen van vereeniging schenkt, zoo U ze niet reeds bezit, dan zal het U Eerw. zeker hoogst aangenaam zijn ze beschreven te vinden en te weten, wat daaronder verstaan moet worden. Want is het een voorrecht, dat de Heer ons zijn gunsten mededeelt, een ander voorrecht is het, te begrijpen, waarin die gunst, die genade bestaat, een nieuw voorrecht eindelijk, te kunnen uitdrukken en duidelijk maken, wat zij beteekenen.¹⁾ En ofschoon het schijnt, dat slechts het eerste noodig is om alle vrees en schroom uit de ziel te verbannen, haar met grooter moeden weg des Heeren te doen bewandelen en al de dingen dezer wereld met voeten te doen treden, het is buitengewoon nuttig en een groot voorrecht, een goed inzicht in zijn toestand te hebben.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXIII, 12.

Allen hebben wij reden, God uitermate dankbaar te zijn. Niet slechts als wij die vereeniging deelachtig zijn geworden, ook als wij die niet bezitten, moeten wij God danken, omdat Hij die gunst tenminste aan enkelen der levenden schonk en zoo ook ons ten goede doet komen.

8. — Over dezen laatsten vorm van vereeniging wil ik thans nog vooral in verband met mijzelve spreken. God toch schonk mij die herhaalde malen. Dikwijls gebeurt het daarbij, dat God niet slechts den wil, maar, zoo het mij tenminste toeschijnt, ook het verstand bindt. Dit is dan niet meer redeneerend werkzaam, maar geheel verslonden in de genieting van God. Het is als iemand, die staat te zien, maar zooveel aanschouwt, dat hij niet weet, waarop hij zijn blik zal vestigen. Het eene verdringt het andere, zoodat hij van niets een voorstelling kan geven.

9. — Het geheugen blijft vrij en het moet wel zijn in vereeniging met de verbeelding. Het is verwonderlijk, welk een strijd het aanbindt tegen God, nu het zich aan zichzelf ziet overgelaten, en hoe het zijn best doet, alles in de war te sturen. Ik vind dit alleron-aangenaamst en acht dit verschrikkelijk. Dikwijls smee ik den Heer, dat, als het mij zoo moet storen, Hij het mij gedurende dien tijd ontneme. Soms zeg ik Hem: O mijn God, wanneer toch zal mijn ziel geheel en al in uwe verheerlijking kunnen opgaan en niet langer verdeeld zijn, niet in staat, haar eigen vermogens te gebruiken. Hier zie ik, tot welk een ellende de zonde ons bracht, dat zij ons zoo weinig meester doet zijn van onszelve. Wij zouden ons steeds met God willen bezig houden en toch doen wij dit niet.

10. — Ik zeg, dat mij dit herhaalde malen gebeurde en nog heden had dit plaats, zoodat ik daaraan nog een levendige herinnering bewaar. Ik zie mijn ziel geheel verteerd van verlangen, dat al haar vermogens zich vereenigen, waar zich het edeler deel der ziel bevindt. Ik zie echter tevens, hoe onmogelijk dit is, hoe integendeel geheugen en verbeelding met de ziel zulk een fellen strijd aanbinden, dat zij niet in staat is, ze te beheerschen. Worden zij echter door de andere vermogens aan zichzelf overgelaten, dan vermogen zij niets, kunnen zij haar zelfs geen kwaad doen. Wel kunnen zij haar storen in haar rust, doch, gelijk ik zeg, kwaad kunnen zij haar niet berokkenen. Zij bezitten daartoe niet

de noodige kracht en zij blijven ook niet met één punt bezig. Wijl het verstand op alwat het geheugen het voorstelt, in het geheel niet ingaat, kan dit zich niet blijvend met iets bezig houden, maar springt het van het eene op het andere. Het heeft, dunkt mij, veel van die lastige en onrustige nachtvlindertjes. Het fladdert als deze, maar steeds heen en weer.

11. — Deze vergelijking schijnt mij hier buitengewoon op haar plaats, want, al is het niet bij machte, eenig kwaad te doen, het stoort toch dengene, die zijn beelden telkens weer voor zich ziet. Ik weet niet, welk middel men daartegen zou kunnen aanwenden. Tot heden heeft God mij dit niet doen kennen. Ik zou het anders zeer gaarne bij mijzelve hebben toegepast, want, gelijk ik zeg, het martelt mij herhaaldelijk. Hier zien wij onze eigen nietswaardigheid en tevens met groote duidelijkheid de verheven macht van God. Het ééne vermogen, dat nog vrij is gebleven, stoort en plaagt ons geweldig, terwijl de andere, welke met Zijne Majesteit zijn vereenigd, ons het zoetste genot doen smaken.

12. — Het beste middel, dat ik na vele jaren zoekens heb gevonden, gaf ik reeds aan, waar ik sprak over het gebed van rust.¹⁾ Men moet er zich eenvoudig niet meer van aantrekken dan van een krankzinnige. Men moet het met zijn voorstellingen maar laten werken. God toch alleen is in staat het die te ontnemen. En tenslotte is en blijft het een slaaf. Wij moeten het maar met geduld verdragen, gelijk Jacob dit deed met Lia. De Heer schenkt ons immers nog de gunst, dat wij ons ook in het bezit van Rachel mogen verheugen.

13. — Ik zeg, dat het toch maar een slaaf is, want hoeveel moeite het ook aanwendt, het kan tenslotte toch de andere vermogens niet meeslepen. Integendeel, dikwijls trekken deze het zonder eenige moeite met zich mede. Soms gewaardigt God Zich, Zich er over te ontfermen, als Hij het zoo verloren en dwalende ziet en vol verlangen naar vereeniging met de andere vermogens. Soms wil Zijne Majesteit, dat het mede opga in den gloed der goddelijke liefde, waardoor de andere reeds geheel zijn verteerd, geen natuurlijk leven meer schijnen te leiden, maar als²⁾ op bovennatuurlijke wijze die verheven gunsten genieten.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIV, 4; Vgl. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXXI, 7.

²⁾ Dit „als", in het Spaansch „casi", voegde de Heilige later op den rand van het Hs. aan dezen zin toe.

14. — In al deze vormen van gebed, waarover ik hier heb gesproken in verband met de derde wijze van watervoorziening, waarbij het water uit de bron vanzelf toestroomt, geniet de ziel zoo groote heerlijkheid en rust, dat het lichaam kennelijk, ja, op zeer duidelijke wijze in haar vreugde en genietingen deelt en dat ook, gelijk ik zeide,¹⁾ de deugden zeer sterk groeien. Mij dunkt, de Heer heeft zoo goed, als dit hier op aarde mogelijk is, willen verklaren, in welke gesteltenis de ziel zich bij dit gebed bevindt.

15. — Spreek UEerw. daarover met iemand, die in het geestelijk leven ervaren, zelf tot dezen trap is opgestegen en bovendien wetenschappelijk is gevormd. Indien deze zegt, dat het hier gezegde juist is, geloof dan, dat God hier heeft gesproken en wees er Zijne Majesteit ten hoogste dankbaar voor. Gelijk ik gezegd heb,²⁾ zoolang Gods genade U het inzicht daarin niet schenkt, zal het U, als zij U de genietingen van dezen trap mededeelt, veel voldoening geven, een inzicht te hebben in hetgeen deze toestand beteekent. Wanneer Zijne Majesteit U de genieting instort, zal U met uw verstand en wetenschap door het hier gezegde reeds in staat zijn, dien toestand te begrijpen. Gezegend zij Hij voor alles in de eeuwen der eeuwen. Amen.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK,

waarin zij spreekt over den vierden trap van inwendig gebed; zij begint te verklaren,³⁾ tot welk een hooge waardigheid God op dezen trap de ziel verheft; het hier gezegde strekt ten zeerste om de beoefenaars van het inwendig gebed aan te sporen, hun best te doen, tot dezen trap te geraken, want, ofschoon men dit nooit verdient, door de goedheid Gods kan men toch hier op aarde dien trap bereiken.

1. — Moge de Heer mij ingeven, in welke woorden ik althans iets kan zeggen over hetgeen ik de vierde wijze van watergeven

¹⁾ Hfdst. XIV, 6.

²⁾ Hfdst. XVII, 7.

³⁾ Oorspronkelijk schreef de Heilige: „op uitstekende wijze te verklaren,” later schraptte zij die lofprijzing. Aan het hier gegeven opschrift voegde de Heilige ook nog de later eveneens geschraptte bemerking toe: „men leze dit met aandacht, want de verklaring geschiedt op zeer teere wijze en bevat veel bemerkenswaards.”

noemde.¹⁾ Zijn hulp is hiernoodzakelijk, in veel hoogere mate dan voor de beschrijving der vorige trappen van gebed. Daarin voelt de ziel, dat zij nog niet geheel is gestorven. Wel kunnen wij dat zeggen, omdat zij voor de wereld reeds gestorven is, maar, gelijk ik zeide,²⁾ zij behoudt nog voldoende gewaarwording om te begrijpen, dat zij nog in de wereld is, en om haar verlatenheid te gevoelen. Zij bedient zich nog van de uitwendige dingen en kan tenminste door teekenen duidelijk maken, wat in haar omgaat. In alle vormen van gebed, waarover ik tot nu toe heb gesproken, verricht de tuinman zelf nog eenigen arbeid, al gaat bij de laatste vormen die arbeid vergezeld van zooveel heerlijkheid en voldoening, dat de ziel zou wenschen, nooit meer uit dien toestand te geraken. Zij voelt den arbeid niet als iets zwaars, maar als iets heerlijks.

2. — Op dezen trap echter voelt men niets meer en geniet men alleen, zonder te begrijpen, wat men geniet. De ziel begrijpt, dat zij een goed geniet, waarin alle goed ligt opgesloten, maar waarin dit goed bestaat, daarvan kan zij zich geen begrip vormen. Alle zinnen gaan in deze genieting op en wel zoo, dat niet één vrij blijft of in staat is zich op iets uitwendigs te richten of innerlijk werkzaam te zijn.

3. — Op den vorigen trap gaf men hun nog zooveel vrijheid, dat zij, gelijk ik zeide,³⁾ nog eenige aanduiding konden geven van het

¹⁾ Het gebed der Vereeniging. Volgens de leer der mystiek heeft dit nog drie trappen of graden van innigheid. Op de eerste plaats komt de eenvoudige vereeniging (*unio simplex*), vervolgens de exstatische vereeniging, ook geestelijke verleving genoemd (*unio exstatica sive desponsationis*), eindelijk de volmaakte vereeniging of geestelijk huwelijk (*unio consummata sive matrimonium spirituale*). De Heilige spreekt hier slechts over de twee eerste graden (Hfdst. XVIII—XXI). Over den derden graad spreekt zij in dit boek nog niet, wijl zij dien eerst na het schrijven daarvan deelachtig werd. Zij handelt daarover echter uitvoerig in het *7de Verblijf van Het Kasteel der Ziel* (Di. III). In den tweeden graad onderscheidt men nog weder drie vormen: de vervoering (*extasis*), de verheffing of vlucht des geestes (*elevatio spiritus*) en de verrukking (*raptus*). Ook de Heilige noemt deze drie vormen, doch, wijl zij ze in wezen één acht, gebruikt zij ter aanduiding van den tweeden graad der vereeniging (*unio exstatica*) de onderscheiden termen door elkander.

²⁾ Vgl. Hfdst. XVI, 7, 8.

³⁾ Vgl. Hfdst. XVII, 5.

groote geluk, dat zij genieten. Op dezen trap echter geniet wel de ziel onvergelykelyk meer, doch kan zij het veel minder kenbaar maken. Het lichaam is niet langer bij machte en ook de ziel bezit niet de kracht, deze genieting mede te deelen. Het zou de ziel in dien tijd al zeer ongelegen komen, een ware marteling voor haar zijn, haar rust verstoren. Zoo de vereeniging alle vermogens omvat, zoo zeg ik U, dat zij er zelfs niet toe in staat is, al zou zij het willen. Is zij er toe in staat, dan is de vereeniging niet aanwezig.

4. — Men noemt dit vereeniging, maar hoe zij plaats grijpt en wat deze eigenlijk is, weet ik niet uit te drukken. In de mystieke Theologie wordt zij verklaard, doch ik zou van deze wetenschap zelfs de termen niet kunnen noemen. Ik kan ook geen denkbeeld vormen van het denkvermogen noch begrijpen, waardoor het is onderscheiden van de ziel of van den geest. Het schijnt mij alles één. Zeker, de ziel geraakt soms buiten zichzelf en gelijkt een vuur, dat brandt en vlammen uitslaat. Ook kan soms dat vuur ineens geweldig hoog oplaaien en de vlam hoog boven het vuur uitslaan, maar deze vlam is daarmede niet een andere, zij is één met de vlam, welke in het vuur staat. Uwe kennis zal U¹⁾ dit doen begrijpen. Ik vermag het niet duidelijker uit te drukken.

5. — Ik wil slechts verklaren, wat de ziel gevoelt, wanneer zij die goddelijke vereeniging deelachtig is geworden. Het is duidelijk, dat, waar sprake is van vereeniging, twee onderscheiden dingen één worden. O mijn Heer, hoe goed zijt Gij toch. Gezegend zijt Gij in alle eeuwigheid. Mogen alle dingen U verheerlijken, omdat Gij ons zoo innig hebt lief gehad, dat Gij in dit ballingsoord Uzelven aan de zielen mededeelt. Al zijn die zielen ook goed, dan toch blijft dit een bewijs van de grootste vrijgevigheid en welwillendheid. Maar zij komt ook van U, o Heer, wiens gaven zijn, zooals Gijzelf. O oneindige Vrijgevigheid, hoe heerlijk toont Gij U in uwe werken. Het brengt een ieder in verrukking, wiens verstand niet in beslag is genomen door de dingen dezer wereld en daardoor niet meer in staat is, de waarheid in te zien. Maar dat Gij ook aan zielen, die U zoozeer hebben beledigd, zulke buitengewone gunsten verleent, waarlijk, hierbij staat mijn verstand stil. Wanneer ik daarover nadenk, is het mij onmogelijk

¹⁾ „Vuesas mercedes” (meervoud).

verder te gaan. Elke stap brengt mij eer achteruit dan vooruit. Ik weet ook niet, hoe ik U voor zulke verheven gunsten danken zal. Soms voel ik mij verlicht, door allerlei onsamenhangende woorden uit te brengen. Zoo bezig ik dikwijls de volgende uitdrukkingen, wanneer ik deze gunsten ontvang, of liever, wanneer God begint ze mij te schenken, want, ben ik eenmaal in die vereeniging opgenomen, dan ben ik, gelijk ik zeide,¹⁾ niet bij machte, iets te doen:

6. — O Heer, zie toch, wat Gij doet, vergeet toch niet zoo spoedig mijne groote zonden. Reeds hebt Gij die vergeten om ze mij te vergeven, maar ik smeeek U, ze U toch te herinneren, opdat Gij tenminste perken stelt aan uwe gunsten. O mijn Schepper, doe zulk een kostbare vloeistof niet in zulk een broozen beker, Gij hebt vroeger reeds gezien, dat ik ze weer laat wegvloeien. Leg zulk een schat niet in een hart, waaruit de zucht naar de voldoeningen van dit leven nog niet verdwenen is, gelijk toch behoorde. Het zou van dien schat een slecht en verkwistend gebruik maken. Hoe kunt Gij toch de weermacht uwer stad en de sleutels uwer vesting in handen stellen van zulk een lafhartig hoofdman, die de vijanden reeds bij het eerste gevecht laat binnenvallen. O Eeuwige Koning, laat toch uwe liefde niet zoo groot zijn, dat Gij zulke kostbare juweelen op het spel zet. Mij dunkt, o Heer, Gij geeft er aanleiding toe, dat men ze weinig hoogschat, als Gij ze in handen geeft van een wezen, zoo slecht, zoo nietswaardig, zoo zwak, zoo ellendig en zoo onvermogen, dat, al doet het zijn best, om ze met uwe genade — en die is voor een wezen zooals ik, in niet geringe mate noodig — niet te verliezen, toch niet in staat is, er voor iemand voordeel mede te doen. En dan, ik ben een vrouw, en geen goede, maar een slechte vrouw. Het schijnt, dat de talenten niet alleen verborgen, maar begraven worden, als Gij ze in zoo slechten grond neerlegt. Gij zijt niet gewoon, Heer, zoo groote heerlijkheid, zoo verheven gunsten aan een ziel te schenken tenzij om haar daarmede velen ten zegen te doen zijn.

7. — Gij weet, o mijn God, dat ik U met hart en ziel vraag en reeds meermalen gevraagd heb en er ook genoeg mede neem, dat ik het grootste goed dezer aarde verlies en Gij dit schenkt

¹⁾ Vgl. Hfdst. XVIII, 3.

aan een ander, die met dat goed meer voordeel weet te doen, opdat op die wijze uw eer meer worde bevorderd.

Deze en andere dergelijke uitdrukkingen bezigde ik dikwijls. Later zag ik mijn dwaasheid en geringen ootmoed in, De Heer toch weet, wat goed is. Hij weet, dat mijn ziel de kracht niet bezit, zich zalig te maken, zoo Zijne Majesteit haar die niet schonk door zijn groote gunstbewijzen.

8. — Ik wil ook beproeven te verklaren, welke genaden en vruchten deze trap van gebed in de ziel voortbrengt, waartoe zij uit zichzelf nog in staat is en of zij er iets toe kan bijdragen om tot dezen verheven trap te geraken. Deze vervoering des geestes zoowel als deze vereeniging komen beide voort uit de hemelsche liefde en gaan geheel van deze vergezeld. Als ik het echter goed begrijp, dan is de vereeniging toch onderscheiden van de vervoering gedurende die vereeniging. Wie deze laatste niet door eigen ervaring kent, zal wellicht anders oordeelen, maar mij dunkt, dat, al zijn ze ook beide in wezen één, de Heer daarin toch op verschillende wijze werkzaam is, en dat men in de vlucht, de vervoering des geestes veel grooter vorderingen maakt in de onthechting van de schepselen.¹⁾ Ik heb duidelijk leeren inzien, dat die vervoering nog weder een bijzondere gunst is, al mogen ook beide, gelijk ik zeg, in wezen één zijn of schijnen. Een klein vuur is toch ook evengoed een vuur als een groot en toch ziet men terstond het onderscheid tusschen het eene en het andere. In een klein vuur duurt het nog geruimen tijd, voor ook een klein stuk ijzer gloeiend wordt, maar in een groot vuur zal ook een grooter stuk ijzer in zeer korten tijd geheel van wezen schijnen veranderd.

9. — Zoo is het mijn inziens ook met deze twee gunstbewijzen, door den Heer verleend. Ik ben er vast van overtuigd, dat zij, die nu en dan zelve in vervoering kwamen, dit zeer goed zullen inzien. Voor wie ze niet door eigen ervaring kent, zal het hier gezegde dwaasheid schijnen en misschien is het dit ook wel, want het is eigenlijk niet veel anders dan dwaasheid, dat iemand als ik over zulk een verheven zaak wil spreken en iets duidelijk wil maken, voor welks verklaring het onmogelijk schijnt, zelfs de eerste woorden te vinden.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XX, 10.

10. — Zijne Majesteit weet, dat ik hiermede de gehoorzaamheid beoefen en slechts de meening heb, de zielen naar zulk een verheven goed te doen verlangen. Daarom geloof ik, dat de Heer mij wel moet helpen. Ik zal over niets anders spreken dan over hetgeen ik door veelvuldige ervaring heb erkend. En toch, toen ik over deze laatste wijze van watervoorziening begon te schrijven, achtte ik mij nog minder in staat daarover iets te zeggen dan Grieksch te spreken, zoo moeilijk is het. Ik hield daarom op met schrijven en ging mij voorbereiden tot de H. Communie. Gezegend zij de Heer, dat Hij de onwetenden te hulp komt. O deugd van gehoorzaamheid, gij vermoogt alles. God verlichtte mijn verstand, nu eens door tot mij te spreken, dan weer door mij voor te stellen, hoe ik mij moest uitdrukken. Evenals bij de beschrijving van den vorigen trap, schijnt de Heer dus ook hier zelf te willen zeggen, wat ik niet vermag of niet weet.¹⁾

11. — Hetgeen ik hier zeg, is de zuivere waarheid. Het goede is dan ook zijn leer, terwijl het slechte, dit is duidelijk, voortkomt van dien afgrond van alle verkeerde dingen, van mij. Indien dan ook personen, die in hun gebed de verheven dingen bereiken, waarmede de Heer mij in mijn nietswaardigheid heeft begunstigd — en velen moeten wel daartoe komen — met mij over die dingen zouden willen spreken, omdat zij zich op den verkeerden weg wanen, dan zal de Heer, ik durf dit vrij zeggen, zijne dienaarssse helpen, hun met het licht zijner waarheid voor te gaan.

12. — Nu wij hier spreken over dit water, dat van den hemel neervalt en geheel dien tuin overvloedig drenkt en van water voorziet, begrijpt men, welk een rust de tuinman zou genieten, indien de Heer nooit naliet het te zenden, wanneer de tuin daaraan behoefte heeft. Men begrijpt ook, welk een genot het voor hem wezen zou, als het nooit winter werd, als het steeds zacht weer was en op die wijze nooit de bloemen en vruchten zouden ontbreken. Zoolang wij leven, is dit evenwel niet mogelijk. De tuinman moet altijd, wanneer de eene watervoorziening ontbreekt, zijn best doen voor een andere. Die des hemels komt dikwijls, als de tuinman er het minst op bedacht is.

13. — In den beginne treedt zij echter bijna altijd eerst in na

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIV, 12 en XVI, 2.

lange overweging. De Heer neemt het vogeltje trap voor trap op en legt het tenslotte in zijn nestje om het daar te laten rusten. Als Hij het langen tijd heeft zien vliegen, met verstand en wil en de overige vermogens zijn best heeft zien doen, God te zoeken en te dienen, dan wil Hij het reeds in dit leven beloonen. En welk een belooning! Het genot daarvan gedurende één oogeblik is voldoende om alle moeite, welke men zich daarvoor moest getroosten, goed te maken.

14. — Terwijl de ziel aldus God zoekt, gevoelt zij zich als het ware geheel wegzinken in de meest innige en zoete genieting en in een soort van onmacht vallen. De ademhaling schijnt onderbroken en alle lichamelijke vermogens schijnen verdwenen. Slechts met de grootste moeite kan zij hare handen bewegen. De oogen sluiten zich, zonder dat zij ze wil sluiten, of, zoo zij geopend blijven, ziet zij daarmede toch zoo goed als niets. Als zij bezig is met lezen, kan zij niet meer zeggen, wat er staat, ja, kan zij de letters bijna niet meer onderscheiden. Zij ziet, dat er iets staat, maar wijl het verstand niet medewerkt, kan zij het niet lezen, al zou zij het willen. Zij hoort, maar verstaat niet, wat zij hoort. Zoo heeft zij van hare zintuigen geen anderen dienst, dan dat zij haar niet toelaten, zich geheel en al aan haar genietingen over te geven. Zij schaden haar dus eer. Te vergeefs zou zij beproeven te spreken, zij slaagt er niet in, de woorden te vormen en, zoo zij daarin zou slagen, dan mist zij nog de kracht, ze uit te spreken. Alle vermogen tot uitwendigen arbeid is verdwenen en is gevoegd bij de vermogens der ziel om deze haar geluk des te beter te doen genieten. Ook uitwendig echter gevoelt men de zoetste bevrediging, dit genot is zelfs groot en duidelijk waarneembaar.

15. — Dit gebed schaadt de gezondheid niet, al houdt het ook langen tijd aan. Mij tenminste deed het dit nooit. Ik kan mij niet herinneren, mijzelve, hoe ziek ik ook was, ooit slechter gevoeld te hebben, nadat de Heer mij deze gunst verleende, integendeel, ik gevoelde mij steeds veel beter. Maar wat kan zulk een verheven goed ook voor kwaad berokkenen? De uitwendig waarneembare uitwerkselen spreken zoo duidelijk, dat men er niet aan kan twijfelen, of hier is een zeer bijzondere kracht werkzaam. Onder de zoetste genieting worden ons onze krachten ontnomen, maar zoo, dat wij ze daarna vermeerderd zien.

16. — Weliswaar geschiedt dit alles in den beginne in zoo korten tijd, tenminste bij mij,¹⁾ dat men bij zulk een snel verloop van die uitwendig waarneembare teekenen en van die werkeloosheid der zinnen niet veel gewaar wordt. Uit den overvloed echter van genade ziet men, met welk een fellen gloed de zon daar heeft geschenen, dat de ziel er geheel door ontvlamd is. Men bedenke wel, dat mijns inziens de tijd, waarin voor de ziel die opheffing harer vermogens duurt, ook op zijn langst genomen, nog kort is. Als zij een half uur aanhoudt, is het zeer lang. Ik zelve bleef, dunkt mij, nooit zoolang in dien toestand. Weliswaar kan men moeilijk weten, hoelang zij aanhoudt, wijl men daarop geen acht slaat, maar ik zeg U, dat er zeer weinig tijd onafgebroken voorbijgaat, zonder dat een of ander vermogen weder tot zichzelf komt. De wil houdt wel stand, doch de twee andere vermogens worden spoedig weder onrustig. Doordat de wil zich echter niet laat afleiden, heft hij ze weder op. Zij blijven dan nogmaals korten tijd in dien toestand, maar keeren dan weder tot het leven terug.

17. — Men kan op die wijze uren in dit gebed doorbrengen en doet dit ook inderdaad, want, als die twee vermogens begonnen zijn, zich dronken te drinken en te genieten van dien goddelijken wijn, geraken zij gemakkelijk weder buiten zichzelf om dit verheven goed te smaken. Zij voegen zich bij den wil en zoo genieten alle drie samen. Maar, gelijk ik zeg, dat geheel weg en buiten zichzelf zijn, zonder eenige voorstelling der verbeelding — want mij dunkt, ook deze moet weg zijn — duurt slechts korten tijd. Dikwijls echter komen de vermogens niet geheel tot zichzelf. Zij blijven dikwijls uren in een toestand van verdwazing, waaruit God ze van tijd tot tijd weder tot de vereeniging opvoert.

18. — Thans komen wij aan hetgeen op dezen trap de ziel innerlijk gewaar wordt. Dit moge zeggen, wie het weet. Het laat zich niet begrijpen, hoeveel minder dan uitdrukken. Toen ik het wilde beschrijven — het was na de H. Communie en nadat ik het gebed, dat ik hier beschrijf, zelve deelachtig was geweest — dacht ik er over na, wat de ziel gedurende dien tijd doet. De Heer zeide het mij in de volgende woorden: Zij sterft geheel aan

¹⁾ Vgl. Hfdst. XX, 25.

zichzelve, mijne dochter, om beter in Mij te kunnen opgaan; zij leeft niet meer, maar Ik; en daar zij niet geheel kan begrijpen, hetgeen zij toch begrijpt, is het een door begrijpen verkregen niet-begrijpen." ¹⁾

19. — Wie zelf dit gebed deelachtig is geweest, zal dit eenigszins verstaan. Hetgeen hier plaats grijpt is zoo duister, dat het zich niet duidelijker laat uitdrukken. Ik zou alleen nog kunnen zeggen, dat men zich voorstelt, met God vereenigd te zijn en daarvan zoo groote zekerheid heeft, dat men op geenerlei wijze dit geloof zou kunnen prijsgeven. Hier zijn alle vermogens werkeloos, althans zij zijn dermate opgeheven, dat men ze, gelijk ik zeide,²⁾ volstrekt niet meer ziet werken. Als men aan een of ander ding dacht, dan is dit zoo geheel uit het geheugen verdwenen, als was het daarin nooit opgenomen. Als men bezig is met lezen, weet men niet meer, wat men las, en schenkt men dit niet de minste aandacht meer. Met het mondgebed is het eveneens. Hier brandt zich dan dat lastige nachtvindertje van het geheugen de vleugels. Het kan niet meer rondvliegen. De wil moet geheel in beslag zijn genomen door de liefde, maar weet niet, hoe hij bemint. Zoo het verstand nog iets begrijpt, weet het toch niet, hoe het dit begrijpt. Het kan tenminste geen goed begrip vormen van hetgeen het begrijpt. Mij dunkt niet, dat het iets begrijpt, want, gelijk ik zeg, men weet het zelf niet. Ik ben niet in staat er mij een begrip van te vormen.

20. — In den beginne had ik het ongeluk, niet te weten, dat God in alle dingen zelf tegenwoordig is.³⁾ Daar Hij mij toch zoo nabij scheen, begreep ik niet, hoe dit mogelijk was. Het geloof, dat Hij daar was, prijsgeven, kon ik niet, want ik meende te duidelijk zijn werkelijke tegenwoordigheid daar te hebben erkend. Personen, die geen studiën hadden gemaakt, zeiden mij, dat Hij er alleen was door zijne genade. Ik kon het niet gelooven, want,

¹⁾ Volgens Thomas a Jesu, *De Contemplatione Divina*, lib V, c. 13, wil dit zeggen: Daar het verstand niet in staat is den onmetelijken glans en den niet te omvatten rijkdom van God te omvatten, is het aanschouwen en begrijpen van God niets anders dan een begrijpen, dat ons verstand niet bij machte is, Hem te begrijpen; en dit is weder niets anders dan God aanschouwen en begrijpen, in zoverre Hij door ons niet begrepen kan worden.

²⁾ Vgl. Hfdst. X, 1 en XVIII, 16.

³⁾ Vgl. Het Kasteel der Ziel, 5de Verblijf, Hfdst. I, 9.

ik herhaal het, Hij scheen mij daar zelf tegenwoordig. Zoo maakte ik mij de grootste moeilijkheden. Een groot geleerde uit de orde van den roemvollen H. Dominicus¹⁾ verlostte mij van mijn twijfel. Hij zeide mij, dat God daar werkelijk tegenwoordig was en hoe Hij Zich aan ons mededeelt. Zijn verklaring bevredigde mij geheel.

21. — Men bemerkte en begripte goed, dat dit water van den hemel, deze allergrootste gunst des Heeren voor de ziel steeds de grootste voordeelen oplevert. Hierover wil ik thans spreken.

NEGENTIENDE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over dezelfde stof; zij begint te verklaren, wat deze trap van inwendig gebed in de ziel uitwerkt; zij raadt ten sterkste aan, ook al zou men na het ontvangen van deze gunst weder vallen, toch niet terug te keeren en de oefening van het inwendig gebed niet na te laten; zij geeft aan, welke nadeelige gevolgen men uit het nalaten van het inwendig gebed zou zien voortvloeien; het hier gezegde is zeer bemerkenswaard en strekt vooral tot bemoediging van zwakken en zondaren.

1. — De ziel is bij dit gebed, bij deze vereeniging van het zoetste genot vervuld. Zij zou geheel willen wegsmelten in tranen, niet van droefheid, maar van geluk. Zij ziet zich in tranen baden. Zij voelde die echter niet en weet niet, wanneer of waarom zij deze stortte. Het verschaft haar echter het zoetste genot, den gloed van dat vuur te zien gebluscht door water, dat het nog feller doet opblaaien. Dit lijkt Arabisch en toch is het zoo.

2. — Soms was ik op het einde van dit gebed zoo geheel buiten mijzelve, dat ik niet wist, of de heerlijkheid, welke ik gevoelde, werkelijkheid was danwel een droom. Ik zag mijzelve geheel van dien tranenvloed vervuld en met zooveel kracht en zoo overvloedig welden zij in mij op, dat een wolk des hemels in mij scheen losgebroken.²⁾ Daaraan zag ik, dat het geen droom was.

¹⁾ Volgens P. Hieronymus Gratianus en Zr. Maria v. d. H. Jozef was dit P. Vincentius Barrón; anderen achten het waarschijnlijker, dat zij hier doelt op P. Dominicus Bañez. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius) I, 135.

²⁾ Vgl. Hfdst. XX, 2.

Trouwens deze twijfel kwam alleen in den beginne bij mij op, toen dit alles nog uiterst kort duurde.

De ziel wordt door dit gebed ook moedig. Als men haar op dat oogenblik om God in stukken wilde houwen, het zou haar de grootste voldoening geven. Dan doet zij beloften en neemt zij besluiten, vol heldenmoed; hare begeerten zijn vol vuur; zij begint van de wereld te walgen en erkent dezer ijdelheid veel duidelijker. Haar vorderingen zijn veel grooter, zij stijgt veel hooger dan op de vorige trappen van gebed en haar ootmoed neemt in hooge mate toe. Duidelijk toch ziet zij, dat voor deze buitengewone en verheven gunst al haar toeleg niets beteekende en deze volstrekt niets heeft bijgedragen, dat zij die verkreeg of thans behouden mag.¹⁾ Ten volle erkent zij zich deze geheel onwaardig. In een vertrek, waarin het volle zonlicht valt, blijft geen spinneweb verborgen. Zij erkent hare eigen ellende. IJdele zelfvoldoening is haar zoo vreemd, dat zij meent, die niet te kunnen koesteren. Duidelijk immers staat het haar voor oogen, dat zij weinig, of liever niets, vermag, ja, dat hier bijna van toestemming geen sprake meer is. Het heeft den schijn, of sloot men tegen haar wil haar zintuigen den toegang af om haar des te overvloediger te doen genieten van den Heer. Zij blijft met Hem alleen, wat moet zij anders doen dan Hem beminnen. Zij ziet niets, zij hoort niets, of zij moest zich groot geweld aandoen. Haar vervlogen leven en de groote barmhartigheid van God komen haar dan met groote helderheid voor den geest. Het verstand behoeft dan niet op jacht te gaan, want hetgeen het moet eten en begrijpen, ziet het geheel toebereid voor zich. De ziel erkent, hoe zij eigenlijk de hel verdiende en men haar straft met de heerlijkheid des hemels. Zij gaat geheel op in lofprijzing van God en ook ik zou thans geheel in zijn lof willen opgaan.

3. — Gezegend zijt Gij, o mijn Heer, dat Gij van zoo vuil en troebel water, gelijk ik, water hebt gemaakt, zoo helder, dat het op uw tafel mag dienen. Wees geloofd, o Vreugde der Engelen, omdat Gij een zoo nietigen aardworm zoo hoog hebt willen verheffen.

4. — De ziel blijft nog een tijdlang in deze gesteltenis. Nu zij duidelijk erkent, dat die vruchten niet van haar zijn, nu kan zij

¹⁾ Vgl. Hfdst. XX, 38. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXXVI, 8.

daarvan ook mededeelen, zonder dat zij zelve te kort komt. De ziel begint te verraden, dat zij hemelsche schatten in zich bewaart. Zij begint te verlangen, deze met anderen te deelen¹⁾ en God te smeeken, niet alleen rijk te zijn. Zij begint op hare omgeving een gunstigen invloed uit te oefenen, bijna zonder dat zij het zelve bemerkt en zonder dat zij groot gaat op zichzelf. Hare omgeving bemerkt dien invloed. De geur der bloemen is zoo sterk geworden, dat hij degenen, die in de nabijheid zijn, doet verlangen, er dichter bij te komen. Men begrijpt, dat zij in het bezit is van ware deugd en ziet, hoe begeerenswaard de vrucht daarvan is. Zij zouden daarvan gaarne mede eten.

5. — Is de grond goed doorploegd door lijden, vervolging, lastering en ziekte, zonder welke wel weinigen tot dezen trap zullen geraken, is de harde bovengrond afgegraven en omgezet, d.w.z. de ziel geheel ontdaan van alle eigenliefde, dan dringt het water er zoo overvloedig in, dat hij bijna niet meer droog wordt. Maar is de grond nog met die aardkorst bedekt en vol doornen, zooals ik in den beginne, is de ziel nog niet aan de verkeerde gelegenheden onttrokken, is zij nog niet, gelijk toch dient, voor zulk een verheven gunst een dankbare grond geworden, dan zal die grond spoedig weder uitdrogen. En als de tuinman dan onbezorgd heenleeft en de Heer het niet laat regenen, hetgeen toch louter goedheid van Hem is, dan is de tuin verloren. Zoo was het eenige malen met mij. Werkelijk, ik sta er verstomd over. Was het mijzelve niet gebeurd, ik zou het niet kunnen gelooven.

6. — Ik schrijf dit tot troost van zielen, zwak als ik, opdat zij nooit wanhopen of het vertrouwen in Gods grootheid verliezen. Al vallen zij ook weder, nadat de Heer haar zoo hoog heeft verheven en tot dezen trap heeft doen opstijgen, zij mogen, als zij zichzelf niet geheel ten gronde willen richten, niet moedeloos neerzinken. Hare tranen winnen haar weder alles terug. Het eene water doet het andere stroomen.

7. — Dit was ook een der redenen, welke mij, al weet ik, wie ik ben, moed gaven, dit te schrijven en rekenschap te geven niet alleen van mijn slecht leven, doch ook van de gunsten, welke de Heer mij schonk, niettegenstaande ik Hem niet diende, maar veeleer beleedigde. Ja, ik zou werkelijk willen, hier met gezag te kunnen

¹⁾ Vgl. Hfdst. XVII, 3.

spreken, opdat men mij gelooven zou. Ik smee den Heer, dat Zijne Majesteit mijn woorden dit gezag verleene. Ik herhaal het, niemand, die met de beoefening van het inwendig gebed begon, geve den moed op of zegge: Als ik weer val, dan is mijn val nog grooter, zoo ik verder ga met de beoefening van het inwendig gebed. Ik geloof, dat zijn val juist grooter zijn zal, wanneer hij het gebed nalaat en zich niet betert van zijn zonden. Geloof mij, wie het niet nalaat, hem zal het voeren tot de haven des lichts.¹⁾

8. — In dit punt heeft de duivel mij zwaar bekoord. Langen tijd scheen het mij weinig nederig, bij al mijn verkeerdheid het inwendig gebed nog te beoefenen. Ik liet het dan ook, gelijk ik reeds zeide,²⁾ anderhalf jaar na, zeker een jaar. Wat dat halfjaar betreft, dit herinner ik mij niet zoo juist. Het zou niets anders geweest zijn, neen, het was niets anders dan mijzelve ter helle voeren, zonder dat nog de duivel noodig was om mij den weg daarheen te doen opgaan. O God, welk een groote verblindheid! Wat weet de duivel voor zijn doel het juiste middel te kiezen, als hij zoo te werk gaat! De verrader weet, dat, zoo een ziel standvastig het inwendig gebed beoefent, zij voor hem verloren is. Hij weet, dat, hoe dikwijls hij haar ook doet vallen, dit door Gods goedheid zulk een ziel nog helpt om later met des te grooter sprongen in zijn dienst vooruit te gaan. De duivel heeft er dus eenig belang bij.

9. — O mijn Jezus, welk een schouwspel, als Gij een ziel, die, tot dezen trap verheven, in zonde is gevallen, in uwe barmhartigheid weder de hand reikt om haar op te richten. Hoe duidelijk ziet zij dan den rijkdom van uw grootheid en barmhartigheid en hare eigen ellende! Op dit gezicht verzinkt zij geheel in het niet en erkent zij uwe grootheid. Zij durft hare oogen niet opheffen, zij opent ze slechts voor de erkenning van hetgeen zij U verschuldigd is. Zij gevoelt dan de innigste godsvrucht tot de Koningin des Hemels, opdat deze uw toorn verzoene. Zij roept de Heiligen aan, die ook, nadat Gij hen geroepen hadt, nog vielen; zij moeten haar helpen. Alwat Gij haar schenkt, schijnt haar te veel, want zij ziet, dat zij niet waardig is, de aarde te betreden. Zij snelt tot

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIX, 16.

²⁾ Vgl. Hfdst. VII, 17 en VIII, 6.

de Sacramenten en haar geloof daarin wordt verlevendigd, wijl zij ziet, welk een kracht God daarin heeft neergelegd. Zij looft U, omdat Gij voor onze wonden een geneesmiddel, een zalf naliet, die deze niet slechts heelt, doch alle sporen er van wegneemt.

10. — De ziel staat geheel verbaasd en wie moet ook niet verbaasd staan, o Heer mijner ziel, over zoo groote barmhartigheid, over zoo ver gedreven welwillendheid na zoo laag en afschuwelijk verraad? Ja, ik begrijp niet, hoe, terwijl ik dit schrijf, mijn hart niet breekt, omdat ik zoo slecht ben. Met de weinige tranen, welke ik hierbij schrei en die mij door U worden geschonken, of, voorzoover zij van mijzelve voortkomen, slechts water zijn uit een slechten put, meen ik U genoegdoening te geven voor zooveel verraad, waarbij ik telkens weder zondigde en de gunsten te niet deed, welke Gij mij hadt geschonken. O mijn Heer, geef Gij dien tranen waarde, maak Gij dit troebele water helder, al was het slechts, opdat het sommigen geen aanleiding geve tot verkeerde oordeelen, gelijk het dit mijzelve gaf. De gedachte kwam bij mij op, o Heer, waarom Gij dezelfde gunsten, welke Gij mij mededeelt, niet, zooals ik toch duidelijk zie, ook schenkt aan sommige veel heiliger personen, die U altijd hebben gediend en voor U hebben geleden, die geheel in het kloosterleven zijn opgegroeid en niet, zooals ik, slechts in naam, maar werkelijk kloosterlingen zijn.

11. — Ik zie in, o mijn hoogste Goed, dat Gij hun belooning bewaart om hun die ineens te geven, dat voor mijn zwakheid echter die gunsten nu reeds noodig zijn. Flink als zij zijn, dienen zij U zonder die gunsten en Gij behandelt hen ook als dappere onzelfzuchtige strijders. Gij weet intusschen, Heer, dat ik U dikwijls smeekte, de personen, die kwaad van mij spraken, te verontschuldigen, wijl het mij voorkwam, dat daarvoor maar al te veel reden bestond. Ik deed dit nog, nadat Gij in uwe goedheid mij reeds weerhield van de grootere zonden jegens U en ik reeds beproefde alles te vermijden, wat U bedroeven kon. Toen ik dit deed, wildet Gij, o Heer, reeds uwe schatten voor uwe dienstmaagd ontsluiten. Het schijnt, of wachtet Gij slechts, totdat ik ze van U wilde ontvangen en ik in de vereischte gesteltenis daartoe verkeerde, want in korten tijd begont Gij niet alleen ze mij te schenken, maar wildet Gij ook, dat men zag, dat Gij ze mij verleendet.

12. — Toen men dit bemerkte, begon men zich een goede gedachte van mij te vormen, hoewel toch allen wisten, hoe slecht ik was. Maar eensklaps begon ook het kwaadspreken en de vervolging en, mij dunkt, met alle reden. Ik voedde dan ook jegens niemand eenige vijandige gezindheid, doch smeekte U te beschouwen, met hoeveel recht zij dit deden. Men zeide, dat ik van mijzelve een heilige wilde maken en nieuwigheden uitvond. En och, ik was nog niet zoo ver gevorderd, ja, nog lang niet, dat ik den regel geheel onderhield, noch evenaarde ik de goede en heilige zusters, die ik in het klooster had, ja, ik geloof, ik zal nooit zoover komen, zoo God in zijne goedheid dit niet geheel van zijn kant doet. Integendeel, ik was er veeleer op uit, het goede te niet te doen en weinig goede gewoonten in te voeren, tenminste ik deed, wat in mijn vermogen was, om ze ingang te doen vinden en in het verkeerde vermocht ik veel. Zoo trof dengenen, die mij beschuldigden, geen schuld. Ik zeg niet, dat dit alleen de zusters deden, neen, ook andere personen zeiden mij de waarheid, omdat Gij dit wildet.

13. — Eens terwijl ik de Uren bad — ik had trouwens meer-malen dezelfde bekoring — en ik gekomen was aan het vers: „Gerechtig zijt Gij, Heer, en rechtvaardig is uw oordeel”,¹⁾ viel mij de gedachte in, welk een groote waarheid daarin lag opgesloten. Onder dit opzicht vermocht de duivel mij niet te bekoren noch kon hij mij doen twifelen aan de waarheid, dat Gij, o Heer, alle goed in U bevat, noch eindelijk aan eenig ander punt des Geloofs. Integendeel, het scheen mij, dat ik het vaster geloofde en het mij meer tot godsvrucht stemde, naarmate het meer van het natuurlijke afweek. In uw almacht lag voor mij de mogelijkheid opgesloten van al het wonderbare door U verricht. Ik had onder dit opzicht, gelijk ik zeide, in het geheel geen twijfel. Ik dacht echter, hoe het met uwe rechtvaardigheid in overeenstemming was, te willen, dat velen, die ik, gelijk ik zeide, beschouwde als uw trouwste dienstmaagden, niet de gunsten en geneugten ontvingen, welke Gij aan mij verleendet, terwijl ik toch was, wie ik was. Toen antwoorddet Gij mij, o Heer: „Dien gij mij slechts en meng u daarin niet”.

¹⁾ „Justus es Domine: et rectum iudicium tuum” in den eersten Psalm van de Noon (Ps. CXVIII, 137). De Heilige, die geen Latijn kende, schreef uit het geheugen, half in het Spaansch: „Justus es domine y tus juycios.”

14. — Het was het eerste woord, dat ik U tot mij hoorde spreken, en ik verschrok dan ook hevig. Wijl ik later over de wijze, waarop men die woorden verstaat, tegelijk met andere dingen, nog zal handelen,¹⁾ wil ik daarover thans niet spreken. Het zou mij van mijn onderwerp afbrengen en ik heb mij, geloof ik, reeds genoeg afwijkingen veroorloofd. Ik weet haast zelve niet meer, wat ik gezegd heb. Maar ik kan niet anders en UEerw. moet deze afwijkingen voor lief nemen. Als ik toch zie, hoeveel geduld God met mij heeft gehad en tot welk een verheven staat Hij mij gebracht heeft, dan is het geen wonder, dat ik niet meer weet, wat ik zeg of zeggen moet.

15. — Geve God, dat mijn afwijkingen steeds van zulken aard zijn en late Zijne Majesteit niet toe, dat ik een oogenblik met Hem in strijd zij. Liever vernietige Hij mij in dit eigen oogenblik. Om zijne groote barmhartigheid te erkennen is het reeds voldoende, te bedenken, hoe Hij niet eens, maar vele malen zulk een groote ondankbaarheid vergaf. Aan den H. Petrus vergaf Hij eenmaal, aan mij zoo dikwijls. Ja, de duivel had wel reden, mij te bekoren met de gedachte, dat ik mij niet zulk een vertrouwelijk verkeer²⁾ mocht aanmatigen met Hem, met wien ik zoo openlijk in vijandschap leefde. Hoe groot was toch mijn verblindheid. Waar waren mijn gedachten, Heer, toen ik meende, bij iets anders dan bij U genezing te vinden. Hoe onzinnig, het licht te vluchten en zoo over alle hinderpalen van den weg te struikelen. Welk een hoogmoedige nederigheid wist de duivel voor mij uit te vinden, toen hij mij niet langer deed steunen op de zuil en den stok, waarop ik juist steunen moest, om niet zoo diep te vallen.³⁾

16. — Ik sla nog van schrik een kruis, en ik geloof niet, dat ik ooit in zulk een groot gevaar heb verkeerd, als toen de duivel mij dit onder schijn van nederigheid⁴⁾ leerde uitvinden. Hij gaf mij de gedachte in, hoe toch zulk een slecht wezen, als ik zelfs na het ontvangen van zoo groote gunsten nog was, tot de genade van het inwendig gebed zou kunnen geraken. Het was voor mij

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV.

²⁾ Vgl. Hfdst. VIII, 7, waar zij het inwendig gebed zulk een vertrouwelijk verkeer noemt.

³⁾ Vgl. Hfdst. VIII, 1 en XIX, 7.

⁴⁾ Vgl. Hfdst. VII, 17.

voldoende, als ik gelijk alle anderen het verplichte mondgebed verrichtte. Hoe kon ik, nu ik dat nog niet eens goed deed, verlangen meer te doen. Het getuigde wel van weinig eerbied en hoogachting van Gods gunsten. Het was goed, dat ik dit dacht en erkende, maar het was zeer verkeerd, dat ik die gedachten ook in daden omzette. Gezegend zijt Gij, o Heer, dat Gij mij op deze wijze weder hebt genezen. Hiermede begon de duivel, dunkt mij, ook Judas te bekoren, alleen durfde de verleider bij mij niet zoo openlijk optreden. Geleidelijk echter zou hij ook mij hebben ingegeven, hetgeen hij dezen ingaf.

17. — Dat toch allen, die het inwendig gebed beoefenen, dit ter liefde Gods steeds voor oogen houden. Laten zij weten, dat de tijd, waarin ik mij van het inwendig gebed onthield, de slechteste van mijn leven was. Daaraan kan men zien, welk een goed middel en welk een schoone nederigheid de duivel mij schonk. Ik was aan de grootste onrust ter prooi. Maar hoe kon ook mijn ziel rust hebben? De arme, zij had zichzelf onttrokken aan haar Rust, terwijl zij zijn gunsten en gaven voor zich had en zag, hoe weinig begeerenswaard de genietingen hier beneden zijn. Ik sta verwonderd, hoe ik dit heb kunnen uithouden. Het was wel, omdat ik nog altijd hoop had op de toekomst. Nooit toch kwam in mijn gedachten het besluit op, het inwendig gebed niet meer te beoefenen, tenminste voorzoover ik mij kan herinneren, want het moet reeds 21 jaar geleden zijn. Ik wachtte, tot ik zuiverder zou zijn van zonden.

18. — Och, wat was ik met die verwachting op den verkeerden weg! Eerst op den dag des oordeels zou de duivel mij die verwachting hebben ontnomen om mij naar de hel te voeren. Later, toen ik het inwendig gebed weder beoefende en geregeld de geestelijke lezing deed, dat wil zeggen, de waarheid onder de oogen had en zag, dat ik op den slechten weg was, toen ik herhaalde malen den Heer met mijn tranen geweld aandeed, was ik nog zoo slecht, dat ik niet in staat was, mijzelve te beheerschen. Wat zou ik zonder de beoefening des gebeds, te midden van allerlei verstrooiing, welke tot zonde leidde, met zoo weinig hulp, ja, ik mag zeggen, met geen andere dan om mij te doen vallen, wat zou ik anders verwachten dan hetgeen ik boven noemde?

19. — Ik geloof, een kloosterling van den H. Dominicus, een

groot geleerde, zal hoog bij God staan aangeschreven, omdat hij mij uit dezen droom heeft gewekt. Zooals ik meen reeds gezegd te hebben,¹⁾ liet hij mij alle veertien dagen communiceeren en beter de zonde mijden. Ik begon weer tot mijzelve te komen, al liet ik nog niet geheel na, den Heer te beleedigen. Ik was nu weer op den goeden weg en, al ging het voetje voor voetje, met vallen en opstaan, ik kwam vooruit. En als men maar niet ophoudt met loopen en verder gaat, dan komt men er toch vroeg of laat. Het verliezen van den goeden weg is, dunkt mij, niets anders dan het nalaten van het inwendig gebed. God behoeft ons in zijn goedheid daarvoor.

20. — Hieruit is het duidelijk — en ter liefde Gods, men bedenke dit wel — dat ook al is een ziel zoo hoog gestegen, dat God haar bij het gebed zulke groote gunsten mededeelt, zij toch niet op zichzelf mag vertrouwen. Zij kan nog vallen. Zij mag zich ook op geenerlei wijze blootstellen aan gelegenheden tot zonde. Men denke er wel aan, want het is van het grootste belang, de duivel kan de ziel in dezen toestand nog misleiden. Ook al komt de gunst zeker van God, dan nog kan daarna de verleider die gunst zooveel mogelijk benutten, vooral waar het personen geldt, die nog niet zoover gevorderd zijn, nog onverstorven en nog niet van alles zijn onthecht. Op dezen trap toch verwerven zij, gelijk ik later nog verklaren zal,²⁾ nog niet voldoende kracht om zich aan de gelegenheden en gevaren bloot te stellen, al zijn hun begeerten en voornemens ook nog zoo vast.

21. — Hetgeen ik hier zeg, is van hooge waarde. Het is niet mijn leer, maar die van God zelve. Ik zou dan ook willen, dat alle personen, onwetend als ik, dit inzagen. Want ook al staat een ziel op dezen trap, zij mag niet in vertrouwen op zichzelf den strijd zoeken. Zij zal de grootste moeite hebben, zich te verdedigen. Er zijn wapenen noodig om zich tegen den duivel te verweren. Zij heeft nog niet de kracht, tegen hem te strijden en hem onder den voet te treden, zooals de zielen, die den trap bereikt hebben, waarover ik later spreken zal.³⁾

22. — Zoo misleidt de duivel de ziel. Zij ziet, hoe dicht zij bij

¹⁾ Vgl. Hfdst. VII, 27.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXXI, 21.

³⁾ Vgl. Hfdst. XX, 33 en XXV, 24.

God is en hoeveel verschil er bestaat tusschen de genietingen des hemels en die der aarde en hoeveel liefde de Heer haar betoont. Uit die liefde ontstaat vertrouwen en zekerheid, dat zij van de verhevenheid harer genietingen niet meer naar beneden zal storten. Zij meent reeds zoo duidelijk haar loon te aanschouwen, dat zij onmogelijk voor iets, zoo nietig en verachtelijk als het genot dezer wereld, iets prijs zou kunnen geven, dat reeds in dit leven zooveel geneugte en zoetheid bevat. En met haar dat vertrouwen in te storten ontnemt haar de duivel het weinige, dat zij nog van zichzelf heeft. Meenend, dat zij voor zichzelf niet meer bang behoeft te zijn, werpt zij zich, gelijk ik zeide,¹⁾ in de gevaren en begint zij vol ijver en ondoordacht hare vruchten uit te deelen. De ziel doet dit niet uit hoogmoed, want zij begrijpt heel goed, dat zij uit zichzelf niets vermag. Zij handelt veeleer uit te groot vertrouwen op God en zonder de noodige bedachtzaamheid. Het vogeltje denkt er niet aan, dat het nog slecht in de veeren zit. Het kan uit het nest springen en God neemt het er ook uit, maar het is nog niet in staat te vliegen. Hare deugden zijn nog niet sterk, Zij heeft nog geen ervaring genoeg om de gevaren te onderscheiden en weet niet, hoeveel kwaad dit zelfvertrouwen haar berokkent.

23. — Dit was ook mijn ondergang. En daarvoor, hoewel trouwens voor alles, heeft men behoefte aan een leidsman en aan verkeer met personen, die zelve een geestelijk leven leiden. Zoo de ziel, die God tot dezen trap opvoert, Hem niet geheel en al verlaat, dan zal, geloof ik, Zijne Majesteit niet ophouden, haar zijn gunsten mee te deelen noch haar verloren laten gaan, doch zoo zij valt, moet zij, gelijk ik reeds zeide,²⁾ er toch op bedacht zijn, dat men haar niet, zooals mij, onder schijn van nederigheid misleide en de oefening van het inwendig gebed doe achterlaten. Ik heb dit reeds gezegd, maar ik zou het nog dikwijls willen herhalen. Zij vertrouwe op de goedheid Gods, die grooter is dan al het kwaad, dat wij kunnen bedrijven. Als wij in het bewustzijn van hetgeen wij zijn, zijn vriendschap weder zoeken, dan denkt Hij niet meer aan onze ondankbaarheid. Ook denkt Hij niet meer aan de gunsten, welke Hij ons schonk, dat Hij ons voor het

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIX, 4 en XVII, 3.

²⁾ Vgl. Hfdst. XIX, 16.

misbruik daarvan zou straffen. Integendeel, deze zullen er nog toe bijdragen, dat Hij ons spoediger vergeeft, omdat wij zijn huisgenooten waren en, gelijk men zegt, aten van zijn brood.

24. — Laten zij zich toch zijne woorden herinneren en zien, hoe Hij met mij gehandeld heeft. Eerder werd ik moede Hem te beledigen, dan Zijne Majesteit ophield mij te vergeven. Hij wordt nooit het geven moede en zijn barmhartigheid kan niet worden uitgeput. Laten wij dan ook niet moede worden, die van Hem aan te nemen. Gezegend zij Hij voor eeuwig. Amen. En dat alle dingen Hem loven.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

waarin zij uiteenzet, welk verschil er bestaat tusschen de vereeniging en de verrukking; zij verklaart, wat de verrukking is en spreekt over het goed, dat de ziel deelachtig wordt, als de Heer haar in zijn goedheid daartoe opvoert; zij zegt, wat de verrukking in de ziel uitwerkt.¹⁾

1. — Ik wilde, dat ik met Gods hulp verklaren kon, welk onderscheid er bestaat tusschen de vereeniging te eener en de vervoeving, de zoogenaamde verheffing of vlucht des geestes en de verrukking te anderer zijde. Deze laatste toch zijn in wezen één en hetzelfde. Ik zeg, dat deze verschillende namen slechts één enkele zaak aanduiden en zij worden dan ook samengevat onder het ééne woord „exstase”.²⁾ Deze overtreft verre de eenvoudige vereeniging. De uitwerking er van is veel grooter en haar vrucht veel overvloediger. De vereeniging schijnt het begin en het einde er van te zijn en ook daartusschen te blijven voortduren. Zij schijnt slechts in het innerlijke te bestaan. Daar echter bij de exstase of verrukking de uitwerking veel grooter is, openbaart zij zich daar zoowel innerlijk als uiterlijk. De Heer zelf moge dit verklaren, gelijk Hij reeds vroeger deed, want waarlijk zoo Zijne Majesteit mij niet te kennen had gegeven, op welke wijze

¹⁾ Aan dit opschrift voegde de Heilige oorspronkelijk de later geschrapte bemerking toe: „het hier gezegde is zeer bewonderenswaard.”

²⁾ Vgl. de noot bij het begin van Hfdst. XVIII, blz. 128.

en onder welken vorm ik daarover iets zou kunnen zeggen, ik zou niet weten, hoe mijzelve uit te drukken.

2. — Beschouwen wij eens, hoe het water onder den vorm, waarover wij het laatst hebben gesproken, bij stroomen neervalt. Wisten wij niet, dat de aarde dat water niet kan opnemen, wij zouden kunnen gelooven, dat de wolk van Gods Majesteit hier op deze wereld over ons was neergekomen. Maar neen, als wij dat verheven goed dankbaar aannemen, door daaraan naar vermogen door onze daden te beantwoorden, dan trekt de Heer de ziel tot Zich omhoog op een wijze, zouden wij willen zeggen, als de wolken de dampen der aarde tot zich trekken. Ik heb tenminste wel eens gehoord, dat een wolk of anders de zon de nevelen tot zich trekt.¹⁾ De Heer heft haar geheel van de aarde op, de wolk stijgt ten hemel en voert haar met zich mede en begint haar reeds iets te openbaren van het rijk, dat Hij voor haar bereid houdt. Ik weet niet, of de vergelijking goed is, maar het gebeurt inderdaad zoo.

Bij deze verrukkingen schijnt de ziel het lichaam niet meer te bezielen en men voelt dan ook zeer duidelijk, zij het met een gevoel van groote zoetheid en genot, dat daaraan de natuurlijke warmte wordt onttrokken.

3. — In dezen toestand helpt het ons niets, weerstand te willen bieden. Dit is wel het geval bij de vereeniging. Daarbij blijven wij nog op aarde. Men kan daaraan, al is het ook met moeite en inspanning, bijna altijd weerstaan. Hier echter helpt meestentijds geen weerstand. Zonder dat de overweging er aanleiding toe geeft of wij op een of andere wijze daartoe iets bijdragen, wordt gij meestal zoo snel en krachtig aangegrepen, dat gij de wolk omhoog voelt zweven, den machtigen arend omhoog voelt stijgen en u op zijn vleugelen medevoeren.

4. — Ik zeg, gij begrijpt en ziet, dat gij wordt weggevoerd, maar gij weet niet, waarheen. Daarom doet de zwakheid onzer natuur ons in den beginne nog vrees koesteren, zij het ook een zoete vrees. In veel hoogere mate dan op de vroeger besproken trappen moet hier de ziel moedig zijn en vast besloten, alles te wagen, wat er ook kome, zich geheel over te geven in de handen van God en te gaan, waarheen men ons verkiest te voeren, want weg-

¹⁾ Dezen laatsten zin schreef de Heilige later op den rand.

voeren doet men u, al valt u dit ook nog zoo zwaar. Mij viel dit zelfs zoo zwaar, dat ik zeer dikwijls met inspanning van al mijn krachten weerstand wilde bieden, vooral eenige malen, dat het in het openbaar plaats had en vele andere malen ook, als ik alleen was, doch vreesde voor misleiding. Eenige malen slaagde ik daarin, doch ik was daarna geheel gebroken. Ik was zoo moede, als had ik moeten vechten met een sterken reus. Andere malen was het mij onmogelijk en voerde men mijn ziel omhoog. Gewoonlijk hief zich met haar ook het hoofd op, zonder dat ik in staat was, het in den gewonen stand te houden, enkele malen zelfs het geheele lichaam, zoodat het van den grond werd opgenomen.¹⁾

5. — Dit geschiedde maar zelden, wijl het mij, toen het eens geschiedde, de grootste droefheid veroorzaakte. Wij waren toen met elkander in het koor en lagen op de knieën op het punt te Communie te gaan. Het scheen mij iets al te buitengewoons, dat terstond veel opzien moest baren. Wijl het geschiedde, sinds ik de bediening van Priorin vervul, verbood ik den zusters, het te vertellen.²⁾ Eenige andere malen bemerkte ik, dat de Heer weder op het punt stond hetzelfde te verrichten, eenmaal op het Patroonsfeest des kloosters³⁾ onder de preek in het bijzijn van vele voorname dames. Ik wierp mij op den grond en men kwam mij bovendien vasthouden, maar niettemin zag men, hoe ik werd opgeheven.

6. — Ik smeekte den Heer dringend, mij geen gunsten meer te verleenen, welke zich naar buiten openbaarden. Ik zag er tegen op, steeds zoo op mijn hoede te moeten zijn en Zijne Majesteit

¹⁾ In de acten der Zalig- en Heiligverklaring der H. Teresia getuigden verschillende zusters, haar in zulk een staat van verrukking en extase te hebben gezien. P. Hieronymus Gratianus maakte bij dezen zin de aantekening: „Moeder Maria Baptista zag dit tweemaal.”

²⁾ Volgens een latere mededeeling van de Eerbiedwaardige Moeder Maria van den H. Hieronymus, een nicht der H. Teresia, werd het lichaam der Heilige van de aarde opgeheven. Zoodra zij het gevoelde, greep zij met beide handen de stijlen der tralies, waardoor de H. Communie werd uitgedeeld, om de wonderbare werking verborgen te houden. Vgl. Spaansche uitgave (P. Silverius) I, 147.

³⁾ St. Jozef. Het geschiedde nl. te Avila omstreeks 1565. In dien tijd had de Heilige veelvuldige extasen. In het proces te Avila getuigde Zr. Petronella Baptista, dat haar in St. Jozef te Avila eens een verrukking ten deel viel onder een preek van P. Bañez; deze verliet toen de kapel en onderbrak de preek, totdat de Heilige weder tot zichzelf was gekomen. Wellicht slaat dit op het geval, dat de Heilige hier zelve mededeelt. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius) I, 147.

kon mij diezelfde gunst toch ook verleen, zonder dat men het bemerkte. Het schijnt, dat het den Heer behaagd heeft, mij te verhooren, want tot heden heb ik ze nooit meer gehad. Het is echter nog kort geleden.

7. — Wanneer ik weerstand wilde bieden, was het, of een sterke kracht mijn voeten omhoog duwde. Ik weet niet, waarmede ik die kracht zal vergelijken, want zij was veel geweldiger dan bij eenige andere geestesgesteltenis. Ik was daarna dan ook als in stukken gereten. Het is een harde strijd en tenslotte baat het weinig, als de Heer het wil. Tegenover zijn macht vermag men niets.

8. — Soms wil Hij Zich tevreden stellen met ons te laten zien, dat Hij ons die genade schenken wil en Zijne Majesteit althans niet in gebreke blijft. Zoo wij uit nederigheid dan weerstand bieden, laat Hij dezelfde uitwerkselen in ons achter, als wanneer wij er geheel in hadden toegestemd.

9. — Wat de uitwerkselen van dit gebed betreft, deze zijn waarlijk groot. Een der eerste is, dat zich Gods groote macht openbaart. Als God het wil, vermogen wij niets, zoomin om het lichaam als om de ziel te weerhouden. Wij zijn geen meester meer van ons lichaam. Hoe onaangenaam het ons ook moge zijn, wij zien, dat er iemand machtiger is dan wij, dat ons door Hem deze gunsten worden geschonken en dat wij van onszelve niets, volstreks niets kunnen. Ons wordt dan ook de diepste ootmoed ingestort. Ik beken ook, dat ik groote vrees gevoelde, in het begin zelfs in hooge mate. Want, al voert ook de ziel het lichaam met zich omhoog en geschiedt dit met het grootste inwendig genot, toch verliest het lichaam, terwijl het zich van de aarde ziet opheffen, geenszins het gebruik der zinnen, tenzij het weerstand bieden zou. Althans ik verkeerde in een toestand, waarin ik goed kon waarnemen, dat ik werd opgeheven. Hij, die dit in ons kan uitwerken, doet hier zoo zijn majesteit gevoelen, dat de haren ten berge rijzen en men vervuld wordt met de grootste vrees, zulk een verheven God nog te beledigen. Deze vrees gaat echter geheel op in de vurige liefde, welke men opvat voor Hem, dien wij een zoo vuilen aardworm zulk een groote liefde zien toedragen, dat Hij niet tevreden schijnt, de ziel werkelijk tot Zich te doen opstijgen, maar ook het lichaam wil opnemen, dat lichaam, zoo sterfelijk en

geheel gevormd uit aarde, door onze zonden verontreinigd. 10. — Ook stort zij de ziel een zoo buitengewone onthechting in, dat ik niet zou kunnen zeggen, hoe groot deze wel is. Ik mag, dunkt mij, zeggen, dat zij zich in één opzicht van elken anderen vorm van onthechting onderscheidt, en wel doordat zij grooter is dan die, welke zich alleen tot den geest uitstrekt. Al is men, wat den geest betreft, volkomen van alles onthecht, hier schijnt de Heer te willen, dat ook het lichaam onthecht wordt. Zoo ontstaat een geheel nieuwe en buitengewone vorm van onthechting aan de dingen dezer aarde. Zij maakt het leven nog veel harder. Zij verwekt een smart, welke wij zelve niet vermogen op te wekken, noch, wanneer zij zich eenmaal van ons heeft meester gemaakt, in staat zijn te verdrijven.

11. — Ik zou zeer gaarne een verklaring geven van deze hevige smart, maar geloof niet, dat ik het vermag. Ik zal echter beproeven, er iets over te zeggen. Men bedenke, dat deze dingen mij eerst nu in den allerlaatsten tijd zijn ten deel gevallen, na de visioenen en openbaringen, welke ik nog zal beschrijven en nadat de Heer, toen ik weer geregeld het inwendig gebed beoefende, mij zoo groote gunsten en genietingen schonk. Ook nu heeft Hij daarmede niet geheel opgehouden en schenkt Hij ze mij nog van tijd tot tijd. Verreweg den meesten tijd echter vervult mij de smart, waarover ik thans spreek. Zij is nu eens heviger, dan weder geringer. Ik wil hier spreken over den tijd, toen zij het hevigst was. Ofschoon ik later nog zal verhalen,¹⁾ hoeveel geweld de Heer mij aandeed, wanneer Hij mij tot de verrukking wilde brengen, toch schijnt mij dit iets zeer lichamelijks in vergelijking met het veel meer geestelijk karakter dezer smart. Ik geloof niet, dat ik hierin overdrijf. Hoewel de ziel die smart gevoelt, is deze zoo groot, dat, dunkt mij, ook het lichaam mede lijdt;²⁾ beide schijnen er in te deelen, al gevoelt het lichaam niet die uiterste verlatenheid als de ziel.

12. — Gelijk ik zeide,³⁾ kunnen wij zelve niets doen om dat gevoel van smart in ons op te wekken. Dikwijls overvalt ons geheel onverwachts een begeerte, zonder dat wij weten, hoe die in ons

¹⁾ Vgl. Hfdst. XX, 21.

²⁾ Vgl. Hfdst. XX, 9.

³⁾ Vgl. Hfdst. XX, 10.

ontstaat. In één oogenblik vervult zij geheel onze ziel en begint zij deze zooveel last te veroorzaken, dat de ziel, moede geworden, zich geheel boven zichzelf en boven al het geschapene verheft. God onthecht en vervreemdt haar dan zoozeer van alle dingen, dat, hoe veel moeite zij ook aanwendt, niemand op aarde nog bij haar schijnt te zijn. Zij zou dat ook niet wenschen. Zij zou in die verlatenheid willen sterven. Het baat weinig, dat men haar toespreekt of zij zelve alle mogelijke moeite zou willen doen om te spreken; zelfs al zou zij nog meer moeite aanwenden, haar geest verlaat zijn eenzaamheid niet. En al schijnt God dan ook zoo ver, van tijd tot tijd deelt Hij zijn heerlijke gaven mede op de meest wonderbare wijze, welke men zich denken kan. Ik weet die dan ook niet te verklaren, maar geloof ook niet, dat wie het zelf niet heeft ervaren, mij gelooven of begrijpen zou. Die mededeeling van Gods gaven geschiedt niet om te troosten, doch om te toonen, hoe terecht de ziel er over bedroefd is, dat zij nog verwijderd is van het goed, dat alle goed in zich bevat.

13. — In die mededeeling wordt het verlangen der ziel nog vuriger, de uiterste verlatenheid, waarin zij zich ziet, nog grooter. Dit maakt haar smart zoo diep en doordringend, dat, al was de ziel reeds tot die verlatenheid gebracht, zij nu geheel naar de letter schijnt te mogen zeggen: „Ik waak en ben geworden als een musch, die eenzaam op een dak zit.”¹⁾ Wellicht zeide het ook de koninklijke Profeet, terwijl hij dezelfde verlatenheid gevoelde. Alleen zal de Heer aan een Heilige als hij deze in veel beviger mate hebben doen gevoelen. Zoo stel ik mij in die gesteltenis den zin dier verzen voor. Mij dunkt, ik zie ze dan op mijzelve van toepassing. Het geeft mij voldoening, te zien, hoe ook andere personen — en hoe veel te meer dan zulke personen — die uiterste verlatenheid hebben gevoeld. De ziel schijnt dan niet meer in, doch geheel buiten en boven zichzelf, op het dak of de tinne van zichzelf en van heel de schepping. Mij dunkt, zij staat nog hooger dan het meest verheven deel der ziel.

14. — Andere malen schijnt de ziel aan den uitersten nood ter prooi en klagend zichzelf te vragen: „Waar is uw God?”²⁾

¹⁾ „Vigilavi et factus sum sicut passer solitarius in tecto,” Ps. CI, 8. De Heilige schreef uit het geheugen: „Vigilavi ed fatus sum, sicut passer solitarius yn tecto.”

²⁾ „Ubi est Deus tuus?” Ps. XLI, 4.

Men moet weten, dat ik niet goed begreep, wat dit vers in het Castiliaansch wilde zeggen. Nadat ik het verstond, gaf het mij de grootste voldoening, te zien, hoe de Heer, zonder dat ik er eenige moeite voor deed, mij die woorden in herinnering bracht. Weer andere malen herinnerde ik mij, hetgeen de H. Paulus zegt, dat hij aan de wereld is gekruisigd.¹⁾ Ik wil niet zeggen, dat het zoo is; dit begrijp ik wel. Maar de ziel schijnt mij dan in een toestand, dat zij noch troost ontvangt van den hemel of daar is, noch deze van de aarde verlangt of daarop nog verwijlt. Het is, of zij gekruisigd hangt tusschen hemel en aarde en lijdt, zonder dat van eenige zijde hulp voor haar komt opdagen.

15. — De hulp, welke van den hemel komt, bestaat, gelijk ik reeds gezegd heb,²⁾ in een kennis van God, zoo wonderbaar, dat zij, alwat wij kunnen wenschen, verre overtreft. Maar zij strekt slechts tot grooter foltering. Het verlangen wordt verlevendigd op een wijze, dat mijns inziens de groote smart ons soms, al is het voor korten tijd, van het gebruik der zinnen berooft. Het lijkt een doodstrijd, behalve dat dit lijden zoo groote bevrediging met zich brengt, dat ik er geen vergelijking voor kan vinden. Het is een vreeselijk en toch heerlijk martelaarschap.

Wat men van de aarde ook aan de ziel zou kunnen voorstellen, ook al pleegde dit haar in de hoogste mate te verkwikken, zij laat het niet tot zich toe. Zij schijnt het aanstonds verre van zich te werpen. Zij begrijpt heel goed, dat zij niets verlangt dan haar God, maar hare liefde richt zich niet op een of andere eigenschap van Hem. Zij wil Hem geheel en al, zonder dat zij weet, wat zij eigenlijk verlangt. Ik zeg dat zij dit niet weet, omdat de verbeelding haar geen voorstelling maakt. Ook de andere vermogens blijven, dunkt mij, als de ziel in dezen toestand is, geruimen tijd werkeloos. Gelijk bij de vereeniging en de verrukking het genot, zoo belemmert hier de smart hun werking.

16. — O mijn Jezus, was er toch iemand, die dit aan U Eerw. duidelijk kon maken; U zou mij dan kunnen zeggen, wat dit is, want mijn ziel verkeert tegenwoordig steeds in dezen toestand. Als zij zich niet in beslag ziet genomen door zaken, is zij meestal aan deze doodsangsten ter prooi. Met vrees ziet zij ze komen, omdat

¹ Brief a. d. Galaten, VI, 14.

²⁾ Vgl. Hfdst. XX, 9, 12.

zij toch niet vermag te sterven. Is zij eenmaal in dezen toestand geraakt, dan zou zij willen leven in dit lijden, al is het soms zoo buitengewoon hevig, dat wie het ondergaat, het moeilijk kan dragen. Volgens zeggen der zusters, die dan soms bij mij komen en hiervan reeds meer begrijpen, is nu en dan de pols bijna geheel weg, gaan de voeten wijd uiteen en zijn de handen zoo star, dat ik ze enkele malen niet kon vouwen. Den volgenden dag gevoelde ik dan ook pijn in mijn polsen en over geheel mijn lichaam. Het leek mij, of het geheel uiteengerukt was.¹⁾ Soms denk ik wel eens, dat, als dit zoo door gaat, de Heer wil, dat ik er tenslotte van sterf. Deze hevige smart is daarvoor, dunkt mij, groot genoeg, doch ik verdien het niet.

17. — Ik verlang in dien toestand niets anders dan te sterven. Ik denk niet aan het vagevuur, ook niet aan de groote zonden, welke ik heb bedreven en waarvoor ik de hel verdiend heb, dat alles vergeet ik in mijn vurig verlangen, God te aanschouwen. Aan de ziel is die toestand van verlatenheid en eenzaamheid liever dan alle gezelschap ter wereld. Zoo iets haar troost zou kunnen verschaffen, het zou zijn, te spreken met iemand, die dezelfde marteling heeft ondergaan. Zij begrijpt, dat, als zij haar nood zou klagen, toch niemand haar begrijpen zou.

18. — Toch lijdt zij zooveel en is haar smart zoo hevig, dat zij niet meer, zooals vroeger, de eenzaamheid zoekt. Zij zoekt gezelschap doch alleen van personen, wien zij haar leed kan klagen. Zij is als iemand, die den strop om de keel heeft en nog snakt naar iets, dat hem adem doet halen. Zoo schijnt mij ook dit verlangen naar gezelschap voort te komen van onze zwakheid. Wijl de smart ons in doodsgevaar brengt en lichaam en ziel verlangen, niet te worden gescheiden, doet ons dit verlangen nog zoeken naar een middel, dat ons adem helpt halen, en trachten wij in spreken, klagen en verstrooïing een geneesmiddel te vinden, dat ons in het leven houdt, al is dit leven tegen den wil van den geest en van het hoogere deel der ziel, dat niet van die smart zou willen scheiden. Deze smart brengt ons werkelijk in doodsgevaar. Ik heb mijzelve, gelijk ik verhaald heb,²⁾ reeds eenige malen door ziekte en andere omstandigheden in gevaar van sterven gezien en ik geloof daarom

¹⁾ Vgl. Daniel, X, 16. „In visione tua dissolutae sunt compages meae.”

²⁾ Vgl. Hfdst. V, 18.

te kunnen zeggen, dat dit hier even groot is als in al die andere gevallen.¹⁾

19. — Ik weet niet, of ik er in slaag, de juiste woorden te bezigen en of ik mij goed weet uit te drukken, maar zoo schijnt het mij geheel te gaan. U Eerw. kan nu zien, wat voor rust ik nog in dit leven kan hebben. Die, welke ik nog had ten tijde van het gebed en de eenzaamheid, wanneer de Heer mij zijne vertroosting gaf, heeft thans grootendeels plaats gemaakt voor deze marteling. Deze echter is zoo heerlijk en de ziel beseft haar hooge waarde zoo goed, dat zij ze stelt boven alle geneugten, welke zij pleegde te smaken. Zij schijnt haar ook veel veiliger, wijl het de weg is van het kruis. Zij sluit bovendien een genieting in, welke mij van de hoogste waarde schijnt. Zij deelt aan het lichaam niets mede dan de smart; alleen de ziel lijdt en geniet tevens van het genot en de voldoening, welke dit lijden schenkt.

20. — Ik weet niet, hoe dit kan, maar zoo geschiedt het. Ik zou, dunkt mij, voor alle gunsten, welke ik nog zal verhalen, de gunst niet willen ruilen, welke de Heer mij verleent. Zij komt zeker van Hem en is, gelijk ik reeds zeide, op geenerlei wijze door mijzelve verkregen. Zij is daarvoor te zeer, al te zeer boven de natuur verheven. Ik zeg niet, dat ik ze niet zou willen ruilen voor alle te zamen, doch voor elke afzonderlijk genomen. En men vergeet niet, dat deze gunst mij ten deel is gevallen na alle andere, welke in dit boek beschreven worden en dat de Heer mij thans in dezen toestand houdt.²⁾ Ik wil zeggen, dat deze geweldige aandoeningen plaats hadden na de andere gunsten, mij door den Heer verleend en hier besproken.³⁾

¹⁾ Zr. Isabella v. d. H. Dominicus verklaarde, dat de Heilige soms werkelijk in die verrukkingen den dood nabij scheen. Eens vond zij haar in dien toestand in een der kluizen van den kloostertuin, zij was geheel stijf en koud. Zij smeekte de Heilige zich te ontzien, opdat zij zich toch niet den dood mocht aandoen. „Kind, wees stil,” zeide de Heilige zacht, „meent gij, dat dit van mijzelve afhangt?” De zuster drong haar echter, in de Gemeente terug te keeren voor het bidden der Metten. Later gingen zij samen naar Pater Bañez, dien de zuster vroeg, de Heilige te verbieden, zich af te zonderen, als zij een verrukking voelde komen. Vgl. de Lanuza, *Vida de la bendita M. Isabel de S. Domingo*, Madrid, 1638, Bk. II, Hfdst. 25.

²⁾ Vgl. Hfdst. XX, 11.

³⁾ Dezen laatsten zin schreef de Heilige er later op den rand bij.

21. — In den beginne gevoelde ik nog vrees, zooals trouwens bij bijna iedere gunst, welke de Heer mij verleende, totdat Zijne Majesteit zelf mij in het verloop daarvan gerust stelde. Ik zeide dan tot mijzelve, dat ik niet ongerust behoefde te zijn, dat ik deze gunst hooger moest stellen dan alle, welke ik tot nog toe had ontvangen, dat in die smart de ziel wordt gezuiverd, wordt geslagen en gelouterd als het goud in den smeltkroes, zoodat God daarop beter het email zijner gaven kan aanbrengen en dat de ziel hierin de zuivering ondergaat, welke anders in het vagevuur zou moeten geschieden.

22. — Ik begreep wel, dat het een groote gunst was, maar gevoelde mij daarna veel geruster. Ook mijn biechtvader zeide mij, dat het goed was. En ofschoon ik nog vrees gevoelde, omdat ik zoo slecht was, zou ik toch nooit hebben kunnen gelooven, dat het iets verkeerd was, integendeel, juist het hoogverhevene er van deed mij vreezen, omdat ik mij herinnerde, hoe weinig ik zulks verdiende. Gezegend zij de Heer voor zijne goedheid. Amen.

23. — Mij dunkt, ik ben van mijn onderwerp afgeweken. Ik was begonnen te spreken over de verrukking en hetgeen ik heb verhaald, is nog meer dan de verrukking en brengt de ziel in de gesteltenis, welke ik heb beschreven. Laten wij thans terugkeeren tot de verrukking, tot hetgeen daarin meer gewoon is. Ik moet dan zeggen, dat mijn lichaam mij zoo licht scheen geworden, als was de geheele zwaarte er van weggenomen. Soms was dit zoo sterk, dat ik haast niet voelde, of ik mijn voeten op den grond zette. Onder de verrukking blijft ook het lichaam als dood, zonder dat het meestal iets vermag. Het blijft den geheelen tijd in de houding, waarin de verrukking het overvalt, onverschillig of het zit, of het de handen los of gevouwen heeft.¹⁾ Hoewel zelden het gebruik der zinnen verloren gaat, is het mij toch enkele malen gebeurd, dat ik daarvan geheel was beroofd, maar toch zelden en slechts voor korten tijd. Meestal is de waarneming verward. Ofschoon het lichaam uit zichzelf tot niets in staat is, houdt het toch niet op, hetgeen daarbuiten plaats heeft, te hooren en waar te nemen, al schijnt alles op een afstand te geschieden.

24. — Ik wil echter niet zeggen, dat men het ook nog waarneemt en

¹⁾ Vgl. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXXII, 17; Het Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, Hfdst. IV, 16 (beide opgenomen in Dl. III).

hoort, wanneer de verrukking haar hoogste punt bereikt, ik bedoel, wanneer onze vermogens ophouden te werken, wijl zij geheel met God vereenigd zijn. Dan ziet noch hoort het lichaam meer, dunkt mij, en heeft het alle gevoel verloren. Gelijk ik echter zeide bij de behandeling van den vorigen trap, het gebed der vereeniging,¹⁾ dit algeheel opgaan van de ziel in God duurt slechts korten tijd. Zoolang het evenwel duurt, is geen vermogen zich nog eenige werking bewust of weet het, wat in dien toestand geschiedt. Het moet wel niet te begrijpen zijn, zoolang wij nog op aarde leven, tenminste God wil het niet, wij moeten er wel niet toe in staat zijn. Ik heb dit bij mijzelve gezien.

25. — U Eerw. zal mij vragen, hoe dan de verrukking zooveel uren kan aanhouden. Gelijk ik reeds zeide bij de bepreking van den vorigen trap van gebed,²⁾ wordt bij mij dit genot telkens onderbroken. Herhaalde malen gaat de ziel geheel in God op of, liever gezegd, doet de Heer haar in Zich opgaan. Na haar dan een korten tijd te hebben vastgehouden, blijft Hij alleen nog vereenigd met den wil. Mij dunkt, de twee andere vermogens treden dan weer in werking. Zij zijn als de wijzer van een zonnwijzer, welke nooit stilstaat; alleen de Zon der Gerechtigheid kan ze stilhouden, als Hij wil.

26. — Maar ik herhaal, dit duurt slechts korten tijd. Daar echter de aandoening en verheffing des geestes met groote kracht geschiedde, blijft, ook al komen deze twee vermogens weder in werking, toch de wil in God verzonken en roept deze, als heer van alles, in het lichaam de genoemde uitwerkselen te voorschijn. Al willen de twee andere oproerige vermogens hem ook storen, zijn zwakkere vijanden, zooals de zintuigen, doen dit niet en zoo heft hij, omdat de Heer het zoo wil, toch dezer werking op. Meestal zijn, al zouden wij dit ook niet willen, de oogen gesloten. Mochten zij geopend blijven, dan, ik zeide het reeds, onderscheidt men toch niet, hetgeen men ziet of schenkt daaraan zijn aandacht.

27. — In dezen toestand is men nog veel minder in staat, uit zichzelf iets te verrichten. En zoo kunnen die twee vermogens, wanneer zij weder tot zichzelf komen en hun verband weder is hersteld, nog weinig doen. Degene, dien de Heer tot dezen trap

¹⁾ Vgl. Hfdst. XVIII, 16.

²⁾ Vgl. Hfdst. XVIII, 17.

brengt, mag er zich dan ook niet over bedroeven, dat hij zich in zulk een toestand ziet, het lichaam vele uren ziet vastgekleusterd, niettegenstaande verstand en geheugen herhaaldelijk vrij kunnen werken. Meestal zijn echter ook deze vol van Gods lof of zoeken zij te begrijpen en te verstaan, wat met hen heeft plaats gehad. Daarvoor zijn zij echter niet genoeg uit hun slaap gewekt. Zij zijn als iemand, die vast geslapen en sterk gedroomd heeft en nog niet geheel wakker is.

28. — Ik verklaar dit zoo breedvoerig, omdat ik weet, dat de Heer nog heden en zelfs hier ter plaatse¹⁾ aan sommige personen deze gunsten mededeelt. Hebben degenen, die haar besturen, die gunsten zelve niet ontvangen, dan meenen zij wellicht, vooral als zij geene studiën maakten, dat men dan in een toestand moet verkeeren, als ware men dood. Droefheid vervult mij, als ik denk aan hetgeen die zielen te lijden hebben van een biechtvader, die haar niet begrijpt. Ik zal hierover later nog spreken.²⁾ Wellicht heb ik geen goed inzicht in hetgeen ik zeg. UEerw. zal wel zien, of ik er in slaag, iets goeds te zeggen. De Heer toch heeft U in deze reeds ervaring geschonken. Omdat dit echter nog niet zoolang is geleden, zal U daaraan wellicht nog niet zooveel aandacht hebben geschonken als ik.

29. — In dien toestand mist mijn lichaam, hoeveel moeite ik ook aanwend, geruimen tijd de kracht, zich te bewegen. Al zijn krachten zijn in beslag genomen door de ziel. Was het te voren zeer ziek en vol pijn, dan is het daarna dikwijls geheel gezond en veel beter in staat te werken. Het is iets verhevens, wat in dezen toestand wordt geschonken. De Heer wil soms, gelijk ik zeg,³⁾ dat het lichaam medegeniet, wijl het toch ook gewillig doet, wat de ziel verlangt. Zoo de verrukking een hoogen graad bereikt, dan gebeurt het ook, dat, als men weder tot zichzelf is gekomen, de vermogens nog een of twee, ja, soms drie dagen geheel weg en als versuft zijn en hun eigen werking nog niet schijnen te hebben herkregeu.

30. — In deze gesteltenis is het smartelijk, weder tot het leven te moeten terugkeeren. De vleugelen zijn nu uitgegroeid en stellen

¹⁾ Avila.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 18.

³⁾ Vgl. Hfdst. XX, 9.

het vogeltje in staat, al goed te vliegen. De nestveertjes zijn uitgevallen. De banier van Christus wordt nu geheel ontplooid. Het schijnt niet anders, of de bevelhebber van de vesting stijgt of liever men brengt hem op den hoogsten toren om er de banier van God te hijschen. Als iemand, die zich veilig voelt, ziet hij neer op hen, die nog beneden staan. Hij vreest de gevaren niet meer, integendeel, hij verlangt er naar. Het is, of werd hem in dien toestand op een of andere wijze zekerheid gegeven van de overwinning. Hij ziet nu allerduidelijkst, hoe gering men alles hier beneden moet schatten, hoe het alles niets is. Als men hoog staat, ziet men veel. Hij wil niet meer klagen. Hij wil geen anderen wil meer hebben dan dien des Heeren te volbrengen.¹⁾ Daarom smeekt hij Hem dan ook en hij geeft Hem de sleutels van zijn eigen wil. Ziehier den hovenier dan tevens bevelhebber geworden. De ziel wil niets anders dan, wat de Heer wil. Zij wil zichzelf niet meer toebehooren, niets, zelfs geen appel van dien tuin bezitten. Zoo daarin iets goeds is, dan moet Zijne Majesteit zelf dit uitdeelen. Van nu af aan toch wil zij geen eigendom meer, maar alles doen tot zijne eer en naar zijn wil.

31. — Ja werkelijk, zoo de verrukking waarachtig is, draagt deze zich geheel zoo toe. De ziel ontvangt dan alle uitwerkselen en vruchten, welke ik heb medegedeeld. Vertoonen zich deze niet, dan betwijfel ik tenzeerste, of de verrukking van God komt. Ik zou integendeel bang zijn, dat het een der aanvallen is van de razernij, waarover de H. Vincentius spreekt.²⁾ Want dit weet ik en heb ik door eigen ervaring gezien, dat de ziel in dezen toestand

¹⁾ „ni tener otra voluntad sino hacer la de Nuestro Señor.” Oorspronkelijk schreef de Heilige: „ni tener libre alvedrio aun querria”: „hij zou zelfs wenschen, geen vrijen wil meer te bezitten.” P. Bañez wijzigde dit in boven gemelden zin. De eerste Spaansche uitgave behield de verbetering van P. Bañez, latere geven soms de oorspronkelijke lezing. Het schijnt ons echter tegen de bedoeling der Heilige, de verbetering van P. Bañez te veronachtzamen.

²⁾ De Heilige gebruikt hier een woordspeling en stelt *rabiamiento*, razernij, tegenover *arrobamiento*, verrukking; zij duidt hier op de volgende woorden van den H. Vincentius Ferrerius in zijn *Instructio de Vita Spirituali*, Hfdst. 14: „Si dicent tibi aliquid, quod sit contra fidem, et contra Scripturam sacram aut contra bonos mores, abhorreas earum visionem et judicia tamquam stultas demencias et earum raptus sicut rabiamenta.” De Heilige las dit werk in de Spaansche vertaling op last van Kardinaal Cisneros uitgegeven te Toledo in 1515. Vgl. hierover ook nog: Het Kasteel der Ziel, 4de Verblijf, Hfdst. III, 11.

in één uur of nog sneller heerschappij verkrijgt over alles en geheel vrij wordt, in een mate, dat zij zichzelf niet meer terugkent. Zij ziet heel goed in, dat zij dit niet van zichzelf heeft. Zij weet ook niet, hoe haar zulk een verheven goed is geschonken. Duidelijk echter ziet zij in, welk een allergrootst voordeel zij uit iedere verrukking trekt. Niemand, die het zelf niet heeft ondervonden, kan het gelooven. Men gelooft de arme ziel dan ook niet. Men heeft gezien, hoe slecht zij was en ziet haar nu in zoo korten tijd streven naar dingen, waarvoor werkelijk moed wordt vereischt. Reeds aanstonds toch stelt zij zich niet meer tevreden met den Heer in kleine dingen te dienen, neen, zij wil alles doen, wat zij kan. Men denkt, dat het een bekoring of een dwaze bevlieging van haar is. Zoo men begreep, dat het niet het werk is van haarzelve, maar van den Heer, dien zij de sleutels van haar wil heeft gegeven, men zou er zich niet over verwonderen.

32. — Ik voor mij houd het er voor, dat een ziel, die tot dezen trap is opgeklommen, niets meer uit zichzelf zegt of doet, doch dat de Opperste Koning zorg draagt voor alles, wat zij te doen heeft. O mijn God, nu begrijpt men, hoe groot gelijk men had, ja, allen zouden hebben met vleugelen te vragen als van een duif¹⁾ en hoe duidelijk is nu de verklaring van dit vers. Men begrijpt ten volle, dat hier sprake is van de vlucht, welke de ziel neemt om zich boven al het geschapene, eerst en vooral boven zichzelf te verheffen, maar het is een zachte vlucht, een heerlijke vlucht, een vlucht zonder gedruisch.

33. — Welk een heerschappij voert de ziel, die de Heer tot dezen trap doet opstijgen! Zij ziet op alles neer, zonder er zelve in verwickeld te zijn. Wat schaamt zij zich over den tijd, toen zij daarin nog verwickeld was! Hoe staat zij verbaasd over haar verblindheid! Welk een medelijden heeft zij met hen, die nog in die verblindheid leven, vooral zoo het menschen van gebed zijn en God hun reeds zijn gunsten mededeelt! Zij zou hun luide willen toeroepen om het hen toch te doen begrijpen, dat zij misleid worden. Soms doet zij het ook, maar dan haalt zij zich een storm van vervolgingen over haar hoofd. Men acht haar weinig nederig en meent, dat zij onderrichten wil, van wie zij nog zou kunnen leeren, vooral zoo het een vrouw geldt. Dan veroordeelt men haar en

¹⁾ „Quis dabit mihi pennas sicut columbae?” Ps. LIV, 7.

met reden, want men weet niet, welke aandrang haar leidt en hoe deze soms zoo sterk is, dat zij dien niet meer kan weerstaan en zich niet weerhouden kan, diegenen tenminste uit hun begoocheling te verlossen, die zij meer in het bijzonder lief heeft en bevrijd zou willen zien uit den kerker van dit leven. Want niets anders is en schijnt haar de toestand, waarin zij eens verkeerde.

34. Zij bedroeft zich over den tijd, waarin zij nog lette op eer en aanzien. Met droefheid ook ziet zij, hoezeer zij zich liet misleiden, toen zij nog eer achtte, wat de wereld eer noemt. Zij ziet, hoe dit de grootste leugen is en hoe allen in die verkeerde opvatting leven. Zij begrijpt, dat de ware eer niet leugenachtig zijn kan, doch overeenkomt met de waarheid; dat zij voor iets houdt, wat werkelijk iets is en hetgeen niets is, ook voor niets telt. Zij begrijpt ook, dat al wat voorbijgaat en niet strekt om God te behagen, niets is, ja, nog minder dan niets. Zij lacht om zichzelf, dat zij nog een tijdlang het geld voor iets telde en er begeerte naar had, al geloof ik, ja, weet ik zeker, dat ik mij in dit opzicht nooit van zonde beschuldigde. Het was al zonde genoeg, dat ik het voor iets telde. Indien men daarmede de gunst kon koopen, waaraan ik mijzelve thans deelachtig zie, zij zou het hoogschatten, maar zij ziet, dat men die gunst juist wint, door alles te verlaten.

35. — Wat koopt men voor het geld, waarnaar wij verlangen. Iets van waarde? Iets duurzaam? Of waarom verlangen wij het? Voor een hoogen prijs verschaft men zich een treurige rust. Dikwijls wint men er de hel mee en koopt men onbluschbaar vuur en lijden zonder einde. O, als alle menschen het eens voor onvruchtbaar slijk wilden houden, hoe vreedzaam zou het dan zijn in de wereld en hoeveel bekommernissen zouden zijn weggenomen! Hoe liefderijk zouden allen met elkander omgaan, als de zucht naar eer en geld verdwenen was. Ik geloof, het was een middel, dat alle kwalen zou genezen.

36. — Zij ziet, hoe verblind men is, zoo men nog genoegens naajaagt, hoe men daarmede reeds in dit leven lijden en onrust koopt. Wat een onrust, welk een geringe bevrediging, wat een vergeefsche moeite! Op dezen trap ziet men niet slechts de spinnewebben en fouten in zijn ziel, maar ook zelfs een stofje, dat er in gebleven is, hoe klein het ook moge wezen. De Zon schijnt hier heel helder. Hoe ijverig de ziel ook aan hare vervolmaking arbeidt, als deze

Zon haar goed beschijnt, dan ziet zij zich nog vol onreinheid. Het is met haar als met water in een glas: buiten de zon is het heel helder, maar staat de zon er op, dan ziet men, hoe het nog geheel vol stofjes zit.

37. — Deze vergelijking gaat hier letterlijk op. Vóór de ziel in verrukking is gebracht, meent zij reeds haar best te doen, God niet te beleedigen en gerekend naar hare krachten, te doen, wat zij vermag. Is zij echter tot dezen trap opgevoerd, beschijnt haar de Zon der Gerechtigheid en doet deze haar de oogen openen, dan ziet zij zooveel stof, dat zij terstond haar oogen weer zou willen sluiten. Zij is nog niet zoover gevorderd, dat zij, als sommige jongen van den machtigen arend, haar blik op die Zon gericht kan houden, maar in den korten tijd, dat zij in staat is de oogen open te houden, ziet zij zich geheel van onreinheid vervuld. Zij herinnert zich het vers: „Wie zal voor U rechtvaardig zijn?“¹⁾ Ziet zij in die goddelijke Zon, dan verblindt haar het licht, ziet zij naar zichzelf, dan sluit de stof hare oogen. En zoo is het duifje blind. En zoo gebeurt het ook zeer dikwijls, dat de ziel bij het zien van zooveel grootheid er geheel door verblind is, geheel daarin opgaat, buiten zichzelf geraakt en geheel is verslagen.

38. — Op dezen trap verwerft men de ware nederigheid, zoodat men er niets meer om geeft, of men ook goed zegt van zichzelf ofwel anderen dit doen. De Heer van den tuin deelt de vruchten uit, niet zij en zoo blijft haar daarvoor ook niets in handen. Alwat zij krijgt, wordt bij God gebracht. Zegt zij iets goeds van zichzelf, het is om Hem te verheerlijken. Zij weet, dat men hier op dezen trap niets van zichzelf heeft; al zou zij het willen, zij zou het zich niet kunnen ontveinzen. Zij ziet het klaar voor haar oogen. Hoe hard dit haar ook moge vallen, het doet haar de oogen sluiten voor de dingen dezer wereld en ze slechts geopend houden voor het zien der waarheid.

¹⁾ Letterlijk staat dit vers niet in de H. Schrift. De Heilige schreef het neer uit haar geheugen en dacht waarschijnlijk aan Ps. CXLII, 2: „Quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.“ Anderen denken aan Job, IV, 7: „Numquid homo Dei comparatione justificabitur.“

EEN-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

zij vervolgt en besluit haar beschrijving van den laatsten trap van het inwendig gebed; zij zegt, wat het de ziel, tot dezen trap verheven, kost, tot het leven dezer wereld te moeten terugkeeren en hoe de Heer haar door zijn verlichtingen de misleiding dier wereld doet kennen; dit hoofdstuk is zeer leerrijk.

1. — Ik wil mijn beschrijving sluiten. Ik zeg dan, dat op dezen trap de ziel geen toestemming meer behoeft te geven. De Heer heeft die reeds verkregen en weet, dat zij zich geheel in zijne handen stelt¹⁾ en Hem, die alles weet, niet kan misleiden. Het gaat daar niet als op deze aarde, waar het leven geheel vol is van bedrog en dubbelzinnigheid. Wanneer men, naar het uiterlijke te oordeelen, meent te mogen besluiten, dat men een hart gewonnen heeft, komt men tot de ontdekking, dat alles bedrog is. Wie kan er nog leven te midden van zooveel misleiding, vooral zoo er maar eenig eigenbelang in het spel is.

2. — Gelukkig de ziel, die de Heer roept tot de kennis der waarheid. Welk een geluk zou dit zelfs voor de koningen zijn! Hoeveel beter zou het voor hen zijn, daarnaar te streven dan naar het bezit van een uitgestrekt rijk! Welk een deugd zou er in hun rijk heerschen! Hoeveel kwaad zou er worden voorkomen en reeds voorkomen zijn! Op dezen trap schrikt men er niet meer voor terug, ter liefde Gods leven of eer te verliezen. Hoe goed zou dit zijn voor hen, die strenger dan anderen, die onder hen staan, verplicht zijn, de eer van God voor oogen te houden! Zij toch moeten koningen zijn. Men moet hen kunnen volgen. Voor de geringste uitbreiding des geloofs of om de ketters ook slechts in een enkel punt tot beter inzicht te brengen zou ik — en met reden — duizend koninkrijken prijsgeven. Zij zouden bovendien een ander koninkrijk winnen, dat niet vergaat. Zoo de ziel ook slechts één druppel zou proeven van het water, dat daar stroomt, al het aardsche zou haar walgelijk schijnen.

3. — Wat moet het dan zijn, als zij geheel door dit water wordt overstroomd? O Heer, al zoudt Gij mij in staat stellen, dit luide uit te roepen, men zou mij niet gelooven, evenmin als zoovele

¹⁾ Vgl. Hfdst. XX, 30.

anderen, die het nog beter weten uit te drukken. Maar ik zou tenminste voldaan zijn. Mij dunkt, ik zou het leven gering achten, zoo ik daarvoor ook maar één der waarheden, op dezen trap geleerd, kon doen kennen. Ik weet echter niet, wat ik doen zou, indien het er op aankwam, want ik mag niet op mijzelve vertrouwen. Maar al ben ik, wie ik ben, een zoo geweldige drang drijft mij er toe, dit den machthebbers toe te roepen, dat ik er onder bezwijk. Omdat ik tot niet meer in staat ben, wend ik mij tot U, o mijn Heer, om van U genezing te vragen voor alle kwalen. Gij weet het, zoo ik slechts zoo gestemd bleef, dat ik U niet beleedigde, zou ik van ganscher harte afstand doen van alle gunsten, door U mij geschonken, en deze den koningen geven. Ik weet, dat dan onmogelijk kon worden toegelaten, wat thans toegelaten wordt en dat het niet kon uitblijven, of de grootste voordeelen sproten daaruit voort.

4. — O mijn God, doe hen toch inzien, waartoe zij verplicht zijn. Gij hebt hen op aarde zoo hoog willen onderscheiden, dat ik zelfs heb hooren spreken van teekenen aan den hemel, als Gij één hunner uit deze wereld roept.¹⁾ O waarlijk, het stemt mij tot godsvrucht, als ik er aan denk, hoe Gij, mijn Koning, hen zelfs hierdoor wilt doen erkennen, hoezeer zij verplicht zijn U te volgen, dat er, evenals toen Gij stierft, ook bij hun dood teekenen geschieden aan den hemel.

5. — Ik waag mij wel ver. U Eerw. verscheure het, zoo het U verkeerd toeschijnt. Geloof mij, zoo ik kon of dacht, dat zij mij zouden gelooven, ik zou mij in hun tegenwoordigheid nog sterker uitdrukken. Ik beveel hen God ten dringendste aan. Zoo gaarne zou ik daarmede iets winnen. Ik zou er mijn leven voor willen wagen en dikwijls verlang ik het er voor op te offeren.²⁾ Wel weinig zou ik wagen en wel veel winnen. Wie toch kan nog

¹⁾ De H. Teresia doelt hier op het volksgeloof, dat bijzonder in kometen een aankondiging zag van den dood van vorstelijke personen.

²⁾ Toen de Heilige in 1569 op reis naar Toledo te Madrid kwam, deed zij koning Philips II door zijn zuster Joanna schriftelijk eenige wenken, haar van boven gegeven, toekomen. Zij schreef daarin o.a.: „Denk er aan Sire, dat ook Saul de heilige zalving ontving en niettemin werd verworpen.“ De koning nam haar geschrift goed op en verlangde de Heilige zelve te spreken. Waarschijnlijk had echter geen ontmoeting tusschen beiden plaats. Vgl. Fransche Uitgave (Carmelissen van Parijs) I, 265.

leven, als hij met eigen oogen aanschouwt, in hoeveel misleiding wij rondloopen en in hoe groote verblindheid wij leven!

6. — Is een ziel tot dezen trap opgestegen, dan koestert zij niet alleen meer het verlangen en het voornemen, God te dienen, neen, Zijne Majesteit geeft haar ook de kracht, die ten uitvoer te brengen. Men kan haar niets voorstellen, dat zij niet aangrijpt, als het haar tot eer van God schijnt te strekken. Zij doet niets dan, wat God behaagt. Duidelijk ziet zij, zooals ik reeds zeide,¹⁾ hoe al het andere niets is. Het is maar zoo jammer, dat zoo weinig gelegenheid daartoe wordt geboden aan wie nog zoo geringe vorderingen maakten als ik. Moge toch eens de tijd komen, o mijn God, dat ik tenminste één enkel penningske weergeef van hetgeen ik verschuldigd ben. Maak toch, op een wijze, welke Gij goedvindt, o Heer, dat ik, uwe dienstmaagd, U ook onder eenig opzicht diene. Er zijn toch meer vrouwen geweest, die uit liefde tot U heldhaftige daden hebben verricht. Ik kan niets anders dan praten en zoo wilt Gij mij ook niet tot daden doen komen. Slechts met woorden en voornemens mag ik U dienen en zelfs daartoe gevoel ik mij nog niet vrij. Wellicht blijf ik in alles in gebreke.

7. — O Goed, van hetwelk alle goed voortkomt, mijn Jezus, sterk Gij mijn ziel, breng haar in de vereischte gesteltenis en stel mij dan ook aanstonds in de gelegenheid, iets voor U te doen. Wie toch kan het verdragen, zooveel te ontvangen en daarvoor niets terug te geven! O Heer, het koste dan wat het koste, maar wil niet, dat ik met zoo ledige handen voor U verschijn.²⁾ Het loon wordt toch gegeven naar de werken.³⁾ Hier is mijn leven, hier is mijn eer en mijn wil, alles geef ik U. Ik ben de uwe, beschik over mij, gelijk het U behaagt. Ik zie heel goed in, o Heer, hoe weinig ik vermag, maar tot U opgevoerd en geplaatst op dien toren, van waaruit men de waarheid overschouwt, zou ik alles vermogen, zoo Gij mij tenminste niet verlaat. Zoudt Gij U terugtrekken, al was het nog zoo weinig, ik zou weer terugvallen tot den staat, waarin ik verkeerde, op weg naar de hel.⁴⁾

8. — O, wat is het voor een ziel, die zich tot dezen trap ziet

¹⁾ Hfdst. XX, 34.

²⁾ Exodus, XXIII, 15: Non apparebis in conspectu meo vacuus.

³⁾ Apocalypsis, II, 23: Dabo unicuique vestrum secundum opera sua.

⁴⁾ Vgl. Hfdst. XXXII, 1.

opgevoerd, weer met iedereen te moeten verkeerem, weer de comedie van dit zoo tegenstrijdige leven te moeten zien en aanschouwen, weer den tijd te moeten zoek brengen met de verzorging des lichaams, met slapen en eten.¹⁾ Alles walgt haar. Zij weet niet, hoe zij er aan kan ontkomen. Zij ziet zich geboeid en gevangen. Dan gevoelt zij nog smartelijker, in welk een gevangenschap wij met onze lichamen leven en hoe treurig dit leven is. Zij ziet, hoeveel reden de H. Paulus had, God te smeeken, hem daarvan te bevrijden.²⁾ Met hem roept zij luide en bidt zij tot God om vrijheid. Reeds vroeger deed zij dit, gelijk ik zeide,³⁾ maar op dezen trap is de drang daartoe dikwijls zoo groot, dat de ziel het lichaam schijnt te willen verlaten om zelve de vrijheid te zoeken, als men ze haar niet geeft. Het is, of was zij in een vreemd land als slavin verkocht. Maar het meest nog pijnigt het haar, zoo weinigen te vinden, die met haar klagen en bidden om bevrijding, ja, de meesten naar het leven te zien verlangen.

9. — Zoo wij aan niets gehecht waren en onze bevrediging niet zochten in iets van deze wereld, hoe zou dan de smart van het leven zonder God onze vrees voor den dood lenigen door het verlangen, het ware leven te genieten. Soms vraag ik mij af, hoeveel de Heiligen wel hebben moeten lijden, als iemand zooals ik dikwijls reeds zoo groote smart gevoelt bij het zien zijner ballingschap. Mij toch schonk de Heer dit licht, ofschoon mijn liefde tot Hem nog zoo flauw was; voor mij is de ware rust ook nog zoo onzeker. Mijn werken immers verdienen die niet. Maar een H. Paulus, een Magdalena en zoovele anderen, in wie dat vuur der liefde Gods zoo groot was, wat moeten zij hebben geleden? Het moet voor hen een voortdurend martelaarschap zijn geweest. Mij dunkt, ik vond alleen nog verlichting en verkwikking bij personen, die ik met dezelfde verlangens bezielde zag en wier daden ook aan die verlangens beantwoordden. Ik spreek van verlangens vergezeld van daden, want sommige personen meenen en zeggen ook, dat zij onthecht zijn; hun staat en de vele jaren, bij sommigen verloopem, sinds zij den weg der volmaaktheid insloegen, eischen dit ook, maar de ziel ziet op dezen trap reeds van verre, wie het

¹⁾ Vgl. Het Kasteel der Ziel, 4de Verblijf, Hfdst. I, 11.

²⁾ Brief aan de Romeinen, VII, 24.

³⁾ Hfdst. XVI, 7, 8.

met woorden zijn en wie hun woorden door daden hebben bevestigd. Zij ziet, hoe weinig vorderingen de eersten, hoe groote de anderen maken. Wie eenige ervaring bezit, ziet dit allerduidelijkst.

10. — Ik heb nu aangegeven, welke de uitwerkselen zijn van de verrukkingen, welke van den geest Gods voortkomen. Deze kunnen zich intusschen in meer of mindere mate openbaren. Ik zeg, in mindere mate, want al zijn die uitwerkselen ook aanwezig, in den beginne zijn zij nog niet door daden beproefd en kan men dus niet zien, of de ziel ze bezit. Deze gaat niettemin op den weg der volmaaktheid vooruit en doet haar best, elk spoor zelfs van een spinneweb te doen verdwijnen. Dit vordert evenwel tijd. Hoe sterker in de ziel de liefde en de nederigheid groeien, hoe sterker geur de bloemen van deugd zoowel voor de ziel zelve als voor anderen verspreiden. De Heer kan echter in één enkele dezer verrukkingen zoo krachtig op de ziel inwerken, dat er voor haar weinig te doen overblijft om tot de volmaaktheid te geraken. Niemand, tenzij wie het zelf heeft ondervonden, kan gelooven, wat de Heer op dezen trap schenkt. Geen moeite onzerzijds kan ons, dunkt mij, zoover brengen.

11. — Ik wil niet zeggen, dat men met de hulp des Heeren, na inspanning van vele jaren, langs den weg, door de schrijvers over het gebed voor de beginnenden zoowel als voor de meer gevorderden aangegeven, en met veel moeite niet komen zal tot volmaaktheid en groote onthechting, maar nooit zal dit geschieden in zoo korten tijd, als de Heer dit hier doet, zonder eenige inspanning onzerzijds. Met vaste hand heft Hij de ziel van de aarde omhoog en geeft Hij haar heerschappij over alwat daarop is, zelfs al bezit de ziel niet meer verdiensten dan de mijne. Sterker kan ik het toch niet uitdrukken, want ik had er bijna geene. Zijn Majesteit doet dit, omdat Hij het wil en Hij doet het, gelijk Hij het wil. Is de ziel niet in de vereischte gesteltenis, dan brengt Hij haar daarin. Hij maakt haar geschikt, de gunsten te ontvangen, welke Zijne Majesteit haar wil geven. Lang niet altijd geeft Hij die, omdat men die verdiend heeft door goed in den tuin te werken. Wel zal Hij niet nalaten, wie dit goed doet en naar onthechting streeft, te beloonen, dit is zeker, maar soms wil Hij, gelijk ik zeide, op den slechtsten grond zijn macht en grootheid toonen en dien geschikt maken, alle goed van Hem te ontvangen op een wijze, dat het om zoo te zeggen,

voor een ziel onmogelijk is, weer terug te keeren tot het leven van belediging van God, eens door haar geleid.

12. — Haar gedachten zijn zoo gewoon geworden, de werkelijke waarheid te aanschouwen, dat al het andere haar kinderspel gelijkt. Zij moet er om lachen, als zij personen, die toch in het gebed en de onderhouding der kloostertucht uitmunten, op het punt van eer, waarde ziet hechten aan sommige dingen, welke zij reeds lang met voeten treedt. Zij zeggen haar wel, dat zij verstandig handelen, hun staat hooghouden om zoo meer nut te kunnen stichten, maar zij weet wel beter. Zij weet, dat zij, met dat hooghouden van haar eer ter liefde van God prijs te geven, in één dag meer wint, dan met dat hooghouden in tien jaren.¹⁾

13. — Het leven is voor zulke zielen zwaar. Steeds moeten zij het kruis dragen, doch zij maken ook groote vorderingen. Zij, die met haar verkeerden, wanen haar reeds hoog gestegen, maar na korten tijd zien zij haar nog veel volmaakter, want God schenkt haar steeds rijker genaden. Het is zijne ziel geworden. Hij wil voor haar zorgen en schenkt haar daarom zijn verlichtingen. Het is, of stond Hij altijd aan haar zijde om te zorgen, dat zij Hem niet beledigt, om haar zijn gunsten mee te deelen en haar op te wekken tot zijn dienst. Zoodra mijn ziel het geluk had, van God deze gunsten te ontvangen, nam al het verkeerde in mij een einde en gaf de Heer mij de kracht, daarmede te breken. De verkeerde gelegenheden en het verkeer met menschen, die mij anders pleegden te verstrooien, schaadden mij zoo weinig, als bestonden zij voor mij niet.²⁾ Integendeel, wat mij pleegde te schaden hielp mij. Alles was voor mij een middel, God te kennen en te beminnen, te zien tevens, hoeveel ik Hem verschuldigd was en berouw in mij op te wekken over hetgeen ik was geweest.

14. — Ik begreep goed, dat dit niet voortkwam van mijzelve en ik dit niet door eigen vlijt verkregen had. Ik zou er zelfs den tijd niet toe gehad hebben. Uit louter goedheid gaf Zijne Majesteit mij de kracht daartoe. Sinds de Heer mij voor het eerst de genade dezer verrukkingen schonk tot heden toe is die kracht steeds grooter geworden. In zijne goedheid hield Hij mij bij de hand, opdat ik niet terug zou keeren. Mij dunkt en dit is ook zoo, mijnerzijds deed

¹⁾ Vgl. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXXVI, 2.

²⁾ Vgl. Hfdst. VII, 10.

ik zoo goed als niets. Duidelijk zie ik in, dat hier de Heer werkzaam is. Zoo de zielen, wien God deze gunsten schenkt, in ootmoed en vreeze leven en steeds blijven beseffen, dat de Heer hier werkt en wij bijna niets doen, dan kan men haar, geloof ik, in elke omgeving brengen. Al is deze ook nog zoo uitgelaten of slecht, zij zal haar niet schaden noch ook maar eenigszins aan het wankelen brengen, integendeel, zij zal haar, gelijk ik zeide, helpen en een middel zijn, nog veel grooter vorderingen te maken.

15. — Het zijn reeds sterke zielen, door den Heer verkoren om anderen vooruit te helpen, al heeft zij die kracht ook niet van zichzelf. Heeft de Heer een ziel tot dezen trap opgevoerd, dan openbaart Hij haar geleidelijk de grootste geheimen. Hier in deze extasen heeft men de ware openbaringen, de groote gunsten en visioenen. En alles strekt om de ziel nog nederiger en sterker te maken, de dingen dezer wereld steeds meer te doen minachten en beter de grootheid te doen kennen van het loon, dat de Heer bereid houdt voor wie Hem dienen.¹⁾

16. — Geve Zijne Majesteit, dat de buitengewone vrijgevigheid, welke Hij ten opzichte van mij, armzalige zondares, heeft betoond, hen, die dit lezen, alle moeite doe aanwenden en den moed doe bezitten, uit liefde tot God voor goed van alles afstand te doen. Zijne Majesteit toch beloont dit zoo overvloedig, dat men zelfs in dit leven zien kan, welk een loon men in zijn dienst ontvangt en hoeveel men daarmee wint. Wat zal dit dan zijn in het andere leven?

TWEE-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

waarin zij aangeeft, welk een veiligen weg de beschouwende zielen volgen met den geest niet tot verheven dingen op te voeren, zoolang de Heer haar daartoe niet verheft, en hoe de Menschheid van Christus het middel moet zijn om tot de meest verheven beschouwing te geraken; zij verhaalt, in welke dwaling zij een tijd lang verkeerde; dit hoofdstuk is zeer nuttig.

1. — Zoo U Eerw. het goed vindt, wil ik nog eenige woorden zeggen over iets, dat mij belangrijk schijnt. Het zal een waar-

¹⁾ Vgl. den 1sten Brief v. d. H. Paulus a. d. Korinthiërs, II, 9.

schuwing zijn, welke wel eens noodig kon wezen. In sommige boeken over het inwendig gebed wordt gezegd, dat, al kan de ziel uit zichzelf niet tot dezen trap geraken, wijl daarop alles bovennatuurlijk is en de Heer daar werkt, zij niettemin daartoe kan bijdragen. Na vele jaren den weg der zuivering te hebben bewandeld en langs den weg der verlichting vele vorderingen in de deugd te hebben gemaakt, zou zij daarna den geest boven al het geschapene moeten verheffen en dien in nederigheid moeten omhoogvoeren. Ik weet niet goed, waarom men spreekt van den weg der verlichting. Ik denk, dat men daarmee hen bedoelt, die op den weg der volmaaktheid vooruitgaan. Men raadt hun ten sterkste aan, alle lichamelijke verbeelding ter zijde te stellen en zoover te gaan, dat zij slechts de Godheid zien. Men zegt, dat zelfs de Menschheid van Christus voor hen, die zoover gevorderd zijn, een hindernis en een beletsel is om tot de meest volmaakte beschouwing te geraken. Men verwijst in dit verband naar hetgeen de Heer tot de Apostelen zeide, toen Hij hun de komst van den H. Geest aankondigde, d. i. toen Hij ten hemel voer.¹⁾ Hadden zij toen geloofd, dat Hij God en Mensch was, gelijk zij het geloofden, nadat de H. Geest over hen was gekomen, het zou hen, dunkt mij, niet hebben gehinderd; aan de Moeder Gods werd het niet gezegd en deze beminde Hem toch meer dan alle anderen.²⁾ De beschouwing is naar hun meening alleen het werk des geestes. Elke lichamelijke zaak moet haar storen en belemmeren. Men moet, meenen zij, trachten zich te beschouwen als in alle opzichten begrensd, van alle zijden door God omgeven en aldus geheel in Hem verzonken.

2. — Ook ik acht dit nu en dan goed, maar ik kan toch niet verdragen, dat men zich geheel van Christus afwendt en dat men het goddelijk Lichaam van Christus op één lijn stelt met onze armzalige dingen of zelfs met de geheele schepping. Geve Zijne Majesteit, dat ik mij duidelijk wete uit te drukken. Ik wil die schrijvers niet tegenspreken, want het zijn geleerde en in het geestelijk leven ervaren mannen. Zij weten, wat zij zeggen en God voert de zielen langs vele paden en wegen omhoog. Ik wil

¹⁾ „Het is U heilzaam, dat ik heenga”. Joannes, XVI, 7. Christus sprak deze woorden niet onmiddellijk voor zijn Hemelvaart, doch na het Laatste Avondmaal op den weg naar den Hof van Olijven. Zij duiden niettemin op zijn Hemelvaart.

²⁾ Deze laatste zin werd later door de Heilige op den rand bijgeschreven.

hier slechts zeggen, hoe Hij mijne ziel opvoerde en in welk gevaar ik mij zag, omdat ik mij regelen wilde naar hetgeen ik had gelezen. In het overige wil ik niet treden. Wel geloof ik, dat wie tot het gebed der vereeniging is opgeklommen en niet hooger stijgt, d.w.z. niet komt tot verrukkingen, visioenen en andere gunsten, door den Heer aan de zielen geschonken, dat hij gezegden weg den beste zal achten. Ik meende dit zelve ook. Maar was ik in die meening gebleven, ik geloof, ik was nooit gekomen, waartoe ik thans ben geraakt. Mij schijnt die meening verkeerd. Het kan zijn, dat ik zelve in dwaling verkeer, maar ik zal toch verhalen, hoe het mij is vergaan.

3. — Daar ik geen leermeester had en daarom die boeken over het gebed las, begon ik allengskens te denken, dat ik daarvan iets begreep. Later zag ik in, dat zoo de Heer mij niet onderwees, ik uit die boeken slechts weinig kon leeren. Ik begreep er niets van, totdat Zijne Majesteit mij door de ervaring daarvan eenig begrip gaf. Ik wist niet, wat ik deed. Zoodra ik maar eenigermate het gebed van rust deelachtig was geworden, deed ik mijn best, alle lichamelijke voorstellingen ter zijde te stellen. Ik durfde mijn ziel echter niet hooger opvoeren. Ik begreep, dat dit voor mij, die altijd zoo slecht was, toch te vermetel zou zijn. Intusschen meende ik te voelen, dat God bij mij was, gelijk Hij ook is, en ik beijverde mij in alle ingetogenheid met Hem vereenigd te blijven. Zoo God daartoe zijn hulp verleent, is dit een heerlijke vorm van gebed. De genieting is daarbij groot. Daar men dan ziet, hoeveel men heeft gewonnen en welk een genot men deelachtig werd, zou niemand in staat zijn geweest, mij tot de beschouwing der Menschheid te doen terugkeeren. Ik meende werkelijk, dat zij een beletsel voor mij was.

4. — O Heer mijner ziel en mijn Heil, gekruisigde Heer Jezus Christus, nooit denk ik aan die meening, zonder er droefheid over te gevoelen. Het komt mij voor, dat, al was het onwetend, ik een ernstig verraad pleegde. Heel mijn leven had ik zulk een innige godsvrucht tot Christus gehad. Het verhaalde toch is iets van den laatsten tijd. Als ik spreek van den laatsten tijd, doel ik op den tijd, voordat de Heer mij de genade dezer verrukkingen en visioenen verleende.¹⁾ Slechts zeer kort verkeerde ik in die meening.²⁾ Spoedig

¹⁾ Deze laatste zin werd later door de Heilige op den rand bijgeschreven.

²⁾ Eerst schreef de Heilige hier „dwaling“. Zij veranderde dit echter in „meening“.

keerde ik terug tot mijn vroegere gewoonte, mij te verlustigen in het bijzijn van den Heer. In het bijzonder wanneer ik communiceerde, moest ik altijd zijn beeld of voorstelling voor oogen hebben, omdat ik die niet zoo diep in mijn ziel kon gegrift houden, als ik wel wilde.

5. — Hoe is het mogelijk, Heer, dat ik ook maar één uur in de meening verkeerde, dat Gij voor mij een beletsel zoudt zijn, om een grooter goed deelachtig te worden, Van wien anders dan van U is alle goed tot mij gekomen? Ik wil niet denken, dat ik daarmede zonde deed, want het doet mij innig leed en het kwam werkelijk voort uit onwetendheid. Daarom hebt Gij die in uwe goedheid willen verdrijven en mij iemand willen zenden, die mij van mijn dwaling verlost.¹⁾ En opdat ik nog duidelijker de grootheid mijner dwaling zou inzien en dit ook zou mededeelen aan de vele personen, met wie ik hierover sprak, en eindelijk ook het hier zou kunnen vermelden, hebt Gij, gelijk ik nog verhalen zal,²⁾ mij U later herhaaldelijk willen doen aanschouwen. Ik houd het er voor, dat dit ook de reden is, waarom vele zielen, tot het gebed der vereeniging opgeklommen, geen verdere vorderingen maken en niet geraken tot grooter vrijheid des geestes.

6. — Mij dunkt, ik kan voor deze bewering op twee beweegredenen steunen. Misschien heeft mijn gezegde geen waarde, maar hetgeen ik zeg, heb ik zelve ervaren. Ik zag, hoe mijn ziel in een slechte gesteltenis verkeerde, totdat de Heer mij zijn verlichtingen schonk. Al haar genietingen werden haar slechts druppelsgewijs geschonken en hield zij op deze te smaken, dan vond zij in haar lijden niet het gezelschap, dat zij later bij zich zag.

7. — De eerste reden is, dat zich daarin min of meer een gebrek aan ootmoed openbaart, hoewel zoo bedekt en verborgen, dat men het niet bemerkt. Wie zal zoo dwaas en hoogmoedig zijn, als ik, dat hij zich, na zijn geheele leven in de grootst denkbare boetvaardigheid, overweging en vervolgingen te hebben doorgebracht, niet zeer rijk en overvloedig beloond acht, als de Heer hem toestaat, met den H. Joannes onder het kruis te staan. Ik weet niet, bij wien het kan opkomen, daarmede niet blij te zijn, tenzij bij mij, die steeds, waar ik winst had moeten maken, mijn verlies zocht.

8. — Als onze gesteltenis of ziekte ook niet altijd toelaat, het

¹⁾ Waarschijnlijk P. Joannes de Pradanos. Vgl. Hfdst. XXIII, 18.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 4.

Lijden te overdenken, omdat ons dit te zeer aangrijpt, wat belet ons, Hem te aanschouwen, gelijk Hij is verzezen. Hij is toch zoo dicht bij ons in het H. Sacrament. Daar is Hij verheerlijkt en zien wij Hem niet zoo terneergeslagen en verscheurd, niet zoo met bloed belooopen, vermoeid van het gaan, vervolgd door wien Hij zooveel goed deed, niet geloofd door de Apostelen. Waarlijk, niet altijd is men sterk genoeg om zooveel lijden, als Hij verduurde, te beschouwen. Na zijne Verrijzenis echter is Hij zonder smarten en vol heerlijkheid. Voor Hij ten hemel vaart, schenkt Hij den eenen kracht, den anderen moed. In het H. Sacrament is Hij voortdurend bij ons. Hij schijnt zelfs niet bij machte, ons ook maar één oogenblik te verlaten. Hoe kon ik in staat zijn, mij van U te scheiden, o mijn Heer, om U op die wijze beter te kunnen dienen. Dat ik dit deed, toen ik U nog beleedigde, U niet kende; maar hoe kon ik, nu ik U toch kende, meenen langs dezen weg grooter vorderingen te maken? O Heer, wat was ik op den verkeerden weg, ja, mij dunkt, ik had den weg voor goed verloren, zoo Gij mij daarop niet hadt teruggevoerd. Toen ik U weer bij mij zag, zag ik ook weder alle goed tot mij komen. Geen lijden kon mij treffen, of ik leed het gaarne, als ik mij U voor uwe rechters voorstelde.

9. — In gezelschap van zulk een trouwen vriend, van zulk een goeden kapitein, die zich in alle moeilijkheden zelf op de eerste plaats stelt, kan men alles lijden. Hij helpt ons en geeft ons kracht. Nooit blijft hij in gebreke. Hij is onze ware vriend. Later heb ik het begrepen en duidelijk zie ik thans in, dat, willen wij God behagen en groote gunsten van Hem ontvangen, Hij wil, dat dit geschiede door de handen zijner allerheiligste Menschheid, in welke Zijne Majesteit zelve zeide, zijn welbehagen te vinden.¹⁾ Zeer, zeer dikwijls heeft mijn eigen ervaring mij dit geleerd en de Heer zelf heeft het mij gezegd. Duidelijk heb ik gezien, dat wij door deze deur²⁾ moeten binnengaan, zoo wij willen, dat de Opperste Majesteit ons groote geheimen zal openbaren.

UEerw. en Weledele,³⁾ zoeke dan ook geen anderen weg, ook

¹⁾ Mattheus, III, 17.

²⁾ Vgl. Joannes, X, 7, 9.

³⁾ „Vuestra Merced, Señor”. Den titel Señor geeft de Heilige hier aan P. Garcia de Toledo, wjl hij behoorde tot de grafelijke familie de Oropesa. Ook in een brief aan den Bisschop van Avila, 6 Juli 1567, geeft zij P. Garcia dien titel.

al heeft U den hoogsten trap der beschouwing bereikt. Op dezen weg in men veilig. Door Onzen Heer komt alle goed tot ons. Hij zal ons leeren, wat wij moeten doen. Als wij zijn leven beschouwen, hebben wij het beste voorbeeld. Wat willen wij nog meer dan dien goeden vriend aan onze zijde. Hij verlaat ons niet in ons lijden en wederwaardigheden, zooals de vrienden dezer wereld. Gelukkig hij, die Hem waarlijk bemint en altijd bij zich houdt. Beschouwen wij den roemrijken H. Paulus. Het schijnt, dat hij steeds den naam Jezus op de lippen had, wijl deze diep in zijn hart stond gegrift. Sinds ik dit heb ingezien, ben ik met aandacht eenige Heiligen nagegaan, groote beschouwende zielen. Zij volgden geen anderen weg. De H. Franciscus wijst ons op zijne wondteekenen, de H. Antonius van Padua op het Kindje, de H. Bernardus verlustigde zich in de aanschouwing der Menschheid, ook de H. Catharina van Siena en vele anderen. UEerw. kent hen beter dan ik.

11. — Die verheffing boven al het lichamelijke moet goed zijn, zeker, want menschen met veel ervaring in het geestelijk leven zeggen het, maar mij dunkt, toch eerst wanneer de ziel reeds ver gevorderd is. Tot zoolang, dit is duidelijk, moet men den Schepper zoeken door middel van de schepselen. Alles hangt af van de genade, welke de Heer aan iedere ziel in het bijzonder verleent en hierin mag ik mij niet mengen. Ik wilde slechts opmerken, dat men daartoe nooit de allerheiligste Menschheid van Christus mag rekenen. Men begrijpe dit wel, ik wilde, dat ik het goed duidelijk kon maken.

12. — Wanneer God, zooals wij bij de bespreking van de onderscheiden trappen van inwendig gebed zagen, al onze vermogens wil opheffen, dan, dit is duidelijk, verdwijnt ook deze voorstelling, zelfs al zouden wij het niet willen. Zij verdwijnt dan echter te goeder ure. Het is een gelukkig verlies, dat slechts strekt om ons hetgeen wij verliezen nog meer te doen genieten. Dan immers wordt de ziel vervuld van liefde tot Hem, dien het verstand met zooveel moeite trachtte te kennen. Dan bemint zij, wat zij niet begreep, en geniet zij, wat zij op die wijze alleen kan genieten door het te verliezen en zoo, gelijk ik zeide, nog meer deelachtig te worden. Maar dat wij uit onszelve en met opzet ons de gewoonte zouden eigen maken, die allerheiligste Menschheid uit al ons vermogen en steeds uit onze voorstelling te weren, dit, ik herhaal het, dit schijnt mij verkeerd. Gave God, dat wij ze ons altijd voorstelden. Het

schijnt mij voor de ziel, om zoo te zeggen, een zweven in de lucht. Zij heeft, dunkt mij, geen steun meer, hoezeer zij ook meent, van God vervuld te zijn.

13. — Het is van groot belang, zoolang wij leven en menschen zijn, Hem als Mensch bij ons te hebben en dit is de tweede reden, waarover ik sprak. De eerste is, gelijk ik reeds met enkele woorden zeide, gebrek aan ootmoed. De ziel wil zichzelf omhoog voeren, voordat de Heer haar verheft. Zij stelt zich niet meer tevreden met de overweging, zelfs niet van zulk een verheven onderwerp. Men wil Maria zijn, voordat men met Martha heeft gearbeid. Wil de Heer het zoo, al is het reeds na den eersten dag, dan behoeft men geen vrees te koesteren. Maar gelijk ik reeds vroeger meen gezegd te hebben,¹⁾ wij moeten bescheiden zijn. Dit geringe gebrek aan ootmoed, al schijnt het ook niets, berokkent ons veel nadeel, als wij op den weg der beschouwing vorderingen willen maken.

14. — Doch laten wij tot de tweede reden terugkeeren. Wij hebben een lichaam. Het zou dwaasheid zijn, van onszelve engelen te willen maken, zoolang wij nog op aarde zijn en zoo aan de aarde gebonden als ik. In den gewonen regel heeft ons verstand een steunpunt noodig, al verheft zich de ziel nu en dan boven zichzelf en is zij dikwijls zoozeer van God vervuld, dat zij geen schepsel noodig heeft om in zichzelf te treden. Dit is echter niet de gewone regel. In onze dagelijksche bezigheden, in vervolging en lijden, waarin wij niet zulk een diepe rust kunnen bewaren, in tijden van dorheid is Christus onze beste vriend, omdat wij Hem Mensch zien, zwak en in lijden. Hij leeft met ons mede. Gewent men zich aan die voorstelling, dan zullen wij Hem al zeer gemakkelijk bij ons zien, al zal het voorkomen, dat men noch het eene noch het andere vermag.

15. — Het is daarom, gelijk ik reeds zeide,²⁾ goed, niet naar geestelijke vertroosting en hunkeren. Men omhelze het kruis en late komen, wat komt. Dit is van het grootste belang. Ook de Heer bleef van allen troost verstoken en ook Hem liet men in zijn Lijden alleen. Laten wij Hem niet verlaten, want willen wij hooger stijgen, dan zal Hij ons beter helpen dan al onze vlijt. Hij zal Zich aan ons oog onttrekken, als Hij ziet, dat dit goed voor

¹⁾ Hfdst. XII, 5, 7.

²⁾ Hfdst. XV, 21.

ons is en de Heer, gelijk ik zeide,¹⁾ de ziel aan zich zelve wil onthechten.

16. — God scheidt bijzonder behagen in een ziel, die Hij in ootmoed zijn Zoon tot bemiddelaar ziet kiezen en zoo teeder ziet beminnen, dat, al wil Zijne Majestiet haar ook, gelijk ik zeide, tot de hoogste beschouwing opvoeren, zij zich die gunst onwaardig acht en met den H. Petrus uitroept: „Ga van mij weg, want ik ben een zondig mensch, o Heer.”²⁾ Ik heb dit zelve ervaren. Langs dezen weg voerde God mijn ziel omhoog. Anderen mogen, gelijk ik zeide,³⁾ een anderen weg volgen, ik heb leeren inzien, dat het inwendig gebed geheel gegrondvest moet zijn op de nederigheid. Hoe dieper zich een ziel in het gebed vernedert, hoe hooger God haar verheft. Ik herinner mij niet, ook maar één der hoog verheven gunsten, waarover ik later nog zal spreken,⁴⁾ ontvangen te hebben, zonder dat ik geheel ontdaan was door het zien van mijn slechtheid. Zijne Majesteit zorgde ook, mij dingen te doen zien, waarvan ik mij geen voorstelling had kunnen maken en welke strekten om mij mijzelve te doen kennen.

17. — Ik voor mij houd het er voor, dat, wanneer de ziel van haren kant iets doet om in het gebed der vereeniging zichzelve hooger op te voeren, zij spoedig terug zal vallen, al schijnt het haar voor het oogenblik ook hooger te brengen. Zij staat niet op hechten grondslag. Ik vrees zelfs, dat zij op die wijze nooit zal geraken tot de ware armoede des geestes. Deze bestaat hierin, dat men, na de genietingen der wereld te hebben verlaten, ook in het gebed geen voldoening of genieting zoekt, zijn troost zoekt in het lijden uit liefde tot Hem, die zelf altijd in lijden was, verder dat men in lijden en dorheid, al is men er niet ongevoelig voor, tevreden blijft en geen onrust of smart gevoelt zooals sommigen, die alles verloren wanen, zoo zij niet steeds met hun verstand kunnen werken of godsvrucht gevoelen. Alsof men zulk een verheven goed door eigen inspanning kon verdienen!

18. — Ik zeg niet, dat men niet zijn best moet doen en niet met zorg behoeft vervuld te zijn, neen, maar als men soms, gelijk ik

¹⁾ Hfdst. XX, 2. Vgl. Hfdst. XXII, 12.

²⁾ Lucas, V, 8.

³⁾ Hfdst. XII, 6.

⁴⁾ Hfdst. XXVIII, vgl. ook Hfdst. XXVII.

vroeger al eens zeide,¹⁾ zelfs geen enkele goede gedachte kan vormen, dan moet men niet ten doode bedroefd zijn. Onnutte dienstknechten zijn wij.²⁾ Wat zouden wij meenen te vermogen? De Heer wil echter, dat wij dit inzien en dat wij doen als de ezeltjes, die de bakken met water, waarover ik vroeger sprak,³⁾ al rondlopend optrekken. Met een blinddoek voor de oogen en zonder te begrijpen, wat zij doen, putten zij meer water, dan de tuinman met al zijn moeite zou kunnen. Vrij en ongedwongen moet men dezen weg volgen, geheel overgegeven in de handen van God. Indien Zijne Majesteit ons wil verheffen, ons deel wil doen uitmaken van zijn gevolg en van zijn vertrouwelingen, laten wij dit met vreugde doen. Wil Hij dit niet, dienen wij Hem dan in nederiger bedieningen en laten wij ons, gelijk ik zeide,⁴⁾ niet op de eerste plaats dringen.⁵⁾ God zorgt beter voor ons, dan wijzelve vermogen, en weet van ons allen, wie wij zijn.

19. — Wat wil iemand, die zijn wil geheel aan God heeft gegeven, nog zichzelf bestieren. Dit is, dunkt mij, op dezen trap veel minder toelaatbaar dan op den eersten trap van het inwendig gebed. Het doet hier ook veel meer schade, omdat het hier bovennatuurlijke gunsten geldt. Als iemand een slechte stem heeft, dan maakt hij die niet mooi, hoezeer hij zich ook in het zingen oefent, maar wil God hem die geven, dan heeft Hij niet noodig, dat men zich eerst oefent. Laten wij Hem dus vragen, ons zijn gunsten te verleen en dit vragen in volle overgeving weliswaar, maar ook met vertrouwen op de grootheid Gods. Als het de ziel wordt toegestaan, aan de voeten van Christus te verwijlen, laat zij dan haar best doen, haar plaats niet te verlaten, het ga, zoo het wil. Zij volge Magdalena na. Als zij sterk is, zal de Heer ook haar naar de woestijn voeren.

20. — Houd U Eerw. zich hieraan, totdat U iemand vindt, die meer ervaring bezit dan ik en het beter weet. Schenk geen geloof aan hen, die voor het eerst Gods genieting smaken en hooger meenen te stijgen en meer te genieten, door zichzelf daarvoor

¹⁾ Hfdst. XI, 15.

²⁾ Vgl. Lucas, XVII, 10.

³⁾ Hfdst. XI, 11, XIV, 1.

⁴⁾ Hfdst. XI, 23.

⁵⁾ Vgl. Lucas, XIV, 8. Verder: De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XVII, 1.

moeite te geven. O, als God wil, hoe heerlijk openbaart Hij Zich dan zonder eenige medewerking onzerzijds. Al zouden wij ook nog meer moeite aanwenden, als Hij komt, neemt Hij de ziel ineens op, gelijk een reus een stroohalm zou opnemen. Geen weerstand baat haar. Wat een dwaasheid, te meenen, dat, als Hij een pad wil doen vliegen, Hij wachten zal, totdat zij dit uit zichzelf doet. Voor onzen geest schijnt het mij echter nog moeilijker en zwaarder, tot God omhoog te vliegen, als God hem niet opvoert. Hij zit vol aarde en duizend andere beletselen weerhouden hem. Het baat hem weinig, te willen vliegen. Al komt het vliegen meer met zijn natuur overeen dan met die van een pad, hij is zoo diep in het slijk weggezonden, dat hij die grooter geschiktheid door eigen schuld heeft verloren.

21. — Ik wil sluiten met te zeggen, dat, zoo dikwijls wij aan Christus denken, wij ons moeten herinneren, met hoeveel liefde Hij ons die groote genaden verleende en hoe groot God Zich heeft getoond, toen Hij ons een onderpand gaf van de liefde, welke Hij ons toedraagt. Liefde immers wekt wederliefde. En al beginnen wij ook eerst en zijn wij nog zeer onvolmaakt, laten wij zorgen, steeds die liefde te beschouwen en ons tot liefde op te wekken. Als de Heer ons dan eenmaal de genade schenkt, dat die liefde ons hart wordt ingestort, dan zal ons alles gemakkelijk vallen en zullen wij in korten tijd en zonder groote inspanning veel kunnen doen. Geve Zijne Majesteit ons die liefde! Hij weet, hoe voordeelig zij ons zou zijn. Geve Hij ons die om de liefde, welke Hij ons toedraagt, en om Zijn glorievollen Zoon, die ons die liefde ten koste van zooveel lijden openbaarde. Amen.

22. — Eén ding zou ik U Eerw. nog willen vragen. Als de Heer aan een ziel een gunst schenkt, zoo verheven als de opvoering tot de volmaakte beschouwing, moest men dan niet met reden verwachten, dat de ziel terstond geheel volmaakt was? Ik zeg, met reden, want waarlijk, wie zulk een groote gunst ontvangt, moest geen aardsche genietingen meer verlangen. En verder, waarom openbaren zich in de verrukkingen en ook in den tijd, dat de ziel die gunsten meer geregeld pleegt te ontvangen, in haar zooveel verhevener uitwerkselen en des te verhevener, naarmate zij meer van alles onthecht is? De Heer kan haar toch, ook al komt Hij slechts één oogenblik, geheel heilig achterlaten. Waarom laat de Heer,

die toch steeds dezelfde is, haar eerst na verloop van tijd de volmaakte deugd bereiken? Ik zou dit gaarne weten, want ik kan het niet verklaren. Slechts zie ik, dat er verschil bestaat tusschen de kracht, welke de Heer schenkt, wanneer Hij in den beginne niet langer toeft dan één oogenblik en men zijn tegenwoordigheid bijna aan niets anders bemerkt dan aan de uitwerkselen, welke Hij achterlaat, en de kracht, geschonken, wanneer die gunst ons in veel ruimer mate ten deel valt.

23. — Dikwijls denk ik, dat de ziel zichzelf niet aanstonds in de vereischte gesteltenis bracht, totdat de Heer haar geleidelijk sterker maakt, haar een vast besluit doet nemen en haar mannekrachten schenkt om ineens alles van zich af te werpen. Zoo deed Hij in korten tijd met Magdalena. Met andere personen handelt Hij, naargelang zij zelve Zijne Majesteit toelaten in zich te werken. Wij kunnen maar niet gelooven, dat God reeds in dit leven een honderdvoudige vergelding schenkt.¹⁾

24. — Ook maakte ik de volgende vergelijking. Als wij veronderstellen, dat aan degenen, die verder zijn gevorderd, hetzelfde geschonken wordt, als aan de beginnenden, dan gelijkt dit een spijsze, waarvan vele personen eten. Wie er slechts weinig van eten, behouden er slechts een tijdlang den aangenamen smaak van. Hun, die meer eten, strekt zij tevens tot levensonderhoud. Maar zij schenkt leven en kracht aan wie er overvloedig van nuttigen. En men kan die spijsze des levens zoo dikwijls en zoo overvloedig eten, dat men in niets anders meer smaak heeft. Men ziet, hoe goed zij voor ons is en onze smaak wordt zoo aan haar zoetheid gewoon, dat men liever niet meer zou leven, dan andere spijszen te moeten eten. Deze zouden den zoeten smaak, door het goede voedsel achtergelaten, slechts bederven.

25. — Zoo werkt het verkeer van één dag met een goed gezelschap niet zooveel goeds uit als een verkeer van vele dagen. Men kan zelfs zoolang met iemand omgaan, dat men met Gods hulp aan hem gelijk wordt. Alles hangt ten slotte af van hetgeen God wil geven en aan wien Hij het geven wil. Maar voor iemand, die deze gunst voor het eerst deelachtig wordt, is het van het grootste nut, het besluit te vormen, zich van alles te onthechten en alles op zijn werkelijke waarde te schatten.

¹⁾ Vgl. Mattheus, XIX, 29.

26. — Ook schijnt Zijne Majesteit dan bij dezen dan bij genen te beproeven, of hij Hem bemint. Onder de zoetste genieting openbaart Hij hun, wie Hij is, om hen op die wijze, zoo hun geloof dood was, weder levendig te doen gelooven in hetgeen Hij ons wil geven. Zie, zoo zegt Hij, dit is nog maar een druppel van de groote zee van geneugten. Hij wil ten opzichte van hen, die Hij bemint, niets onbeproefd laten. Ziet Hij, dat zij Hem ontvangen, dan deelt Hij Zich telkens opnieuw aan hen mede. Wie Hem bemint, bemint ook Hij. En wat is het goed, door Hem bemind te worden! Wat is Hij een goed vriend! O Heer mijner ziel, wie kan woorden vinden om te doen begrijpen, wat Gij geeft, aan wie zich op U verlaten. En wat verliezen toch zij, die tot dezen trap gekomen, nog vasthouden aan zichzelf. O Heer, laat mij dit toch niet doen, want mij hebt Gij nog meer gegeven, toen Gij uw in-trek naamt in een rustplaats, zoo slecht als de mijne. Wees eeuwig en altijd geloofd.

27. — Nogmaals bid ik U Eerw., zoo U hetgeen hier over het inwendig gebed gezegd is, met andere geestelijke personen bespreekt, te zorgen, dat dezen dit inderdaad zijn. Zoo zij slechts één weg kennen of midden op den weg zijn blijven staan, dan kunnen zij hierover niet voldoende oordeelen. Eenigen meenen, zoodat, God hen terstond langs een zeer verheven weg omhoog voerde, ook anderen langs dien weg groote vorderingen zullen maken, hun verstand kunnen laten rusten en de stoffelijke zaken niet noodig hebben als middelen tot hun vooruitgang. Zij zullen dan echter zoo dor blijven als een stuk hout. Anderen zijn nauwelijks tot het gebed van rust gekomen, of zij meenen terstond, nu zij het eene bezitten, ook het andere te kunnen. In alles heeft men ervaring en voorzichtigheid noodig. Geve de Heer ons deze in zijn goedheid.

DRIE-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

waarin zij weder het verhaal van haar leven vervolgt en mededeelt, hoe zij naar hoogere volmaaktheid begon te streven en welke middelen zij daarvoor aanwendde; hoe het voor personen, die zielen bij het inwendig gebed moeten leiden, van groot nut is, te weten, hoe zij in den beginne met haar moeten handelen; eindelijk hoe voordeelig het haar was, dat men haar wist te leiden.

1. — Ik wil thans terugkeeren tot het verhaal van mijn leven en dit vervolgen, waar ik het heb afgebroken,¹⁾ want ik heb mij, geloof ik, langer opgehouden, dan ik had mogen doen. Ik deed het echter, opdat het vervolg des te beter zou worden begrepen. Van hier af is het een nieuw boek, begint, zou ik willen zeggen, een nieuw leven. Dat ik tot hiertoe leidde, was het mijne; dat ik leidde, sinds ik deze dingen van het inwendig gebed ben begonnen te beschrijven, leefde, dunkt mij, God in mij. Want ik begrijp, dat het anders onmogelijk zou zijn geweest, mij in zoo korten tijd van zoo verkeerde gewoonten en levenswijze te ontdoen. Geloofd zij de Heer, dat Hij mij bevrijdde van mijzelve.

2. — Zoodra ik dan die verkeerde gelegenheden begon te vermijden en mij meer bezig hield met het gebed, begon ook de Heer mij zijn gunsten mede te deelen. Het was, als had Hij gewacht, totdat ik ze wilde ontvangen. Zijne Majesteit schonk mij bijna geregeld het gebed van rust, dikwijls ook dat der vereeniging, dat geruimen tijd aanhield. Daar destijds vele vrouwen door den duivel werden misleid en bedrogen,²⁾ begon ook ik bang te

¹⁾ Na Hfdst. IX.

²⁾ In het bijzonder doelt hier de Heilige op de vermaarde zuster Magdalena van het Kruis uit het klooster der Franciscanessen van Cordova. Op vijfjarigen leeftijd verscheen haar een geest, dien zij voor een engel hield. Na vele verschijningen erkende zij op twaalfjarigen leeftijd, dat het de duivel was. Door de belofte, haar over geheel de wereld beroemd te maken, wist hij haar er toe te brengen, zich in zijn dienst te stellen. Een duivel was altijd aan haar zijde, openbaarde haar de meest verborgen zaken, en deed haar vele wondere dingen doen. Een andere had tot taak, haar lof over de geheele wereld te verkondigen. Zij stond in hoogen roep van heiligheid, van alle zijden vroeg men haar raad, totdat eindelijk na een veertigjarig kloosterleven het bedrog zich openbaarde en zij dit voor de Inquisitie zelve bekende. Ter dood veroordeeld, stierf zij rouwmoedig in 1541. Vgl. Bollandisten, *Acta Sanctorum*, 15 Oct. blz. 119 en 461. Don Vincentius de la Fuente

worden, want het genot en de zoetheid, welke ik smaakte, waren buitengewoon en dikwijls kon ik er onmogelijk aan ontkomen. Maar van den anderen kant gevoelde ik mij er zeker van, dat God in mij werkte, vooral als ik in gebed was en zag, hoeveel beter en sterker ik mij daarna gevoelde.

3. — Verstrooide ik mij echter een weinig, dan begon ik weder bang te worden en te denken, of misschien niet de duivel de werkzaamheid van mijn verstand zocht op te heffen en mij dit als iets goeds voorstelde, met het doel, dat ik het inwendig gebed zou nalaten, het Lijden niet meer zou kunnen overwegen en geen voordeel meer zou trekken uit de werkzaamheid van mijn verstand. Dit laatste scheen mij nog het ergste, want hiervan had ik nog een geheel verkeerd begrip. Zijne Majesteit echter wilde mij voorlichten, opdat ik Hem niet zou beleedigen en zou beseffen, hoeveel ik Hem verschuldigd was. Mijn vrees nam dermate toe, dat ik alle moeite deed, geestelijke personen te vinden, met wie ik hierover kon spreken. Reeds kende ik eenigen, althans bij naam, want de Paters van het Gezelschap van Jezus hadden zich in de stad gevestigd.¹⁾ Al kende ik niemand hunner persoonlijk, toch gevoelde ik mij tot hen getrokken, alleen reeds wijl ik hoorde, hoe zij leefden en op welke wijze zij hun gebed verrichtten. Ik achtte mij evenwel niet waardig met hen te spreken en ook niet sterk genoeg om hen te gehoorzamen. Dit maakte mij nog meer bevreesd, want ik vond het toch al te erg, hen te raadplegen en niettemin te blijven, wie ik was.

4. — Zoo bleef ik eenigen tijd voortleven, totdat ik ten koste van veel strijd met mijzelve en vol vrees besloot, een in het geestelijk leven ervaren persoon te raadplegen, hem te vragen, wat hij van mijne wijze van bidden dacht en hem te verzoeken, mij licht te geven, zoo ik op den verkeerden weg was. Ik besloot

herinnert nog aan een priorin van Lissabon, die zelfs een H. Lodewijk van Granada wist te misleiden. Vgl. Spaansche Uitgave (1861), I, 87.

¹⁾ Dit geschiedde in de lente van 1555. Wel waren ook voor dien tijd nu en dan Jezuiten te Avila o.a. in 1550 P. Michael de Torres, later P. Baptista Sanchez en vooral de H. Franciscus Borgias, doch eerst in 1555 kwam het vooral door Don Ferdinand Alvarez del Aguila, een priester uit een der eerste en rijkste familiën der stad, tot stichting van een college. De priester trad zelf in de Orde der Jezuiten en schonk al zijn inkomsten aan de nieuwe stichting. Wij zullen hem spoedig als biechtvader der Heilige wederzien.

ook alles te doen, wat in mijn vermogen was, om God niet meer te beledigen. Juist dat ik daartoe, zooals ik zeide,¹⁾ weinig kracht in mij ontwaardde, maakte mij zoo bevreesd. O God, welk een misleiding toch! Terwijl men goed wil worden, houdt men zich van het goede verwijderd! Hierop moet de duivel wel met alle geweld uit zijn, zoodra maar iemand de deugd begint te beoefenen. Ik kon er mij tenminste niet toe brengen. Hij weet, dat er voor een ziel alles aan gelegen is, met vrienden Gods te spreken en daarom duurde het zoolang, voor ik daartoe besluiten kon. Evenals toen ik het inwendig gebed naliet,²⁾ wilde ik wachten, totdat ik volmaakter zou zijn. Ik zou er op die wijze wellicht nooit toe zijn gekomen, want ik was aan sommige kleine verkeerdheden zoo gewoon geworden, dat ik zelfs niet kon begrijpen, dat zij verkeerd waren. Ik behoefde daartoe de hulp van anderen, die mij de behulpzame hand boden. Geloofd zij God, dat Hij mij ten slotte het eerst zijn hand reikte.

5. — Toen ik, naarmate ik hooger steeg in het gebed, mijn vrees voortdurend zag toenemen, meende ik, dat er in dit gebed toch wel iets zeer goeds of iets zeer verkeerd moest zijn gelegen. Ik begreep zeer goed, dat hetgeen ik in het gebed smaakte, iets bovennatuurlijks was. Soms toch kon ik daaraan geen weerstand bieden. Maar van den anderen kant was het mij ook niet mogelijk, het te smaken, wanneer ik dit wilde. Ik kwam tot het besluit, dat er voor mij geen ander middel overbleef, dan mijn geweten rein te houden en elke gelegenheid, ook tot dagelijksche zonde te vermijden. Werkte de geest Gods in mij, dan was dit klaarblijkelijk goed; was de duivel in mij werkzaam, dan zou hij mij weinig nadeel kunnen toebrengen, als ik mijn best deed, God te dienen en Hem in niets te beledigen, ja, dan zou hij met verlies moeten aftrekken. Nadat ik dit besluit had gemaakt, smeekte ik God voortdurend, mij te helpen en beproefde ik ook eenige dagen, mijn besluit ten uitvoer te brengen. Ik zag echter, dat mijn ziel uit zichzelf alleen niet de kracht bezat, zoo volmaakt te leven. Ik bleef steeds nog eenige genegenheid koesteren tot dingen, welke in zich wel niet zoo verkeerd waren, maar toch al mijn pogingen op niets zouden hebben doen uitloopen.

¹⁾ Vgl. Hfdst. VII, 37.

²⁾ Vgl. Hfdst. XIX, 7, 8.

6. — Men zeide mij, dat er in de stad een geleerd geestelijke was,¹⁾ wiens deugd en heilig leven God aan de menigte begon kenbaar te maken. Ik vroeg een onderhoud met hem door tusschenkomst van een heilig edelman, die eveneens in de stad woonde.²⁾ Deze laatste was gehuwd, maar leidde een zoo voorbeeldig en deugdzaam leven en wijdde zich zoo aan het gebed en de beoefening der naastenliefde, dat zijn deugd en volmaaktheid in alles uitschitterden. En niet zonder reden, want door zijn tusschenkomst werd een groot aantal zielen veel goeds deelachtig. Hij bezat vele talenten en hoewel zijn gehuwde staat daarvoor niet bevorderlijk was, kon hij toch niet nalaten, die talenten te gebruiken. Hij was zeer verstandig en vriendelijk voor allen. Zijn gesprekken, verre van te drukken, waren verkwikkend en aangenaam en tegelijk rechtvaardig en heilig, zoodat het werkelijk voor een ieder een genoegen was, met hem te spreken. Alles was bij hem gericht op de bevordering van het heil der zielen, met wie hij verkeerde. Hij scheen er slechts op uit te zijn, voor allen te doen, wat hem maar eenigszins mogelijk scheen, en allen genoegen te bereiden.

7. — Deze gezegende en heilige man was, dunkt mij, door zijn bemoeiingen de eerste oorzaak, dat mijne ziel weder den weg der zaligheid opging. Ik stond verbaasd, hoe ootmoedig hij zich tegenover mij gedroeg. Toch beoefende hij, naar ik geloof, het inwendig gebed reeds bijna veertig jaar, misschien twee of drie jaar korter, dit weet ik niet. Geheel zijn leven bracht hij door in de beoefening der volmaaktheid. Zijn levensstaat schijnt hem dit te veroorloven, want hij heeft een echtgenoot, zoo godvreezend en zoo aan de beoefening der liefde gewijd, dat hij door haar niet op den verkeerden weg wordt gebracht, in één woord, een vrouw, door God voor hem verkoren, wijl Hij wist, dat hij zijn trouwe dienaar wezen zou. Eenige zijner verwanten waren gehuwd met leden mijner

¹⁾ Magister Caspar Daza, een geleerd en heilig priester, de Heilige steeds zeer toegeedaan. Hij hielp haar krachtig bij de stichting van haar eerste klooster, dat van den H. Jozef te Avila en droeg daar ook de eerste H. Mis op. Vgl. Hfdst. XXXVI, 18. Hij stichtte te Avila een vereeniging van priesters, wier leiding hij bij zijn dood 24 Nov. 1592 overgaf aan P. Balthasar Alvarez, S. J. Hij werd in de kapel van het St. Jozefsklooster begraven.

²⁾ Don Franciscus de Salcedo, gehuwd met Doña Mencia del Aguila. Na haar dood werd hij priester en later kapelaan en biechtvader van het St.-Jozefsklooster. Na tien jaren priesterschap stierf hij 12 Sept. 1580.

familie¹⁾ en ook ging hij veel om met een anderen waren dienaar Gods, die gehuwd was met een nicht van mij.

8. — Door zijn bemiddeling liet ik den geestelijke, die, gelijk ik zeide, een oprecht dienaar Gods was en met wien hij veel vriendschap onderhield, vragen, eens bij mij te willen komen. Ik dacht er over, hem tot biechtvader en geestelijken leidsman te kiezen. Ik liet hem dus komen om met hem te kunnen spreken. Geheel beschaamd, mij in tegenwoordigheid van zulk een heilig man te zien, gaf ik hem rekenschap van mijn zielsgesteltenis en van mijn gebed, want mijn biecht wilde hij niet hooren. Hij zeide, dat hij het te druk had en dit was ook zoo. Met heilige beslistheid verlangde hij van mij, dat ik op geenerlei wijze God nog zou beleedigen. Hij veronderstelde, dat ik de kracht daartoe bezat en gerekend naar den trap van gebed, waartoe hij mij verheven zag, had ik die ook moeten hebben. Toen ik hem zoo beslist zag verlangen, dat ik terstond zou breken met al die kleine dingen, waarmede ik, zooals ik zeide, wegens mijn geringe krachten niet aanstonds zoo volmaakt kon breken, werd ik bedroefd. Ik zag, dat hij de zaken mijner ziel op eenmaal meende te kunnen regelen, maar wist te goed, dat daarvoor veel meer zorg werd vereischt. Ik begreep ten slotte, dat ik door de middelen, welke hij mij gaf, niet zou genezen. Deze waren goed voor een ziel van hooger volmaaktheid. Wel was ik deze voor in de gunsten, door God mij geschonken, doch op den weg der deugd en der versterving stond ik nog bij het begin.

9. — Waarlijk, zoo ik slechts hem had kunnen raadplegen, ik geloof, mijn ziel zou nooit genezing hebben gevonden. Ik gevoelde mij diep bedroefd, als ik mijzelve niet zag doen, hetgeen hij mij gebod, en mij daartoe ook niet in staat zag. Die droefheid was zoo groot, dat zij mij alle hoop zou hebben doen verliezen en ik alles zou hebben laten varen. Ik verwonder er mij soms over, hoe deze man, die toch de bijzondere gave bezat, de zielen weer op den weg tot God terug te voeren, mijne ziel niet mocht begrijpen noch zich met haar leiding wilde belasten. Ik zie dan echter, dat dit geschiedde tot mijn grooter welzijn, opdat ik kennis zou maken en spreken met zoo heilige mannen als de Paters van het Gezelschap van Jezus.

¹⁾ O.a. was de echtgenoot van haar oom Don Pedro de Cepeda, Doña Catharina del Aguila, hoogstwaarschijnlijk een nicht van Doña Mencia.

10. — Ik sprak bij die gelegenheid ook met den heiligen edelman af, dat hij mij van tijd tot tijd zou komen bezoeken. In zijn bereidwilligheid, met iemand, zoo slecht als ik, te verkeerem, ziet men zijn grooten ootmoed. Hij begon mij te bezoeken en mij moed in te spreken en mij te zeggen, dat ik niet moest meenen, in één dag met alles te moeten breken, dat God mij dit wel geleidelijk zou laten doen, dat ook hij op heel nietige dingen jaren had gewerkt, zonder dat hij zichzelf daartoe had kunnen brengen. O, ootmoed, wat een goed doet gij, waar gij heerscht, en aan hen, die komen bij dengene, die u bezit. Ter mijner leering beledde de heilige man — want mij dunkt, met reden mag ik hem dien naam geven — mij zijn fouten. Hij meende tenminste in zijn nederigheid, dat het dit waren. Hield men rekening met zijn levensstaat, dan waren het noch fouten noch zelfs onvolmaakt-heden. Voor mijn staat beteekende het echter een grove tekort-koming, dat ik die fouten nog had.

11. — Het schijnt, dat ik te zeer over kleinigheden uitweid, doch ik verhaal dit niet zonder reden. Zij zijn van zoo groot gewicht om een ziel in het begin vooruit te brengen en haar te helpen vliegen, ook al heeft zij, om zoo te zeggen, nog geen veeren, dat iemand, die het niet door ervaring weet, het moeilijk kan gelooven. Wijl ik bij God hoop, dat U Eerw. vele zielen zal hebben te leiden, zeg ik U hier, hoe het mijn behoud was, dat hij met mij wist om te gaan, genoeg nederigheid en liefde bezat om met mij te spreken en geduld genoeg om te kunnen zien, dat ik mij niet in alles verbeterde. Hij ging voorzichtig te werk en toonde mij geleidelijk, hoe ik den duivel moest verslaan. Ik begon een groote liefde voor hem op te vatten en had nooit meer vreugde dan op de dagen, waarop ik bezoek van hem ontving. Deze waren echter slechts weinig in getal. Bleef hij langer uit dan gewoonlijk, dan gevoelde ik mij terstond diep bedroefd. Ik meende dan, dat hij niet bij mij kwam, omdat ik zoo slecht was.

12. — Toen hij mijn groote onvolmaakt-heden leerde kennen, ja, het moeten wel zonden zijn geweest, al had ik mij, sinds ik met hem omging, veel verbeterd, en ik hem tevens verhaalde, welke gunsten God mij schonk, opdat hij mij daarover licht zou geven, zeide hij mij, dat het eene niet overeenstemde met het andere en die gunsten in den regel slechts geschonken werden aan personen,

die reeds groote vorderingen in de deugd en de versterving hadden gemaakt. Hij meende, dat uit sommige dingen een verkeerde geest sprak en kon mij daarom zijne groote vrees niet verborgen houden. Hij wilde nog geen oordeel uitspreken, maar zeide, dat ik, alwat ik van mijn gebed begreep, nog eens aandachtig moest overdenken en hem dit dan moest mededeelen. De groote moeilijkheid was echter, dat ik weinig of niets wist te zeggen over hetgeen mijn gebed eigenlijk was. De gunst, dat ik in staat ben, mijn gebed te begrijpen en dit ook weet uit te drukken, schonk mij God eerst kort-geleden. Bij de vrees, welke ik reeds koesterde, veroorzaakten mij zijn woorden de grootste droefheid. Ik stortte vele tranen. Want werkelijk, ik wilde God dienen en kon mij niet overtuigen, dat de duivel in mij werkte. Ter oorzaak mijner zonden echter vreesde ik, dat God mij met blindheid had geslagen en ik de waarheid niet meer zag.

13. — Terwijl ik verschillende boeken raadpleegde om te zien, of men den trap van gebed, waartoe ik was verheven, ook kon beschrijven, vond ik in een boek „*De Bestijging van den Berg*”¹⁾ genaamd, ter plaatse waar dit handelt over de vereeniging van de ziel met God, alle kenteekenen terug, welke ik bij mijzelve waarnam, als ik in dien toestand van niet-denken verkeerde. Zoo noemde ik dien toestand gewoonlijk, omdat ik, tot dien trap opgevoerd, niet in staat was, iets te denken. Ik teekende met eenige strepen in het boek de plaats aan, waar deze kenteekenen stonden aangegeven en gaf hem het boek, opdat hij en de andere heilige geestelijke, de dienaar Gods, van wien ik heb gesproken,²⁾ het zouden inzien en mij dan zouden zeggen, wat ik doen moest, of zij meenden, dat ik het inwendig gebed geheel moest achterlaten en of er nog reden was, om mij aan deze gevaren bloot te stellen. Als ik, na bijna twintig jaar het inwendig gebed te hebben beoefend, daaruit nog geen voordeel had getrokken, maar slechts

¹⁾ *Subida del Monte Sion por la via contemplativa*, geschreven door Broeder Bernardinus de Laredo, die eerst geneesheer van Koning Juan II van Portugal, later in de Orde der Minderbroeders trad, (1482—1540). Het verscheen zonder naam van den schrijver in 1533 te Sevilla en opnieuw in 1542 te Medina del Campo. In de uitgave van 1617 te Alcalá werd de naam des schrijvers opgenomen. Vgl. J. C. Garcia, *Tipografía complutense*; Wadding, *Annales*, a.a. 1533, Sbaralea, *Scriptores Ord. Min.*

²⁾ Magister Daža. Vgl. Hfdst. XXIII, 6.

misleiding door den duivel, dan was het beter, het maar niet meer te beoefenen. Dit scheen mij echter ook verschrikkelijk, want reeds had ik ondervonden, in welk een toestand mijn ziel zich zonder het inwendig gebed bevond. Zoo zag ik moeilijkheden aan alle kanten. Het was mij te moede als iemand, die, midden in een rivier liggend, overal, waar hij er uit zou willen komen, nog grooter gevaren vreest en op het punt staat te verdrinken. Dit is een verschrikkelijke foltering en toch heb ik, gelijk ik later nog verhalen zal,¹⁾ deze foltering dikwijls doorstaan. Al schijnt dit van weinig belang, het zal misschien toch goed zijn, dat men weet, hoe de geest moet worden beproefd.

14. — De foltering, welke men hierbij lijdt, is werkelijk groot en vooral, waar het vrouwen geldt, is hier groote omzichtigheid geboden. Wij zijn zoo zwak. Het zou een zeer nadeeligen invloed kunnen hebben, zoo men haar ronduit zeide, dat de duivel in haar werkte. Men moet de zaak wel onderzoeken en intusschen de ziel verwijderd houden van de gevaren, welke zij zou kunnen loopen. Men moet haar verder den raad geven, die dingen zooveel mogelijk in het geheim te doen plaats hebben en geheim te houden. Dit is raadzaam. Ik zeg dit, wijl ik zelve veel te verduren heb gehad, doordat sommige personen, met wie ik over mijn gebed sprak, daarover niet zwegen.²⁾ Enkelen, die ik om goede redenen raadpleegde, hebben mij veel nadeel berokkend, door bekend te maken, wat beter geheim was gebleven. Niet iedereen heeft daarmede te maken en het had bovendien den schijn, alsof ik het zelve vertelde.

15. — Ik geloof niet, dat zij er kwaad mee deden. De Heer liet het toe om mij iets te doen lijden. Ik zeg ook niet, dat zij openbaarden, wat ik in de biecht met hen besprak, maar ik dacht, dat zij ook hadden moeten zwijgen over de rekenschap, welke ik hun gaf van mijn gewetensangsten met het doel, dat zij mij zouden voorlichten. Met dit al zou ik ook voor zulke personen niets hebben durven verzwijgen. Ik zeg dan, dat men met die zielen voorzichtig moet zijn, haar moed moet inspreken en den tijd moet afwachten, dat de Heer haar helpt, zooals Hij ook mij geholpen heeft. Had Hij dit niet gedaan, dan had dit alles op mij een zeer nadeeligen

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 18.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 18.

invloed uitgeoefend, want ik was van nature bang en vreesachtig. Het verwondert mij, dat het mij bij mijn ernstige hartkwaal¹⁾ niet meer kwaad deed.

16. — Ik gaf hem dan het boek en deelde hem, zoo goed ik kon, in het algemeen mijn leven en mijn zonden mede. Het was geen biecht, want hij was een leek, maar ik gaf hem toch duidelijk te verstaan, hoe slecht ik was. Beide dienaren Gods onderzochten toen met groote liefde en welwillendheid, wat mij te doen stond. Met groote vreeze wachtte ik hun antwoord af en ik vroeg vele personen, mij Gode aan te bevelen. Ook zelve bad ik die dagen veel. Zoodra hij zelf antwoord had, kwam hij diep bedroefd bij mij. Hij zeide, dat naar hun beider meening in mij de duivel werkzaam was en ik goed zou doen, een Pater van het Gezelschap van Jezus te raadplegen. Als ik hem riep en hem liet zeggen, dat ik hem noodzakelijk moest spreken, zou hij zeker komen. Ik moest hem in een algemeene biecht rekenschap geven van geheel mijn leven en van de gesteltenis mijner ziel en alles zoo duidelijk mogelijk zeggen. Uit kracht van het Sacrament der Biecht zou God hem nog meer licht schenken, maar zij waren toch reeds zeer ervaren in de zaken van het geestelijk leven. Ik moest in geen enkel punt afwijken van hetgeen hij mij zou voorschrijven, want zoo ik niemand had, die mij leidde, liep ik naar hun meening groot gevaar.

17. — Dit maakte mij zoo bevreesd en bedroefd, dat ik niet wist, wat te doen. Ik deed niets dan weenen. Maar terwijl ik zoo bedroefd in een bidplaats nederzat, niet wetend, wat er van mij zou komen, las ik een boek, dat de Heer mij, naar het schijnt, ter hand deed nemen, hoe de H. Paulus zeide, dat God steeds getrouw is en nooit toelaat, dat zij, die Hem beminnen, door den duivel worden misleid.²⁾ Dit troostte mij zeer. Ik begon mij voor te bereiden voor mijn algemeene biecht. Ik schreef alle verkeerde en goede dingen op. Zoo duidelijk ik het mij kon voorstellen en weergeven, verhaalde ik geheel mijn leven, zonder ook maar iets te verzwijgen. Ik herinner mij, hoe ik later ziende, zooveel kwaad en zoo weinig goed te hebben opgeschreven, mij daarover zeer gedrukt en diep bedroefd gevoelde. Ik zag er bovendien zeer tegen

¹⁾ Vgl. Hfdst. IV, 6, V, 14.

²⁾ Vgl. den 1sten Brief van den H. Paulus aan de Korinthiërs, X, 13.

op, dat men mij in het klooster zou zien spreken met zoo heilige mannen als de Paters van het Gezelschap van Jezus. Ik vreesde daarvoor te slecht te zijn. Het scheen mij, dat ik dan nog strenger verplicht was, niet meer zoo slecht te leven en dan zeker breken moest met hetgeen ik als aangenaam tijdverdrijf beschouwde. Deed ik zulks niet, dan scheen het mij nog erger. Ik kwam dan ook met de kosteres en de zuster aan de deur overeen, dat zij het niemand zouden zeggen. Het baatte mij weinig, want toen ik werd geroepen, trof het juist, dat een zuster aan de deur was, die het geheel het klooster rondvertelde. Hoeveel zorg en angst brengt de duivel toch over wie tot God wil naderen.

18. — Ik legde den dienaar Gods,¹⁾ die dit in waarheid was en zich bovendien zeer verstandig toonde, geheel mijn zieletoestand bloot. Hij verstond mijn taal volkomen en legde mij alles uit. Hij gaf mij nieuwen moed en zeide, dat allerduidelijkst de geest Gods in mij werkte, maar dat ik opnieuw met het inwendig gebed moest beginnen. Ik had geen goeden grondslag gelegd en mij nog geen goed begrip gevormd van de versterving. Dit was ook zoo, ja, ik geloof, ik had zelfs het woord niet begrepen. Op geenerlei wijze, zoo zeide hij, mocht ik het inwendig gebed achterwege laten, integendeel, uit al mijn vermogen moest ik mij daarop toelagen, wyl God mij daarin zoo buitengewone gunsten verleende. Men kon niet weten, of de Heer misschien door middel van mij niet vele personen wilde helpen. Zoo sprak hij nog verder. Het is, of voorspelde hij, wat de Heer later met mij gedaan heeft. Hij zeide ook nog, dat ik grootelijks schuldig zou zijn, zoo ik niet beantwoordde aan de gunsten, welke God mij schonk. In alwat hij zeide, scheen de H. Geest tot mij te spreken om mijne ziel te genezen, zoo diepen indruk maakte het op mij. Hij maakte mij geheel verlegen en beschaamd. Hij wees mij middelen aan, waardoor ik, dunkt mij, een geheel ander mensch werd. Welk een voorrecht is het toch, een ziel te kunnen verstaan. Hij zeide mij, dat ik

¹⁾ Pater Joannes de Padranos of Pradanos, door den H. Franciscus Borgias in 1555 naar Avila gezonden om met Don Ferdinand Alvarez het college aldaar te stichten. Hij werd biechtvader der Heilige in het begin van 1557. De H. Teresia spreekt nog over hem in een brief aan de priorin van Valladolid 2 Nov. 1576. Vgl. Dl. IV. Hij woonde toen te Valladolid en was er een trouwe beschermer der Zusters. Hij stierf ook daar een heiligen dood in 1597. Vgl. Ribera, I, 9.

iedereen dag iets van het Lijden moest overwegen en daarmede mijn voordeel moest doen, dat ik slechts de H. Menschheid moest beschouwen en zooveel ik kon weerstand moest bieden aan die ingekehrheden en genietingen en, zoolang hij mij niet anders zeide, daartoe geen aanleiding moest geven.

19. — Hij liet mij getroost en gesterkt achter. De Heer had mij geholpen en ook hem mijn gesteltenis helpen begrijpen. Hij had hem tevens ingegeven, hoe hij mij moest leiden. Ik was vast besloten, niets na te laten van hetgeen hij mij bevolen had en tot heden heb ik dit volbracht. Gezegend zij de Heer, wijl Hij mij de genade heeft geschonken, dat ik, zij het ook onvolmaakt, altijd mijn biechtvaders gehoorzaam. Bijna steeds waren het de gezegende mannen van het Gezelschap van Jezus, maar gelijk ik zeide, ik volgde hen niet volmaakt. Mijn ziel begon echter zichtbare vorderingen te maken, gelijk ik thans verhalen zal.

VIER-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

zij zet het begonnen verhaal voort en zegt, hoe hare ziel, toen zij begonnen was te gehoorzamen, groote vorderingen maakte, hoe weinig het haar baatte, weerstand te bieden aan de gunsten van God en hoe de Heer haar die nog overvloediger verleende.

1. — Na deze biecht was mijn ziel tot alles bereid. Er was, dunkt mij niets, waartoe ik mijzelve niet had kunnen brengen. Ik begon dan ook vele dingen te veranderen. Mijn biechtvader drong daar echter niet op aan, ja, scheen er zelfs weinig uit te maken. Dit spoorde mij echter nog meer daartoe aan, want hij leidde mij langs den weg der liefde tot God, Hij liet mij begaan en drong mij in het geheel niet, als ik het niet deed uit liefde. Dit duurde bijna twee maanden. In dien tijd deed ik, alwat in mijn vermogen was, om aan het zoet verkeer en de gunsten van God weerstand te bieden. Ook uitwendig was de verandering zichtbaar. De Heer begon mij den moed te schenken, er mij niet aan te storen, wat mijn kennissen, tot in het klooster ¹⁾ toe, meenden en zeiden, dat ik in

¹⁾ Het klooster der Menschwording te Avila.

uitersten verviel. Vergeleken met hetgeen ik te voren deed, hadden zij gelijk en waren het uitersten, maar gerekend naar de verplichtingen, welke mijn kleet en mijn geloften mij oplegden, schoot ik nog te kort. Uit mijn weerstand aan Gods gunsten en genietingen trok ik het voordeel, dat Zijne Majesteit mij onderrichtte. Ik meende vroeger, dat, wilden mij die genietingen in het gebed worden gegeven, dan een groote ingekeerdheid werd vereischt. Ik durfde mijzelve haast niet verroeren. Later zag ik, hoe weinig dit daartoe bijdraagt. Hoe meer ik mij trachtte te verstrooien, des te overvloediger schonk de Heer mij die zoetheid en heerlijkheid. Het scheen, of was ik er geheel door omgeven en kon ik mij daaraan langs geen enkelen weg onttrekken. Dit was ook zoo. Mijn weerstand kostte mij zooveel inspanning, dat ik er onder leed, maar de Heer spande Zich in die twee maanden nog meer in, om mij zijne gunsten te schenken en Zich nog duidelijker te openbaren, dan Hij tot nu toe pleegde te doen. Hij deed dit om mij nog beter te doen begrijpen, dat ik niets meer vermocht.

2. — Ik begon weer liefde op te vatten tot zijn allerheiligste Menschheid. Evenals een gebouw, dat een grondslag wordt gegeven, begon ook mijn gebed degelijker te worden. Ik gevoelde mij ook tot grooter boetvaardigheid getrokken. Om mijn ernstige ziekten had ik deze niet meer beoefend. De heilige man, bij wien ik biechtte, zeide mij, dat sommige boeten mij niet konden schaden, dat God mij wellicht zooveel ziekten gaf, wijl ik geen boetvaardigheid deed en Zijne Majesteit mij die nu wilde opleggen. Hij beval mij eenige verstervingen te doen, welke mij niet zeer aangenaam waren. Ik deed echter alles. Het was mij, of de Heer het mij oplegde en Hij hem de genade gaf, het mij zoo voor te schrijven, dat ik hem gehoorzaamde.

3. — Reeds voelde mijn ziel elke belediging van God, hoe klein ook, zoo zelfs, dat, wanneer ik iets overtolligs had, ik niet in mijzelve kon treden, zoolang ik mij daarvan niet had ontdaan. Ik bad God dringend, mij steeds zijn hand te reiken. Nu ik onder leiding zijner dienaren stond, mocht Hij niet toelaten, dat ik weer terugviel. Dit zou, dacht mij, een groote misdaad zijn. Zij zouden door mijn schuld hun aanzien verliezen.

4. — In dien tijd kwam Pater Franciscus, vroeger hertog van

Gandia,¹⁾ hier. Eenige jaren geleden had hij alles verlaten en was hij in het Gezelschap van Jezus getreden. Mijn biechtvader drong er op aan en ook de edelman, van wien ik sprak,²⁾ kwam mij zeggen, dat ik met dien pater moest spreken en hem rekenschap moest geven van de wijze, waarop ik mijn gebed verrichtte. Mijn biechtvader wist, dat hij door God bijzonder was begenadigd en begunstigd. Omdat hij uit liefde tot God veel had verlaten, beloonde God hem reeds in dit leven. Na mij te hebben aangehoord, zeide hij mij, dat de geest Gods in mij werkte. Naar zijn oordeel was het niet goed, nog langer weerstand te bieden, was het echter goed geweest, dat ik het tot dan toe had gedaan. Ik moest evenwel steeds mijn overwegingen beginnen met iets van het Lijden. Als de Heer later mijn geest opvoerde, moest ik mij daartegen niet verzetten, maar Zijne Majesteit vrij laten, mij op te voeren. Ik mocht dit echter zelve niet zoeken. Daar hij zelf reeds een hoogen trap van gebed had bereikt, wees hij mij de juiste middelen ter genezing aan en gaf hij mij goeden raad. De ervaring toch is in deze dingen van het grootste gewicht. Hij zeide mij, dat het verkeerd zou zijn, nog langer weerstand te bieden. Ik was er geheel door opgebeurd en de edelman eveneens. Het verheugde hem zeer, dat men zeide, dat de geest Gods in mij werkte. Hij hielp mij altijd en, was hij er toe in staat, en dit was dikwijls het geval, dan gaf hij mij steeds nuttige wenken.

5. — Men verplaatste in dien tijd mijn biechtvader.³⁾ Ik leed er zeer onder, wyl ik meende, weer even slecht te zullen worden als te voren. Het scheen mij onmogelijk, iemand weer te vinden zooals hij. Het was, alsof mijn ziel in een woestijn werd verplaatst. Ik was geheel ontmoedigd en gevoelde groote vrees. Ik wist niet, wat ik doen moest. Een bloedverwante van mij liet mij voor eenigen tijd bij zich aan huis komen. Ik zorgde aanstonds onder de Paters van het Gezelschap van Jezus een anderen biechtvader te zoeken. De Heer wilde, dat ik bevriend raakte met een zeer

¹⁾ De H. Franciscus Borgias was toen Commissaris der Spaansche Jezuiten. Hij bezocht als zoodanig Avila in 1557. Hij bleef voor de H. Teresia veel vereering koesteren en zag in haar een Heilige. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius) I, 186.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXIII, 6.

³⁾ P. Joannes de Padranos was aldus slechts twee maanden haar biechtvader. Zijn vertrek uit Avila viel kort voor het bezoek van den H. Franciscus Borgias in Avila. Vgl. Bollandisten, t.a.p. 46.

voornaam dame, een weduwe, die het inwendig gebed beoefende.¹⁾ Zij sprak hen dikwijls. Zij zorgde, dat ik bij haar biechtvader biechten kon.²⁾ Verschillende dagen vertoefde ik bij haar aan huis. Zij woonde dicht bij hen. Ik was zeer verheugd, hen aldus dikwijls te kunnen spreken, want alleen reeds uit het aanhooren hunner heilige gesprekken trok mijn ziel groot voordeel.

6. — Deze Pater begon mij tot hooger volmaaktheid op te voeren. Hij zeide mij, dat, wilde ik God waarlijk behagen, ik niets moest nalaten, dat daartoe strekken kon. Hij leidde mij intusschen met groote voorzichtigheid en zachtheid. Mijn ziel was nog in het geheel niet sterk, integendeel, zij was nog uiterst teer, vooral waar het gold, te breken met eenige vriendschapsbetrekkingen, welke ik onderhield en waarmede ik God toch niet beleedigde. Ik was er zeer aan gehecht. Het scheen mij ondankbaar, ze niet te onderhouden. Ik vroeg hem dan ook, waarom ik zoo ondankbaar zijn moest, als ik er God toch niet mede beleedigde. Hij zeide mij, dat ik de zaak eenige dagen aan God moest aanbevelen en de hymne „*Veni Creator*” moest bidden, opdat, Hij mij licht zou geven en mij doen kennen, wat het beste was. Ik had een dag ijverig gebeden en den Heer gesmeekt, dat Hij mij helpen zou Hem in alles te behagen. Ik was juist met de hymne begonnen, toen ik onder het bidden daarvan zoo plotseling in verrukking geraakte, dat zij mij bijna geheel buiten mijzelve bracht. Er was geen twijfel mogelijk, het was te duidelijk.

7. — Het was de eerste keer, dat de Heer mij de gunst eener

¹⁾ Doña Guiomar of Hieronyma de Ulloa, dochter van Don Pedro de Ulloa, gouverneur van Toro: zij was gehuwd met Don Franciscus d'Avila, doch werd reeds op 25-jarigen leeftijd weduwe. Een harer dochters was religieuze in het klooster der Menschwording. Wanneer deze haar moeder ging bezoeken, gaf men haar enkele malen de H. Teresia als gezellin mede. Zoo raakte de Heilige met haar bekend en bevriend. De vrome weduwe hielp haar naar best vermogen bij de stichting van het Sint-Jozefsklooster, trad daar ook zelve in, doch moest het wegens zwakte weer verlaten.

²⁾ P. Balthasar Alvarez, die echter eerst in 1558 werd Priester gewijd; in dien tusschentijd biechtte de Heilige meestal bij P. Ferdinand Alvarez del Aguila. Vgl. de noot bij Hfdst. XXIII, 3. Pater Balthasar Alvarez leidde de Heilige zes jaren. Zij achtte zich hem meer dan anderen verschuldigd. Vgl. Hfdst. XXVI, 4. Zij noemde hem een harer beste vrienden en een heilige. Toen zij zijn dood vernam, weende zij en zeide, dat de Kerk in hem veel had verloren. Vgl. Fransche Uitgave (Carmelitessen, Parijs) I, 307.

verrukking verleende.¹⁾ Ik hoorde toen de volgende woorden: „Ik wil niet, dat gij met menschen verkeert, doch met engelen.” Ik schrok hevig en mijn ziel werd er diep door getroffen. De woorden drongen mij tot in mijn ziel. Ik gevoelde dan ook groote vrees, doch anderzijds ook een innige bevrediging. En deze laatste bleef mij bij, terwijl de vrees mij verliet. Naar ik denk, werd zij veroorzaakt door het nieuwe er van.

8. — Het werd geheel bewaarheid. Nooit heb ik meer blijvende vriendschap kunnen onderhouden, bevrediging kunnen vinden of bijzondere liefde vermogen op te vatten, dan waar het personen gold, van wie ik wist, dat zij het met God hielden en zich beijverden Hem te dienen. Het hing niet meer van mijzelve af en het deed er niets toe, of het verwanten of vrienden van mij gold. Zie ik bij iemand die gesteltemis niet, dan valt het mij zwaar, met hem om te gaan. Dit is, dunkt mij, werkelijk zoo en mist nooit. Sinds dien dag was ik vol moed, ter liefde Gods met alles te breken. Het was, als had Hij in dat oogenblik — want langer, dunkt mij, duurde het niet — van zijn dienaressen een geheel ander mensch willen maken. Men behoefde het mij dan ook niet meer te bevelen. Toen mijn biechtvader zag, dat ik er zoo aan gehecht was, had hij mij niet beslist willen zeggen, dat ik het doen moest. Hij moest wachten, tot de Heer ingreep en de Heer deed het. Ik had niet gedacht, er mede te kunnen breken. Ik had het zelve reeds beproefd, maar het viel mij zoo zwaar, dat ik er van afzag, omdat ik er toch niet iets verkeers in ontdekte. Thans gaf de Heer mij de vrijheid en de kracht, het ten uitvoer te brengen.

9. — Ik zeide dit aan mijn biechtvader en brak er mede op de wijze, welke hij mij voorschreef. Mijn omgeving stichtte het zeer, toen zij mij dit besluit zag nemen. God zij voor eeuwig geloofd, dat Hij mij in één oogenblik de vrijheid gaf, welke ik uit mijzelve na een inspanning van vele jaren niet had kunnen verwerven, hoewel ik mij dikwijls zooveel geweld aandeed, dat mijn gezondheid er ernstig onder leed. Nu het gedaan werd door Hem, die waarlijk machtig is en Heer van alles, kostte het mij niet de minste moeite.

¹⁾ Dit geschiedde in 1558.

VIJF-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

waarin zij verhaalt, hoe en op welke wijze men de woorden verstaat, door God tot de ziel gesproken, zonder dat men ze hoort; hoe men daarbij soms misleid kan worden, doch weten kan, wanneer dit het geval is; dit hoofdstuk is van veel nut voor wie zich tot dezen trap van inwendig gebed ziet opgevoerd, wijl het daarvan een zeer goede verklaring geeft; het is bovendien zeer leerzaam.

1. — Het zal, dunkt mij, goed zijn, te verklaren, wat dit spreken van God tot de ziel eigenlijk is en wat de ziel daarbij gewaar wordt. U Eerw. moge zich op die wijze een juist denkbeeld daarvan vormen, want sinds den dag, waarop de Heer mij, gelijk ik reeds zeide, deze gunst verleende ¹⁾ tot heden toe herhaalt zich deze geregeld, zooals blijken zal uit hetgeen ik zal verhalen.

2. — Het zijn volledige woorden, maar met de ooren des lichaams kan men ze niet hooren. Men verstaat ze echter veel duidelijker, dan wanneer men ze hooren zou. Hoezeer men zich er ook tegen verzet of ze niet zou willen verstaan, het is vergeefsche moeite. Willen wij hier op aarde iets niets hooren, dan kunnen wij onze ooren toestoppen of onze aandacht zoo op iets anders vestigen, dat, al hooren wij het nog, wij het toch niet verstaan. Bij de woorden, door God tot de ziel gericht, baat geen tegenstand. Al valt het mij ook nog zoo zwaar, zij dwingen mij tot luisteren en richten mijn verstand zoo geheel op het verstaan van hetgeen God het wil doen verstaan, dat geen willen of niet-willen daaraan iets verandert. Als Hij, die almachtig is, wil, dat wij het verstaan, dan hebben wij te doen, wat Hij wil en toont Hij Zich in waarheid Heer over ons. Ik heb dit dikwijls ervaren, want bij de vrees, welke ik koesterde, bleef ik bijna twee jaar ²⁾ weerstand bieden en ook nu beproef ik het nog enkele malen. Het baat mij echter weinig.

3. — Ik zou willen verklaren, hoe men in deze misleid kan worden, al zal dit zelden of nooit voorkomen bij iemand, die veel ervaring

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIX, 13, 14.

²⁾ Van 1555 tot 1557, toen de H. Franciscus Borgias haar beval, zich niet langer daartegen te verzetten.

bezit. Hij moet dan echter ook werkelijk veel ervaring hebben. Ik zou willen verklaren, welk verschil er bestaat tusschen de woorden, welke van den goeden geest en die, welke van den kwaden voortkomen; dan, hoe zij soms alleen bestaan in de voorstelling des verstands, want ook dit zou kunnen voorkomen; of wellicht woorden zijn door den geest zichzelven toegesproken. Of dit laatste mogelijk is, weet ik niet, doch tot heden schijnt het mij wel mogelijk. De ondervinding heeft mij geleerd, wanneer de woorden van God komen. Vele dingen werden mij reeds twee of drie jaar te voren gezegd, doch ik heb alles in vervulling zien gaan. Tot heden is nog geen enkel woord gelogenstraft. Aan nog vele andere dingen echter ziet men, gelijk ik later nog verhalen zal,¹⁾ ten duidlijkste, waar de geest Gods werkzaam is.

4. — Mij dunkt, als een persoon God iets met veel gevoel en aandoening aanbeveelt, dan kan hij meenen te hooren, of het al dan niet zal geschieden. Dit is zeer wel mogelijk, al zal iemand, die die andere woorden heeft gehoord, duidlijk weten te onderscheiden, welke het hier zijn. Het verschil toch is groot. Zoo het verstand zelf werkzaam is, dan zal het, hoe fijn het ook werkt, gewaar worden, dat het iets samenvoegt en dat het spreekt. Er heeft toch niets anders plaats, dandat men ofwel zelf de woorden vormt ofwel luistert naar hetgeen een ander zegt. Het verstand weet, dat, als het zelf de woorden vormt, het dan niet luistert. De woorden, welke het vormt, zijn dan echter eenigszins vaag. Het is, of men ze zich verbeeldt. Zij worden niet zoo duidlijk verstaan als die andere. Het is ook in onze macht, onze aandacht er van af te wenden, bijv. als wij spreken, daarmede op te houden. Aan die andere woorden echter kunnen wij geen perken stellen.

5. — Een tweede teeken en wel het beste van alle is, dat er niets door wordt uitgewerkt, terwijl de andere, door den Heer gesproken woorden tegelijk woorden en werken zijn. Zelfs als die woorden er uit zichzelf niet op gericht zijn, ons tot godsvrucht op te wekken, ons veeleer berispen, dan brengen zij de ziel toch reeds bij het eerste woord in een godvruchtige stemming, zij versterken en verteederen haar en geven haar licht, voldoening en rust. Was de ziel in dorheid, verwarring en onrust, dan nemen

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 4, vv.

zij die als het ware met een enkele handbeweging weg, ja, meer nog, het schijnt, dat de Heer haar wil doen erkennen, hoe machtig Hij is en hoe zijn woorden werken zijn.

6. — Hier bestaat dunkt mij, hetzelfde onderscheid als tusschen ons spreken en luisteren, niet meer en niet minder. Als ik spreek, voeg ik met mijn verstand, gelijk ik zeg,¹⁾ de woorden samen, maar spreekt men tot mij, dan luister ik slechts, zonder dat ik eenige moeite heb te doen. De woorden hebben in het eerste geval iets onbepaalds, het is, of alles in den slaap geschiedt. In het andere geval echter zijn de woorden zoo duidelijk, dat er geen lettergreep verloren gaat, van hetgeen er gezegd wordt. Zij worden ook vernomen op tijden, waarop het verstand en de ziel zoo verward en verstrooid zijn, dat men er niet in slagen zou, een goeden zin te vormen. En toch hoort de ziel dan in goeden vorm dingen, zoo verheven, dat zij ook bij de grootste ingekeerdheid er niet toe zou kunnen komen, ze uit te drukken. Bovendien brengen zij, zooals ik reeds zeide,²⁾ reeds bij het eerste woord in haar een geheelen omkeer te weeg. Hoe vooral zal de ziel, wanneer zij in verrukking is en haar vermogens geheel zijn opgeheven, dingen verstaan, welke vroeger nooit in haar geheugen zijn opgekomen? Hoe zullen deze daarin opkomen, nu het zoo goed als niet werkt en de verbeelding als verdoofd is?

7. — Men bemerke intusschen, dat, zoo men visioenen ziet of deze woorden hoort, dit mijns inziens nooit geschiedt in den tijd, waarin de ziel bij de verrukking geheel met God vereenigd is. Gelijk ik reeds verklaard heb, ik geloof bij de bespreking van de tweede wijze van watervoorziening,³⁾ zijn in dien tijd de vermogens alle geheel weg. Dan kan men, dunkt mij, noch zien noch iets hooren of verstaan. De ziel is dan geheel in de macht van een ander en in dien tijd, welke trouwens zeer kort is, geeft de Heer haar, dunkt mij, niet de vrijheid, ook maar iets te doen. Hetgeen ik hier bespreek, geschiedt, wanneer die korte tijd voorbij

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 4.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 5.

³⁾ Gelijk de la Fuente opmerkt, twijfelt hier de Heilige zelve aan de juistheid harer verwijzing; daar zij over weinig tijd beschikte, verbeterde zij deze ook niet. Volgens de meesten doelt zij hier op de vierde wijze van watervoorziening. Vgl. Hfdst. XVIII en XX. Volgens P. Zimmerman (Engelsche Uitgave) zou zij de derde bedoelen, besproken in Hfdst. XVI.

is en toch de ziel nog in verrukking blijft. Dan treden de vermogens weder in werking, zij zijn niet meer geheel weg. Zij werken echter nog zoo goed als niet. Zij schijnen geheel in beslag genomen en zijn niet in staat zinnen te vormen.

8. — Er zijn trouwens zooveel teekenen, welke hier het onderscheid doen kennen, dat, zoo men ook al een enkelen keer misleid wordt, dit toch niet dikwijls zal geschieden. Zoo de ziel ervaring bezit en bedachtzaam te werk gaat, dan zal zij, meen ik, het onderscheid zeer duidelijk bemerken. Nog afgezien van andere dingen, waaraan men, hetgeen ik zeide, kan erkennen, missen die woorden elke uitwerking. De ziel neemt ze zelfs niet aan, wel echter die andere, zelfs al valt dit haar nog zoo zwaar. Ook hecht zij er geen geloof aan, integendeel, zij ziet zeer goed in, dat het slechts ijdel gepraat is van het verstand, op dezelfde wijze bijna, als men niets maakt uit een persoon, van wien men weet, dat hij krankzinnig is.

9. — Bij de andere woorden echter is het, of hoorden wij een zeer heilig, geleerd en voornaam persoon, van wien wij weten, dat hij ons niet zal bedriegen. En deze vergelijking is nog zwak, want soms gaan die woorden vergezeld van zooveel majesteit, dat zij ons, als het woorden van bestraffing zijn, doen beven, of, zoo het woorden zijn van liefde, geheel in liefde doen opgaan, zelfs zonder dat wij er nog aan denken, wie ze tot ons spreekt. Zij handelen over dingen, welke het geheugen, gelijk ik reeds zeide,¹⁾ geheel vreemd zijn. Bovendien worden ons in zoo korten tijd zoo verheven waarheden medegedeeld, dat er veel tijd zou worden vereischt om ze aldus onder woorden te brengen. Op geen enkele wijze, dunkt mij, kan men er dan ook aan twijfelen, dat het geen werk is van onszelve.

10. — Ik behoef mij daarmede dan ook niet langer bezig te houden. Het schijnt mij een wonder, dat een persoon van ervaring hierbij misleid zou worden, zoo hij zichzelf niet met opzet wil misleiden. Wel kwam er somtijds twijfel bij mij op, doch eerst als het spreken had opgehouden. Op het oogenblik zelf was mij dit onmogelijk. Meestal echter als ik twijfel koesterde en niet gelooven wilde, wat men mij zeide, bang, dat het wellicht inbeelding was, gebeurde het, dat ik het geruimen tijd later in vervulling zag

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 6.

gaan. De Heer zorgt, dat het in het geheugen blijft en men het niet kan vergeten. De woorden, welke het wérk zijn des verstands, zijn als even opkomende gedachten, zij gaan voorbij en worden vergeten. Die andere woorden evenwel schijnen even zoovele daden. Wel zal men er iets van vergeten en kan er een tijd over heen gaan, maar zij verdwijnen niet zoo geheel, dat het eigenlijk gezegde uit het geheugen wordt weggewischt, tenzij er misschien heel veel tijd over heen gaat of het woorden zijn van begenadiging en leering. Houden zij echter een voorspelling in, dan kan men ze, dunkt mij, niet vergeten, ik tenminste niet, al heb ik ook een slecht geheugen.

11. — Zoo een ziel, ik zeg niet, zoo gewetenloos is, dat zij zoo iets zou willen voorwenden en, ofschoon zij niets verneemt, zou zeggen, iets te vernemen, neen, dit zou al zeer slecht zijn, maar zoo een ziel niet goed zou kunnen bepalen, of zij zelve die woorden vormt en misschien zichzelf toespreekt, dan, ik herhaal het, dan zal dit niet langer het geval zijn, als zij den geest Gods heeft gehoord. Is dit niet het geval, dan zou zij geheel haar leven in die misleiding kunnen voortleven en meenen iets te vernemen. Hoe dit echter mogelijk zou zijn, begrijp ik niet. Ofwel de ziel verlangt er naar, iets te vernemen, of niet. Als zij geheel ontdaan is door hetgeen zij verneemt, en om wille van al dien angst op geenerlei wijze iets zou willen vernemen en om vele andere redenen zou verlangen, zonder die woorden ongestoord haar gebed te verrichten, waarom zou zij dan aan het verstand zooveel tijd geven voor het vormen van die zinnen? Daarvoor toch is tijd noodig.

12. — In die oogenblikken echter worden wij onderricht, zonder dat het ons een oogenblik tijd kost, terwijl wij dingen vernemen, voor welker opzet wij, dunkt mij, wel een maand zouden noodig hebben. Het verstand en de ziel staan bovendien somtijds geheel verbaasd over hetgeen zij hooren. Dit is werkelijk zoo. Wie het ervaren heeft, zal inzien, dat het letterlijk geheel is, gelijk ik gezegd heb. Ik dank God, dat ik het zoo heb kunnen uitdrukken. Van den anderen kant zouden wij, dunkt mij, als de woorden het werk zijn van ons verstand, die steeds kunnen vernemen, wanneer wij dit wenschen en zouden wij telkens, als wij onze overweging doen, kunnen meenen ze te hooren. Bij die andere woorden is dit echter geenszins het geval, integendeel, soms kan ik vele dagen

verlangen iets te hooren, doch is mij dit onmogelijk. Andere keeren echter, als ik er, gelijk ik zeide,¹⁾ niet naar verlang, krijg ik ze te hooren. Wie anderen zou willen misleiden met voor te wenden, dat hij, hetgeen hij van zichzelf hoort, van God verneemt, hij zou, dunkt mij, weinig moeite hebben, ook te zeggen, dat hij ze hoort met de ooren des lichaams. Dit is inderdaad zoo. Ik zelve meende ook, dat er geen andere wijze van hooren of verstaan bestond, totdat ik het bij mijzelve zag. Ik heb dan ook, gelijk ik reeds gezegd heb,²⁾ in dit opzicht veel moeilijkheden gehad.

13. — Wanneer zij het werk zijn van den duivel, dan laten zij niet alleen geen goede, doch slechte uitwerkselen na. Het is mij niet meer dan twee of driemaal gebeurd. Terstond werd ik door den Heer gewaarschuwd, dat de duivel werkzaam was. Behalve groote dorheid gevoelt de ziel een onrust, welke ik ook gevoelde, als de Heer toeliet, dat ik hevige bekoringen en allerlei zieleled had te doorstaan. Ofschoon mij die onrust dikwijls foltert, gelijk ik later zal verhalen,³⁾ weet men niet, waaruit zij voortspruit. De ziel komt als het ware in opstand en gevoelt zich ongerust en gedrukt, zonder te weten waarom, want de woorden, door den duivel gesproken, zijn niet verkeerd, doch goed. Ik denk, dat de eene geest den anderen gewaar wordt.

14. — De genieting en bevrediging, door den duivel geschonken, zijn mijns inziens van een geheel anderen aard. Door die genietingen kan hij slechts hen misleiden, die de andere, door God geschonken, niet smaken of hebben gemaakt. Ik bedoel hier de ware genietingen, welke een zoete en krachtige, innige, genotvolle en rustige verkwikking bieden. Ik spreek hier niet van sommige godvruchtige gevoelentjes, welke de ziel tranen doen storten, of van andere lichte aandoeningen. Het eerste tochtje van vervolging doet die bloempjes afvallen. Ik noem die nog geen godsvrucht. Zij zijn een goed begin, het zijn heel heilige gevoelens, maar men kan daarnaar niet afmeten, of deze dingen voortkomen van den goeden dan wel van den kwaden geest. Het is daarom goed, steeds zeer voorzichtig te zijn. Zelfs personen, die nog hooger trap van gebed hebben bereikt, kunnen op dezen trap bij

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 2.

²⁾ Vgl. Hfdst. VII, 12.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 6 en XXX, 10.

het ontvangen van visioenen en openbaringen gemakkelijk worden misleid. Ik had deze laatste nooit, voordat God mij uit louter goedheid zijnerzijds het gebed der vereeniging had geschonken, tenzij wellicht den eersten keer, waarover ik reeds sprak,¹⁾ toen ik, vele jaren geleden, Christus mocht aanschouwen. Hadde het God behaagd, mij toen te doen begrijpen, dat dit een waar visioen was, gelijk ik dit nu begrijp, het zou mij tot groot nut hebben gestrekt.

15. — De ziel wordt daardoor ook in het geheel niet verteederd, zij wordt er door verschrikt en gevoelt zich geheel onvoldaan.

16. — Ik acht het heel zeker, dat de duivel niet in staat is tot misleiding en God die ook niet toelaat bij een ziel, die in geen enkel opzicht op zichzelf vertrouwt en zoo sterk staat in haar geloof, dat zij zichzelf bereid weet, voor een enkel punt daarvan duizendmaal den dood te ondergaan. Met die liefde tot het geloof, dat de ziel reeds als een levendig en sterk geloof door God wordt ingestort, is zij er voortdurend op uit, in overeenstemming te blijven met hetgeen de Kerk leert. Zij vraagt daarover nu eens dezen, dan genen. Zij neemt die waarheden zoo vast aan, dat geen openbaringen, welke men ook zou bedenken, zelfs niet, waarbij zij de hemelen geopend zag, haar een duimbreed zouden doen afwijken van hetgeen de Kerk leert. Zou men haar een enkele maal bij een gedachte daartegen zien aarzelen en zich zien bezighouden met de overweging: Als God mij dit zegt, kan het toch ook de waarheid zijn, evenals hetgeen Hij den Heiligen openbaarde, dan wil ik niet zeggen, dat zij dit gelooft, doch slechts dat de duivel haar begint te bekoren door die gedachte bij haar te doen opkomen. Men begrijpt, dat zoo zij er zich werkelijk mede bezig hield, dit geheel verkeerd zou zijn. Maar ik geloof, dat ook die even opkomende gedachten zich hier niet zullen openbaren, zoo de ziel de sterkte bezit, welke de Heer gewoon is te schenken, aan wie Hij deze gunsten mededeelt, een sterkte, zoo groot, dat zij met de nietigste waarheid, door de Kerk geleerd, de duivels schijnt te kunnen verpletteren.

17. — Zoo zij in zich die groote sterkte niet ontwaart en ook haar godsvrucht en haar visioenen haar sterkte niet vermeerderen, dan zeg ik, dat zij deze niet vertrouwen moet. Al bespeurt zij

¹⁾ Vgl. Hfdst. VII, 11.

ook niet aanstonds den schadelijken invloed er van, geleidelijk zou deze zeer groot kunnen worden. Naar ik meen en door ervaring weet, mag men slechts in zooverre gelooven, dat God werkzaam is, als dit geschiedt in overeenstemming met de H. Schrift. Wijkt de inwerking hiervan ook maar in het minste af, dan zou ik het, dunkt mij, onvergelykelyk zekerder achten, dat de duivel werkzaam is, dan ik thans meen, dat het God is, hoe vast ik dit ook geloof. Dan toch behoeft men niet meer naar kenteekenen te zoeken noch te vragen, welke geest er werkt. Het is een zoo duidelyk teeken, dat het de duivel is, dat, al zou dan de geheele wereld mij verzekeren, dat het God was, ik het niet zou gelooven. Het is bovendien een feit, dat, zoo de duivel werkzaam is, alle goed voor de ziel verborgen schijnt en haar schijnt te ontvluchten. Zij is geheel van streek en in de war en bespeurt in zich geen enkel goed uitwerksel. Al schijnt zij goede voornemens te maken, deze zijn niet hecht. De nederigheid, welke de ziel wordt ingestort, is slechts schijnbaar, zij is ongeregeld en zonder beminnelykheid. Mij dunkt, zij, die van den goeden geest ervaring hebben, zullen mij begripen.

18. — Met dit al kan de duivel veel misleiding veroorzaken en is men in deze dingen nooit zoo zeker, dat het nog niet zekerder is, vrees te blijven koesteren, met bedachtzaamheid te werk te gaan, een leidsman te raadplegen, die goed is onderwezen, en dezen niets te verzwijgen. Doet men dit, dan kan geen kwaad ons treffen, al heeft het mij veel nadeel berokkend, dat sommige personen in dit opzicht overdreven vrees koesterden. Dit is mij vooral eens gebeurd, toen velen, in wie ik met alle reden groot vertrouwen stelde, met elkander raad hielden. In den regel raadpleegde ik slechts één persoon, doch als deze het mij beval, sprak ik ook met anderen. Zij bespraken langen tijd met elkander, hoe zij mij zouden kunnen helpen, want zij droegen mij allen een groote liefde toe en vreesden, dat ik werd misleid. Ook ik zelve koesterde groote vrees, tenminste als ik niet in gebed was. Was ik in gebed en schonk de Heer mij een of andere gunst, dan was ik dadelijk volkomen gerust. Ik geloof, zij waren met vijf of zes, allen ware dienaren Gods. Mijn biechtvader zeide mij, dat zij allen tot het besluit waren gekomen, dat de duivel in mij werkzaam was, dat ik niet zoo dikwijls mocht communiceren en moest zorgen, mij althans in zooverre te verstrooien, dat ik mij niet afzonderde.

19. — Gelijk ik reeds zeide, was ik van nature uiterst bang en mijn hartkwaal¹⁾ deed dien angst nog toenemen. Ik durfde dikwijls zelfs overdag niet alleen in een kamer blijven. Toen ik zag, dat zoovele personen het zeiden en ik het toch niet kon gelooven, gevoelde ik daarover groote gewetensangst en scheen mij dit weinig nederig. Allen toch leidden een onvergelykelijk beter leven dan ik en waren geleerd. Waarom zou ik hen niet gelooven? Ik deed mij alle mogelijk geweld aan om het mijzelve te doen gelooven. Ik dacht aan mijn slecht leven en meende, dat, als men daarmede rekening hield, zij wel de waarheid moesten zeggen.

20. — Diep bedroefd verliet ik de kerk.²⁾ Ik ging naar een bidplaats. Reeds vele dagen had ik niet gecommuniceerd en mij niet in de eenzaamheid begeven, hoewel dit toch al mijn troost uitmaakte. Ik had niemand, met wien ik kon spreken. Allen waren tegen mij. Het kwam mij voor, dat, als ik er over sprak, sommigen mij uitlachten en meenden, dat ik het mij maar inbeeldde. Anderen waarschuwden mijn biechtvader, dat hij voor mij op zijn hoede moest zijn. Weer anderen zeiden, dat het duidelijk het werk was van den duivel. Alleen mijn biechtvader beurde mij altijd nog op. Wel trok hij één lijn met de anderen, doch, gelijk ik later bemerkte, deed hij dit om mij te beproeven. Hij zeide mij, dat, al was het ook de duivel, deze mij toch niets doen kon, zoolang ik God niet beleedigde, dat het wel weer voorbij zou gaan en dat ik veel tot God moest bidden. Ook hij zelf en alle personen, die bij hem biechtten, en nog vele anderen baden veel voor mij. Zelve bad ik al den tijd, welke mij voor het gebed gelaten werd, en allen, van wie ik maar hoorde, dat het dienaren Gods waren, vroeg ik te bidden, dat God mij een anderen weg mocht doen bewandelen. Ik weet niet, of wij dit niet twee jaar lang voortdurend van God afsmeekten.

21. — Niets vermocht mij te troosten, als ik dacht aan de mogelijkheid, dat de duivel zoo dikwijls tot mij sprak. Want nu ik

¹⁾ Vgl. Hfdst. IV, 6 en V, 14.

²⁾ Dit was de kerk der Jezuïeten, waar zij had gebiecht. Het is niet bekend, welken biechtvader zij hier bedoelt. Wel onthield P. Balthasar Alvarez haar 20 dagen de H. Communie, doch zij schijnt hier te spreken van den tijd, vóór deze haar leiding op zich nam. Wellicht was het P. Ferdinand Alvarez del Aguila. Vgl. Hfdst. XXIX, 6.

voor het gebed geen uren meer in afzondering mocht doorbrengen, bracht de Heer mij in den dagelijkschen omgang in staat van ingekehrheid. Zonder dat ik er iets aan kon doen, zeide Hij mij dan, hetgeen Hij mij wilde zeggen en, hoe zwaar het mij ook viel, ik moest er naar luisteren. Terwijl ik daar zoo alleen neerzat, zonder iemand, die mij opbeurde, was het mij onmogelijk, eenig mondgebed te verrichten of te lezen. Ik was door al die wederwaardigheden en door mijn vrees, dat de duivel mij wellicht misleidde, als buiten mijzelve. Ik was geheel van streek en gevoelde mij ten zeerste gedrukt. Ik wist niet, wat ik doen moest. Ik zag mij ook wel andere keeren, ja, zelfs dikwijls in zulk een droeve stemming, maar nooit, dunkt mij, ging deze tot zulk een uiterste. Ik bleef daar vier of vijf uur zonder of van den hemel of van de aarde troost te ontvangen, neen, de Heer liet mij lijden en in mijn vrees voor duizenderlei gevaren volharden.

22. — O mijn Heer, wat zijt Gij toch een waar vriend voor ons en hoe groot is, zoo Gij wilt, uw macht! Hoe houdt Gij nooit op, te beminnen, wie U bemint! O Heer der wereld, o, mogen alle dingen uwen lof verkondigen! Wie geeft mij woorden om uit te drukken, hoe trouw Gij jegens uwe vrienden zijt! Alle dingen vergaan, maar Gij, Heer van alles, Gij vergaat nooit! Och, maar weinig laat Gij uw beminnaars lijden! O mijn Heer, wat weet Gij teer en zacht en aangenaam met hen om te gaan! O, had men nooit aan iets anders zijn liefde geschonken dan aan U! Mij dunkt, Heer, Gij beproeft hen, die U beminnen, zoo streng, opdat zij in hun uiterste lijden begrijpen, tot welk een veel verder uiterste uwe liefde gaat! O mijn God, had ik verstand en wetenschap en kon ik nieuwe woorden vinden om uwe werken naar waarheid te beschrijven, gelijk mijn ziel die kent! Alles verlaat mij, maar, zoo Gij mij uwe hulp niet onthoudt, zal ik U nooit verlaten! Laten alle geleerden zich tegen mij verheffen, alle geschapen dingen mij vervolgen, de duivelen mij kwellen, als Gij, o Heer, mij maar niet verlaat! Bij ondervinding immers weet ik, hoe zegenrijk de hulp is, welke Gij verleent, aan wie alleen op U vertrouwen! Toen ik dan zoo diep bedroefd daar neerzat, — ik had nog nooit eenig visioen ontvangen¹⁾ — waren de enkele woorden, welke

¹⁾ Uitgezonderd dat, waarvan zij in Hfdst. VII, 11 sprak; dit erkende zij echter niet als zoodanig. Vgl. Hfdst. XXV, 14.

hier volgen, voldoende om mijn droefheid weg te nemen en mij volkomen gerust te stellen: „Heb geen vrees, dochter, Ik ben het en zal u niet verlaten, vrees niet.”¹⁾

23. — Ik dacht, dat in den toestand, waarin ik verkeerde, vele uren noodig waren om mij gerust te stellen, over hetgeen mij belangstigde, ja, niets daartoe in staat was. En zie, door die enkele woorden was ik volkomen gerust, vol kracht en moed, geheel zeker en in een toestand van rust en licht. In één oogenblik zag ik mijn ziel geheel veranderd. Ik zou, geloof ik, voor geheel de wereld hebben willen volhouden, dat God in mij werkte. O, hoe goed is God, welk een goede Heer is Hij en hoe machtig! Hij geeft niet slechts raad, Hij geneest tevens. Zijn woorden zijn daden. En, mijn God, hoe sterk wordt het geloof en hoeveel grooter wordt de liefde! Ja, werkelijk, dikwijls dacht ik er aan, hoe de Heer op de zee bij het opkomen van den storm aan de winden gebod, te gaan liggen.²⁾ Ook ik zeide: Wie is Hij, dat al mijn vermogens Hem zoo gehoorzamen, dat Hij in één oogenblik licht brengt in zoo dikke duisternis, dat Hij een hart, aan een steen gelijk, verteedert en een vloed van zoete tranen schenkt, waar langen tijd alles dreigde dor te blijven? Wie is Hij, die mij die verlangens instort, mij dien moed geeft? Ik begon dan te denken: Waarvoor ben ik toch bevreesd, wat doe ik toch? Ik verlang den Heer te dienen, ik zoek niets anders dan Hem te behagen. Ik zoek geen bevrediging, geen rust of eenig ander goed, doch alleen zijn wil te doen. Ik was van dit laatste zoo zeker, dat ik zulks wel meende te mogen zeggen.

24. — Indien de Heer zoo machtig is, als ik zie en weet, dat Hij is, indien de duivelen zijn slaven zijn — en daaraan valt toch niet te twijfelen, want het geloof zegt het ons — wat kwaad kunnen zij mij dan doen, mij, de dienaar van dien Heer en Koning? Waarom zou ik niet de kracht hebben, mij met de geheele hel te meten? Ik nam een kruis in de hand en het scheen, dat God mij werkelijk den moed daartoe gaf. Ik meende mij in korten tijd geheel veranderd te zien en zonder vrees, met hen handgemeen te worden. Met dat kruis scheen het mij gemakkelijk, hen allen te overwinnen en ik zeide dan ook: Komt maar op,

¹⁾ Vgl. Het Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, Hfdst. III, 8.

²⁾ Vgl. Matth. VIII, 26.

allen tegelijk, ik ben een dienaar des Heeren en wil wel eens zien, wat gij tegen mij zoudt vermogen.

25. — Ik geloof werkelijk, dat zij bang voor mij waren, want zij lieten mij geheel met rust. Ik gevoelde dan ook niet de minste vrees, zelfs niet voor hen allen. Alle vrees, tot dan toe gekoesterd, was verdwenen. Al zag ik hen nog enkele malen, gelijk ik later verhalen zal,¹⁾ toch heb ik bijna geen vrees meer voor hen, integendeel, zij schenen bang voor mij. Van niemand, tenzij van den Heer over alles, had ik over hen zooveel heerschappij gekregen, dat ik hen niet meer telde dan muggen. Zij schijnen mij zoo laf, dat hun alle kracht ontzinkt, zoodra zij zich geminacht zien. Het zijn vijanden, die eigenlijk niemand weten aan te vallen, tenzij zich iemand aan hen overgeeft of God hun toelaat zijn dienaren tot dezer grooter welzijn te bekoren en te plagen.

26. — Gave Zijne Majesteit, dat wij vreesden, hetgeen wij moeten vreezen,²⁾ en inzagen, dat ons door één dagelijksche zonde meer schade kan worden toegebracht dan door de geheele hel te zamen. Dit is zoo. Och, die duivelen jagen ons schrik aan, omdat wij onszelven met onze gehechtheid aan eer, bezit en genot schrik willen aanjagen. Zij verbinden zich met ons, als wij vijanden zijn geworden van onszelve, als wij beminnen en zoeken, wat wij moesten verafschuwen. En dan kunnen zij ons veel schade toebrengen. Dan toch laten wij hen met onze eigen wapenen tegen ons strijden en geven wij hun in handen, waarmede wij ons moesten verdedigen. Dit is juist het ergste. Maar verafschuwen wij dat alles uit liefde tot God, omhelzen wij het kruis en maken wij ons gewoon, Hem in waarheid te dienen, dan vlucht de duivel die oprechtheid als de pest. Hij is een vriend van den leugen, ja, de leugen in persoon.³⁾ Hij zal geen verbond sluiten met wie den weg der waarheid bewandelt. Zoodra hij iemands verstand beneveld ziet, is hij er dadelijk bij om hem de oogen te verblinden. Ziet hij iemand zoo blind, dat hij zijn bevrediging stelt in ijdele dingen — ja, werkelijk ijdel, want de dingen dezer wereld gelijken kinderspel — dan ziet hij immers, dat hij een kind voor zich heeft. Hij doet met hem als met een kind. Met hem

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXI, 2.

²⁾ Vgl. Matth. X, 26, 28.

³⁾ Vgl. Joannes, VIII, 44.

durft hij den strijd aanbinden en niet eens, maar telkens weer. 27. — Geve God, dat ik niet tot hun getal behoore. De Heer schenke mij de genade, daarin voldoening te zoeken, wat werkelijk voldoening schenkt, eer te achten, wat werkelijk eervol is en genot, wat genot genoemd mag worden, en niet juist omgekeerd; dat ik met de duivels den spot drijve en zij bang voor mij zijn. Ik begrijp niet dat bange geroep: „de duivel, de duivel”. Wij behoeven slechts „God, God” te roepen om hen te doen sidderen. Wij weten immers, dat hij zich niet kan roeren, als de Heer het niet toelaat. Wat doen wij dan toch? Werkelijk, ik ben voor hen, die zoo groote vrees koesteren voor den duivel, banger dan voor den duivel zelve. Hij kan mij niets doen, maar zij kunnen iemand geheel van streek brengen, vooral zoo zij biechtvader zijn. Ik zelve heb op die wijze eenige jaren zoo groote moeilijkheden doorstaan, dat ik er mij over verwonder, dat ik ze heb kunnen verduren. Gezegend zij de Heer, dat Hij mij zoo krachtdadig heeft geholpen.

ZES-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over dezelfde stof; zij verklaart en verhaalt, welke dingen haar vrees kwamen wegnemen en haar overtuigden, dat de goede geest tot haar sprak.

1. — Dien moed, mij tegen de duivelen gegeven, houd ik voor een der grootste gunsten, mij door den Heer verleend, want het past in het geheel niet, dat een ziel lafheid toont en iets anders vreest dan God te beleedigen. Onze Koning is immers almachtig en onze Heer zoo groot, dat Hij alles kan en heerschappij voert over allen. Wij hebben niets te vreezen, zoolang wij, zooals ik zeide,¹⁾ oprecht en met een zuiver geweten voor Zijne Majesteit wandelen. Slechts dat ik één oogenblik Hem beleedig, die mij op hetzelfde oogenblik kan vernietigen, daarvoor zou ik alle vrees willen koesteren. Is Zijne Majesteit over ons tevreden, dan moet, alwie tegen ons is, met schande afdruijen.

2. — Dit is zoo, zou men kunnen zeggen, maar welke ziel is zoo

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 26.

heilig, dat zij Hem geheel tevreden over zich doet zijn. En daarom is men bang. Mijne ziel is zeker niet zoo heilig, integendeel, zij is arm en zonder verdienste, vol van allerlei ellende. Maar God oordeelt niet zooals de menschen. Hij kent onze zwakheden. Duidelijke teekenen doen de ziel in zichzelf zien, of zij Hem in waarheid lief heeft. Voor wie tot dezen trap zijn opgeklommen, blijft de liefde niet verborgen, zooals bij de beginnenden kan plaats hebben, neen, zij openbaart zich, gelijk ik nog verhalen zal of reeds verhaalde,¹⁾ zij openbaart zich in dien hevigen drang, dat vurig verlangen, God te aanschouwen. Alles walgt hun, alles kwelt, alles foltert hen. Geen bevrediging, welke hun niet tegenstaat, als zij die niet met en voor God kunnen genieten. Zij zouden zich daarbij immers verwijderd zien van Hem, die hun ware bevrediging uitmaakt. Het is dan ook allerduidelijkst, dat, gelijk ik zeide, hun liefde hun niet verborgen kan blijven.

3. — Eens gebeurde het, dat ik naar aanleiding eener onderneming, waarover ik later nog zal spreken,²⁾ veel wederwaardigheden en tegenspraak ondervond zoowel van de zijde van de stad, waar ik woonde, als van de zijde mijner Orde. De omstandigheden gaven mij alle redenen, mij daarover ongerust te maken en ik was er dan ook door terneergeslagen. Toen zeide mij de Heer: „Waarvoor zijt gij bang, weet gij niet, dat Ik almachtig ben? Ik zal volbrengen, wat ik u heb beloofd.” Dit geschiedde later ook. Terstond gevoelde ik een nieuwe kracht in mij. Mij dunkt, ik zou om Hem te behagen, nieuwe dingen hebben willen ondernemen, al kostten zij mij nog veel meer moeite, ik zou opnieuw hebben willen lijden. Zoo iets geschiedt zoo dikwijls, dat ik het niet zou kunnen tellen. Dikwijls zijn het berispingen, mij door God gegeven, ook thans nog, wanneer ik onvolmaaktheden bega; zij zijn in staat een ziel geheel te vermorzelen. Zij brengen echter steeds verbetering, want gelijk ik zeide,³⁾ Zijne Majesteit schenkt niet slechts raad, Hij geneest tevens. Andere keeren, vooral wanneer de Heer mij eenige bijzondere gunst wilde verleenen, werden mij mijn vroegere zonden in het geheugen teruggeroepen. De ziel schijnt zich dan werkelijk reeds voor het oordeel Gods te zien, want die

¹⁾ Vgl. Hfdst. XV, 6.

²⁾ De stichting van het St. Jozefsklooster te Avila. Vgl. Hfdst. XXXII, vv.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 23.

woorden stellen haar de waarheid zoo duidelijk voor oogen, dat zij niet weet, waar zij zich zal bergen. Weer andere keeren werd ik gewaarschuwd voor gevaren, welke ik of anderen liepen, of werden mij dingen der toekomst meegedeeld, drie of vier jaar, vóór zij geschieden. Vele, ja, alle zijn uitgekomen. Wellicht zal ik er nog eenige van verhalen. Er is dan ook zooveel, dat ons Gods werking doet erkennen, dat men deze, dunkt mij, wel niet in twijfel trekken kan.

4. — Het veiligst acht ik het, gelijk de Heer mij ook vele malen zeide, nooit te verzuimen, mijn geheelen zieletoestand en alle gunsten, mij door den Heer verleend, mede te deelen aan den biechtvader, als zoodanig een geleerd man te kiezen en hem te gehoorzamen. Ik doe dit dan ook. Ik zou anders geen rust hebben en het zou ook niet goed zijn, als wij vrouwen, ongeletterd als wij zijn, ons zonder dat gerust gevoelden. Het kan ons geen nadeel brengen, wel groot voordeel. Ik doe dit dan ook herhaaldelijk. Ik had een biechtvader, die mij veel verstervingen oplegde, nu en dan hard bejegende, grootelijks ongerust maakte en zeer veel deed lijden.¹⁾ Toch scheen juist hij mij grooter vorderingen te doen maken. Ofschoon ik een groote liefde voor hem had opgevat, had ik af en toe bekoring, niet meer naar hem toe te gaan. Mij dacht, dat het leed, dat hij mij aandeed, mij stoorde in mijn inwendig gebed. Telkens echter, als ik het besluit daartoe had genomen, hoorde ik aanstonds, dat ik het niet moest doen en ontving ik een berisping, welke mij harder aanpakte, dan mijn biechtvader ooit deed. Het viel mij soms wel zwaar, zoo aan de eene zijde onaangenaamheden, aan de andere zijde berisping mijn deel te zien, doch ik had dit alles noodig, wijl ik mijn wil nog zoo weinig had leeren buigen. De Heer zeide mij eens, dat ik nog geen gehoorzaamheid beoefende, zoolang ik nog niet bereid was te lijden, dat ik de oogen moest vestigen op hetgeen Hij had geleden. Dan zou mij alles licht vallen.

¹⁾ Zij doelt hier op P. Balthasar Alvarez, die haar geheel aan zichzelf wilde doen sterven en op alle wijzen beproefde. Hoewel hij hare gunsten voor echt aanzag, zeide hij haar dikwijls, dat zij wellicht van den duivel kwamen; hij ont-hield haar, gelijk reeds gezegd is, 20 dagen de H. Communie, enz. Eens toen de Heilige hem, terwijl hij voor korten tijd Avila had verlaten, schreef en omgaand antwoord van hem vroeg, schreef hij onmiddellijk terug, doch op de enveloppe schreef hij: gij moogt ze eerst over een maand openen. De Heilige gehoorzaamde, doch het kostte haar veel.

5. — Eens gaf een biechtvader, bij wien ik den eersten tijd biechtte, mij den raad, als ik zeker was van de werking van den goeden geest, daarover verder te zwijgen en met niemand meer te spreken; het was beter, zulke dingen voor zich te houden. Dit leek mij niet verkeerd, want het kostte mij telkens veel, ze aan den biechtvader mede te deelen. Ik gevoelde steeds de grootste schaamte. Deze was soms grooter, dan wanneer ik groote zonden had moeten biechten. Vooral als het verheven gunsten gold, dacht ik, dat men mij niet zou gelooven en mij zou uitlachen. Ik was daar zeer gevoelig voor. Het scheen mij een geringschatting van de wonderdaden Gods. Ik zou er daarom over willen zwijgen. Maar toen hoorde ik, dat ik van den biechtvader een zeer slechten raad ontvangen had, dat ik dengene, bij wien ik biechtte, op geen enkele wijze iets mocht verzwijgen. Dit zou mij steeds groote gerustheid geven, terwijl, wanneer ik het tegenovergestelde deed, ik nu en dan kon worden misleid.

6. — Wanneer de Heer mij in het gebed iets had bevolen en mijn biechtvader zeide het anders, dan kwam steeds de Heer mij zeggen, dat ik den biechtvader moest gehoorzamen. Zijne Majesteit wist het dan later zoo te wenden, dat ook de biechtvader het mij beval. Toen vele boeken, in de volkstaal geschreven, werden verboden ¹⁾ en men deze dus niet meer mocht lezen, viel mij dit zeer zwaar. Het was voor mij een ontspanning, enkele dezer boeken te lezen en dit kon ik toen niet meer. Er bleven nog slechts Latijnsche over. De Heer zeide mij echter: „Wees daarover niet bedroefd, Ik zal u een levend boek geven.” Ik kon niet begrijpen, welke beteekenis dit gezegde had, want ik had toen nog geen visioenen.²⁾ Weinige dagen echter later begreep ik het zeer goed, want in hetgeen ik voor mij zag, vond ik zooveel stof ter overdenking en tot ingekeerdheid, en was de Heer zoo goed mij op alle wijzen te onderrichten, dat ik aan boeken zeer weinig of bijna geen behoefte meer had. Zijne Majesteit is het ware boek

¹⁾ Dit geschiedde in 1559, toen de Groot-Inquisiteur Don Ferdinand de Valdes een Index van verboden boeken uitgaf, waarin hij bijna alle in het Spaansch geschreven devotieboeken verbood, uit vrees, dat de ongeletterden ze zouden misverstaan. Zelfs de geschriften van den Eerbiedw. Lodewijk van Granada werden er door getroffen.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 14 en 22.

geworden, waarin ik de waarheid heb aanschouwd. Gezegd zij zulk een boek, dat, hetgeen men moet lezen en doen, zoo diep inprent, dat men het niet meer kan vergeten.

7. — Wie kan den Heer aanschouwen, met wonden overdekt en vervolgingen lijdend, zonder die vervolgingen te omhelzen, te beminnen en te verlangen? Wie kan iets aanschouwen van de heerlijkheid, welke God geeft aan wie Hem dienen, zonder te erkennen, dat, waar wij op zulk een belooning mogen rekenen, alwat wij daarvoor kunnen doen en lijden, niets is? Wie kan de folteringen zien, welke de verdoemden lijden, zonder dat in vergelijking daarmede de kwellingen dezer wereld veranderen in genoegens en zonder dat men erkent, hoeveel men den Heer verschuldigd is, wyl Hij ons zoovele malen van die plaats heeft verlost? Daar ik met de hulp van God over eenige dezer dingen later uitvoeriger zal spreken, wil ik thans verder gaan met het verhaal van mijn leven. Geve God, dat ik mij in hetgeen ik hier heb besproken, duidelijk heb weten uit te drukken. Wie het zelf heeft ervaren, zal mij, geloof ik, begrijpen en inzien, dat ik er in geslaagd ben, althans eenige verklaring te geven. Maar het zal mij niet verwonderen, of hem, die dit alles zelf niet heeft ervaren, zal het dwaasheid schijnen. Dat iemand, als ik, het heeft gezegd, is reeds voldoende reden, hem te verontschuldigen en ik zal het niemand euvel duiden, zoo hij het dwaasheid noemen zou. Moge de Heer er mij in doen slagen, zijn wil te volbrengen. Amen.

ZEVEN-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

waarin zij verhaalt, hoe de Heer de ziel nog op een andere wijze onderricht en zonder tot haar te spreken op wonderbare wijze zijn wil doet kennen; zij tracht ook een verklaring te geven van een visioen en een verheven gunst, haar door den Heer zonder tusshenkomst der verbeelding verleend; dit hoofdstuk is zeer bemerkenswaard.

1. — Doch ik wil terugkeeren tot het verhaal van mijn leven, hoe ik zooveel had te lijden en, zooals ik te kennen gaf,¹⁾ vurige

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 20.

gebeden werden gestort, dat de Heer mij een anderen veiliger weg zou doen gaan; die toch, waarop ik mij bevond, was naar zij zeiden, verdacht. Waarheid is, dat, ofschoon ik het God vroeg en mijn best deed, naar een anderen weg te verlangen, ik niet bij machte was, al vroeg ik het ook steeds, verlangen daarnaar te koesteren. Ik zag, hoe mijn ziel op dezen weg zooveel beter was geworden. Misschien verlangde ik het een enkelen keer, als ik mij zeer terneergeslagen gevoelde door alwat men mij zeide en door de vrees, welke men mij aanjoeg.

2. — Ik zag mij in alles veranderd. Ik kon niet anders doen dan mij stellen in de handen van God. Hij moest maar weten, wat goed voor mij was en onder elk opzicht zijn wil in mij vervullen. Ik zag, dat deze weg mij ten hemel voerde, terwijl ik vroeger op weg was naar de hel. Ik kon mijzelve niet overtuigen, dat ik een anderen weg verlangen moest, noch gelooven, dat de duivel in mij werkte, al deed ik, wat ik kon, om dit geloof en dit verlangen in mij op te wekken. Ik was er niet toe in staat. Ik offerde voor dat doel alles op, wat ik deed, zoo er tenminste iets goeds in was gelegen. Om van den duivel verlost te worden, nam ik mijn toevlucht tot de Heiligen, die men daarvoor pleegt aan te roepen. Ik hield novenen, beval mij aan den H. Hilarion,¹⁾ aan den H. Engel Michael, tot wien ik nu godsvrucht begon op te vatten, en bad dringend tot vele andere Heiligen, dat de Heer de waarheid mocht doen kennen, dat wil zeggen, dat zij dit van Zijne Majesteit zouden verwerven.

3. — Twee jaar werd aldus zoowel door mij als door anderen voor gezegd doel gebeden, dat nl. de Heer mij een anderen weg zou doen bewandelen ofwel de waarheid zich duidelijk mocht ken-

¹⁾ Een heilig kluzenaar der 4de eeuw in Palestina, korten tijd leerling van den H. Abt Antonius en als deze bekend om zijn strenge levenswijze en zijn strijd en macht tegen den duivel. Evenals de H. Antonius in Egypte en de H. Pachomius in Thebaida bracht de H. Hilarion in Palestina het kluzenaarsleven tot nieuwen bloei, zoodat men hem vereert als den grondlegger van vele kluzenaarsinstellingen, welke in de 4de eeuw in het H. Land, in het bijzonder op en om den Carmel en langs den Jordaan ontstonden. Zijn aandenken werd door de kluzenaars van den Carmel steeds in hooge eere gehouden en die vereering bleef voortduren, toen in 1154 de kluzenaarsinstelling van den Carmel den vorm aannam eener Latijnsche kloosterorde onder den naam van Broeders van onze Lieve Vrouw van den Berg Carmel. De Carmelieten vieren nog heden zijn feest op den 21 October.

baar maken. Voortdurend toch sprak de Heer mij toe op de wijze, welke ik heb megedeeld. Op het einde dezer twee jaar geschiedde het volgende: Terwijl ik op een feestdag van den roemrijken H. Petrus¹⁾ in gebed was, zag ik bij mij, of liever, nam ik waar, want noch met de oogen des lichaams noch met die der ziel vermocht ik iets te zien, maar het scheen mij niet-temin, dat vlak naast mij Christus stond. Ik meende ook te zien, dat Hij het was, die tot mij sprak. Daar ik in het geheel niet wist, dat zulk een visioen kon bestaan,²⁾ gevoelde ik eerst groote vrees en deed ik niets dan weenen. Maar zoodra Hij slechts één woord te mijner geruststelling had gezegd, was ik als gewoonlijk volkomen gerust en vol vreugde; ik gevoelde niet meer de minste vrees. Het scheen mij, dat Jezus Christus altijd aan mijn zijde bleef. Daar het geen visioen der verbeelding was, zag ik niet, onder welke gedaante, maar duidelijk nam ik waar, dat Hij steeds aan mijn rechterzijde bleef en getuige was van alwat ik deed. Als ik slechts een weinig in mijzelve keerde of niet al te zeer verstrooid was, kon ik de gewaarwording, dat Hij bij mij was, niet van mij afzetten.

4. — Terstond ging ik naar mijn biechtvader,³⁾ hoezeer ik er ook tegen opzag, het hem te zeggen. Hij vroeg mij, onder welke gedaante ik Hem zag. Ik antwoordde, dat ik Hem niet zag. Toen vroeg hij mij, hoe ik dan wist, dat het Christus was. Ik zeide hem, dat ik de wijze, waarop ik dit wist, niet kende, maar dat ik toch niet anders kon dan erkennen, dat Hij bij mij was. Ik zag het duidelijk, ik voelde het en ook, hoe de ingekeerdheid mijner ziel bij het gebed van rust veel grooter was en veel langer aanhield en dat de uitwerkselen geheel andere waren als gewoonlijk, dat het iets heel duidelijks was. Ik maakte allerlei vergelijkingen om mij te doen begrijpen, maar voor dit soort van visioenen is er, dunkt mij, geene, welke niet geheel mank gaat. Zooals mij later een heilig en in het geestelijk leven ver gevorderd man, Broeder Petrus van Alcantara, van wien ik later nog meer melding

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 5 en XXIX, 1, 6. Het visioen had plaats den 29 Juni 1557.

²⁾ Vgl. Hfdst. VII, 12 en XXVIII, 1.

³⁾ Dit was toen P. Joannes de Pradanos, S. J. Vgl. Het Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, Hfdst. VIII, 3.

zal maken,¹⁾ en ook andere groote geleerden zeiden, behooren deze visioenen tot de meest verhevene en tot die, waarin zich de duivel het minst van alle mengen kan. Maar daarom ook kunnen wij vrouwen, onwetend als wij zijn, geen woorden vinden om ze te verklaren en zullen de geleerden dit beter duidelijk kunnen maken.

5. — Als ik toch zeg, dat ik het noch met de oogen des lichaams noch met de oogen der ziel zie, omdat het geen visioen der verbeelding is, hoe kan ik dan weten en zelfs duidelijker erkennen, dat Hij bij mij is, dan wanneer ik Hem zag. Als men zou meenen, dat het er mede is als met een persoon, die in het donker staande een ander, die bij hem is, niet ziet, of met een blinde, dan is dit juist. Eenige overeenkomst is er, hoewel niet veel. Deze toch wordt hem nog door de zintuigen gewaar, hij hoort hem spreken of zich bewegen of raakt hem aan. Hier geschiedt niets van dit alles. Ook ziet men geen duisternis, integendeel, het is een voorstelling en een kenbaarmaking aan de ziel, helderder dan de zon. Ik zeg niet, dat men zonlicht ziet of schittering, neen, maar het is een licht, dat, zonder dat men licht ziet, het verstand verheldert om het een zoo verheven goed te doen genieten. Het sluit de grootste zegeningen in zich.

6. — Het is niet een tegenwoordigheid Gods, als men zoo dikwijls gewaar wordt, vooral zoo men het gebed der vereeniging of van rust is deelachtig geworden. Dan is het, of vinden wij reeds aanstonds, als wij met het gebed willen beginnen, Dengene, met wien wij gaan spreken en schijnen wij door de uitwerkselen en geestelijke gevoelens van groote liefde en geloof, welke wij gewaar worden, en door andere teedere aandoeningen te begrijpen, dat Hij ons hoort. Dit is een groote gunst en wien zij wordt geschonken, stelle haar op hoogen prijs, want het is een zeer verheven wijze van bidden. Het is echter geen visioen. Men begrijpt, dat God daar is, door de uitwerkselen, welke Hij, gelijk ik zeg, in de ziel te weeg brengt, want op die wijze wil de Heer Zich dan doen waarnemen. Hier echter ziet men duidelijk, dat Jezus Christus, de Zoon der H. Maagd, bij ons is. In den eerstgenoemden vorm van gebed openbaren zich eenige werkingen der Godheid, hier ziet men tegelijk met deze, dat ook de allerheiligste Menschheid bij ons is en ons gunsten wil verleenen.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 17, vv.

7. — De biechtvader vroeg mij vervolgens: Wie zegt u, dat het Jezus Christus was?¹⁾ Ik antwoordde: Hij zeide het mij zelf verschillende malen, maar reeds, vóór Hij het mij zeide, werd mij diep in het verstand geprent, dat Hij het was en Hij zeide het mij ook reeds, voordat ik Hem nog aanschouwde. Als een persoon, dien ik nooit gezien had, doch van wien ik had gehoord, kwam om mij te spreken, terwijl ik blind was of in het donker zat en men mij zeide, wie hij was, dan zou ik dat moeten gelooven, maar ik zou het niet zoo vast kunnen aannemen, dat hij die persoon was, als wanneer ik hem had gezien. Hier echter wel, want zonder dat men iets ziet, wordt het ons met zoo groote duidelijkheid ingeprent, dat men, dunkt mij, niet meer vermag te twijfelen. De Heer wil, dat het zoo diep in ons verstand wordt gegrift, dat men er evenmin aan kan twijfelen als aan hetgeen men ziet, ja, nog minder. Daar kan men soms meenen, dat wij het ons wellicht inbeelden, maar hier, men moge in het begin ook al een oogenblik dat vermoeden hebben, hier is van den anderen kant zoo groote zekerheid, dat de twijfel hier niets vermag. Hetzelfde geschiedt, wanneer God de ziel nog op een andere wijze onderricht en, gelijk ik reeds zeide, zonder te spreken tot haar spreekt.

8. — Die taal is zoo hemelsch, dat, hoe gaarne men het ook zou willen, men er moeilijk hier op aarde een verklaring van kan geven, zoo God ons daarover niet onderricht door het onszelve te doen ervaren. Wat de Heer de ziel wil doen verstaan, stelt Hij haar voor in het innerlijkste van haar wezen. Hij stelt het haar voor, niet onder beelden of woorden, doch op dezelfde wijze, als in het genoemde visioen geschiedde. Men schenke alle aandacht aan dezen vorm van goddelijke werking, waarbij Hij de ziel alwat Hij wil, ja, de verhevenste waarheden en geheimen doet kennen. Meestal toch, als de Heer mij een verklaring geeft van een of ander visioen, dat Hij mij heeft willen verleenen, doet Hij dit op deze wijze. Mij dunkt ook, dat de duivel zich hierin minder mengen kan en wel om de volgende redenen. Ik moet mij sterk vergissen, als deze visioenen niet goed zijn. Dit soort van visioenen en deze wijze van spreken zijn iets zoo zuiver geestelijks, dat noch in de vermogens der ziel noch in de zintuigen eenige aan-

¹⁾ Vgl. Het Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, Hfdst. VIII, 3.

doening schijnt plaats te hebben, waardoor de duivel in de gelegenheid zou zijn iets te bereiken.

9. — Die toestand treedt slechts nu en dan in en duurt maar korten tijd. In den gewonen regel is, dunkt mij, de werking der vermogens niet opgeheven noch ons het gebruik der zintuigen ontnomen. Deze zijn slechts zeer ingekeerd. Die toestand treedt ook niet altijd op onder de beschouwing, integendeel, slechts zelden. Wanneer hij daarbij echter intreedt, dan is het, dunkt mij, niet ons werk en verrichten niet wij iets, maar is het de Heer, die alles doet. Het is er mede als met een spijs, welke in de maag zou worden gebracht, zonder dat zij werd gegeten en zonder dat wij weten, hoe zij daar komt. Men weet niets anders, dandat zij er is. Men weet echter niet, welke spijs het is, noch wie ze er bracht. Hier weet men dit wel, maar men weet toch niet, op welke wijze zij er gebracht werd, men ziet het niet, men begrijpt het niet, nooit is het in ons opgekomen, daarnaar te verlangen, het is ons zelfs nooit in de gedachte gekomen, dat zoo iets mogelijk was.

10. — Bij de woorden, waarover wij eerst gesproken hebben,¹⁾ doet God het verstand, al doet het dit niet gaarne, toch aandachtig luisteren naar hetgeen gezegd wordt. Het is, alsof de ziel nog met andere ooren kan hooren en God haar dwingt te luisteren en haar aandacht niet af te leiden, op dezelfde wijze, als wanneer men iemand, die goed hoort, belet, zijn ooren toe te stoppen en van dicht bij luide toespreekt. Al zou hij het ook niet willen, hij moet het hooren. Maar ten slotte doet zoo iemand toch nog iets, doordat hij zijn aandacht schenkt aan hetgeen men tot hem zegt. Hier doet men niets. Het weinige, dat men vroeger nog deed met alleen te luisteren, valt ook hier nog weg. De ziel vindt de spijs niet slechts bereid, maar ook gegeten; zij heeft niets anders te doen dan ze te genieten. Zij is als iemand, die zonder te hebben leeren lezen of daarvoor eenige inspanning te hebben aangewend, ja, zonder iets bestudeerd te hebben, alle wetenschap in zich vindt opgenomen, zonder dat hij weet, hoe of vanwaar hem die gewerd, want nooit deed hij er eenige moeite voor, zelfs niet om het ABC te leeren. Deze laatste vergelijking geeft, dunkt mij, eenige verklaring van deze hemelsche gave, want de ziel ziet

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 1 vv.

zich in één oogenblik van kennis vervuld en zoo onderwezen in het geheim der allerheiligste Drievuldigheid en andere hoogverheven dingen, dat zij met elken godgeleerde over de waarheid dezer verheven dingen zou durven redetwisten.

11. — Zij is geheel verwonderd over zichzelf, want een enkele dezer gunsten is voldoende om een ziel geheel te veranderen en haar niets meer te doen beminnen dan Hem, die haar, gelijk zij ziet, in staat stelt, zonder de minste inspanning harerzijds, de verhevenste goederen te ontvangen, Hem, die haar zijn geheimen mededeelt en met zooveel vertrouwelijkheid en liefde met haar omgaat, dat het zich niet laat beschrijven. Nu en dan immers schenkt Hij haar gunsten, welke wel argwaan moeten wekken, niet slechts wijl zij zoo wonderbaar zijn, doch bovendien wijl zij geschonken worden aan iemand, die ze zoo weinig heeft verdiend. Zoo men niet een zeer levendig geloof heeft, zou men het niet gelooven. Als mij dan ook niet anders wordt bevolen, denk ik slechts over enkele dezer gunsten, mij door den Heer verleend, te spreken. Eenige echter kunnen om een of andere reden nuttig zijn en strekken, hetzij om hen, wien de Heer ze geeft, niet, zooals mij, verwonderd te doen staan en te doen meenen, dat zij onmogelijk zijn, hetzij om duidelijk te maken, op welke wijze en langs welken weg de Heer mij leidde. Dit toch heeft men mij bevolen te beschrijven.

12. — Om terug te komen op de thans besproken wijze van begrijpen, mij dunkt, dat de Heer de ziel op alle wijzen eenig begrip wil geven van hetgeen in den Hemel geschiedt. Daar begrijpt men, zonder dat er wordt gesproken. Ik wist nooit zeker, of dit werkelijk zoo was, totdat de Heer het mij in zijn goedheid heeft willen doen aanschouwen en in een verrukking aan mij toonde. Mij dunkt, dat, gelijk dit daar geschiedt, dit ook plaats had hier op aarde, dat God en de ziel elkander verstaan alleen, omdat Zijne Majesteit wil, dat de ziel Hem verstaat, zonder dat er andere middelen noodig zijn om de liefde te doen kennen, welke die twee beminden elkander toedragen. Ook hier op aarde schijnen twee personen, die elkander teer beminnen en goed verstaan, zonder teekenen, alleen door elkander aan te zien, elkander te begrijpen. Zoo moet het ook hier zijn. Zonder dat wij iets zien, zien die twee gelieven elkander als het ware recht in de oogen,

zoals de Bruidegom in het Hooglied zegt tot zijn Bruid.¹⁾ Ik geloof tenminste en ik heb ook gehoord, dat het hier zoo is.

13. — O bewonderenswaardige goedertierenheid Gods, dat Gij U zoo laat beschouwen door oogen, welke zulk een slecht gebruik van het zien maakten als die mijner ziel! Mogen zij, o Heer, door dit gezicht gebracht worden tot de gewoonte, geen nietswaardige dingen meer aan te zien. Moge niets hen meer bevredigen dan Gij! O ondankbaarheid der stervelingen, hoever zult gij gaan? Ik weet door eigen ervaring, dat, wat ik zeg, de waarheid is en dat dit nog de geringste is van de gunsten, door U verleend aan een ziel, voor wie Gij uwe liefde zoo ver hebt gedreven. Deze gunst laat zich nog beschrijven. O zielen, die begonnen zijt het inwendig gebed te beoefenen en gij, die oprecht gelooft, wat kunt gij in dit leven nog nastreven, dat de geringste dezer gunsten evenaart, afgezien nog van hetgeen men er mede wint voor de eeuwigheid? Bedenk toch, dat het zeker zoo is en God Zichzelf geeft aan wie uit liefde tot Hem alles verlaten. Hij kent geen aanzien van personen,²⁾ Hij bemint allen. Nu Hij zoo handelt met mij en mij tot dezen hoogen trap heeft opgevoerd, meene niemand, hoe slecht hij moge wezen, dat dit hem niet geldt. Bedenk toch, dat hetgeen ik zeg, nog niets is bij hetgeen er te zeggen zoude zijn. Ik heb slechts meegedeeld, wat noodig is om een begrip te geven van dit soort van visioenen en gunsten, door God aan de ziel verleend. Maar wat de ziel gevoelt, wanneer de Heer haar zijn geheimen en zijn grootheid kennen doet, dat kan ik niet beschrijven. Het genot, dan gesmaakt, overtreft zoozeer, alwat men hier op aarde kan bedenken, dat het wel met recht doet walgen van de genoegens van dit leven. Ook alle te zamen zijn zij niets. Het stoot mij tegen de borst, ze hier ter vergelijking aan te voeren, zelfs al kon men ze genieten zonder einde. En wat geeft de Heer van deze verheven gunsten? Slechts één druppel water van den grooten machtigen stroom, welke daar voor ons open ligt.

14. — Het is een schande en, werkelijk, ik schaam mij over mijzelve

¹⁾ Het is niet duidelijk, op welke plaats van het Hooglied de Heilige hier doelt. Vgl. Hfdst. IV, 9: „Gij hebt mijn hart gewond, mijne zuster bruid, mijn hart gewond door één (blik) uwer oogen” Vgl. ook Hooglied, VI, 4.

²⁾ Vgl. Handelingen der Apostelen, X, 34.

en, zoo er in den Hemel nog beschaming mogelijk was, ik zou er met reden meer beschaamd staan dan wie ook. Hoe kunnen wij zooveel gunsten, genietingen en eindeloze heerlijkheid zoeken geheel ten koste van den goeden Jezus? Kunnen wij dan niet weenen met de dochteren van Jeruzalem,¹⁾ als wij Hem niet met den Cyreneër het kruis helpen dragen?²⁾ Hoe kunnen wij in vermaak en ijdel tijdverdrijf genieten, wat Hij voor ons verdiende ten koste van zooveel bloed? Het is onmogelijk. Meenen wij met ons streven naar ijdele eer de verachting na te volgen, welke Hij onderging ten einde ons voor altijd te doen heerschen? Dat gaat niet. Wij zijn op den verkeerden weg, ja, op den verkeerden weg. Zoo komen wij er nooit. Moge U Eerw. luide deze waarheden verkondigen, want mij heeft God de vrijheid daartoe ontnomen. Steeds wilde Hij mij die waarheden doen kennen, doch zoo laat heb ik geluisterd en God verstaan. Men ziet het uit hetgeen ik heb geschreven. Ik gevoel mij diep beschaamd, als ik hierover spreek en zou hierover dan ook willen zwijgen.³⁾

15. — Ik wil slechts zeggen, welke beschouwingen nu en dan bij mij opkomen. Moge de Heer Zich gewaardigen mij zoover te brengen, dat ik dit verheven goed kan smaken. Wat zal het voor de gelukkigen, die dit goed reeds genieten, een nieuwe heerlijkheid, een nieuwe vreugde wezen, te zien, hoe zij, zij het ook na langen tijd, niets verzuimden, dat strekken kon tot verheerlijking van God en in hun macht was, hoe zij niet nalieten, Hem alles te geven, waartoe zij overeenkomstig hun krachten en hun roeping in staat waren! En die heerlijkheid en vreugde zal des te grooter wezen, naarmate zij dit beter hebben gedaan. Hoe zal zich rijk zien, wie ter liefde van Christus van allen rijkdom afstand deed; hoe geëerd, wie ter liefde van Hem de eer niet zocht, maar er behagen in schepte, zich geminacht te zien; hoe wijs wie, als men hem voor een dwaas hield, zich daarover verheugde, omdat men ook de Wijsheid zelve zoo noemde!⁴⁾ Hoe weinig zijn er ter oorzaak onzer zonden thans, die dit doen? Ja, zij schijnen niet meer te bestaan, die het volk vroeger voor dwaas hield, omdat het hen als

¹⁾ Vgl. Lucas, XXIII, 28.

²⁾ Vgl. Mattheus, XXVII, 32.

³⁾ Vgl. Het Kasteel der Ziel, 4de Verblijf, Hfdst. III, 3.

⁴⁾ Vgl. Joannes, X, 20; verder Lucas, XXIII, 11.

ware beminnaars van Christus heldhaftige daden zag verrichten.

16. — O wereld, wereld, hoe wint gij eer en aanzien, omdat er zoo weinig zijn, die u kennen! Wij denken misschien, dat God beter zal worden gediend, als men ons wijs en verstandig acht. Ja, zeker, dat moeten wij zijn. Dat gebiedt de voorzichtigheid. Het schijnt ons aanstonds weinig stichtend, als wij ieder in onzen staat, niet fijn en deftig voor den dag komen. Tot voor een kloosterling, een geestelijke, een zuster schijnt het een invoering van nieuwigheden, zoo zij iets ouds, iets verstelds aan hebben. Het zou den zwakken ergeren. Ja, dit geldt zelfs van groote ingekeerdheid en van de beoefening van het inwendig gebed. Zoo is de wereld en zoozeer is de beoefening der volmaaktheid, door de Heiligen met zoo geweldige aandrift ter hand genomen, vergeten. Ik denk, dat dit eer de rampen van dezen tijd in de hand werkt, dan dat het iemand ergernis zou geven, zoo de kloosterlingen met woorden niet alleen zeggen, maar ook door daden toonen, hoe gering men de wereld moet achten. Uit zulke ergernissen trekt de Heer veel goeds. Zoo ook al eenigen worden geërgerd, anderen komen er door tot inkeer. En wij hadden dan wellicht een beeld van hetgeen door Christus en de Apostelen werd gedaan en hieraan hebben wij thans meer dan ooit behoefte.

17. — Welk een goed beeld daarvan heeft God ons ontnomen in den gezegenden Broeder Petrus van Alcantara!) De wereld kan zoo groote volmaaktheid niet meer verdragen. Men zegt, dat de gestalten zwakker worden, dat het niet meer de tijden zijn van vroeger. Deze man leefde in onzen tijd. Bij hem was echter, als in vroeger tijd, de geest sterk en zoo trad hij de wereld met

!) Deze H. Minderbroeder, voor wien de H. Teresia hooge vereering koesterde, was in 1499 te Alcantara geboren. Op 16-jarigen leeftijd trad hij in de Orde der Minderbroeders. Door den Paus daartoe gemachtigd, voerde hij in die Orde een strenge hervorming in. Het eerste klooster zijner hervorming was dat van Pedroso, gesticht in 1540. Het werd spoedig door andere gevolgd. Eerst een custodie, vormden deze weldra een eigen ordesprovincie onder den titel van den H. Jozef. De Heilige stierf 18 October 1562 in het klooster te Arenas, niet ver van Avila. Vgl. Fr. Marchese, *Vie de saint Pierre d'Alcantara*, Lyon 1670. Men bezit van den H. Petrus van Alcantara nog een brief van 14 April 1562, aan de H. Teresia gericht, en een van Juli of Augustus 1562, gericht aan den bisschop van Avila, over de stichting van het St.-Jozefsklooster te Avila (beide opgenomen in DI. VII dezer uitgave.)

voeten. Al gaat men niet blootsvoets en doet men niet zoo strenge boetvaardigheid als hij, er zijn nog vele andere dingen, waarmede men, gelijk ik vroeger reeds zeide,¹⁾ toch de wereld met voeten kan treden. De Heer doet ze ons wel kennen, wanneer Hij ziet, dat wij er den moed toe bezitten. En welk een moed heeft de Heer genoemden Heilige niet gegeven om, gelijk wij weten, zeven en veertig jaren zoo strenge boetvaardigheid te plegen. Ik wil hierover nog iets zeggen, wyl ik weet, dat het de zuivere waarheid is.

18. — Hij zelf sprak er over met mij en met een ander persoon, voor wien hij weinig geheimen had.²⁾ Mij deed hij dit uit hoofde van de groote liefde, welke hij mij toedroeg. De Heer wilde mij hem doen vinden, opdat hij mij verdedigen en bemoedigen zou in den tijd, dat ik daaraan, gelijk ik zeide en later nog verhalen zal,³⁾ zoo groote behoefte had. Veertig jaren, geloof ik, sliep hij, gelijk hij zeide, eerst tegen den morgen dagelijks slechts anderhalf uur. In den beginne was dit overwinnen van den slaap zijn zwaarste oefening van boetvaardigheid. Hij lag daarvoor altijd op zijn knieën of bleef staan. Den tijd, dat hij sliep, zat hij. Hij leunde dan zijn hoofd tegen een plankje, dat hij in den muur had aangebracht. Liggen kon hij niet, al zou hij het gewild hebben, want zijn cel was, gelijk men weet, niet meer dan vier en een halven voet breed. In al die jaren droeg hij nooit een hoed, hoe fel de zon ook scheen of hoe het ook regende. Ook had hij nooit iets aan de voeten noch als kleeding iets anders dan een habijt van grove wollen stof,⁴⁾ zonder dat hij verder nog iets over zijn lichaam aan had. Dit habijt was nog zoo eng mogelijk. Hij had een mantel van dezelfde stof. Hij zeide mij, dat hij dien bij felle koude aflegde en tegelijk de deur en het venstertje van zijn cel

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIII, 6.

²⁾ Hoogstwaarschijnlijk de Eerbiedw. Maria Diaz, 17 Nov. 1572 te Avila in geur van heiligheid overleden. De H. Teresia spreekt over haar in hare brieven van September 1568 en Januari 1582. Men verhaalt van den H. Petrus van Alcantara, dat hij pleegde te zeggen, dat Avila tegelijk drie heilige vrouwen telde: Moeder Teresia, Maria Diaz del Vivar en een adellijke dame Doña Catharina Davila. Vgl. Marchese, t.a.p. Bk. III, Hfdst. V.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXVI, 3; XXXII, 16.

⁴⁾ „de sayal.“ Dezelfde grove stof gebruikte ook de H. Teresia voor de kleeding harer hervormde Orde.

open zette om, wanneer hij later den mantel weer omdeed en de deur sloot, het lichaam eenige bevrediging te kunnen geven en dit, zoo beter beschut, eenige rust te doen genieten. Geregeld at hij slechts om de drie dagen. Toen ik mij daarover verwonderde, zeide hij, dat dit zeer wel mogelijk was, als men er zich slechts aan gewoon maakte. Een zijner gezellen zeide mij, dat het gebeurde, dat hij acht dagen zonder eten bleef. Hij moet die wel in inwendig gebed hebben doorgebracht, want hij had hooge verrukkingen en vervoeringen van liefde tot God. Eens was ik daarvan zelve getuige.¹⁾

19. — Zijn armoede en versterving gingen tot het uiterste, reeds toen hij jong was. Het was hem gebeurd, gelijk hij mij zeide, dat hij drie jaar in een huis zijner orde woonde en niemand der kloosterlingen anders dan aan de spraak kende. Nooit toch sloeg hij zijn oogen op. Hij wist op die wijze alleen niet den weg naar de plaatsen, waar hij wezen moest. Hij liep slechts met de andere kloosterlingen mede. Hetzelfde deed hij op reis. Vrouwen zag hij nooit aan, reeds vele jaren niet. Hij zeide mij, dat hij er niets meer om gaf, iets al dan niet te zien. Hij was echter al zeer oud, toen ik hem leerde kennen.²⁾ Hij was zoo uiterst mager, dat hij uit boomwortels gemaakt scheen. Hij was bij al zijn heiligheid zeer vriendelijk. Toch sprak hij weinig, tenzij men hem iets vroeg. Dan was het een genot hem te hooren, want hij had een zeer helder inzicht.

20. — Ik zou nog vele andere dingen willen zeggen, doch vrees, dat U Eerw. vragen zal, waarom ik mij hiermede inlaat. Ik vreesde dit reeds, terwijl ik dit schreef. Ik wil dan ook niet verder over hem spreken en nog slechts zeggen, dat zijn einde was als zijn leven, een prediking en een vermaning aan zijn broeders. Toen hij zag, dat zijn leven ten einde liep, bad hij den Psalm „*Laetatus sum in his quae dicta sunt mihi*”³⁾ en stierf toen in knielende houding.

¹⁾ Vermoedelijk geschiedde dit in 1561, toen de H. Petrus voor zaken te Avila vertoefde en de H. Teresia bezocht in het klooster der Menschwording. Terwijl zij hem in het bijzijn van vele personen eenige spijs aanbood, geraakte hij eensklaps in verrukking Vgl. Marchese, t.a.p. Bk. III, Hfdst. V.

²⁾ Hun eerste ontmoeting had plaats in Augustus 1558. De H. Petrus was toen 58 of 59 jaar oud.

³⁾ Psalm CXXI: „Ik verheug mij er over, dat mij gezegd wordt: Naar het huis des Heeren zullen wij gaan”, enz. De Heilige schrijft uit het geheugen naar de uitspraak: „*Letatun sun yn is que dita sun miqui*”.

21. — De Heer heeft gewild, dat ik nog meer aan hem heb na zijn dood dan tijdens zijn leven, doordat hij mij in vele dingen raad geeft. Dikwijls heb ik hem aanschouwd in de grootste heerlijkheid. Den eersten keer, dat hij mij verscheen, zeide hij mij, hoe gezegend de boetvaardigheid is, wijl zij hem zulk een loon verdiend had, en nog vele andere dingen. Eens toen hij afwezig was, verscheen hij mij, een jaar, vóór hij stierf.¹⁾ Ik wist, dat hij sterven ging en zeide het hem, ofschoon hij zich op eenige mijlen afstand van hier bevond. Toen hij den geest gaf, verscheen hij mij en zeide, dat hij nu ging rusten. Ik geloofde het niet en zeide dit ook aan eenige personen, doch acht dagen later kwam de tijding, dat hij was gestorven, of liever gezegd, begonnen was voor eeuwig te leven.

22. — Ziehier dan die strengheid van leven met zoo groote heerlijkheid bekroond. Mij dunkt, hij schenkt mij thans veel meer troost, dan toen hij nog op aarde was. Eens zeide mij de Heer, dat men Hem niets in zijn naam kon vragen, of Hij verhoorde het. Ik heb hem vele zaken aanbevolen, welke hij van God moest vragen, en steeds zag ik mijn wensch vervuld. De Heer zij eeuwig gezegend. Amen.

23. — Maar wat heb ik toch zitten praten om UEerw. op te wekken tot geringschatting van de dingen van dit leven, alsof U dit niet wist en niet reeds besloten waart, alles te verlaten, en dit besluit niet reeds had uitgevoerd. Ik zie zooveel verderf in de wereld, dat, al strekt het tot niets, dat ik er over spreek, tenzij om mijzelve met schrijven te vermoeien, dit toch een verkwikking voor mij is. Alles toch, wat ik zeg, pleit tegen mijzelve. De Heer vergeve mij, zoo ik Hem hiermede heb beledigd en UEerw., dat ik U zonder reden vermoei. Het is, of ik U boete wil laten doen voor hetgeen ik in deze heb misdreven.

¹⁾ Deze verschijning had plaats in den herfst van 1561. De H. Teresia had juist de breve der goedkeuring voor de stichting van het St.-Jozefsklooster ontvangen, doch gezien, dat daaraan een noodzakelijk vereischte clause onthrak. De H. Petrus troostte haar, zeide haar, wat zij doen moest en voorspelde haar, dat zij zou slagen. Dit feit wordt vermeld in de bulle der heiligverklaring van den Heiligen Petrus van Alcantara in 1669.

ACHT-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

waarin zij verhaalt, welke verheven gunsten de Heer haar verleende en hoe Hij haar voor het eerst verscheen; zij legt uit, dat dit een visioen der verbeelding is; zij verhaalt, welke verheven uitwerkselen en kenteekenen dit achterlaat, zoo het van God komt; dit hoofdstuk is zeer nuttig en bemerkenswaard.

1. — Om terug te keeren tot mijn onderwerp, wel niet vele, maar toch eenige dagen bracht ik in dit bijna steeds voortdurende visioen¹⁾ door. Het had op mij zulk een gunstigen invloed, dat ik steeds in gebed bleef. Ik deed mijn best bij alwat ik deed, zoo te zijn, dat ik niet mishaaide aan Hem, dien ik duidelijk getuige daarvan zag. Ofschoon ik door alwat men mij zeide, soms eenige vrees koesterde, duurde toch die vrees slechts kort. De Heer stelde mij gerust.

2. — Terwijl ik eens op een dag in gebed was, behaagde het den Heer, mij alleen zijne Handen te toonen, doch in zoo groote schoonheid, dat ik haar niet zou kunnen beschrijven. Het joeg mij groote vrees aan. Steeds toch als de Heer mij voor het eerst eenige bovennatuurlijke gunst verleende, wekte het nieuwe er van groote vrees in mij op. Eenige dagen later zag ik ook dat goddelijk Aanschijn. Ik geraakte er, dunkt mij, geheel in verslonden. Langen tijd kon ik niet begrijpen, waarom de Heer Zich telkens slechts gedeeltelijk liet zien, daar Hij mij toch later de gunst zou verleenen, Hem geheel te aanschouwen. Later evenwel begreep ik, dat Zijne Majesteit aldus handelde met het oog op de zwakheid mijner natuur. Hij zij eeuwig gezegend. Een wezen, zoo nietswaardig en slecht als ik, zou zoo groote heerlijkheid niet kunnen verdragen en daarom regelde de goede Heer het in zijn wijsheid aldus.

3. — UErw. zal meenen, dat er niet veel kracht voor noodig was, om alleen die schoone Handen en dat schoone Aanschijn te aanschouwen. Doch de verheerlijkte lichamen zijn dit in zoo hooge mate, dat de heerlijkheid, welke het zien van zoo bovennatuurlijke schoonheid ons schenkt, ons buiten onszelve brengt. Het joeg mij dan ook zoo groote vrees aan, dat ik geheel van streek en in de

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 3.

war was. Later gevoelde ik mij echter zeker en gerust. Ik ontwaardde zulke verheven uitwerkselen, dat spoedig alle vrees was geweken.

4. — Terwijl ik op een feest van den H. Paulus¹⁾ de Mis bijwoonde, vertoonde Zich de allerheiligste Menschheid geheel. Zij verscheen mij, zooals Zij wordt afgebeeld na de Verrijzenis, met de grootste schoonheid en majesteit, gelijk ik U Erw., omdat U er zoo op aandrong, reeds in bijzonderheden heb beschreven. Het viel mij zeer zwaar, dit te doen, want men kan het niet beschrijven zonder geheel buiten zichzelf te geraten. Ik heb het echter, zoo goed ik kon, verhaald en er is derhalve geen reden, het hier nogmaals te verhalen. Alleen zeg ik, dat, al bestond er in den Hemel niets anders om ons oog te boeien dan de groote schoonheid der verheerlijkte lichamen, dit reeds de grootste heerlijkheid zou zijn. En in het bijzonder geldt dit van de aanschouwing der Menschheid van Onzen Heer Jezus Christus. Wanneer Zich Zijne Majesteit hier op aarde toont, dan houdt Hij nog rekening met hetgeen onze nietige natuur kan verdragen. Wat zal het zijn, als wij zulk een genot volledig mogen smaken!

5. — Ofschoon dit een visioen der verbeelding was, zag ik het nooit, niet een enkelen keer, met de oogen des lichaams, doch alleen met die der ziel. Zij, die het beter weten dan ik, zeggen, dat de eerstbesproken visioenen verhevener zijn dan deze laatste, deze echter weder verhevener dan die, welke men met de oogen des lichaams aanschouwt. Dit is de laagste vorm en daarbij kan van den kant van den duivel gemakkelijker misleiding plaats hebben. Ik vermocht dit toen niet te begrijpen en verlangde zelfs, dat mij de gunst zou worden verleend, hetgeen ik zag, te zien met de oogen des lichaams, opdat mijn biechtvader niet zou kunnen zeggen, dat ik het mij inbeeldde.

6. — Niettemin kwam al aanstonds en onmiddellijk, nadat het voorbij was, de gedachte bij mij op, dat ik het mij misschien maar inbeeldde. Het speet mij, dat ik het aan mijn biechtvader had gezegd, wyl ik meende, hem wellicht te hebben bedrogen. Dat was een nieuwe reden tot zorg. Ik ging naar hem toe om hem ook dit mede te deelen. Hij vroeg mij, of het mijzelve werke-

¹⁾ Deze verschijning had plaats op den feestdag der Bekeering van den H. Paulus, 25 Januari 1558. Haar biechtvader was toen P. Ferdinand Alvarez del Aguila.

lijkheid scheen dan of ik hem had willen misleiden. Ik zeide hem de waarheid. Ik meende niet te hebben gelogen noch zulks te hebben willen doen. Voor niets ter wereld zou ik iets hebben voorgesteld op een andere wijze, dan het was.¹⁾ Dit wist hij zeer goed en daarom deed hij zijn best, mij gerust te stellen. Het viel mij ook zoo zwaar, met zulke dingen naar hem toe te gaan, dat ik niet begrijp, hoe de duivel mij kon inblazen, dat ik het had verzonnen, en ik zoo mijzelve martelde.

7. — De Heer schonk mij echter die gunst zoo spoedig weer²⁾ en haastte Zich zoozeer mij de werkelijkheid er van te doen erkennen, dat mijn twijfel, dat het inbeelding wezen kon, dra geweken was. Later zag ik duidelijk, hoe dom ik was geweest, want al had ik het vele jaren beproefd, ik zou niet bij machte of in staat zijn geweest, mij iets zoo heerlijks in mijn verbeelding voor te stellen. Alleen reeds de helderheid en schittering overtreft alles, wat men hier op aarde in zijn verbeelding kan uitdrukken. Het is geen schittering, welke verblindt, maar een zacht helder licht, waarin die schittering is uitgegoten. Het zien er van geeft het grootste genot. Het vermoeit niet, evenmin als de overvloed van licht, welken men ziet om die goddelijke schoonheid te kunnen aanschouwen. Het is een licht, zoo verschillend van dat dezer aarde, dat zelfs het zonlicht, dat wij zien, in vergelijking met het licht, dat zich hier aan ons gezicht vertoont, iets zoo donkers schijnt, dat wij na het zien er van onze oogen niet meer zouden willen openen.

8. — Het is, alsof wij heel helder water, waarin de zon zich weerspiegelt, over kristal zagen vloeien naast ander heel troebel water, dat bij donkeren hemel over den stoffigen grond loopt. Ik wil niet zeggen, dat zich een zon vertoont of het licht gelijkt op dat der zon, neen, maar toch schijnt het ten slotte natuurlijk licht, het andere kunstlicht te zijn. Het is licht, dat geen nacht kent, integendeel, omdat het steeds licht is, door niets wordt verduisterd.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXX, 18.

²⁾ In Hfdst. V van zijn boek *Union del Alma con Cristo* (Madrid 1616) schrijft P. Hieronymus Gratianus: „Vele jaren had de H. Moeder Teresia van Jezus zulk een visioen der verbeelding: voortdurend had zij de gedaante van Christus bij zich, in groote schoonheid, gelijk Hij is verzezen, met de doornenkroon en de wondteekenen, zij liet daarnaar een schilderij vervaardigen, dat zij mij ten geschenke gaf. Ik gaf het weder aan den hertog van Alva, Don Ferdinand de Toledo.”

In één woord, het is van dien aard, dat, hoe groot verstand iemand ook heeft, hij toch in geheel zijn leven niet in staat zal zijn, zich in zijn verbeelding een voorstelling van de natuur er van te maken. En God stelt haar zoo plotseling voor dat licht, dat zij zelfs geen tijd zou hebben, de oogen er voor te openen, zoo het noodig zou wezen, die open te doen. Het is echter onverschillig, of men de oogen geopend dan wel gesloten houdt; wanneer de Heer het wil, zien wij, ook al zouden wij het niet willen. Hier baat geen afwenden van het oog en is geen weerstand mogelijk. Doch ook geen toeleg of inspanning baat hier. Gelijk ik nog verhalen zal, heb ik dit door eigen ervaring genoegzaam geleerd.

9. — Ik zou thans willen zeggen, op welke wijze de Heer Zich bij deze visioenen vertoont. Ik zeg niet, dat ik verklaren zal, op welke wijze het mogelijk is den inwendigen zin zulk een sterk licht en het verstand zulk een duidelijk beeld in te drukken, dat men meent, Hem in werkelijkheid te aanschouwen, dit is het werk der geleerden. De Heer heeft mij niet te kennen willen geven, hoe dit kan, en ik zelve ben zoo onwetend en mijn verstand is zoo onontwikkeld, dat, hoe men ook beproefd heeft het mij te verklaren, ik er niet in geslaagd ben te begrijpen, op welke wijze dit mogelijk is.

10. — Dit is zeker. Wel meent U Eerw. dat ik een scherp verstand heb, doch dit is niet zoo. Ik heb dit in vele dingen onderzonden. Het begrijpt niet meer, dan men het, om zoo te zeggen, ingeeft. Soms stond mijn biechtvader verwonderd over mijn onwetendheid en nooit heeft hij mij kunnen doen begrijpen — ik verlangde het ook niet te weten — hoe God dit deed of hoe dit mogelijk is. Ik heb er ook nooit naar gevraagd, hoewel ik hier, gelijk ik zeide,¹⁾ al jaren omga met zeer geleerde mannen. Wel vroeg ik, of iets al dan niet zonde was. Voor het overige was voor mij niets anders noodig dan de gedachte, dat God alles deed, om mij te doen inzien, dat ik geen reden had, mij te verwonderen, doch slechts om Hem te loven. Juist de moeilijke dingen wekken mijn godsvrucht en des te meer, naarmate zij moeilijker schijnen.

11. — Ik zal dan zeggen, wat mijn eigen ervaring mij heeft doen zien. U Eerw. zal beter kunnen zeggen, hoe de Heer het doet, en op deze wijze alles kunnen verklaren, wat nog duister mocht zijn

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 18.

of wat ik niet vermocht te zeggen. Nu en dan meende ik wel, dat, wat ik zag, een beeld was, doch ook dikwijls meende ik, dat het Christus zelf was. Dit hing af van de helderheid, waarmede het Hem behaagde, Zich te vertoonen. Soms was het zoo vaag, dat het mij een beeld toescheen, maar toch geen beeld als die dezer aarde, hoe volmaakt ze ook kunnen zijn, en ik heb vele schoone gezien. Het zou dwaas zijn, te meenen, dat er eenige overeenkomst, welke dan ook, tusschen beide bestaat. Deze bestaat evenmin, als zij bestaat tusschen een levenden persoon en zijn portret. Hoe goed dit ook is genomen, het kan nooit zoo natuurlijk zijn, of men ziet ten slotte, dat het iets doods is. Maar laat dit zoo zijn, het beeld is hier zeer op zijn plaats en letterlijk van toepassing.

12. — Ik zeg dit niet bij wijze van vergelijking, neen, een vergelijking kan het nooit zoo goed weergeven, het is de zuivere waarheid. Hier bestaat eenzelfde verschil als tusschen een levenden persoon en zijn geschilderde afbeelding, niet meer en niet minder. Want al is hetgeen wij hier zien, een beeld, het is toch een levend beeld, geen gestorven mensch, doch de levende Christus. En Hij geeft te verstaan, dat Hij Mensch is en God, niet zooals Hij in het graf lag, maar zooals Hij daaruit opstond na zijne Verrijzenis. Soms komt Hij met zoo groote majesteit, dat men er onmogelijk aan kan twijfelen, of het is de Heer zelf, vooral als wij juist hebben gecommuniceerd en dus weten, dat Hij daar is, omdat het Geloof ons dit zegt. Hij toont Zich zoozeer Heer van zijn verblijf, dat de ziel, geheel buiten zichzelf, zich geheel meent te zien opgaan in Christus. O mijn Jezus, wie kan de majesteit schetsen, waarmede Gij U openbaart, en de wijze, waarop Gij U Heer toont van geheel de wereld, van de hemelen, van duizend andere werelden, van werelden en hemelen zonder tal, welke Gij zoudt willen scheppen. Uit de majesteit, waarmede Gij U vertoont, begrijpt de ziel, dat het voor U niets is, Heer van dat alles te zijn.

13. — Hier ziet men duidelijk, o mijn Jezus, hoe weinig al de duivelen, bij uw macht vergeleken, vermogen en hoe wie U behaagt, in staat is de geheele hel met voeten te treden. Hier ziet men, met hoeveel reden de duivelen vol angst waren, toen Gij nederdaaldet in het voorgeborchte der hel en hoe zij duizend hellen onder de hel moeten hebben gewenscht om uwe Majesteit te ontvluchten. Ik zie, dat Gij de ziel hebt willen doen begrijpen, hoe groot Gij zijt

en welk een macht de allerheiligste Menschheid, vereenigd met de Godheid, bezit. Hier kan men zich voorstellen, wat het op den dag des oordeels wezen zal, de majesteit van dien Koning te aanschouwen en Hem voor de slechten vol gestrengheid te zien. Hier wordt de ziel de ware ootmoed ingestort, zij moet haar nietswaardigheid erkennen, zij kan er niet van onkundig blijven. Hier ook voelt men beschaming en oprecht berouw over zijn zonden. Al ziet men God zijn liefde toonen, men weet niet, waar men zich zal verbergen, en zou geheel in het niet willen terugzinken.

14. — Ik zeg, dat, zoo de Heer aan de ziel veel van zijn grootheid en majesteit wilde toonen, het gezicht daarvan zoo overweldigend zou zijn, dat ik het onmogelijk acht, dat iemand, wie dan ook, dit zou kunnen verdragen, zoo de Heer hem niet op bijzondere bovennatuurlijke wijze te hulp wilde komen door hem in verrukking en extase te laten, zoodat het zien van dit visioen zijner goddelijke tegenwoordigheid plaats maakt voor de genieting er van. Het is waar, later vergeet men het, maar toch maakt die majesteit en schoonheid zulk een diepen indruk, dat men ze alleen kan vergeten, wanneer de Heer de ziel die groote dorheid en verlatenheid wil doen lijden, waarover ik nog zal spreken:¹⁾ dan schijnt zij zelfs God te vergeten. De ziel is in dit visioen geheel veranderd en steeds in God verslonden. Het is, of opnieuw een vurige liefde tot God — en mij dunkt, in zeer hoogen graad — in haar wordt opgewekt. Ofschoon de eerstbesproken visioenen, welke God, zooals ik zeide, voorstellen zonder eenig beeld,²⁾ verhevener zijn, toch is het van veel nut, dat in de verbeelding een voorstelling van de goddelijke tegenwoordigheid aanwezig blijft, wijl dan bij onze zwakheid de herinnering er aan voortduurt en onze gedachten goed bezig kunnen blijven. Bijna altijd gaan deze twee vormen van visioenen samen. Dit komt, omdat men met de oogen der ziel de verhevenheid, schoonheid en heerlijkheid der allerheiligste Menschheid aanschouwt en op de andere wijze, welke ik aanduidde, ons te verstaan wordt gegeven, dat God bij ons is, dat Hij machtig is en alvermogen, dat Hij over alles beveelt en heerscht en zijn liefde alles vervult.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXX, 9, 10.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 3.

15. — Deze visioenen stelle men op zeer hoogen prijs. Er zijn, dunkt mij, geen gevaren aan verbonden, want aan de uitwerkselen erkent men, dat hier de duivel niets vermag. Mij dunkt, drie of vier malen heeft hij mij op deze wijze in een valsche verschijning onzen Heer zelve willen voorstellen. Hij neemt de gedaante van een lichaam aan, maar hij kan dit niet nabootsen in de heerlijkheid, welke het vertoont, wanneer de verschijning van God komt. Hij geeft ons die voorstellingen, om het ware visioen, dat de ziel aanschouwde, van zijn kracht te berooven. De ziel komt echter daartegen in opstand, zij wordt ongerust, gedrukt en gejaagd. De godsvrucht en de smaak, welke zij eerst had, verliest zij en zij kan in het geheel niet meer bidden. Dit overkwam mij, gelijk ik zeide, in den beginne drie of vier malen. Het is iets zoo geheel anders, dat ook wie slechts het gebed van rust heeft ontvangen, het verschil, geloof ik, zal bemerken, alleen aan de uitwerking, welke, naar ik zeide,¹⁾ die woorden hebben. Het is allerduidelijkst. Zoo een ziel zich niet wil laten misleiden, dan zal dit het haar niet doen, dunkt mij, zoo zij tenminste in ootmoed en eenvoud voor God wandelt. Wie God in een werkelijk visioen heeft aanschouwd, zal het bijna onmiddellijk bemerken, want, al heeft de ziel in den beginne daarin behagen en smaak, zij werpt die van zich. Ook de smaak zelve moet, dunkt mij, verschillend zijn. Er vertoont zich geen spoor van die reine en zuivere liefde. Om kort te gaan, het is duidelijk, wie hier werkzaam is.

16. — Wie hiervan dan ook ervaring heeft, hem zal, dunkt mij, de duivel geen schade kunnen toebrengen. Dat het inbeelding zou zijn, is wel zoo onmogelijk, als maar iets onmogelijk wezen kan. Dit gaat niet, hoe men het ook neemt, want alleen de schoonheid en helderheid van een Hand²⁾ gaan alle verbeelding te boven. Dan, zonder dat wij er aan denken of er ooit aan hebben gedacht, zien wij in één oogenblik dingen voor ons, welke wij met onze verbeelding in langen tijd niet zouden kunnen samenvoegen. Het zijn, zooals ik zeide,³⁾ dingen, verre verheven boven alwat wij hier op aarde kunnen begrijpen. Inbeelding is dan ook onmogelijk. Of wij in deze iets vermogen, zal ons duidelijk blijken uit hetgeen ik thans zal zeggen.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 8.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 2.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 7.

17. — Geschiedde de voorstelling door het verstand, dan zou dit niet alleen de verheven uitwerking van deze visioenen missen, maar ook geen enkele uitwerking hebben. Het is er mede, als wanneer iemand beproeven zou te slapen, doch wakker blijft, omdat de slaap niet komt. Daar hij er behoefte aan gevoelt of de moeheid van zijn hoofd het vraagt, zet hij zich tot slapen en doet hij ook zijn best daarvoor. Soms is het, of hij iets bereikt, maar zoo hij niet werkelijk in slaap komt, zal hem dit niet helpen noch zijn hoofd verkwikken, integendeel, soms wordt hij er nog suffer van. Op dezelfde wijze gaat het eenigermate hier. De ziel zou moede blijven, zich noch verkwikt voelen noch gesterkt, doch lusteloos en vol tegenzin. En anders laat zich de weelde niet beschrijven, zelfs het lichaam ontvangt nieuwe krachten en gevoelt zich gesterkt.

18. — Deze en nog andere overwegingen voerde ik aan, wanneer men mij zeide, dat het de duivel was of dat ik het mij slechts inbeeldde. Dit geschiedde dikwijls. Ik maakte zooveel vergelijkingen, als ik vinden kon en mij door den Heer werden ingegeven. Het baatte alles weinig. Wijl er in de plaats¹⁾ zeer heilige personen waren, bij wie vergeleken ik een verderveling was, en God hen niet langs dezen weg leidde, was men aanstonds ongerust. Mijn zonden waren, dunkt mij, oorzaak, dat het van den eene op den andere ging en zoo, zonder dat ik iemand behalve mijn biechtvader en aan wie hij mij beval het te zeggen,²⁾ iets mededeelde, toch allen het wisten.

19. — Eens merkte ik hun op, dat, indien zij, die dit zeiden, mij verklaarden, dat een persoon, dien ik juist had gesproken en zeer goed kende, die persoon niet was, doch ik mij dit maar inbeeldde, en zij dit zeker wisten, ik hen dan zonder twijfel eer zou gelooven, dan wat ik zelve had gezien; dat ik dit echter niet zou kunnen, al zou ik het ook willen, indien die persoon mij eenige juweelen had achtergelaten en ik deze nog in handen had, terwijl ik er te voren geen bezat, indien ik mij rijk zag, terwijl ik arm was. Ik zeide, dat ik hun die juweelen kon toonen, want allen, die mij kenden, zagen duidelijk, hoe mijn ziel was veranderd en dit zeide ook mijn biechtvader. Het verschil was dan ook onder alle opzichten zeer groot en niet verholten; allen konden het duidelijk zien. Daar ik

¹⁾ Avila.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXIII, 14.

eerst zoo slecht was, zeide ik, niet te kunnen gelooven, dat de duivel, zoo hij dit deed om mij te misleiden en naar de hel te voeren, daarvoor zulk een tegenstrijdig middel zou aanwenden, als het uitroeien mijner gebreken en het schenken van deugd en kracht. Duidelijk toch zag ik, dat mij deze in eens geschonken werden en ik in eens geheel veranderd was.

20. — Mijn biechtvader, over wien ik reeds gesproken heb, een heilige Pater van het Gezelschap van Jezus,¹⁾ gaf, gelijk ik hoorde, hetzelfde antwoord. Hij was zeer voorzichtig en ootmoedig. Zijn groote ootmoed echter bracht mij in groote moeilijkheden. Hoewel hij een man was van veel gebed en goed was onderwezen, vertrouwde hij zichzelf niet, omdat de Heer hem niet langs dezen weg leidde. Hij zelf leed die moeilijkheden in hooge mate en op allerlei wijzen met mij mede. Men zeide hem, gelijk ik hoorde, dat hij voor mij op zijn hoede moest zijn en zich niet door den duivel moest laten misleiden door iets te gelooven van hetgeen ik hem zeide,²⁾ en men haalde hem het voorbeeld aan van andere personen.³⁾ Dit bedroefde mij zeer. Ik was bang, dat ik niemand meer zou vinden, bij wien ik biechten kon,⁴⁾ dat allen mij zouden ontwijken. Ik moest aanhoudend weenen.

21. — Het was een beschikking van Gods Voorzienigheid, dat hij mijn biecht wilde blijven hooren. Hij was trouwens een oprecht dienaar Gods, die uit liefde tot Hem alles op zich zou hebben genomen. Hij zeide mij, dat ik God niet moest beleedigen en niet mocht afwijken van hetgeen hij mij beval. Dan behoefde ik niet bang te zijn, dat hij mij in den steek zou laten. Altijd sprak hij mij moed in en stelde hij mij gerust. Hij gebood mij steeds hem alles te zeggen, zonder ook maar iets te verzwijgen. Ik deed dit dan ook.⁵⁾ Hij zeide mij, dat, zoolang ik dit deed, al was ook de

1) Vgl. Hfdst. XXIV, 5. Het was P. Balthasar Alvarez, pas priester gewijd en eerst 25 jaren oud. Het laat zich begrijpen, dat deze, geroepen tot leiding der Heilige bij deze buitengewone gunsten, zich niet geheel vertrouwde. Bovendien stond hij destijds onder de gehoorzaamheid van P. Dionysius Vasquez, wiens strengheid bekend was. Dit was voor P. Alvarez een nieuwe reden, voorzichtig te zijn. Vgl. Hfdst. XXXIII, 9.

2) Vgl. Hfdst. XXV, 20.

3) Vgl. Hfdst. XXIII, 2.

4) Vgl. Het Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, Hfdst. I, 6.

5) Vgl. Hfdst. XXVI, 5; Het Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, Hfdst. IX, 10.

duivel in het spel, deze mij geen schade kon toebrengen, de Heer, integendeel, goed zou weten te trekken uit het kwaad, dat hij mijn ziel zou willen berokkenen. Hij trachtte haar, zooveel hij kon, tot hoogere volmaaktheid te brengen. Daar ik zoo groote vrees koesterde, gehoorzaamde ik hem in alles, zij het ook onvolmaakt. Zoo maakte hij als biechtvader drie jaar en langer¹⁾ alle moeilijkheden met mij mede, want als ik hevige vervolgingen had te lijden en de Heer toeliet, dat men vele dingen, al had ik meestal geen schuld, toch verkeerd uitlegde, kwam men met alles bij hem en kreeg hij, hoewel hij toch in het geheel geen schuld had, die nog in mijn plaats.

22. — Ware hij niet zoo heilig geweest en had de Heer hem geen moed ingestort, hij zou onmogelijk dit alles hebben kunnen verdragen. Hij moest antwoorden aan degenen, die meenden, dat het verkeerd met mij zou gaan, doch dezen geloofden hem niet. Van den anderen kant moest hij mij tot kalmte brengen en de vrees, welke ik koesterde, verdrijven. Hij maakte mij echter nog banger. Tegelijk moest hij mij geruststellen, want God liet toe, dat ik bij ieder visioen, wijl het iets nieuws was, groote ongerustheid gevoelde. Dit alles geschiedde, wijl ik zulk een groote zondaresse was en geweest was. Hij troostte mij in alle goedheid en, had hij zichzelf vertrouwd, ik zou niet zooveel hebben te lijden gehad, want God deed hem in alles de waarheid erkennen. Het Sacrament schonk hem licht, geloof ik.

23. — Daar die dienaren Gods niet gerust waren, spraken zij dikwijls met mij.²⁾ Soms gebeurde het, dat ik openhartig met hen over sommige dingen sprak en zij mij verkeerd begrepen. Eén van hen droeg ik groote liefde toe, omdat mijn ziel hem oneindig veel verschuldigd was en hij een man was van groote heiligheid. Het bedroefde mij ten zeerste, als ik zag, dat hij mij verkeerd begreep. Hij wenschte vurig mijn vooruitgang en dat God mij licht mocht geven. Hetgeen ik hun dan, gelijk ik zeg, zonder na te denken

¹⁾ In een mededeeling aan P. Rodrigo Alvarez (opgenomen in Dl. VII dezer uitgave) schrijft de Heilige, dat P. Balthasar Alvarez zes jaar haar biechtvader was. De Heilige doelt hier waarschijnlijk op den tijd, tot de stichting van het St.-Jozefsklooster tot stand kwam (1558—1562). Dezen tijd ontving zij de grootste gunsten en had zij de grootste moeilijkheden.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 18.

zeide, scheen hun weinig nederig. En als zij een fout in mij ontdekten — en zij hadden er vele kunnen zien — dan was dadelijk alles veroordeeld. Soms vroegen zij mij iets. Ik antwoordde hun dan in alle oprechtheid en vrijmoedigheid. Terstond meenden zij, dat ik hen wilde onderrichten en mijzelve voor geleerd hield. Alles ging naar mijn biechtvader, want dit is zeker, zij wenschten mijn vooruitgang. Deze wees mij dan terecht. Langen tijd werd ik aldus van alle zijden vervolgd, doch met de gunsten, welke de Heer mij verleende, verdroeg ik alles.

24. — Ik verhaal dit, opdat men inzie, hoeveel men moet lijden, als men niet iemand heeft, die ervaring heeft van dezen weg van het geestelijk leven. Had de Heer mij niet zoo begenadigd, ik weet niet, wat er van mij was geworden. Ik had dingen te over om er het hoofd bij te verliezen. Soms zag ik het zoover komen, dan ik niets anders wist te doen dan mijn oogen opslaan naar den Heer.¹⁾ Het schijnt, om zoo te zeggen, niets te beteekenen, dat een slecht, zwak en bang vrouwtje als ik door deugdzaame mannen wordt weersproken en toch, ik heb in mijn leven groote moeilijkheden doorstaan, maar dit is een der grootste geweest.²⁾

25. — Geve de Heer, dat ik hierin tenminste den Heer eenigermate gediend heb, want dat zij, die mij veroordeelden en beschuldigden, Hem dienden, daarvan ben ik geheel zeker en ook dat alles geschiedde tot mijn welzijn.

NEGEN-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over het onderwerp, waarmede zij is begonnen, en verhaalt eenige verheven gunsten, haar door den Heer verleend; tevens welke dingen Zijne Majesteit haar zeide om haar gerust te stellen en haar beval te antwoorden aan degenen, die haar weerspraken.

1. — Ik ben verre van mijn onderwerp afgedwaald, want ik wilde zeggen, welke overwegingen ons doen zien, dat het hier geen in-

¹⁾ Vgl. II Paralipomenon, XX, 12: „Maar daar wij niet weten, wat ons te doen staat, blijft ons dit alleen over, dat wij onze oogen richten tot U.“

²⁾ Vgl. Hfdst. XXX, 6.

beelding is. Hoe toch zouden wij ons door eigen toeleg of door ordening onzer verbeelding de Menschheid van Christus of zijn groote schoonheid kunnen voorstellen. Er zou niet weinig tijd voor noodig zijn, wilde het daarop ook maar iets gelijken. Men kan zich in zijn verbeelding wel een voorstelling maken en eenigen tijd verdiept blijven in de beschouwing dier H. Menschheid, van hare gedaante en heldere schoonheid; men kan dat beeld geleidelijk vervolmaken en het geheugen indrukken. Zeker, wie zal ons dat vermogen ontzeggen? Ik ben er door mijn verstand toe in staat. Maar in de visioenen, waarover wij thans spreken, vermogen wij in dit opzicht niets. Wij krijgen die H. Menschheid te aanschouwen, wanneer de Heer ons van Haar een voorstelling wil geven en geheel, gelijk Hij het wil en in zooverre Hij het wil. Op geenerlei wijze kunnen wij iets daarvan wegdenken of iets daaraan toevoegen, al zouden wij ook nog zooveel moeite aanwenden. Ook vermogen wij niets om Haar te zien, wanneer wij het zouden willen, of om Haar niet meer te zien. En zouden wij een of andere bijzonderheid willen beschouwen, dan verdwijnt Christus dadelijk.

2. — Twee en een half jaar lang schonk God mij deze gunst geregeld, maar nu sinds meer dan drie jaar schenkt Hij mij die niet meer zoo voortdurend. In de plaats daarvan schenkt Hij mij een andere nog verhevener gunst, gelijk ik wellicht later zal verhalen.¹⁾ Als ik Hem tot mij zag spreken, die groote schoonheid beschouwde en zag, met hoeveel zoetheid zijn allerschoonste goddelijke Mond die woorden sprak, terwijl ik Hem andere keeren vol gestrengheid zag, verlangde ik allervurigst de kleur te weten van zijn Oogen en hoe groot Hij was, opdat ik dit zou kunnen zeggen. Nooit heb ik dit echter verdienen te zien. Of ik het ook beproefde, het baatte mij niets, integendeel, het visioen ging dan geheel voor mij verloren. Wel zag ik enkele malen, hoe Hij vol goedheid zijn Oog op mij gevestigd hield, maar dit gezicht is zoo overweldigend, dat de ziel het niet kan verdragen en in zulk een hevige vervoering geraakt, dat het heerlijk gezicht verdwijnt en plaats maakt voor nog grooter genieting van den Heer.

3. — Hier baat geen willen of niet-willen. Men ziet duidelijk, dat

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXVIII, 22, 23 en Hfdst. XL. De H. Teresia schreef dit gedeelte van haar leven omstreeks Januari 1565, althans weinig eerder, zoodat de visioenen, waarover zij hier spreekt, vielen tusschen einde 1558 tot begin 1561.

de Heer niets anders verlangt, dandat wij in ootmoed en vol schaamte aannemen, wat men ons geeft, en Hem, die het ons geeft, verheerlijken. Dit geldt voor alle visioenen, geen enkele uitgezonderd. Wij vermogen daarbij niets, noch om meer noch om minder te aanschouwen; onze toeleg geeft ze ons niet, doch verhindert ze evenmin. De Heer wil, dat wij allerduidelijkst zien, dat het niet ons werk is, doch dat Zijner Majesteit. Wij zijn dan ook veel minder in staat hoovaardigheid te gevoelen, integendeel, het maakt ons nederig en bevreesd. Als wij zien, hoe de Heer ons het vermogen ontnemt, te zien, wat wij verlangen, dan kan Hij ons ook die gunsten en die genade zelve ontnemen en ons geheel ten gronde laten gaan. Wij moeten dan ook altijd met vrees vervuld blijven, zoolang wij in dit ballingsoord leven.

4. — Bijna altijd verscheen de Heer mij, gelijk Hij was na zijn Verrijzenis, ook in de H. Hostie; slechts enkele malen, als ik in lijden was en Hij mij wilde sterken, toonde Hij mij zijn Wonden of verscheen Hij mij soms aan het Kruis of in den Hof, zelden met de Doornenkroon, nu en dan ook, terwijl Hij het Kruis droeg, al naargelang ik of ook andere personen daaraan behoefte hadden. Steeds echter verscheen Hij mij in zijn verheerlijkt Lichaam. De openbaring dezer visioenen vervulde mij steeds met groote schaamte en kostte mij de grootste moeite. Zij baarde mij tevens de hevigste ongerustheid en vervolging. Het scheen hun, wien ik ze openbaarde, zoo zeker, dat ik door den duivel was bezeten, dat sommigen mij zelfs wilden bezweren. Hierover bekommerde ik mij weinig, maar ik gevoelde mij diep bedroefd, als ik zag, hoe de biechtvaders er tegen op zagen, mijn biecht te hooren, en ik bemerkte, dat men hun het een of ander had gezegd.

5. — Met dit al, nooit vermocht ik spijt te gevoelen, die hemelsche visioenen te hebben aanschouwd en voor alle goederen en genoegens der wereld zou ik het genot van een enkelen keer niet hebben willen ruilen. Ik beschouwde ze altijd als een verheven gunst des Heeren en zij schenen mij een allergrootste schat. Dikwijls stelde de Heer zelf mij gerust. Ik zag mijn liefde tot Hem in hooge mate toenemen. Ik beklagde mij bij Hem over al die moeilijkheden. Steeds stond ik getroost en met nieuwe krachten uit het gebed op. Ik durfde hun niet weerspreken, want ik zag, dat het dan nog erger werd, wijl zij dit beschouwden als een gebrek aan ootmoed.

Wel zeide ik alles aan mijn biechtvader. Hij troostte mij steeds in hooge mate, wanneer hij mij zoo terneergeslagen zag.

6. — Toen mijn visioenen talrijker werden, begon één hunner,¹⁾ die mij eerst gesteund had en bij wien ik nu en dan, als de minister verhinderd was, ook biechtte, te zeggen, dat het duidelijk het werk was van den duivel. Wijl ik niet in staat was, aan die visioenen te weerstaan, gebood men ²⁾ mij, als een visioen kwam, voortdurend het kruisteecken te maken en de verschijning met de hand den gek aan te steken.³⁾ Hij was er zeker van, dat het de duivel was. Als ik dat deed, zou hij wel niet meer komen. Ik behoefde mij niet bezorgd te maken, God zou mij wel behouden doen blijven en dit alles van mij wegnemen.⁴⁾ Dat was voor mij een zware penitentie. Wijl ik toch niet anders kon gelooven, dan dat het God was, was het iets verschrikkelijks voor mij. Ik kon ook, gelijk ik reeds zeide, niet verlangen, er van verstoken te blijven. Maar ten slotte, deed ik, wat men mij beval. Ik smeekte God vurig, mij voor misleiding te bewaren. Dit deed ik steeds en ik stortte daarbij overvloedige tranen. Ik riep den H. Petrus en den H. Paulus aan, want God zelf beval mij dit, toen Hij mij op hun feest voor het eerst verscheen.⁵⁾ Ik zag hen ook dikwijls zeer duidelijk aan mijn linkerzijde, hoewel niet in een visioen der verbeelding. Die roemrijke Heiligen waren mijn bijzondere patronen.

7. — Het kostte mij de grootste moeite, wanneer ik weder zulk een verschijning van den Heer had, deze met mijn hand den gek

¹⁾ Volgens Bouix was dit P. Ferdinand Alvarez del Aguila; bij hem biechtte de H. Teresia, als haar gewone biechtvader P. Balthasar Alvarez, minister of onder-
overste in het college te Avila, verhinderd was.

²⁾ De H. Teresia gebruikt hier en ook enkele regels verder opnieuw den meervoudsvorm, waaruit men besluit, dat Pater Ferdinand Alvarez hier handelde overeenkomstig het gemeenschappelijk gevoelen der personen, die in deze zaak werden geraadpleegd. Vgl. Hfdst. XXV, 18.

³⁾ „diese higas,” een uitdrukking, thans in Spanje niet meer in gebruik, gelijkwaardig met het Italiaansche „far la fica,” het Fransche „faire la figue.” De gewone vorm in Spanje was het dichtknippen van de hand, terwijl men den duim tusschen wijsvinger en middelvinger uitstak. De Carmelitessen van Medina del Campo bewaren echter een soort van hoorn, waarmede volgens de overlevering de H. Teresia de verschijning beduidde, dat zij deze het werk des duivels achte.

⁴⁾ Vgl. Het Boek der Kloosterstichtingen, Hfdst. VIII, 3; Het Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, Hfdst. IX, 11.

⁵⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 3, XXVIII, 4.

aan te steken. Want als ik Hem voor mij zag, al zou men mij in stukken houwen, ik zou niet kunnen gelooven, dat het de duivel was. Het was dus voor mij wel een zware penitentie. Om niet voortdurend kruisen te moeten maken, nam ik een kruis in de hand. Dit deed ik bijna voortdurend, maar, wyl het mij zwaar viel, Hem in zijn Gelaat te bespotten, deed ik dit niet zoo aanhoudend. Ik dacht aan de beledigingen, welke de Joden Hem aandeden, en smeekte Hem, mij te vergeven, omdat ik het deed uit gehoorzaamheid aan zijn plaatsbekleeder; Hij moest het mij niet als schuld aanrekenen, want Hij had hen toch als zijne dienaren in de Kerk aangesteld. Hij zeide mij, dat ik daarover geen zorgen moest maken, dat ik goed gedaan had met te gehoorzamen, doch dat Hij zou maken, dat men de waarheid inzag. Toen men mij het inwendig gebed ontzegde,¹⁾ scheen Hij daarover ontstemd. Hij beval mij, hun te zeggen, dat dit dwingelandij was. Hij gaf mij ook de redenen aan, waarom ik moest inzien, dat het niet de duivel was. Eenige hiervan zal ik later mededeelen.

8. — Eens, terwijl ik het kruis, dat ik aan een rozenkrans droeg, in de hand hield, nam Hij het uit mijn hand in de zijne. Toen Hij het mij teruggaf, bestond het uit vier groote steenen, veel kostbaarder dan diamant, onvergelykelyk kostbaarder, want met hetgeen men op bovennatuurlijke wijze aanschouwt, is bijna niets te vergelijken. Bij de kostbare steenen, op die wijze gezien, schijnt diamant namaak en iets onvolmaakts. Op het kruis waren de vijf Wonden op zeer schoone wijze afgebeeld. Hij zeide mij, dat ik het van nu af aan zoo zou zien en zoo geschiedde het ook. Ik zag het niet meer, zooals het was, ik zag nu die steenen, maar niemand zag die behalve ik.²⁾

9. — Toen men mij begon te bevelen, op die wijze de echtheid dezer gunsten op de proef te stellen en mij daartegen te verzetten,

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 18.

²⁾ De H. Teresia gaf dit kruis, dat van ebbenhout was gemaakt, later aan haar zuster Joanna de Ahumada, die er haar herhaaldelyk om gevraagd had. Van deze ging het over in het bezit van de hertogin van Alva. Na dezer dood werd het bij rechterlijke uitspraak van 24 Dec. 1612 toegewezen aan de ongeschoede Carmelieten van Valladolid. Tot op het einde der 18de eeuw bleef het bij hen bewaard. Bij de Fransche troebelen schijnt het in het bezit gekomen van de Carmelitessen te Valladolid. Het schijnt verloren te zijn gegaan bij de Secularisatie in 1835. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius) I, 231.

namen zij nog veel sterker toe. Als ik mij zocht te verstrooien, onderbrak ik toch het inwendig gebed niet, zelfs als ik sliep, bleef ik, geloofde ik, daarin volharden, want ook dan nam mijn liefde toe en klaagde ik aan den Heer mijn leed. Ik zeide Hem, dat ik het niet zou kunnen uitstaan en ik ook niet bij machte was, niet meer aan Hem te denken, al zou ik het ook willen en de grootste moeite daarvoor aanwenden. Met dit al gehoorzaamde ik, zoo goed ik kon. Ik vermocht bij deze visioenen echter weinig of niets en de Heer nam ze niet van mij weg. Maar hoewel Hij mij beval te gehoorzamen, stelde Hij mij van den anderen kant gerust en gaf Hij mij in, wat ik moest zeggen. Hij doet dit ook thans nog. Ook gaf Hij mij overvloedige redenen aan, waarom ik volkomen gerust kon zijn.

10. — Kortens tijd later begon Zijne Majesteit ook, gelijk Hij mij beloofd had, duidelijk te openbaren, dat Hij in mij werkte. Mijn liefde tot God nam zoozeer toe, dat ik niet wist, wie ze mij anders zou instorten; zij was geheel bovennatuurlijk; ik zelve wekte ze niet in mij op. Ik zag mijzelve sterven van verlangen, God te aanschouwen en ik wist niet, hoe men dit leven anders kan vinden dan door den dood. Soms had ik de hevigste aandoeningen dezer liefde. Al waren zij niet zoo onweerstaanbaar als die, waarover ik vroeger heb gesproken,¹⁾ en hadden zij ook niet zoo verheven waarde, toch wist ik niet, wat ik doen zou. Niets kon mij bevredigen. Ik was ook niet in staat mij te beheerschen. Het was werkelijk, of men mij mijn ziel ontrukte. O, hoe alles overweldigend is de werking van den Heer! Hoe fijn wist Gij te handelen met uwe nietswaardige slavin! Gij hieldt U voor mij verborgen en in uwe liefde deedt Gij mij worstelen in een doodstrijd, zoo heerlijk, dat de ziel dien nooit zou willen verlaten.

11. — Wie deze hevige aandoeningen niet heeft gehad, kan dit onmogelijk begrijpen. Hier geen zwoegen van de borst, noch die anders dikwijls voorkomende aandoeningen van godsvrucht, welke den adem schijnen af te snijden en zich niet laten beheerschen. Dit is een lager vorm van gebed. Men vermijde deze onstuimigheden en doe zijn best, ze met zachtheid in zich besloten te houden en de ziel rustig te doen blijven. Het is er mede als met kleine kinderen, die soms zoo hard schreien, dat zij er in dreigen te

¹⁾ Vgl. Hfdst. XX, 11.

stikken. Zoodra men hun iets te drinken geeft, is hun verschrikkelijk leed voorbij. Zoo gaat het ook hier. Het verstand moet de teugels strak houden, want het zou kunnen zijn, dat de natuur zelve deze hevige aandoeningen in de hand werkt. Het verstand duchte, dat niet alles volmaaktheid is, doch er veel zinnelijks bij komt. Het richte zijn beschouwing op iets anders en doe het kindje stil zijn door het een blijk van liefde te geven en zoo op zachte wijze en niet, zooals men zegt, met stompen tot liefde te dwingen. Men houde die liefde in zich besloten en gelijke niet op een ketel, welke te hard kookt, omdat men zonder overleg maar hout oplegt; hij kookt op die wijze geheel over. Die zielen moeten zich matigen in hetgeen voor haar de oorzaak was van dat vuur en haar best doen, met zoete tranen die vlam te dooven, niet met dat inspannend weenen, dat bij deze aandoeningen optreedt en veel kwaad doet.

12. — In den beginne gaf ook ik mij enkele malen over aan dat inspannend weenen, het deed mij het hoofd verliezen en vermoeide mijn geest dermate, dat ik den volgenden dag, ja, nog langer niet in staat was, mij weder tot het gebed te begeven. Zoo is hier in het begin groote voorzichtigheid noodig, opdat alles met zachtheid gebeure en de geest leere, zijn werkzaamheid in zichzelf besloten te houden. Men doe zijn best, die uiterlijke dingen te vermijden.

13. — De hier bedoelde aandoeningen zijn van geheel anderen aard. Daar leggen wij niet zelve het hout op. Het vuur schijnt reeds ontstoken en het is, of men ons in eens daarin brengt, opdat het ons vertere. Het komt niet van de ziel voort, dat zij de afwezigheid des Heeren voelt als een schrijnende wonde, neen, men stoot haar bijwijlen een pijl tot in het binnenste van haar hart en ingewanden,¹⁾ zoodat de ziel niet meer weet, wat er met haar geschiedt of wat zij verlangt. Wel weet zij, dat zij naar God verlangt en dat de pijl de drager is van een kruid, dat haar van liefde tot dien Heer zichzelf doet verafschuwen, ja, dat zij gaarne voor Hem haar leven zou geven. Het laat zich niet beschrijven of uitdrukken, op welke wijze God de ziel verwondt en welk een allerhevigste smart dit veroorzaakt, zoo hevig, dat zij haar geheel buiten zichzelf brengt, echter ook zoo heerlijk, dat geen genoegens van dit

¹⁾ Vgl. Het Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, Hfdst. II.

leven haar grooter voldoening kunnen schenken. Altijd zou de ziel, gelijk ik zeide,¹⁾ van die pijn willen blijven sterven.

14. — Hoe de smart met zooveel heerlijkheid kon zijn verbonden, ging mijn verstand te boven. Ik kon niet begrijpen, hoe zoo iets mogelijk was. Welk een schouwspel biedt een ziel, die aldus wordt verwond, ik bedoel een ziel, die begrijpt, dat zij zeggen mag, door iets zoo verhevens verwond te zijn, die duidelijk ziet, dat niet zij zelve die liefde in zich opwekte, maar dat van de overgrootte liefde, door den Heer voor haar gekoesterd, plotseling een vonkje in haar is gevallen en haar in vlammen heeft gezet. O, hoe dikwijls denk ik in dien toestand aan het vers van David; „*Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum*”.²⁾ Mij dunkt, ik zie het letterlijk op mijzelve van toepassing.

15. — Wanneer de smart niet zoo hevig is, schijnt men ze door oefeningen van boetvaardigheid nog een weinig te kunnen lenigen. De ziel zoekt tenminste naar een middel, want zij weet niet, wat zij doen moet. Men voelt die boetedoeningen echter niet meer. Zelfs, al zou daarbij bloed vloeien, het veroorzaakt haar niet meer pijn, dan wanneer het lichaam dood zou wezen. Zij zoekt naar wijzen en middelen om uit liefde tot God toch iets te lijden, maar de genoemde smart is zoo hevig, dat ik niet weet, welk lichamenlijk lijden ze weg zou kunnen nemen. Hierin is overigens de leniging niet te vinden, het zijn veel te nietige middelen voor zulk een verheven kwaal. Eenige verlichting vindt men en de pijn wordt een weinig dragelijker, als de ziel God vraagt, haar voor haar kwaal een middel te geven en zij geen ander ziet dan den dood. Daardoor denkt zij dan tenminste haar Goed volledig te zullen genieten. Soms echter is de smart zoo hevig, dat zij hiertoe evenmin als tot iets anders in staat is; de pijn doet het lichaam ineenkrimpen, zij kan noch voeten noch armen bewegen, ja, zoo zij staat, voelt zij zich als een zak ter aarde zinken, zij kan zelfs niet ademen en slaakt slechts eenige zuchten, geen zware zuchten, daartoe is zij niet bij machte; zij voelt, dat zij zucht.

16. — De Heer wilde, dat ik hierbij eenige malen het volgende

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXIX, 10.

²⁾ „Gelijk het hert naar waterbronnen smacht, zoo smacht mijn ziel naar U, o God.” Ps. XLI, 2. De H. Teresia schreef uit het geheugen naar de uitspraak: „*Quemadmodum desiderat cervus a fontes aquarum*.”

visioen aanschouwde. Ik zag vlak bij mijn linkerzijde een engel en, hetgeen ik anders niet dan bij hooge uitzondering pleegde te doen, ik zag hem onder een lichamelijke gestalte. Ofschoon mij dikwijls engelen verschenen, geschiedde dit altijd, zonder dat ik hen zag, doch steeds in een visioen, als ik het eerst beschreef.¹⁾ De Heer wilde, dat ik dit visioen op de volgende wijze zag. De engel was niet groot, eer klein. Hij was zeer schoon en zijn gelaat straalde van zooveel licht, dat hij scheen te behooren tot de hoogere engelen, die geheel in vuur ontstoken schijnen. Zij moeten wel behooren tot hen, die men Cherubijnen²⁾ noemt, doch zij zeiden mij hun naam niet. Duidelijk echter zie ik, dat er in den Hemel tusschen de verschillende engelen en tusschen dezelfde engelen onder elkander zulk een groot onderscheid is, dat ik het niet zou kunnen uitdrukken.

17. — Ik zag dan, hoe de engel in zijn handen een breede gouden speer droeg, welke boven aan de punt een weinig vuur scheen te houden. Deze scheen hij mij eenige malen door het hart te stooten, zoodat hij tot in mijn ingewanden doordrong. Toen hij ze terugtrok, was het, of zij mijn ingewanden medenam en mij geheel ontvlamd in vurige liefde tot God achterliet. De pijn was zoo hevig, dat zij mij zuchten deed slaken, als ik boven heb beschreven. De zoetheid echter, waarvan die allerhevigste pijn mij vervulde, was zoo buitengewoon groot, dat men niet verlangen kan, van die pijn verlost te worden noch de ziel bevrediging kan vinden in iets, dat God niet is. Het is geen lichamelijke, maar een geestelijke pijn, ofschoon het lichaam niet nalaat er eenigermate of zelfs in hooge mate in te deelen. Het is een verkeerung tusschen de ziel en God, zoo zoet, dat ik zijne Goedheid smEEK, die zoetheid te doen smaken aan alwie meenen mocht, dat ik onwaarheid spreek.³⁾

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 3. De Heilige zag dus den engel hier bij uitzondering in een visioen der verbeelding, in den regel echter in een visioen des verstands.

²⁾ „Cherubines”. P. Bañez schreef op den rand: „Zij schijnen eer te behooren tot hen, die men Seraphijnen noemt.” De eerste Spaansche uitgave verbeterde den tekst in dien zin. Van deze namen vele uitgaven en vertalingen den naam Seraphijnen over.

³⁾ Uit de woorden der Heilige blijkt, dat dit visioen van de Doorboring van het Hart der H. Teresia niet eens, maar „eenige malen” (*algunas veces*) plaats had. Vandaar, dat ook verschillende data hiervoor worden opgegeven. In het klooster der Menschwording te Avila is de cel, door de Heilige bewoond, vóór zij naar het Sint-Jozefsklooster overging, veranderd in een kapel der Doorboring. Opnieuw

18. — Gedurende de dagen, dat deze verschijning aanhield, was ik als verdoofd. Ik verlangde niets meer te zien of nog iets te zeggen, doch slechts te leven in de omhelzing mijner smart. Deze schonk mij grooter heerlijkheid dan wat ook in de geheele schepping.

19. — Ik had dit visioen eenige malen, vóór de Heer wilde, dat mij die hevige vervoeringen overvielen, waaraan ik zelfs, al was ik in gezelschap, niet in staat was te weerstaan en welke tot mijn groote smart bekend begonnen te worden. Sinds ik deze vervoeringen heb, gevoel ik die pijn niet meer zoo levendig, doch foltert mij de smart, waarover ik vroeger heb gesproken, ik weet niet meer, in welk hoofdstuk.¹⁾ Deze is hiervan in vele opzichten onderscheiden en ook van verhevener waarde. Als de pijn, waarover ik thans spreek, mij overvalt, schijnt de Heer de ziel plotseling op te nemen en in exstase te brengen en dan is er geen sprake meer van pijn gevoelen of van lijden, doch treedt aanstonds de genieting in. Eeuwig zij Hij gezegend, dat Hij zoo verheven gunsten schenkt aan iemand, die aandie grooteweldaden zooslecht beantwoordt!

DERTIGSTE HOOFDSTUK,

zij keert weer terug tot het verhaal van haar leven en zegt, hoe de Heer veel lijden van haar wegnam door den heiligen man, Broeder Petrus van Alcantara, uit de orde van den roemrijken H. Franciscus, te voeren naar de plaats, waar zij woonde; zij spreekt over de groote bekeringen en het innerlijk lijden, door haar eenige malen doorstaan.

1. — Hoewel ik zag, dat ik weinig of niets vermocht om die hevige aandoeningen niet meer te ontvangen, was ik er toch nog beangst voor, omdat ik niet kon begrijpen, hoe die smart en die

zou de gunst haar in dit klooster bewezen zijn, toen zij er later Priorin was (1571—1574). Zij dichtte op deze verwonding een lied, dat in 1700 te Sevilla werd teruggevonden. De vertaling hiervan wordt opgenomen in Dl. VII dezer uitgave. Het Hart der Heilige wordt nog heden in een rijk schrijn bewaard te Alba de Tormes. Een groote wonde is daarin duidelijk zichtbaar. Ook vertoonen zich sporen, welke doen denken aan een verwonding door vuur. De Kerk heeft de echtheid van dit visioen erkend door instelling van een kerkelijk feest op den 27 Augustus.

¹⁾ Hfdst. XX, 11.

genieting konden samengaan. Wel begreep ik, dat lichamelijk lijden bestaanbaar was met geestelijk genot, maar zulk een allerhevigst zielelijden, vergezeld van zoo allerinnigst genot, dit ging mijn verstand te boven. Ik liet nog niet na weerstand te bieden, maar ik vermocht zoo weinig, dat ik het soms moede werd. Ik wapende mij met het kruis en wilde mij zoo verdedigen tegen Hem, die daarmede ons allen verdedigt. Ik zag, dat niemand mij begreep. Dit zag ik duidelijk in, doch behalve aan mijn biechtvader durfde ik het niemand zeggen, want dan zou men eerst in waarheid zeggen, dat ik geen nederigheid bezat.

2. — Het behaagde den Heer, mijn lijden voor een groot deel, voor het oogenblik zelfs geheel, weg te nemen door den gezegenden Broeder Petrus van Alcantara hierheen te leiden. Ik heb reeds melding van hem gemaakt en het een en ander meegedeeld over zijn boetvaardigheid.¹⁾ Men verzekerde mij o.a. nog, dat hij twintig jaar een ijzeren boetegordel droeg. Hij schreef in het Castiliaansch eenige werkjes over het inwendig gebed, welke tegenwoordig veel gebruikt worden.²⁾ Want, wijl hij het zelf op de juiste wijze heeft beoefend, waren zijn geschriften voor hen, die zich aan dit gebed wijden, van groot nut. Hij onderhield den oorspronkelijken Regel van den gelukzaligen H. Franciscus in al zijn gestrengheid, ja, deed nog meer. Ik heb dit reeds vroeger met enkele woorden gezegd.

3. — Toen deze groote man in de stad was, hoorde dit ook mijn vriendin, de weduwe en dienseresse Gods, over wie ik heb gesproken.³⁾ Zij wist, in welken nood ik verkeerde, want zij was getuige van mijn wederwaardigheden. Zij was er bovendien steeds op uit, mij te troosten, want haar geloof was zoo groot, dat zij

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 17, 18, 19.

²⁾ *Tratado de la oración y meditación*, een compendium van een grooter werk onder dienzelfden titel, geschreven door den Eerbiedw. Lodewijk van Granada; verder *Breve Traducción para los que comienzan a servir a Dios*; *Tres Cosas que debe hacer el que desea salvarse*; *Oración devotísima en Petición especial de amor de Dios*. In al deze geschriften wordt herhaaldelijk verwezen naar het *Tercer Abecedario* van den minderbroeder Franciscus de Osuna. Vgl. Hfdst. IV, 8. Deze werkjes verschenen, te zamen met een werkje van Savonarola over de drie Geloften, in 1560 te Lissabon in druk.

³⁾ Doña Hieronyma de Ulloa. Vgl. Hfdst. XXIV, 5. Zij stond reeds langen tijd onder de geestelijke leiding van den H. Petrus van Alcantara en was een wel-doenster zijner kloosters.

niet anders kon dan gelooven, dat Gods geest in mij werkte, al zeiden ook alle anderen, dat het de duivel was. Zij bezit een buitengewoon helder verstand en met een gerust hart kan men haar zijn geheimen toevertrouwen. Ook schonk de Heer haar in het gebed overvloedige gunsten en zoo gewaardigde God zich ook, haar voor te lichten in hetgeen de geleerden niet wisten. Mijn biechtvaders gaven mij verlof, mij over eenige dingen met haar te onderhouden, want om vele redenen was zij daarvoor als aangewezen. Zij deelde soms in de gunsten, welke de Heer mij verleende, want deze bevatten nu en dan wenken, welke voor haar ziel allerheilzaamst waren. Toen zij dit dan hoorde, wist zij, zonder mij iets te zeggen, van den Provinciaal verlof te krijgen, dat ik acht dagen in haar huis mocht doorbrengen, opdat ik zoo beter met hem zou kunnen spreken. In haar huis dan ook of in een of andere kerk¹⁾ sprak ik hem herhaaldelijk, reeds dien eersten keer, dat hij hier kwam. Later heb ik nog op verschillende tijden veel met hem gesproken.

4. — Ik verhaalde hem in het kort mijn leven en hoe ik bij het inwendig gebed te werk ging. Ik deed dit zoo duidelijk mogelijk, want ik heb mij steeds gewoon gemaakt met de grootste duidelijkheid en oprechtheid te spreken tot hen, wien ik mijn ziel blootleg. Zelfs mijn eerste aandoeningen wilde ik voor hen kenbaar zien en wanneer ik hun de meest twijfelachtige en verdachte dingen voorlegde, deed ik dit onder aanvoering van overwegingen, welke tegen mij pleitten. Zoo sprak ik ook met hem over den toestand mijner ziel zonder eenige dubbelzinnigheid en zonder iets verborgen te houden. Bijna dadelijk zag ik, dat hij mij door eigen ervaring begreep. Dit was juist, wat ik behoefde, want ik was toen nog niet, als thans, in staat mijn eigen toestand zoo goed te begrijpen, dat ik dien vermocht te beschrijven. Later heeft God mij de gave geschonken, dat ik mij van de gunsten, mij door Zijne Majesteit verleend, een begrip kan vormen en deze weer kan geven. Het was dus noodig, dat iemand het zelf had ervaren, wilde hij mij volledig begrijpen en mij verklaren, wat het was.

5. — Hij gaf mij buitengewoon veel licht, want met betrekking tot de visioenen, welke niet in de verbeelding bestonden, kon ik maar

¹⁾ Meestal in de kapel van O. L. Vrouw-Boodschap, Mosén Rubé genaamd, enkele malen ook in de parochiekerk van den H. Thomas en in de Kathedraal.

niet begrijpen, wat deze konden wezen. Ook echter met betrekking tot de visioenen, welke ik zag met de oogen der ziel, begreep ik niet, hoe zoo iets mogelijk was. Alleen aan die, welke men ziet met de oogen des lichaams, meende ik, gelijk ik zeide,¹⁾ be- teekenis te mogen hechten, doch deze had ik niet. De heilige man gaf mij over alles licht en verklaarde mij alles. Hij zeide mij, dat ik geen zorgen moest hebben, doch God moest loven. Ik kon mij zeker achten, dat zijn geest in mij werkte, dat er behalve het ge- loof niet iets zekerder of meer geloofwaardig wezen kon. Hij zelf vond bijzondere voldoening in dit onderhoud met mij. Hij was voor mij allerwelwillendst en een en al goedheid. Later droeg hij mij steeds groote achting toe en deelde hij mij zijne zaken en aange- legenheden mede. Daar hij zag, dat ik het voornemen had, te doen, hetgeen hij reeds gedaan had — en de Heer had mij het vaste besluit daartoe doen nemen — en hij bovendien in mij zoo grooten moed ontwaarde, verschafte het hem groote vreugde, zich met mij te onderhouden.

6. — Voor iemand, door den Heer tot dezen trap verheven, be- staat er geen grooter vreugde of troost dan iemand te vinden, aan wien de Heer een begin daarvan geschonken heeft. Veel verder dan het begin was ik, dunkt mij, toen nog niet en geve God, dat ik nog heden zoover ben. Hij had innig medelijden met mij. Hij zeide, dat ik in die tegenspraak van brave personen²⁾ een der zwaarste kruisen dezer aarde had te dragen gehad, doch dat ik in dit opzicht nog veel zou hebben te verduren. Ik behoefde iemand, die mij begreep en zou zoo iemand in de stad niet vinden. Hij zou echter met mijn biechtvader spreken en ook met een dergenen, die de meeste moeilijkheden maakten, den edelman, over wien ik reeds sprak.³⁾ Daar deze mij een bijzondere genegenheid toedroeg, maakte vooral hij altijd moeilijkheden. Heilig, doch angstvallig van nature, kon hij maar niet gerust zijn; kort te voren zag hij mij immers nog zoo slecht. De heilige man deed, hetgeen hij beloofde. Hij

¹⁾ Vgl. Hfdst. VII, 12.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 24.

³⁾ P. Balthasar Alvarez, S. J. en Don Franciscus de Salcedo. Vgl. Hfdst. XXIII, 6. 7. Aan dit onderhoud danken wij waarschijnlijk het schrijven van den H. Petrus van Alcantara over den geest der H. Teresia, opgenomen in Dl. VII dezer uitgave. Vgl. Marchese, *Vie de St. Pierre d'Alcantara* (Lyon 1670), Bk. II, Hfdst. XII.

sprak met beiden en gaf hun de redenen en overwegingen aan, waarom zij gerust konden zijn en zich niet beangst behoefden te maken. Bij mijn biechtvader was daarvoor slechts weinig noodig, doch bij den edelman zooveel, dat hij bij hem niet volledig slaagde. Het hielp niettemin, zoodat hij mij niet meer zoo ongerust maakte.

7. — Wij kwamen overeen, dat ik hem in het vervolg zou schrijven, wat met mij plaats had en ons wederkeerig ten zeerste Gode zouden aanbevelen. Zijn ootmoed was zoo groot, dat hij het gebed van mij, nietswaardige, nog voor iets telde. Hij maakte mij in hooge mate beschaamd. Toen hij mij verliet, gevoelde ik mij geheel getroost en voldaan. Ik moest met alle gerustheid het inwendig gebed blijven beoefenen en behoefde er niet aan te twifelen, dat God in mij werkte. Als ik soms eenigen twijfel koesterde, moest ik dien, ja, om nog geruster te zijn, alles aan den biechtvader mededeelen. Als ik dit deed, was ik veilig. Toch kon ik mij nog niet volkomen gerust gevoelen; de Heer wilde mij leiden langs den weg der vrees. Zeide men mij echter, dat de duivel in mij werkte, dan kon ik dat toch ook niet gelooven. Niemand had het in zijn macht, mij bevreesd of gerust te doen zijn, wijl ik hem niet meer geloof kon schenken, dan de Heer mijn ziel instortte. Hoezeer hij mij dan ook troostte en geruststelde, ik schonk hem toch niet zooveel geloof, dat ik geheel zonder vrees was, vooral als de Heer mij het zielelijden overzond, waarover ik aanstonds spreken zal. Alles samengenomen echter, gevoelde ik mij, gelijk ik zeide, ten zeerste getroost.

8. — Ik kon God niet genoeg danken en ook mijn roemrijken Vader, den H. Jozef niet, want ik geloof, hij had den man, die immers Commissaris-Generaal van de Custodie van den H. Jozef¹⁾ was, hierheen gevoerd. Ik had mij aan hem en aan Onze Lieve Vrouw ten zeerste aanbevolen.

9. — Enkele malen gebeurde het, dat ik tegelijkertijd zoo allerevigst zielelijden en zoo felle lichamelijke pijnen en folteringen verduurde, dat ik er onder bezweek. Ook nu komt dit nog voor,

¹⁾ Voorloopige vereeniging van de kloosters, die de Hervorming van den H. Petrus van Alcantara hadden aangenomen, later de provincie van den H. Jozef. Evenals de H. Teresia zou doen, had ook hij zijn Hervorming gesteld onder de bijzondere bescherming van den H. Jozef.

hoewel niet dikwijls. Andere malen leed ik feller lichamelijke pijnen, maar wijl ik dan niet dat zielelijden had, verdroeg ik ze met blijdschap. Traden echter beide vereenigd op, dan was het lijden zoo hevig, dat het mij geheel ter neder drukte.

10. — Ik vergat dan alle gunsten, mij door den Heer verleend, en behield er nog slechts een herinnering aan als aan iets, dat men heeft gedroomd. Dat gaf mij nieuwe smart. Mijn verstand toch werd dan zoo beneveld, dat het mij in duizend twijfelingen en angsten deed leven. Ik meende dan niet in staat te zijn geweest, mij een goed begrip van die gunsten te maken. Wellicht beeldde ik ze mij slechts in. Het scheen mij al mooi genoeg, dat ik mijzelve misleidde. Ik behoefde niet bovendien nog brave zielen in dwaling te brengen. Ik kwam dan mijzelve zoo slecht voor, dat ik alle rampen en ketterijen, welke waren ontstaan, beschouwde als door mijne zonden veroorzaakt. Dit was een verkeerde nederigheid, door den duivel uitgevonden om mij te verontrusten en om te beproeven, of hij mijn ziel niet tot wanhoop brengen kon. Mijn ervaring heeft mij zoo goed doen zien, dat zij het werk is van den duivel, dat hij mij hiermede niet meer zoo dikwijls kwelt, als hij pleegde, juist wijl hij weet, dat ik hem doorzie. Men kan die verkeerde nederigheid duidelijk kennen aan de onrustige en gejaagde stemming, waarmede zij reeds aanstonds bij het begin gepaard gaat, en aan de verwarring, waarin zij de ziel houdt al den tijd, dat zij in haar woont, aan de duisternis en droefheid, welke zij over de ziel doet komen, aan de dorheid en den tegenzin in het gebed of in welk goed werk ook. Het is, of zij de ziel den levensadem afsnijdt en het lichaam aan banden legt, zoodat men uit niets meer eenig voordeel kan trekken.

11. — Ook bij de ware nederigheid erkent de ziel hare slechtheid en stemt het ons tot droefheid, te zien, wie wij zijn; wij stellen ons in onze gedachten ook onze boosheid levendig voor, even levendig als bij de valsche nederigheid, waarover ik sprak:¹⁾ deze voorstellingen doen ons ook werkelijk pijn: maar toch, zij gaat niet gepaard met zulk een verwarde stemming, zij verontrust de ziel niet, zij brengt haar niet in duisternis of dorheid, integendeel, zij versterkt haar. Alles is hier omgekeerd. Rust, zoetheid en licht vergezellen haar. Zij gaat ook gepaard met smart, doch deze

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXX, 10.

geeft de ziel van den anderen kant ook kracht. Zij ziet, welk een groote gunst de Heer haar bewijst door haar die smart te doen lijden en hoe heilzaam die haar is. Het bedroeft haar, God te hebben beleedigd, maar van den anderen kant verblijdt haar zijn barmhartigheid. Zij ontvangt licht, dat haar met schaamte over zichzelf vervult, maar zij prijst God, wijl Hij zooveel geduld met haar had. Bij de andere nederigheid, door den duivel ingestort, ontvangt men geen licht, dat iets goeds in ons uitwerkt; het is, alsof God alles te vuur en te zwaard zal vernietigen. De duivel stelt daar de ziel Gods rechtvaardigheid voor. Wel blijft zij gelooven aan zijn barmhartigheid, want zooveel vermag de duivel niet, dat hij haar het geloof daaraan zou doen verliezen, maar dat geloof geeft haar geen troost meer. Integendeel, het zien van zooveel barmhartigheid strekt haar nog tot grooter foltering. Ik meende, mijn verplichtingen waren daarom nog des te grooter.

12. — Het is een der meest folterende, een der sluwste en meest bedekte uitvindingen, welke ik van den duivel ken. Ik zou U Eerw. daarom willen waarschuwen voor het geval, dat de duivel U op deze wijze zou bekoren. U is er dan eenigermate over ingelicht en zult hem herkennen, ook zoo uw verstand U niet zou zeggen, dat hij het is. Want U meene niet, dat hiervoor geleerdheid en kennis worden gevorderd. U weet, dat ik deze geheel en al mis, maar toch zie ik na zulk een bekoring heel goed in, dat zij een dwaasheid is. Ik heb leeren zien, dat de Heer haar wil en toelaat en dat Hij er verlof toe geeft, gelijk Hij ook verlof gaf, Job te bekoren.¹⁾ Alleen mag om mijn slechtheid dit bij mij niet in die hevige mate geschieden.

13. — Eens overviel mij die bekoring, naar ik mij herinner, op een dag voor de Eerste Vespers van Sacramentsdag, een feest, waarvoor ik veel godsvrucht gevoel, alhoewel niet zooveel, als wel behoorde. Zij duurde dien keer slechts tot dien feestdag, terwijl zij anders wel acht of veertien dagen, ja, drie weken en misschien nog langer aanhield. Vooral in de Goede Week, welke met betrekking tot het gebed juist een ontspanningsweek voor mij was, gebeurde het, dat hij mijn verstand soms zoo nietswaardige dingen opdrong, dat ik er bij andere gelegenheden om zou hebben gelachen. Hij houdt het geheel verward in hetgeen hij het maar

¹⁾ Vgl. Job, I.

wil voorstellen. Mijn ziel is dan als in ijzeren boeien geslagen, niet in staat, zichzelf te beheerschen of aan iets anders te denken dan aan de dwaasheden, welke hij haar voorstelt, al houden die ook niets in. Zij boeien haar niet, doch laten haar ook niet los. De duivel houdt slechts de ziel gebonden, als trachtte hij haar den adem af te snijden en in onmacht te brengen. Soms scheen het, of de duivels met de ziel speelden als met een bal en zij niets vermocht om zich aan hun macht te onttrekken. Het laat zich niet beschrijven, wat de ziel in dit geval lijdt. Zij zoekt een uitweg en God laat toe, dat zij er geen vindt. Alleen blijft haar altijd nog het besef van haar vrijen wil, maar ook dit is niet helder. Mij dunkt, wij moeten zijn als iemand, dien men een blinddoek voor de oogen heeft gebonden. Als zoo iemand dikwijls een bepaalden weg heeft gemaakt, weet hij, omdat hij den weg gewend is, ook bij nacht en in het donker, waar hij zou kunnen struikelen. Hij heeft dit bij dag gezien. Hij neemt zich voor het gevaar in acht. Zoo schijnt de ziel ook uit kracht der gewoonte God niet te beleedigen, buiten beschouwing gelaten, dat God haar staande houdt; feitelijk toch is dit hier het geval.

14. — Het geloof is dan wel niet geheel verdwenen, doch zoo dood en slapend — evenals trouwens ook de andere deugden — dat de ziel nog wel gelooft, wat de Kerk leert, maar het toch slechts met den mond belijdt. Men schijnt dat geloof van den anderen kant zoo te drukken en te verduisteren, dat zij God nog slechts schijnt waar te nemen als iets, dat men van verre hoort. Haar liefde is zoo flauw geworden, dat, als zij over God hoort spreken, zij daarnaar luistert en ook gelooft, dat het zoo is, omdat de Kerk het leert. Zij herinnert zich echter niets van hetgeen zij in zichzelf heeft ervaren. Zoo zij mondgebeden moet verrichten of de eenzaamheid moet zoeken, dan wordt haar angst nog grooter. De foltering, welke zij in zichzelf lijdt, wordt onduldbaar, zonder dat zij echter weet waarom. Mij dunkt, die foltering heeft eenige overeenkomst met die der hel. Gelijk de Heer mij in een visioen deed zien,¹⁾ is dit werkelijk het geval. De ziel voelt zichzelf door het vuur verteren, zonder dat zij weet, door wien of op welke wijze dit vuur in haar werd ontstoken of hoe zij het kan ontkomen of waarmede zij het zou kunnen blusschen. Tracht zij heil te

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXII, 1 vv.

zoeken in de geestelijke lezing, dan is het, of zij er niet toe in staat is. Eens gebeurde het, dat ik het leven van een Heilige ging lezen om te zien, of ik er door zou worden begeesterd, en troost zou vinden in hetgeen hij had geleden. Ik las vier of vijfmaal even zooveel regels, maar, ofschoon het in het Castiliaansch was geschreven, verstond ik er den laatsten keer nog minder van dan den eersten. Ik zag er dan ook van af. Zoo iets overkomt mij dikwijls, doch dit laatste voorval herinner ik mij meer in het bijzonder.

15. — Zou men met iemand moeten spreken, dan wordt het nog erger, want de duivel brengt de ziel in zulk een booze stemming, dat zij wel allen schijnt te willen opeten. Er blijft mij in dat geval niets anders over dan mijn best te doen, mijzelve te bedwingen. Dit schijnt nog eenige uitwerking te hebben, of liever, de Heer komt de ziel te hulp door haar in dien toestand zijne hand te reiken en haar niets te laten zeggen of doen, dat den naaste zou kunnen krenken of waarmede zij God zou beleedigen. Ging ik naar mijn biechtvader, dan overkwam mij werkelijk het volgende: Hoewel mijn biechtvaders destijds zoowel als nu heilige mannen waren, voegden zij mij niettemin zoo harde woorden toe en richtten zij tot mij zulke bittere verwijten, dat, als ik het hun later zeide, zij daarover zelve verwonderd stonden en mij zeiden, er niets aan te kunnen doen. Zij maakten het vaste voornemen, zulke woorden niet meer te gebruiken, want als ik later weer dat lijden naar lichaam en ziel had te doorstaan, speet het hun en gevoelden zij er zelfs gewetensangst over. Zij besloten medelijden met mij te hebben en mij te troosten. Zij waren er echter niet toe in staat. Zij gebruikten geen verkeerde woorden, ik bedoel, geen woorden, waarmee zij God beleedigden, maar het waren toch de hardste woorden, welke men van een biechtvader hooren kan. Zij moeten mij hebben willen versterven. In gewone omstandigheden vond ik er behagen in en kon ik zulks wel verdragen, doch in dien toestand was alles een marteling voor mij. Ik meende bovendien, dat ik hen misleidde. Ik ging naar hen toe en waarschuwde hen dringend en nadrukkelijk, voorzichtig met mij te zijn, wijl ik hen misschien wel misleidde. Wel besepte ik zeer goed, dat ik zulks niet met opzet zou doen en onwaarheid zou spreken,¹⁾

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 6.

doch ik was bang voor alles. Eén hunner,¹⁾ die begreep, dat ik werd bekoord, zeide mij eens, dat ik daarover geen zorg behoefde te hebben; als ik hem zou willen misleiden, had hij wel zooveel verstand, dat hij zich dit niet zou laten doen. Dit was voor mij een groote troost.

16. — Soms, ja wel geregeld, tenminste zeker meestentijds had ik rust, onmiddellijk nadat ik had gecommuniceerd. Soms gevoelde ik mij reeds als ik in de nabijheid van het H. Sacrament kwam, op eens naar ziel en lichaam in zoo goede gesteltenis, dat ik er verbaasd over sta²⁾. Ik kan het niet anders voorstellen, dan als werd in één oogenblik alle duisternis uit de ziel verdreven en ziet deze in het licht der opgekomen zon, met welke dwaasheden zij zich bezig hield.

17. — Bij andere gelegenheden was ik na een enkel woord, door den Heer tot mij gericht, na de woorden; „Wees niet bezorgd”, „Heb geen vrees”, waarover ik vroeger heb gesproken,³⁾ geheel en al beter. Ook na het zien van een visioen gevoelde ik mij vaak zoo goed, als had ik nooit eenige ziekte gekend. Ik verlustigde mij in het samenzijn met God en beklaagde mij bij Hem, dat Hij mij zooveel lijdens deed doorstaan. Ik werd er ruimschoots voor beloond, want bijna altijd waren daarna de gunsten allerovervloedigst. Het is, of de ziel uit den smeltkroes komt gelijk het goud, fijner en glanzender, zoodat zij in zichzelf den Heer kan aanschouwen. Dan schijnt al dat lijdens gering, hoe onduldbaar het ons ook voorkwam. Men wil het opnieuw doorstaan, zoo dit den Heer behaagt. Al zijn de wederwaardigheden en vervolgingen ook nog heviger, zij lijdt die niet alleen zonder belediging van God, neen, de ziel is blijde, ze voor Hem te mogen verduren en alles werkt mede om haar verdiensten grooter te maken. Ik verdraag ze echter niet, gelijk ik ze zoude moeten verdragen, integendeel, ik doe het nog zeer onvolmaakt. Soms had ik, ja, heb ik nog heden moeilijkheden van anderen aard te doorstaan. Het is, of ik op eens niet meer in staat ben, aan iets goeds te denken of nog naar het verrichten eener goede daad te verlangen. Ziel en lichaam schijnen tot niets in staat, zoo traag zijn zij. Wel heb ik dan niet die

¹⁾ Volgens P. Hieronymus Gratianus was dit P. Balthasar Alvarez, S. J.

²⁾ Vgl. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXXIV, 7.

³⁾ Vgl. Hfdst. XX, 21; XXV, 22; XXVI, 3, 6.

bekoringen en ongerustheid, doch zonder te weten waarom, gevoelt de ziel zich geheel lusteloos en onbevredigd.

18. — Om toch iets te doen, beproefde ik dan goede uitwendige handelingen te verrichten. Ik moest er mij half toe dwingen. Ik besef dan, hoe weinig een ziel vermag, wanneer de genade zich schuil houdt. Toch veroorzaakte mij dit niet veel zorgen. Het zien mijner nietswaardigheid gaf mij zelfs eenige voldoening. Soms bevind ik mij weder in een andere gesteltenis. Ik ben dan niet bij machte, mij eenigen tijd met een bepaalde gedachte over God of over eenige andere goede zaak bezig te houden of inwendig gebed te verrichten, zelfs niet, al ben ik alleen. Ik blijf echter het gevoel van Gods tegenwoordigheid behouden. Mij dunkt, hier oefenen verstand en verbeelding een storenden invloed uit. De wil schijnt goed en tot alle goede dingen bereid; het verstand is echter zoo ver weg, dat het een woesten krankzinnige gelijkt. Niets is in staat het te boeien en ik ben niet bij machte, het in bedwang te houden, zelfs niet den tijd van een „Ik geloof in God den Vader”.

19. — Soms moet ik om mijzelve lachen en zie ik mijn ellende in. Ik sta het aan te zien en laat het verstand zelf aanschouwen, wat het doet. God zij dank, komt het, wonder genoeg, nooit tot iets verkeerd. Het zijn alle onschuldige dingen; het zoekt, of het niets doen kan, het speurt overal, nu hier, dan daar. Dan zie ik eerst, welk een verheven gunst de Heer mij bewijst met dien krankzinnige in de boeien eener volmaakte beschouwing te sluiten. Ik vraag mij af, wat er gebeuren zou, zoo de personen, die mij voor braaf houden, mijn dolzinnigheid konden zien. Ik heb innig medelijden met de ziel, als ik haar in zulk een slecht gezelschap zie. Ik zou haar vrij willen zien en zeg dan ook tot den Heer: Wanneer, o mijn God, zal ik zoo ver komen, dat ik mijn ziel geheel zie opgaan in de verheerlijking van U en al haar vermogens U genieten; och Heer, laat toch niet toe, dat zij nog langer geheel verdeeld is en elk deel zijn eigen weg schijnt te gaan. Dikwijls verkeer ik in die gesteltenis. Nu en dan is duidelijk mijn zwakke gezondheid daarvan een der voornaamste oorzaken.

20. — Levendig komt mij dan voor den geest, hoeveel kwaad de eerste zonde ons berokkende, want deze is, dunkt mij, oorzaak, dat wij niet in staat zijn zulk een verheven goed voortdurend te

genieten. Mijn eigen zonden moeten er mede oorzaak van zijn. Had ik niet zooveel gezondigd, ik zou er meer op uit zijn, het goede te doen. Ik had nog een andere moeilijkheid. Wijl ik alle boeken, welke ik over het inwendig gebed had gelezen, meende te begrijpen en de Heer mij zoo ver had gebracht, dat ik deze niet meer behoefde, las ik ze ook niet meer. In plaats daarvan las ik levens van Heiligen. Ik zag daarin, dat ik in den dienst van God nog ver hij bij hen ten achter stond. Dit was mij, geloof ik, heilzaam en verlevendigde mijn ijver. Het leek mij weinig in overeenstemming met den ootmoed, de gedachte te voeden, dat ik tot een zoo hoogen trap van gebed was opgeklommen. Maar ik kon toch ook niet tot een ander besluit komen en zoo maakte ik mij daarover groote moeilijkheden, totdat geleerde mannen en vooral de gezegende Broeder Petrus van Alcantara mij zeiden, dat ik daarover geen zorgen had te maken.

21. — Ik zie heel goed in, dat, ook al schenkt Zijne Majesteit mij gunsten, welke Hij slechts aan zeer heilige personen pleegt te verleenen, ik zelfs nog niet begonnen ben Hem te dienen en nog een en al onvolmaaktheid ben. Ik zie echter ook, dat de Heer mij de gunst geschonken heeft, Hem tenminste een weinig te dienen door mijn begeerten en mijn liefde. Ik meen althans, dat ik Hem bemin. Mijn daden echter en de vele onvolmaakheden, welke ik in mij zie, stemmen mij weer tot droefheid.

22. — Een andermaal is mijn ziel als afgestompt. Werkelijk, het is zoo. Ik doe dan, dunkt mij, noch goed noch kwaad. Ik volg, om zoo te zeggen, slechts den grooten hoop. Ik gevoel noch smart noch weelde. Ik verlang niet naar het leven en ook niet naar den dood. Er is niets, dat mij bekoort, doch ook niets, dat mij zwaar valt. Het is, of ben ik ongevoelig voor alles. De ziel is, dunkt mij, als een ezeltje in de weide. Het blijft in leven, omdat men het te eten geeft. En het eet als het ware zonder het te bemerken. De ziel toch moet in dien toestand nog door groote gunsten van God blijven gevoed. Het valt haar immers niet zwaar, dit ellendig leven te leiden en zij draagt dit gelaten. Geen aandoeningen of uitwerkselen echter openbaren de ziel, in welken toestand zij zich bevindt.

23. — Mij dunkt thans, het is een varen bij kalmen wind, waarbij men zonder te bemerken hoe, snel vooruit gaat. Bij de vroeger besproken vormen zijn de uitwerkselen zoo krachtig, dat

de ziel bijna dadelijk vooruitgang bespeurt. Aanstonds komen allerlei voornemens in haar op en nooit is de ziel tevreden. Die hevige aandoeningen van liefde, waarover ik heb gesproken,¹⁾ werken in de zielen, aan wie God ze schenkt, als sommige bronnen, welke ik zag opwellen. Het zand komt niet tot rust, voordat het boven aan den rand is gebracht. Dit voorbeeld, deze vergelijking schijnt mij letterlijk van toepassing op de zielen, die tot dezen trap geraken. De liefde blijft voortdurend in werking en zoekend, wat zij doen kan; zij is zichzelf niet meester. Evenals het water niet in de aarde schijnt besloten te kunnen blijven, doch deze het naar buiten laat treden, zoo gaat het in den regel ook met de ziel. Zij heeft geen rust en kan zich bij de liefde, welke zij gevoelt, niet meer beheerschen. Zij is er geheel door gedrenkt en zou willen, dat ook anderen zich er door lieten drenken. Zij komt zelve niet te kort, al komen ook anderen haar helpen God verheerlijken.

24. — Hoe dikwijls denk ik aan het levend water, waarover de Heer sprak met de Samaritaansche vrouw. Ik gevoel dan ook veel godsvrucht tot dit Evangelie. Ik gevoelde die reeds, toen ik nog klein was, al begreep ik toen nog niet, zooals thans, wat dit goed beteekent. Dikwijls smeekte ik den Heer, mij dit water te geven. Overal, waar ik woonde, had ik er een afbeelding van met de woorden, tot den Heer gericht, toen Hij bij den put kwam: „*Domine, da mihi hanc aquam*”.²⁾

25. — Die liefde gelijkt ook een groot vuur, dat, om niet uit te gaan, altijd iets moet hebben om te branden. Zoo zijn ook de zielen, over wie ik hier spreek. Al kost het haar nog zooveel, zij zouden maar hout willen aandragen om dat vuur niet te laten uitgaan.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXIX, 11.

²⁾ „Heer, geef mij dit water,” Joannes, IV, 15. De Heilige schreef uit het geheugen: „*Domine, da mihi aguan*.” Haar ouders hadden een schilderij, waarop dit voorval uit het Evangelie stond afgebeeld. Na hun dood kwam dit aan het klooster der Menschwording, waar het nog heden wordt vereerd. Verschillende feiten in haar leven leggen getuigenis af van haar godsvrucht tot dit geheim. Zoo liet zij in den tuin van het St.-Jozefsklooster een put aanleggen, welke „de put der Samaritaansche vrouw” werd genoemd en waarboven de Heilige een afbeelding van het onderhoud der vrouw met Jezus liet schilderen. In Medina del Campo liet zij een kluis bouwen in den tuin en noemde die eveneens naar de Samaritaansche vrouw. Ook hier liet zij een put maken en dezelfde afbeelding aanbrengen. Vgl. Het Boek der Kloosterstichtingen, Hfdst. I, 3 en XXXI, 42. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XIX, 4; Het Kasteel der Ziel, 6de Verblif, Hfdst. XI, 5.

Ik ben zoo, dat ik al tevreden zou zijn, wanneer ik er stroohalmen¹⁾ op zou kunnen werpen. Soms, neen, dikwijls ben ik zoo gesteld. Soms lach ik om mijzelve, doch andere keeren ook bedroeft mij dit zeer. Ik word er inwendig toe gedrongen, als ik niet veel kan, toch iets te doen, een beeld te versieren met groen en bloemen, een bidplaats te vegen of in orde te brengen, dingen, zoo nietig, dat ik er mijzelve over schaam. Als ik een of andere oefening van boetvaardigheid verrichtte, dan was deze zoo gering en van dien aard, dat, als de Heer niet zag naar den goeden wil, ik zelve erkennen moest, dat het niets was, en ik om mijzelve moest lachen. De zielen, wien God in zijn goedheid dit vuur zijner liefde in overvloedige mate instort, lijden niet weinig, als hare lichamelijke krachten haar niet toelaten, iets voor Hem te doen. Dit is een zeer zwaar kruis. Omdat de ziel de kracht mist, om een stuk hout op het vuur te leggen en een doodelijke angst haar verteert, dat het vuur zal uitgaan, teert zij, als het ware, in zichzelf weg en gaat zij over in asch; zij smelt weg in tranen en gaat geheel op in dien vuurgloed. Het is een verschrikkelijke foltering, hoe heerlijk zij ook is.

26. — Wel moet een ziel den Heer loven, als Hij haar, na haar tot dezen trap te hebben opgevoerd, lichamelijke kracht geeft tot werken van boetvaardigheid of kennis, talenten en vrijheid schonk om te prediken, biecht te hooren en zielen tot God te voeren. Zij weet noch begrijpt, welk een goed zij bezit, zoolang zij niet heeft ondervonden, wat het zeggen wil, niets in den dienst des Heeren te vermogen en steeds vele gunsten te ontvangen. Hij zij altijd gezegend en mogen de Engelen hem de eer geven, welke Hem verschuldigd is. Amen.

27. — Ik weet niet, of ik goed doe met al deze kleinigheden te beschrijven. U Eerw. heeft mij echter nogmaals last gegeven, er mij niet over bezorgd te maken, dat ik te uitvoerig zou zijn, en niets over te slaan. Ik schrijf daarom, alwat ik mij herinner, zoo duidelijk en getrouw mogelijk op. Het kan intusschen niet anders, of ik moet nog zeer veel overslaan. Ik zou anders al te veel tijd verliezen en ik heb, gelijk ik zeide,²⁾ zoo weinig tijd. Het zou wellicht ook geen enkel voordeel opleveren.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XV, 11; XXXI, 25.

²⁾ Vgl. Hfdst. XIV, 12.

EEN-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK,

zij verhaalt, met welke uitwendige bekingen en voorstellingen de duivel haar soms vervolgde en welke folteringen hij haar aandeed; zij spreekt bovendien over eenige dingen, welke bijzonder strekken tot waarschuwing van personen, die den weg der volmaaktheid bewandelen.

1. — Nadat ik over eenige innerlijke en geheime bekingen en aanvallen des duivels heb gesproken, wil ik nog verhalen, hoe hij mij ook als het ware in het openbaar aanviel, zoodat men er niet meer aan kon twijfelen, dat hij het was.

2. — Terwijl ik mij eens in een bidplaats bevond, verscheen hij mij in een afschuwwekkende gedaante. Omdat hij mij toesprak, zag ik in het bijzonder naar zijn mond. Deze was verschrikkelijk. Uit zijn lichaam scheen een groote vlam te slaan, welke geheel helder was zonder eenigen schaduw. Met een verschrikkelijke stem zeide hij mij, dat ik mij wel uit zijn handen had losgerukt, maar hij mij daarin wel zou terugbrengen. Ik gevoelde groote vrees en maakte, zoo goed ik kon, een kruis. Daarop verdween hij, maar hij keerde aanstonds weer. Dit geschiedde zoo twee malen. Ik wist niet, wat ik doen moest. Ik had daar wijwater; dit wierp ik naar de plaats, waar hij stond. Nu keerde hij niet meer terug.

3. — Een andermaal folterde hij mij vijf uur lang met zoo verschrikkelijke pijnen en in- en uitwendige onrust, dat het mij niet te dragen scheen. De zusters, die bij mij waren, stonden verslagen. Zij wisten niet, wat te doen. Zelve wist ik evenmin, hoe mij staande te houden. Wanneer mijn smarten en lichamelijke pijnen geheel ondragelijk zijn, ben ik gewoon, zoo goed ik kan, inwendig eenige schietgebeden te verrichten en den Heer te smeeken, dat Zijne Majesteit, zoo Hem dit althans behaagt, mij geduld schenke. Dan wil ik tot het einde der wereld in dien toestand blijven. Daar ik mij dien keer in zoo verschrikkelijk lijden zag, wendde ik weder dit middel aan om door die acten en voornemens dat lijden dragelijk te maken. De Heer wilde mij doen inzien, dat die foltering het werk was van den duivel, want ik zag naast mij een neger van kleine, maar buitenmate afschuwelijke gestalte. Omdat hij verloor, waar hij meende te zullen winnen, knarste hij als een

vertwijfelde op zijn tanden. Ik moest lachen, toen ik hem zag en gevoelde geen vrees. Er waren eenige zusters bij mij, zij waren geheel buiten zichzelf en wisten niet, wat zij tegen die martelingen moesten doen. De duivel toch deed heel mijn lichaam, mijn hoofd en mijn armen heen en weer schokken. Het ergste was echter de innerlijke ongerustheid. Deze was zoo groot, dat ik op geen wijze tot rust vermocht te komen. Om de zusters niet bang te maken en niet te doen begrijpen, wie dit alles deed, durfde ik ook geen wijwater vragen.

4. — Ik heb al dikwijls ondervonden, dat niets beter is om hen op de vlucht te jagen en niet meer terug te doen komen. Ook voor het kruis gaan zij op de vlucht, doch dan keeren zij weder.¹⁾ De kracht van het wijwater moet wel groot zijn. Ik voor mij moet zeggen, dat mijn ziel zich steeds bijzonder en merkbaar gesterkt gevoelt, wanneer ik het neem. Het is waarlijk den meesten tijd een verkwikking voor mij, welke ik niet zou kunnen beschrijven. Het is, of smaak ik een innerlijk genot, dat geheel mijn ziel verkwikt. Dit is geen inbeelding noch iets, dat mij slechts een enkelen keer overkwam, neen, heel, heel dikwijls, en ik heb er met veel aandacht op gelet. Wij zouden kunnen zeggen, dat het is als een dronk uit een kruik frisch water voor iemand, die heel warm is en dorst heeft. Hij schijnt zich daardoor geheel verfrischt te gevoelen. Ik zie nu in, hoe verheven alles is, wat door de Kerk is ingesteld en het verschaft mij een innige voldoening, als ik zie, hoe groote kracht die zegeningswoorden moeten hebben, dat zij het water een zoo groote kracht schenken en het zoozeer doen verschillen van water, dat niet is gewijd. Daar de foltering niet ophield, zeide ik, dat, als zij mij niet uitlachten, ik haar om wijwater zou vragen. Zij brachten het mij en besproeiden mij er mede.

¹⁾ Ribera merkt hierbij op, dat de Heilige hier niet een algemeenen regel wilde geven, doch slechts verhaalde, wat zij zelve ondervond. Bekend is de groote godsvrucht, welke de H. Teresia voor wijwater had. Volgens het getuigenis van de Eerbiedw. Anna van Jezus, voor het Proces der Zalgverklaring te Madrid afgelegd, wilde zij niet, dat de Zusters zonder wijwater op reis gingen. „Zij weten niet” zoo zeide zij herhaaldelijk, „hoe groote verkwikking men bij het nemen van wijwater gevoelt; welk een verheven gunst het is, op zoo gemakkelijke wijze te deelen in de kracht van het Bloed van Christus”. Begon men onderweg te bidden, dan wilde zij, dat men eerst met wijwater het kruisteecken maakte. Vgl. Spaansche Uitgave. (P. Silverius), I, 250.

doch dit gaf niets. Toen wierp ik het zelve naar de plaats, waar hij stond. Op hetzelfde oogenblik vluchtte hij en was ook al mijn lijden verdwenen, alsof men het met één handbeweging had weggenomen. Alleen gevoelde ik mij moe, alsof men mij een dracht slagen had toegediend. Het was mij van groot nut, dat ik gezien had, hoe de duivel met toelating des Heeren, ook als een ziel en een lichaam hem niet toebehooren, in staat is, deze hevig te doen lijden. Wat zal hij dan doen, als hij ze de zijne kan noemen? Het stortte mij opnieuw een vurig verlangen in, mijzelve van zoo verderflijk gezelschap verwijderd te houden.

5. — Nog kort geleden overkwam mij ditzelfde nog eens. Het hield echter niet zoo lang aan. Ik was toen alleen. Ik riep om wijwater. Toen de zusters kwamen, was hij reeds weg. Het waren twee alleszins geloofwaardige zusters, die op geenerlei wijze onwaarheid zouden hebben gesproken. Zij roken een zeer onaangename geur als van zwavel. Ik rook dien zelve niet. Hij hield echter zoo lang aan, dat men hem goed kon waarnemen.

6. — Terwijl ik op zekeren dag in het koor was, werd ik op eens als met geweld in staat van diepe ingekeerdheid gebracht. Opdat men het niet zoude bemerken, ging ik heen, maar allen, die in de nabijheid waren, hoorden hevige slagen vallen op de plaats, waar ik was. Ik zelve hoorde ook dicht bij mij praten, alsof men een afspraak maakte. Ik verstond evenwel niet, waarover het ging. Het was ruwe taal, maar ik was zoo in het gebed verzonken, dat ik er niets van verstond noch eenige vrees gevoelde. Bijna altijd had zulks plaats, wanneer de Heer mij de gunst verleende, dat door mijn overredingen een of andere ziel zich trachtte te verbeteren. In elk geval is mij zeker overkomen, hetgeen ik thans zal mededeelen. Dit kunnen velen getuigen en in het bijzonder hij, bij wien ik nu biecht,¹⁾ want hij heeft het in een brief beschreven gezien. Zonder dat ik hem zeide, wie dien brief geschreven had, wist hij toch zeer goed, wie dit was.

7. — Er kwam dan iemand bij mij, die reeds twee en een half jaar leefde in een der afschuwelijkste doodzonden, welke ik heb gehoord. Al dien tijd had hij die niet gebiecht noch zich daarvan gebeterd en toch las hij Mis. Hoewel hij andere zonden biechtte,

¹⁾ P. Dominicus Bañez of P. Garcia de Toledo, die van 1563 tot 1566 haar biechtvader waren.

maakte hij zichzelve wijs, dat hij iets zoo schandelijks niet kon biechten. Hij verlangde vurig, een einde aan dien toestand te maken, doch hij kon zichzelve niet overwinnen. Ik had innig medelijden met hem en het deed mij werkelijk leed, God op zulk een wijze beleedigd te zien. Ik beloofde hem, God dringend te smeeken, hem te helpen. Ik zou ook zorgen, dat andere personen, beter dan ik, hetzelfde deden. Ik schreef hem door bemiddeling van een persoon, dien hij mij opgaf als iemand, dien ik mijn brieven kon ter hand stellen. En zie, reeds na mijn eersten brief biechtte hij. Om de vele heilige personen, die voor hem tot God baden, omdat ik hem in hunne gebeden had aanbevolen, wilde God die ziel die barmhartigheid betoonen. Ook ik zelve, hoe nietswaardig ook, deed, wat ik kon. Ik wijdde hem al mijn zorgen.

8. — Hij schreef mij, dat hij zich reeds dermate had gebeterd, dat hij dagen zag voorbijgaan, waarin hij niet meer in die zonde viel, de bekoring hem echter zoo folterde, dat hij in de hel meende te zijn, zooveel had hij te verduren. Ik moest God voor hem blijven bidden. Ik beval hem opnieuw aan in de gebeden der zusters, want om haar gebed moest de Heer mij die gunst wel hebben verleend. Zijn heil ging haar zeer ter harte. Het was een persoon, van wien niemand harer kon raden, dat hij het was. Ik smeekte den Heer, dat die martelingen en bekoringen voor hem mochten ophouden en de duivels in zijn plaats mij mochten kwellen, tenminste als ik den Heer in niets beleedigen zou. Nu had ik een maand de grootste foltering en verduren en toen ook hadden de twee voorvallen plaats, waarover ik heb gesproken.

9. — De Heer wilde, dat zij hem in dien tijd met rust lieten. Dit schreef hij mij, toen ik hem zeide, wat ik in die maand te verduren had. Zijne ziel herwon hare krachten. Hij bleef geheel van zijn bekoringen gevrijwaard en kon den Heer en mij niet genoeg danken. Alsof ik iets gedaan had! Slechts zijn vertrouwen, dat de Heer mij zijn gunsten mededeelde, deed hem op den goeden weg vooruitgaan. Hij zeide mij, dat, wanneer hij zich gedrukt gevoelde, hij mijn brieven las; dan verdween de bekoring. Hij stond verwonderd over hetgeen ik te lijden had en over de wijze, waarop hij daarvan was bevrijd. Ik was daarover zelve evenzeer verwonderd en ik had nog vele jaren dat lijden willen doorstaan, zoo ik daarmede die ziel er van bevrijd mocht zien. De Heer zij in alles geloofd.

dat het gebed van wie Hem dienen, zooals ik geloof, dat in dit huis de zusters doen, zooveel bij Hem vermag. Daar ik haar echter bidden liet, moesten de duivels nog meer op mij vertoornd zijn en om mijn zonden liet de Heer dit toe. In dien tijd dacht ik op zekeren nacht, dat zij mij zouden doen stikken. Toen men overvloedig wijwater sprenkelde, zag ik een menigte hunner hals over kop wegvluchten. Die vervloekte duivels martelen mij echter zoo dikwijls en ik heb zoo weinig angst voor hen, nu ik zie, hoe zij zich zelfs niet roeren kunnen, zoo de Heer hun dit niet veroorlooft, dat ik U^Eerw. en ook mijzelve zou vervelen met alle feiten mee te deelen.

10. — Het gezegde moge er toe bijdragen, dat de ware dienaar Gods weinig geve om de verschrikkingen, waarmede zij hem angst komen aanjagen. Men bedenke, dat zij telkens, als wij ons weinig om hun aanvallen bekommeren, aan kracht verliezen en de ziel meer heerschappij over hen verwerft. Altijd ligt daarin een groot voordeel opgesloten. Om niet te breedvoerig te worden, wil ik daarover niet verder spreken. Alleen wil ik nog zeggen, wat mij eens in den nacht van Allerzielen overkwam. Ik was in een bidplaats. Ik had een nocturne gebeden en bad nog de enkele godvruchtige gebeden, welke op het einde daarvan staan, heel godvruchtige gebeden, welke in ons getijdenboek zijn opgenomen. Opdat ik het gebed niet zou kunnen afmaken, ging hij op mijn boek zitten. Ik maakte een kruisteecken. Hij vluchtte daarop weg. Toen ik weder wilde beginnen, kwam hij terug en ik geloof, dat ik aldus driemaal opnieuw begon. Niet dan nadat ik wijwater had gesprenkeld, kon ik het afbidden. Ik zag, hoe op dat oogenblik eenige zielen, wien nog slechts weinig moet hebben ontbroken, uit het Vagevuur opstegen, en ik begon te denken, dat de duivel dit had willen verhinderen. Slechts zelden aanschouwde ik hem onder een bepaalde gedaante, meestal zag ik hem zonder eenige gedaante op de wijze der visioenen, waarover ik heb gesproken.¹⁾ Ook zonder die gedaante ziet men duidelijk, dat hij het is.

11. — Ik wil ook nog het volgende mededeelen, omdat het mij zeer deed ontstellen. Terwijl ik op het feest van Drievuldigheid in een klooster in het koor was en daar in verrukking geraakte,

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 3, 4.

aanschouwde ik een hevigen strijd tusschen duivelen en engelen. Ik kon niet achterhalen, wat dit visioen beteekende. Vóór echter veertien dagen verlopen waren, zag ik dit gezicht verklaard door een strijd, welke ter plaatse ontstond tusschen personen aan het gebed gewijd en velen, die dit niet waren, een strijd, welke aan het huis, waar het was, zeer veel nadeel toebracht. Het werd een langdurige strijd, welke heel wat opschudding verwekte.¹⁾ Bij andere gelegenheden zag ik een menigte hunner mij van alle zijden omringen. Het kwam mij echter voor, of een helder licht mij geheel omgaf en hen belette, mij te naderen.²⁾ Ik begreep, dat God mij beschermde en belette, dat zij mij zoo nabij kwamen, dat zij mij Hem deden beleedigen. Uit hetgeen ik nu en dan in mij-zelve zag, begreep ik, dat dit een waar visioen was. Zeker is, dat ik zoo duidelijk heb ingezien, hoe weinig hij vermag, zoolang ik in niets tegen God misdoe, dat ik bijna geen vrees voor hem koester. Hij heeft geen kracht, dan wanneer hij zielen ziet, die zich aan hem overgeven en laf zijn. Dan toont hij zijn macht.³⁾

12. — Enkele malen schenen bij de aanvechtingen, waarover ik heb gesproken,⁴⁾ alle ijdelheden en zwakheden van vroegere jaren weder bij mij op te komen, zoodat ik mij verplicht zag, mijn toevlucht te nemen tot God. Terstond folterde mij de gedachte, dat, als zulke gedachten nog bij mij opkwamen, alles het werk van den duivel moest zijn, totdat mijn biechtvader mij geruststelde. Ik meende, dat bij iemand, die zulke verheven gunsten van den Heer ontving, de slechte gedachten zelfs niet mochten opkomen.

13. — Een andere foltering was het voor mij en is het nog heden, te zien, dat men hoog tegen mij opziet, vooral zoo dit geschiedt door voorname personen of door hen, van wie veel goeds gezegd wordt. Ik heb hieronder veel geleden en doe dit nog. Aanstonds richt zich mijn oog op het leven van Christus en de Heiligen.

¹⁾ Volgens sommigen doelt zij hier op haar eigen klooster. Vgl. Hfdst. XXXII, 17, 18.

²⁾ De Heilige herhaalt in haar Hs. dezen zin met verandering van „Het kwam mij voor,” enz. in „Het komt mij voor,” enz.

³⁾ P. Bañez schreef op den rand van het Hs.: „De H. Gregorius zegt in zijn *Moraalboeken* van den duivel, dat hij een mier is en een leeuw. Dit is hier zeer toepasselijk.” De H. Gregorius zegt dit bij zijn verklaring van Job, Hfdst. IV. Daar de H. Teresia deze werken van den H. Gregorius kende (vgl. Hfdst. V, 16), is hetgeen zij hier schrijft, wellicht daaraan ontleend.

⁴⁾ Vgl. Hfdst. XXX 9, vv.

Het komt mij voor, of bewandelde ik een tegenovergestelden weg, daar hun slechts verachting en bespottung ten deel viel. Het doet mij in vreeze leven. Ik durf haast mijn hoofd niet opheffen. Ik zou niet willen, dat men mij toeschreef, wat ik niet doe. Als ik vervolgingen lijd, gevoelt zich mijn ziel zoo hoog daarboven verheven, dat ik niet begriip, hoe dit mogelijk is, want mijn lichaam voelt het toch en ik ga er van den anderen kant toch ook onder gedrukt. Het is niettemin zoo. De ziel schijnt dan in haar sfeer te zijn en alles met voeten te treden.

14. — Enkele malen onderging ik de foltering, waarover ik hier spreek, en bleef deze mij vele dagen kwellen. Zij scheen mij eensdeels deugd en ootmoed, maar ik zie thans duideljk, dat het een bekoring was. Een Dominicaan van groote geleerdheid deed mij dit duideljk erkennen. Dacht ik, dat de gunsten, mij door den Heer verleend, bekend en openbaar zouden worden, dan martelde dit mij zoo verschrikkeljk, dat mijn ziel er geheel door in onrust geraakte. Dit ging zoo ver, dat ik mij bij de gedachte daaraan nog liever levend zoude hebben laten begraven. Als dan ook die toestanden van diepe ingekeerdheid en verrukking mij overvielen, zonder dat ik daaraan weerstand bieden kon, ook niet zoo zij in het openbaar plaats hadden, gevoelde ik mij daarna zoo beschaamd, dat ik niet zou hebben willen verschijnen, waar iemand mij zien kon.

15. — Terwijl ik mij daarover eens zeer bekommerd gevoelde, vroeg de Heer mij, waarvoor ik toch vreesde, wijl er toch slechts twee dingen mogelijk waren. Ofwel men belasterde mij ofwel men loofde Hem. Hij wilde daarmede te kennen geven, dat wie aan die gunsten geloofde, Hem zouden verheerlijken, en wie dat niet deden, mij onschuldig zouden veroordeelen, beide zaken mij echter tot voordeel strekten.¹⁾ Dit bracht mij geheel tot rust, het troost mij nog, als ik er aan denk.

16. — De bekoring ging zoo ver, dat ik deze plaats wilde verlaten en wilde overgaan naar een ander klooster, waar het slot strenger was, dan waar ik mij op het oogenblik bevond en waarvan ik groote dingen had hooren vertellen.²⁾ Het was eveneens een

¹⁾ Vgl. Het Kasteel der Ziel, 6de Verblijf, Hfdst. IV, 21.

²⁾ P. Fredericus a S. Antonio meent in zijn *Vida della S. Madre Teresa di Gesù*, Bk. I, Hfdst. XXII, dat de H. Teresia hier doelt op een klooster in de Spaansche Nederlanden of in Brétagne. De Carmelitessen van Parijs denken meer in het bij-

klooster mijner Orde, maar ver weg. Het zou juist een voldoening voor mij zijn, ergens te wezen, waar men mij niet kende. Mijn biechtvader wilde mij echter nooit laten gaan. Die angsten benamen mijn geest alle vrijheid. Later kwam ik dan ook tot het inzicht, dat het geen ware nederigheid was, juist omdat zij zooveel onrust over mij bracht. Ook de Heer zelf deed mij erkennen, dat, indien ik zoo vast overtuigd en zeker was, dat niets goeds van mij komt, doch alles voortkomt van God, indien het mij niet hinderde, andere personen te hooren prijzen, integendeel, ik mij daarover verheugde en er voldoening in vond, God Zich in hen te zien openbaren, dat het mij dan evenmin moest hinderen, dat Hij in mij zijn werkingen openbaarde.

17. — Ik viel echter ook in een ander uiterste. Ik smeekte God en stortte daarvoor zelfs bijzondere gebeden, dat, zoo iemand iets goeds in mij ontdekte, Zijne Majesteit hem dan mijn zonden wilde doen kennen, opdat hij zien zou, hoe mij die gunsten zonder eenige verdienste mijnerzijds door Hem werden geschonken. Dit was steeds mijn vurig verlangen. Mijn biechtvader zeide mij echter, dat ik zulks niet doen moest, doch dit is nog slechts kort geleden. Als ik zag, dat een persoon een hoogen dunk van mij had, dan deed ik hem langs omwegen of op welke wijze ik maar kon, mijn zonden kennen. Dan gevoelde ik mij weer gerust. Maar ook hiervoor heeft men mij bang gemaakt.¹⁾ Mijns inziens kwam dit niet voort uit nederigheid, doch bracht de eerste bekoring vele andere mede. Ik meende allen te misleiden. Weliswaar worden zij, die in mij iets goeds zien, misleid,²⁾ maar ik had toch niet de bedoeling, hen in dwaling te brengen; nooit heb ik dat willen doen; de

zonder aan het klooster bij Nantes, in 1477 gesticht door de Z. Francisca d'Amboise, die er in 1485 stierf. Het stond onder de onmiddellijke rechtsmacht van den Generaal en onderhield een zeer strenge observantie. Het werd door Paus Sixtus IV om zijn tucht geprezen en een voorbeeld genoemd voor alle kloosters. Het slot werd er streng gehandhaafd. Zr. Maria van den H. Hieronymus getuigde een schrijven van de Heilige aan haar biechtvader te hebben gezien, waarin zij hem te kennen gaf, dat zij naar een ander ver verwijderd klooster zou willen gaan om daar als werkzuster een verborgen leven te leiden. Dit had plaats vóór de stichting van het St.-Jozefsklooster. Vgl. Fransche Uittgave (Carmelitessen, Parijs) I, 408, 409.

¹⁾ Vgl. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XXXVI, 8.

²⁾ Vgl. Hfdst. X, 10.

Heer liet het om een of andere reden zoo toe. Zelfs met mijn biechtvaders zou ik, als ik het niet noodzakelijk had geoordeeld, nooit iets hebben besproken. Ik zou daarover echter later veel gewetensangst hebben gehad.

18. — Ik zie nu duidelijk, dat al die kleingeestige vrees, bekommernis en schijnnederigheid groote onvolmaaktheden waren en voortkwamen uit gebrek aan versterving. Een ziel, die zich geheel in de handen van God heeft gesteld, bekommert er zich niet meer om, of men goed of kwaad van haar zegt, zoo zij slechts goed begrijpt — wel verstaan, zoo de Heer haar de genade wil geven, te begrijpen — dat zij niets heeft van zichzelf. Zij verlate zich op Hem, die haar die gunsten schenkt. Hij zal wel weten, waarom Hij deze openbaar doet worden. En zij bereide zich voor op de vervolging. Want in den tijd, welken wij thans beleven, volgt deze zeker, als de Heer van een of anderen persoon bekend wil doen worden, dat Hij hem soortgelijke gunsten verleent. Op één enkele dezer zielen zijn duizend oogen gevestigd, terwijl op duizend andere zielen niet één oog wordt gericht. Hier is waarlijk niet weinig reden tot vrees en hierop moet ook mijn vrees wel gericht zijn geweest. Het was geen nederigheid, doch kleinmoedigheid. Als God toelaat, dat een ziel de oogen der wereld tot zich trekt, dan kan zij er zich op voorbereiden, een martelares dier wereld te worden. Wil zij niet sterven aan de wereld, dan zal deze haar dooden.

19. — Werkelijk, ik zie geen ander goed in haar, dandat zij in de braven geen fouten duldt, maar hen door haar kwaadspreken dwingt, ze te verbeteren. Ik zeg u, er is voor iemand, die de volmaaktheid nog niet bezit, meer moed noodig om den weg der volmaaktheid te bewandelen dan om in eens een martelaar te worden. De volmaaktheid bereikt men niet in korten tijd, tenzij de Heer iemand bijzonder wil bevoorrechten en hem die genade schenken wil. Zoodra de wereld iemand ziet beginnen, eischt zij, dat hij volmaakt is. Op duizend mijlen afstand ontdekt zij in hem een fout. Misschien is, hetgeen men ziet, bij zoo iemand nog een deugd, doch doet hij, die het oordeel uitspreekt, zelf daarmee verkeerd en denkt hij dit ook van den andere. Hij moest niet eten, niet slapen, ja, om zoo te zeggen, zelfs niet ademhalen. Hoe hooger men hem gekomen waant, hoe meer men schijnt te vergeten, dat ook zij

een lichaam hebben. Hoe volmaakt hun ziel ook is, zij leven nog op aarde en al treden zij deze met voeten, zij zijn aan haar ellende onderworpen. Zoo is er, gelijk ik zeg, veel moed noodig. De arme ziel is nog niet begonnen te loopen, of reeds wil men, dat zij vliegt. Zij heeft hare hartstochten nog niet bedwongen en reeds eischt men, dat zij bij voorkomende gelegenheden zichzelf zoo gelijk blijve, als men leest van Heiligen, die in de genade bevestigd waren.

20. — De beschouwing van hetgeen zij in zulke omstandigheden lijdt, stemt dikwijls tot verheerlijking van God, maar stemt het hart toch ook tot innig medelijden. Heel veel zielen toch schrikken daarvoor terug. Zij kunnen zich niet staande houden, de armen. Ik geloof, ook mijn ziel zou zijn teruggeschrokken, had in zijn barmhartigheid van zijn kant de Heer niet alles gedaan. U Eerw. weet, dat het met mij niets was dan vallen en opstaan, totdat Hij, de Heer, in zijn goedheid alles deed. Ik wilde, dat ik mij goed kon uitdrukken, want ik geloof, dat vele zielen zichzelf in dit punt misleiden. Zij willen vliegen, vóór God haar vleugelen geeft.

21. — Ik meen reeds vroeger deze vergelijking te hebben gezien,¹⁾ maar hier is zij op haar plaats. Ik wil hierover dan ook het een en ander zeggen, wijl ik sommige zielen om deze reden veel zie lijden. Zij beginnen vol vurige verlangens, vol ijver en vast besloten, op den weg der deugd vooruit te gaan. Wat het uitwendige betreft, verlaten eenigen zelfs alles ter liefde van Hem. Zij zien bij andere personen, reeds hooger gestegen dan zij, de beoefening van verheven deugden, hun door den Heer geschonken. Zelve toch zijn wij niet in staat, ons die eigen te maken. Zij lezen ook in alle boeken, welke over het inwendig gebed en de beschouwing zijn geschreven, wat wij moeten doen om op te klimmen tot zulk een verheven staat. En als zij er dan niet aankomden in slagen, het zoo ver te brengen, dan worden zij ontmoedigd. Wij moeten er ons bijv. niet om bekommeren, of men kwaad van ons spreekt, integendeel, dit liever zien, dan wanneer men iets goeds van ons zegt; wij moeten de eer geringschatten; zoo onthecht zijn aan onze bloedverwanten, dat, als zij het inwendig gebed niet beoefenen, wij liever niet met hen spreken, ons dit zelfs tegenstaat; en vele andere soortgelijke dingen. Maar de

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIII, 3.

kracht daartoe moet, dunkt mij, God ons geven. Het schijnen mij immers reeds bovennatuurlijke gaven, geheel in strijd met de neigingen onzer natuur. Laten zij daarover niet tobben, doch vertrouwen op den Heer. Als zij bidden en doen, wat in hun vermogen is, zal Zijne Majesteit hen wel zoo ver doen komen, dat, wat zij thans verlangen te bezitten, ook metterdaad door hen in beoefening wordt gebracht. Het is voor onze zwakke natuur allernoodzakelijkst, een groot vertrouwen te koesteren, den moed niet te verliezen noch te denken, dat wij, zoo wij ons best doen, ten slotte niet met de overwinning zouden gaan strijken. Omdat ik in deze veel ervaring heb, wil ik U Eerw. ter waarschuwing nog eenige dingen zeggen. Meen niet, al schijnt het U ook zoo, dat een deugd reeds is verworven, zoolang deze niet beproefd is door hetgeen er mede strijdt. Wij moeten bovendien altijd argwaan koesteren en, zoolang wij leven, niet zonder zorgen zijn. Altijd dreigt ons nog veel kwaad, zoolang ons, gelijk ik zeg, nog niet volledig de genade is gegeven, alles op zijn juiste waarde te schatten. In dit leven is niets zonder vele gevaren.

22. — Nog slechts enkele jaren geleden dacht ik niet alleen, ontchecht te zijn aan mijn verwanten, maar meende ik zelfs, dat het verkeer met hen mij tegenstond. En werkelijk, het was ook zoo. Ik kon hun gesprekken niet verdragen. Ik had toen een zaak van groot belang te regelen en moest daarvoor verblijf houden bij een mijner zusters, van wie ik vroeger zeer veel hield.¹⁾ Hoewel zij beter is dan ik, kon ik mij toch niet vereenigen met hare gesprekken. Daar zij gehuwd is, kon het gesprek niet altijd gaan, waarover ik dit wenschte en ik leefde daarom, zooveel ik kon, op mijzelve. Ik zag echter, dat haar lijden ook mij lijden deed, veel meer dan dat van iemand anders, en dat ik mij ook zorgen begon te maken, in één woord, ik begreep, dat ik niet zoo vrij was, als ik meende te zijn, ja, dat ik die gelegenheid moest vluchten, wilde ik vorderingen maken in de deugd, welke de Heer begonnen was

¹⁾ Zij doelt hier misschien op Joanna de Ahumada, die gehuwd was met Don Juan de Ovalle. Zij leefde korten tijd met hen in het huis, dat Juan de Ovalle kocht om het tot eerste klooster der Hervormde Orde in te richten. Vgl. Hfdst. XXXIII, 13 en XXXVI, 2. Hare zuster was bij hare komst weliswaar afwezig, doch kwam spoedig terug, wijl zij bij de Inkleeding tegenwoordig was. Vgl. Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman), 347. Anderen denken aan Maria de Cepeda. Vgl. Hfdst. XXXIV, 24.

mij te schenken. En met zijn hulp heb ik sindsdien ook steeds mijn best gedaan, dit te doen.

23. — Juist wanneer de Heer een deugd begint te schenken, moeten wij haar op hoogen prijs stellen en ons op geenerlei wijze blootstellen aan het gevaar, ze te verliezen. Dit is evenzeer het geval, waar het eer en aanzien of vele andere zaken geldt. UEerw. geloove mij, ook al denken wij allen, aan alles onthecht te zijn, het is niet zoo en het is noodig, nooit zonder zorg te wezen. Zoo iemand bij zichzelf gevoelt, dat hij in een of ander punt nog op zijn eer staat, dan moet hij, wil hij vooruitgaan, dien band verbreken. Hij geloove mij toch. Het is een keten, welke niet wordt doorgevild tenzij door God, als wij er Hem om bidden en van onzen kant ons best doen.¹⁾ Hij houdt ons als het ware vastgebonden op onzen weg en ik sta verstomd over het nadeel, ons daardoor berokkend. Ik zie sommige heilige personen dingen doen, zoo verheven, dat de menschen er over verwonderd staan. Maar, bij God, waarom staat die ziel ook nog niet boven op den berg der volmaaktheid? Waarom? Wat houdt haar tegen, haar, die ter liefde Gods toch zooveel doet? Och, zij staat in een of ander punt nog op haar eer. En het ergste is, zij wil niet begrijpen, dat zij dit doet. Soms zelfs geeft de duivel haar in, dat zij verplicht is, zoo te doen.

24. — Laten zij mij toch gelooven. Laten zij ter liefde Gods toch geloof schenken aan het miertje, dat tot haar spreekt, omdat de Heer het wil. Indien zij dien worm niet wegnemen, zal hij misschien wel niet den geheelen boom bederven, omdat de ziel nog andere deugden resten, maar zijn vruchten zullen toch alle wormstekig zijn. Het is geen schoone boom meer. Hij wil niet groeien en maakt ook, dat andere in zijn nabijheid niet gedijen. De vruchten, welke hij geeft in het goede voorbeeld, zijn niet gaaf en duren niet. Ik zeg het dikwijls, in hoe geringe mate men ook staat op zijn eer, het is er mede als met het orgelspel. Eén verkeerde toon of maat verstoort de geheele muziek. Het is iets, dat de ziel onder elk opzicht groote schade berokkent. Voor wie den weg des gebeds bewandelt, is het de pest.

25. — Gij doet uw best, door het gebed der vereeniging één te worden met God. Wij willen de raden volgen van Christus, die

¹⁾ Vgl. Het Kasteel der Ziel, 1ste Verblijf, Hfdst. II, 19.

overladen werd met spot en valsche getuigenissen. En zouden wij dan onze eer ongerept willen bewaren? Dan komt men er onmogelijk, want men volgt niet denzelfden weg. Slechts wanneer wij onszelven geweld aandoen en er op uit zijn, in vele dingen onze rechten prijs te geven, komt de Heer tot de ziel. Sommigen zullen zeggen: Ik heb er geen gelegenheid toe, er biedt zich geen gelegenheid daarvoor aan. Ik geloof, dat de Heer niet zou willen, dat iemand, die het besluit daartoe zou maken, zulk een verheven goed niet zou deelachtig worden. Zijne Majesteit zal hem zooveel gelegenheden verzenden, waarin hij zich die deugd kan eigen maken, dat hij niet meer verlangt. De handen dus aan het werk geslagen. Ik wil hier nog mededeelen, welke kleine nietige dingen ik zelve den eersten tijd in beoefening bracht of tenminste eenige daarvan, de stroohalmen, welke ik, gelijk ik zeide,¹⁾ op het vuur werp, omdat ik niet tot grooter dingen in staat ben. De Heer neemt alles aan. Eeuwig zij Hij geloofd.

26. — Ik had onder meer het gebrek, dat ik weinig verstand had van het koorgebed en dikwijls niet wist, wat ik in het koor had te doen of hoe ik dit moest leiden. Dit vloeyde alleen voort uit mijn achteloosheid en wijl ik mij met andere, ijdele dingen bezig hield. Ik zag, dat de andere novicen het mij wel konden zeggen, maar ik wilde het haar niet vragen, opdat zij niet bemerken zouden, dat ik er zoo weinig van kende. Terstond komt ons voor den geest, dat wij een goed voorbeeld moeten geven. Dit is bijna altijd het geval. Nadat God mij nog slechts een weinig de oogen had geopend, vroeg ik het aan de kinderen,²⁾ zelfs al meende ik het te weten, als ik ook maar den geringsten twijfel had. Ik verloor er noch mijn eer noch het vertrouwen mede. Integendeel, ik geloof, de Heer gaf mij later een beter geheugen. Ik kon niet best zingen. Ik vond het hoogst onaangenaam, als ik mij niet eerst geoefend had in hetgeen men mij liet zingen, niet omdat ik dan fouten maakte voor het oog des Heeren, dit zou een deugd geweest zijn, neen, maar omdat zoovele personen het hoorden. Uit louter gevoeligheid op het punt van eer geraakte ik zoo in de war, dat ik het nog slechter deed, dan ik wel kon. Ik nam mij later voor, wanneer ik het niet zeer goed kende, te

¹⁾ Vgl. Hfdst. XV, 11; XXX, 25.

²⁾ Zoo noemt hier de Heilige de novicen en jongere zusters.

zeggen, dat ik het niet kende. In den beginne viel mij dit zeer zwaar, maar later was ik er blij om. Nu ik er echter niets uit begon te maken, of men al bemerkte, dat ik er niets van kende, nu deed ik het veel beter. Dat domme eergevoel maakte juist, dat ik niet in staat was tot hetgeen ik voor eervol hield. Elkeen toch stelt zijn eer in iets, dat hij zelf uitkiest.

27. — Met die nietigheden — want dit zijn het en ook ik zelve was niets, wijl zij mij nog moeite kostten — komt men geleidelijk tot daden. Worden die kleine dingen gedaan uit liefde tot God, dan schenkt Zijne Majesteit er waarde aan en helpt Zijne Majesteit ons, om ons op die wijze tot grooter dingen te brengen. Zoo ging het mij met de nederigheid. Toen ik zag, dat allen vorderingen maakten behalve ik, wijl ik steeds voor niets deugde, vouwde ik, als de zusters het koor verlieten, alle mantels op. Ik meende op die wijze de engelen te dienen, die daar God loofden. Toen men het ten slotte, ik weet niet op welke wijze, te weten kwam, schaamde ik mij niet weinig. Mijn deugd ging niet zoo ver, dat ik zulke dingen gaarne ontdekt zag. Mijn schaamte kwam niet voort uit nederigheid, veeleer uit vrees, dat men mij om die nietigheden zou uitlachen.

28. — O mijn Heer, hoe schaam ik mij, zooveel verkeerdheid in mijzelve te zien en melding te maken van een paar zandkorreltjes, welke ik nog niet eens van de aarde ophief om ze te doen strekken tot uw dienst, integendeel, elk korreltje was nog onder duizend nietswaardige dingen verborgen. Nog welde onder dat zand niet het water op van uw genade om het naar boven te brengen. O mijn Schepper, kon ik bij zooveel verkeerdts tenminste iets mededeelen, dat eenige waarde had! Werkelijk, Heer, ik weet niet, hoe mijn hart niet breekt noch, wie dit leest, zijn afschuw jegens mij kan onderdrukken, als hij ziet, dat van zoo groote gunsten zulk een slecht gebruik werd gemaakt! Ik weet niet, hoe ik mij niet schaam, deze diensten ten slotte nog mede te delen als iets van mij! Ja, Heer, ik schaam mij, maar wijl ik van mijzelve niets anders kan verhalen, spreek ik van mijn nietig begin, opdat wie grooter dingen doen zou, vertrouwen hebbe, dat de Heer, zoo Hij aan deze dingen waarde hecht, die grootere op nog hooger prijs zal stellen. Geve Zijne Majesteit mij de genade, dat ik niet steeds bij het begin blijve staan! Amen.

TWEE-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK,

waarin zij verhaalt, hoe de Heer haar in den geest wilde voeren naar een plaats in de hel, welke zij door haar zonden verdiend had;¹⁾ in vergelijking met hetgeen het is, verhaalt zij echter maar weinig van hetgeen haar daar te zien werd gegeven; zij begint ook te verhalen, hoe en op welke wijze het klooster werd gesticht, waar zij thans woont, nl. dat van den H. Jozef.

1. — Nadat de Heer mij reeds langen tijd vele van de gunsten, waarover ik heb gesproken en ook andere groote genaden had verleend, was het mij op een dag, terwijl ik in gebed was, op eens, of ik, geheel zonder te weten hoe, in de hel scheen verplaatst. Ik begreep, dat de Heer mij de plaats wilde doen zien, welke de duivels daar voor mij open hielden en ik door mijn zonden verdiend had. Het duurde slechts zeer kort, maar, al leefde ik ook nog vele jaren, het schijnt mij onmogelijk, het te vergeten.

2. — De ingang had, dunkt mij, iets van een langen nauwen gang, ongeveer als een uiterst lagen, donkeren, nauwen bakkers-oven. De grond scheen door iets, dat op water geleek, een modderpoel geworden, welke een verpestenden stank verspreidde en allerlei ongedierte herbergde. Aan het einde was een holte in den muur als een kast. In die uiterst nauwe ruimte zag ik mij ingeperst. Dit alles was echter nog heerlijk voor het oog, vergeleken bij hetgeen ik er te lijden had. Wat ik tot nu toe gezegd heb, geeft er nog slechts een flauw beeld van.

3. — Het schijnt mij onmogelijk, van het andere ook maar een begin van verklaring te geven en het is ook niet te begrijpen. Ik voelde in mijn ziel een vuur, maar ik weet niet, hoe ik van dat vuur zou kunnen zeggen, wat het is. De lichamelijke pijnen zijn ondragelijk. Ik heb in mijn leven allerhevigste pijnen geleden, volgens het zeggen der geneesheeren de hevigste, welke men op aarde lijden kan, toen nl. bij mijn verlamming al mijn zenuwen samenschrompelden.²⁾ Ook vele andere pijnen van allerlei aard

¹⁾ Vgl. de noot op blz. 1. Ribera omschrijft dezen zin zeer juist: „niet, welke zij toen verdiend had, doch zou hebben verdiend, indien zij den weg was blijven volgen, welchen zij bewandelde.“ (Bk. I, Hfdst. VIII.)

²⁾ Vgl. Hfdst. V, 14, 15 en VI, 1.

heb ik verduurd; zelfs werden zij mij, gelijk ik zeide,¹⁾ soms door den duivel aangedaan. Dat alles is echter niets in vergelijking met hetgeen men daar lijdt. En dan te zien, dat die pijnen zonder einde zijn en nooit ophouden!

4. — Ook dat echter is niets vergeleken bij dien doodstrijd der ziel. Dit is een benauwdheid, een verstikking en een zoo gevoelige pijniging, vergezeld van zulk een vertwijfelend en knagend gevoel van spijt, dat ik niet weet, hoe ik het zal beschrijven. Als ik zeg, dat het is, alsof men u voortdurend de ziel uit het lichaam rukt, dan zeg ik nog weinig. Dan toch schijnt nog een ander u het leven te benemen. Hier verscheurt de ziel zichzelf. Ik moet dan ook zeggen, niet te weten, hoe ik dit innerlijk vuur en dien wanhoop der ziel zal schetsen. Zij overtreffen de hevigste pijnen en smarten. Ik zag niet, wie mij die aandeed, maar ik voelde mij als het ware verbranden en in duizend stukken scheuren. Maar ik zeg, het verschrikkelijkste is dat innerlijk vuur en die wanhoop.

5. — Ik mocht in die verpeste plaats op geen enkele voldoening hopen. Men kan noch zitten noch liggen, men heeft in het geheel geen ruimte. Men perste mij om zoo te zeggen, in een gat in den muur. Die muren, reeds verschrikkelijk om aan te zien, drukten ook nog zwaar op mij. Het was om te stikken. Er is geen licht, alles is in de dikste duisternis gehuld. Ik begrijp niet, hoe het mogelijk is, maar hoewel er geen licht is, ziet men toch, alwat het gezicht maar onaangenaam kan aandoen.

6. — De Heer wilde mij bij deze gelegenheid niet meer van de hel in haar geheel doen zien. Later heb ik in een ander visioen andere verschrikkelijke dingen aanschouwd, de straf van eenige bepaalde zonden. Op het oog schenen zij nog veel vreeselijker, maar wijl ik er de pijn niet van gevoelde, had ik er niet zooveel vrees voor. In dit visioen echter wilde de Heer, dat ik in den geest de martelingen en pijnigingen voelde, alsof mijn lichaam die werkelijk onderging. Ik weet niet, hoe dit alles plaats had, maar wel begreep ik, dat het een groote gunst was en de Heer mij met eigen oogen wilde doen zien, waarvan zijne barmhartigheid mij verlost had. Want het is alles niets, wat men er van hoort mededeelen, noch wat ik bij andere gelegenheden mij bij mijn overwegingen van die verschillende folteringingen had voorgesteld. Ik deed

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXI, 3.

daarover maar zelden mijn overweging, want mijn ziel bewandelde niet gaarne den weg der vreeze. Ook wat ik had gelezen, dat de duivelen de ziel als met tangen verscheuren of dezen andere folteringen aandoen, het is alles niets bij die pijn. Het is iets geheel anders. Het gelijkt er ten slotte evenveel op, als een afbeelding gelijkt op de werkelijkheid. Het branden hier op aarde beteekent weinig, vergeleken bij het vuur van daar.

7. — Ik was er zoo door ontsteld en gevoel, al is het bijna zes jaar geleden,¹⁾ nog zooveel ontsteltenis nu ik dit schrijf, dat mij van schrik de natuurlijke warmte schijnt te verlaten, hier op de plaats, waar ik sta. Ik herinner mij dan ook niet, lijden of smarten te hebben verduurd, zonder dat mij, alwat men hier op aarde lijden kan, niets schijnt. Mij dunkt, althans ten deele, dat wij zonder reden klagen. Daarom herhaal ik, dat dit visioen een der grootste gunsten is geweest, mij door den Heer verleend, want het heeft een heilzame werking op mij uitgeoefend, in het bijzonder den angst verdreven voor de wederwaardigheden en tegenkantingen van dit leven; het heeft mij kracht geschonken, die te verduren; het heeft mij den Heer doen danken, wijl Hij mij, zooals het mij thans toeschijnt, van zoo verschrikkelijke en eeuwige pijnen heeft verlost.

8. — Sindsdien schijnt mij, gelijk ik zeide, alles licht, vergeleken bij hetgeen men zou te lijden hebben, zoo men ook maar één oogenblik moest ondergaan, hetgeen ik daar verduurde. Ik sta verwonderd, hoe ik, die toch dikwijls boeken had gelezen, waarin men een voorstelling geeft van de pijnen der hel, die pijnen toch niet vreesde noch hield voor wat zij zijn. Wees eeuwig gezegend, o mijn God! Wat is het duidelijk gebleken, dat Gij mij veel meer bemindet dan ik zelve. Hoe dikwijls, Heer, hebt Gij mij uit dien donkeren kerker verlost en bracht ik mijzelve tegen uw wil weer daarin!

9. — Hieraan dank ik ook de hevige smart, welke het mij veroorzaakt, dat zooveel zielen zich verdoemen, vooral van die Lutheranen, die toch door hun Doopsel leden waren van de Kerk. Ook gevoel ik sindsdien zulk een machtigen drang, te werken aan het heil der zielen, dat ik, dunkt mij, werkelijk, om één ziel voor die verschrikkelijke folteringen te bewaren, heel gaarne vele malen den dood zou ondergaan. Het komt mij dan in de gedachte, dat

¹⁾ De Heilige schreef dit in het begin van 1565, zoodat het visioen omstreeks het begin van 1559 moet hebben plaats gehad.

onze natuur ons reeds tot medelijden opwekt, als wij hier op aarde iemand en in het bijzonder, als wij iemand, van wien wij veel houden, hevige pijn en smarten zien lijden, ja, hoe dit medelijden soms zoo groot kan zijn, dat het ons geheel ter neder drukt. Maar wie kan dan zien, dat een ziel zonder einde de hevigste van alle pijnen lijdt? Welk hart kan dat zonder innig leed verdragen? Als het lijden dezer aarde, waarvan wij ten slotte toch weten, dat het met het leven ophoudt en een einde neemt, ons tot zoo innig medelijden opwekt, dan weet ik niet, hoe wij ongevoelig kunnen blijven voor dat lijden zonder einde, als wij zien, hoeveel zielen de duivel iederen dag met zich meesleurt.

10. — Dit visioen wekt in mij ook het verlangen op, dat wij in een zaak van zooveel gewicht toch niet eerder tevreden zijn, dan wanneer wij van onzen kant alles doen, wat wij kunnen. Laten wij niets na en moge het den Heer behagen, ons daartoe zijne genade te schenken. Soms kwam de gedachte bij mij op, dat ik wel is waar zeer slecht was, maar dat ik toch nog eenigermate mijn best deed, God te dienen, en eenige dingen naliet, welke ik menschen in de wereld zie doen, zonder dat zij er iets uit maken. En dan, ik had ook met veel geduld, mij door den Heer geschonken, ernstige ziekten doorstaan; ik was niet geneigd tot lasteren of kwaadspreken, over wie dan ook, noch in staat, dunkt mij, iemand kwaad te wenschen; ook was ik niet begeerig, iets te hebben, noch herinner ik mij ooit afgunst te hebben gekoesterd zoo, dat ik God daardoor zwaar zou hebben beleedigd; en zoo waren er nog eenige andere dingen. Al was ik zeer slecht, ik leefde toch bijna altijd in de vreeze des Heeren. En niettemin zie ik, welk verblijf de duivelen reeds voor mij bestemden. Weliswaar geloof ik, dat ik, gerekend naar mijn zonden, nog zwaarder straf verdiende, maar toch moet ik zeggen, dat de foltering verschrikkelijk was en het gevaarlijk is, onszelve gerust te stellen. Een ziel mag rust noch duur hebben, zoolang zij bij iederen stap nog in doodzonde dreigt te vallen. Wachten wij ons ter liefde Gods voor de gelegenheden, dan zal de Heer ons helpen, gelijk Hij mij geholpen heeft. Gewaardige Zich Zijne Majesteit zijne hand niet van mij af te trekken, zoodat ik weer zou vallen. Ik heb thans gezien, waar ik eindigen zou. Goed als Zijne Majesteit is, moge de Heer dit niet toelaten. Amen.

11. — Nadat ik dit visioen aanschouwd had en ook nog andere verheven dingen en geheimen, welke de Heer mij in zijn goedheid heeft willen openbaren, zoowel over de heerlijkheid, welken den goeden zal worden geschonken, als over de straf voor de slechten, zocht ik, hoe en op welke wijze ik boetvaardigheid zou kunnen doen voor zooveel kwaad en iets zou kunnen verdienen om zulk een verheven goed deelachtig te worden. Ik wilde de menschen ontvluchten en verlangde mij ten slotte geheel van de wereld af te zonderen. Mijn geest had geen rust. Het was echter geen verwarrende, doch een verkwikkende onrust. Men kon duidelijk zien, dat zij van God kwam en dat Zijne Majesteit de ziel een warmte had ingestort, welke haar in staat stelde, andere spijsen te verteren, zwaarder, dan zij tot nu toe had gegeten. Ik overwoog, wat ik voor God zou kunnen doen en meende, dat ik allereerst de roeping tot het kloosterleven, mij door Zijne Majesteit verleend, te volgen had en zoo volmaakt mogelijk den Regel moest onderhouden.

12. — Wel telde het klooster, waar ik was, vele dienaressen Gods en werd Hij door haar zeer ijverig gediend, maar op titel, dat dit noodig was, waren de zusters dikwijls elders, zij het ook op plaatsen, waar wij overeenkomstig onze roeping gerust konden zijn. Ook was de Regel er niet in zijn oorspronkelijke gestrengheid ingevoerd. Men onderhield dien, zooals in de geheele Orde, gelijk hij door de Pauselijke Bulle was verzacht.¹⁾ Er waren ook

¹⁾ Onder den oorspronkelijken Regel verstaat de Heilige den Regel, niet gelijk deze oorspronkelijk in 1206 door den H. Albertus van Jeruzalem aan den H. Brocardus voor de Broeders op en bij den Carmel werd gegeven en door Paus Honorius III in 1226 werd goedgekeurd, doch gelijk deze, met eenige verzachtingen, in 1247 werd goedgekeurd door Paus Innocentius IV bij de overplanting der Orde naar Europa. Op deze eerste verzachting doelt de Heilige niet, doch op de Bullen van de Pausen Eugenius IV, Pius II en Sixtus IV, waarbij het voortdurend verblijf in de cellen niet meer zoo streng werd gehandhaafd, doch werd toegestaan, op bepaalde uren in de kerk, de kloostergangen en de omgeving des kloosters te verwijlen; verder aan den Prior Generaal de macht werd gegeven, het dagelijksch vasten van 14 September tot Paschen en het altijd geldend verbod van vleesch tot drie of vier dagen in de week te beperken. Vgl. Regel en Constitutiën der Orde in Dl. II dezer Uitgave. In het algemeen is het juist, wat de H. Teresa zeide, dat de geheele Orde den verzachten Regel onderhield. Toch was er tot 1571 op het eiland Cyprus een klooster, dat steeds den Regel, door Paus Innocentius IV goedgekeurd, bleef onderhouden. In 1571 werd het door de Turken verwoest. Vgl. Philippus a SS. Trinitate, *Hist. Carm. Ord.* (Lyon, 1656), blz. 478.

nog andere bezwaren. Wyl het klooster groot en schoon was, scheen het mij, dat ik er te veel op mijn gemak leefde. Het grootste bezwaar was voor mij evenwel dat uitgaan, al maakte ik er zelve veel gebruik van. Dit kwam, omdat sommige personen, tegen wie de oversten niet neen konden zeggen, gaarne zagen, dat ik bij hen kwam. De oversten, door hen lastig gevallen, zonden mij dan naar hen toe. Geleidelijk kwam het aldus zoo ver, dat ik maar weinig tijd meer in het klooster kon doorbrengen.¹⁾ Voor een deel moet ook de duivel er toe hebben bijgedragen, dat ik niet thuis was, want, hoe het zij, ik deelde in elk geval aan sommige zusters toch de onderrichtingen mede, welke ik ontving van degenen, die mij leidden, en dit strekte haar tot groot nut.

13. — Terwijl ik bij een zekere gelegenheid bij iemand was, gebeurde het, dat deze tot mij en nog eenige andere zusters zeide, dat, zoo wij zouden willen leven op de wijze der Barvoeterzusters, het zelfs mogelijk zou zijn, een klooster voor ons te stichten.²⁾ Ik liep met diezelfde plannen rond en begon er daarom over te spreken met mijn vriendin, de weduwe, over wie ik reeds gesproken heb³⁾ en die hetzelfde verlangen koesterde. Zij begon met middelen aan te wijzen, welke het klooster de noodige inkomsten zouden verzekeren. Ik zie thans, dat die middelen niet opgingen, maar het verlangen, dat wij koesterden, maakte, dat wij ze dienstig achtten. Van den anderen kant aarzelde ik echter nog, want ik had het in het huis, waar ik mij bevond, geheel naar mijn zin. Het was geheel naar mijn smaak. In elk geval besloten wij, de zaak op bijzondere wijze aan God aan te bevelen.

¹⁾ Men bedenke, dat de H. Teresia dit schreef, voordat door het Concilie van Trente de ingrijpende bepalingen betreffende het slot, in het bijzonder voor vrouwenkloosters waren gemaakt.

²⁾ Het was Maria de Ocampo, een nicht der Heilige, die destijds als jonge dame in het klooster der Menschwording leefde. Zij gaf voor de nieuwe stichting 1000 ducaten en werd in 1563 zelve Carmelites onder den naam Maria Bautista; later werd zij Priorin van het klooster te Valladolid. De Barvoeter-Zusters, hier bedoeld zijn de Clarissen, die uit het klooster van den verzachten Regel te Avila traden en te Valladolid een klooster stichtten, waar de Regel in zijn oorspronkelijke gestrengheid werd onderhouden. Van Valladolid werd het spoedig verplaatst naar Madrid. Hier bezocht de H. Teresia haar op hare reizen herhaaldelijk. In deze hervorming der Clarissen had ook de H. Petrus van Alcantara een groot aandeel. Zij werd bijzonder gesteund door Dofia Joanna, zuster van koning Philips II.

³⁾ Dofia de Ulloa; Vgl. Hfdst. XXIV, 5.

14. — Nadat ik op zekeren dag had gecommuniceerd, beval Zijne Majesteit mij dringend, dat ik er uit alle kracht voor zou werken. Hij deed mij groote beloften. De stichting van het klooster zou niet worden opgegeven; men zou Hem daar ijverig dienen; het moest genoemd worden naar den H. Jozef; aan de eene poort zou deze zelf, aan de andere Maria over ons waken en Christus zelf zou er met ons zijn intrek nemen. Het zou een ster zijn, welke grooten glans verspreidde. Maar Hij zeide mij ook, dat, al waren de Regels der kloosterorden verzacht, ik daarom niet moest meenen, dat men Hem daarin slechts matig diende. Wat zou er van de wereld worden, zoo zeide Hij, indien er geen kloosterlingen waren? Ook zeide Hij, dat ik aan mijn biechtvader¹⁾ moest mededeelen, wat Hij mij bevolen had en ook dat Hij hem vroeg, daar niet tegen te wezen en mij daarin niet te hinderen.

15. — Dit gezicht had zulk een krachtige uitwerking op mij en de Heer richtte die woorden tot mij op zulk een wijze, dat ik er niet aan kon twifelen, of Hij was het. Ik gevoelde mij zeer bezwaard, want ik stelde mij reeds eenigermate voor, welke groote beslommeringen en moeilijkheden mij dit kosten zou en hoe ik in dit huis heel tevreden was. Wel dacht ik er reeds vroeger over, maar nog niet zoo vast besloten en niet zeker, of het ooit gebeuren zou. Nu echter scheen er op te worden aangedrongen en daar ik begreep, iets op mij te nemen, dat groote opschudding zou verwekken, stond ik in twijfel, wat ik doen zou. Maar de Heer zeide het mij zoo dikwijls en hield mij zooveel redenen en overwegingen voor, waarvan ik de waarheid moest erkennen, en ook dat het zijn wil was, dat ik niet anders durfde doen dan het aan mijn biechtvader mededeelen. Ik gaf hem dan ook op schrift mededeeling van alles, wat had plaats gehad.

16. — Hij durfde niet vlak af zeggen, dat ik het niet doen moest. Hield men, zoo meende hij, slechts rekening met natuurlijke overwegingen, dan zou het niet gaan. Mijn vriendin toch, die het doen moest, bezat weinig of geen vermogen. Hij zeide mij, er met mijn overste over te spreken en te doen, wat deze zou beslissen. Ik sprak met mijn overste niet over mijn visioenen, maar de dame deelde hem mede, dat zij dit klooster wilde stichten. De Provinciaal²⁾

¹⁾ P. Balthasar Alvarez, S. J.

²⁾ Dit was niet, gelijk dikwijls wordt opgegeven, P. Angelus de Salazar, doch nog

nam dit zeer goed op, want hij is een vriend van alles, wat den bloei der Orde kan bevorderen. Hij betoonde haar alle welwillendheid, welke zij van zijn kant noodig had, en zeide, dat hij het huis zou erkennen. Zij bespraken ook de inkomsten, welke het hebben moest en dat wij om vele redenen het aantal zusters nooit boven de dertien zouden willen zien.¹⁾ Vóór wij er over begonnen te spreken, schreven wij den Heiligen Broeder Petrus van Alcantara, alwat er had plaats gehad. Hij ried ons, niet van de stichting af te zien, en gaf ons over alle punten zijn meening.

17. — Nauwelijks vernam men het in de plaats, of er brak een zoo hevige vervolging tegen ons uit, dat ik ze niet met een paar woorden kan beschrijven. Men praatte, men lachte en noemde het onzin. Mij zeide men, dat ik het toch naar mijn zin had in mijn klooster. Mijn vriendin echter vervolgde men zoozeer, dat zij er onder leed. Ik wist niet, wat ik doen moest. Ten deele hadden zij, meende ik, gelijk. Toen ook ik er zeer onder gedrukt ging en mij God aanbeval, begon Zijne Majesteit mij te troosten en mij moed in te spreken. Hij zeide, dat ik nu zien kon, wat de Heiligen hadden moeten lijden, die de kloosterorden stichtten, en dat ik meer vervolgingen zou hebben te verduren, dan ik verwachtte. Ik moest mij daarover echter niet bezorgd maken. Hij zeide mij ook nog eenige dingen, welke ik aan mijn vriendin moest zeggen. Wat mij echter het meest verwonderde, was, dat wij ons op hetzelfde oogenblik gerust gevoelden over hetgeen gebeurd was en volmoed, weerstand te bieden aan iedereen. Ja werkelijk, aan iedereen,

zijn voorganger in het Provinciaalaat, P. Gregorius Fernandez; Vgl. *Acta Cap. Gen. Ord. Fratr. B. M. V. de M. Carmelo*, ed. G. Wessels, O. Carm. Rome 1914, I, 445, 449, 509.

¹⁾ Aan dit aantal, een Priorin en twaalf zusters, hield de Heilige niet streng vast. In Hfdst. XXXVI, 19 spreekt zij eveneens van dertien, maar in een brief van 30 Dec. 1561 aan haar broer Lorenzo de Cepeda spreekt zij van vijftien. De Generaal J. B. Rossi liet in zijn schrijven van 27 April 1567 nog vijf en twintig toe. In haar brieven van 19 Oct. 1569 en 17 Jan. 1570 handhaaft echter de Heilige nog het getal dertien. 2 Sept. 1571 bepaalde eindelijk de Dominicaan Petrus Hernandez als Visitator Apostolicus, dat in de kloosters zonder vaste inkomsten het aantal koorzusters niet grooter mocht zijn dan dertien of veertien, in kloosters met vaste inkomsten niet grooter dan twintig. 16 Juli 1574 geeft de H. Teresia den wensch te kennen, dat ook voor de leekzusters een dergelijke bepaling werd gemaakt. Haar getal werd ten slotte gesteld op drie. Vgl. Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman), 306.

want onder de mannen van gebed of eigenlijk in heel de plaats was er zoo goed als niemand meer, die op dat tijdstip niet tegen ons was. Het scheen allen de grootste dwaasheid.

18. — Men praatte zooveel en de opschudding in mijn eigen klooster was zoo groot, dat de Provinciaal het te gewaagd vond, tegen allen in te gaan. Hij wijzigde zijn meening en wilde het klooster niet meer aannemen. Hij zeide, dat de inkomsten niet verzekerd waren en ook te gering en dat de tegenstand te groot was. Hij scheen volkomen gelijk te hebben. Ten slotte gaf hij dan ook de stichting op en wilde ze niet meer aanvaarden. Dit bedroefde ons zeer. Wij meenden reeds de eerste slagen te boven te zijn. Mij vooral bedroefde het zeer, den Provinciaal tegen ons te zien. Wilde hij het, dan ging ik voor allen vrij uit. Mijn vriendin wilde men reeds niet meer de absolutie geven, zoo zij het plan niet opgaf. Zij was verplicht de ergernis weg te nemen, zeide men.

19. — Zij nam haar toevlucht tot een zeer geleerden en oprechten dienaar Gods uit de Orde van den H. Dominicus,¹⁾ deelde hem het plan mede en gaf hem verslag van alles. Zij deed dit nog, vóór de Provinciaal de zaak had opgegeven, want in heel de plaats hadden wij anders niemand, die ons zijn meening wilde zeggen. Zoo zeide men, dat wij geheel onzen eigen zin volgden. De dame zette den heiligen man de geheele zaak uiteen en rekende hem ook de inkomsten voor, welke zij uit haar erfgoed trok. Zij verlangde vurig, dat hij ons helpen zou, want in de stad was hij zeker de grootste geleerde en in zijn Orde stonden slechts weinigen hooger dan hij. Ook ik zeide hem alles, wat wij dachten te doen en gaf hem eenige redenen daarvoor op. Ik sprak hem niet over eenige openbaring, doch voerde alleen de natuurlijke beweegredenen aan, welke mij leidden. Ik wilde niet, dat hij zijn meening op andere dan deze grondde. Hij zeide ons, dat wij hem acht dagen tijd voor antwoord moesten laten en vroeg ons, of wij besloten waren te doen, wat hij ons zeggen zou. Ik zeide van ja, maar, ofschoon ik dit zeide en, ik geloof, ook zou hebben gedaan, toch verliet mij daarom nooit een gevoel van zekerheid, dat de

¹⁾ P. Petrus Ibáñez. Hij was een der trouwste helpers der Heilige en liet ook een uitvoerig schrijven na over den geest der H. Teresia, dat in Dl. VII dezer Uitgave wordt opgenomen.

stichting toch tot stand zou komen. Mijn vriendin had een nog sterker geloof. Wat men haar ook zeide, nooit kon zij er toe besluiten, er van af te zien. Ook mij scheen het onmogelijk, dat de stichting zou worden opgegeven, maar ik achtte een openbaring slechts in zooverre waarachtig, als zij niet indruischt tegen hetgeen in de H. Schrift staat of tegen de wetten der Kerk, welke wij verplicht zijn te onderhouden. En daarom, al scheen zij mij werkelijk van God te komen, zoo die geleerde mij gezegd had, dat wij het niet konden volvoeren zonder God te beleedigen en wij in strijd zouden handelen met ons geweten, mij dunkt, ik zou mij terstond hebben teruggetrokken en naar een ander middel hebben uitgezien. De Heer gaf mij echter geen ander dan dit.

20. — Later zeide mij de dienaar Gods, dat hij onze opdracht had aangenomen, vast besloten, zijn best te doen, ons van de uitvoering daarvan terug te houden. Het gepraat van het volk was hem reeds ter oore gekomen en ook hij achtte het een dwaasheid, even goed als alle anderen. Op het vernemen, dat wij ons tot hem gewend hadden, had bovendien een edelman hem een waarschuwing gezonden, goed toe te zien, wat hij deed, en ons niet te steunen. Toen hij er echter over begon na te denken, wat hij ons zou antwoorden en overwoog, wat wij wilden ondernemen, welke bedoeling wij hadden, hoe wij ons plan wilden uitvoeren en hoe wij in het klooster dachten te leven, kwam hij tot het besluit, dat wij er God grootelijks mede dienden en men van de stichting niet moest afzien. Hij antwoordde ons dan ook, ons best te doen, de zaak tot een goed einde te brengen. Hij zeide ons, hoe wij moesten te werk gaan en welken weg wij moesten volgen; wel was het beschikbaar vermogen niet groot, maar men moest toch ook op God vertrouwen; als iemand er nog tegen op kwam, kon hij zich bij hem vervoegen, hij zou hem wel te woord staan. En zoo hielp hij ons steeds, gelijk ik later nog zal mededeelen.¹⁾

21. — Dit antwoord verblijdde ons zeer. Ook verheugde het ons, te zien, hoe eenige heilige personen, eerst tegen ons, reeds veel gematigder optraden, sommige ons zelfs steunden. Onder deze laatsten was ook de heilige edelman, van wien ik reeds vroeger melding maakte.²⁾ Heilig als hij is en omdat hem de ingeslagen weg toch tot groote

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXIII, 5, 7, 8, XXXVI, 23.

²⁾ Don Franciscus de Salcedo. Vgl. Hfdst. XXIII, 6.

volmaaktheid scheen te leiden, wijl alles het gebed ten grondslag had, herzag hij zijn oordeel. Ofschoon hem onze middelen nog zeer gebrekkig voorkwamen en ons volgens zijn meening niet tot ons doel konden brengen, oordeelde hij niettemin, dat de zaak van God kon komen en de Heer zelf er toe moest hebben opgewekt. Hetzelfde deed ook de Magister in de Godgeleerdheid, de priester en dienaar Gods, dien ik, zooals ik vroeger zeide, het eerst om raad had gevraagd.¹⁾ Hij was een voorbeeld voor heel de stad en als door God gezonden om er vele zielen te helpen en vooruit te brengen. Hij kwam nu ook mij in mijn onderneming steunen.

22. — Zoo ver was de zaak, altijd met de hulp van veel gebeden, reeds gekomen. Reeds was op een goede plaats een huis gekocht. Het was wel klein, doch hierover maakte ik mij geen zorgen. De Heer had mij bevolen, er zoo goed het ging, mijn intrek in te nemen. Ik zou later wel zien, wat Zijne Majesteit doen zou. En hoe goed heb ik het gezien! En daarom, ofschoon ik de inkomsten gering zag, ik koesterde het vast vertrouwen, dat de Heer wel andere middelen vinden zou om alles te regelen en ons te helpen.

DRIE-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over dezelfde stof, de stichting van het klooster van den roemrijken H. Jozef; zij verhaalt, hoe men haar beval, zich daarmede niet meer bezig te houden en hoelang zij het liet rusten; verder welke moeilijkheden zij had te verduren en hoe de Heer haar daarin troostte.

1. — Zoo ver waren dus de zaken gekomen. Men stond op het punt, ze haar beslag te geven. Den anderen dag zouden de acten worden opgemaakt, toen onze Pater Provinciaal van meening veranderde. Ik geloof, dat hij daarbij door goddelijke beschikking werd geleid. Dit bleek mij later. Er was zooveel voor het werk gebeden, dat de Heer het nog volmaakter wilde en beschikte, dat het op een andere wijze tot stand kwam. Nu de Provinciaal de stichting niet meer wilde aannemen, beval mijn biechtvader mij terstond, mij er niet meer mede bezig te houden, al weet de Heer,

¹⁾ Magister Caspar Daza. Vgl. Hfdst. XXIII, 6.

welke moeilijkheden en zorgen het mij gekost had, het zoo ver te brengen. Toen ik de stichting opgaf en rusten liet, werd men nog meer bevestigd in de meening, dat alles maar vrouwengrillen waren, en nam het lasteren over mij nog toe, al had ik tot dan toe ook gehandeld in opdracht van mijn Provinciaal.

2. — Omdat ik een klooster wilde stichten met strenger slot, had ik het geheele klooster in hooge mate tegen mij ingenomen. De zusters zeiden, dat ik haar daarmee beleedigde; dat ik ook daar God kon dienen, wijl er andere zusters woonden, die beter waren dan ik; dat ik geen liefde had voor het huis; dat het beter was inkomsten te bezorgen aan dit huis dan voor een nieuwe stichting. Sommigen zeiden mij, dat zij mij in de gevangenis¹⁾ zouden werpen. Anderen, doch dit waren er slechts weinigen, verontschuldigten mij min of meer. Ik zag heel goed in, dat zij in vele opzichten gelijk hadden en enkele malen bood ik haar mijn verontschuldiging aan. Wijl ik echter het voornaamste niet kon zeggen, dat nl. de Heer mij de opdracht er toe gaf, wist ik niet, wat ik doen moest. En daarom zweeg ik.

3. — Andere keeren gaf de Heer mij de groote genade, dat al die dingen mij mijn gemoedsrust niet benamen, doch ik de stichting met zooveel gemak en genoeg rusten liet, als had deze mij niets gekost. Niemand wilde dit gelooven, zelfs niet de personen van gebed, met wie ik daarover sprak. Zij meenden, dat ik mij zeer bedroefd en beschaamd moest gevoelen en zelfs mijn biechtvader kon er niet toe komen, het te gelooven. En toch, ik meende alles gedaan te hebben, wat ik kon, en achtte mij derhalve niet verder verplicht tot hetgeen de Heer mij had bevolen, en ik bleef dus in het huis, waar ik mij zeer tevreden en op mijn gemak gevoelde. Toch kon ik het geloof, dat de stichting tot stand zou komen, nooit prijsgeven, al zag ik geen uitweg. Ik wist ook niet, hoe of wanneer dit zou geschieden, maar niettemin hield ik ze voor vast en zeker.

4. — Innig bedroefde het mij, dat mijn biechtvader²⁾ mij eens schreef, dat ik uit het gebeurde toch wel begrijpen zou, dat het alles maar ijdele droombeelden waren; dat ik mij van nu af ver-

¹⁾ Een der cellen van het klooster, waarin bij hooge uitzondering een kloosterling voor straf een tijdlang moest wonen, zonder ze te mogen verlaten.

²⁾ P. Balthasar Alvarez. Vlg. Hfdst. XXIV, 5 en XXVI, 4.

standiger moest gedragen, door niets meer te willen ondernemen en er niet meer over te spreken. Ik zag immers, hoeveel ergernis het had verwekt. Hij schreef ook nog andere dingen, alle even onaangenaam voor mij. Alsof ik iets gedaan had tegen zijn wil. Maar neen, de Heer wilde, dat zelfs van die zijde, vanwaar het mij het meest moet grieven en ik meende, dat mij troost zou worden geschonken, het lijden niet uitbleef. Meer dan al het andere bedroefde mij de gedachte, dat ik misschien aanleiding was geweest tot zonde en daaraan mede schuldig was; verder, dat geheel mijn inwendig gebed bedrog moest zijn, zoo die visioenen zinsbegoocheling waren; dat ik dan geheel misleid werd en mijn ondergang te gemoet ging. Dit drukte mij zoozeer, dat het mij geheel in de war bracht en de grootste droefheid veroorzaakte. De Heer echter, die mij nooit verliet, troostte en bemoedigde mij in alle wederwaardigheden, welke ik heb verhaald, zoo dikwijls, dat ik geen reden heb, er hier afzonderlijk melding van te maken. Ook nu zeide Hij mij, dat ik niet bedroefd moest zijn; dat ik een zeer goed werk in den dienst van God had verricht en Hem in deze zaak niet had beleedigd; dat ik doen moest, wat mijn biechtvader mij gezegd had en voor het oogenblik moest zwijgen, totdat er een tijd zou aanbreken om op de zaak terug te komen. Ik gevoelde mij hierdoor zoo getroost en gerustgesteld, dat ik de vervolging, welke ik te verduren had, niet meer telde.

5. — Hier leerde mij de Heer, welk een allerverhevenst voorrecht het is, te zijner liefde lijden en vervolgingen te verduren. Ik zag in mijn ziel zulk een verlevendiging van de liefde Gods en nog vele andere dingen, dat ik er verwonderd over stond. Dit maakte, dat ik niet kon nalaten, naar lijden te verlangen. Intusschen meenden de andere personen, dat ik mij zeer beschaamd gevoelde. Ik zou dit ook gedaan hebben, zoo de Heer mij door zijn groote gunsten niet op zeer bijzondere wijze had geholpen. In dien tijd begonnen die heviger aandoeningen van liefde tot God, waarover ik vroeger heb gesproken,¹⁾ en werden ook mijn verrukkingen nog inniger. Ik zweeg er echter over en sprak niemand van hetgeen ik gewonnen had. De heilige Dominicaan²⁾ kon evenmin als ik ophouden te gelooven, dat de stichting toch nog tot stand zou komen. Daar ik

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXI, 6 en XXIX, 10, 11.

²⁾ P. Petrus Ibáñez, Vgl. Hfdst. XXXII, 20, XXXVIII, 15.

er mij echter niet meer mede bezig wilde houden, om niet ongehoorzaam te zijn aan mijn biechtvader, besprak hij de zaken met mijn vriendin. Zij schreven naar Rome en overlegden samen, welke weg moest worden gevolgd.

6. — Nu begon ook nog de duivel. Hij zorgde, dat zich de meening vestigde en van den eene op den andere overging, dat ik in deze zaak een openbaring had gehad. Vol angst kwam men mij zeggen, dat het een gevaarlijke tijd was, dat men wellicht een of andere beschuldiging tegen mij zou inbrengen en mij zou aanklagen bij de Inquisitie. Dat vond ik werkelijk vermakelijk. Ik moest er om lachen, want onder dit opzicht had ik nooit eenige vrees gevoeld. Ik wist te goed van mijzelve, dat ik in zaken des geloofs voor de minste ceremonie der Kerk, waartegen men mij zou zien misdoen, en voor elke waarheid der H. Schrift bereid was, duizendmaal den dood te ondergaan. Ik zeide hun, dat zij daarvoor geen angst behoeften te hebben; dat het er met mijn ziel al heel slecht uit zou zien, zoo daarin iets was, waarvoor ik de Inquisitie had te vreezen. Als ik dacht, iets van dien aard te hebben, zou ik zelve een onderzoek gaan vragen. Werd ik aangeklaagd, dan zou de Heer mij wel doen vrijspreken en ik daaruit slechts voordeel trekken.¹⁾

7. — Ik sprak er over met mijn Pater Dominicaan, die, gelijk ik zeide, een groot geleerde was, zoodat ik mij gerust kon neerleggen bij hetgeen hij zeide. Ik verhaalde hem toen al mijn visioenen, mijn wijze van bidden, en ook de groote gunsten, mij door den Heer verleend. Ik deed dit zoo duidelijk mogelijk en smeekte hem, alles goed te willen overwegen en mij te zeggen, of er iets in was, in strijd met de H. Schrift, en tevens, wat hij van alles dacht. Hij stelde mij in hooge mate gerust en, naar ik meen, strekte het hemzelve tot voordeel. Wel was hij zeer deugdzaam, maar van dien tijd wijdde hij zich veel meer aan het gebed. Hij trok zich zelfs terug in een heel eenzaam klooster zijner Orde om daar het gebed nog beter te kunnen beoefenen. Hij bleef daar ruim twee

¹⁾ Later wilde de H. Teresia zelve het Boek van haar Leven aan de Inquisitie ter onderzoek geven. Haar Provinciaal keurde dit echter af. Niettemin werd het door de Prinses de Eboli Doña Maria de Mendoza waarschijnlijk in 1574 aan de Inquisitie ter onderzoek opgegeven. De Prinses bereikte echter allerminst haar doel, wijl de Inquisitie na onderzoek het werk ten hoogste prees. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, Introducción, CXXIII vv.

jaren. Tot zijn grooten spijt riep hem toen de gehoorzaamheid terug.) Men had hem noodig, omdat hij zulk een uitstekend persoon was. Het bedroefde mij onder menig opzicht zeer, dat hij heenging, doch ik wilde hem daarover niet lastig vallen. Het beteekende voor mij een groot verlies. Ik begreep echter, dat het hem tot voordeel strekte, want, terwijl ik mij zeer bekommerd gevoelde over zijn vertrek, zeide mij de Heer, dat ik mij troosten moest en niet bedroefd moest zijn, wijl hij onder goede leiding heenging.

8. — Zijn ziel trok uit zijn verblijf aldaar zooveel voordeel en hij maakte er zoo groote vorderingen in het geestelijk leven, dat hij mij bij zijn terugkeer zeide, voor niets ter wereld te hebben gewild, dat hij van zijn vertrek daarheen had afgezien. Ik kon hetzelfde zeggen. Te voren stelde hij mij gerust en troostte hij mij slechts door zijn groote kennis, nu deed hij dit bovendien door de groote ervaring, welke hij in ruime mate van de bovennatuurlijke dingen in het geestelijk leven had opgedaan. God riep hem terug, toen Zijne Majesteit zag, dat hij noodig was om de zaak van dit klooster, dat Zijne Majesteit tot stand wilde doen komen, te steunen.

9. — Ik bewaarde intusschen het stilzwijgen over de zaak. Ik hield er mij niet meer mede bezig en sprak er niet over, vijf of zes maanden lang. De Heer gaf er mij ook nooit den last toe. Ik begreep niet, wat hiervan de reden was. Ik kon nog steeds de gedachte niet van mij afzetten, dat de stichting toch tot stand zou worden gebracht. Na verloop van dien tijd ging de Rector, dien het Gezelschap van Jezus hier had,²⁾ weg en riep Zijne Majesteit hier een anderen, een zeer godvruchtig, moedig, verstandig en geleerd man. Dit geschiedde juist op een tijd, dat ik aan zulk een man groote behoefte had. Want daar mijn biechtvader nog een overste boven zich had en deze Paters tot het

¹⁾ Het klooster te Trianos in Leon. Hij keerde er later als Prior terug en stierf er 2 Febr. 1565 een heiligen dood. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 271, 276.

²⁾ P. Dionysius Vasquez, die voor zijn onderdanen zeer streng was en aldus P. Balthasar Alvarez weinig vrijheid van handelen gaf; (Boll. *Acta Sanct.* 15 Oct. n. 309.) Hij werd opgevolgd door P. Caspar de Salazar, die echter na negen maanden, om moeilijkheden met den Bisschop, weder werd verplaatst in het begin van 1562. Hij bleef een trouw vriend der Heilige en dacht er zelfs een tijdlang over, zelf Carmeliet te worden, hetgeen de Heilige hem echter afried. Hij stierf een heiligen dood te Alcala 27 Sept. 1593. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 277; Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman) 314.

uiterste de deugd beoefenen, niets te doen, dat niet in overeenstemming is met den wil hunner oversten, zoo durfde hij om vele redenen in sommige dingen geen beslissing nemen, niettegenstaande hij een goed inzicht had in mijn geestelijk leven en ook verlangde, dat ik hooger op zou gaan. Mijn geest gevoelde toen reeds die hevige aandoeningen, zoodat het mij zeer zwaar viel, zoo gebonden te zijn. Maar ondanks dit week ik niet af van hetgeen hij mij voorschreef.

10. — Terwijl ik op een dag zeer bedroefd was, wyl ik meende, dat mijn biechtvader mij niet geloofde, zeide mij de Heer, dat ik geen zorgen moest maken; dat dat leed spoedig een einde zou nemen. Ik verheugde er mij ten zeerste over, wyl ik meende, dat ik spoedig zou sterven, en telkens als ik er aan dacht, schonk het mij de innigste voldoening. Later zag ik duidelijk, dat daarmede de komst bedoeld was van den nieuwen Rector, over wien ik sprak. Sindsdien toch bestond er geen aanleiding meer tot die droefheid. De nieuwe Rector hield den Minister — want dit was mijn biechtvader — niet meer zoo gebonden. Integendeel, hij zeide hem, dat hij mij moest troosten; dat hij niet bang behoefde te wezen, en hij mij niet zoo voortdurend in druk moest laten leven; dat hij veeleer den geest des Heeren moest laten werken, en dat het bij die hevige aandoeningen des geestes soms den schijn had, of kon de ziel geen adem meer krijgen.

11. — Deze Rector kwam mij ook bezoeken. Mijn biechtvader gebod mij, geheel vrij en openhartig met hem te spreken. Ik gevoelde eerst den grootsten tegenzin, met hem te spreken, maar toen ik den biechtstoel binnenging, kwam over mijn geest een gevoel, dat ik niet weet te beschrijven. Ik herinner mij niet, dit ooit eerder of later bij een ontmoeting met iemand te hebben gehad en ik zou ook niet kunnen zeggen, wat voor een gevoel het was. Ik zou niet weten, waarmede ik het moest vergelijken. Het was een geestelijke vreugde. Mijn ziel begreep, dat deze ziel haar zou verstaan en haar verwant was, ofschoon ik, gelijk ik zeide, niet begrijp, hoe dit geschiedde. Had ik hem nog ooit gesproken of had men mij groote dingen van hem verteld, het zou niets bijzonders zijn geweest, dat ik blij was, te begrijpen, dat hij mij verstaan zou, maar hij had nooit een woord met mij, ik nooit een woord met hem gewisseld en ik had ook nooit de geringste mededeeling over hem ontvangen.

12. — Later heb ik gezien, dat mijn geest zich niet bedroog, want onder alle opzichten strekte zijn woord mij en in het bijzonder mijne ziel tot groot nut. Zijn leiding is vooral goed voor personen, die de Heer, naar het schijnt, reeds groote vorderingen deed maken. Hij laat haar draven en niet langer stapvoets voortgaan. Zijn leiding is er op gericht, haar van alles te onthechten en te versterken. De Heer schonk hem daarvoor een bijzonderen aanleg, zooals trouwens voor vele andere zaken. Toen ik met hem begon te spreken, zag ik aanstonds, op welke wijze hij te werk ging en erkende ik in hem een zuivere, heilige ziel, die van den Heer de bijzondere gave had ontvangen, te onderscheiden, door welken geest iemand wordt geleid. Hij troostte mij zeer. Kort nadat ik met hem gesproken had, begon de Heer er weer bij mij op aan te dringen, de zaak van het klooster ter hand te nemen. Ik moest aan mijn biechtvader en aan dien Rector tal van beweegredenen en dingen opgeven, waarom zij mij daarin niet mochten hinderen. Ofschoon enkele hiervan hun nog vrees inboezemden, twijfelde deze Pater Rector er toch nooit aan, of de geest Gods was hier werkzaam. Hij ging met grooten ijver en zorg alle uitwerkselen er van na. Van vele dingen durfden zij mij niet weerhouden.¹⁾

13. — Mijn biechtvader gaf mij weder verlof, er uit al mijn vermogen voor te werken. Ik zag echter heel goed in, aan welke moeilijkheden ik mij blootstelde, want ik stond bijna alleen en beschikte over zeer weinig vermogen. Wij kwamen overeen, in alle stilte te handelen. Ik liet daarom een mijner zusters, die niet in de stad woonde,²⁾ een huis koopen en inrichten, alsof het voor zichzelf was. Ik deed dit met geld, dat de Heer mij langs verschillende wegen voor den koop had gegeven.³⁾ Het zou mij te

¹⁾ Gelijk Ribera verhaalt, beval God de H. Teresia, haar biechtvader te vragen, zijn overweging te doen over den tekst: „Hoe verheven zijn uwe werken, o Heer!” Ps. XCI, 6. Na deze overweging aarzelde P. Balthasar Alvarez niet langer. Vgl. Ribera, Bk. I, Hfdst. VII.

²⁾ Doña Joanna de Ahumada, gehuwd met Juan de Ovalle, die in Alba woonde. Vgl. Hfdst. XXXI, 22.

³⁾ Een groote steun bij haar stichtingen was haar broeder Don Lorenzo de Cepeda, die zich na den slag van Iñaquito in Quito vestigde, er vele bezittingen verwierf en het ambt van koninklijk schatmeester bekleedde. In 1556 huwde hij bovendien in Lima met een rijke dame, zoodat hij in staat was, zijne zuster rijke aalmoezen

ver voeren, zoo ik zou willen verhalen, hoe de Heer voor alles zorgde, want ik stelde er hoogen prijs op, niets te doen in strijd met de gehoorzaamheid. Ik wist echter heel goed, dat, zoo ik het mijn overste zeide, alles verloren was, evenals den vorigen keer, ja, nog erger. Om aan het noodige geld te komen, het huis te krijgen, er alles te regelen en het te laten inrichten had ik de grootste moeilijkheden te overwinnen. Soms stond ik er geheel alleen voor, hoewel mijn vriendin deed, wat zij kon. Zij kon echter maar weinig doen, ja, zoo weinig, dat het zoo goed als niets beteekende, dan alleen, dat wij in haar naam en door haar bemiddeling konden handelen. De grootste moeilijkheden kwamen alle op mij neer en wel in die mate, dat ik er thans verwonderd over sta, hoe ik ze heb kunnen doorstaan. Soms zeide ik in mijn droefheid: O mijn Heer, hoe kunt Gij mij toch dingen bevelen, welke onmogelijk schijnen. Nog daargelaten, dat ik een vrouw ben, als ik tenminste maar vrij was, maar ik ben van alle kanten gebonden; ik bezit noch geld noch middelen om aan geld te komen, voor een Breve niet, voor niets. Wat kan ik doen, Heer?

14. — Terwijl ik eens zeer in nood zat en niet wist, wat ik doen moest noch waarmede ik eenige werklieden zou kunnen betalen, verscheen mij de H. Jozef, mijn waarachtige Vader en Patroon. Hij gaf mij te verstaan, dat het geld niet zou ontbreken, dat ik de werklieden maar moest nemen. Ik deed het dan ook, zonder dat ik een cent bezat. De Heer voorzag mij er van op een wijze, dat alwie het hoorden, er over verbaasd stonden. Het huis scheen mij bijzonder klein. Het was zoo klein, dat ik meende er niet een klooster van te kunnen maken. Ik zou nog een ander hebben willen koopen, doch bezat er de middelen niet toe en ik wist ook niet, hoe ik het zou kunnen krijgen noch wat ik doen moest. Het lag vlak naast het eerste, maar om er een kerk van te maken, was ook dit klein genoeg. Op zekerden dag zeide mij de Heer, nadat ik had gecommuniceerd: „Ik heb u toch gezegd, dat gij er uw intrek in zoudt nemen, zoo goed als het ging.” En bij wijze van uitroep voegde Hij er aan toe: „O begeerlijkheid van het menschelijk geslacht, dat gij zelfs meent, dat u de noodige grond zal ontbreken.

te schenken. Hij deed dit ook herhaaldelijk. In een brief van 30 Dec. 1561 schreef hem de H. Teresia, hoe welkom zijn aalmoes haar in dezen tijd was geweest. Vgl. Dl. IV dezer Uitgave.

Hoe dikwijls sliep Ik niet onder den blooten hemel, omdat Ik niets had, waar Ik Mij kon ter ruste leggen!''¹⁾ Ik was er hevig door ontsteld en zag in, dat Hij gelijk had. Ik ging naar het huisje toe, deelde het af en bevond, dat, al was het klein, er juist een klooster van gemaakt kon worden. Ik dacht er niet aan, nog meer grond te koopen, doch liet het huis zoo inrichten, dat men er in kon wonen, alles ruw en zonder eenige bewerking. Ik liet er niet meer aan doen, dan dat het de gezondheid niet kon schaden. Dit moest men altijd doen.

15. — Terwijl ik op het feest der H. Clara op het punt stond, te Communie te gaan, verscheen zij mij in grooten luister. Zij zeide mij, dat ik sterk moest zijn en het begonnen werk moest voortzetten; zij zou mij helpen. Ik vatte een innige godsvrucht tot haar op en het is zoo waar gebleken, wat zij zeide, dat een nabijgelegen klooster van zusters harer Orde²⁾ bijdraagt tot ons onderhoud. En wat meer is, ik voerde mijn plan tot zoo hooge volmaaktheid op, dat de armoede, welke de gezegende Heilige in haar huis onderhield, ook in dit klooster wordt onderhouden en wij van aalmoezen leven. Het heeft mij niet weinig moeite gekost, dit voor goed vastgesteld en door den H. Vader bekrachtigd te krijgen, zoo, dat men er niets meer aan veranderen kan en het huis voor goed geen inkomsten heeft.³⁾ De Heer deed nog meer en Hij moet dit wel gedaan hebben op de voorbede van deze gezegende Heilige. Zonder dat wij iets behoefden te vragen, voorzag Zijne Majesteit ons ruimschoots van alwat wij noodig hadden. Hij zij voor alles gezegend! Amen.

16. — Terwijl ik in die dagen op het feest der Ten-Hemel-Opneming van Onze Lieve Vrouw in een klooster der Orde van den roemrijken H. Dominicus was, dacht ik na over de vele zonden,

¹⁾ Vgl. Lucas, IX, 58.

²⁾ Het Clarissenklooster te Avila, bekend onder den naam „las Gordillas“. Tusschen beide kloosters bleef steeds de innigste vriendschap bestaan.

³⁾ De eerste Pauselijke Breve van 7 Febr. 1562, gericht aan Doña Guiomar de Ulloa en haar moeder Doña Aldonza de Guzman gaf verlof tot het hebben van gemeenschappelijk bezit. Na verschillende besprekingen met den H. Petrus van Alcantara wendde de Heilige zich opnieuw tot Rome en ontving zij 5 Dec. 1562 een Rescript van de H. Poenitentiarie, waarbij haar verlof werd gegeven, het klooster zonder vaste inkomsten te stichten, hetgeen nog bevestigd werd bij Breve van 17 Juli 1565. Vgl. *Bullarium Carmel.* II, 120, 123, 135.

welke ik vroeger in dit huis gebiecht had en over andere dingen van mijn zondig leven.¹⁾ Toen overviel mij een zoo hevige verrukking, dat ik bijna van mijzelve geraakte. Ik ging zitten en, mij dunkt, ik kon zelfs de Opheffing niet zien noch mishooren, zoodat ik daarover later nog gewetensangst had. Het was, dacht mij, of zag ik mij omhangen met een lichtend en stralend wit kleed. In het begin zag ik niet, wie mij daarmede bekleedde. Later zag ik, hoe onze Lieve Vrouw aan mijn rechterzijde, en te linker mijn Vader de H. Jozef mij met dit kleed omhingen. Er werd mij te verstaan gegeven, dat ik nu van mijne zonden was gezuiverd. Terwijl ik nog de grootste vreugde en heerlijkheid smaakte, scheen Onze Lieve Vrouw mij terstond, nadat de kleeding voorbij was, bij de hand te nemen. Zij zeide mij, dat haar mijn vereering van den roemrijken H. Jozef veel genoeg deed. Ik kon er vast op rekenen, dat, hetgeen ik mij van dit klooster²⁾ had voorgesteld, verwezenlijkt zou worden; men zou daarin den Heer en hen beiden ijverig dienen. Al was de wijze, waarop het zich onder gehoorzaamheid stelde, niet naar mijn zin, ik behoefde niet bang te zijn, dat er ooit verslapping zou intreden. Zij zouden over ons waken en haar Zoon had reeds beloofd, er met ons zijn intrek te nemen.³⁾ Ten bewijze, dat dit alles bewaarheid zou worden, gaf zij mij dit kleenood. Het scheen mij, of zij mij een halsketen had omgedaan, vervaardigd van het fijnste goud met een kruis van hooge waarde. Dit goud en die edelsteen zijn zoo verschillend van die dezer aarde, dat men ze er niet mee kan vergelijken. Hun schoonheid is van geheel anderen aard, dan wij ons hier op aarde in onze verbeelding kunnen voorstellen. Het verstand kan er zich geen begrip van vormen, waaruit dit kleed is vervaardigd noch hoe men zich het stralend wit zou kunnen voorstellen, dat de Heer ons wil doen aanschouwen. Daarmede vergeleken, schijnt alles hier op aarde, om zoo te zeggen, slechts een teekening met zwart krijt. De schoonheid, welke ik in Onze Lieve Vrouw aanschouwde, was buitengewoon. Toch kon ik geen enkele bijzonderheid in hare verschijning

¹⁾ Dit geschiedde in de Christuskapel der kerk van den H. Thomas te Avila in 1561. Bij het altaar is een opening in de muur, als om gelegenheid te geven tot biechthooren. Hierbij is het opschrift geplaatst: Hier biechtte de H. Teresia van Jezus.

²⁾ Het Sint-Jozefsklooster van Avila.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXXII, 14.

vaststellen. In één blik had ik hare geheele gedaante voor mij, gehuld in het helderst wit, dat het oog echter niet verblindt, doch aangenaam aandoet. Den roemrijken H. Jozef zag ik niet zoo duidelijk, hoewel ik toch zeer goed waarnam, dat hij er tegenwoordig was. Ik zag dit echter op de wijze der visioenen, welke wij, gelijk ik vroeger zeide,¹⁾ niet zien. Onze Lieve Vrouw scheen mij nog zeer jeugdig. 17. — Nadat zij aldus een korten tijd bij mij waren geweest en ik de grootste heerlijkheid en genieting smaakte — grooter, dunkt mij, dan ik ooit genoot, zoodat ik ze nooit van mij weggenomen zou hebben willen zien — scheen het mij, dat ik hen met een groote menigte Engelen ten Hemel zag stijgen. Ik gevoelde mij in hooge mate verlaten, maar zoo getroost en opgebeurd, zoo verslonden in het gebed en nog zoo onder den indruk, dat ik eenigen tijd niet in staat was, mij te bewegen of zelfs te spreken. Ik was als buiten mij zelve. Ik gevoelde een machtigen drang, mijzelve voor God ten offer te brengen. De uitwerking in mij was van dien aard en alles geschiedde op zulk een wijze, dat, al deed ik mijn best, twijfel bij mijzelve op te wekken, ik er nooit aan twijfelen kon, of het was het werk van God. Ik was vervuld van den zoetsten troost en den innigsten vrede.

18. — Wat de Koningin der Engelen zeide over de gehoorzaamheid, slaat hierop, dat ik niet gaarne zag, dat wij ons niet stelden onder de oversten der Orde, doch de Heer mij had gezegd, dat het niet goed was, ons onder hen te stellen. Hij gaf mij de redenen aan, waarom het volstrekt verkeerd zou zijn, dat ik dit deed. Ik moest langs een weg, welken Hij mij aanwees, naar Rome schrijven. Hij zou maken, dat ons langs dien weg het verlof zou worden. En zoo geschiedde dan ook. Men schreef over den weg, door den Heer mij aangewezen. Er kwam anders geen einde aan de onderhandelingen. Alles viel ten beste uit.

19. — Voor hetgeen later gevolgd is, is het zeer goed geweest, dat men zich onder de gehoorzaamheid van den Bisschop stelde. Toen echter begreep ik dit nog niet noch wist ik, welk een overste hij voor ons zou wezen.²⁾ De Heer wilde, dat hij zoo goed was

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 7.

²⁾ Bisschop van Avila was destijds, sinds 4 Dec. 1560, Don Alvaro de Mendoza, die zich steeds een groot vriend der Heilige en een bijzonder beschermer harer Hervorming toonde.

en dit huis zooveel welwillendheid betoonde, omdat dit noodig was om de groote tegenkanting te overwinnen, welke deze zaak, gelijk ik later zal verhalen, ondervond en om de zaak zoo ver te brengen, als zij thans is. Gezegend zij Hij, die op deze wijze alles deed! Amen.

VIER-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK,

zij verhaalt, hoe zij in dien tijd de stad moest verlaten; zij zegt, om welke reden, wijl nl. haar overste haar beval, een zeer voorname dame, die in groote droefheid verkeerde, te gaan troosten; zij begint te verhalen, hetgeen daar geschiedde en hoe de Heer haar de groote gunst verleende, het middel te zijn, waardoor Zijne Majesteit een voornaam persoon opwekte, Hem op bijzondere wijze te dienen en hoe zij later in dezen persoon een helper en beschermer had; dit hoofdstuk is zeer bemerkenswaard.

1. — Hoeveel zorg ik ook aanwendde, dat men niet bemerken zou, wat wij deden, het kon toch niet geheel zoo in het geheim geschieden, of het wekte bij sommige personen toch grooten argwaan. Eenigen geloofden het, anderen ook niet. Het meest duchtte ik, dat de Provinciaal zou komen en men hem er het een en ander over zou mededeelen. Ik vreesde, dat hij mij bevelen zou, mij er niet meer mede bezig te houden en op die wijze alles in eens uit zou zijn. De Heer voorzag daarin echter op de volgende wijze. Het geval wilde, dat in een groote plaats, meer dan twintig mijlen van hier, een dame, wier echtgenoot was overleden, daarover in de grootste droefheid verkeerde.¹⁾ Dit ging zoo ver, dat men voor haar gezondheid vreesde. Zij had van mij, arme zondares, gehoord. Om andere goede dingen, welke er uit voortsporen, beschikte de Heer, dat men haar veel goeds van mij vertelde. Deze dame nu was goed bekend met den Provinciaal.²⁾ Daar zij een zeer voor-

¹⁾ Doña Luisa de la Cerda te Toledo, weduwe van graaf Arias Pardo de Saavedra, Maarschalk van Castilië, Heer van Malagon enz., een der machtigste en rijkste edellieden van dien tijd. Zij zelve was een dochter van den hertog van Medinaceli en een afstammeling van de oude Spaansche koningen.

²⁾ Dit was toen niet meer P. Gregorius Fernandez (Vgl. Hfdst. XXXII, 16 en 18), doch P. Angelus de Salazar.

naam persoon was en wist, dat ik in een klooster woonde, waar men uitging, gaf de Heer haar zulk een vurig verlangen in naar een bezoek van mij en een zoo vaste overtuiging, dat mijn gezelschap haar zou troosten, dat zij zich niet meer kon bedwingen en langs alle wegen, welke voor haar open stonden, terstond beproefde mij bij zich te doen komen. Daar de Provinciaal veraf woonde, schreef zij hem daarover.

2. — Hij zond mij een schrijven, waarin hij mij uit kracht der gehoorzaamheid beval, mij aanstonds in gezelschap van een andere zuster op reis te begeven. Ik ontving dit op Kerstavond.¹⁾ Ik schrok er wel eenigszins van. Het bedroefde mij zeer, dat men mij wilde doen vertrekken, omdat men iets goeds in mij meende te zien. Daar ik mijzelve zoo slecht zag, kon ik zulks niet verdragen. Terwijl ik mij met aandrang aan God aanbeval, geraakte ik in een hevige verrukking, welke de geheele Metten of tenminste een groot gedeelte daarvan aanhield. De Heer zeide mij, dat ik niet mocht nalaten daarheen te gaan en niet naar de onderscheiden meeningen moest luisteren; slechts weinigen zouden daarover een niet vermetel oordeel uitspreken; al zou ik er moeilijkheden ondervinden, God werd er op bijzondere wijze mede gediend en voor de zaak des kloosters was het goed, dat ik afwezig was, totdat de Breve zou zijn afgekomen; de duivel toch had tegen de komst van den Provinciaal een groot complot gesmeed; ik moest mij over niets beangst maken; Hij zou mij daar wel helpen. Ik gevoelde mij geheel bemoedigd en getroost. Ik vertelde het aan den Rector,²⁾ die mij zeide, dat ik in geen geval mocht nalaten te gaan. Anderen zeiden mij, dat ik er mij niet aan moest onderwerpen; dat de duivel dit had uitgevonden om mij daar iets te laten overkomen; dat ik den Provinciaal moest terugschrijven.

3. — Ik gehoorzaamde aan den Rector.³⁾ Na hetgeen ik in het gebed had gehoord, vertrok ik zonder vrees, doch niet zonder dat ik mij zeer beschaamd gevoelde bij de gedachte, op welken titel men mij liet vertrekken en hoe deerlijk men zich daarin vergiste. Dit deed mij den Heer nog dringender vragen, mij niet te verlaten.

¹⁾ 1561.

²⁾ P. Caspar de Salazar.

³⁾ Zij vertrok niet voor het begin van 1562. In een brief aan haar broer Laurentius, 30 Dec. 1561 nog uit Avila geschreven, spreekt zij in het geheel niet van de reis.

Het was een groote troost voor mij, dat er in de stad, waar ik heen ging, een huis was van het Gezelschap van Jezus.¹⁾ Als ik mij onderwierp aan hetgeen zij mij zeiden, zou ik mij daar, dacht mij, even goed als hier gerust gevoelen.

4. — Het behaagde den Heer, dat de dame zich zoo goed troosten liet, dat zij aanstonds merkbaar beter begon te worden en zich iederen dag meer getroost gevoelde. Men hechtte daar groote waarde aan, want de droefheid had haar, gelijk ik zeide, geheel ter neder gedrukt. De Heer moet dit hebben gedaan om de vele gebeden, welke de brave personen, die ik kende, voor mij stortten, opdat het mij goed zou gaan. Zij was zeer godvreezend en zoo braaf, dat haar oprecht christelijk leven aanvulde, wat mij ontbrak. Zij vatte een innige liefde voor mij op en het deed mij goed te zien, hoe braaf zij was. Overigens echter was bijna alles een zwaar kruis voor mij. Het fijne leven was voor mij een marteling. Het vervulde mij met groote vrees, dat men zooveel werk van mij maakte. Mijn ziel gevoelde zich zoo vreemd, dat ik niet onbezorgd durfde heenleven en ook de Heer niet ophield voor mij te zorgen. Want, terwijl ik daar verbleef, schonk Hij mij de grootste gunsten²⁾ en deze maakten mijn geest zoo vrij en deden mij alwat ik zag, zoo gering achten en geringer, naarmate de gunsten grooter waren, dat ik, hoewel het een eer voor mij was, die hooge vrouwen te mogen dienen, ik zoo vrij met haar bleef omgaan, als ware ik haars gelijke.

5. — Ik trok hieruit een groot voordeel en zeide haar dit ook. Ik zag, dat zij een vrouw was, even goed als ik aan hartstochten en zwakheden onderworpen. Ik zag ook, hoe weinig waarde men aan dien hoogen stand moet hechten. Hoe hooger men in stand is, hoe meer bekommernissen en moeilijkheden men heeft. Men moet voortdurend zulk een groote zorg hebben, de vormen van zijn stand in acht te nemen, dat men niet meer leven kan. Men moet eten op ongelegen tijden en als men er geen lust toe heeft. Alles

¹⁾ In 1558 door den H. Franciscus Borgias gesticht, die tot rector der nieuwe stichting P. Petrus Domenech benoemde. Deze bleef sinds dit verblijf der Heilige te Toledo een harer trouwste vrienden.

²⁾ In een harer *Mededeelingen* (opgenomen in Dl. VII dezer Uitgave) bespreekt de Heilige zelve vele gunsten, haar hier verleend. Dikwijls was de vrome weduwe getuige van haar exstasen. Vgl. Ribera, Bk. I, Hfdst. XVI.

toch moet geschieden naar de eischen van den stand, niet naar die van ieders gestel. Dikwerf zelfs moet men spijzen nuttigen, welke meer met den stand dan met den smaak overeenkomen.

6. — Ik ben geheel bekomen van het verlangen, een edelvrouw te zijn. God beware mij voor die dwaze vormen. Toch geloof ik, dat, hoewel zij een der voornaamsten was van het rijk, er weinig nederiger waren en zoo minzaam. Ik had medelijden met haar en men moet dit hebben, als men ziet, hoe dikwijls zij haar eigen neigingen niet kan involgen, omdat zij te voldoen heeft aan de eischen van haar stand. Men kan zich bovendien slechts weinig, heel weinig verlaten op de ondergeschikten, al had zij zeer geschikte personen in haar dienst. Men mag tot den eene niet meer zeggen dan tot den andere. Zou men iemand begunstigen, dan wordt deze gehaat. Dat is een onderworpenheid, zoo groot, dat wij het een der leugens dezer wereld mogen noemen, dat zij aan zulke personen den naam van heeren geeft. Mij dunkt, het zijn niets anders dan slaven van duizend kleinigheden.

7. — De Heer wilde, dat tijdens mijn verblijf in dit huis de personen, die er woonden, Zijne Majesteit beter gingen dienen.¹⁾ Ik bleef echter ook niet verschoond van moeilijkheden en enkele bliken van afgunst van de zijde van sommige personen, die jaloersch waren op de groote liefde, welke de dame mij toedroeg. Zij moeten wel gedacht hebben, dat ik mijn eigenbelang zocht. Dat dergelijke en ook andere dingen mij eenige moeilijkheden brachten, moet de Heer hebben toegelaten om mij niet te doen opgaan in het fijne leven, dat ik overigens had. Het behaagde Hem, dat mijn ziel er ten slotte nog beter door werd.

¹⁾ Bouix verhaalt, onder verwijzing naar Ribera, dat allen zich stelden onder de leiding der Paters van het Gezelschap van Jezus, veelvuldiger tot de H. H. Sacramenten naderden en vele aalmoezen gaven. Onder deze muntte in het bijzonder uit Maria de Salazar, die als een dochter des huizes bij Doña Luisa de la Cerda woonde en er hare opvoeding genoot. Toen de vrome weduwe in hare heerlijkheid Malagon een klooster voor de Hervormde Orde stichtte, was Maria de Salazar één der eersten, die er het kleet der Orde aannamen. Onder den naam Maria van den H. Jozef werd zij een der hechtste steunpilaren der Hervormde Orde en vormde zij later de kloosters van Sevilla en Lissabon naar den geest der Heilige. Vele brieven der Heilige toonen, hoe hoog zij haar achtte. Het huis van Doña Luisa de la Cerda te Toledo werd in 1607 een Carmelitesenklooster en wordt nog heden door de Zusters bewoond. Vgl. Fransche Uitgave (Bouix), 411 v.; Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman), 324.

8. — Gedurende mijn verblijf aldaar kwam daar ook een zeer voornaam kloosterling¹⁾ dien ik vele jaren geleden eenige malen had gesproken. Terwijl ik in een klooster zijner Orde in de nabijheid van het huis, waar ik vertoefde, de Mis hoorde, kwam het verlangen in mij op, te weten, in welke gesteltenis zich zijne ziel bevond. Ik verlangde vurig, dat hij een ijverig dienaar Gods mocht zijn. Ik stond op om hem te spreken. Daar ik reeds diep in het gebed verslonden was, kwam dadelijk daarna de gedachte bij mij op, dat het tijdverlies zou zijn. Wat had ik er mede te maken? Ik ging weer zitten. Ik geloof, dit geschiedde zoo wel drie malen. Eindelijk won mijn goede engel het van den kwaden en ging ik hem roepen. Hij kwam voor mij in een der biechtstoelen. Ik begon hem te vragen en hij mij, hoe het ons in het leven was gegaan, want wij hadden elkander in vele jaren niet meer gezien. Ik begon met hem te zeggen, dat mijn leven vol zielelijden was geweest. Hij drong er ten sterkste op aan, dat ik hem zeggen zou, waarin dit lijden bestond. Ik antwoordde hem, dat men dit niet behoefde te weten en ik dit niet kon zeggen. Hij zeide daarop, dat, wij de Pater Dominicaan, van wien ik heb gesproken,²⁾ en hij de grootste vrienden waren, en deze het wist, hij het hem toch aanstonds zou vertellen, dat ik mij daarover niet ongerust behoefde te maken.

9. — Hij kon zich nu eenmaal niet inhouden en bleef aandringen

¹⁾ Eenigen meenen, dat zij hier doelt op P. Vincentius Barrón, O. P. (Vgl. Hfdst. VII, 26); anderen denken met meer recht aan P. Garcia de Toledo, uit het grafelijk geslacht de Oropesa, broeder van den hertog van Alva, don Ferdinand de Toledo. Hij was in 1555 Supprior van het Dominicanenklooster van Avila. Hij was later een der trouwste helpers der Heilige. In zijn aantekeningen bij het leven der Heilige schrijft ook P. Hieronymus Gratianus, dat zij hier P. Garcia de Toledo bedoelt. De nieuwste schrijvers volgen deze meening. Een afwijkende meening verdedigt de nieuwste Deutsche Uitgave (P. Petrus de Alcantara a S. Maria), die op grond van het Boek der Kloosterstichtingen, Hfdst. III, 6, meent, dat zij doelt op P. Dominicus Bañez, O. P. wiens deugd zij zegt, te hebben geprezen bij haar beschrijving van de stichting van het Sint-Jozefsklooster. Dit zou echter kunnen slaan op Hfdst. XXXVI, 15, waar alleen hij de stichting verdedigde en een afwijkende meening durfde verkondigen, iets, dat de Heilige daar opnieuw in hem prijst. Vgl. ook Hfdst. XXXIV, 18; XXXIX, 4. Bañez verklaarde later in het proces ter Zaligverklaring in 1591 te Salamanca, destijds (1562) de Heilige nog nooit te hebben gesproken. Vgl. Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman), 354; Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 286; Fransche Uitgave (Bouix), 413.

²⁾ P. Petrus Ibáñez.

en ook ik kon mij niet weerhouden, hem alles te zeggen. Hoe zwaar het mij anders viel en ik mij schaamde, wanneer ik over die dingen sprak, bij hem en bij den Rector, van wien ik heb gesproken,¹⁾ kostte het mij volstrekt geen moeite, was het veeleer een voldoening voor mij. Ik zeide het hem dan onder het zegel der Biecht. Altijd hield ik hem voor een man van groot doorzicht, thans scheen hij mij verstandiger dan ooit. Ik zag, hoe groote talenten en hoedanigheden hij bezat om tot hooge volmaaktheid op te klimmen, zoo hij zich geheel aan God wilde geven. Sinds eenige jaren is het mij eigen, dat ik niemand zien kan, in wien ik bijzonder val, of aanstonds zou ik hem zich geheel aan God willen zien toewijden. Zoo vurig is dit verlangen, dat ik soms niet in staat ben mijzelve te beheerschen. Weliswaar verlang ik, dat allen Hem dienen, maar waar het personen geldt, in wie ik val, daar dringt zich dat verlangen als met geweld bij mij op. Ik bid den Heer dan ook vurig voor hen.

10. — Dit was ook het geval met den kloosterling, over wien ik hier spreek. Hij vroeg mij, hem bijzonder aan God aan te bevelen, doch hij had dit niet behoeven te zeggen. Ik was zoo gestemd, dat ik niet anders had kunnen doen. Ik ging naar de plaats, waar ik gewoon was in de eenzaamheid te bidden en begon daar, geheel in mijzelve gekeerd, in onsamenvangende woorden met den Heer te spreken, gelijk ik dikwijls doe, zonder dat ik eigenlijk weet, wat ik zeg. Dan spreekt de liefde en is de ziel zoo geheel buiten zichzelf, dat zij het onderscheid niet meer ziet, dat tusschen haar en God bestaat. De liefde toch, welke zij den Heer haar ziet toedragen, doet haar zichzelf vergeten. Zij meent in Hem te zijn en met Hem als het ware één wezen uit te maken, één en onverdeeld. Zij uit allerlei dwaasheden. Nadat ik Hem onder vele tranen had gevraagd, te geven, dat die ziel Hem werkelijk oprecht diende, zeide ik, gelijk ik mij herinner, dat ik hem voor braaf hield, doch daarmee niet tevreden was, dat ik hem bijzonder braaf wilde zien, en daarom zeide ik: „Heer, Gij moogt mij deze gunst niet weigeren; denk er aan, dat hij een geschikt persoon is om ons beider vriend te zijn.”

11. — O, hoe buitengewoon goed en welwillend is God, dat Hij niet let op de woorden, doch slechts ziet naar de verlangens en

¹⁾ P. Caspar de Salazar; Vgl. Hfdst. XXXIII, 11.

den wil, waarmede zij worden gesproken; dat Hij iemand als ik zoo vermetel tot Zijne Majesteit laat spreken. Hij zij eeuwig en altijd gezegend!

12. — Ik herinner mij, dat mij dien avond onder de uren van het gebed een innige droefheid overviel bij de gedachte, dat ik misschien leefde in vijandschap met God en niet kon weten, of ik al dan niet in staat van genade verkeerde; niet omdat ik dit verlangde te weten, maar ik verlangde te sterven en mij niet langer een leven te zien leiden, waarin ik niet wist, of ik dood was. Geen dood kon voor mij erger zijn dan de gedachte, dat ik God misschien beleedigd had. Die droefheid drukte mij ter neder. Ik smeekte Hem, dit toch niet toe te laten, en aanstonds gevoelde ik mij weder geheel opgebeurd, terwijl ik mij in tranen zag baden. Ik hoorde toen, dat ik gerust mocht zijn en zeker wezen¹⁾ kon, in staat van genade te verkeeren; zulk een liefde tot God, zulke gunsten, als Zijne Majesteit mij verleende, en gevoelens, als Hij mijn ziel instortte, werden niet geschonken aan een ziel, die in staat van doodzonde was; dit was onvereenigbaar.

13. — Ik koesterde het vaste vertrouwen, dat de Heer doen zou, wat ik Hem voor dien persoon had gevraagd. Hij beval mij, eenige woorden aan hem over te brengen. Dit viel mij zeer zwaar, want ik wist niet, hoe ik ze hem zou mededeelen en, gelijk ik gezegd heb,²⁾ dit overbrengen van een mededeeling aan derden valt mij steeds bijzonder zwaar, vooral als ik niet wist, hoe deze het op zou nemen en of hij mij misschien niet zou uitlachen. Het bracht mij in groote verlegenheid. Ten slotte was ik er echter zoo vast toe besloten, dat ik God, meen ik, beloofde, de mededeeling niet te zullen achterlaten. Om de groote schaamte, welke ik gevoelde, schreef ik ze op en gaf ik ze hem aldus. Uit de uitwerking, welke de woorden hadden, bleek duidelijk, dat zij van God kwamen. Al deed hij het nog niet dadelijk, hij nam het vaste besluit, zich aan het gebed te wijden. Daar de Heer hem voor Zich wilde, liet Hij hem door mij eenige waarheden zeggen, welke, zonder dat ik dit wist, zoo recht op haar doel afgingen, dat hij

¹⁾ „estar cierta”. In de eerste Spaansche Uitgave veranderde P. Luis de Leon dit in „confiar”, „vertrouwen”. Deze wijziging werd in bijna alle Spaansche Uitgaven overgenomen.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXVI, 5; XXXIII, 11.

er verbaasd over stond. De Heer moet hem in de gesteltenis hebben gebracht, dat hij geloofde, dat zij van Zijne Majesteit kwamen. Hoe nietswaardig ook, smeekte ik den Heer dringend, hem geheel en al tot zijn dienst te trekken en hem de genoegens en dingen van dit leven te doen verafschuwen. En Hij zij altijd geloofd, Hij deed dit zoo goed, dat hij mij telkens, als hij met mij spreekt, als buiten mijzelve brengt. Als ik het niet gezien had, ik zou het zelve in twijfel trekken, dat Hij hem in zoo korten tijd zulke verheven gunsten verleent en zoo in Zich verslonden houdt, dat hij niet meer schijnt te leven voor de dingen dezer aarde.

14. — Zijne Majesteit leidde hem aan zijne hand. Want als hij zoo voortgaat — en ik verwacht van den Heer, dat dit het geval zal zijn, omdat aan zijn leven een diepe zelfkennis ten grondslag ligt — dan zal hij een zijner uitstekendste dienaren worden en velen zielen tot groot voordeel strekken. Hij heeft in korten tijd veel ervaring van de dingen van het geestelijk leven verworven en gezien, dat het gaven zijn van God, die ze geeft, wanneer en gelijk Hij wil en daarvoor niet vraagt, hoelang of hoe wij Hem hebben gediend. Ik zeg niet, dat dit geen groote waarde heeft, maar slechts dat God iemand soms in twintig jaren niet de beschouwing verleent, welke anderen reeds na één jaar wordt geschonken. Zijne Majesteit weet wel waarom. Het is een misvatting van ons, dat wij na verloop van jaren meenen te moeten verstaan, wat men op geenerlei wijze kan begrijpen, zonder dat men het ervaart. En zoo vergissen zich, gelijk ik gezegd heb,¹⁾ velen, als zij de verschillende vormen van geestelijk leven willen onderscheiden zonder er zelve deelachtig aan te zijn. Ik zeg niet, dat wie van het geestelijk leven geen ervaring bezit, doch geleerd is, geen leiding kan geven aan iemand, die een geestelijk leven leidt, neen, maar hij onderwerpe het uitwendige en ook het inwendige, voor zoover dit een natuurlijk verloop heeft, aan het oordeel des verstands en, wat het bovennatuurlijke betreft, zie hij toe, dat dit in overeenstemming zij met de H. Schrift. Voor het overige plage hij zichzelve niet noch meene hij te begrijpen, wat hij toch niet begrijpt: hij verstikke het geestelijk leven niet.²⁾ Een ander en machtiger Heer bestuurt hierbij de zielen en zij zijn dus niet zonder leiding.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIV, 10.

²⁾ Vgl. 1sten Brief a. d. Thessalonicensen, V, 19: Spiritum nolite extinguere.

15. — Hij verbaze zich niet en achte niets onmogelijk. Voor den Heer is alles mogelijk.¹⁾ Hij trachte zijn geloof te versterken en zich te vernederen, wanneer de Heer misschien aan een oud vrouwtje meer inzicht in deze wetenschap geeft dan aan hem, al is hij ook nog zoo geleerd. Met die nederigheid zal hij dien zielen en zichzelf meer voordeel doen dan door den beschouwende te spelen zonder het te zijn. En daarom, ik herhaal het, zoo iemand geen ervaring bezit en niet nederig genoeg is om in te zien, dat, al begrijpt hij het niet, het daarom niet onmogelijk is, hij weinig verdiensten zal verzamelen en ook degenen, die hij leidt, weinig zal doen verdienen. Hij behoeft niet bang te zijn, dat de Heer zal toelaten, dat hij of een ander zal worden misleid, wanneer hij zich ootmoedig betoont.

16. — Hoewel de Heer den Pater, over wien ik hier spreek, vele dingen door eigen ervaring heeft doen kennen, zorgde deze niettemin, groot geleerde als hij was, nog alles te bestudeeren, voor zoover hij het door studie achterhalen kon. Kende hij iets niet door eigen ervaring, dan vroeg hij het aan wie het ervaren had. Bovendien hielp hem de Heer, door hem een groot geloof te schenken. Zoo heeft hij zichzelf en eenige andere zielen — en één dezer was de mijne — groote vorderingen doen maken. Daar de Heer wist, in welke moeilijkheden ik mij nog zou bevinden, zorgde Zijne Majesteit, dunkt mij, dat, wanneer Hij later eenige mijner zielbestuurders tot Zich zou roepen,²⁾ mij nog andere overbleven, die mij in vele moeilijkheden hebben geholpen en mij veel goed hebben gedaan.

17. — De Heer heeft hem geheel veranderd, zoodat hij zichzelf, om zoo te zeggen, niet meer terugkende. Om hem in staat te stellen, boetvaardigheid te doen, gaf Hij aan zijn lichaam een sterkte, welke het tevoren niet bezat. Hij was vroeger altijd ziekelijk. Hij schonk hem moed tot alles, wat goed is, en nog vele andere dingen. Wel duidelijk bleek, dat het hier een bijzondere roeping des Heeren gold. Eeuwig zij Hij gezegend!

18. — Ik geloof, alle goed gewerd hem bij de gunsten, hem door den Heer gedurende het gebed verleend, want waarlijk, niet in

¹⁾ Vgl. Matth., XIX, 26: Apud Deum autem omnia possibilia sunt.

²⁾ Hoogstwaarschijnlijk een toespeling op den dood van den H. Petrus van Alcantara (18 Oct. 1562) en P. Petrus Ibáñez (2 Febr. 1565).

schijn werden deze hem geschonken. De Heer wilde, dat men hem onder dit opzicht in eenige dingen op de proef stelde. Overwinnend komt hij daaruit te voorschijn, omdat hij weet, hoeveel verdiensten men door het geduldig verdragen der vervolgingen verzamelt. Ik hoop van de groote macht des Heeren, dat menig lid zijner Orde en ook de Orde zelve door hem veel goed ten deel mag vallen. Ik heb daarover verheven visioenen gehad. De Heer heeft mij van hem en van den Rector van het Gezelschap van Jezus, over wien ik heb gesproken,¹⁾ bewonderenswaardige dingen gezegd en ook van twee andere kloosterlingen van de Orde van den H. Dominicus. Van één vooral heeft Hij mij in de vorderingen, welke hij maakte, doen zien, wat ik reeds vroeger over hem tot mij hoorde zeggen.²⁾ Van den Pater echter, over wien ik thans spreek, heeft Hij mij veel geopenbaard. Eén ding wil ik hier nog mededeelen.

19. — Eens was ik met hem in een spreekkamer. Mijn ziel en mijn geest zag de zijne van zulk een liefde gloeien, dat het mij als het ware buiten mijzelve bracht. Ik beschouwde, hoe machtig God is, dat Hij een ziel in zulk een korten tijd tot een zoo verheven staat opvoerde. Het maakte mij diep beschaamd, dat ik hem met zooveel ootmoed zag luisteren naar hetgeen ik hem over eenige dingen van het inwendig gebed zeide. Mijn nederigheid was klein genoeg om mij op die wijze met zulk een persoon te doen spreken. De Heer moet mij echter hebben verdragen, wijl ik zoo vurig verlangde, hem groote vorderingen te zien maken. Mijn verkeer met hem was mij zoo heilzaam, dat het nieuw vuur in mijne ziel scheen achter te laten, dat mij verlangen deed in den dienst des Heeren weder vooraan te beginnen. O mijn Jezus, wat vermag een ziel, verteerd door uwe liefde! Op hoe hooge waarde moeten wij haar stellen en hoe moeten wij den Heer smeeken, haar in het leven te laten! Wie deze liefde in zich voelt, sluite zich, zoo hij kan, bij deze zielen aan.

20. — Het is voor een zieke veel waard, iemand bij zich te hebben, die door dezelfde ziekte is aangetast. Het zien, dat hij niet alleen lijdt, strekt hem tot grooten troost. Zij zijn elkander een sterke steun in het lijden en in het verzamelen van verdiensten. Zoo dragen

¹⁾ P. Caspar de Salazar. Vgl. Hfdst. XXXIII, 9, vv., XXXIV, 9.

²⁾ Men meent, dat de Heilige hier doelt op P. Petrus Ibáñez en P. Dominicus Bañez en van den eersten nog in het bijzonder spreekt.

ook zij, die besloten zijn, duizendmaal hun leven voor God te wagen, en uitzien naar een gelegenheid, het ten offer te brengen, elkander op hunne sterke schouders. Zij zijn als soldaten, die om buit machtig te worden en zich daarmede te verrijken, verlangen, dat er oorlog komt. Zij begrijpen, slechts langs dien weg rijk te kunnen worden. Het lijden is hun roeping. O, welk een voorrecht is het, als de Heer ons verlicht en doet begrijpen, hoe groote voordeelen men deelachtig wordt door voor Hem te lijden! Men zal er zich nooit een begrip van kunnen vormen, zoolang men niet van alles afstand heeft gedaan. Wie nog iets behoudt, bewijst, dat hij daaraan nog eenige waarde hecht. Wie echter aan iets nog waarde hecht, ziet er noodzakelijk tegen op, er afstand van te doen en zoo is alles onvolmaakt en verloren. Hier is het spreekwoord van toepassing, dat wie zich waagt voor een verloren zaak, zelf verloren is. En is er grooter verlies, grooter blindheid, grooter ongeluk dan hooge waarde te hechten aan iets, dat niets beteekent?

21. — Doch laat ik terugkeeren tot hetgeen ik verhaalde. De beschouwing van die ziel schonk mij het zoetste genot. Mij dunkt, de Heer wilde mij duidelijk doen zien, welke schatten Hij in haar had neergelegd. Ik begreep ook, welk een gunst Hij mij bewezen had met dit te doen door mijn bemiddeling. Wel achtte ik mij dit onwaardig, maar ik schatte daarom de gunsten, hem door den Heer verleend, nog hooger, ja, ik stelde ze op hooger prijs, dan zoo zij mijzelve waren geschonken. Innig loofde ik den Heer, nu ik zag, hoe Zijne Majesteit mijn verlangens ging vervullen en verhooring schonk aan mijn bede, dat de Heer zulke personen mocht opwekken. Mijn ziel kon tenslotte die vreugde niet langer dragen, zij geraakte als buiten zichzelf. Zij was geheel weg, doch slechts om nog meer vreugde te smaken. Ik verloor mijn overweging uit het oog, en die goddelijke taal, welke de H. Geest tot mij scheen te spreken, ik hoorde ze niet meer. Ik geraakte in een zoo innige verrukking, dat, al duurde zij slechts korten tijd, zij mij bijna van mijn zinnen beroofde. Ik zag Christus in de grootste majesteit en heerlijkheid. Hij betoonde mij zijn groote tevredenheid over hetgeen daar plaats had. Hij zeide mij en wilde mij ook duidelijk doen inzien, dat Hij bij zulke gesprekken altijd tegenwoordig is en hoezeer het Hem behaagt, dat men zooveel vermaak vindt in het spreken over Hem.

22. — Op een anderen keer, het was ver van hier,¹⁾ zag ik, hoe hij met groote heerlijkheid door de Engelen omhoog werd gevoerd. Ik begreep uit dit gezicht, dat zijne ziel groote vorderingen maakte en dit was ook zoo. Men had nl. een ernstige aanklacht tegen zijn eer en goeden naam ingebracht en dit was nog wel geschied door iemand, wien hij veel goed had gedaan en wiens eer en ziel hij had gered. Hij had dit met groote blijdschap verdragen en bovendien andere dingen verricht, waardoor God bijzonder werd gediend, eindelijk nog aan andere vervolgingen blootgestaan. Ik acht het voor het oogenblik niet dienstig, hierover meer bijzonderheden mede te deelen. Zou UEerw. dit later dienstig achten, dan kunnen zij hieraan nog altijd ter verheerlijking van God worden toegevoegd, wjl UEerw. ze toch kent.

23. — Alle voorspellingen over dit huis, welke ik reeds heb medegedeeld ²⁾ en andere, welke ik nog zal mededeelen, zijn in vervulling gegaan. Sommige deed de Heer mij reeds drie jaar, nu iets langer, dan iets korter, vóór men ze verwezenlijkt zag. Ik deelde ze altijd aan mijn biechtvader³⁾ mede en ook aan mijn vriendin, de weduwe, met wie ik, gelijk ik zeide, vrij mocht spreken.⁴⁾ Ik heb bemerkt, dat zij ze ook aan andere personen mededeelde. Allen weten, dat ik geen onwaarheid spreek. Moge God het nooit zoo ver laten komen, dat ik in iets, en dus zeker in zoo ernstige zaken, iets anders zeg dan de waarheid!

24. — Toen een zwager van mij⁵⁾ plotseling was gestorven en ik daarover zeer bedroefd was, omdat hij niet gezorgd had,⁶⁾ te biechten, werd mij in het gebed gezegd, dat ook mijn zuster zoo zou sterven; dat ik naar haar toe moest gaan en zorgen, dat zij zich daarop voorbereidde. Ik zeide het aan mijn biechtvader. Toen hij mij niet liet gaan, hoorde ik het nog andere keeren. Toen hij dit zag, zeide

¹⁾ Ver van Avila, men weet echter niet, welke plaats zij bedoelt.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXVI, 3; XXXII, 14, 17; XXXIII, 4, 10, 14, 15, 16.

³⁾ P. Balthasar Alvarez, S. J.

⁴⁾ Doña Hieronyma de Ulloa; Vgl. Hfdst. XXIV, 5; XXX, 3; XXXII, 13.

⁵⁾ Don Martin de Guzman y Barrientos, gehuwd met Doña Maria de Cepeda. Zij woonden te Castellanos de la Cañada. Vgl. Hfdst. II, 8.

⁶⁾ „uiado" voor „cuidado"; P. Bañez schrapte dit door en schreef in de plaats daarvan: „tenido lugar" „de gelegenheid had." Verschillende Spaansche Uitgaven hebben de oorspronkelijke lezing behouden. Bouix leest voor „uiado": „usado", hetgeen de beteekenis echter weinig verandert.

hij mij, er toch heen te gaan; er was niets mede verloren. Zij woonde in een dorp. Ik ging er heen en gaf haar, zonder hiervan te spreken, over allerlei dingen zooveel voorlichting, als ik kon. Ik maakte, dat zij zeer dikwijls ging biechten en haar ziel van alles rekenschap vroeg. Zij was zeer braaf en deed dit trouw. Nadat zij vier of vijf jaar deze gewoonte had gevolgd en trouw over haar geweten had gewaakt, stierf zij, zonder dat er iemand bij haar was of zij in staat was te biechten. Gelukkig was het, ten gevolge der door haar aangenomen gewoonte, weinig langer dan acht dagen geleden, dat zij gebiecht had. Ik was daarover zeer verheugd, toen ik hoorde, dat zij was overleden. Zij bleef slechts kort in het Vagevuur.

25. — Mij dunkt, er waren geen acht dagen verlopen, toen de Heer mij na de Communie verscheen en mij wilde doen zien, hoe Hij haar den Hemel binnenleidde. In al de jaren, welke er verliepen, sinds mij dit voorspeld was, tot aan haar dood toe vergat ik niet, wat mij te verstaan was gegeven. En ook mijn vriendin had dit niet vergeten. Toen mijn zuster was gestorven, kwam zij bij mij, vol verbazing, dit zoo bewaarheid te zien. God zij altijd geloofd, wyl Hij zooveel zorg aan de zielen wijdt om haar niet te laten verloren gaan.

VIJF-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over dezelfde stof, de stichting van dit huis ter eere van haar roemrijken Vader, den H. Jozef; zij verhaalt, op welke wijze de Heer er de heilige armoede onderhouden wilde zien; vervolgens om welke reden zij wegging bij de dame, bij wie zij was, en welke eenige andere dingen haar nog overkwamen.

1. — Terwijl ik bij de dame was, over wie ik sprak¹⁾ en bij wie ik langer dan een half jaar vertoefde, beschikte de Heer, dat een klopje onzer Orde²⁾ op meer dan zeventig mijlen van hier van

¹⁾ Doña Luisa de la Cerda te Toledo. Vgl. Hfdst. XXXIV, 1 vv.

²⁾ „Beata”, een vrome vrouw, die, voor zoover dit gevoegelijk gaat, in de wereld leeft overeenkomstig de instellingen eener kloosterorde. Zij doelt hier op de Eerbiedw. Maria van Jezus; na een kort huwelijk weduwe geworden, trad zij in het klooster der Carmelitessen te Granada, haar geboorteplaats. In het noviciaat werd

mij hoorde en besloot haar weg over die plaats te nemen. Zij maakte een omweg van eenige mijlen om met mij te kunnen spreken. De Heer had haar in hetzelfde jaar en in dezelfde maand als mij ingegeven, eveneens een nieuw klooster der Orde te stichten. Door dit verlangen beziel, verkocht zij alwat zij bezat en ging blootvoets naar Rome om daar het noodige verlof te bekomen. Het is een vrouw, die in hooge mate de boetvaardigheid en het gebed beoefent, en de Heer heeft haar vele gunsten geschonken. Onze Lieve Vrouw was haar verschenen en had haar bevolen, de stichting tot stand te brengen. Zij stond in den dienst des Heeren zoo hoog boven mij, dat ik mij voor haar schaamde. Zij toonde mij de volmachten, welke zij uit Rome had medegebracht, en in de veertien dagen, welke zij bij mij vertoefde, bespraken wij, hoe wij deze kloosters zouden moeten stichten.

2. — Vóór ik haar gesproken had, wist ik niet, dat onze Regel, vóór hij verzacht was, voorschreef, dat men geen eigendom mocht hebben. Ik had dan ook niet de bedoeling, het klooster zonder inkomsten te stichten. Het was, integendeel, juist mijn bedoeling, dat wij geen zorgen zouden hebben over hetgeen wij noodig hadden. Ik dacht er niet aan, hoeveel zorgen het bezit van eigendom medebrengt. Die gezegende vrouw kon niet lezen, doch de Heer zelf had haar onderwezen. Zij had op die wijze begrepen, wat ik met al mijn lezen van de Constitutiën niet wist. Toen zij het mij zeide, vond ik het mooi; ik vreesde echter, dat men daarin niet zou toestemmen en zeggen zou, dat ik dwaasheden verkocht, dat ik niet iets moest doen, waardoor anderen om mijnentwille zouden moeten lijden. Was ik alleen geweest, niets zou mij hebben weerhouden, integendeel, het was een genot voor mij, te denken, dat wij aldus de

haar in een verschijning der H. Maagd bevel gegeven, een klooster te stichten, waar de Regel in zijn oorspronkelijken vorm zou worden onderhouden. P. Caspar de Salazar, S. J. ried haar daarop, het Noviciaat te verlaten. Zij begaf zich naar Rome, waar Paus Pius IV haar verzoek inwilligde. Bij haar terugkeer in Granada wilden echter noch de Carmelitessen noch de stad haar plannen steunen. Doña Eleonora de Mascareñas, vroeger gouvernante van Philips II, gaf haar een huis met kapel te Alcalá, dat zij 11 Sept. 1562 betrok. 23 Juli 1563 werd het echter eerst een klooster; het stond steeds onder den Bisschop. In 1569 regelde de H. Teresia er op verzoek van Maria van Jezus het kloosterleven naar haren geest, wyl de vrome Overste, hoe heilig ook, de gave miste, anderen te leiden. Maria van Jezus stierf te Alcalá in geur van heiligheid in 1580.

raden van Christus, onzen Heer, zouden onderhouden. Reeds had Zijne Majesteit mij een vurig verlangen naar armoede ingestort.¹⁾

3. — Ik voor mij twijfelde er dan ook niet aan, of het was zoo beter. Vele dagen reeds had ik het verlangen gekoesterd, dat het met mijn staat mocht overeen te brengen zijn, ter liefde Gods te bedelen en geen huis of wat ook te bezitten. Ik vreesde echter, dat, zoo de Heer den anderen zusters niet hetzelfde verlangen instortte, zij ontevreden zouden worden, en ook dat het aanleiding zou zijn tot een minder ingetogen leven. Ik kende eenige arme kloosters, welke niet uitmunten door ingetogenheid, maar ik dacht er niet aan, dat dit juist oorzaak was van hunne armoede en niet de armoede van hun minder ingetogen leven. Dit maakt niet rijker, maar nooit verlaat God degenen, die Hem dienen. En tenslotte, mijn geloof was nog zwak, wat niet het geval was met die dienaarsses Gods.

¹⁾ Het is niet geheel duidelijk, wat de H. Teresia hier onder den oorspronkelijken Regel harer Orde verstaat. In het algemeen bedoelt zij daarmede den Regel in den vorm, waarin hij in 1247 door Paus Innocentius IV werd goedgekeurd. Vgl. Hfdst. XXXVI, 27. Hierin werden door de Pausen Eugenius IV, Pius II en Sixtus IV verzachtingen aangebracht Vgl. Hfdst. XXXII, 12. Van deze verzachtingen wilde zij geen gebruik maken. Genoemde Pausen brachten echter in het geheel geen wijziging in de bepalingen over de armoede. De Regel, door Paus Innocentius IV goedgekeurd, is echter niet de oorspronkelijke. Deze werd gegeven in 1206 door den H. Albertus, Patriarch van Jeruzalem en in 1226 door Paus Honorius III goedgekeurd. In dezen Regel lezen wij: „Nullus fratrum dicat sibi aliquid esse proprium, sed sint vobis omnia communia; et ex his, quae vobis Dominus dederit, distribuatur unicuique per manum prioris, id est, per hominem ab eo ad idem officium deputatum, prout cuique opus fuerit, inspectis aetatibus et necessitatibus singulorum.” P. Sibertus de Beka (gest. te Keulen, 1332) geeft in zijn *Considerationes super Regulam Ord. Carm.* een verklaring van dit Hfdst., waar hij de reden aangeeft, waarom de Kardinaal en de Bisschop, door Paus Innocentius met de herziening van den Regel belast, het wijzigden. Bij de woorden: „et ex his, quae Dominus vobis dederit, distribuatur unicuique per manum prioris, id est, per hominem ab eo ad idem officium deputatum” schrijft hij: „Haec autem dicta clausula generabat fratribus dubium, an ita solum unicuique eorum essent per manum prioris distribuenda ea, quae Dominus eis daret, quod non illa, quae ipsi ex opere licito vel aliter juste acquirerent. Grave quoque erat fratribus, quod homo a religione eorum extraneus posset a priore deputari distributor bonorum religionis (gelijk dit bijv. geschiedt bij de Minderbroeders); quia per hoc poterant dicta bona defraudari facilius, quam si frater aliquis deputaretur ad distribuendum illa. Ideo dicta clausula fuit de Regula per dictos commissarios deleta et praedictum quartum Regulae statutum fuit per eos declarando et corrigendo sic formatum: „Nullus

4. — Ofschoon ik over alles veler oordeel inwon, vond ik bijna niemand, die mijn gevoelen deelde, noch onder de biechtvaders noch onder de geleerden, door mij geraadpleegd. Zij voerden voor hun meening zooveel gronden aan, dat ik niet wist, wat ik doen moest. Nu ik eenmaal wist, dat de Regel het wilde, en zag, dat er een hooger volmaaktheid in was gelegen, kon ik er niet meer toe besluiten, nog inkomsten aan te nemen. Had men mij een enkele maal overreed, zoodra ik weer tot het gebed was teruggekeerd en Christus zoo arm en naakt aan het Kruis zag hangen, kon ik niet verdragen, rijk te zijn. Ik smeekte Hem onder tranen, het zoo te voegen, dat ik mij even arm zag als Hem.

5. — Ik zag tegen het aanvaarden van inkomsten zooveel bezwaren en begreep, dat zij zooveel reden tot onrust en minder ingetogenheid zou geven, dat ik voortdurend daarover met de geleerden twistte. Ik schreef er over aan den Dominicaner pater, die ons steunde.¹⁾ Hij schreef mij twee vellen met bezwaren en vol godgeleerdheid met het besluit, dat ik het niet moest doen, en hij voegde er nog bij, dat hij de zaak goed had bestudeerd. Ik antwoordde hem, dat ik voor het niet volgen mijner roeping en het niet zoo volmaakt mogelijk nakomen der afgelegde belofte van armoede en der raden van Christus geen steun wilde zoeken in de godgeleerdheid en dat hij mij in deze zaak geen dienst had bewezen

fratum dicat sibi aliquid esse proprium, sed sint vobis omnia communia, et distribuantur unicuique per manum prioris, id est, per fratrem ab eo ad idem officium deputatum, prout cuique opus erit, inspectis aetatibus et necessitatibus singulorum." Dat werkelijk de strengere beteekenis aan de clause: *ex his, quae Dominus vobis dederit*" werd gegeven, bewijst een Bulle, weliswaar niet opgenomen in het *Bullarium Romanum*, doch vermeld in het *Bullarium Carmelitarum*, I, 4, waarbij Paus Gregorius IX 6 April 1229, dus drie jaar na de Pauselijke goedkeuring, het bezit van land, huizen en vaste inkomsten verbiedt als strijdig met het beschouwende leven, dat in dien tijd de Carmelieten leidden. Toen zij bij hun overgang naar Europa daaraan het werkende leven verbonden, werd door Paus Innocentius hun Regel eenigszins gewijzigd en deze daaraan aangepast. De Constitutiën, waarover de H. Teresia hier spreekt, zijn die van den Z. Joannes Soreth, Generaal der Orde van 1451 tot 1472, die voor de geheele Orde nieuwe Constitutiën uitvaardigde. Daarin wordt echter geen toespeling op de oorspronkelijke bepaling betreffende de armoede gevonden. Dit geschiedt zelfs niet in de oudste Constitutiën der Orde, ons bewaard in den vorm, waarin zij in 1324 door het Kapittel van Barcelona werden goedgekeurd. Vgl. *Analecta Ord. Carm.* vol. III (Rome 1914), 212 vv. *Monumenta hist. Carm.* ed. B. Zimmerman (Lirinae, 1907), 20 vv.

¹⁾ P. Petrus Ibáñez, toen in het klooster van Trianos. Vgl. Hfdst. XXXIII, 7.

met zijn wetenschap. Vond ik iemand, die mij steunde, dan was ik ten zeerste verheugd. De dame, bij wie ik was, deed dit in hooge mate. Sommigen zeiden mij eerst in het begin, dat het hun goed toescheen, doch als zij er later over nadachten, zagen zij er zooveel bezwaren tegen, dat zij terugkwamen en veel moeite aanwendden, dat ik het niet zou doen. Ik zeide hun, dat, als zij zoo spoedig hun oordeel wijzigden, ik mij maar liever aan hun eerste oordeel hield.

6. — In dien tijd wilde God, dat de heilige Broeder Petrus van Alcantara de dame in haar huis kwam bezoeken. Ik had het hem gevraagd, omdat zij hem nog nooit had ontmoet. Daar hij de armoede zoo vurig beminde en haar zoo vele jaren had beoefend, kende hij den rijkdom, welke er in ligt opgesloten. Hij steunde mij dan ook bijzonder en beval mij, op geenerlei wijze na te laten, het tot hooge volmaaktheid door te voeren.¹⁾ Na zijn oordeel en steun besloot ik geen anderen meer te vragen. Hij toch kon over dit punt het beste oordeelen; hij had er de meeste ervaring van.

7. — Terwijl ik deze zaak op een zekeren dag dringend aan God aanbeval, zeide mij de Heer, dat ik er in geen geval van mocht afzien, het klooster arm te maken; het was de wil van zijn hemelschen Vader zoowel als van Hemzelve; Hij zou ons wel helpen. Dit werd mij gezegd tijdens een innige verrukking en maakte zulk een overweldigenden indruk op mij, dat ik er op geenerlei wijze aan kon twifelen, of het was het woord van God. Een anderen keer zeide Hij mij, dat men zich een verkeerde voorstelling van die inkomsten maakte, en ook nog andere dingen tot verheerlijking der armoede. Hij verzekerde mij, dat wie Hem diende, nooit het noodige voor het levensonderhoud zou ontberen. Ik voor mij ben daarvoor ook nooit bang geweest, ik zeide dit reeds. De Heer bekeerde ook het hart van den Lector praesentatus in de Godgeleerdheid, den Dominicanerpater, die mij, gelijk ik zeide, schreef, dat ik het niet doen moest.²⁾ Ik was zeer blij, die woorden te hebben gehoord en deze oordeelen ten mijnen gunste te hebben ontvangen. Het was, of ik alle

¹⁾ Hij schreef dit ook aan de Heilige in een brief uit Avila 14 April 1562. Vgl. Hfdst. XXXVI, 20. Deze brief wordt opgenomen in Dl. VII dezer Uitgave.

²⁾ P. Petrus Ibañez, O. P. De H. Teresia geeft hem den titel „Presentado”, welke gelijk staat met dien van Lector, doch aangeeft, dat hij door een Provinciaal of Generaal Kapittel voor den graad van Magister wordt voorgedragen.

rijkdommen ter wereld zou bezitten, als ik zoo ver kwam, dat ik leefde van hetgeen men mij ter liefde Gods zou geven.¹⁾

8. — In dien tijd trok de Provinciaal het onder gehoorzaamheid gegeven gebod, daar te verblijven, weder in. Hij liet het aan mijn eigen keuze over; indien ik wilde heengaan, kon ik dit doen; wilde ik nog een bepaalden tijd blijven, dan was dat ook goed. Omstreeks dienzelfden tijd moest er ook verkiezing zijn in mijn klooster. Men had mij doen weten, dat velen mij de bediening van overste wilden opdragen. Alleen de gedachte daaraan was voor mij de grootste foltering. Ik had elk martelaarschap gaarne willen ondergaan, maar hiertoe kon ik op geenerlei wijze besluiten. Ik spreek hier niet van de groote lasten, er aan verbonden, wijl er zooveel zusters zijn,²⁾ en ook niet van vele andere dingen, al heb ik daarvan nooit gehouden, evenmin als van welk ambt ook, ik heb deze altijd geweigerd, neen, afgezien daarvan, scheen het mij een groot gevaar voor mijn geweten en ik loofde God, dat ik er niet bij was. Ik schreef aan de zusters, die voor mij waren, dat zij mij haar stem niet moesten geven.

9. — Terwijl ik heel blij was, niet bij die beweging te zijn, zeide de Heer mij, dat ik in geen geval mocht nalaten er heen te gaan; ik verlangde een kruis; daar hield men nu een goed voor mij gereed; ik mocht het niet weigeren, doch moest met moed de reis aanvaarden; Hij zou mij bijstaan; ik moest terstond vertrekken. Ik was geheel verslagen en deed niets dan weenen. Ik veronderstelde, dat dit kruis bestond in mijn verkiezing tot overste en, gelijk ik zeg, ik kon mij niet voorstellen, hoe dit mijne ziel ten goede kon komen, noch eenigen grond daarvoor vinden. Ik vertelde het aan mijn biechtvader.³⁾ Hij wilde, dat ik mij dadelijk voor het vertrek gereed zou maken en zeide, dat dit duidelijk het volmaaktste was.⁴⁾ Omdat het weer heel heet was, achtte hij het

¹⁾ Deze woorden schijnen een toespeling op den Regel van 1206. Vgl. noot op blz. 306.

²⁾ Volgens een brief van 1580 of 1581 (uitg. de la Fuente, II, 269) waren er 180.

³⁾ P. Petrus Domenech, Rector der Jezuïeten.

⁴⁾ Dit schijnt een toespeling op de belofte, welke de Heilige in 1560 aflegde, steeds te doen, wat het volmaaktste was. Om de vele twijfels, welke uit die belofte voortvloeiden, werd zij in 1565 van die belofte ontheven en hernieuwde zij deze onder de drie voorwaarden, dat de biechtvader er van wete, dat zij hem zijn meening heeft gevraagd en dat hij ook werkelijk verklaart, wat het volmaaktste is. Deze belofte is opgenomen in Dl. VII dezer Uitgave.

voldoende, als ik mij maar voor de verkiezing daar bevond; om niet ziek te worden van de reis, kon ik nog eenige dagen wachten.

10. — De Heer beschikte het echter anders en zoo geschiedde het. De grootste onrust maakte zich van mij meester. Ik was niet meer in staat, de overweging te doen. Het scheen mij, dat ik te kort schoot in hetgeen de Heer mij had bevolen en dat, nu ik hier alles naar mijn zin had en een heerlijk leven leidde, ik niet wilde heengaan om lijden en moeilijkheden op mij te nemen. Ik meende God slechts met woorden te dienen. Als het volmaakter was, daarheen te gaan, waarom zou ik dan nalaten, het te doen, ik was er toch toe in staat? Als ik sterven moest, welnu, dan moest ik sterven. Mijn ziel gevoelde zich bovendien zeer gedrukt. De Heer had mij allen smaak in het gebed ontnomen. Ten slotte was dit zoo erg, en was de marteling zoo hevig, dat ik de dame vroeg, goed te keuren, dat ik er heen ging, omdat ook mijn biechtvader, nu hij mijn gesteltenis zag, zeide, dat ik gaan moest. God leidde hem evenzeer als mij. Zij leed er zooveel onder, dat ik haar verlaten ging, dat dit voor mij een nieuwe foltering was. Het had haar veel moeite gekost, van den Provinciaal eindelijk verlof te krijgen, mij bij zich te doen verblijven en zij had er op alle wijzen op aangedrongen.

11. — Het viel haar zeer zwaar, er toe te besluiten, juist omdat zij er zooveel onder leed. Daar zij echter zeer godvreezend was en ik haar, behalve vele andere dingen, zeide, dat zij God daarmede in hooge mate dienen kon, haar bovendien hoop gaf, dat ik haar mogelijk nog eens zou komen bezoeken, keurde zij het goed, al was het ook met groote droefheid. Ik gevoelde die droefheid niet. Ik begreep, dat het andere volmaakter was en God daarmede werd gediend. Bij de vreugde, welke het mij schonk, God te kunnen behagen, verdween de droefheid over het verlaten van die dame, hoezeer ik haar ook zag lijden, en evenzeer de droefheid over de scheiding van andere personen, aan wie ik veel verschuldigd was, in het bijzonder van mijn biechtvader, een Pater van het Gezelschap van Jezus, bij wien ik mij zeer goed bevond. Hoe grooter voldoening ik mijzelve zag prijsgeven ter liefde van den Heer, hoe meer vreugde het verlies er van mij schonk. Ik kon niet begrijpen, hoe dit mogelijk was, want ik zag duidelijk, hoe tegenstrijdig het was, dat ik mij gelukkig, voldaan en verheugd zag over hetgeen mijn ziel toch

drukte. Ik was daar immers rustig en tevreden en in de gelegenheid, vele uren aan het gebed te wijden. Ik zag ook, dat ik mij in een vuur ging werpen en, gelijk de Heer mij gezegd had, een zwaar kruis zou moeten dragen, al dacht ik nooit, dat het zoo zwaar zou zijn, als het mij later bleek. Ondanks dit alles ging ik vol blijdschap terug. Het speet mij, dat de Heer mij niet aanstonds in den strijd bracht, als Hij toch wilde, dat ik dien aanging. Zijne Majesteit zond en gaf mij dus wel kracht in mijne zwakheid.

12. — Zooals ik zeide, kon ik niet begrijpen, hoe dit mogelijk was. Ik maakte echter de volgende vergelijking: Wanneer ik een edelgesteente bezit of iets anders, dat mij veel voldoening geeft, en ik verneem bij gelegenheid, dat een persoon, die ik inniger liefheb dan mijzelve, en wiens bevrediging ik boven mijn eigen voldoening stel, dit zou willen hebben, dan schenkt mij het gemis daarvan meer vreugde, dan het bezit er van mij schonk, omdat ik daardoor dien persoon een genoegen heb gedaan. En daar de voldoening, welke ik smaak, als ik zijn verlangen kan bevredigen, voor mij hooger staat dan de voldoening van mijzelve, verdwijnt de droefheid, welke ik gevoel, wanneer ik het edelgesteente of het voorwerp, waarvan ik houd, moet missen en daarmede de voldoening, welke het mij gaf. Zoo was het ook hier. Toen ik die personen verliet en zag, hoe zwaar hun de scheiding van mij viel, zou ik droefheid hebben willen gevoelen. Van nature toch ben ik ten sterkste tot dankbaarheid geneigd. In andere tijden zou dit ook voldoende zijn geweest om mij zeer droevig te stemmen. Al had ik thans echter droefheid willen gevoelen, ik was er niet toe in staat.

13. — Voor de zaak van dit gezegende huis¹⁾ was het van zeer groot gewicht, dat ik geen dag langer gewacht had, zozelfs, dat ik niet weet, hoe de zaak nog tot een goed einde zou zijn gebracht, zoo ik mij toen langer had opgehouden. O, hoe groot is God! Dikwijls sta ik verbaasd, als ik daaraan denk en zie, op hoe bijzondere wijze Zijne Majesteit mij heeft willen helpen om dit schuilhoekje Gods gereed te krijgen. Want dit is het, geloof ik, en een verblijf, waarin Zijne Majesteit zijn welbehagen vindt. Eens toch zeide Hij mij, terwijl ik in gebed was, dat dit huis het paradijs zijner geneugten was.²⁾ Zijne Majesteit schijnt ook de

¹⁾ Het Sint-Jozefsklooster te Avila.

²⁾ Vgl. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. XIII, 5.

zielen, die Hij er toe geroepen heeft en in wier gezelschap ik met groote, ja, werkelijk, met groote schaamte leef,¹⁾ te hebben uitgezocht. Ik had haar voor het leven, dat ik mij voorstelde, in zoo streng slot, zoo arm en zoo aan het gebed gewijd, zoo niet durven verlangen. En zij leiden dit leven met een blijdschap en een vreugde, dat elk harer zich onwaardig acht, hier te hebben mogen intreden. Dit geldt in het bijzonder van eenigen, door den Heer geroepen uit de ijdelheid en de schittering der wereld, waar zij naar de eischen dier wereld een behagelijk leven hadden kunnen leiden. De Heer heeft voor haar de genoegens, hier gesmaakt, nog verdubbeld, zoodat zij openlijk erkennen, dat de Heer haar het honderdvoud heeft gegeven van hetgeen zij hebben verlaten,²⁾ en zij niet ophouden Zijne Majesteit haar dank te brengen. Anderen heeft Hij van een goed tot een nog volmaakter leven doen overgaan. Aan de jongeren geeft Hij zooveel moed en verstand, dat zij geen ander leven kunnen verlangen en begrijpen, dat, alleen reeds naar het aardsche beschouwd, de afstand van alle dingen van dit leven het meest geruste leven insluit. Aan de ouderen en zwakken geeft en gaf Hij kracht om dezelfde gestrengheid en boetvaardigheid te kunnen beoefenen als de anderen.

14. — O mijn Heer, hoe duidelijk toont Gij, dat Gij machtig zijt. Het is niet noodig, te onderzoeken, of hetgeen Gij wilt, wel kan. Alle overwegingen ten spijt maakt Gij die dingen zoo goed mogelijk, dat Gij ons duidelijk doet inzien, hoe niets anders noodig is dan U in waarheid te beminnen en ter liefde van U metterdaad van alles afstand te doen. Dan, o mijn Heer, maakt Gij alles gemakkelijk. Men mag hier wel vragen, of Gij in uwe wet onredelijke lasten legt.³⁾ Ik toch zie ze er niet in, o Heer, en ik begrijp niet, hoe de weg, welke tot U leidt, smal is.⁴⁾ Ik zie, dat het een koninklijke weg is, geen voetpad, een weg, waarop men allerveiligst wandelt, zoo men hem slechts in waarheid inslaat. Men is daar verre van de nauwe bergpassen en steile rotsen, welke ons zouden doen vallen. Men leeft immers

¹⁾ Vgl. Het Boek der Kloosterstichtingen, Hfdst. I, 1.

²⁾ Vgl. Matth. XIX, 29.

³⁾ „Qui fingis laborem in praecepto.” Ps. XCIII, 20.

⁴⁾ Vgl. Matth. VII, 14.

verre van de gelegenheden tot zonde. Ik noem een voetpad, en een slecht voetpad, een engen weg, waar aan den eenen kant een diep dal ligt, waarin men zou kunnen neerstorten, aan den anderen kant een rotskloof gaapt. Een oogenblik van onbedachtzaamheid en men valt in den afgrond te pletter. Wie U, o mijn hoogste Goed, in waarheid bemint, wandelt veilig over een breeden, koninklijken weg; hij is ver van den afgrond verwijderd. Hij kan niet het minste struikelen, of Gij, o Heer, reikt hem uw hand. Al valt hij ook eens of zelfs vele malen, zoo hij zijn liefde blijft schenken aan U en niet aan de dingen der wereld, dan zal hem dit niet verloren doen gaan; hij volgt dan in het dal den weg der nederigheid. Ik kan niet begrijpen, waarom men toch vreest, den weg der volmaaktheid in te slaan.

15. — Moge de Heer, goed als Hij is, ons toch doen inzien, hoe noodlottig het is, zich veilig te achten te midden van het gevaar, dat wij klaarblijkelijk loopen, als wij meegaan met den grooten hoop. Moge Hij ons doen inzien, hoe wij ons dan eerst in waarheid veilig mogen achten, wanneer wij ons best doen, op den weg van God met flinke schreden voort te gaan. Het oog op Hem gericht en niet bang, dat de Zon der Gerechtigheid zal ondergaan! Als wij God niet het eerst verlaten, zal Hij ons niet in de duisternis laten wandelen en zoo ten gronde laten gaan. Men is niet bang voor leeuwen op den weg, al dreigen allen een stuk van ons af te scheuren; leeuwen zijn hier de eer, de genoegens en andere dingen, door de wereld voldoeningen genoemd. Hier echter schijnt de duivel ons bang te maken voor veldmuisjes. Duizendmaal sta ik daarover zelve verbaasd en tienduizendmaal zou ik in tranen willen uitbarsten en luide mijn stem willen verheffen om allen mijn groote verblindheid en slechtheid te doen kennen. Als het maar iets hielp om hun de oogen te doen opengaan. Moge in zijn goedheid Hij ze openen, die daartoe in staat is, en late Hij niet toe, dat de mijne nog weer met blindheid worden geslagen. Amen.

ZES-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over hetgeen zij begon te verhalen en deelt mede, hoe deze zaak ten slotte een goed einde nam en dit klooster ter eere van den roemrijken H. Jozef werd gesticht; zij verhaalt, welke grootte tegenkantingen en vervolgingen zij had te verduren, nadat de zusters er het kleed hadden aangenomen en hoeveel lijden en bekoringen zij had te doorstaan; hoe echter de Heer haar uit dit alles zegevierend te voorschijn deed treden en het deed strekken tot zijn eer en verheerlijking.

1. — Toen ik die stad dan verlaten had, vervolgde ik blijde mijn weg, van ganscher harte bereid, alles te lijden, wat de Heer zou wenschen. Op denzelfden avond, dat ik hier ter stede aankwam, kwam ook ons verlof voor het klooster en de Breve van Rome.¹⁾ Ik was er ten hoogste over verwonderd. Ook zij, die wisten, hoeveel haast de Heer mij met mijn terugkomst had doen maken, stonden verbaasd, toen zij hoorden, hoezeer die nu juist noodig was en hoe gunstig de Heer de omstandigheden voor mij had gemaakt. Ik trof hier namelijk den Bisschop²⁾ en den heiligen Broeder Petrus van Alcantara en nog een edelman, een oprecht dienaar Gods, in wiens huis de heilige man verbleef.³⁾ Het was iemand, bij wien de dienaren Gods altijd welkom waren en steun vonden. Met hun beiden bewogen zij den Bisschop, het klooster onder zijn rechtsmacht te nemen.⁴⁾ Wijl het arm was, beteekende dit niet weinig, maar hij zag zoo gaarne personen, vast besloten, den Heer te dienen, dat hij terstond geneigd was, het klooster te steunen. De heilige grijsaard deed eigenlijk alles, doordat hij er zijn goed-

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXIV, 2. De Breve van Paus Pius IV was gedagteekend 7 Febr. 1562. Zij kwam te Avila aan in het begin van Juli. Zij was gericht aan Doña Aldonza de Guzman en haar dochter Doña Guiomar de Ulloa. Vgl. Hfdst. XXXIII, 5.

²⁾ Don Alvaro de Mendoza.

³⁾ Velen meenen, dat zij hier doelt op Don Franciscus de Salcedo; meer waarschijnlijk echter is hier bedoeld Don Juan Blasquez, Heer van Loriana en vader van den graaf de Uceda; bij hem pleegde de H. Petrus van Alcantara te Avila zijn intrek te nemen.

⁴⁾ De Bisschop wilde er eerst niet van hooren. Op verzoek van den H. Petrus van Alcantara hield hij visitatie in het klooster. Deze deed hem geheel van meening veranderen, zoodat hij voortaan trouw de Heilige steunde.

keuring aan hechte en bij onderscheiden personen alle moeite aanwendde, dat zij ons zouden steunen. Was ik onder deze omstandigheden niet gekomen, gelijk ik reeds gezegd heb, ik zou niet weten, hoe de zaak tot een goed einde gebracht had kunnen worden. De heilige man vertoefde hier slechts kort, ik geloof, nog geen acht dagen. Hij was die dagen bovendien zeer ziek en heel kort daarna riep de Heer hem tot Zich.¹⁾ Het schijnt wel, of Zijne Majesteit hem in het leven hield om deze zaak nog tot een goed einde te brengen, want reeds langen tijd — ik weet niet, of het niet meer dan twee jaar was — maakte hij het zeer slecht.

2. — Alles geschiedde in het grootste geheim. Was dit niet gebeurd, men had in het geheel niets kunnen doen, want, gelijk later bleek, was de bevolking der stad er ten sterkste tegen. Door een beschikking des Heeren werd een zwager van mij ziek, terwijl zijn vrouw niet thuis was.²⁾ Hij bevond zich in de grootste verlegenheid, zoodat men mij verlof gaf, naar hem toe te gaan. Op die wijze bemerkte men er niets van. Wel hadden sommige personen nog steeds eenigen achterdocht, maar zij wilden het toch niet gelooven. Het was verwonderlijk, dat hij niet langer ziek bleef, dan voor de zaak vereischt werd. Zoodra het gewenscht was, dat hij beter werd, om mij van mijn zorgen te ontheffen en het huis voor ons vrij te maken, schonk de Heer hem de gezondheid weer. Hij stond er zelf verwonderd over.

3. — Ik had het buitengewoon druk, dan met dezen, dan met die, voor de erkenning van het huis, met den zieke, met de werklieden, die het huis in aller haast het aanzijn van een klooster moesten geven. Er was nog zooveel te doen. Mijn vriendin³⁾ was bovendien niet hier. Om alles beter in het geheim te kunnen doen, scheen het ons beter, dat zij weg was, en ik begreep, dat er om vele redenen alles aan gelegen was, snel te handelen. Een dezer redenen was, dat ik alle uren vreesde, bevel te ontvangen, naar het klooster terug te komen. De moeilijkheden, welke ik ondervond, waren zoo groot, dat ik daarin reeds mijn kruis meende te zien, al scheen het mij te klein voor het zware kruis, dat ik van den Heer vernomen had, te moeten dragen.

¹⁾ 18 October 1562; Vgl. Hfdst. XXXV, 13.

²⁾ Juan de Ovalle, Vgl. Hfdst. XXXIII, 13.

³⁾ Doña de Ulloa, die zoolang in haar geboorteplaats Toro vertoefde.

4. — Toen alles klaar was, wilde de Heer, dat op den feestdag van den H. Bartholomeus eenige zusters¹⁾ er het kleed aannamen en het allerheiligste Sacrament er bewaard bleef. Zoo was dan met alle macht en gezag ons klooster ter eere van onzen roemrijken Vader, den H. Jozef, gesticht in het jaar vijftienhonderd twee en zestig. Ik was daarbij zelve tegenwoordig om aan de zusters het kleed te geven. Met mij waren er nog twee andere zusters van ons eigen klooster, die juist verlof hadden, buiten het klooster te zijn.²⁾ Daar het huis, dat wij voor klooster hadden ingericht, het huis was van mijn zwager, die het, gelijk ik zeide, gekocht had om de zaak beter verborgen te houden, had ik verlof, daar te verblijven en deed ik niets, dat naar het gevoelen der geleerden ook maar in eenig opzicht in strijd was met de gehoorzaamheid. Daar zij zagen, dat het hier een zaak gold, welke om vele redenen de geheele Orde tot groot voordeel strekte, zeiden zij mij, dat, ofschoon ik het in het geheim verrichtte en mijn best deed, dat mijn oversten het niet wisten, ik het toch doen mocht. Hadden zij mij gezegd, dat ik daarmede ook maar de geringste onvolmaaktheid beging, mij dunkt, ik zou er duizend kloosters voor hebben opgegeven. Hoeveel te meer dan dit ééne! Werkelijk, hoezeer ik ook verlangde, mij geheel af te zonderen en mijn geloften en roeping in grooter volmaaktheid en strenger slot na te komen, ik was bij dat verlangen toch zoo gestemd, dat, had ik gehoord, dat God er meer door werd gediend, wanneer ik alles opgaf, ik dit gedaan zou hebben, even goed als den vorigen keer,³⁾ in alle rust en vrede.

5. — Het was voor mij, alsof ik in den Hemel was, toen ik zag, hoe het H. Sacrament er ter bewaring werd gegeven en vier arme weezen er een schuilplaats hadden gevonden. Zij waren zonder

¹⁾ Antonia Henao, onder den naam Antonia van den H. Geest, Maria de la Paz onder den naam Maria van het Kruis, Ursula de Revilla of de Arevalo onder den naam Ursula van de Heiligen, en Maria van Avila onder den naam Maria van den H. Jozef.

²⁾ Twee nichten der Heilige, Agnes en Anna de Tapia, die later beiden tot de Hervormde Orde overgingen, de eerste onder den naam Agnes van Jezus, de tweede als Anna van de Menschwording. Magister Daza deed de H. Mis en verrichtte met de Heilige de Inkleeding. Slechts enkele trouwe vrienden woonden de plechtigheid bij.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXXIII, 3.

bruidschat aangenomen,¹⁾ maar het waren oprechte dienaressen Gods. Het was noodzakelijk, dat in den beginne personen intraden, die door hun voorbeeld een grondslag legden, waarop het plan kon worden verwezenlijkt, dat door ons werd nagestreefd, een leven te leiden van hooge volmaaktheid en gebed. Bovendien was een werk tot stand gekomen, dat, gelijk ik begreep, den dienst des Heeren moest bevorderen en tot eer strekte van het kleet zijner roemrijke Moeder. En dit juist verlangde ik vurig. Ook gevoelde ik mij zeer gelukkig, wijl ik gedaan had, wat de Heer mij met zooveel nadruk had bevolen, en ook wijl er weer een kerk meer was in de stad, en toegewijd aan mijn roemrijken Vader, den H. Jozef, die er nog niet een had.²⁾ Niet dat ik dacht, zelve iets gedaan te hebben, dit dacht ik nooit en denk ik ook nu niet; ik begreep, dat steeds de Heer alles deed. Wat ik er van mijn kant toe bijdroeg, ging met zooveel onvolmaakheden gepaard, dat mij veeleer schuld dan dank te wijten is. Het verschafte mij echter groote vreugde te zien, hoe Zijne Majesteit mij ondanks mijn slechtheid bij dit verheven werk tot werktuig had gekozen. Ik gevoelde daarover zulk een innige voldoening, dat ik, diep in gebed verzonken, er als het ware door buiten mijzelve was.

6. — Toen alles was afgelopen — het zal ongeveer drie of vier uur daarna zijn geweest — wikkelde de duivel mij in een geestelijken strijd, welken ik thans wil verhalen. Hij stelde mij voor, dat, wat ik gedaan had, misschien verkeerd was geweest; misschien had ik tegen de gehoorzaamheid misdaan door het te doen zonder opdracht van den Provinciaal. Het moest dezen, dacht ik, van den eenen kant, eenigszins onaangenaam zijn, dat ik het huis onder de rechtsmacht van den Bisschop had gesteld,³⁾ zonder hem daarover te hebben gesproken. Van den anderen kant echter meende ik, dat hij daarom niets zou geven, omdat hij het toch niet onder zijn rechtsmacht had willen aannemen, en in mijn eigen verhouding tot

¹⁾ Antonius van den H. Geest en Ursula van de Heiligen brachten een kleine som gelds mede, welke echter niet als bruidschat kon worden beschouwd.

²⁾ Dit kerkje bestaat nog heden. Het is ongeveer 10 meter lang en 5 meter breed. Nog tijdens het leven der Heilige deed de bisschop bij het klooster een grootere kerk bouwen, welke in 1608 weder werd verbouwd. Beide kerken zijn geheel onderscheiden. De zusters hebben echter nog steeds toegang tot het koor van het eerste kerkje, thans toegewijd aan den H. Paulus.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXXIII, 16, 18; Het Boek der Kloosterstichtingen, Hfdst. II, 1 en XXXI, 1.

hem geen verandering kwam. De duivel stelde mij verder voor, of de zusters bij zulk een streng slot wel tevreden zouden blijven, of het haar misschien niet aan voedsel zou ontbreken, of het geen dwaasheid was geweest, mij in deze zaak te steken, daar ik toch in een klooster was. Alwat de Heer mij had gezegd, de vele ontvangen oordeelen, de gebeden, welke nu reeds meer dan twee jaar bijna zonder ophouden waren gestort, alles was zoo geheel uit mijn geheugen verdwenen, als had het nooit bestaan. Ik herinnerde mij alleen mijn eigen meening. Elke oefening van deugd, ook van geloof, was daarbij opgeheven; ik was niet bij machte, ook maar één enkele in beoefening te brengen of mij tegen die aanvallen te verweren.

7. — Ook hield de duivel mij voor, hoe ik mij met al mijn ziekten in een huis met zoo streng slot kon opsluiten, hoe ik zooveel boetvaardigheid zou kunnen uithouden; ik verliet een groot en mooi huis, waar ik altijd zoo tevreden was geweest; ik verliet zulke trouwe vriendinnen, dat deze hier mij misschien wel niet zouden bevallen; ik had mij tot te veel verplicht; ik zou er misschien nog wanhopig onder worden; wellicht was alles een opzet van den duivel om mij mijn vrede en gemoedsrust te benemen; door al die onrust zou ik niet meer in staat zijn het gebed te beoefenen en zoo mijn ziel verloren doen gaan. Al die dingen bracht hij mij in eens voor den geest. Ik was niet in staat aan iets anders te denken. Bovendien gevoelde ik in mijn ziel een droefheid, een somberheid, een duisternis, welke ik niet zou kunnen beschrijven. Toen ik mij in zulk een gesteltenis zag, ging ik een bezoek brengen bij het allerheiligste Sacrament, al was ik niet in staat mijzelve aan God aan te bevelen. Ik gevoelde, dunkt mij, eenzelfde angst als iemand, die in doodstrijd ligt. Ik durfde er niet niemand over spreken, want ik had zelfs geen vasten biechtvader.

8. — O God, hoe ellendig is het leven! Het kent geen bestendige vreugde of iets, dat niet verandert. Zoo kort geleden smaakte ik een voldoening, welke ik, dunkt mij, voor geen enkele ter wereld had willen ruilen, en juist wat er de aanleiding toe was, folterde mij thans zoo hevig, dat ik niet wist, wat te doen. O, als wij de dingen van ons leven met aandacht beschouwden, een ieder zou door eigen ervaring inzien, hoe weinig waarde men daarin aan

de voldoening zoowel als aan de smart moet hechten. Het is zeker, dat mij dit oogenblik een der verschrikkelijkste schijnt, welke ik in mijn leven doormaakte. Mijn geest schijnt een voorgevoel te hebben gehad van hetgeen ik nog moest lijden, al haalde dit niet bij hetgeen ik in deze oogenblikken leed, zoo dit althans langer had geduurd. Maar de Heer liet zijn dienaar niet al te veel lijden. Nooit liet Hij na, mij in mijn wederwaardigheden te hulp te komen. Zoo was het ook nu. Hij zond mij slechts een enkelen lichtstraal, maar deze was voldoende om mij te doen begrijpen, dat hier de duivel werkzaam was, en om mij in staat te stellen, de waarheid te erkennen en te zien, hoe men mij met allerlei onware voorstellingen vrees poogde aan te jagen. Nu begon ik mij weer te herinneren, hoe vast besloten ik was, den Heer te dienen en verlangde, voor Hem te lijden. Ik begreep, dat, zoo ik dit ten uitvoer wilde brengen, ik geen rust mocht zoeken; dat, zoo ik te lijden had, daarin mijn verdiensten waren gelegen; zoo ik onaangenaamheden ontmoette en deze aannam om daardoor God te dienen, zij voor mij een Vagevuur zouden wezen. Waarvoor zou ik bang zijn? Als ik lijden verlangde, dan was dit zeker goed voor mij, want hoe grooter de tegenkanting was, des te meer verdiensten kon ik verwerven. Waarom zou ik den moed verliezen, nu ik Hem kon dienen, dien ik zooveel verschuldigd was?

9. — Door deze en andere overwegingen geleid, deed ik mijzelve geweld aan en beloofde ik voor het allerheiligste Sacrament, alles te doen, wat ik kon, om verlof te krijgen, mij naar dit huis te begeven en er ook belofte van slot te doen, zoodra ik dit met een gerust geweten doen kon. Op hetzelfde oogenblik, dat ik dit beloofde, nam de duivel de vlucht en liet hij mij in rust en vrede achter. Ik bleef dit sinds altijd. Alwat in dit huis wordt onderhouden, het slot, de boetvaardigheid en welke andere dingen ook, het komt mij uitermate zoet voor en schijnt mij licht. Mijn geluk is zoo groot, dat ik somtijds bij mijzelve denk, of er op aarde wel iets heerlijkers te bedenken is. Ik weet niet, of dit wellicht niet mede oorzaak is, dat ik gezonder ben dan ooit. Misschien wil ook de Heer, omdat ik toch noodzakelijk en redelijkerwijze alles met de anderen moet meedoen, mij de voldoening schenken, daartoe, zij het ook soms met moeite, in staat te zijn. Zeker is, dat alle personen, die mijn ziekelijkheid kennen, er zich over verwonderen, dat ik er

toe bij machte ben. Gezegend zij Hij, die alles geeft en in wiens kracht men alles vermag.

10. — Ik walgde van dien strijd en moest om den duivel lachen, want duidelijk zag ik, dat hij hier werkzaam was. Omdat ik nooit geweten had, wat het beteekende, zich onvoldaan te gevoelen, omdat men zuster is geworden, zelfs geen oogenblik in al de acht en twintig jaar en langer, dat ik het ben, geloof ik, dat de Heer dien strijd toeliet om mij te doen begrijpen, welk een gunst Hij mij daarmee had bewezen en van welk een marteling Hij mij had gevrijwaard, en ook om mij niet verwonderd te doen staan, wanneer ik een zuster in die gesteltenis zou zien, medelijden met haar zou hebben en haar zou weten te troosten.

11. — Toen alles voorbij was, wilde ik na het eten een weinig gaan rusten, want ik had den geheelen nacht bijna niet geslapen en nog eenige andere nachten hadden het werk en de zorgen mij geen rust gelaten, niettegenstaande ik mij overdag druk genoeg maakte. In mijn klooster en in de stad had men echter vernomen, wat er was gebeurd. Om redenen, welke ik reeds aangaf¹⁾ en waarvoor ook eenige grond scheen te bestaan, verwekte het in het klooster een heele opschudding. Aanstonds zond de Overste²⁾ mij bevel, daar te komen, onmiddellijk. Toen ik haar bevel ontving, verliet ik aanstonds mijn diepbedroefde zusters en ging heen. Wel begreep ik, dat mij groote onaangenaamheden wachtten, doch daarover maakte ik mij weinig zorgen. De zaak was beslist. Ik bad een wijle en smeekte den Heer, mij bij te staan. Den H. Jozef vroeg ik, dat hij mij naar zijn huis terug zou voeren en ik offerde hem alles op, wat ik zou hebben te doorstaan. Blijde, dat zich een gelegenheid aanbood, iets voor God te lijden en Hem te dienen, begaf ik mij op weg. Ik dacht, dat men mij wel terstond in de gevangenis zou werpen.³⁾ Het zou, dunkt mij, een groote

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXIII, 1, 2.

²⁾ Den 12 Augustus was in het klooster der Menschwording tot Priorin gekozen Maria Cimbrón, en trad Isabella de Avila als zoodanig af. Toch vermeldt P. Gratianus in zijn aantekeningen bij het leven der Heilige, dat de hier bedoelde overste Isabella de Avila was. Misschien bestuurde zij nog tijdelijk het huis, iets, dat bij de veelvuldige afwezigheid der zusters zeker niet onwaarschijnlijk mag worden genoemd.

³⁾ Sommigen meenen, dat dit ook geschiedde. Dit is echter zeer onwaarschijnlijk reeds volgens de woorden der Heilige zelve en bovendien door een mededeeling

voldoening voor mij zijn geweest, wyl ik dan met niemand had te spreken en bovendien in de eenzaamheid een weinig kon bekomen, want dit had ik hard noodig. Al dat verkeer met de menschen had mij geheel afgemat.

12. — Toen ik in het klooster kwam en aan de Overste van alles rekenschap aflegde, bedaarde het een beetje en besloot men met algemeene stemmen, er den Provinciaal¹⁾ over te schrijven. De zaak bleef dus hangende, tot deze komen zou om er zijn oordeel over te vellen. Toen hij kwam, ging ik naar hem toe om mijn vonnis te hooren, uitermate verheugd, wyl ik zag, iets voor den Heer te mogen lijden. Ik kon niet vinden, dat ik in deze zaak in iets tegen Zijne Majesteit of ook tegen de Orde had misdaan. Integendeel, ik had alle krachten ingespannen om de Orde uit te breiden en gaarne zou ik voor haar mijn leven hebben gegeven. Mijn eenig verlangen was, dat zij tot de hoogste volmaaktheid mocht worden opgevoerd. Ik stelde mij het oordeel van Christus voor en zag, hoe in vergelijking daarmede dit oordeel niets beteekende. Ik legde de schuldbelijdenis af, als was ik in hooge mate schuldig, en voor wie niet alle beweegredenen kende, moest ik dit ook schijnen. Nadat de Provinciaal mij een strenge berisping had gegeven, zij het ook niet zoo streng, als het vergrijp en de dingen, welke velen hem gezegd hadden, verdienden, wilde ik mij niet verontschuldigen. Ik had mij dit vast voorgenomen. Ik vroeg hem integendeel, mij te vergeven en te bestraffen en niet boos op mij te blijven.

13. — Ik zag heel goed, dat men mij in sommige punten onschuldig veroordeelde. Zoo zeide men, dat ik het gedaan had om geëerd te worden en naam te maken en meer soortgelijke zaken. Met betrekking tot andere dingen echter begreep ik, dat men de waarheid sprak. Zoo zeide men, dat ik veel slechter was dan de anderen; dat, als ik de goede tucht, welke in dat klooster heerschte, niet had onderhouden, ik er niet aan behoefde te denken, ze in een ander veel strengers huis te zullen onderhouden; dat ik ergernis

van haar nicht Maria de Ocampo, later Zr. Maria Baptista, die verhaalt, dat de Heilige zich zoo goed wist te verantwoorden, dat de Overste geheel met de zaak verzoend was en haar hartelijk onthaalde: „la envio muy bien de cenar.” Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius) I, 309.

¹⁾ P. Angelus de Salazar.

gaf aan het volk en nieuwigheden uitvond. Dit alles baarde mij echter noch ongerustheid noch droefheid. Toch hield ik mij zoo, om niet den schijn aan te nemen, als gaf ik weinig om hetgeen men mij zeide.

14. — Eindelijk beval de Provinciaal mij, mij voor de zusters te verantwoorden. Nu moest ik het wel doen. Doordat ik mijn kalmte wist te bewaren en de Heer mij hielp, verantwoorde ik mij zoo goed, dat noch de Provinciaal noch de zusters, die bij hem waren, termen vonden om mij te veroordeelen. Later met hem alleen legde ik hem alles nog duidelijker uit. Hij toonde zich zeer voldaan en beloofde mij, dat, als het wat verder was en de rust in de stad weer was hersteld, hij mij verlof zou geven, er heen te gaan. De opschudding in de stad toch was, gelijk ik zoo aanstonds zal verhalen, zeer groot. Twee of drie dagen na het gebeurde kwamen eenige leden van den Raad der stad met den burgemeester en eenige leden van het Kapittel bijeen en eenstemmig verklaarden allen, dat men er in geen geval in mocht berusten; dat er voor de gemeente merkelijk nadeel uit voortvloeide; dat men het allerheiligste Sacrament moest weghalen en men in geen geval zou dulden, dat de zaak verderen voortgang had.

15. — Men liet uit alle Orden twee geleerden komen om hun meening er over uit te spreken. Sommigen zwegen, anderen spraken er tegen. Ten slotte kwam men tot het besluit, dat de stichting terstond moest worden opgeheven. Alleen een Lector praesentatus uit de Orde van den H. Dominicus¹⁾ zeide, dat men ze maar zoo niet kon opheffen. Hij zelf was er tegen, niet, dat het klooster gesticht werd, maar dat het arm zou wezen. Hij zeide echter, dat men de zaak goed moest overwegen; dat men den tijd had; dat het een zaak was, welke den Bisschop aanging,

¹⁾ P. Dominicus Bañez. Op den rand van het Hs. schreef hij later zelf: „Dit had plaats in het jaar 1562, op het laatst van Augustus. Ik was toen daar en droeg dit als mijn meening voor. Fr. Domingo Bañez. Terwijl ik dit teeken zijn wij in het jaar 1575, den 2den Mei en in dien tijd heeft deze Moeder negen kloosters gesticht, met een bewonderenswaardige kloostertucht.“ De Licentiaat Brizuela was weliswaar van dezelfde meening, doch deze was de vertegenwoordiger van den Bisschop en hier dus de aangevallen partij, die slechts steun vond bij P. Bañez. De grootste steun was de Bisschop zelf, die standvastig ook tegenover den koninklijken Raad het recht der stichting handhaafde en zich daarbij behalve op zijn eigen rechtsmacht beriep op de Breve des Pausen. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius) I, 311.

en meer dergelijke dingen. Dit had een gunstig gevolg, want bij de verbittering, welke er heerschte, was het een geluk, dat men niet aanstonds de hand aan het werk sloeg. De bijeenkomst verliep ten slotte, gelijk zij moest verlopen, want zoo wilde het de Heer en tegen zijn wil vermogen allen niets. Zij hadden hun redenen en betoonden een prijzenswaardigen ijver. Zoo beleedigden zij dan ook God niet, maar zij deden mij niettemin veel lijden en niet slechts mij, doch alle personen, die de stichting steunden. Dit waren er slechts weinig, doch zij hadden veel vervolging te verduren. De opschudding onder de bevolking was zoo groot, dat men over niets anders sprak. Allen veroordeelden mij. Men liep dan weer naar den Provinciaal, dan weer naar mijn klooster.

16. — Ik gaf er volstrekt niets om, wat men ook van mij zeide, niet meer, dan wanneer men het niet gezegd had. Wel was ik bang, dat de stichting misschien zou worden opgeheven. Dit baarde mij veel zorg en ook, dat ik zag, hoe de personen, die mij steunden, hun aanzien verloren en zooveel te lijden hadden. Over hetgeen men van mijzelve zeide, geloof ik, verheugde ik mij veeleer. Had ik een weinig geloof gehad, ik zou in het geheel geen ontsteltenis hebben gevoeld. Een klein tekort echter in een enkele deugd is voldoende om alle te doen sluimeren. Zoo was ik gedurende de twee dagen, waarop, gelijk ik zeide, die bijeenkomsten onder de bevolking plaats hadden, in groote zorg. Terwijl ik zoo bedroefd was, zeide mij de Heer: „Weet gij dan niet, dat ik machtig ben? Waarvoor zijt gij bang?” En Hij verzekerde mij, dat het klooster niet zou worden opgeheven. Ik gevoelde mij hierdoor zeer getroost. Men bracht de zaak met de noodige toelichtingen voor den koninklijken Raad. Het antwoord was, dat men verslag moest uitbrengen, hoe de zaak zich had togedragen.

17. — Daar had men dus een groot proces aan den gang. Wijl de stad haar pleitbezorgers aan het Hof had, moest men ook van de zijde des kloosters daarheen gaan. Ik had echter geen geld en wist ook niet, wat ik in deze doen moest. De Heer zorgde er in zijn Voorzienigheid voor, dat de Provinciaal mij nooit gebod, mij niet meer met de zaak des kloosters in te laten. Hij was zulk een beminnaar van de beoefening der deugd in al hare vormen, dat, al steunde hij de stichting niet, hij er toch ook niet tegen wilde zijn. Hij gaf mij echter geen verlof, naar het klooster toe te gaan. Hij

wilde eerst zien, welke wending de zaak nam. De dienaressen Gods bleven er alleen. Zij deden er echter met haar gebed meer, dan ik met al mijn bemoeiingen, hoeveel moeite ik mij ook moest geven. Soms was het, alsof alles misliep, vooral den dag, vóór de Provinciaal kwam. De Priorin beval mij, mij met niets meer in te laten, zoodat ik alles moest opgeven. Ik nam mijn toevlucht tot God en zeide Hem: „Heer, dit huis is niet van mij, het is voor U gesticht; nu ik er niet meer voor mag werken, moet Uwe Majesteit dit doen.” Ik gevoelde mij daardoor zoo verlicht en van zorgen ontheven, als had ik de geheele wereld gekregen om voor mij te werken. Ik hield dan ook terstond de onderneming voor verzekerd.¹⁾

18. — Een groot dienaar Gods, een priester, die mij altijd had gesteund en een beminnaar was van elke beoefening der volmaaktheid, ging naar het Hof om de zaak te verdedigen.²⁾ Hij werkte er hard voor. Ook de heilige edelman, van wien ik melding heb gemaakt,³⁾ deed in dit opzicht veel en steunde ons op allerlei wijzen. Hij had veel te lijden en veel vervolgingen te doorstaan, maar altijd en in alles had ik in hem een vader en ik heb dit nog heden. De Heer stortte allen, die ons hielpen, zulk een ijver in, dat ieder hunner de zaak als zijn eigen ter harte nam, als ging het om hun leven en hun eer. En toch ging het hun niet verder aan, dandat zij meenden, daardoor den Heer te dienen. Duidelijk hielp Zijne Majesteit vooral den Magister in de Godgeleerdheid, den priester, over wien ik heb gesproken.⁴⁾ Hij was een onzer trouwste helpers. De Bisschop had hem als zijn vertegenwoordiger gezonden naar een groote vergadering, welke er belegd was. Hij stond er alleen tegenover alle anderen. Ten slotte bracht hij hen door zekere bemiddelingsvoorstellen tot kalmte. Dit was al veel om de besprekingen gaande te houden. Geen enkel voorstel was echter in staat, hen te weerhouden, weder aanstonds, om zoo te zeggen, hun leven er voor te geven, dat de stichting te niet zou

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXIX, 25.

²⁾ Don Gonzalo de Aranda, die ook bij de Inkleeding tegenwoordig was en nu voor de arme zusters op eigen kosten naar Madrid ging om haar goed recht te bepleiten.

³⁾ Don Franciscus de Salcedo.

⁴⁾ Caspar Daza. Vgl. Hfdst. XXIII, 6.

worden gedaan. De dienaar Gods, over wien ik hier spreek, had ook de Inkleeding verricht en er het H. Sacrament ter bewaring gegeven. Hij zag zich daarover in hooge mate lastig gevallen. Deze strijd duurde bijna een half jaar, zoodat het mij te ver zou voeren, alle moeilijkheden, welke zich voordeden, in bijzonderheden mede te deelen.

19. — Ik sta er verbaasd over, wat de duivel wel inbracht tegen enkele zwakke vrouwen en hoe allen, d.w.z. die haar bestreden, meenen konden, dat groot nadeel aan de stad zou worden toegebracht door twaalf vrouwen en een Priorin. Meer toch mochten er niet zijn en deze leidden nog zulk een afgezonderd leven. Als er nadeel was of een fout was begaan, zou dit op haar terugvallen, maar nadeel aan de stad, mij dunkt, dat ging niet op. En toch, men vond zooveel nadeelen, dat men er zich met gerust geweten tegen verzette. Men begon echter al te zeggen, dat, zoo het klooster vaste inkomsten had, men er genoeg mede nemen zou en de stichting voortgang hebben kon. Ik was zoo onder den indruk van het lijden, dat ik allen, die ons steunden, zag verduren, veel meer dan van mijn eigen moeilijkheden, dat ik meende, dat het niet verkeerd zou zijn, totdat de rust hersteld zou wezen, vaste inkomsten aan te nemen en deze later weder prijs te geven. Slecht en onvolmaakt, als ik was, meende ik soms, dat misschien ook de Heer zulks wilde, omdat wij het zonder inkomsten niet tot een goed einde konden brengen. Reeds was ik tot zulk een schikking besloten.

20. — Men was met de onderhandelingen daarover reeds begonnen, toen in den nacht, vóór zij verder zouden worden gevoerd, de Heer mij in het gebed zeide, dat ik zulks niet moest doen; dat, als wij begonnen met vaste inkomsten aan te nemen, men ons later niet zou toestaan, die weder prijs te geven, en nog eenige andere dingen. Denzelfden nacht verscheen mij ook de heilige Broeder Petrus van Alcantara, toen reeds overleden. Toen hij, voor zijn dood, vernam, welke groote tegenkantingen en vervolgingen wij hadden te doorstaan, had hij mij geschreven, hoe verheugd hij was, dat de stichting zulk een heftigen tegenstand ontmoette; dat de duivel zooveel in het werk stelde om het klooster niet tot stand te laten komen, was hem een bewijs, hoezeer de Heer er zou worden gediend; men moest er in geen geval

toe besluiten, vaste inkomsten aan te nemen. Zelfs twee- of drie-maal drukte hij mij dit in zijn brief op het hart. Als ik zou doen, gelijk hij zeide, zou alles geschieden, gelijk ik wenschte.¹⁾

21. — Ik had hem na zijn dood reeds tweemaal gezien en ook de groote heerlijkheid aanschouwd, welke hij deelachtig was geworden. Zoo joeg zijn verschijning mij geen schrik aan, integendeel, ik voelde de grootste vreugde, want steeds verscheen hij mij in een verheerlijkte lichamelijke gedaante en in den grootsten luister. De aanschouwing hiervan schonk ook mij die heerlijkheid in de hoogste mate. Ik herinner mij, dat, toen ik hem voor den eersten keer zag, hij sprekend over het groot geluk, dat hij genoot, zeide, hoe gezegend de boetvaardigheid was geweest, welke hij had beoefend, wijl zij zulk een groote belooning had ontvangen. Daar ik geloof, hierover reeds het een en ander te hebben medegedeeld,²⁾ wil ik hier niets anders meer zeggen, dan dat hij zich dezen keer boos toonde en slechts zeide, dat ik in geen geval vaste inkomsten mocht aannemen en vroeg, waarom ik zijn raad niet wilde volgen. Terstond daarop verdween hij. Ik was geheel verslagen. Den volgenden dag verhaalde ik aanstonds, alwat er gebeurd was, aan den edelman, tot wien ik in alles mijn toevlucht pleegde te nemen, wijl hij het hardst voor het klooster ijverde. Ik zeide hem, dat men er in geen geval in mocht toestemmen, vaste inkomsten te hebben, doch het proces moest worden voortgezet. Hij was in dit punt veel standvastiger dan ik en verheugde er zich ten zeerste over. Later zeide hij mij, hoe ongaarne hij zijn stem tot de schikking had gegeven.

22. — Later kwam nog weer een ander persoon, een oprecht dienaar Gods en met prijzenswaardigen ijver beziel, met het voorstel, alles in handen van eenige geleerde mannen te stellen.

¹⁾ Sommigen denken hier aan den brief van 14 April 1562, vroeger vermeld en opgenomen in Dl. VII dezer Uitgave. Marchese en Ribera (t.a.p.) vermelden echter, dat de Heilige Petrus van Alcantara kort voor zijn dood — Ribera spreekt van na September 1562 — nogmaals door bemiddeling van Mag. Daza een briefje aan de H. Teresia schreef. Het was maar een strookje papier van nog geen vier duim breedte en niet langer dan noodig was voor hetgeen hij had te schrijven. Het opschrift luidde: „A la muy magnífica y religiosísima Sra Doña Teresa de Ahumada en Avila, que Nuestro Señor haga Santa“. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 314.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 17-21.

De zaken stonden er toen reeds goed voor. Zijn voorstel maakte mij zeer ongerust. Van degenen toch, die ons steunden, gingen eenigen met het voorstel mede met het gevolg, dat deze nieuwe verwikkeling, door den duivel veroorzaakt, nog de neteligste van alle werd. De Heer hielp mij evenwel in alles. Het is onmogelijk, ook maar in het kort mede te deelen, wat er al gebeurde in de twee jaar, sinds dit huis begon, totdat de zaak geregeld was. Het laatste en het eerste halfjaar waren echter de moeilijkste.

23. — Toen de rust in de stad weer eenigermate hersteld was, was vooral de Pater Dominicaan en Lector praesentatus in de Godgeleerdheid, die ons hielp,¹⁾ onze groote steun. Wel woonde hij niet hier, doch de Heer had hem hierheen gevoerd op een tijd, waarop hij ons bijzonder van dienst kon wezen. Zijne Majesteit scheen hem zelfs uitsluitend voor dit doel hierheen te hebben geroepen, want later zeide hij mij, dat hij geen reden had om hier te komen, maar bij toeval van onze aangelegenheden had gehoord. Hij bleef, zoolang het noodig was. Toen hij weder heenging, had hij langs verschillende wegen weten te bewerken, dat onze Provinciaal mij en nog eenigen zusters verlof gaf, naar dit huis te gaan om er koor te houden en de zusters, die er waren, te onderrichten. Zulk een spoedig verlof hadden wij haast onmogelijk geacht. Ik smaakte de innigste voldoening op den dag, dat wij er heengingen.²⁾

24. — Terwijl ik voor de intrede in het klooster in de kerk bad

¹⁾ P. Petrus Ibáñez.

²⁾ Dit schijnt geschied te zijn in Maart 1563. Vier zusters Anna de Avila, Maria Ordoñez, Anna Gomez en Maria de Cepeda en een novice Isabella de la Peña gingen met haar. Anna de Avila, die zich Anna van St. Jan noemde, trad op als Priorin, Anna Gomez onder den naam Anna van de Engelen als Suppriorin. Begin Juli trad, naar het schijnt, Anna de Avila als Priorin af en kwam op verlangen van den Bisschop de Heilige, voortaan Teresia van Jezus, in hare plaats. Zij ging naar het klooster der Menschwording terug. 22 Augustus 1563 gaf de Provinciaal definitief en schriftelijk aan de H. Teresia en de andere drie zusters verlof, tot dit klooster over te gaan, 21 Aug. 1564 nog door den nuntius Cribelli bevestigd. Maria de Cepeda, een nicht der Heilige, moest wegens ziekte spoedig naar het klooster der Menschwording terugkeeren. Maria Ordoñez droeg den naam Maria Isabella, Isabella de la Peña dien van Isabella van den H. Paulus. De Heilige nam van het klooster der Menschwording niets mee dan een strooien mat, een ijzeren boetegordel, een geeselhoord en een oud versteld habijt. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 315, 316; Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman), 359.

en bijna in verrukking geraakte, zag ik, hoe Christus mij met groote liefde scheen op te nemen, mij een kroontje opzette en mij bedankte voor hetgeen ik ter eere zijner Moeder had gedaan. Een anderen keer waren wij na de Completen allen in het koor, toen ik zag, hoe Onze Lieve Vrouw, stralend van de grootste heerlijkheid en omkleed met den witten mantel, daarmede alle zusters onder haar bescherming scheen te nemen. Ik begreep hieruit, welk een hooge graad van heerlijkheid de Heer eenmaal aan de zusters van dit huis wilde schenken.

25. — Zoodra wij koor begonnen te houden, begon de bevolking groote godsvrucht voor dit huis te gevoelen. Er werden meer zusters aangenomen en juist degenen, die ons het hardst hadden tegengewerkt, werden door den Heer er toe gebracht, ons hun bijzondere welwillendheid te toonen en aalmoezen te schenken. Wat zij eerst zoo streng hadden afgekeurd, keurden zij thans goed. Na eenigen tijd zag men geheel van het proces af en erkende men, gelijk men zeide, dat de stichting het werk van God was, wyl Zijne Majesteit had gewild, dat zij ondanks den zoo fellen tegenstand toch voortgang had. Op het oogenblik denkt er niemand meer aan, dat het goed zou zijn geweest, de stichting op te geven. Men zorgt er dan ook voor, ons van aalmoezen te voorzien. Zonder dat wij eenige inzameling houden of iemand iets vragen, wekt de Heer hen op, ze ons te zenden en leven wij, zonder dat ons het noodzakelijke ontbreekt. Ik verwacht van den Heer, dat men dit altijd zal kunnen.¹⁾ Omdat er slechts weinig zusters zijn, ben ik er zeker van, dat, zoo zij hare verplichtingen nakomen, gelijk Zijne Majesteit haar heden de genade geeft, dit te doen. Hij haar niet zal verlaten en zij geen gebrek zullen hebben te lijden noch iemand zullen behoeven lastig te vallen. De Heer zal, als tot heden, zorg voor haar dragen.

26. — Het is dan ook voor mij de innigste voldoening, mij hier te midden van zoo onthechte zielen te zien geplaatst. Haar leven is er slechts op gericht, vorderingen te maken in den dienst van God. De eenzaamheid is haar een genot. Reeds de gedachte aan bezoek van iemand, al zijn het ook hare naaste bloedverwanten, is haar een kruis, tenzij het een middel zou wezen om hen te ontsteken in vuriger liefde tot haar Bruidegom. Zoo komt dan

¹⁾ Vgl. De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. II.

ook niemand anders hier, dan wie daarover spreekt. Eenerzijds toch zouden zij den zusters mishagen, anderzijds de zusters aan hen. Zij spreken over niets anders dan over God en zoo verstaan zij en verstaan ook haar slechts, wie dezelfde taal spreken.

27. — Wij onderhouden den Regel van Onze Lieve Vrouw van Carmel, volledig en zonder verzachting, doch gelijk Broeder Hugo, Kardinaal van Sint Sabina, dien wijzigde en deze ons gegeven werd in 1248, in het vijfde jaar van het Pontificaat van Paus Innocentius IV.¹⁾ Alle moeiten, dunkt mij, welke voor deze stichting zijn aangewend, zullen welbesteed blijken.

28. — Ofschoon men zonder noodzakelijkheid nooit vleesch eet, acht maanden vast en nog vele andere dingen onderhoudt, zooals men in genoemden Regel zien kan, en het leven dus nog al streng is, schijnt dit den zusters heden in vele punten nog te weinig en onderhouden zij nog andere dingen, welke wij noodzakelijk achtten om dien Regel volmaakter te beleven. En ik verwacht van den Heer, dat Hij, gelijk Zijne Majesteit mij heeft gezegd, het begonnen werk nog grooter vlucht zal doen nemen.

29. — De Heer steunde eveneens het andere huis, dat de vrome vrouw, over wie ik heb gesproken,²⁾ tot stand trachtte te brengen. Het kwam tot stand te Alcala, doch het ontbrak ook hier niet aan fellen tegenstand en ook hier bleef men niet verschoond van groote moeilijkheden. Ik weet, dat ook daar de kloostertucht overeenkomstig onzen oorspronkelijken Regel in alles stipt wordt onderhouden. Geve God, dat alles strekke tot eer en verheerlijking van Hem en van de roemrijke Maagd Maria, wier kleed wij dragen. Amen.

30. — Ik geloof, dat mijn uitvoerig verhaal over dit klooster UEerw.³⁾ zal vervelen en toch is het kort, wanneer men rekening houdt met de vele moeilijkheden en met de wonderen, door den Heer in deze zaak gewrocht. Vele getuigen kunnen dit onder eede bevestigen. Ik vraag UEerw. dan ook, zoo U het overige van dit schrijven zou willen verscheuren, ter liefde Gods te bewaren,

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXII, 12 en XXXV, 2 met de bemerkingen, daaraan toegevoegd. Het jaartal 1248 is ontleend aan het *Bullarium Carmelitarum*, waar het echter abusievelijk staat voor 1247, gelijk in het *Bullarium Romanum* staat aangegeven en ook het vijfde regeeringsjaar van Paus Innocentius IV is.

²⁾ Maria van Jezus. Vgl. Hfdst. XXXV, 1, vv.

³⁾ P. Garcia de Toledo, O. P.

hetgeen daarin dit klooster raakt, om dit, als ik gestorven ben, te geven aan de zusters, die er dan verblijven. Als de nieuwaangekomenen zien, hoeveel Zijne Majesteit deed om het door middel van iemand, zoo slecht en nietswaardig als ik, tot stand te doen komen, zal haar dit krachtig aansporen, God te dienen en haar best te doen, dat het begonnen werk niet in verval geraakt, maar tot steeds hooger volmaaktheid wordt opgevoerd. Nu de Heer zelf de stichting op zoo bijzondere wijze heeft willen steunen, zal, dunkt mij, een zuster al zeer verkeerd doen en streng door God gestraft worden, die verslapping brengen zou in het leven van volmaaktheid, dat de Heer hier heeft ingesteld en dat Hij, om het met zooveel vreugde te doen onderhouden, met gunsten heeft overladen. Duidelijk toch blijkt, dat dit leven wel uit te houden is en men het zelfs met vreugde kan beleven, ja, dat het voor de zielen, die de vreugde willen smaken, met hun Bruidegom Christus alleen te zijn, een groot voorrecht is, altijd dit leven te leiden.

31. — Daarnaar toch moeten allen streven: alleen te zijn met Hem alleen. Daarom moeten zij ook met niet meer dan dertien wezen. Ik heb velen hun meening over dit punt gevraagd en ben daardoor tot het inzicht gekomen, dat dit het beste is. Ook heeft de ondervinding mij geleerd, dat er, om den geest, welke er heerscht, te bewaren en zonder te bedelen van aalmoezen te kunnen leven, niet meer moeten zijn.¹⁾ Laten zij steeds het meeste geloof schenken aan iemand, die onder vele moeilijkheden en gesteund door het gebed van vele personen gedaan heeft, wat het beste was. Dat dit werkelijk het beste is, blijkt uit den grooten vrede, de innige blijdschap en het weinig verdriet, dat wij in de jaren, welke wij nu hier zijn, alle zusters van dit huis zien hebben, terwijl zij gezonder zijn dan ooit. Wien dit leven streng schijnt, wijte dit niet aan hetgeen hier wordt onderhouden, doch zie daarin een bewijs, dat hem de geest, die hier heerscht, ontbreekt. Personen immers, teer en ziekelijk, doch met dien geest beziel, kunnen het met alle gemak uithouden. Laten zij naar een ander klooster gaan, waar zij hun zaligheid kunnen bewerken overeenkomstig hun geest.

¹⁾ Vgl. de noot bij Hfdst. XXXII, 16.

ZEVEN-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK,

zij verhaalt, welke uitwerkselen zich in haar openbaarden, wanneer de Heer haar een of andere gunst verleende; zij verbindt daarmede zeer nuttige lessen en zegt, hoe men zijn best moet doen en er veel waarde aan moet hechten, een hooger trap van heerlijkheid te bereiken en nooit om eenig lijden goederen moet prijsgeven, welke eeuwig zijn.

1. — Het valt mij zwaar, nog verder te spreken over de gunsten, mij, buiten de reeds verhaalde, door den Heer verleend. Zij zijn te groot, dandat men zou kunnen gelooven, dat zij aan een persoon, zoo slecht, werden geschonken. Om echter te gehoorzamen aan den Heer, die het mij bevolen heeft, en aan U^Eerw.¹⁾ zal ik hier te zijner verheerlijking nog eenige dingen mededeelen. Geve Zijne Majesteit, dat het een of andere ziel tot heil strekke, te zien, hoe de Heer een zoo nietswaardig wezen zoo groote gunsten heeft willen verleen. Wat zal Hij dan schenken aan wie Hem in waarheid zal hebben gediend! Mogen allen zich aangespoord gevoelen, Zijne Majesteit te behagen, wijl Hij daarvoor reeds in dit leven panden van zoo groote waarde schenkt.²⁾

2. — Eerstens dan — en men bedenke dit wel — is de heerlijkheid, door de ziel gesmaakt bij de gunsten, door God haar verleend, nu eens grooter, dan weder kleiner. In sommige visioenen overtreft de heerlijkheid, het geluk, de voldoening zoozeer die van andere visioenen, dat ik verbaasd sta over het groote verschil, dat zelfs hier op aarde in de genieting bestaat. Soms toch is dit verschil zoo groot en schenkt God in een visioen of verrukking zulk een genot en voldoening, dat men op aarde niets hoogers schijnt te kunnen verlangen, de ziel ook niet meer verlangt noch grooter voldoening vraagt. Ja, nadat de Heer mij heeft doen zien, welk een groot verschil er in den Hemel bestaat tusschen hetgeen de een en hetgeen de ander geniet,³⁾ begrijp ik, dat de Heer ook hier op aarde, zoo Hij dit wil, geen maat stelt aan zijn

¹⁾ „vuestras mercedes”, meervoud. Zij doelt hier op P. Petrus Ibáñez O. P., P. Dominicus Bañez, O. P. en P. Garcia de Toledo, O. P. Vgl. Hfdst. X, 10, 11, noot.

²⁾ Vgl. Brief v. d. H. Paulus a. d. Ephesiërs, I, 14.

³⁾ Vgl. Isten Brief v. d. H. Paulus a. d. Corinthiërs, XV, 41, 42.

gaven.¹⁾ Ik wilde, dat ik die ook niet kende in den dienst van Zijne Majesteit en ik geheel mijn leven, krachten en gezondheid daaraan wijdde. Ik zou door eigen schuld niet den geringsten graad van genieting willen verliezen.

3. — Ik verklaar dan ook, dat, zoo men mij vroeg, wat ik het liefste wilde: tot het einde der wereld al haar lijden te verduren en daarna een weinig meer heerlijkheid te genieten of zonder lijden een weinig lageren graad van heerlijkheid te ontvangen, ik zonder eenige aarzeling al het lijden op mij zou nemen om ook maar een weinig meer te genieten van de kennis der grootheid Gods. Ik begrijp, dat wie Hem beter kent, Hem meer bemint en verheerlijkt. Ik wil niet zeggen, dat ik niet blij zou zijn en mij niet allergelukkigst zou achten, als ik ook maar de laagste plaats in den Hemel mocht innemen, neen, daar ik reeds een plaats had in de hel, zou de Heer mij daarmede de grootste barmhartigheid bewijzen. Geve Zijne Majesteit, dat ik er kome en moge Hij niet zien naar mijn groote zonden. Ik wil slechts zeggen, dat, als ik er toe in staat was en de Heer mij de genade gaf, veel te lijden, ik door eigen schuld niets zou willen verliezen, al moest het mij ook nog zooveel kosten. Ongelukkige echter, die ik ben, door mijn groote zonden had ik alles verloren.

4. — Nog bemerkte men, dat mijn ziel uit elk visioen of openbaring, welke de Heer mij in zijn goedheid schonk, veel voordeel trok, uit sommige visioenen zelfs zeer veel.²⁾ Van de aanschouwing van Christus bleef mij de indruk bij van zijn allerverhevenste schoonheid en ik bewaar dien nog heden. Daarvoor was één enkel visioen voldoende geweest. Hoeveel dieper is die indruk, nu de Heer mij die gunst zoovele malen verleende! Ik trok daaruit het volgende allergrootste voordeel. Ik had een zeer ernstige fout, waaruit veel nadeel voor mij voortvloeide. Als ik bemerkte, dat een of andere persoon mij genegen was en ook ik in hem viel, dan voelde ik mij zoo tot hem getrokken, dat mijn geheugen mij als het ware dwong, aan hem te denken. Ik had daarbij geenszins de meening, God te beleedigen. Ik schiepte er behagen in, die personen bij mij te zien, aan hen te denken en de goede eigenschappen, welke ik in hen zag, te beschouwen. Dit had zulk een

¹⁾ Vgl. Joannes, III, 34.

²⁾ Vgl. Hfdst. VII, 11.

verkeerden invloed op mij, dat mijn ziel er werkelijk door achteruit ging.

5. — Nadat ik evenwel de groote schoonheid des Heeren had aanschouwd,¹⁾ zag ik niemand meer, die mij, bij Hem vergeleken, nog bekoorde of mijn geest in beslag nam. Als ik slechts één oogenblik in mijn gedachten de oogen richtte op het beeld, dat ik in mijn ziel bewaar, dan gevoelde mijn geest zich zoo vrij, dat mij daarna, alwat ik zie, walgelijk schijnt in vergelijking met de verhevenheid en bekoorlijkheid, in den Heer aanschouwd. Geen kennis of genieting heeft, vergeleken bij het hooren van een enkel woord uit dien goddelijken Mond, nog waarde voor mij. Wat zal het dan zijn, nu ik zoovele woorden mocht hooren! Tenzij de Heer om mijne zonden toelaat, dat dit beeld uit mijn herinnering wordt weggevaagd, kan, dunkt mij, onmogelijk iets dermate beslag leggen op mijn geest, dat ik, na één oogenblik van herinnering aan dat beeld des Heeren, mijn geest niet weder vrij voel.

6. — Nu en dan ondervond ik dit met mijn biechtvaders. Steeds draag ik mijn zielbestierders een bijzondere liefde toe, wjl ik in hen waarlijk Gods plaatsbekleeders zie. Tot hen voelde ik mij, dunkt mij, meer dan tot anderen getrokken en wjl ik mij veilig gevoelde, bejegende ik hen met bijzondere vriendelijkheid.²⁾ Zorgzame dienaren Gods, als zij waren, vreesden zij, dat ik mij eenigszins aan hen zou hechten en mijn liefde tot hen, hoe heilig dan ook, mij binden zou. Daarom toonden zij zich dikwijls hard tegen mij.³⁾ Ik spreek hier van den tijd, sinds ik hen steeds zoo stipt mogelijk gehoorzaamde; vroeger droeg ik hun die innige liefde niet toe. Ik moest er om lachen, als ik zag, hoezeer zij zich vergisten. Niet altijd toch kon ik hun even duidelijk, als ik het mijzelve bewust was, zeggen, hoe weinig ik mij aan iets gehecht gevoelde. Ik stelde hen evenwel gerust. Als zij meer met mij spraken, zagen ook zij, wat ik den Heer dankte. Die argwaan kwam dan ook altijd slechts in het eerste begin bij hen op.

7. — Door de aanschouwing van den Heer, met wien ik mij bijna voortdurend mocht onderhouden, begon mijn liefde en mijn vertrouwen in Hem veel grooter te worden. Ik zag, dat Hij,

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 1-5.

²⁾ Vgl. Hfdst. XL, 24; De Weg der Volmaaktheid, Hfdst. IV, 9.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXX, 15.

hoezeer God, toch ook Mensch was, dat Hij niet verwonderd staat over de zwakheid der menschen, onze nietswaardige natuur kent en weet, dat door de erfzonde, waarvoor Hij eerherstel kwam brengen, die natuur aan voortdurend vallen onderhevig is. Al is Hij mijn Heer, ik mag met Hem spreken als met een vriend. Ik weet, dat Hij niet is als zij, die wij hier op aarde heeren noemen en wier geheele heerlijkheid bestaat in ijdel praalvertoon. Zij zijn slechts op bepaalde uren te spreken en dan nog slechts voor hogere personen. Heeft een arme een aangelegenheid voor te dragen, dan zijn er nog meer omwegen te maken, is er nog hooger gunstbetoon noodig en kost het nog meer moeite, hen te spreken. En geldt het den koning, dan behoeven de armen of, wie niet van adel is, er niet aan te denken. Zij moeten zich wenden tot de meer bevoorrechten en men kan er zeker van zijn, dit zijn geen personen, die de wereld met voeten treden. Dezulken toch spreken de waarheid, omdat zij haar noch vreezen noch te vreezen hebben; zij passen niet aan het hof; men kan hen daar niet gebruiken. Daar moet men zwijgen, ook al acht men iets verkeerd, ja, als men niet in ongenade wil vallen, moet men zelfs den moed niet hebben, te denken, dat het verkeerd zou zijn.

8. — O Koning der heerlijkheid en Heer aller koningen, uw rijk is niet zoo eng ompaald. Het kent geen grenzen. Men heeft bij U geen derde noodig. Wie U ziet, ziet aanstonds, dat alleen Gij verdient, Heer genoemd te worden. Als Uwe Majesteit Zich ver- toont, wordt er geen gevolg of lijfwacht vereischt om te doen zien, dat Gij de koning zijt. Hier op aarde zal een koning, wanneer hij alleen is, aan zijn persoon niet gemakkelijk als zoodanig worden herkend. Zelfs al zou hij ten stelligste verlangen, dat men in hem den koning ziet, men zal hem niet gelooven, want hij heeft niets op de anderen voor. Hij moet iets kunnen toonen, waarop men hem gelooft. Er is daarom reden voor dat ijdel praalvertoon. Maakte hij dit niet, men zou niets bijzonders in hem zien, want uit zichzelf heeft hij niets, waardoor zijn macht zich openbaart. Zijn aanzien moet van anderen komen.

9. — O mijn Heer en mijn Koning, kon ik thans een beeld geven van de majesteit, welke Gij bezit. Men kan er onmogelijk blind voor blijven, dat Gij krachtens Uzelven een machtig Gebieder zijt. Het gezicht dier majesteit is overweldigend. Maar overweldigender

nog, o Heer, is het, daarbij uwe nederigheid te aanschouwen en de liefde, welke Gij iemand als mij betoont. Over alles, waarover wij wenschen, kunnen wij met U handelen en spreken, zoodra slechts de eerste ontsteltenis en vrees voor de aanschouwing uwer majesteit voorbij is. Grooter wordt alleen de vrees, U te beledigen, niet echter uit vrees voor straf, o mijn Heer. Die vrees is niets, vergeleken bij de vrees, U te verliezen.

10. — Ziedaar de voordeelen, welke naast vele andere dit visioen aan de ziel schenkt. Dat het van God komt, ziet men aan hetgeen het uitwerkt, zoo de ziel tenminste het licht daarvoor ontvangt. Soms toch wil de Heer, gelijk ik herhaaldelijk zeide,¹⁾ dat de ziel in duisternis is en dit licht niet aanschouwt en dan is het geen wonder, dat iemand, die zich zoo slecht ziet als ik, vrees gevoelt.

11. — Gedurende de laatste acht dagen tot heden toe was ik in die gesteltenis, dat ik niet wist noch mijzelve kon voorstellen, wat ik God verschuldigd ben, noch mij zijne gunsten herinnerde; zoo traag was mijn ziel en zoozeer was zij, ik weet niet hoe en door wat voor dingen, in beslag genomen. Wel hield zij zich niet met slechte gedachten bezig, doch zij gevoelde zich tot goede gedachten zoo onbekwaam, dat ik moest lachen om mijzelve en er genoeg in had, te zien, hoe nietswaardig een ziel is, wanneer God niet voortdurend in haar werkt.²⁾ Ik begrijp wel, dat zij in die gesteltenis niet door Hem is verlaten; dat die gesteltenis ook niet gelijkt op de hevige smart, welke ik, naar ik verhaalde,³⁾ eenige malen verduurde, neen, maar toch, het vuur der liefde Gods wil niet oplaaien, al legt zij ook hout op en al doet zij al het weinige, waartoe zij van haar kant in staat is. Het is nog een groot bewijs zijner barmhartigheid, als zij nog rook ziet en daaruit begrijpt, dat het vuur niet geheel uit is. De Heer moet komen om het weder te doen oplaaien, want al doet dan ook de ziel haar best met blazen en goedleggen van het hout, het is, of alles strekt om het vuur nog eer uit te dooven.

¹⁾ Vgl. o.a. Hfdst. XX, 14.

²⁾ Het is volgens den H. Franciscus van Sales (*Philothea*, III, Hfdst. 6) een kenmerk van de diepste nederigheid, niet slechts zijn nietswaardigheid waarlijk te erkennen, doch daarvan zoo overtuigd te zijn, dat men er zich in vermaakt haar te beschouwen, met geen ander doel echter dan om nog duidelijker te zien, hoe alle goed van God komt. Vgl. ook Hfdst. XXX, 18, 19, 25.

³⁾ Vgl. Hfdst. XX, 10, vv.

12. — Het beste is, geloof ik, zich er eenvoudig in te schikken, dat men uit zichzelf tot niets in staat is, en zich, gelijk ik gezegd heb,¹⁾ bezig te houden met andere verdienstelijke werken. Wellicht ontnemt de Heer haar juist de gave des gebeds om haar deze werken te doen verrichten en door eigen ervaring te doen erkennen, hoe weinig zij vermag uit zichzelfe.

13. — Heden heb ik mij in waarheid in het bijzijn des Heeren mogen verlustigen en ik heb het gewaagd, mij bij Zijne Majesteit te beklagen. Ik heb Hem gezegd: Maar, mijn God, is het dan nog niet genoeg, dat Gij mij in dit ellendig leven houdt; dat ik uit liefde tot U dit alles verdraag en nog een leven leiden wil, waarin alles voor mij een beletsel is, U te genieten; waarin ik moet eten, slapen, allerlei zaken regelen en met iedereen moet spreken en dat ik ter liefde van U dit alles wil lijden? Gij weet, toch, o mijn Heer, welk een allergrootste marteling dit voor mij is. En de enkele oogenblikken, welke mij nog resten om U te genieten, verbergt Gij U voor mij. Hoe is dit te vereenigen met uwe barmhartigheid? Hoe kan de liefde, welke Gij mij toedraagt, zulks verdragen? Ik geloof, Heer, als ik mij voor U verbergen kon, gelijk Gij U verbergt voor mij, ik denk en geloof, dat bij de liefde, welke Gij voor mij hebt, Gij dit niet zoudt verdragen. Maar Gij zijt altijd bij mij. Gij ziet mij steeds, o mijn Heer. Dat gaat zoo niet. Ik bid U, bedenk toch, dat Gij onrecht doet, aan wie U toch zoo teer bemint!

14. — Deze en nog andere dingen zeide ik, terwijl ik begreep, dat, vergeleken met hetgeen ik verdiende, de plaats, welke ik in de hel had, nog een bewijs was van barmhartigheid. Soms echter maakt de liefde mij uitzinnig. Ik geraak geheel buiten mijzelve en mijn geest breekt in klachten uit. De Heer verdraagt alles van mij. Geloofd zij zulk een goede Koning!

15. — Zouden wij bij de koningen dezer aarde durven aankomen met zulke stoute taal? Dat men niet durft spreken met den koning of met de heeren, die als vertegenwoordigers van het gezag optreden, dit verwondert mij niet zoo zeer. Het is redelijk, dat men daarvoor schrik gevoelt. Maar het is in de wereld zoo ver gekomen, dat men een langer leven zou behoeven om alle eerbewijzen, nieuwigheden en plichtplegingen te leeren, zoo men

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXX, 18, 25.

tenminste nog eenigen tijd van zijn leven zal wijden aan den dienst van God. Ik sla van schrik een kruis bij het zien van hetgeen er omgaat. Werkelijk, ik kon dit leven niet langer leiden, toen ik hierheen ¹⁾ ging. Met neemt het waarlijk niet in scherts op, als men er niet aan denkt, de menschen hooger aan te spreken, dan zij verdienen. Zij beschouwen het werkelijk als een belediging. Heeft men er, gelijk ik zeg, niet aan gedacht, dan moet men allerlei verontschuldigen maken, dat men het goed gemeend heeft, en God geve dan nog, dat men het gelooft.

16. — Ik herhaal het, ik kan werkelijk het leven niet langer dragen, als ik zie, hoe die arme ziel wordt geplaagd. Van den eenen kant ziet zij, hoe men haar beveelt, steeds haar gedachten op God gericht te houden en hoe noodzakelijk het is, die tot Hem te richten, om van vele gevaren bevrijd te blijven; van den anderen kant echter ziet zij, hoe zij te kort schiet, als zij ook maar in een enkel puntje de eischen der wereld uit het oog verliest; hoe zij terstond de straf daarvoor belooft, wijl zij niet vermijden kan, dengenen, die in die eischen hun eer stellen, aanleiding tot verstoordheid te geven. Ik vond het verschrikkelijk en ik kon nooit genoeg verontschuldigen maken, want, al deed ik mijn best, ik kon het niet vermijden, in dit opzicht vele fouten te maken, en gelijk ik zeide, men telt dit in de wereld niet licht.

17. — Wij kloosterlingen hebben zeker reden, in dit opzicht verontschuldigd te worden. Maar verontschuldigt men ons ook? Neen, integendeel, men zegt, dat de kloosters scholen van wellevendheid moeten zijn en men er de vormen moet kennen. Ik kan mij dit waarlijk niet begrijpen. Ik heb wel eens gedacht, dat een of andere heilige gezegd heeft, dat zij een vormschool moeten zijn voor hen, die hovelingen des Hemels willen worden en dat men dit verkeerd heeft verstaan, want hoe iemand, die er naar streeft en reden heeft, er voortdurend op bedacht te zijn, God te behagen en de wereld te minachten, hoe zoo iemand tegelijk de grootste zorg kan hebben om in die telkens wisselende dingen te voldoen aan de eischen van hen, die in die wereld leven, ik begrijp niet, hoe het mogelijk is. Als men ze nog in één keer kon leeren, het zou nog gaan, maar er is bij wijze van spreken alleen reeds een school noodig om te leeren, hoe men de hoofden der brieven moet maken. Nu moet het papier aan deze, dan aan gene zijde wit blijven en wien men eerst nog

¹⁾ Het Sint-Jozefsklooster te Avila.

niet weledel noemde, moet men nu reeds met weledelgeboren betitelen.¹⁾ 18. — Ik weet niet, waar dit heen moet. Ik ben nog geen vijftig jaar²⁾ en toch heb ik in mijn leven al zooveel veranderingen daarin gezien, dat ik niet meer weet, hoe ik er mede leven moet. Wat zullen zij, die in dezen tijd geboren worden en nog lang hebben te leven, moeten beginnen? Werkelijk, ik heb medelijden met degenen, die, aan het geestelijk leven gewijd, om een of ander heilig doel verplicht zijn, in de wereld te verkeereren. Zij hebben onder dit opzicht een verschrikkelijk kruis te dragen. Als allen het er over eens konden worden en met deze wetenschap niet bekend wilden zijn en ook voor onbekend daarmede wilden worden aangezien, zij zouden zich van een grooten last ontdoen. Maar in wat voor dwaasheden heb ik mij gestoken! Terwijl ik wilde spreken over de grootheid Gods, ben ik gekomen op de nietigheden der wereld. Nu de Heer mij de genade heeft geschonken, dat ik haar heb verlaten, wil ik ook verre van haar blijven. Laten zij, die met zooveel zorg aan die nietigheden vasthouden, zich in haar op hun gemak gevoelen. Geve God, dat wij er in het leven, dat geen verandering kent, niet voor te boeten hebben! Amen.

ACHT-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK,

waarin zij verhaalt, hoe de Heer haar eenige verheven gunsten mededeelde, doordat Hij haar niet alleen eenige geheimen des Hemels openbaarde, doch Zijne Majesteit tevens goed vond, haar nog andere verheven visioenen en openbaringen te schenken; zij verhaalt, welke uitwerkselen deze in haar achterlieten en welk een voordeel daaruit voor hare ziel voortsproot.

1. — Terwijl ik op een avond zoo ziek was, dat ik de overweging

¹⁾ Deze overdreven vormelijkheid werd ten slotte zoo erg, dat fouten daartegen als ernstige beledigingen werden opgenomen en herhaaldelijk aanleiding waren, dat de edelen elkander uitdaagden. Koning Philips II zag zich verplicht, wettelijke maatregelen tegen dit formulisme te nemen en de onderscheiden titels te regelen. Hij was echter niet in staat het misbruik geheel uit te roeien. Ook zijn opvolgers moesten nog maatregelen daartegen nemen. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius) I, 327.

²⁾ De Heilige schreef dit waarschijnlijk in het begin van 1565. Den 15den Maart van dat jaar werd zij vijftig jaar.

wilde achterlaten, nam ik een rozenkrans om mij in plaats daarvan met mondgebed bezig te houden. Hoewel ik in een bidplaats uiterlijk ingetogen bad, wilde ik op die wijze het in zich zelf treden van het verstand voorkomen. Maar als de Heer het wil, baten al die voorzorgen weinig. Ik was er nog slechts korten tijd, toen een vervoering mijn geest met zooveel geweld aangreep, dat ik niet bij machte was, er weerstand aan te bieden. Het was mij, of ik in den Hemel was, en de eerste personen, die ik daar aanschouwde, mijn vader en moeder waren. Ik zag bovendien in zoo korten tijd, als men noodig heeft voor het bidden van een Weesgegroot, zulke verheven dingen, dat ik geheel buiten mijzelve geraakte. Zulk een gunst scheen mij al te groot. Ik wil daarlaten, of het in zoo korten tijd geschiedde; het kan ook langer hebben geduurd, doch het scheen zeer kort.

2. — Ik vreesde, dat het zinsbegoocheling was. Het scheen mij dit evenwel niet, zoodat ik niet wist, wat ik moest doen. Ik schaamde mij er voor, er mede naar mijn biechtvader te gaan, niet uit nederigheid, dunkt mij, doch wijl ik dacht, dat hij mij zou uitlachen en vragen, of ik een H. Paulus of een H. Hieronymus was, dat ik de dingen des Hemels aanschouwde. Juist dat deze roemrijke Heiligen deze dingen zagen, deed mij nog meer vreezen. Zoo iets kon, meende ik, niet mij niet plaats hebben en ik deed daarom ook niets dan weenen. Hoezeer ik er ook tegen op zag, ten slotte ging ik toch naar mijn biechtvader. Al kostte het mij nog zooveel, nooit durfde ik hem iets verzwijgen. Daarvoor was ik te zeer bevreesd, misleid te worden. Toen hij mij zoo gedrukt zag, troostte hij mij liefdevol en gaf hij mij overvloedige redenen aan, waarom ik geen zorgen behoefde te maken.

3. — Later is mij deze gunst nog eenige malen ten deel gevallen en ook nu gebeurt het nog van tijd tot tijd, dat de Heer mij de grootste geheimen openbaart. Zou de ziel meer willen zien, dan haar getoond wordt, het zou haar niet baten en het zou haar ook onmogelijk zijn. Ik zag dan ook telkens niet meer, dan de Heer mij wilde toonen. Dit was echter zooveel, dat het minste reeds voldoende was om er over in verrukking te geraken en aan mijne ziel het groote voordeel te schenken, alle dingen van dit leven van weinig waarde te achten en gering te schatten. Ik wilde, dat ik ook maar van het geringste, dat ik aanschouwde, een flauw

begrip kon geven. Als ik er echter over nadenk, hoe ik dit zou kunnen, zie ik, dat het onmogelijk is. Alleen reeds tusschen het licht, hier op aarde gezien, en het licht, daar aanschouwd, een licht, dat één en al licht is, bestaat zulk een groot verschil, dat zij niet met elkander te vergelijken zijn. De glans van de zon schijnt ons daarbij iets minderwaardigs, in één woord, hoe scherp de verbeelding ook moge zijn, zij vermag noch den aard van dit licht noch iets anders van hetgeen de Heer mij onder zoo onuitsprekelijk en alles overtreffend genot deed aanschouwen, te schilderen of te schetsen. De zinnen smaken alle zulk een innig en zoet genot, dat het niet te beschrijven is. Het is dan ook beter, er niet verder over te spreken.

4. — Eens bleef ik langer dan een uur in dien toestand. De Heer toonde mij wonderbare dingen en scheen niet van mijne zijde te wijken. Hij zeide tot mij: „Zie toch eens, mijne dochter, hoeveel zij, die tegen Mij zijn, verliezen; laat niet na, hun dit te zeggen.” Ach, mijn Heer, hoe weinig zal mijn woord vermogen bij hen, die door hun daden zijn verblind, zoo Uwe Majesteit hen niet verlicht. Sommige personen hebben, door U voorgelicht, veel nut getrokken uit de kennis uwer grootheid,¹⁾ maar, mijn Heer, zij zien die nu geopenbaard aan een zoo slecht en nietswaardig wezen, dat het veel zal zijn, als nog iemand mij gelooft. Gezegend zij uw naam en uw barmhartigheid, dat ik tenminste in mijn eigen ziel beterschap aanschouwen mocht. Zij zou daarna steeds in die hemelsche beschouwing hebben willen blijven en niet meer terugkeeren tot dit leven, zoo groote minachting gevoelde zij voor alles hier op aarde. Het scheen mij iets verachtelijks en ik erken nu, dat, wanneer wij daarbij nog blijven stilstaan, wij ons al met zeer nietswaardige dingen bezig houden.

5. — Eens had ik tijdens mijn verblijf bij de dame, van wie ik heb gesproken,²⁾ een aanval mijner hartkwaal. Gelijk ik gezegd heb,³⁾ leed ik daaraan vroeger hevige; thans heb ik daarvan niet meer zulke hevige aanvallen te doorstaan. In hare groote liefde tot mij liet de dame mij toen hare gouden en met edelgesteenten bezette sieraden zien. Deze hadden een groote waarde, in het

¹⁾ Vgl. Hfdst. XIII, 12.

²⁾ Doña Luisa de la Cerda te Toledo. Vgl. Hfdst. XXXIV, 1 vv.

³⁾ Vgl. Hfdst. IV, 6; V, 14.

bijzonder een, dat met diamanten was bezet en door haar op hoogen prijs werd gesteld. Zij dacht, dat dit mij genoegen zou doen. Ik moest er in mijzelve om lachen en het gezicht van hetgeen de menschen hoogachten, wekte mijn deernis op, als ik dacht, aan hetgeen de Heer voor ons bewaart. Ik zag, hoe het mij, zelfs al zou ik er mijn best voor doen, onmogelijk wezen zou, dien dingen eenige waarde toe te kennen, zoolang de Heer mij de gedachte aan die andere niet ontnam.

6. — Die gedachte schenkt de ziel een groote heerschappij, zoo groot, dat ik niet weet, of hij, die haar niet bezit, zich er een voorstelling van zal kunnen maken. Het is de ware en eigenlijke onthechting, welke niet verkregen wordt door eigen arbeid. God doet hier alles. Zijne Majesteit toont ons die waarheden op zulk een wijze en prent ze ons zoo diep in, dat wij duidelijk inzien, ons die in zoo korten tijd en op die wijze niet eigen te kunnen maken.

7. — Ik gevoelde ook weinig vrees meer voor den dood, waarvoor ik toch altijd zeer bang was geweest. Voor hem, die God dient, komt hij mij thans zeer licht voor, want dan ziet zich de ziel in één oogenblik uit haar kerker verlost en de rust deelachtig geworden. Mij dunkt, deze vervoering des geestes door God en deze openbaring van zulke verheven dingen, als in de verrukking geschiedt, heeft veel overeenkomst met de scheiding van ziel en lichaam. In één oogenblik toch ziet de ziel zich te midden van al dat schoons. De smarten dezer scheiding willen wij buiten beschouwing laten; daarover toch behoeft men zich niet bekommerd te maken. Zij, die God waarlijk beminnen en vaarwel hebben gezegd aan de dingen van dit leven, moeten een allerzachtsten dood hebben.

8. — Deze openbaring had, dunkt mij, bovendien het groote voordeel, dat zij mij ons ware vaderland beter leerde kennen en duidelijker deed inzien, hoe wij hier beneden slechts pelgrims zijn.¹⁾ Het is voor ons van hooge waarde, te mogen zien, hoe het daar is en te weten, waar wij later moeten leven. Zoo iemand voor goed in een of ander land gaat wonen, zal hij den last van de reis veel gemakkelijker dragen, zoo hij het heeft leeren kennen als een land, waar hij geheel naar zijn zin kan leven. Een ander voordeel is, dat zij ons de dingen des Hemels gemakkelijker doet

¹⁾ Vgl. 1sten Brief v. d. H. Petrus, II, 11: „Advenas et peregrinos.”

beschouwen en ons er naar doet streven, in den Hemel te verkeeren.¹⁾ Dit is een groot voordeel, want alleen het zien van den Hemel brengt de ziel reeds tot ingekeerdheid. Als de Heer haar ook maar iets heeft willen openbaren van hetgeen daar te zien is, dan moet de ziel daaraan denken. Ben ik bij personen, van wie ik weet, dat zij in den Hemel leven, en mag ik mij in hun gezelschap verheugen, dan lijkt het mij soms, of alleen zij nog waarlijk leven en allen, die hier op aarde leven, dood zijn, zoodat ik in de geheele wereld niemand meer zie, die mij gezelschap houdt. Vooral overkomt mij dit bij de geweldige aandoeningen, welke ik soms heb. Alwat ik zie, schijnt mij dan een droom en wat ik met de oogen des lichaams aanschouw, slechts schijn. Mijn ziel verlangt nog slechts naar hetgeen ik aanschouwde met de oogen der ziel, en zij besterft het, dat zij er zich nog zoo verre van ziet.

9. — In één woord, de Heer verleent aan wie Hij soortgelijke visioenen verleent, een allerverhevenste gunst, want zij helpen de ziel in hooge mate. Zij helpen haar in het bijzonder het zware kruis dragen, dat haar drukt, doordat alles haar onbevredigd laat, alles tegen haar opstaat. Zoo de Heer niet toeliet, dat zij er van tijd tot tijd niet aan dacht, al denkt zij er later ook weer aan, ik zou niet weten, hoe zij zou kunnen blijven leven. Hij zij eeuwig en altijd geloofd en geprezen! Om het bloed, dat zijn Zoon voor mij stortte, moge het Zijne Majesteit behagen, dat, nu Hij mij eenmaal een weinig van die verheven goederen heeft willen doen kennen en reeds een begin van de genieting er van heeft willen doen smaken, mij niet geschiede, wat geschiedde met Lucifer, die door eigen schuld alles verloor. Goed als Hij is, late Hij dit niet toe! Soms toch gevoel ik daarvoor niet geringe vrees, ofschoon mij van den anderen kant en in den regel de barmhartigheid Gods geruststelt. Nadat Hij mij uit zoo groote zonden heeft doen opstaan, zal Hij niet willen, dat ik weder aan zijn hand ontval en nog verloren ga. Ik smeek U Eerw. echter, daarvoor altijd met aandrang te bidden.

10. — De verhaalde gunsten zijn intusschen naar mijn oordeel niet zoo verheven als die, waarover ik thans ga spreken en dat wel om vele redenen en in het bijzonder om het groote goed, dat

¹⁾ Vgl. Brief v. d. H. Paulus a. d. Philippensen, III, 20: „Nostra autem conversatio in coelis est.”

daaruit voortspruit en om de groote kracht, welke de ziel daardoor wordt ingestort. Niettemin is elk dezer gunsten, op zich beschouwd, zoo verheven, dat er niets mede te vergelijken is.

11. — Op een zekeren dag, het was op den vooravond van het Pinksterfeest, had ik mij na de Mis begeven naar een eenzaam gelegen vertrek, waar ik dikwijls ging bidden. Ik begon er in een der Karthuizerboeken¹⁾ iets over dit feest te lezen. Ik las, welke kenteekenen de beginnenden, de meer gevorderden en de volmaakten moeten hebben om te weten, of de H. Geest met hen is. Nadat ik gelezen had, wat daar over die drie trappen staat geschreven, scheen het mij, of door de goedheid Gods de H. Geest niet opgehouden had, in mij te wonen, althans voorzoover ik dit kon beoordeelen. Ik loofde Hem en herinnerde mij, dat, toen ik hetzelfde een vorigen keer las, mij van dit alles nog zeer veel ontbrak. Ik zag dit zeer goed en ook, hoe ik thans het tegenovergestelde in mij gewaar werd. Ik begreep dan ook, welk een verheven gunst de Heer mij had verleend. Ik begon toen te denken aan de plaats, welke ik door mijn zonden in de hel verdiend had,²⁾ en bracht God allen lof, want ik meende mijn ziel niet meer te herkennen, zoo was de weg, waarop zij wandelde, veranderd.

12. — Terwijl ik hierover nadacht, geraakte ik in een hevige verrukking, zonder dat ik begreep, wat daartoe aanleiding gaf. Het was, of mijn ziel mijn lichaam wilde verlaten. Zij kon zich niet meer inhouden en gevoelde zich niet meer in staat, op een zoo verheven geluk te wachten. De aandoening was zoo hevig, dat ik mijzelve niet meer meester was; zij was ook van anderen aard dan vroeger. Ik wist niet, wat mijn ziel deerde, noch wat zij wilde; zij was geheel veranderd. Ik zocht een steun, want ik

¹⁾ De Heilige bedoelt hier het *Leven van Christus*, door den Karthuizer Ludolf van Saksen, door den Minderbroeder Ambrosio de Montesino in het Spaansch vertaald onder den titel: *Vita Christi Cartuxana* (Alcalá de Henares 1502—1503; nieuwe uitgave Sevilla 1537—1543). Hij deelde het af in twee deelen, welke *el primero* en *el segundo Cartujano*, samen eenvoudig *los Cartujanos* werden genoemd. Onder de boeken, welke zij in hare Constitutiën voor ieder klooster noodig oordeelt, noemt de Heilige op de eerste plaats: „*buenos libros Cartujanos*.” De bedoelde passage vindt men in de oude Spaansche Uitgaven in Bk. II, Hfdst. LXXXIV, in de nieuwere in Bk. III, Hfdst. XIV.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXXII, 1, vv.

was zelfs niet bij machte, te blijven zitten: mijn natuurlijke krachten waren mij geheel ontvloten.

13. — Terwijl ik nog in dezen toestand verkeerde, zag ik boven mijn hoofd een duif, geheel verschillend echter van de duiven dezer wereld.¹⁾ Zij had niet dezer veeren, doch vleugels als van schubben, welke een helder licht uitstraalden; zij was ook grooter dan een duif. Ik meende het geluid te hooren, dat zij met haar vleugels maakte. Zij zal daar den tijd van een Weesgegroet hebben gezweefd, toen mijn ziel als buiten zichzelf geraakte en aldus ook de duif uit het gezicht verloor. Deze wonderbare gunst had, meende ik, mijn geest moeten ontstellen en verschrikken, doch hij gevoelde zich gelukkig in het bijzijn van zulk een goeden gast. Zoodra de ziel het geluk dezer gunst smaakte, was alle vrees van haar weggenomen en trad met de genieting gerustheid in, welke de verrukking verder bleef vergezellen. De heerlijkheid dezer verrukking was buitengewoon groot. Het grootste gedeelte van den feestdag bleef ik er nog door overweldigd en was ik, onder den indruk er van, als versuft. Ik wist niet, wat ik doen zou noch, hoe ik zulk een verheven gunst, zulk een blijk van liefde kon ontvangen. Ik hoorde of zag, om zoo te zeggen, niets meer, zoo groot was mijn innerlijk geluk. Ik zag, hoe ik sinds dien dag den grootsten voortgang maakte, mijn liefde tot God veel zuiverder, mijn deugden veel hechter werden. Eeuwig zij Hij geloofd en geprezen! Amen.

14. — Een anderen keer zag ik dezelfde duif boven het hoofd van een Pater uit de Orde van den H. Dominicus.²⁾ Alleen scheen het mij, of de stralen en de glans der overigens gelijke vleugels zich veel verder uitstrekten. Hiermede werd mij te verstaan gegeven, dat hij zielen tot God moest voeren.

15. — Weder een anderen keer zag ik, hoe Onze Lieve Vrouw den Lector praesentatus uit dezelfde Orde, over wien ik reeds eenige malen heb gesproken,³⁾ bekleedde met een helderwitte

¹⁾ De H. Teresia had dit visioen in de Nazareth-kluis van het Sint-Jozefsklooster. Een afbeelding des H. Geestes in het venster der kluis herinnert ter plaatse aan dit verheven visioen der Heilige.

²⁾ Volgens P. Gratianus P. Petrus Ibáñez.

³⁾ P. Petrus Ibáñez; op den rand van het Hs. schreef hier P. Bañez: „Deze Pater stierf als Prior te Trianos." Ook P. Gratianus zegt, dat de Heilige hier doelt op P. Ibáñez. Vgl. Hfdst. XXXIII, 7.

mantel. Zij zeide mij, dat zij hem dien mantel gaf om hem te beloonen voor den dienst, haar bewezen door zijn bemoeiingen voor het tot stand komen van dit huis,¹⁾ ten teeken ook, dat zij zijne ziel voortaan in onschuld zou bewaren en hij niet in dood-zonde zou vallen. Ik houd het voor zeker, dat dit in vervulling ging, want weinig jaren daarna stierf hij en wat zijn dood en den tijd, welken hij nog leefde, aangaat, zijn leven was zoo boetvaardig en zijn dood zoo heilig, dat, voorzoover men dit kan beoordeelen, er geen reden is, aan de vervulling dier belofte te twijfelen. Een Broeder, die bij zijn dood tegenwoordig was, deelde mij mede, dat hij hem, voor hij den geest gaf, zeide, dat de H. Thomas bij hem was. Hij stierf met groote blijdschap en vol verlangen, dit ballings-oord te verlaten.

16. — Later is hij mij eenige malen in zeer groote heerlijkheid verschenen en heeft hij mij eenige dingen gezegd. Hij was zoozeer van den geest van het inwendig gebed vervuld, dat, toen hij op sterven lag en uit hoofde zijner zwakte het inwendig gebed wilde achterlaten, hij dit niet vermocht, wyl hij voordurend in geestverrukking geraakte. Kort, voor hij stierf, schreef hij mij, dat hij na het lezen der Mis langen tijd in staat van verrukking bleef, zonder dat hij dit kon verhinderen, en vroeg hij mij, welk middel hij daartegen zou kunnen aanwenden. God gaf hem ten slotte zijn loon voor het vele, dat hij geheel zijn leven in zijn dienst verricht had.²⁾

17. — Ook mocht ik iets aanschouwen van de groote gunsten, welke de Heer verleende aan den Rector van het Gezelschap van Jezus, van wien ik enkele malen melding heb gemaakt.³⁾ Om echter niet te breedvoerig te worden vermeld ik deze niet. Eens verkeerde hij in groote moeilijkheden, hij had veel vervolging te verduren en gevoelde zich daardoor zeer gedrukt. Terwijl ik op zekeren dag de Mis bijwoonde, zag ik bij de Opheffing der Hostie Christus aan het kruis. Hij zeide mij eenige woorden, waarmede ik den Rector moest troosten, maar ook nog eenige andere, welke hem aankondigden, wat hem nog te wachten stond, en voorhielden, wat

¹⁾ Het St.-Jozefsklooster te Avila Vgl. Hfdst. XXXII, 19, XXXIII, 5, vv., XXXVI, 23.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXXVIII, 41.

³⁾ Hoogstwaarschijnlijk P. Caspar de Salazar. Vgl. Hfdst. XXXIII, 9; XXXIV, 2. Niettemin zeggen P. Gratianus en Zr. Maria v. d. H. Jozef, dat de Heilige hier spreekt van P. Balthasar Alvarez, S. J.

Christus leed voor hem en hoe hij zich op het lijden moest voorbereid houden. Dit troostte hem zeer en schonk hem veel moed. Alles geschiedde later, gelijk de Heer mij gezegd had.

18. — Van de leden der Orde, tot welke deze Pater behoorde, dit is van het Gezelschap van Jezus als Orde in haar geheel, heb ik verheven dingen aanschouwd. Ik zag hen enkele malen in den Hemel met witte banieren in hunne handen en, gelijk ik zeg, nog andere zeer wonderbare dingen heb ik van hen aanschouwd. Ik koester voor deze Orde dan ook hooge vereering. Ik heb veel met hen omgegaan en zie, dat hun leven overeen komt met hetgeen de Heer mij aangaande hen heeft doen kennen.

19. — Terwijl ik op een avond in gebed was, begon de Heer mij eenige woorden toe te spreken. Hij herinnerde mij, hoe slecht mijn leven was geweest. Deze woorden vervulden mij met groote schaamte en droefheid, want al worden zij niet op strengen toon gesproken, zij veroorzaken zooveel spijt en leed, dat zij iemand als vernietigen. Door één dezer woorden zien wij onze kennis van onszelve meer vermeerderd, dan zoo wij vele dagen onze nietswaardigheid beschouwen. Eén zulk een woord prent ons een waarheid zoo diep in, dat wij niet in staat zijn, ze nog te ontkennen. Hij stelde mij de genegenheden voor, welke ik met zooveel lichtzinnigheid had gekoesterd, en beval mij, het op hoogen prijs te stellen, dat Hij een genegenheid, eens op zoo slechte wijze weggeschonken, nog op Zichzelven wilde gericht zien en die nog wilde aanvaarden.

20. — Bij andere gelegenheden zeide Hij mij, dat ik er aan moest denken, hoe ik eens voor eer hield, wat met zijn eer in strijd was; hoe Hij mij, juist wanneer ik Hem grooter beledigingen aandeed, zijn gunsten mededeelde. Zoo geeft Zijne Majesteit, mij, wanneer ik een of andere fout heb — en ik heb er niet weinig — dit op zulk een wijze te kennen, dat ik er, dunkt mij, geheel door vernietigd ben. Daar ik vele fouten heb, geschiedt dit dikwijls. Het gebeurde, dat mijn biechtvader mij terechtwees en ik troost zocht in het inwendig gebed, daar echter eerst voor goed werd terechtgewezen.¹⁾

21. — Doch laat ik terugkeeren tot hetgeen ik verhaalde. Toen de Heer mij mijn slecht leven in het geheugen terugriep en ik

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVI, 4.

tranen stortte, omdat ik meende, tot dan toe nog niets goeds te hebben verricht, kwam de gedachte bij mij op, dat de Heer mij wellicht een of andere gunst wilde schenken. Meestal toch, wanneer ik van den Heer een bijzondere gunst ontvang, heeft Hij mij eerst als vernietigd. Ik denk, dat de Heer dit doet, opdat ik des te duidelijker inzie, hoe verre ik er van af ben, deze te verdienen.

22. — Na korten tijd geraakte mijn geest in zulk een hevige verrukking, dat hij het lichaam bijna scheen verlaten te hebben; hij gevoelde tenminste niet meer, dat hij nog in het lichaam leefde.¹⁾ Ik zag de allerheiligste Menschheid in overweldigender heerlijkheid, dan ik Haar nog ooit aanschouwd had. In een wonderbare en duidelijke voorstelling vertoonde Zij Zich, gelijk Zij is in den schoot des Vaders. Ik zou niet kunnen zeggen, op welke wijze Zij daar is, want het was, of ik mij in tegenwoordigheid zijner Godheid zag, zonder dat ik deze aanschouwde. Ik was er ten hoogste over verwonderd en wel in zoo hooge mate, dat ik, dunkt mij, enkele dagen niet tot mijzelve kon komen. Altijd meende ik die majesteit van den Zoon Gods voor mij te zien, al was zij niet meer zoo groot als bij de eerste aanschouwing. Dit zag ik zeer goed, maar toch bleef die voorstelling, hoe kort zij ook had geduurd, zoo diep in mijn verbeelding gegrift, dat deze haar eenigen tijd niet van zich af kon zetten. Zij schenkt de ziel den zoetsten troost en doet haar ook groote vorderingen maken.

23. — Ik heb ditzelfde visioen nog twee of drie malen gehad. Het is, dunkt mij, het verhevenste visioen, dat de Heer Zich gewaardigde, mij te doen aanschouwen²⁾ en doet de ziel ook het snelst vooruitgaan. Het is, of het de ziel op bijzondere wijze zuivert en aan onze zinnelijke neigingen als het ware alle kracht ontnemt. Het is een groot vuur, dat alle begeerten, welke wij in dit leven nog hebben, schijnt te verteren en te vernietigen. Al waren deze, God zij dank, bij mij niet meer gericht op ijdele dingen, duidelijk werd mij hier getoond, hoe alles niets is en hoe ijdel, ja, werkelijk, hoe ijdel de grootheid dezer wereld is. Het is een ernstige vermaning, zijn begeerten te richten naar de zuivere waarheid. Er blijft de ziel een gevoel van eerbied ingedrukt,

¹⁾ Vgl. 2den Brief v. d. H. Paulus a. d. Corinthiërs, XII, 2: „sive in corpore, nescio; sive extra corpus, nescio.”

²⁾ Vgl. Hfdst. XXIX, 2.

waarvan ik niet zou kunnen zeggen, wat het eigenlijk is, maar dat veel verschilt van den eerbied, welken wij hier op aarde kunnen gevoelen. Het vervult de ziel met de grootste verbazing, als zij ziet, hoe zij het nog wagen dorst of hoe nog iemand het durft wagen, die zoo verheven Majesteit te beleedigen.

24. — Ik zal reeds enkele malen over de uitwerkselen dezer visioenen en in verband daarmede over enkele andere dingen hebben gesproken, maar ik heb gezegd, dat men daaruit grooter of minder groot voordeel trekt.¹⁾ Hier is het voordeel allergrootst. Als ik te Communie ging en dacht aan de aller-
verhevenste Majesteit, welke ik had aanschouwd, overwoog, hoe deze ook in het allerheiligste Sacrament aanwezig was, ja, als dikwijls zelfs de Heer wilde, dat ik Hem in de Hostie aanschouwde, dan rezen mijn haren te berge²⁾ en gevoelde ik mij geheel vernietigd.

25. — O mijn Heer, als Gij uwe grootheid niet omsluitert, wie zou dan zoo dikwijls iets zoo onreins, iets zoo nietswaardigs durven vereenigen met zulk een verheven Majesteit? Gezegend zijt Gij, o Heer, mogen de Engelen, ja, alle schepselen U verheerlijken, wijl Gij in alles rekening houdt met onze zwakheid en niet wilt, dat bij de genieting van zoo buitengewone gunsten uw groote macht ons zou ontstellen, zoodat wij, zwak en nietswaardig als wij zijn, den moed niet zouden hebben, die gunsten te genieten.

26. — Het zou met ons kunnen gaan, als ik met zekerheid weet, dat het eens een landman ging, die een schat vond, grooter, dan hij zich in zijn beperkt verstand kon voorstellen. Toen hij zich in het bezit daarvan zag, baarde dit hem zooveel zorgen, dat hij, niet wetend, wat er mede te doen, na korten tijd van louter zorg en kommer stierf. Had hij dien schat niet in eens gevonden, maar was deze hem geleidelijk gegeven en voor zijn onderhoud besteed, dan zou hij daarmede veel gelukkiger hebben geleefd, dan toen hij nog arm was, en het zou hem niet het leven hebben gekost.

27. — O Rijkdom der armen, op hoe wonderbare wijze weet Gij de zielen van uw rijkdom te onderhouden en, zonder dat zij dien grooten rijkdom zien, haar dien geleidelijk te openbaren! Als ik sindsdien die verheven Majesteit verborgen zie onder een gedaante, zoo nietig als de Hostie, dan sta ik verwonderd over zoo verheven

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXXVII, 4. Vgl. ook Hfdst. XXVIII.

²⁾ Vgl. Job, IV, 15: „inhorrerunt pili carnis meae.“

wijsheid en ik zou niet kunnen begrijpen, hoe de Heer mij den moed en de kracht kon geven, tot Hem te naderen, zoo die niet werden gegeven door den Heer, die mij reeds zoo groote gunsten schonk en nog blijft schenken. Het zou mij niet mogelijk zijn, den schijn aan te nemen, alsof ik die groote wonderwerken niet zag, en ze niet luide te verkondigen.

28. — Wat moet iemand, zoo nietswaardig als ik, met onreinheden vervuld, die zijn leven in zoo geringe vreeze Gods heeft doorgebracht, gevoelen, als hij zich ziet naderen tot een Heer van zoo verheven majesteit en deze wil, dat mijn ziel Hem aanschouwt? Hoe kan een mond, die zooveel woorden tegen dienzelfden Heer heeft gesproken, dat allerheerlijkst Lichaam ontvangen, zoo rein en zoo zoet? De liefde, welke van dit zoo schoone, lieflijke en aanninnige Gelaat uitstraalt, veroorzaakt aan de ziel veel grooter pijn en smart, dan de majesteit, welke zij in Hem ziet, haar schrik inboezemt. Maar wat moest ik dan gevoelen bij de twee keeren, dat ik aanschouwde, hetgeen ik thans zal mededeelen? O mijn Heer en heerlijkheid, het is waar, ik meen te zeggen, dat ik door de innige smart, welke mijne ziel gevoelde, iets in uw dienst heb verricht, maar ach, ik weet niet, wat ik zeg. Het is, alsof het niet mijn woorden zijn en ik ze slechts neerschrijf¹⁾. Ik ben geheel in de war en half buiten mijzelve, nu ik mij deze dingen weder in het geheugen terugroep. Zoo dit gevoel van smart van mijzelve voortkwam, zou ik nog mogen zeggen, dat ik iets voor U, mijn Heer, had gedaan, maar wijl ik geen goede gedachte kan vormen, zoo Gij mij die niet geeft, is er niets, waarvoor Gij mij dankbaar zoudt moeten wezen. O, Heer, ik ben de schuldenaar, U is te kort gedaan.

29. — Terwijl ik eens te Communie wilde gaan, zag ik met de oogen der ziel duidelijker dan met de oogen des lichaams, twee duivelen in bijzonder afschuwwekkende gedaante. Het was, of zij met hun hoornen den armen priester bij de keel grepen. In de Hostie, welke hij op het punt stond mij uit te reiken, zag ik mijn Heer in al de majesteit, waarover ik heb gesproken,²⁾ in de handen

¹⁾ In dezen zin moeten wij verstaan, wat sommige levensbeschrijvers verhalen, dat de Heilige na een visioen dikwijls geheele stukken geschreven zag, zonder dat zij zich bewust was, die te hebben geschreven. Het Hs. toont overal dezelfde hand.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXXVIII, 22.

van dien priester. Het was duidelijk, deze handen hadden Hem beledigd en mij werd ook te verstaan gegeven, dat die ziel in staat van doodzonde was. O Heer, wat moet het zijn, uwe schoonheid te aanschouwen te midden van zulke afschuwwekkende gedaanten! Zij schenen van vrees en angst voor U vervuld en gaarne zouden zij, naar het scheen, gevluht zijn, zoo Gij hen slechts hadt laten gaan. Dit gezicht bracht mij geheel in de war en ik weet niet, hoe ik nog te Communie kon gaan. Ik bleef van groote vrees vervuld, wjl ik meende, dat, zoo het visioen van God kwam, Zijne Majesteit toch niet zou toelaten, dat ik het kwaad zou zien, waarvan die ziel vervuld was.

30 — De Heer zelf echter zeide mij, dat ik voor dien priester bidden moest, en Hij dit had toegelaten, opdat ik zou inzien, hoe groote kracht de woorden der Consecratie bezitten, en God niet ophoudt, daar tegenwoordig te zijn, hoe slecht ook de priester is, die deze woorden uitspreekt; vervolgens ook, opdat ik zien zou, hoe goed Hij is, dat Hij Zich in handen stelt van zijne vijanden, en dit alles voor mijn welzijn en het heil van allen. Ik begreep, hoe de priesters veel strenger dan de anderen verplicht zijn, braaf te leven en hoe verschrikkelijk het is, dit allerheiligst Sacrament onwaardig te ontvangen; eindelijk, hoeveel macht de duivel heeft over een ziel, die in staat van doodzonde verkeert. Dit gezicht strekte mij tot groot nut en deed mij allerduidelijkst erkennen, hoeveel ik God verschuldigd was. Hij zij eeuwig en altijd geprezen! Amen.

31. — Een anderen keer overkwam mij nog iets, dat mij met grooten schrik vervulde. Ik was op een plaats, toen daar een persoon overleed, die, naar ik hoorde, zeer slechts had geleefd, en dat gedurende vele jaren.¹⁾ Hij was echter de twee laatste jaren ziek geweest en het scheen, dat hij zich in sommige opzichten had gebeterd. Hij stierf zonder te hebben gebiecht, doch ondanks dit alles dacht ik niet, dat hij verdoemd zou zijn. Terwijl men het lichaam in de lijkwade wikkelde, zag ik vele duivelen dat lichaam grijpen. Het was, of zij er mede speelden en het ook sommige gerechte straffen deden ondergaan. Dit gezicht vervulde mij met ontsteltenis. Ook was het, of zij het met groote haken van de eene zijde naar de andere trokken. Terwijl ik het lijk zag wegdragen om het met

¹⁾ Volgens Ribera (Bk. IV, Hfdst. V) spreekt de Heilige van een rijken edelman.

de gewone eerbewijzen en plechtigheden te begraven, dacht ik aan de goedheid Gods, die niet wilde, dat aan die ziel haar goede naam ontnomen werd, maar het verborgen wilde doen blijven, dat zij in vijandschap met Hem leefde.

32. — Ik was door hetgeen ik had gezien, half van mijn zinnen. Gedurende de geheele Getijden zag ik geen duivelen meer, doch toen men daarna het lichaam in het graf neerliet, stond daarin een zoo groote menigte gereed, het in ontvangst te nemen, dat ik op het gezicht daarvan buiten mijzelve geraakte en mij niet weinig geweld moest aandoen om mijn aandoening te verbergen. Ik vroeg mijzelve af, wat zij wel met de ziel zouden doen, als zij op die wijze hun macht toonden over dat armzalig lichaam. Gave de Heer, dat allen, die in staat van doodzonde zijn, het verschrikkelijk tafereel aanschouwden, dat ik daar zag. Het zou er, dunkt mij, veel toe bijdragen om hen goed te doen leven.

33. — Dit alles deed mij nog duidelijker erkennen, wat ik God verschuldigd ben en waarvan Hij mij verlost heeft. Ofschoon men die ziel niet voor zeer christelijk hield, dacht ik niettemin, dat mijn visioen toch nog bedrog des duivels wezen kon, ten einde die ziel haar goeden naam te ontnemen. Zoolang ik niet met mijn biechtvader had gesproken, gevoelde ik mij daarover zeer ongerust. Al was het echter geen bedrog, waarheid is, dat het mij altijd nog met vrees vervult, zoo dikwijls ik er aan denk.

34. — Nu ik begonnen ben over visioenen van overledenen te spreken, wil ik nog verhalen, welke dingen de Heer Zich gewaardigde mij op die wijze van enkele zielen te doen aanschouwen. Ik zal echter slechts enkele dier visioenen mededeelen zoowel om niet te lang te worden als ook, omdat de mededeeling daarvan niet noodig is, dat wil zeggen, geen bijzonder nut oplevert. Eens meldde men mij, dat een onzer Provinciaals, toen Provinciaal eener andere Provincie, was overleden, Ik had met hem vroeger eenige zaken te behandelen gehad en was hem voor eenige diensten, mij bewezen, nog steeds dankbaar. Hij was een man van hooge deugd, maar toch schrok ik hevig, toen ik zijn dood vernam. Ik maakte mij beangst voor zijne zaligheid, want hij was twintig jaar overste geweest en dit is iets, waarover ik mij werkelijk steeds zeer bevreesd maak; het schijnt mij zeer gevaarlijk, met de zorg voor de zielen belast te wezen. Diep bedroefd ging ik naar een bidplaats.

Ik offerde voor hem alle goede werken op, welke ik in mijn leven had verricht, al zullen het maar weinig zijn geweest. Ik zeide dan ook tot den Heer, dat zijne verdiensten moesten aanvullen, wat die ziel nog ontbrak om het Vagevuur te mogen verlaten.

35. — Terwijl ik dit den Heer, zoo goed ik kon, vroeg, was het mij, of rees de overledene aan mijn rechterzijde uit het binnenste der aarde op en zag ik hem in groote vreugde ten Hemel stijgen. Hij had een hoogen ouderdom bereikt, doch ik zag hem op een leeftijd van dertig jaren, mij dunkt, zelfs nog jonger. Over zijn gelaat lag een heldere glans. Dit visioen ging snel voorbij, maar ik gevoelde mij zoo buitengewoon getroost, dat zijn dood mij geen droefheid meer kon veroorzaken, al zag ik ook zeer vele personen om hem treuren, want hij was zeer bemind. Mijn ziel gevoelde zich zoo gerustgesteld, dat ik mij geen zorgen meer maakte noch er aan twijfelen kon, of het visioen wel echt was, dat wil zeggen, geen zinsbegoocheling.¹⁾

36. — Dit geschiedde niet langer dan veertien dagen na zijn dood. Niettemin zorgde ik er voor, dat men den Heer voor hem bad en deed ik dit ook zelve, al kon ik het niet doen met die innigheid, waarmede ik zou gebeden hebben, zoo ik het visioen niet had gehad. Als de Heer mij hem zoo doet zien, is het mij, als ik Zijne Majesteit toch nog voor hem bidden wil, onwillekeurig, of ik een aalmoes geef aan een rijke. Later vernam ik, want hij stierf op nog al verren afstand van hier, hoe de Heer hem een dood schonk, zoo stichtend, dat het aller bewondering had gewekt, hem zoo bij kennis, onder zooveel tranen, en zoo ootmoedig te zien sterven.

37. — Eens was in het klooster²⁾ een Zuster gestorven, een ware

¹⁾ Het is niet met zekerheid uit te maken, wie hier door de Heilige wordt bedoeld. Van de Provinciaals van Castilië komen P. Gregorio Fernandez en P. Juan de Altamiras, meent men, in aanmerking. Men weet echter niet, wanneer zij stierven. Ook is niet bekend, welke oud-Provinciaal van Castilië Provinciaal werd eener andere Provincie. Pater Angelus de Salazar kan niet bedoeld zijn, wijl bekend is, dat hij de Heilige vele jaren overleefde. De meesten meenen, dat zij hier spreekt van P. Gregorio Fernandez, die haar verlof gaf, een klooster voor het onderhouden van den oorspronkelijken Regel te stichten. Vgl. Hfdst. XXXII, 16, 18. XXXIII, 1. Hij was o.a. in 1541 Prior in Avila, van 1551—1553 en van 1559—1561 Provinciaal.

²⁾ In het klooster der Menschwording, wijl destijds in het St.-Jozefsklooster nog niemand overleden was. Tweemaal zag de Heilige, voorzoover van elders bekend is, een Zuster uit het klooster der Menschwording den Hemel binnengaan. Twintig

dienaresse Gods. Het was ongeveer anderhalven dag na haar dood. Men hield voor haar in het koor de Getijden der overledenen. Een Zuster las een les dier Getijden en ik was juist gaan staan om met haar het vers na de les te bidden. Midden onder de les zag ik de overledene en het was mij, of haar ziel aan denzelfden kant als in het vorige visioen uit de aarde oprees en naar den Hemel ging. Het was echter niet, als den vorigen keer, een visioen der verbeelding, doch een dier andere visioenen, waarover ik heb gesproken.¹⁾ Men twijfelt echter aan de waarheid daarvan evenmin, als aan hetgeen men werkelijk ziet.

38. — In mijn klooster stierf ook nog een andere Zuster, eerst achttien tot twintig jaren oud. Zij was altijd ziekelijk geweest, maar had God trouw gediend. Zij beminde het koorgebed op bijzondere wijze en was zeer deugdzaam. Daar zij met vele ziekten had te kampen gehad, dacht ik zeker, dat zij niet in het Vagevuur zou komen, en hare verdiensten meer dan toereikend waren. Terwijl ik, nog vóór haar begrafenis, met de andere Zusters de Kleine Uren bad, het zal vier uur na haar dood zijn geweest, werd mij te kennen gegeven, dat zij die Zuiveringsplaats verliet en naar den Hemel ging.

39. — Terwijl ik mij eens in een College van het Gezelschap van Jezus bevond en mij gedrukt gevoelde door het hevig lijden, dat ik soms, zooals ik zeide,²⁾ naar ziel en lichaam te verduren had, ja, nog soms verduur, werd dit zoo hevig, dat ik zelfs niet in staat scheen, nog een goede gedachte in mij op te nemen. Dien nacht was een kloosterling van dit huis van het Gezelschap overleden.³⁾

dagen, nadat zij het klooster had verlaten, stierf des avonds om tien uur Zr. Anna v. d. H. Paulus. Den volgenden morgen liet de Heilige vragen, wie er was gestorven, wyl zij haar met eigen oogen van het bed naar den Hemel had zien gaan. Ook getuigde in het proces der Zaligverklaring Doña Quiteria van Avila, dat de Heilige haar bij den dood van haar zuster, die religieuze was in het klooster der Menschwording, troostte met de verklaring, dat zij haar bij de H. Communie, schitterend als kristal, ten Hemel had zien stijgen. Zij was toen reeds in het klooster van St. Jozef. Of het hier verhaalde op een dezer twee voorvallen slaat, is niet duidelijk. Uit hare woorden zou men opmaken, dat zij ten tijde van dit gezicht zelve in het klooster der Menschwording verbleef. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 341.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXVII, 3, vv.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXX, 9, vv.

³⁾ Alphonsus de Henao, die van het college van Alcalá was gekomen en 11 April 1557 te Avila overleed. Vgl. Spaansche uitgave (P. Silverius), I, 342.

Terwijl ik hem, zoo goed ik kon, aan God aanbeval en de Mis hoorde, door een Pater van het Gezelschap voor hem opgedragen, bracht mij dit in staat van diepe ingekeerdheid en zag ik hem in groote heerlijkheid ten Hemel stijgen en den Heer met hem. Er werd mij te kennen gegeven, dat het een bijzondere gunst was, dat Zijne Majesteit met hem medeging.

40. — Een anderen keer was een Pater onzer Orde, een bijzonder braaf kloosterling,¹⁾ ernstig ziek. Terwijl ik de Mis bijwoonde, geraakte ik in staat van ingekeerdheid en zag ik, dat hij was overleden en zonder het Vagevuur binnen te gaan ten Hemel steeg. Gelijk ik later vernam, stierf hij op hetzelfde uur, waarop ik hem zag. Ik was zeer verwonderd, dat hij niet in het Vagevuur was geweest. Er werd mij echter te verstaan gegeven, dat, wijl hij als kloosterling trouw zijn geloften had onderhouden, hem de Privilegiën der Orde²⁾ het voorrecht hadden geschonken, van het Vagevuur bevrijd te blijven. Ik begrijp niet, waarom ik dit zag. Ik denk, het moet wel zijn om mij te doen erkennen, dat, als men de voorrechten wil genieten van een levensstaat van zoo hooge volmaaktheid, als het kloosterleven is, dit kloosterleven niet bestaan mag in het kled, dat wil zeggen, in het dragen daarvan.

41. — Ik wil over deze visioenen niet verder spreken, want, gelijk ik gezegd heb,³⁾ er is geen reden voor, al heeft de Heer mij ook de gunst geschonken, vele zulke visioenen te zien. Ik heb in alle, welke ik had, geen enkele ziel gevrijwaard gezien van het Vagevuur dan alleen die van dezen Pater, verder die van den H. Broeder Petrus van Alcantara en van den Pater Dominicaan,

¹⁾ Diego de San Matia. Hij was een tijdlang biechtvader van het klooster der Menschwording. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 342.

²⁾ „Las Bulas de la Orden.” Velen meenen hierin een toespeling te zien op de *Bulla Sabbatina* en hare bekrachtigingen, waarbij de Pausen voor de Orde van O. L. Vrouw van den Berg Carmel het voorrecht erkenden, dat de H. Maagd hare Broeders na hun dood uit het Vagevuur zal verlossen, vooral op den eersten Zaterdag. Daar de Heilige in dit verband ook spreekt van het kled der Orde, het onderpand van Maria's bescherming, is de bovenaangehaalde meening zeker waarschijnlijk. Het is echter ook mogelijk, dat de Heilige meer in het algemeen doelt op de goedkeuring van den Regel door de Pausen als leidende tot den Hemel en tot uitboeting der zonden.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXXVIII, 34.

van wien ik heb gesproken.¹⁾ Van eenigen heeft het den Heer behaagd, mij ook den graad hunner heerlijkheid te doen aanschouwen, doordat Hij mij hen toonde op de plaats, waar zij zijn. Er is een groot verschil tusschen de eenen en de anderen.

NEGEN-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over dezelfde stof en vervolgt haar verhaal over de verheven gunsten, haar door den Heer verleend; zij verhaalt, hoe Hij haar beloofde, te doen, wat zij Hem voor verschillende personen vragen zou; zij deelt eenige merkwaardige feiten mede, waarin Zijne Majesteit haar deze gunst bewees.

1. — Eens bad ik den Heer dringend, het gezicht te hergeven aan een persoon, aan wien ik verplichting had. Deze had het gezicht bijna geheel verloren en ik gevoelde innig medelijden met hem. Ik vreesde echter, dat de Heer mij om mijne zonden niet verhooren zou. Hij verscheen mij toen op dezelfde wijze als in andere visioenen en begon met mij de wonde te toonen van zijn linkerhand, terwijl Hij er een grooten nagel, welke daarin stak, met zijn rechterhand uit haalde. Het was, of Hij met den nagel ook het vleesch meetrok. Duidelijk kon men zien, welke een hevige pijn dit moest veroorzaken en ik werd dan ook van innig medelijden vervuld. Hij zeide mij, dat ik er niet aan behoefde te twijfelen, of Hij, die zooveel voor mij had geleden, zou zeker doen, hetgeen ik Hem zou vragen. Hij beloofde mij, dat ik Hem niets zou vragen, of Hij zou het doen. Hij wist reeds, dat ik nooit om iets zou bidden, dat niet strekte tot zijn verheerlijking. Ook beloofde Hij te doen, hetgeen ik Hem op dat oogenblik had gevraagd; ik moest mij herinneren, hoe zelfs, toen ik Hem niet diende, ik Hem niets had gevraagd, of Hij had het beter gedaan, dan ik het vermocht te vragen. Hoeveel eerder en beter zou Hij dit doen, nu Hij wist, dat ik Hem beminde; ik mocht er niet aan twijfelen. Ik geloof, geen acht dagen gingen voorbij, of de Heer had dien persoon het gezicht teruggeschonken. Mijn biechtvader vernam het dadelijk. Het kan zijn, dat dit niet geschiedde

¹⁾ P. Petrus Ibáñez. Vgl. Hfdst. XXXVIII, 15.

op mijn gebed, maar, nadat ik dit visioen had aanschouwd, gevoelde ik er mij zoo zeker van, dat ik er Zijne Majesteit voor bedankte als voor een gunst, mij reeds geschonken.

2. — Een anderen keer was een persoon door een zeer pijnlijke ziekte aangetast, welker aard ik echter niet ken en daarom niet nader aanduid.¹⁾ Hij had twee maanden lang ondragelijke pijnen te verduren. Zijn pijn was zoo hevig, dat hij er als waanzinnig onder was en zich, om zoo te zeggen, het vleesch van het lichaam scheurde. Mijn biechtvader, de Rector, van wien ik heb gesproken,²⁾ ging hem bezoeken en had innig medelijden met hem. Hij zeide mij, dat ik hem in elk geval bezoeken moest. Het was een persoon, bij wien ik dit doen kon, want het was een bloedverwant van mij. Ik ging naar hem toe en kreeg zooveel medelijden met hem, dat ik den Heer met allen aandrang zijn genezing begon af te smeeken. Duidelijk gevoelde ik daarbij, tenminste voorzoover dit mij toescheen, dat Hij mij die gunst verleende. Terstond, reeds den anderen dag, was hij van zijn pijn verlost.

3. — Eens verkeerde ik in groote droefheid, wjl ik wist, dat een persoon, aan wien ik veel verplichting had, iets wilde doen, waardoor hij God zwaar beleedigde en dat ook strijdig was met zijn eer en goeden naam. Hij was daartoe reeds vast besloten. Ik leed er te meer onder, wjl ik niet wist, welk middel ik zou kunnen aanwenden om hem daarvan te doen afzien. Er scheen daarvoor geen middel te bestaan. Uit den grond mijns harten smeekte ik God, mij een middel aan de hand te doen, doch zoolang ik het niet kende, was mijn droefheid niet te lenigen. In die gesteltenis ging ik naar een zeer afgelegen kluis, gelijk die hier in het klooster zijn. Terwjl ik in die, waar Christus is afgebeeld aan de geeselkolom,³⁾ bad, dat Hij mij die gunst verleenen zou, hoorde ik een zeer zachte stem als het ware fluisterend iets tot mij zeggen. Al mijn haren rezen te berge, zoo schrok ik. Ik trachtte te verstaan,

¹⁾ Volgens P. Gratianus was dit Petrus Mercia, een volle neef der H. Teresia. Hij leed, naar men meent, aan suikerziekte.

²⁾ P. Caspar de Salazar, S. J. Vgl. Hfdst. XXXIII, 9, 10.

³⁾ Deze kluis ligt in den kloostertuin van het Sint-Jozefsklooster te Avila. De Heilige liet er door Hieronymus Davila een afbeelding in schilderen van Christus aan de geeselkolom, volgens een visioen, dat zij in het klooster der Menschwording had. Vgl. Fransche Uitgave (Bouix), I, 503; Ribera, Bk. II, Hfdst. V; Yopez. Bk. I, Hfdst. VIII; Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 346, 347.

wat men tot mij had gezegd, maar het was mij niet mogelijk, zoo snel was alles voorbij.

4. — Toen mijn eerste schrik geweken was — en dit was al heel spoedig — gevoelde ik zulk een inwendige rust, blijdschap en vreugde, dat ik verwonderd stond, hoe alleen het hooren van een stem, welke ik hoorde met de ooren des lichaams en zonder dat ik er een woord van verstond, zulk een machtige werking op mijne ziel uitoefende. Daaruit begreep ik, dat geschieden zou, waarom ik had gebeden. Al mijn droefheid was dan ook weggenomen, nog voordat het geschiedde. Het was, of ik het reeds zag, gelijk het later gebeurde. Ik zeide het aan mijn biechtvaders. Ik had er toen nl. twee, beiden zeer geleerd en oprechte dienaren Gods.¹⁾

5. — Nog hoorde ik, dat een persoon, die het besluit had gevormd, God werkelijk en metterdaad te dienen, eenige dagen zelfs het inwendig gebed had beoefend en daarin van Zijne Majesteit vele gunstbewijzen had ontvangen, dit weer had opgegeven, omdat hij zich niet kon losmaken van eenige verkeerde gelegenheden, waarin hij leefde, ofschoon zij toch gevaarlijk voor hem waren. Dit veroorzaakte mij groote droefheid, want het gold een persoon, van wien ik veel hield en aan wien ik veel verplichtingen had. Ik geloof, langer dan een maand bad ik God voortdurend, die ziel toch weder tot Zich te trekken. Terwijl ik op een dag in gebed was, zag ik vlak bij mij een duivel woedend eenige papieren, welke hij in zijn hand had, in stukken scheuren. Dit troostte mij in hooge mate, want het scheen mij toe, dat geschied was, hetgeen ik had gevraagd. En zoo was het ook. Later vernam ik, dat hij een rouwmoedige biecht had gesproken en zich zoo oprecht tot God had bekeerd, dat ik van Zijne Majesteit verwacht, dat Hij hem steeds grooter vorderingen zal doen maken. Hij zij voor alles geloofd! Amen.

6. — Herhaaldelijk komt het voor, dat Onze Heer aldus zielen van groote zonden terughoudt, omdat ik Hem daarom smEEK; dat Hij anderen tot groote volmaaktheid roept; dat Hij zielen uit het Vagevuur verlost of andere buitengewone dingen doet. De gunstbewijzen, welke de Heer mij onder dit opzicht heeft geschonken, zijn zoo talrijk, dat, zoo ik ze wilde opnoemen, ik mijzelve zoowel als degenen, die het lazen, daarmee zou vermoeien.

¹⁾ P. Dominicus Bañez en P. Garcia de Toledo, beiden Dominicaan.

Waar het het heil der zielen geldt, zijn die gunstbewijzen echter veel talrijker dan waar het de gezondheid des lichaams betreft. Deze gunsten waren duidelijk te zien en vele getuigen kunnen ze bevestigen.

7. — Eerst veroorzaakten mij die gunsten groote gewetensangsten, want ik kon niet anders dan gelooven, dat de Heer ze schonk op mijn gebed, afgezien van de voornaamste beweegreden, dat Hij het deed uit louter goedheid van zijn kant. Het gebeurde echter zoo dikwijls en zoo zichtbaar voor andere personen, dat dit geloof mijn geweten niet meer bezwaart en ik Zijne Majesteit er voor dank. Die gunsten maakten mij bovendien beschaamd, omdat ik zag, hoe mijn verplichtingen er nog grooter door werden. Zij deden mij, naar het mij toescheen, nog vuriger verlangen, Hem te dienen, en mijn liefde werd er nog door verlevendigd.

8. — Het meest echter verwondert het mij, dat, wanneer de Heer iets niet dienstig oordeelt, ik, zelfs wanneer ik het beproef, niet in staat ben, er om te bidden. Ik doe het dan tenminste met zoo weinig aandrang, mijn geest is er zoo weinig bij en ik maak mij over de zaak zoo weinig bekommerd, dat, zelfs al zou ik mijzelve meer geweld willen aandoen, dit mij onmogelijk is, terwijl ik andere keeren, als ik zie, dat Zijne Majesteit het doen zal, er telkens opnieuw met den grootsten aandrang om kan bidden. Al maak ik mij ook dan over de zaak niet zoo bekommerd, zij schijnt mij dan toch steeds voor den geest te staan.

9. — Er is tusschen deze twee wijzen van vragen een groot verschil, doch ik weet niet, hoe ik het zal aangeven. Bij de eerste wijze vraag ik ook en laat ik zelfs niet na, mijzelve geweld aan te doen, om er den Heer om te smeeken, maar toch gevoel ik in mijzelve niet dat vuur als bij de tweede wijze, zelfs niet, al raakt de aangelegenheid mij van nabij. Men is gelijk aan iemand, wiens tong verlamd is, zoodat hij zelfs, al wil hij, niet in staat is te spreken en zoo hij spreekt, dit doet op een wijze, dat hij zelf begrijpt, niet verstaan te worden. Bij de tweede wijze echter zijn wij als iemand, die duidelijk en helder spreekt tot een ander, dien hij gaarne naar zich ziet luisteren.

10. — Het eene vraagt men, laten wij zeggen, bij wijze van mondgebed, het ander in een beschouwing zoo verheven, dat de Heer Zich aan ons voorstelt op een wijze, dat men begrijpt, door

Hem begrepen te worden en ziet, hoe Zijne Majesteit er vreugde in schept, ons dit te zien vragen en die gunst aan ons te schenken. Altijd zij Hij geprezen, want Hij geeft mij zooveel, en ik schenk Hem zoo weinig! Wat doet toch iemand, o mijn Heer, die zich niet geheel voor U vernietigt? Hoeveel, hoeveel, hoeveel, ja duizendmaal zou ik dit willen herhalen, hoeveel ontbreekt mij in dit opzicht? Afgezien van andere redenen, moest ik niet meer verlangen te leven, alleen reeds, omdat ik niet leef overeenkomstig hetgeen ik U verschuldigd ben. Van hoeveel onvolmaaktheden zie ik mij vervuld, hoe traag in uw dienst! Waarlijk, soms, dunkt mij, zou ik wenschen, van mijn zinnen te zijn, om niet zooveel kwaad van mijzelve te moeten erkennen. Moge Hij, die het vermag, daarin verbetering brengen!

11. — In het huis van de dame, over wie ik heb gesproken,¹⁾ moest ik zeer op mijn hoede zijn en steeds denken aan de ijdelheid, welke allen dingen van dit leven eigen is, want ik was daar zeer gezien en werd er hoog vereerd; er waren bovendien zeer veel dingen, waaraan ik mij, zoo ik alleen naar mijzelve had gezien, gemakkelijk gehecht zou hebben. Ik hield echter het oog gericht op Hem, die alles ziet, gelijk het is, opdat ik niet aan zijn hand zou ontglippen.²⁾ Nu ik spreek over het zien van de dingen, gelijk zij zijn, denk ik aan de groote moeilijkheden, welke diegenen ondervinden, die God tot de erkenning der waarheid heeft gebracht, maar die toch moeten spreken over de dingen eener wereld, waarin die waarheid zoo omsluierd is. Dit zeide God mij eenmaal zelf. Veel van hetgeen ik hier neerschrijf, is niet van mijzelve, doch werd mij door mijn hemelschen Leermeester gezegd. Wanneer ik uitdrukkelijk zeg: „Dit werd mij te verstaan gegeven” of „De Heer zeide mij”, zou ik er een ernstige gewetenzaak van maken, zoo ik er iets, al was het ook maar een enkele lettergreep, aan zou toevoegen of van zou weglaten. Als ik mij dan ook niet meer alles nauwkeurig herinner, zeg ik het, als van mijzelve, omdat er dingen van mijzelve bij mij zullen zijn. Ik wil hiermede niet het goede aan mijzelve toeschrijven, ik weet te goed, dat er in mij niets goeds is, dan wat de Heer mij gaf, zonder dat ik het

¹⁾ Doña Luisa de la Cerda. Vgl. Hfdst. XXXIV, 1.

²⁾ Hier onderbreekt de Heilige haar verhaal, dat zij echter eenige bladzijden verder vervolgt. Vgl. Hfdst. XXXIX, 24 vv.

verdiende, neen, wanneer ik aanduid, dat ik iets uit mijzelve zeg, beteekent dit, dat het mij niet werd te kennen gegeven in een openbaring.

12. — Ach, mijn God, zelfs in het geestelijke willen wij dikwijls de dingen slechts zien naar onze opvatting en geheel anders, dan zij in waarheid zijn, en op dezelfde wijze als de dingen dezer wereld! Wij meenen onzen vooruitgang te moeten afmeten naar de jaren, waarin wij de eene of andere oefening van inwendig gebed hebben verricht. Zelfs schijnen wij perken te willen stellen aan Hem, die, wanneer Hij wil, zijn gaven mededeelt zonder mate,¹⁾ die aan den eene meer kan schenken in een half jaar dan aan een ander in vele jaren. Dit is iets, dat ik zoo duidelijk en bij zoovele personen heb gezien, dat ik er mij over verwonder, hoe wij nog aan onze opvattingen kunnen vasthouden.

13. — Wie de gave bezit van de onderscheiding der geesten en van den Heer den waren ootmoed heeft ontvangen, hij zal hierin, geloof ik, niet worden misleid. Hij zal oordeelen naar de uitwerkselen, de besluiten en de liefde en de Heer zal hem het noodige licht geven om deze te zien. Bij zijn oordeel over de vorderingen en den vooruitgang eener ziel zal hij slechts daarop letten en niet op het aantal jaren, want het is mogelijk, dat iemand in een half jaar meer bereikt dan een ander in twintig. Gelijk ik zeg, de Heer geeft ze aan wien Hij wil en ook aan wie zich beter in de vereischte gesteltenis daartoe brengt.

14. — Ik zie toch meisjes van nog jeugdigen leeftijd nu in dit klooster hare intrede doen.²⁾ God heeft haar geroerd en haar een weinig licht en liefde geschonken, dat wil zeggen, haar een korten tijd eenige vertroosting en smaken. Zij kennen geen aarzeling meer. Niets kan haar weerhouden. Zij denken zelfs niet aan haar levensonderhoud, want zij sluiten zich voor altijd op in een huis, dat geen vaste inkomsten heeft. Het is, of zij het leven niet achten.

¹⁾ Vgl. Joannes, III, 34: „Non enim ad mensuram dat Deus spiritum.“ Vgl. ook Hfdst. XXXIV, 14.

²⁾ De Heilige doelt hier waarschijnlijk op Zr. Isabella van den H. Paulus (de Cepeda), op 17-jarigen leeftijd geprotest, verder op Zr. Maria van den H. Hieronymus (Davila), Zr. Maria Baptista (de Ocampo) en Zr. Isabella van den H. Dominicus (de Ortega), die omstreeks den tijd, dat zij dit schreef, hare beloften aflegden in het St.-Jozefsklooster te Avila. Vgl. Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman), 359, 360, 396. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 315, 316, 350.

waar het Dengene geldt, van wien zij weten, dat Hij haar bemint. Zij doen afstand van alles en verlangen niet meer naar hetgeen hare neigingen streelt. Zij denken er niet aan, dat een zoo groote afzondering en een zoo streng slot haar zwaar zou kunnen vallen. Allen dragen zij zichzelf als een offer aan God op.

15. — Hoe gaarne ken ik haar den voorrang boven mijzelve toe! Ik moest mij schamen voor de oogen van God, dat in al de jaren, sinds ik het inwendig gebed begon te beoefenen en Hij mij zijne gunsten schonk, Zijne Majesteit bij mij niet bereikte, wat Hij bij haar in drie jaren, bij één zelfs in drie dagen bereikt heeft. En toch gaf Hij haar veel minder gunsten dan aan mij, hoewel Zijne Majesteit ook haar goed beloonde. Het is zeker, dat zij geen spijt gevoelen over hetgeen zij voor Hem hebben gedaan.

16. — Ik zou willen, dat wij of ook andere personen steeds met dit gevolg, tot onze beschaming, dachten aan de vele jaren, welke er verlopen zijn, sinds wij onze beloften deden of sinds zij het inwendig gebed beoefenen en dat die gedachte niet tot gevolg had, dat wij hen, die in korten tijd grooter vorderingen maakten, lastig vallen, ja, hen zouden willen doen terugkeeren om gelijken tred met ons te houden, ja, dat wij hen, die uit kracht van de gunsten, hun door God geschonken, als adelaars omhoogvliegen, zouden willen doen loopen als een kip in een ren. Houden wij liever de oogen op Zijne Majesteit gericht en, zoo wij hen ootmoedig zien, laten wij hun dan den vrijen teugel. De Heer, die hun zoo verheven gunsten schonk, zal niet toelaten, dat zij zich in den afgrond storten.

17. — Zij zelve vertrouwen op God. De waarheid, welke zij door hun geloof hebben leeren kennen, bracht hen daartoe. En zouden wij hen dan niet aan God toevertrouwen en hen met onze maten willen meten, hen willen beoordeelen naar den geringen moed, welken wij zelve bezitten? Dat mag niet. Zien wij in ons niet die krachtige uitwerkselen en die vaste besluiten, laten wij ons dan vernederen en hen niet veroordeelen. Het is immers onmogelijk, hun toestand te begrijpen zonder dien zelve te hebben ervaren. Waar wij hun vooruitgang meenen te bevorderen, verhinderen wij dien van onszelve en laten wij de gelegenheid voorbijgaan, welke de Heer ons geeft, om ons te vernederen en in te zien, wat ons ontbreekt en hoeveel meer onthecht en hoeveel dichter bij God

dan onze zielen die zielen zijn, omdat Zijne Majesteit zoo dicht tot haar genaderd is.

18. — Ik bedoel hiermede niets anders en wil hiermede ook niets anders aanduiden dan de grooter verhevenheid van het inwendig gebed, dat in zoo korten tijd zoo verheven uitwerkselen voortbrengt. Dadelijk erkent men deze, want, zoo onze liefde niet bijzonder sterk is, kan dit gebed ons onmogelijk opwekken, alles te verlaten, alleen om aan God te behagen. Ik zou dit inwendig gebed stellen boven de beoefening er van gedurende vele jaren, als men in al dien tijd ten slotte niet vaster dan in het begin besloten is, voor God iets meer te doen dan eenige kleine dingen, welke zijn als korreltjes zout zonder gewicht of afmeting, door een vogel als het ware in zijn bek mee te nemen. In die dingen zien wij geen krachtige uitwerkselen of versterving. Het is treurig om te zien, hoe men nog waarde kan hechten aan dingen, welke men voor den Heer verricht, zelfs al doet men ze dikwijls. Ik zelve ben een diergenen. Telkens zal ik zijne gunsten weder vergeten. Ik zeg niet, dat Zijne Majesteit, goed als Hij is, aan die kleine dingen geen hooge waarde toekent, neen, maar ik zou willen, dat ik er zelve geen beteekenis aan hechtte, ja, niet zag, dat ik ze verrichtte, want zij beteekenen niets.

19. — Vergeef mij echter, Heer, en reken het mij niet tot schuld aan, dat, nu ik U in niets dien, ik toch in iets mijn voldoening zoek. Diende ik U in groote dingen, ik zou niets uit die nietigheden maken. Hoe gelukkig zijn de personen, die U in groote dingen mogen dienen! Werd mij aangerekend, hoezeer ik hen benijd en verlang hetzelfde te doen, ik zou in uw dienst niet ver bij hen ten achter staan, maar, ach, Heer, ik ben tot niets in staat. Schenk Gij mij de kracht er toe, Gij bemint mij toch zoo teeder!

20. — Toen ik dezer dagen een Breve van Rome¹⁾ ontving, waarbij werd toegestaan, dat het klooster geen vaste inkomsten had en daarmede de geheele zaak haar beslag had gekregen, kwam

¹⁾ Zimmerman e.a. meenen, dat de Heilige hier spreekt over het Rescript der H. Poenitentiarie van 5 Dec. 1562, P. Silverius e.a. achten het waarschijnlijker, dat hier sprake is van de Breve van 17 Juli 1565; vooreerst spreekt de Heilige van een Breve, vervolgens ook zegt zij, dat hiermede de geheele zaak haar beslag kreeg, twee dingen, welke slechts in waarheid van de Breve van 1565 kunnen worden gezegd. Vgl. Hfdst. XXXIII, 15.

het mij voor, dat dit toch wel eenige moeite had gekost. Ik was blijde, ze aldus tot een goed einde te zien gebracht, ik dacht aan de moeilijkheden, welke ik had moeten doorstaan, en ik dankte den Heer, dat Hij Zich in iets van mij had willen bedienen. Ik begon te denken aan hetgeen ik had doorgemaakt. En nu zag ik in iedere daad, welke mij van eenige beteekenis scheen en door mij was verricht, tal van onvolmaaktheden, in sommige ook gebrek aan moed, ja, dikwijls zelfs van geloof. Alles toch, wat de Heer mij gezegd had, dat met betrekking tot dit huis geschieden zou, ik kon er tot heden, nu ik alles in vervulling heb zien gaan, nooit toe komen, het vast te gelooven, al kon ik het evenmin in twijfel trekken. Ik weet niet, hoe dit is. Dikwijls schijnt het mij van den eenen kant onmogelijk toe, maar kan ik er van den anderen kant toch ook niet aan twifelen, dat wil zeggen, niet gelooven, dat het niet geschieden zou. Ik zag in één woord, dat de Heer van zijn kant al het goed, ik al het verkeerde had gedaan. Om niet telkens op mijn groote tekortkomingen te stuiten, zette ik die gedachten van mij af en wilde ik er niet meer aan denken. Gezegend zij Hij, die, als Hij iets wil, uit alles het goede weet te trekken! Amen.

21. — Ik zeg dan ook, dat het gevaarlijk is, de jaren te tellen, gedurende welke men het inwendig gebed heeft beoefend. Al geschiedt het ook in ootmoed, het kan, dunkt mij, ik weet niet wat voor een meening doen post vatten, als had men iets verdiend op titel van dienst. Ik zeg niet, dat men niets verdient en het niet rijk zal worden vergolden,¹⁾ neen, ik zeg slechts, dat, als iemand in het geestelijk leven meent, die geestelijke genietingen verdiend te hebben, wijl hij zooveel jaren in de beoefening van het inwendig gebed heeft doorgebracht, ik het voor zeker houd, dat hij nooit tot den hoogsten trap van het inwendig gebed zal geraken. Is het niet reeds veel, dat hij heeft verdiend, dat God hem bij de hand houdt om hem niet meer te doen vallen in de zonden, welke hij beging, vóór hij het inwendig gebed beoefende? Moet hij God,

¹⁾ Vgl. De Navolging van Christus, Bk. I, Hfdst. XV en XXIII. De „Navolging” was reeds in de 15de eeuw in Spanje bekend. De uitgave, welke de H. Teresia gebruikte, was die, welke onder den titel *Contemptus mundi* door den Eerbiedw. Lodewijk van Granada, O. P. werd uitgegeven en in 1536 te Sevilla, in 1542 te Lissabon, in 1548 te Alcalá werd gedrukt. Volgens de Constitutiën (Vgl. Dl. II dezer Uitgave) moest ieder klooster een exemplaar daarvan bezitten.

om zoo te zeggen, voor den rechterstoel dagen en Gods eigen geld van Hem opeischen?

22. — Mij schijnt dit geen diepe ootmoed. Het is mogelijk, dat het dit toch is, maar ik noem het onbeschaamdheid. Ofschoon ik weinig nederig ben, heb ik zoo iets, dunkt mij, toch nooit bestaan. Het is mogelijk, dat ik niets heb gevraagd, omdat ik Hem nooit in iets gediend heb. Had ik dit gedaan, misschien had ik het hardst van allen geëischt, dat de Heer er mij voor beloonen zou.

23. — Ik zeg niet, dat een ziel niet vooruitgaat en God haar die belooning niet zal geven, zoo haar gebed ootmoedig is geweest, neen, maar men denke niet aan die jaren, want alwat wij kunnen doen, is, vergeleken bij een enkelen druppel van het Bloed, dat de Heer voor ons vergoten heeft, iets, dat geen blik waard is. Als onze verplichtingen jegens God steeds grooter worden, naarmate wij Hem beter dienen, wat vragen wij dan nog? Wanneer wij een stuiver van onze schuld aflossen, worden ons daarvoor weder duizend ducaten in de plaats gegeven. Onthouden wij ons ter liefde Gods van die oordeelen, waartoe alleen Hij gerechtigd is. Die vergelijkingen zijn altijd verkeerd, zelfs in de dingen dezer wereld. Wat zal het dan zijn, waar het dingen geldt, welke alleen God kent? Zijne Majesteit toonde ons dit duidelijk, toen Hij aan de laatstgekomenen evenveel betaalde als aan de eersten.¹⁾

24. — Omdat ik, gelijk ik zeide,²⁾ zoo weinig tijd had en nog heb, zijn de laatste drie bladzijden in zooveel keeren en op zooveel onderscheiden dagen geschreven, dat ik vergeten ben, waarmede ik begon, het visioen nl. dat thans volgt.³⁾

25. — Terwijl ik eens in gebed was, zag ik mij alleen op een groot veld en rondom mij een groote menigte verschillende menschen, die mij ingesloten hielden. Allen schenen wapenen in hun hand te hebben om mij daarmede aan te vallen. Sommigen hadden lansen, anderen zwaarden, weder anderen dolken, nog anderen lange degens, in één woord, ik kon langs geen enkelen kant ontvluchten zonder mij aan doodsgevaar bloot te stellen.

¹⁾ Vgl. Matth. XX, 9-14.

²⁾ Vgl. Hfdst. XIV, 12.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXXIX, 11. De Heilige had dit visioen ten huize van Doña Luisa de la Cerda. Het ging in vervulling in de tegenkanting, welke zij ondervond bij de stichting van het St.-Jozefsklooster te Avila. Vgl. Hfdst. XXXVI, 18.

Ik was bovendien alleen en had niemand aan mijn zijde. Toen mijn geest in dien nood verkeerde en ik niet wist, wat ik doen zou, hief ik mijn oogen ten Hemel en zag ik Christus, niet in den Hemel, doch hoog boven mij in de lucht. Hij stak zijn hand naar mij uit en beschermde mij van daaruit op zulk een wijze, dat ik al die anderen niet meer vreesde en zij ook niet in staat waren, mij kwaad te doen, zelfs al wilden zij het.

26. — Het is, of zulk een visioen geen uitwerkselen heeft en toch was het mij van groot nut, omdat mij te verstaan werd gegeven, wat het beduidde. Kort daarna zag ik als het ware zulk een aanval op mij gericht en herkende ik in dit visioen een beeld van de wereld. Alwat zich daarop bevindt, schijnt wapenen te dragen om de arme ziel te treffen. Ik spreek hier nog niet van de menschen, die den Heer slechts matig dienen, van eer, van bezittingen, van genoegens en al dergelijke zaken; het is duidelijk, dat, als de ziel niet op haar hoede is, zij zich daarin verstrikt zal zien, want al deze dingen beproeven haar te verstrikken. Ik spreek hier veel meer van vrienden, bloedverwanten en, wat mij nog het meest ontstelt, van heel brave personen. Ik zag mij later zoo door allen vervolgd, dat ik niet wist, hoe ik mij verdedigen zou of wat ik moest doen. Zij meenden daarmede een goede handeling te verrichten.

27. — O mijn God, zoo ik de veelsoortige en verschillende moeilijkheden zou mededeelen, welke ik in dien tijd had te doorstaan, zelfs nog na hetgeen ik boven heb verhaald, welk een ernstige waarschuwing zou het zijn, toch alles zoo diep mogelijk te verafschuwen. Het is wel de hevigste vervolging geweest, welke ik, dunkt mij, heb ondergaan. Ik kan zeggen, dat ik mij somtijds zoo van alle kanten zag aangevallen, dat mij geen ander middel overbleef dan de oogen ten Hemel te heffen¹⁾ en God te hulp te roepen. Levendig herinnerde ik mij toen, wat ik in dit visioen had gezien. Het gaf mij het groote voordeel, dat ik in niets een bijzonder vertrouwen stelde, wjl er niets standvastig is tenzij God. Gelijk Hij mij geopenbaard had, zond de Heer mij bij die groote moeilijkheden steeds van Zijnentwege een persoon, die mij de hand reikte. Aan niets hechte ik nog waarde. Ik was er slechts

¹⁾ Vgl. 2de Boek Paralipomenon XX, 12: „Hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad Te.”

op bedacht, God te behagen. Daardoor bleef het weinigje deugd, dat ik bezat, in zoover ik verlangde U te dienen, tenminste bewaard. Wees altijd gezegend!

28. — Eens gevoelde ik mij zeer ongerust en in de war, zoodat ik niet in staat was, in mijzelve te treden. Ik moest worstelen en strijden, wyl mijn gedachten zich richtten op dingen, welke niet volmaakt waren. Ook scheen ik mij minder onthecht te voelen dan gewoonlijk. Toen ik mijzelve zoo slecht zag, kwam de vrees bij mij op, dat de gunsten, welke de Heer mij verleend had, slechts begoocheling waren. In één woord, mijn ziel was in diepe duisternis gehuld. Terwijl ik mij nog in dien treurigen toestand bevond, begon de Heer mij toe te spreken. Hij zeide mij, dat ik mij niet beangst moest maken; dat, wanneer ik mijzelve zoo zag, ik daaruit moest leeren, in welk een treurigen toestand ik mij zou bevinden, wanneer Hij Zich van mij terug zou trekken; eindelijk dat wij, zoolang wij in dit lichaam leven, geen rust kunnen hebben. Hij gaf mij te verstaan, hoe zegenrijk die worsteling en strijd zijn, wyl daaraan zulk een schitterende belooning is verbonden. Het scheen mij, of had de Heer medelijden met hen, die nog in deze wereld leven. Nog zeide Hij, dat ik niet moest meenen, vergeten te zullen worden; Hij zou mij nooit verlaten, doch het was noodzakelijk, dat ik deed, wat in mijn vermogen was.

29. — De Heer zeide mij dit met een goedheid en een hartelijkheid en ook verder sprekend schonk Hij mij zoo verheven gunsten, dat ik niet in staat ben, het te beschrijven. Zoo zeide mij de Heer herhaalde malen onder blijken van innige liefde: „Gij zijt de mijne en ik de uwe.” Ik ben gewoon daarop te antwoorden en, mij dunkt, ik zeg het met waarheid: „Och, Heer, wat vraag ik naar mijzelve, ik vraag slechts naar U.”

30. — Als ik er aan denk, wie ik ben, vervullen mij die woorden en die liefdebewijzen met zulk een allerdiepste schaamte, dat, gelijk ik reeds vroeger meen gezegd te hebben¹⁾ en ook thans nog nu en dan aan mijn biechtvader zeg, er, dunkt mij, meer moed vereischt wordt om deze gunstbewijzen te aanvaarden dan om het zwaarste lijden te doorstaan. Zijn zij voorbij, dan is het bijna, of ik alles vergeten ben, wat ik gedaan heb, en mij alleen nog voorstel, hoe slecht ik ben, zonder dat daarbij het verstand

¹⁾ Vgl. Hfdst. XX, 4; XXXI, 18, 19.

redeneerend te werk gaat. Ook die toestand schijnt mij nu en dan bovennatuurlijk.

31. — Soms gevoel ik zulk een vurig verlangen naar de Communie, dat ik niet weet, hoe ik het naar waarheid zou kunnen beschrijven. Eens op een morgen had ik weder dit vurig verlangen; het regende echter zoo hard, dat het scheen, of het niet meer zou ophouden en ik het huis niet zou kunnen verlaten.¹⁾ Terwijl ik nog buiten den regen was, bracht mijn verlangen mij reeds zoo buiten mijzelve, dat, al had men mij lanssen voorgehouden, mij dunkt, ik zou er door heen zijn gegaan. Hoeveel te meer dan, nu het maar water was? Zoodra ik in de kerk kwam, overviel mij een hevige verrukking. Het was mij, of ik de Hemelen zag opengaan en niet, gelijk ik vroeger eenige malen had gezien, slechts den ingang daartoe. Ik zag weder den troon, welken ik, zooals ik U Eerw. mededeelde, ook andere keeren heb aanschouwd. Boven dezen zag ik een tweeden troon. Door een ingeving, welke ik niet kan beschrijven, vernam ik, ofschoon ik het niet zag, dat daarop de Godheid zetelde.

32. — Het was, of die troon door eenige dieren werd gedragen. Ik meen, ik heb de beteekenis dezer dieren vroeger gehoord; ik dacht, dat het wellicht de Evangelisten waren. Hoe die troon daar stond, of wie daarop zetelde, zag ik niet. Wel zag ik een groote menigte Engelen. Zij schenen mij onvergelykelyk schooner dan die, welke ik anders in den Hemel zag. Ik heb gedacht, dat het misschien Serafijnen of Cherubijnen zijn, want hun heerlijkheid verschilt zeer veel van die der anderen. Zij schijnen geheel in vuur ontstoken. Gelijk ik zeide,²⁾ het verschil is hier groot. De heerlijkheid, welke ik toen in mij gevoelde, laat zich niet beschrijven of onder woorden brengen. Wie het niet zelf heeft ondervonden, kan er zich geen denkbeeld van vormen. Ik vernam, dat alwat men zou kunnen begeeren, daar vereenigd is, doch ik zag niets. Men zeide mij, doch ik weet niet wie, dat men daar niets anders vermag dan te begrijpen, dat men er niets van begrijpt, en te zien, hoe, daarmede vergeleken, alles niets is. Mijn ziel werd dan ook later met schaamte vervuld, als zij zag, dat zij nog bij een of andere geschapen zaak kon stilstaan; hoeveel te meer, als zij

¹⁾ Men meent, dat dit plaats had, terwijl zij als zuster van het klooster der Menschwording, eenigen tijd bij een harer kennissen verbleef.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXIX, 16.

zich daartoe nog getrokken gevoelde. De geheele wereld scheen mij slechts een mierennest. Ik ging te Communie en bleef in de Mis, doch hoe ik deze bijwoonde, weet ik niet. Het was mij, of het slechts korten tijd duurde. Ik schrok er van, toen ik de klok hoorde slaan en zag, dat ik twee uur in die verrukking en in die heerlijkheid had doorgebracht.

33. — Ik stond er later verwonderd over, wat dit vuur, zoodra het mij had aangegrepen, in mij uitwerkte. Het was, of het mij van boven door de ware liefde Gods werd ingestort. Want, al zou ik er ook nog vuriger naar hebben verlangd, mijn best er voor hebben gedaan en mijzelve daarvoor hebben vernietigd, als de Heer het niet wil, vermag ik, gelijk ik reeds vroeger zeide,¹⁾ niets om ook maar een vonkje van dit vuur te ontvangen. Het is, of het den ouden mensch met zijn gebreken, zijn lauwheid en ellende verteert. Op dezelfde wijze als de vogel Phoenix, gelijk ik las, na zich verbrand te hebben, uit zijn eigen asch weder tot een nieuw leven opstaat, zoo is ook na de inwerking van dit vuur de ziel een nieuwe ziel. Zij koestert geheel nieuwe verlangens en haar kracht is groot geworden. Zij schijnt niet meer dezelfde als vroeger, doch opnieuw gezuiverd den weg des Heeren te betreden. Terwijl ik Zijne Majesteit smeekte, dat het zoo mocht wezen, en ik opnieuw beginnen mocht, Hem te dienen, zeide Hij mij: „Gij hebt een goede vergelijking gemaakt, zorg, dat gij die niet vergeet, opdat zij u helpe, u zelve steeds beter te maken.”

34. — Terwijl ik op zekeren dag weer verkeerde in denzelfden twijfel, waarover ik zooeven²⁾ heb gesproken, of nl. mijn visioenen wel voortkwamen van God, verscheen mij de Heer, terwijl Hij op strengen toon zeide: „O kinderen der menschen, hoelang zal uw hart versteend blijven?” Eén ding moest ik bij mijzelve onderzoeken, of ik mij geheel aan Hem had overgegeven of niet. Had ik dit gedaan, en was dit ook inderdaad zoo, dan moest ik gelooven, dat Hij mij niet zou laten verloren gaan. Ik maakte mij over die harde toespraak zeer beangst. Toen kwam Hij terug en zeide mij met groote teederheid en hartelijke liefde, dat ik mij niet beangst moest maken; dat Hij wel wist, dat ik van mijn kant niet zou verzuimen, mij bereid te toonen tot alles, wat tot zijn dienst kon

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXIX, 13.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXXIX, 28.

strekken en dat ook alles geschieden zou, wat ik wenschte. En zoo geschiedde ook, hetgeen ik Hem op dat oogenblik afsmeekte. Nog zeide Hij mij, er mijn aandacht aan te schenken, hoe mijn liefde mij elken dag sterker drong, Hem te beminnen; daaraan kon ik zien, dat niet de duivel in mij werkte; ik moest niet meenen, dat de Heer den duivel zooveel macht over de zielen zijner dienaren zou laten uitoefenen. „Meen niet,” zoo zeide Hij, „dat hij u zoo groote verlichting des verstands en zooveel rust kan schenken, als gij bezit.”

35. — Hij gaf mij ook te verstaan, dat, waar zoovele en zoo uitstekende personen mij gezegd hadden, dat God in mij werkzaam was, ik verkeerd zou doen, als ik hen niet geloofde.¹⁾

36. — Terwijl ik eens den Psalm *Quicumque vult*²⁾ bad, werd mij zoo duidelijk te verstaan gegeven, op welke wijze er één God was en drie Personen, dat ik er verbaasd over stond en de grootste voldoening smaakte. Het strekte mij tot groot voordeel, wijl het mij beter deed kennen, hoe groot en wonderbaar God is en het mij ook, wanneer ik aan de H. Drievuldigheid denk of over Haar hoor spreken, is, of zie ik, hoe dit mogelijk is. Dit schenkt mij dan de zoetste voldoening.

37. — Eens wilde de Heer mij op het feest der ten-Hemelopneming van de Koningin der Engelen, ook onze Meesteres, de gunst verleenen, dat mij in een verrukking haar ten-Hemelopneming werd getoond en tevens de vreugde en eerbewijzen, waarmede zij werd ontvangen, alsook de plaats, waar zij troont. Hoe dit geschiedde, zou ik niet kunnen zeggen, maar de heerlijkheid, welke mijn geest smaakte bij het zien dier groote heerlijkheid, was allergrootst. Ik ondervond de machtige uitwerking er van in mijzelve en het strekte mij tot groot nut, in zooverre het mij vuriger deed verlangen, groote wederwaardigheden te verduren, en in mij een sterk verlangen opwekte naar den dienst dier Koningin, die het zoozeer verdiende.

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXIV, 4; XXVIII, 20; XXX, 5; XXXIII, 11, 12.

²⁾ Deze geloofsbelijdenis van de H. Drievuldigheid, dikwijls het Credo van den H. Athanasius genoemd, is eigenlijk geen Psalm, doch wordt in het Zondagsofficie gedurende de Prima op de wijze der Psalmen gebeden. Zij geeft een uitvoerige omschrijving van het dogma der H. Drievuldigheid. De Heilige haalt het uit het geheugen aan met de woorden: „*Quicumque vul.*”

38. — Terwijl ik mij eens in een College¹⁾ van het Gezelschap van Jezus bevond, zag ik op het oogenblik, dat de kloosterlingen van dat huis te Communie gingen, een zeer rijk baldakijn over hunne hoofden. Twee malen zag ik dit. Ik zag het echter niet, als andere personen communiceerden.

VEERTIGSTE HOOFDSTUK,

zij schrijft verder over dezelfde stof en verhaalt, welke verheven gunsten de Heer haar schonk; uit eenige dezer kan men zeer nuttige lessen trekken; het is ook, gelijk zij gezegd heeft, na het voldoen aan de gehoorzaamheid, haar hoofdbedoeling geweest, die gunsten te vermelden, welke voor de zielen nuttig kunnen zijn; met dit hoofdstuk besluit zij de beschrijving, welke zij van haar Leven gaf; moge het strekken tot verheerlijking van den Heer. Amen.

1. — Terwijl ik eens in gebed was, werd de genieting, welke ik inwendig smaakte, zoo groot, dat ik, mijzelve zooveel goeds onwaardig achtend, begon te denken, hoe ik veeleer de plaats verdiende, welke ik mij in de hel bereid had gezien, want, gelijk ik gezegd heb,²⁾ nooit vergat ik, op welke wijze ik mij daar zag. Bij die gedachte begon mijn ziel nog meer te ontvlammen en overviel mij zulk een hevige vervoering des geestes, dat ik niet in staat ben, ze te beschrijven. Het was mij, of was ik in de majesteit, welke ik vroeger had aanschouwd,³⁾ zelve opgenomen en geheel door haar vervuld. In die majesteit werd mij een waarheid te kennen gegeven, welke de bekroning van alle waarheid is. Ik ben niet in staat te zeggen, hoe dit geschiedde, want ik zag niets. Men zeide mij, — ik zag niet, wie dit deed, maar ik erkende duidelijk, dat het de Waarheid zelve was —: „Het is niet iets gerings, wat ik voor u doe, het is een der dingen, voor welke gij Mij grooten dank verschuldigd zijt, want alle kwaad, dat de wereld treft, spruit daaruit voort, dat men niet helder en duidelijk de waarheid

¹⁾ Men meent in het College van den H. Aegidius te Avila. Vgl. Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 357.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXXII, 1.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 14.

kent van de H. Schrift, van welke geen tittel onvervuld zal blijven".¹⁾ Ik dacht dit altijd te hebben geloofd en meende ook, dat alle geloovigen dit deden. Hij zeide mij echter: „O mijn dochter, hoe weinigen beminnen Mij in waarheid! Zoo zij Mij lief hadden, zou Ik mijn geheimen niet voor hen verborgen houden. Weet gij, wat het zeggen wil: Mij in waarheid beminnen? Het is begrijpen, dat alwat Mij niet behaagt, iets leugenachtigs is. Nu ziet gij dit niet in, doch gij zult het duidelijk erkennen door de uitwerking, welke dit woord op uwe ziel zal hebben.”

2. — En Gode zij dank, duidelijk heb ik het gezien, hoe sinds dien tijd alles, wat ik niet zag strekken tot den dienst van God, mij zoo ijdel en leugenachtig voorkwam, dat ik niet zou kunnen zeggen, hoe diep ik daarvan overtuigd ben en hoeveel medelijden ik heb met degenen, die ik met betrekking tot deze waarheid nog in duisternis zie. Ik trok daaruit nog andere voordeelen, waarover ik thans wil spreken. Vele echter zal ik niet vermogen te beschrijven.

3. — De Heer zeide mij bij deze gelegenheid nog een zeer bijzonder woord, waarmede Hij mij de grootste gunst bewees. Ik weet niet, hoe dit plaats had, want ik zag niets, maar was daarna in een gesteltenis, welke ik evenmin kan beschrijven, doch welke mij de grootste kracht instortte en werkelijk volkomen bereid deed zijn, met alle krachten ook het geringste gebod der goddelijke Schriften te vervullen. Mij dunkt, dat men mij geen hinderpaal in den weg had kunnen stellen, waarover ik niet was heengekomen.

4. — Van die goddelijke waarheid, welke zich aan mij openbaarde, bleef mij, zonder dat ik wist, welke die waarheid was of op welke wijze het geschiedde, een waarheid ingedrukt, welke mij met nieuwen eerbied jegens God vervulde. Zij doet mij zijn majesteit en macht kennen op een wijze, welke niet is te beschrijven. Ik gevoelde het vurigst verlangen, slechts te spreken over waarheden, verre verheven boven hetgeen men in de wereld bespreekt. Het begon mij dan ook zwaar te vallen, daarin nog te leven.

5. — Ik gevoelde innige godsvrucht, vertroosting en ootmoed. Al wist ik niet op welke wijze, het kwam mij voor, dat de Heer mij in dit visioen veel had geschonken. Ik gevoelde in het geheel geen vrees, dat het begoocheling zou zijn. Wel zag ik niets, maar ik erkende toch, hoe goed het is, geen waarde te hechten aan iets,

¹⁾ Vgl. Matth. V, 18: „Iota unum aut unus apex non praeteribit a lege.”

dat niet strekt om ons dichter bij God te brengen. Zoo begreep ik ook, wat het zeggen wil, dat de ziel in waarheid wandelt voor het oog der Waarheid zelve. Ik begreep, dat de Heer mij te verstaan gaf, dat Hij de Waarheid zelve is.

6. — Alwat ik hier heb meegedeeld, erkende ik nu eens, doordat het mij gezegd werd, dan weer zonder dat men mij toesprak, sommige dingen echter nog duidelijker deed kennen, dan zoo zij mij gezegd waren. Ik hoorde over deze waarheid de verhevenste waarheden, meer dan wanneer vele geleerden mij hadden onder-richt. Mij dunkt, op geenerlei wijze hadden zij mij de ijdelheid der wereld zoo diep kunnen inprenten noch mij deze zoo duidelijk kunnen doen erkennen.

7. — De waarheid, welke mij hier, gelijk ik zeg, te kennen werd gegeven, is uit zichzelf waar; zij is zonder begin en zonder einde. Van deze waarheid hangt alle waarheid af, evenals alle liefde van deze liefde, van deze grootheid alle grootheid afhankelijk is. Deze taal is duister, vergeleken bij de duidelijkheid, waarmede de Heer het mij te verstaan wilde geven. En hoe blijkt hier de macht Zijner Majesteit, die in zoo korten tijd de ziel zooveel doet winnen en haar zoo verheven dingen inprent. O mijn Grootheid en Majesteit, o mijn Heer, wat doet Gij toch, Gij, die almachtig zijt! Zie toch, aan wien Gij die allerverhevenste gunsten schenkt! Herinnert Gij U dan niet, dat die ziel een afgrond is geweest van leugen, een zee van ijdelheid, en geheel door eigen schuld; dat, hoewel Gij mij van nature een afschuw van den leugen had ingestort, ik niettemin in vele dingen nog leugenachtig handelde? O mijn God, hoe is het te verdragen, hoe is het vereenigbaar, dat zoo groote gunsten en genaden worden gegeven aan iemand, die deze zoo weinig van U verdiend heeft!

8. — Terwijl ik eens met de anderen de Uren bad, geraakte mijn ziel plotseling in staat van ingekeerdheid en scheen ik mijzelve gelijk aan een spiegel, overal even helder. Noch achter noch ter zijde, noch boven noch onder was een plekje, dat niet geheel helder was. In het midden van dien spiegel aanschouwde ik Christus, onzen Heer, gelijk ik Hem gewoonlijk zag. Het was mij, of aanschouwde ik Hem duidelijk in alle deelen mijner ziel als in een spiegel en of zag ik dien spiegel, ik weet niet op welke wijze, doch door een niet te beschrijven mededeeling vol van de grootste

liefde, weder ingedrukt in den Heer zelve. Ik weet, dat dit visioen mij tot groot voordeel strekte telkens, als ik het mij herinnerde, en in het bijzonder, wanneer ik had gecommuniceerd.

9. — Mij werd te verstaan gegeven, dat, wanneer een ziel in staat van doodzonde verkeert, die spiegel met een dikken walm is bedekt en geheel zwart is, zoodat de Heer Zich daarin niet meer kan weerspiegelen noch men in staat is Hem daarin te zien, al is Hij, in zooverre Hij ons het zijn geeft, altijd bij ons. Bij de ketters is het, of die spiegel is gebroken, wat veel erger is dan verduisterd. Men ziet dit alles echter geheel anders, dan men het zegt, want men kan er moeilijk een begrip van geven. Het heeft mij echter tot groot nut gestrekt, het wekte echter ook innige droefheid in mij op telkens, als ik het door eigen schuld duister maakte in mijn ziel, zoodat ik daarin den Heer niet meer vermocht te aanschouwen.

10. — Dit visioen schijnt van bijzonder groot nut voor personen, die een leven van ingekeerdheid leiden, in zooverre het hen den Heer leert zien in het binnenste hunner ziel. Deze wijze van beschouwing is duurzamer en vruchtbaarder dan de beschouwing van zichzelf. Ik heb reeds vroeger eenige malen gezegd¹⁾ en ook in eenige boeken over het inwendig gebed staat aangegeven, waar wij God moeten zoeken. Zoo zegt de roemrijke H. Augustinus, dat hij God noch op de straat noch in de genoemens, ja, op geen enkele plaats, waar hij Hem zocht, zoo vond als in zichzelf.²⁾ Het is ook duidelijk, dat dit het beste is en wij niet ten Hemel behoeven op te stijgen en niet verder hebben te gaan dan onszelve. Wij zouden onzen geest vermoeien, de ziel verstrooien en niet zooveel vruchten oogsten.

11. — Ik wil hier nog waarschuwen voor iets, dat iemand zou

¹⁾ Vgl. Hfdst. IV, 10; X, 1; XII, 3, 4; XVIII, 20.

²⁾ Deze woorden, waarnaar de Heilige ook verwijst in *De Weg der Volmaaktheid* (Hfdst. XXVIII) en *Het Kasteel der Ziel* (4de Verbliff, Hfdst. III, 3) worden ten onrechte aan den H. Augustinus toegeschreven. Zij komen voor in de *Soliloquia* van een onbekend schrijver uit de middeleeuwen en werden dikwijls met de *Soliloquia* van den H. Augustinus verward en aldus aan dezen Heilige toegeschreven. Zij werden voor het eerst in 1512 te Venetië in het Latijn, daarna, in het Spaansch vertaald, in 1515 te Valladolid in druk gegeven. In 1553 verscheen een tweede druk der Spaansche Uitgave te Medina del Campo. De aangehaalde woorden vindt men in Hfdst. XXXI. Vgl. Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman), 410, Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 362.

kunnen overkomen wanneer hem een hevige verrukking ten deel valt. Na verloop van den tijd, gedurende welken de ziel in staat van vereeniging is en deze haar vermogens geheel opheft — een tijd, welke, gelijk ik zeide,¹⁾ slechts kort duurt — blijf de ziel nog in staat van ingekeerdheid en kan zij, ook wat het uitwendige betreft, nog niet tot zichzelf komen; de twee vermogens, geheugen en verstand, zijn als met waanzin geslagen en nog geheel uitzinnig. Dit komt, gelijk ik zeg, zoo nu en dan voor, vooral in den beginne. Ik denk, dat dit komt, omdat de zwakheid onzer natuur niet in staat is zulk een geweldige werking des geestes te verdragen en daardoor onze verbeelding verzwakt. Ik weet, dat dit bij sommige personen voorkomt. Ik zou denken, dat zij goed doen met voor het oogenblik te trachten het inwendig gebed af te breken en op een anderen tijd het verlorene in te halen. Op die wijze ontvangen zij niet alles in eens, wat hun grootelijks zou kunnen schaden. De ervaring heeft mij dit geleerd en ook, hoe raadzaam het is, te zien, waartoe onze gezondheid ons in staat stelt.

12. — Voor dit alles behoeven wij ervaring en leiding, want, is een ziel tot dezen trap gestegen, dan zullen er vele dingen komen, welke haar behoefte doen gevoelen aan iemand, met wien zij daarover spreken kan. Zou zij, ondanks haar zoeken, zoo iemand niet vinden, dan is altijd de Heer daar om haar te helpen. Hij heeft zelfs mij niet verlaten, hoe slecht ik ook ben. Ik zeg dit, omdat, naar ik geloof, slechts weinigen ervaring hebben van deze verheven dingen. Hebben zij die ervaring niet, dan is hun helpen ijdel en zal dit de ziel slechts onrust en kommer baren. Ook hiermede echter zal de Heer rekening houden en daarom is het beter, dat de ziel daarover met haar biechtvader spreekt. Ik heb dit laatste zoowel als al het hier thans meegedeelde reeds vroeger eenige malen gezegd,²⁾ doch ik herinner mij dit niet goed meer. Ik zie bovendien, van hoe groot gewicht het is, vooral waar het vrouwen geldt, dat men den biechtvader raadpleegt en deze iemand is, zooals ik heb gezegd. God schenkt haar deze gunsten ook veel veelvuldiger dan aan mannen. Ik hoorde dit van den H. Broeder Petrus van Alcantara en ik heb dit ook zelve gezien. Hij zeide, dat vrouwen op dezen weg veel meer vorderingen maken dan mannen. Hij gaf

¹⁾ Vgl. Hfdst. XX, 26.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXV, 18; XXVI, 4.

daarvoor uitstekende redenen op, alle ten gunste der vrouwen. Er is echter geen reden voor, deze hier mede te deelen.

13. — Terwijl ik eens in gebed was, werd mij in een zeer kort visioen, zonder dat ik iets bepaalds zag, maar toch in een zeer heldere voorstelling getoond, hoe alle dingen in God kunnen worden gezien en hoe Hij in Zich alles besloten houdt. Ik kan dit echter niet beschrijven. Het bleef niettemin diep in mijn ziel geprent en ik beschouw het als een groote gunst, mij door den Heer verleend. Het is ook een der gunsten, welke mij bij de gedachte aan de zonden, welke ik heb bedreven, het meest met schaamte vervult en vernedert. Indien het den Heer behaagd had, mij dit vroeger te doen aanschouwen en ook anderen, die Hem beleedigen, dit zouden zien, ik geloof, men zou niet meer den moed hebben of het wagen, dit nog te doen. Het scheen mij, dat ik niets zag, doch ik kan dit niet nader bevestigen; iets moet ik toch wel zien, anders kan ik geen vergelijking instellen; het moet echter op zoo fijne en teere wijze geschieden, dat het verstand het niet meer onderscheidt. Misschien begrijp ik dezen vorm van visioenen niet. Het schenen mij geen visioenen der verbeelding, maar toch schijnt in enkele nog iets van de verbeelding aanwezig te zijn. Daar het hier echter over verrukkingen gaat, zijn de vermogens daarna niet bij machte, zich de dingen voor te stellen, gelijk de Heer ze toonde en heeft willen doen genieten.

14. — Laten wij zeggen, dat de Godheid is als een zeer heldere diamant, grooter dan de geheele wereld of als een spiegel op dezelfde wijze als de ziel in het vorige visioen,¹⁾ maar zoo verheven, dat ik het niet zou kunnen beschrijven. Laten wij verder zeggen, dat in dezen diamant alles, wat wij doen, te zien is; alles toch sluit deze in zich, want er is niets, dat zich buiten zijn grootte zou kunnen uitstrekken. Het wekte mijn hoogste verwondering, dat ik in zoo korten tijd in dien helderen diamant zooveel dingen tegelijk aanschouwde. Van den anderen kant echter gevoelde ik innige droefheid telkens, als ik er aan dacht, hoe ik in die heldere klaarheid zich zoo schandelijke dingen als mijne zonden zag weerspiegelen.

15. — Wanneer ik daaraan dan ook denk, weet ik niet, hoe ik in staat ben, het te dragen en gevoelde ik mij dan ook zoo

¹⁾ Vgl. Hfdst. XL, 8; verder Het Kasteel der Ziel, 1ste Verblijf, Hfdst. 1, 2.

beschaamd, dat ik niet wist, waar ik mij bergen zou. O, kon ik hen, die de schandelijkste en laagste zonden bedrijven, dit doen zien, om hen te doen erkennen, hoe deze niet in het verborgen geschieden, en hoe God er met reden smartelijk door wordt aangedaan, wijl zij zoo onmiddellijk voor de oogen Zijner Majesteit worden bedreven en wij ons zoo oneerbiedig gedragen in zijne tegenwoordigheid. Ik zag toen, hoe men ook door een enkele doodzonde met recht de hel verdient. Men kan niet begrijpen, hoe verschrikkelijk het is, ze te bedrijven voor de oogen eener zoo verheven Majesteit en hoe verre zulke dingen ons van Hem verwijderen. Men ziet hier nog te meer zijn barmhartigheid, wijl Hij ons, die dit alles toch weten, nog verdraagt.

16. — Dit deed de gedachte bij mij opkomen, dat, als dit de ziel reeds zoo verbaasd doet staan, men vragen mag, wat het zijn zal op den dag des oordeels, wanneer Zijne Majesteit Zich duidelijk aan ons zal openbaren en wij de beledigingen zullen zien, welke wij Hem hebben aangedaan. O God, in hoe groote verblindings heb ik toch geleefd! Dikwijls heb ik verwonderd gestaan over de dingen, welke ik heb beschreven. UEerw. verwondere zich daarover niet, maar wel, hoe ik nog leven kan, als ik deze dingen zie en mijzelve beschouw. Gezegend Hij, die zooveel geduld met mij heeft gehad!

17. — Terwijl ik eens in groote ingekeerdheid, zoetheid en rust mijn overweging deed, scheen het mij, of ik door Engelen was omgeven en mij zeer dicht bij God bevond. Ik begon toen Zijne Majesteit te bidden voor de Kerk. Daarop werd mij te verstaan gegeven, hoeveel nut een zekere Orde den laatsten tijd moest stichten en hoe krachtig hare leden het Geloof moesten verdedigen.¹⁾

18. — Terwijl ik eens mijn mondgebeden voor het allerheiligste Sacrament verrichtte, verscheen mij een Heilige, wiens Orde eenigszins in verval was geraakt. Hij hield in zijn handen een groot boek en beval mij, daaruit eenige woorden te lezen, welke er met groote en zeer duidelijke letters in stonden. Zij luidden aldus: „Deze Orde zal in de komende tijden bloeien en vele martelaren tellen.”²⁾

¹⁾ Volgens Ribera doelt de Heilige hier op de Orde der Jezuiten (Bk. IV, Hfdst. V), terwijl P. Gratianus in zijn aantekeningen zegt, dat hier sprake is van de Orde der Dominicanen.

²⁾ Volgens Ribera en Gratianus spreekt de Heilige hier van de Orde van den H. Dominicus. Ook de Bollandisten zijn van die meening. Hiertegenover staat

19. — Een anderen keer verschenen mij onder de Metten in het koor zes of zeven leden van diezelfde Orde, naar het mij scheen. Zij stelden zich voor mij op en hadden degens in hun handen. Ik denk, dat mij hierdoor te kennen werd gegeven, dat zij het Geloof moesten verdedigen. Een anderen keer toch geraakte ik onder de overweging in geestverrukking. Het was, of stond ik op een groot veld, waarop velen met elkander vochten en hierbij streden de leden dezer Orde met groote vurigheid. Hun aangezicht was schoon en als in vuur ontstoken. Velen wierpen zij geboeid ter aarde, anderen doodden zij. Het scheen mij een strijd tegen de ketters.

20. — Ik heb dezen roemrijken Heilige eenige malen gezien en hij heeft mij ook enkele dingen gezegd. Hij bedankte mij voor de gebeden, welke ik voor zijne Orde stort, en beloofde mij, mij aan den Heer aan te bevelen. Ik duid hier de Orden niet aan, opdat de anderen zich niet beleedigd gevoelen. Zoo de Heer wil, dat men het wete, zal Hij hen wel nader aanduiden. Iedere Orde echter of liever ieder lid eener Orde moest er zijn best voor doen, dat de Heer door middel van hem aan zijn Orde het geluk schenkt, Hem in den dringenden nood, waarin de Kerk thans verkeert, te dienen. Gelukkig de levens, welke daaraan zullen worden gewijd.

21. — Eens vroeg mij een persoon, God te vragen, dat Hij hem zou doen kennen, of het Hem behaagde, dat hij een benoeming tot Bisschop aannam.¹⁾ Na de Communie zeide mij de Heer: „Als hij duidelijk en in waarheid inziet, dat de ware heerschappij bestaat in niets te hebben, dan kan hij die benoeming aannemen.”

echter de uitdrukkelijke verklaring van andere vertrouwde vrienden der Heilige, vooral van de Z. Anna van den H. Bartholemaeus, dat de Heilige hier spreekt over haar eigen Orde. De Z. Anna van den H. Bartholomaeus getuigde dit in een brief aan Pater Ludovicus ab Assumptione, op wiens gezag reeds Yopez het in zijn leven der Heilige mededeelt. Velen, onder wie de Bollandisten, trokken het bestaan van dezen brief in twijfel. De la Fuente vond echter een afschrift van den brief in de Hss. der Nationale Bibliotheek te Madrid; de brief zelf wordt bewaard in het archief van de Oostenrijksche Provincie der Ongeschoeide Carmelieten Vgl. Deutsche Uitgave (P. Petrus de Alcantara), I, 594, 595; Engelsche Uitgave (Lewis-Zimmerman), 413; Spaansche Uitgave (de la Fuente, 1881), VI, 122; Spaansche Uitgave (P. Silverius), I, 364, 365. Welke Heilige in dit visioen aan de H. Teresia verscheen, is niet met zekerheid te bepalen.

¹⁾ Volgens de aantekeningen van P. Gratianus was dit de Inquisiteur Soto, later Bisschop van Salamanca.

Daarmede gaf Hij te verstaan, dat wie hooge kerkelijke waardigheden wil bekleeden of de plaats dier bekleeders wil innemen, er verre van moet zijn, heerschappij te verlangen of te zoeken.

22. — Niet slechts deze, doch nog vele andere gunsten heeft de Heer mij, zondares, verleend en Hij verleent mij die nog voortdurend, doch er is, dunkt mij, geen reden voor, deze te verhalen. Uit het medegedeelde blijkt, in welke gesteltenis zich mijn ziel bevindt en welken geest de Heer mij heeft ingestort. Eeuwig zij Hij geloofd, wyl Hij zooveel zorg voor mij heeft gehad!

23. — Eens zeide Hij mij om mij te troosten — en Hij deed dit met de grootste minzaamheid — dat ik mij niet ongerust moest maken, dat wij in dit leven niet steeds in dezelfde gesteltenis kunnen zijn,¹⁾ dat ik mij nu eens vurig, dan weer zonder vuur zou zien, nu eens vol zorgen, dan gerust, dan weder door bekoringsen gekweld. Ik moest echter mijn hoop stellen in Hem en geen vrees koesteren.

24. — Eens op een dag dacht ik er over na, of het geen gehechtheid van mij was, dat ik er voldoening in vond, in het bijzijn te vertoeven van hen, met wie ik de zaken mijner ziel besprak; dat ik veel van hen hield; verder, dat het mij een troost was, om te gaan met degenen, in wie ik oprechte dienaren Gods erkende.²⁾ Hij zeide mij toen, dat het voor een zieke, die in doodsgevaar had verkeerd, doch wien een geneesheer de gezondheid scheen te hebben weergegeven, geen deugd zou zijn, als hij verzuimde dezen te bedanken en dezen niet liefhad; wat echter zou er zonder de hulp dier personen van mij geworden zijn; de omgang met brave personen schaadde mij niet, maar mijn woorden moesten altijd weloverwogen en heilig zijn; ik mocht den omgang met die personen niet staken; hij zou mij, in plaats van nadeel, voordeel brengen.

25. — Deze woorden troostten mij in hooge mate, want soms scheen mij dit alles gehechtheid en wilde ik er geheel van afzien, hen nog verder te raadplegen. Altijd en in alle dingen gaf de Heer mij raad. Dit ging zoo ver, dat Hij mij zelfs zeide, hoe ik handelen moest met zwakke personen en ook met nog eenige anderen. Nooit was Hij zonder zorg voor mij. Soms word ik van droefheid vervuld, als ik zie, tot hoe weinig ik in zijn dienst in staat ben en

¹⁾ Vgl. Job, XIV, 2: „Nunquam in eodem statu permanet.“

²⁾ Vgl. Hfdst. XXXVII, 4, 6.

hoe ik noodgewongen meer tijd, dan ik wel wenschen zou, moet wijden aan een lichaam, zoo zwak en slecht als het mijne.

26. — Terwijl ik eens in gebed was en het tijd was geworden, mij ter ruste te begeven, gevoelde ik mij aan hevige pijnen ter prooi, terwijl ik daarenboven als gewoonlijk moest overgeven.¹⁾ Toen ik mij zoo aan mijzelve gebonden zag, terwijl van den anderen kant de geest den tijd voor zich vroeg, zag ik mij zoo van droefheid vervuld, dat ik overvloedig begon te weenen en mij zeer gedrukt gevoelde. Dit geschiedt niet eens, doch, gelijk ik zeg, herhaaldelijk. Het is dan, of ik een afkeer gevoel van mijzelve en in die oogenblikken werkelijk mijzelve verafschuw. In den regel echter ben ik zoo gestemd, dat ik noch mijzelve verafschuw noch ook mijzelve te kort doe in hetgeen ik noodig voor mij acht. Geve de Heer, dat ik niet dikwijls meer neem, dan noodig is, want, ach, ik doe dit zeker.

27. — Terwijl ik mij hierover dan, zooals ik zeide, gedrukt gevoelde, verscheen mij de Heer. Hij sprak mij allerhartelijkst toe en zeide, dat ik die dingen doen moest uit liefde tot Hem en dit alles geduldig moest verdragen; dat het voor het oogenblik nog noodig was, dat ik bleef leven. Ik gevoelde die gedruktheid dan ook, dunkt mij, nooit meer, doch was vast besloten, uit al mijn krachten mijn Heer en Vertrouster te dienen. Al liet Hij mij soms een weinig lijden, Hij troostte mij op zulk een wijze, dat ik niets verdienstelijks doe, wanneer ik naar lijden verlang. Zooals het mij nu dan ook toeschijnt, kan men alleen om die reden nog verlangen te leven en hierom bid ik God dan ook het liefst. Ik zeg Hem nu en dan uit geheel mijn hart: „O Heer, of sterven of lijden; voor mijzelve vraag ik U niets anders”²⁾ Het is voor mij een genot, de klok te hooren slaan, want het schijnt mij, dat ik weer een weinig dichterbij ben bij de aanschouwing Gods, als ik zie, hoe dat uur van mijn leven weer voorbij is.

28. — Bij andere gelegenheden ben ik zoo gestemd, dat mij noch het leven hard valt noch ik, dunkt mij, verlangend uitzie naar den

¹⁾ Vgl. Hfdst. VII, 18.

²⁾ „U morir u padecer; no Os pido otra cosa para mi.” Deze woorden, dikwijls onjuist aangehaald, vormen het bekende motto der Heilige. De eerste woorden komen ook nog voor in een niet gedagteekenden brief aan een Carmelites (omstreeks 1578), opgenomen in Dl. V dezer Uitgave.

dood. Ik gevoel mij dan flauw en onder alle opzichten in het duister. Dikwijls ben ik, gelijk ik zeide,¹⁾ in die gesteltenis, vooral ten gevolge van groote moeilijkheden en in het bijzonder, nu de Heer gewild heeft, dat deze gunsten, mij door Zijne Majesteit verleend, bekend zijn geworden onder het volk.²⁾ Reeds eenige jaren geleden had Hij mij gezegd, dat zij dit zouden worden. Dit bedroefde mij toen zeer en, gelijk U Eerw. weet, heb ik ten gevolge daarvan tot heden niet weinig te lijden gehad. Een ieder toch heeft daarover zijn meening. Een troost is het voor mij geweest, dat ik er geen schuld aan had, want ik was bijzonder, ja, uiterst op mijn hoede, ze aan niemand dan aan mijn biechtvaders mede te deelen of aan personen, van wie ik wist, dat zij ze van hen hoorden. Ik deed dit niet uit nederigheid, neen, gelijk ik gezegd heb,³⁾ viel het mij zelfs zwaar, ze aan mijn biechtvaders bekend te maken.

29. — Thans echter geef ik er al zeer weinig om, of men ook al, zij het dikwijls met goede bedoeling, veel kwaad van mij zegt of anderen er tegen opzien, met mij te spreken of zelfs mijn biecht te hooren, weer anderen mij veel durven zeggen. Nu ik zie, dat de Heer op deze wijze aan vele zielen hulp heeft willen bieden — en ik heb dit duidelijk gezien — nu geef ik om dat alles zeer weinig, vooral wanneer ik er aan denk, hoeveel de Heer voor één enkele ziel zou willen lijden.

30. — Ik weet niet, of hiertoe ook niet de omstandigheid heeft bijgedragen, dat Zijne Majesteit mij in dit zoo afgesloten hoekje⁴⁾ heeft geplaatst, waar ik dacht, dat men mij dood zou wanen en niet meer aan mij denken zou. Dit is echter niet in die mate geschied, als ik wel gewild had, want ik ben wel gedwongen, nog met sommige personen te spreken. Daar ik echter niet op een plaats ben, waar men mij zien kan, schijnt het, dat de Heer mij een haven heeft willen binnenvoeren, welke ik in vertrouwen op Zijne Majesteit veilig mag achten. Daar ik van de wereld afgezonderd ben en in een klein en heilig gezelschap leef, zie ik op de wereld als uit de hoogte neer en maak ik er zeer weinig uit,

¹⁾ Vgl. Hfdst. XXX, 10.

²⁾ Vgl. Hfdst. XXIX, 7, 10; XXXI, 15, 16, 17.

³⁾ Vgl. Hfdst. XXVIII, 6; XXXIII, 11.

⁴⁾ Het St.-Jozefsklooster te Avila.

wat men van mij zegt of weet. Aan den geringsten voortgang van één enkele ziel hecht ik meer dan al hetgeen men van mij zou kunnen zeggen. De Heer wil, dat, sinds ik hier ben, al mijn verlangens slechts daarop zijn gericht.

31. — Hij heeft mijn leven veranderd in een soort van droom, zoodat het mij bijna altijd is, of droomde ik, hetgeen ik zie. Ook zie ik mijzelve nooit in bijzonder blijde of droeve stemming. Indien sommige dingen mij ook al daarin brengen, dan duurt dit zoo kort, dat ik er verwonderd over sta. Zij maken niet meer indruk op mij dan iets, dat ik heb gedroomd. Het is de zuivere waarheid, dat, zoo ik mij later door die vreugde tot blijdschag of door dat leed tot droefheid zou willen opwekken, ik daartoe niet in staat ben, evenmin als een verstandig persoon droefheid of blijdschap zou kunnen gevoelen over een droom, welken hij heeft gehad. De Heer toch heeft mijn ziel reeds losgemaakt van hetgeen nog indruk op haar maakte, in zooverre zij nog niet verstorven of onthecht was van de dingen dezer wereld, en Zijne Majesteit wil niet, dat zij weder tot haar vroegere blindheid vervalle.

32. — In dezen toestand leef ik thans, mijn Heer en Vader.¹⁾ Bid UEerw. God, dat Hij mij ofwel tot Zich roepe ofwel zoo make, dat ik Hem dien. Geve Zijne Majesteit, dat het hier geschrevene UEerw. van eenig nut zij, want, wijl ik er zoo weinig tijd voor had,²⁾ heeft het mij heel wat moeite gekost. Maar het zal een gezegende moeite zijn, zoo ik er in geslaagd ben, iets te zeggen, dat ook maar één enkelen keer God zal doen loven. Daarmede zou ik mijn moeite beloond achten, al zou UEerw. het geschrevene ook onmiddellijk verbranden. Ik zou echter willen, dat U dit laatste niet deed, vooraleer de drie personen,³⁾ die UEerw. kent, het hebben ingezien. Het zijn of waren mijn biechtvaders. Is het geschrevene verkeerd, dan is het goed, dat zij de goede gedachte, welke zij van mij hebben, laten varen; is het goed, dan weet ik, dat zij, braaf en geleerd als zij zijn, begrijpen zullen, van wien dit goede komt, en Hem loven, die het door mij gezegd heeft.

33. — Zijne Majesteit reike UEerw. altijd zijne hand en make

¹⁾ Hoogstwaarschijnlijk P. Garcia de Toledo, O. P. Vgl. Hfdst. XXII, 10.

²⁾ Vgl. Hfdst. XIV, 12; XXXIX, 24.

³⁾ Een dezer drie personen was zoo goed als zeker P. Dominicus Bañez, O. P. Vgl. Inleiding.

van U een heilige, zoo groot, dat U door uw geest en wijsheid licht schenke aan mij, nietswaardige, zoo weinig nederig en zoo overmoedig, dat ik heb durven besluiten, over zoo verheven dingen te schrijven. Geve de Heer, dat er zich geen onwaarheden in bevinden, want het is mijn bedoeling en verlangen geweest, alles naar waarheid op te schrijven, aan de gehoorzaamheid te voldoen en door mijn tusschenkomst den Heer in iets te doen verheerlijken. Dit toch smeek ik Hem reeds vele jaren. Wijl ik daarvoor zelve in daden te kort schiet, heb ik het gewaagd, een verhaal van mijn onbezonnen leven samen te stellen. Ik heb er echter niet meer zorg en tijd aan besteed, dan voor het schrijven noodig was, maar met de grootst mogelijke openhartigheid en getrouwheid weergegeven, wat er met mij heeft plaats gehad.

34. — Moge de Heer, die zoo machtig is en, wat Hij wil, vermag, willen, dat ik er in slage, in alles zijn Wil te volbrengen en moge Hij niet toelaten, dat deze ziel, die Hij door zoovele middelen, op zoovele wijzen en zoo herhaaldelijk van de hel heeft verlost en tot Zich heeft gevoerd, nog verloren ga! Amen.

BESLUIT ¹⁾

JEZUS

De heilige Geest zij altijd met UEerw. Amen.

Het zou niet verkeerd zijn, zoo ik UEerw. zeggen zou, hoeveel moeite mij deze arbeid heeft gekost, om daardoor UEerw. te verplichten, zorg te dragen, mij aan Onzen Heer aan te bevelen. Ik zou daartoe in staat zijn na hetgeen ik heb geleden, toen ik mijzelve zoo beschreven zag en mij al mijn ellende weder in het geheugen moest terugroepen. Ik kan zelfs in waarheid zeggen, dat het mij meer gekost heeft, de gunsten te beschrijven, welke de Heer mij heeft verleend, dan het mij gekost zou hebben, de beleedigingen te verhalen, welke ik Zijne Majesteit aandeed. Ik heb gedaan, wat UEerw. mij heeft gelast en alles in den breede beschreven onder voorwaarde, dat UEerw. thans ook doe, wat U mij beloofde, en verscheure, wat U verkeerd toeschijnt.

Ik had het geschrevene nog niet geheel overgelezen, toen U het reeds liet halen. Eenige dingen kunnen dus wel slecht uiteengezet, andere tweemaal vermeld zijn, want ik had zoo weinig tijd, dat ik hetgeen ik had geschreven, niet meer kon nazien. Ik verzoek UEerw. dringend, het te verbeteren en het te laten overschrijven, wanneer het naar Pater Magister Avila²⁾ gaat, want men zou de hand wel eens kunnen kennen. Ik zou zeer gaarne hebben, dat U er voor zorgde, dat hij het ter inzage ontvangt, want met dit doel ben ik begonnen te schrijven. Is hij van oordeel, dat ik op den goeden weg ben, dan zal mij dit een groote voldoening zijn. Ik heb dan alles gedaan, wat in mijn vermogen is. UEerw. doe in alles, gelijk het U dienstig schijnt en bedenke, welke verplichtingen U heeft jegens iemand, die zijne ziel zoo geheel aan U heeft toevertrouwd. Geheel mijn leven zal ik de ziel van UEerw. aanbevelen aan Onzen Heer. Talm daarom niet, Zijne Majesteit te dienen om op die wijze in staat te zijn mij te helpen. UEerw.

¹⁾ Eigenlijk een brief door de Heilige geschreven aan haar biechtvader bij de toezending van haar Leven. Hij volgt in het Hs. onmiddellijk op het laatste Hoofdstuk, zoodat hij als „Besluit” daarvan kan worden beschouwd. Eenigen vermoeden, dat zij den brief reeds schreef bij de eerste bewerking en deze dus gericht is aan P. Petrus Ibañez. Anderen meenen, vooral op grond van hetgeen zij schrijft over de toezending van het boek aan Mag. de Avila, dat zij den brief bij de tweede bewerking schreef en richtte aan P. Garcia de Toledo. Vgl. Inleiding.

²⁾ De Eerbiedw. Joannes van Avila, de Apostel van Andalusië.

zal uit het hier geschrevene zien, hoe goed het is, zich, gelijk UEerw. reeds begonnen is, geheel weg te schenken aan Hem, die Zichzelven zonder mate geeft aan ons. Altijd zij Hij gezegend, wijk ik van zijne barmhartigheid verwachten mag, dat wij elkander wederzien, waar UEerw. en ik nog duidelijker mogen aanschouwen, hoe barmhartig Hij met ons gehandeld heeft, en Hem altijd en eeuwig mogen verheerlijken. Amen.

Dit boek werd beëindigd in Juni van het jaar MDLXII.¹⁾

¹⁾ Pater Bañez voegde hieraan de volgende bemerking toe: „Deze datum slaat op de eerste maal, dat Moeder Teresia van Jezus schreef zonder indeeling in hoofdstukken. Later maakte zij dit afschrift en laschte zij er nog vele dingen in, welke na dien datum plaats hadden, zooals de stichting van het klooster van den H. Jozef te Avila, gelijk men ziet op blz. 169. L. Fr. Do. Bañes.”

Blz. 169 in de aanteekening van P. Bañez is de bladzijde van het Hs.; in deze Uitgave is het blz. 275. Neemt men aan — en dit is zeker meer waarschijnlijk — dat de brief werd gericht aan P. Garcia de Toledo, dan staat de bemerking over de beëindiging van het boek geheel op zichzelf. Zulk een op zichzelf staande vermelding als slot was in die tijden zeer gebruikelijk.

120

P. 35

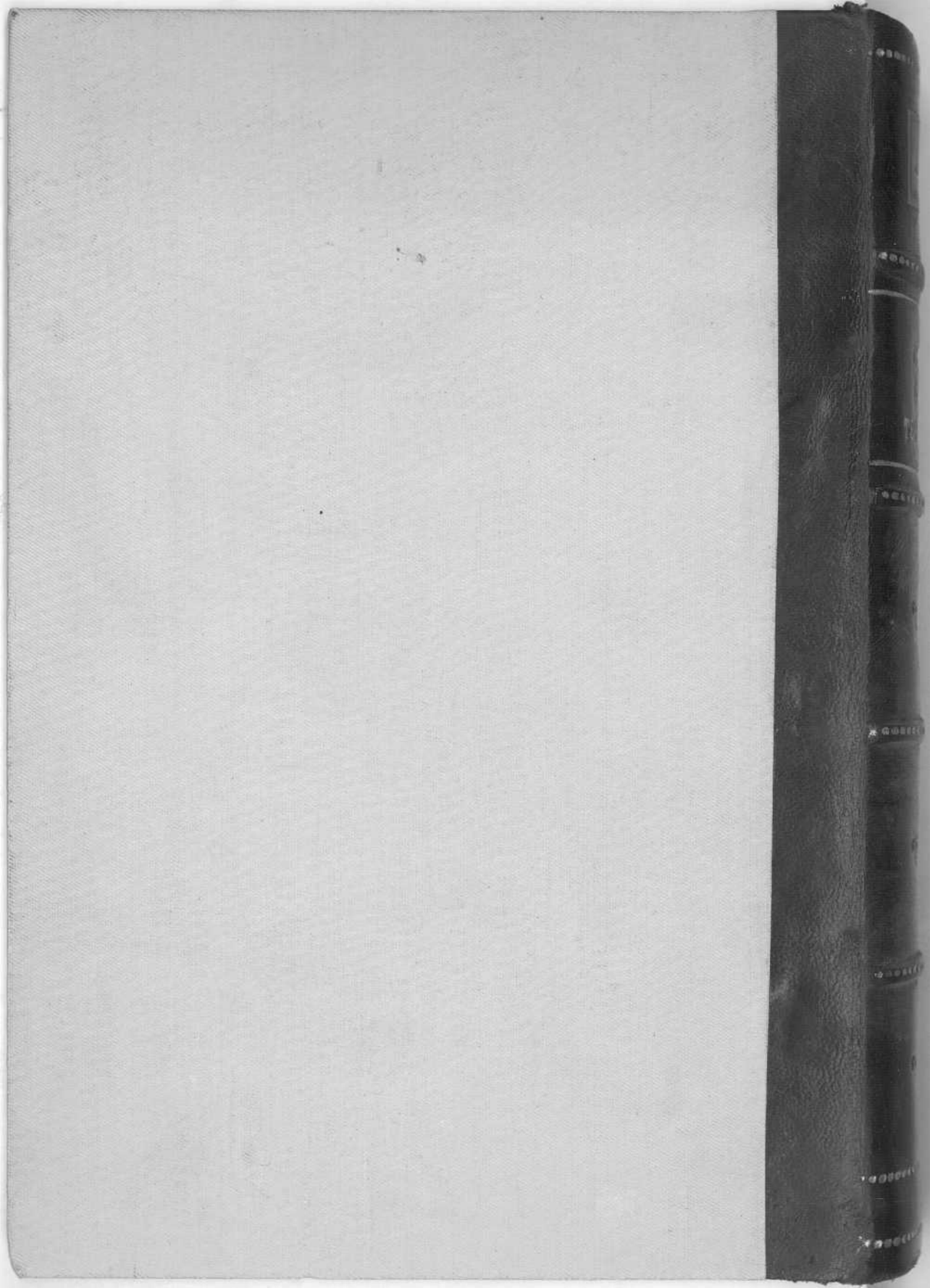
MARQUÉS DE SAN JUAN DE PIEDRAS ALBAS

BIBLIOGRAFÍA TERESIANA

SECCIÓN II

Obras de Santa Teresa de Jesús.

Número.....	428	Precio de la obra.....	Ptas.
Estante.....	3	Precio de adquisición. »
Tabla.....	4	Valoración actual.....	»

428.

WERKEN
DER H.
TERESIA

